This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

A propos de ce livre

Ceci est une copie numérique d'un ouvrage conservé depuis des générations dans les rayonnages d'une bibliothèque avant d'être numérisé avec précaution par Google dans le cadre d'un projet visant à permettre aux internautes de découvrir l'ensemble du patrimoine littéraire mondial en ligne.

Ce livre étant relativement ancien, il n'est plus protégé par la loi sur les droits d'auteur et appartient à présent au domaine public. L'expression "appartenir au domaine public" signifie que le livre en question n'a jamais été soumis aux droits d'auteur ou que ses droits légaux sont arrivés à expiration. Les conditions requises pour qu'un livre tombe dans le domaine public peuvent varier d'un pays à l'autre. Les livres libres de droit sont autant de liens avec le passé. Ils sont les témoins de la richesse de notre histoire, de notre patrimoine culturel et de la connaissance humaine et sont trop souvent difficilement accessibles au public.

Les notes de bas de page et autres annotations en marge du texte présentes dans le volume original sont reprises dans ce fichier, comme un souvenir du long chemin parcouru par l'ouvrage depuis la maison d'édition en passant par la bibliothèque pour finalement se retrouver entre vos mains.

Consignes d'utilisation

Google est fier de travailler en partenariat avec des bibliothèques à la numérisation des ouvrages appartenant au domaine public et de les rendre ainsi accessibles à tous. Ces livres sont en effet la propriété de tous et de toutes et nous sommes tout simplement les gardiens de ce patrimoine. Il s'agit toutefois d'un projet coûteux. Par conséquent et en vue de poursuivre la diffusion de ces ressources inépuisables, nous avons pris les dispositions nécessaires afin de prévenir les éventuels abus auxquels pourraient se livrer des sites marchands tiers, notamment en instaurant des contraintes techniques relatives aux requêtes automatisées.

Nous vous demandons également de:

+ *Ne pas utiliser les fichiers à des fins commerciales* Nous avons conçu le programme Google Recherche de Livres à l'usage des particuliers. Nous vous demandons donc d'utiliser uniquement ces fichiers à des fins personnelles. Ils ne sauraient en effet être employés dans un quelconque but commercial.

+ *Ne pas procéder à des requêtes automatisées* N'envoyez aucune requête automatisée quelle qu'elle soit au système Google. Si vous effectuez des recherches concernant les logiciels de traduction, la reconnaissance optique de caractères ou tout autre domaine nécessitant de disposer d'importantes quantités de texte, n'hésitez pas à nous contacter. Nous encourageons pour la réalisation de ce type de travaux l'utilisation des ouvrages et documents appartenant au domaine public et serions heureux de vous être utile.

+ *Ne pas supprimer l'attribution* Le filigrane Google contenu dans chaque fichier est indispensable pour informer les internautes de notre projet et leur permettre d'accéder à davantage de documents par l'intermédiaire du Programme Google Recherche de Livres. Ne le supprimez en aucun cas.

+ *Rester dans la légalité* Quelle que soit l'utilisation que vous comptez faire des fichiers, n'oubliez pas qu'il est de votre responsabilité de veiller à respecter la loi. Si un ouvrage appartient au domaine public américain, n'en déduisez pas pour autant qu'il en va de même dans les autres pays. La durée légale des droits d'auteur d'un livre varie d'un pays à l'autre. Nous ne sommes donc pas en mesure de répertorier les ouvrages dont l'utilisation est autorisée et ceux dont elle ne l'est pas. Ne croyez pas que le simple fait d'afficher un livre sur Google Recherche de Livres signifie que celui-ci peut être utilisé de quelque façon que ce soit dans le monde entier. La condamnation à laquelle vous vous exposeriez en cas de violation des droits d'auteur peut être sévère.

À propos du service Google Recherche de Livres

En favorisant la recherche et l'accès à un nombre croissant de livres disponibles dans de nombreuses langues, dont le français, Google souhaite contribuer à promouvoir la diversité culturelle grâce à Google Recherche de Livres. En effet, le Programme Google Recherche de Livres permet aux internautes de découvrir le patrimoine littéraire mondial, tout en aidant les auteurs et les éditeurs à élargir leur public. Vous pouvez effectuer des recherches en ligne dans le texte intégral de cet ouvrage à l'adresse `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 08161623 1

BIBLIOTHÈQUE
GRECQUE VULGAIRE

TOME IV

ÉPISTOLAIRE GREC

ANGERS, IMP. BURDIN ET Cie, RUE GARNIER, 4.

c

Bibl. grecque vulgaire

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΑΡΙΟΝ

ÉPISTOLAIRE GREC

OU

RECUEIL DE LETTRES ADRESSÉES POUR LA PLUPART

A

CHRYSANTHE NOTARAS

PATRIARCHE DE JÉRUSALEM

PAR LES PRINCES DE VALACHIE ET DE MOLDAVIE

ETC., ETC., ETC.

PUBLIÉ PAR

ÉMILE LEGRAND

PROFESSEUR A L'ÉCOLE NATIONALE DES LANGUES ORIENTALES

PARIS

MAISONNEUVE ET CH. LECLERC, LIBRAIRES-ÉDITEURS

25, QUAI VOLTAIRE, 25

—

1888

33414
ASTOR LI

PRÉFACE

Quand on veut étudier l'histoire de la domination grecque en Roumanie, on est frappé du petit nombre de travaux qu'elle a suscités dans ce pays. Une telle disette ne provient pas, comme on pourrait le croire, de la rareté des matériaux à mettre en œuvre; elle s'explique principalement par la répugnance que les érudits roumains ont montrée jusqu'à ce jour à s'occuper d'une période qu'ils considèrent comme ayant été funeste à leur patrie, tandis que les Grecs la préconisent comme une ère de prospérité sans égale. Avec tout aussi peu de logique que ceux-ci s'acharnent à bannir de leur vocabulaire tel mot turc ou albanais, sans se douter que par cette expulsion, ils effacent peut-être une page d'histoire écrite avec le sang de leurs aïeux, ceux-là voudraient rayer de leurs annales, jusqu'au nom d'un régime qu'ils exècrent.

La question phanariote est beaucoup plus compliquée qu'elle ne le paraît de prime abord ; elle n'est pas de celles que l'on tranche au pied levé ; elle demande au contraire à être mûrie par une longue étude, et nous abandonnons volontiers à d'autres le soin de la résoudre. Les démêlés de ce genre entre nations (surtout quand ils revêtent un caractère aigu, et c'est ici le cas), ne sont point sans analogie avec les querelles de ménage : il n'est pas prudent à un étranger de s'y ingérer ; on risque fort de mécontenter les

deux parties et d'attirer sur soi le ressentiment de chacune d'elles.

Cependant de ce que l'on admet que la susdite période peut prêter matière à discussion, il ne s'ensuit pas nécessairement qu'il faille en négliger l'étude. Il serait plus sage, à notre humble avis, de rechercher consciencieusement, sans autre préoccupation que le souci de la vérité, quelles causes amenèrent cette domination phanariote. Au lieu de se livrer à des récriminations aussi creuses que sonores contre les *vautours de la mer de Marmara* (qualification que décerne aux princes grecs un chauvin des bords du Danube, auteur d'un livre dénué de cette gravité sereine qui sied à l'histoire), peut-être serait-il plus utile de nous dire, documents en main, sans s'échauffer la bile, si, longtemps avant le règne du premier hospodar phanariote, l'hellénisme n'avait pas déjà jeté de profondes racines dans la terre roumaine; si, par leur éducation intellectuelle, par leurs alliances, par l'empressement qu'ils mettaient à attirer des savants grecs à leur cour, les Cantemir, les Racoviţa, les Brancovan, d'autres encore, n'avaient pas préparé, sans en avoir conscience, l'avènement de princes étrangers. Il serait extrêmement curieux de nous montrer comment, dès le règne de Jacques Basilicos Héraclide (1561-1563), peut-être même à une époque plus ancienne encore, les Grecs pullulaient en Roumanie ; il faudrait rappeler que la célèbre école fondée à Bucarest par l'infortuné Constantin Brancovan avait été confiée à des professeurs grecs ; que les affaires commerciales et financières étaient presque exclusivement entre les mains des Grecs ; que la plupart des membres du haut clergé étaient Grecs; que le patriarche de Jérusalem, qui était toujours un Grec, possédait tant en Valachie qu'en Moldavie d'immenses propriétés foncières et avait sous sa dépendance immédiate un nombre considérable de riches monastères; que, grâce à une telle situation, ce puissant

prélat traitait d'égal à égal avec les princes roumains ; il faudrait rappeler encore que les hospodars indigènes (notamment Michel le Brave, ce héros) avaient recours, dans leurs démêlés avec la Porte, à la médiation du patriarche œcuménique. Tous ces faits, absolument incontestables, et beaucoup d'autres qu'il serait aisé de grouper, durent être pris en considération le jour où le Sultan investit Nicolas Maurocordato du gouvernement de la Moldavie. Un travail où ils seraient coordonnés avec méthode et exposés sans esprit de parti offrirait un intérêt des plus vifs ; ce travail n'a pas été fait et l'on doit s'en féliciter ; car, en l'absence des documents grecs et uniquement basé sur les sources roumaines, manifestement hostiles à tout élément étranger, il était condamné d'avance à n'être qu'une œuvre de passion.

Si donc la publication des documents en langue grecque ou d'origine grecque a été trop négligée en Roumanie, c'est très probablement par suite d'un patriotisme mal compris Un Roumain, qui se prétendait bien renseigné, nous affirmait naguères que l'on écartait systématiquement à peu près tous les documents grecs du vaste recueil d'Eudoxe Hurmuzaki, dont la publication fait tant d'honneur à l'Académie roumaine. Malgré toute la confiance que nous inspire la source d'où nous vient ce renseignement, nous ne saurions nous résoudre à l'admettre ; nous aimons mieux croire que l'on a surpris la bonne foi de la personne dont nous le tenons, et que l'absence presque complète de textes grecs dans la grande collection de Hurmuzaki tient à une autre cause.

Le souvenir de la domination phanariote a, nous ne l'ignorons pas, laissé au cœur des Roumains une blessure difficile à guérir.

Profondément froissés dans leur fierté nationale, ils ne sauraient se consoler d'avoir subi cet « affront ». C'est là un sentiment honorable et que l'on comprend mieux quand on

a vu soi-même les cohortes étrangères fouler le sol de sa patrie. Toutefois, il est bon de se rappeler qu'il n'y a pas de nation dont les annales soient exemptes de ces pages douloureuses. Il faut avoir le salutaire courage de les lire et de les méditer. Loin de nous la pensée que la domination phanariote ait été un châtiment pour la Roumanie. Mais (c'est une vérité presque banale) l'histoire renferme parfois de terribles enseignements : plus d'un peuple y peut apprendre qu'il n'a trouvé un maître que le jour où il n'était plus digne de posséder cette liberté si chère à l'homme, puisque, comme dit Dante, il donne sa vie pour elle.

I

Nos relations personnelles avec les Grecs, jointes à nos recherches dans de nombreuses bibliothèques, nous ont mis entre les mains une assez notable quantité de documents émanés de source hellénique et ayant trait à l'histoire politique et littéraire des deux principautés roumaines. Nous avons cru qu'il était de notre devoir de ne pas les laisser dormir dans un oubli immérité, et toutes les fois que l'occasion s'est présentée, nous en avons profité pour les mettre au jour.

On nous permettra de rappeler ici nos diverses publications concernant l'histoire de la Roumanie.

Dans la collection de l'École des langues orientales vivantes, ont successivement paru : les *Poèmes historiques en grec vulgaire relatifs à la Turquie et aux Principautés danubiennes ;* les *Éphémérides daces par Constantin Dapontès.* Ma *Bibliothèque grecque vulgaire* renferme également un certain nombre de documents sur la Roumanie : le tome II contient une *Vie de Michel le Brave*, l'*Histoire de Valachie*

par Matthieu, métropolitain de Myre, et une curieuse satire intitulée l'*Écurie*. Le tome III est aux deux tiers rempli par le *Jardin des Grâces* de Dapontès, mine féconde de renseignements sur l'état de la Valachie et de la Moldavie vers le milieu du siècle dernier. Enfin la *Généalogie des Maurocordato* et les documents qui l'accompagnent sont venus récemment combler une regrettable lacune.

Le présent volume n'est donc pas, comme on le voit, isolé au milieu de nos autres publications. Il se rattache même d'une façon immédiate et intime au volume précédent, plus encore par la nature des documents qu'il contient que par le rang qu'il occupe dans la tomaison de cette série.

Les lettres publiées ici proviennent de sources différentes ; mais la plupart sont extraites de deux manuscrits appartenant à la riche bibliothèque de M. le prince Georges Maurocordato.

Le premier de ces manuscrits, que je désignerai par la lettre A, contient des lettres d'Alexandre Maurocordato ἐξ ἀπορρήτων et de son fils Nicolas. On y trouve toutes les lettres de ce dernier déjà publiées à Constantinople, en 1804, dans le volume intitulé : ΕΠΙΣΤΟΛΑΡΙΟΝ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΡΑΝΙΣΘΕΝ ΚΑΙ ΤΥΠΩΘΕΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΥΟΝΤΟΣ Τοῦ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ Καὶ ΘΕΙΩΤΑΤΟΥ (*sic*) ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΦΩΝΗΘΕΝ ΔΕ ΤΟΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΙΛΟΜΑΘΕΣΙ ΝΕΟΙΣ. Ἤδη πρῶτον ἐκδίδοται. Ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Τυπογραφείῳ. Ἔτει 1804. In-4° de 4 feuillets non chiffrés et 344 pages. Marque de l'Imprimerie patriarcale sur le titre, avec les mots : ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ.

Le texte du manuscrit appartenant à M. le prince Georges Maurocordato est beaucoup plus correct et surtout plus complet que celui de l'imprimé ; et, détail dont il est inutile de faire ressortir l'importance, chaque lettre porte la date à laquelle elle a été écrite. Ce manuscrit calligraphié avec le

plus grand soin paraît remonter au milieu du XVIIIe siècle.

Le second manuscrit, désigné par la lettre B, ne contient à peu près exclusivement que des lettres adressées à Chrysanthe Notaras. C'est une copie exécutée dans les premières années de ce siècle, et prise, selon toutes probabilités, sur les originaux qui existent à la bibliothèque du Métoque du Saint-Sépulcre, à Constantinople.

M. Constantin Sathas a publié (*Bibliotheca græca medii ævi*, tome III, pp. 515-533) un catalogue de ces autographes, dans lequel sont mentionnées la plupart des lettres adressées à Chrysanthe Notaras qui figurent dans le présent volume ; mais nous en publions aussi plusieurs qui n'y sont pas indiquées. Ces dernières ne font-elles pas partie de la collection étudiée par M. Constantin Sathas, ou bien forment-elles une liasse qui n'aurait pas passé sous les yeux de cet érudit ? C'est une question à laquelle nous ne saurions répondre.

Lors d'un récent voyage à Constantinople, nous essayâmes d'obtenir communication des originaux de ces lettres. On nous promit d'abord de nous les laisser étudier ; mais le jour où nous nous présentâmes pour en prendre connaissance, le bibliothécaire nous déclara sans sourciller que, *sur l'ordre du patriarche, on les avait envoyées à Jérusalem* POUR Y ÊTRE PUBLIÉES. Comme quelqu'un m'avait charitablement instruit des us et coutumes de la maison, je n'eus pas de peine à comprendre que cette réponse équivalait à un refus catégorique. En sortant du Métoque, je constatai, non sans quelque surprise, que la bibliothèque d'une mosquée voisine était libéralement ouverte à tout venant, même aux ghiaours.

Nous publions le texte des lettres à Chrysanthe Notaras tel qu'il nous a été fourni par le manuscrit B. Dictées pour la plupart à des secrétaires ou rédigées par eux, elles se ressentent en général de la façon dont elles ont été écrites. Une personne qui a pu compulser les originaux m'affirme que, dans les lettres émanées des princes de Valachie et de Mol-

davie, il n'y a guère que les formules de politesse et quelques *post-scriptum* qui soient de la main du signataire.

En revanche, les lettres en grec ancien dues à la plume de Nicolas Maurocordato peuvent à juste titre être considérées comme des modèles d'élégance et de bon goût. Le texte que nous en publions est rigoureusement conforme au manuscrit A.

La provenance des lettres et documents qui ne sont pas tirés des manuscrits A et B est indiquée à leur numéro respectif, dans les notes qui se trouvent à la fin du volume.

II

M. le prince Georges Maurocordato nous a communiqué le catalogue inédit d'une collection de lettres latines et italiennes adressées à Chrysanthe Notaras, et dont les originaux, qui appartiennent également au Métoque du Saint-Sépulcre de Constantinople, étaient détenus, il y a une quinzaine d'années, nous ignorons à quel titre, par feu Georges Hadji-Constantinidis. Nous croyons utile de donner ici la liste alphabétique de ces lettres, qui ne peuvent manquer de se retrouver un jour ou l'autre.

Adelung (Anhard), 8 septembre 1702; 8 des calendes d'octobre 1707.

Barlaam, métropolitain de Kiev, 6 juillet 1694.

Bilinski (Jean), Bucarest, le 15 mars 1696.

Briocianinus (Joannes), Padoue, le 30 octobre 1706.

Bulgaris (Arsenius), Venise, le 2 octobre 1692.

Calogera (Stellio), Pera, le 18 mars 1728.

Cantacuzenus (Rodulphus), Pétersbourg, 21 janvier 1721.

Cornelius (Antonius), 1er mars 1727; 15 mars 1727, de Venise

Costin (Nicolas), 2 septembre 1700.

Cuna (Fr. Antonius a), 20 septembre 1725; 1er décembre 1726; 8 novembre 1727, de Jérusalem.

Damascenus, episcopus, 28 janvier 1707.

Dindar (Theodorus Ladislaus), 26 octobre 1702, de Cibinium (Hermannstadt).

Eneman (Michael), 15 octobre 1711, de Smyrne.

Euthymius, archiepisc. Tyri et Sidonis, 10 janvier 1709, de Damas.

Folie (Bernardin de la), 18 janvier 1702, de Jérusalem; 25 janvier 1702; 30 janvier 1702.

Fortunato (le D^r^), 13 décembre 1701, de Jaffa (en italien); 5 mars 1702, de Tripoli de Syrie (en italien).

Giustiniani (G.), 5 novembre 1706, de Péra (en italien).

Leo, carmelita discalceatus, 25 janvier 1702, de Rama.

Leopoldus, cardinalis archiepisc. Strigoniæ, 5 juillet 1702, de Vienne.

Ludolf (Henri-Guillaume), 31 mai 1698, de Venise; 21 mai 1699, de Constantinople; 14 septembre 1700, de la Haye; 19 octobre 1702, de Londres.

Matthiarowski (Ladislaus), episc. Nittriensis, 3 août 1700.

Multianus (Damascenus), archimandrita Hierosolomytanus, 15 juillet 1694.

Oliverius (Horatius), societatis Jesu, 19 août 1702, de Rome; 24 novembre 1703, de Rome; 16 mai 1705, de Rome (en italien).

Ortix (Philippus), dux exercitus Zaporoviensis, 2 septembre 1710, de Bender; 28 décembre 1711, de Bender; 12 juillet 1725, de Thessalonique.

Papadopoli (Nicolas Comnène), 4 des ides de juin 1697; 3 des nones de juillet 1698 (les deux lettres datées de Padoue).

Payne (Thomas), prêtre de l'église d'Angleterre, 14 juillet 1724 (en italien); 6 juin 1726, de Péra.

Pisani (Dom.), 8 mars 1703, de Péra (en italien).

Prokopowicz (Théophane), 1er décembre 1707, de Kiev.

Pylarinus (Jacobus), 1er septembre et 6 septembre 1699 (les deux lettres datées de Venise).

Quien (Michel le), veille des ides de novembre 1724, de Paris.

Sacropontes (Joseph cardinal), 29 octobre 1702, de Rome.

Seniecki (Pantaléon), 12 juin 1701.

Sherman (Rowland), 8 août 1724 ; 11 septembre 1724, d'Alep ; 27 janvier 1725, d'Alep.

Travas (Baro Michael), 20 février 1707, de Tîrgoviște.

Worflay (Henri), 2 décembre 1701, de Jaffa (en italien).

A cette liasse de lettres on avait encore joint les suivantes également adressées à Chrysanthe Notaras :

Une lettre d'Antoine Coraï, datée du 8 juin (sans millésime), en grec.

Deux lettres en grec signées Marouca Maurocordato, l'une du 28 juin 1727, l'autre du 25 août 1727.

Enfin une lettre en latin de Pierre Allix, professeur de théologie, adressée à Gabriel, métropolitain de Chalcédoine, datée de Londres, le 6 novembre 1701.

*
* *

La Bibliothèque du Métoque du Saint-Sépulcre de Constantinople renferme un très grand nombre de documents manuscrits concernant plus ou moins directement la Roumanie. On nous permettra de signaler les suivants aux personnes qui s'intéressent à l'histoire de ce pays, en souhaitant qu'on leur accorde pour les étudier toutes les facilités qu'on nous a refusées.

a) Τάξις γινομένη τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ ἐν τῷ τῆς Οὐγγροβλαχίας αὐθεντικῷ παλατίῳ, ἤτοι τοῦ ἱεροῦ νιπτῆρος, καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου, ποῦ πάσχα, τῇ πέμπτῃ τῆς διακαινησίμου, τῶν Θεοφανείων, κτλ. (dans le manuscrit n° 182).

b) Ἐκ τῶν κατὰ ἀλφάβητον στίχων τοῦ ἐκλαμπροτάτου μπεηζαδὲ κ. Ἰωάννου Μαυροκορδάτου 48 εἰς φράσιν ἁπλῆν (dans le ms. n° 237.)

c) Εἴδησις ἱστορικὴ ὑπὸ Ἱερεμίου Καπαβέλα ἱεροκήρυκος, ἀφιεροῦντος

αὐτὴν εἰς τὸν ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας Στέφανον Καντακουζηνὸν, ἥτις διαλαμβάνει ἱστορίαν πολέμων μεταξὺ Οὔγγρων καὶ Τούρκων· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ 1660 ἔτους (manuscrit n° 252).

d) Cinq lettres de Nicolas Mourouzi au patriarche œcuménique Cyrille; une lettre d'Alexandre Soutsos à Zoé Mourouzi, avec la réponse, datée de 1819 (dans le ms. 274).

e) Θεοφυλάκτου, ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, παιδεία βασιλικὴ πρὸς τὸν πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον, μεταφρασθεῖσα μὲν εἰς πεζὴν φράσιν ὑπὸ Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμηνίτου, ἀφιερωθεῖσα δὲ εἰς τὸν ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας Κωνσταντῖνον Βασαράβαν (précédée d'une épître dédicatoire et d'une préface). — Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἴδιον ἡγεμόνα τοῦ αὐτοῦ Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου (manuscrit n° 321).

f) Προσφώνημα εἰς τὴν περίδοξον τελετὴν τῶν λαμπρῶν γάμων τῆς ἐνδοξοτάτης καὶ πανευγενεστάτης ἀρχοντίσσης κυρίας κυρίας Αἰκατερίνης, θυγατρὸς τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ εὐγενεστάτου αὐθέντου ἐξ ἀπορρήτων τῆς κρατιᾶς βασιλείας τῶν Ὀθωμανῶν κυρίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα, μετὰ τοῦ τιμιωτάτου καὶ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κ. Δημητρίου Γεωργιάδου, προσφωνηθὲν ἐνώπιον πάντων τῶν συμπαρόντων παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ περιφανεστάτου κ. Γρηγοράσκου Γκίκα, παμφιλτάτου υἱοῦ τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπρότητος (manuscrit n° 495 *bis*).

g) Πολυχρόνιον τοῦ βοεβόδα Οὐγγροβλαχίας Μιχαὴλ Ῥακοβίτζα καὶ τῆς δόμνης Ἄννης. — Διαθήκη τῆς μητρὸς τοῦ βοεβόδα Ἰωάννου Σερβάνου, γεγραμμένη κατὰ τὸ χχπά (dans le ms. n° 523).

Les bibliothèques du mont Athos fourniraient, elles aussi, une riche moisson de documents concernant l'histoire des principautés roumaines. C'est ainsi que la Laure de Saint-Athanase possède un précieux manuscrit contenant la correspondance de Néophyte Maurommate, métropolitain de Naupacte et d'Arta. Parmi les lettres adressées à ce prélat on en trouve de Nicolas Maurocordato, de Roxandre Maurocordato, de Grégoire et d'Alexandre Ghica, etc., etc.

Paris, décembre 1887.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Pages.

1. Σεβαστὸς Τραπεζούντιος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1684 φεβρουαρίου 20 1
2. Σερβάνος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1684 ἀπριλίου 15 . . 2
3. Σερβάνος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1685 ἰουλίου 25. . . 4
4. Κωνσταντῖνος Βασσαράβας Κλήμεντι Ἀδριανουπόλεως. 1690 μαΐου 5
5. Κωνσταντῖνος Βασσαράβας Δοσιθέῳ πατριάρχῃ. 1695 ἰουνίου 13. 6
6. Νικ. Κομνηνὸς Παπαδόπουλος τῷ αὐτῷ. 1697 μαΐου 15. 8
7. Σεβαστὸς Τραπεζούντιος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1698 μαρτίου 20. 9
8. Νικ. Κομνηνὸς Παπαδόπουλος Δοσιθέῳ πατριάρχῃ. 1700 ἀπριλίου 8 11
9. Νικ. Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1701 νοεμβρίου 4. 12
10. Ῥάδουλος Μπραγκοβάνος τῷ αὐτῷ. 1704 ἀπριλίου 14. . 14
11. Μαρία δόμνα τῷ αὐτῷ. 1704 ὀκτωβρίου 31 14
12. Ἀντίοχος Καντεμίρης Δοσιθέῳ πατριάρχῃ. 1705 σεπτεμβρίου 6 15
13. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος τοῖς Ἁγιοταφίταις. 1707 φεβρουαρίου 25. 17
14. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος Νεοφύτῳ Νοταρᾷ. 1707 φεβρουαρίου 25. 18
15. Σερβάνος Καντακουζηνὸς Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1707 μαρτίου 19 19

Pages.

16. Ἀντίοχος Καντεμίρης Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1707 ἀπριλίου 21 20
17. Κωνσταντῖνος Βασσαράβας τοῖς Ἁγιοταφίταις. 1707 ἰουλίου 1. 21
18. Ἀντίοχος Καντεμίρης Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1707 ὀκτ. 17 . 24
19. Γρηγοράσκος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1708 φεβρουαρίου 13 . . . 25
20. Ἄγγελος Σουμμάκιος τῷ αὐτῷ. 1708 ἀπριλίου 14 26
21. Κωνσταντῖνος Βασσαράβας τῷ αὐτῷ. 1709 φεβρουαρίου 4 . 27
22. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1709 ἰουνίου 3 31
23. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1709 ἰουνίου 4 32
24. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας Γερασίμῳ. 1709 νοεμβρίου 20. 33
25. Ἴσον πατριαρχικὸν συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος περὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολείου τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. 1709 νοεμβρίου 33
26. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ διδ. κὺρ Ἰακώβῳ. 1709 δεκ. 31. 37
27. Νικ. Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1710 ἰαν. 28. . 38
28. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1710 φεβρουαρίου 9. 39
29. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1710 μαΐου 9. . . . 40
30. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ διδ. κὺρ Ἰακώβῳ. 1710 μαΐου 10. 40
31. Ἄγγελος Σουμμάκιος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1710 ἰουλίου 13. 42
32. Νικ. Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1710 σεπτ. 30. 43
33. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1710 δεκεμβρίου 9 . . . 44
34. Νικόλαος Μαυροκορδάτος ἀνωνύμῳ. 1711 ἰανουαρίου 20. . 46
35. Νικ. Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1711 φεβρουαρίου 5. 47
36. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1711 φεβρουαρίου 15. . . . 48
37. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1711 φεβρουαρίου 19. 49
38. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1711 μαρτίου 21. 50
39. Νικ. Μαυροκορδάτος ἀνωνύμῳ. 1711 σεπτεμβρίου 3 . . . 51
40. Νικ. Μαυροκορδάτος Ἱεροθέῳ, μητροπολίτῃ Δρύστρας. 1711 ὀκτ. 27. 55
41. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σκαρλάτῳ. 1711 νοεμβρίου 20. 56
42. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ διδ. κὺρ Ἰακώβῳ. 1711 δεκεμβ. 1. 57

Pages.

43. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 ἰανουαρίου 10 . . . 60
44. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 ἰανουαρίου 20 60
45. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 φεβρουαρίου 10 . . . 62
46. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ μεγ. ἐκκλησιάρχῃ κὺρ Χουρμούζῃ. 1712 φεβρουαρίου 15. 62
47. Νικ. Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1712 φεβρ. 20 . 63
48. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 ἀπριλίου 5. 63
49. Νικ. Μαυροκορδάτος Δημητρίῳ. 1712 ἀπριλίου 25. . . . 64
50. Νικ. Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1712 ἀπρ. 26 . 65
51. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 μαΐου 26. 66
52. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 ἰουνίου 30 68
53. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 αὐγούστου 17. . . . 70
54. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 σεπτεμβρίου 14 . . . 72
55. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 νοεμβρίου 17. . . . 73
56. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1712 δεκεμβρίου 12 . . . 74
57. Νικ. Μαυροκορδάτος Ἱεροθέῳ, μητροπολίτῃ Δρύστρας. 1712 δεκεμβρίου 15 75
58. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ πατριάρχῃ πρώην Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Γερασίμῳ. 1712 δεκεμβρίου 20. 76
59. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ. 1713 φεβρουαρίου 20. 85
60. Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1713 ἀπριλίου 8. 94
61. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1713 αὐγούστου 29. . . 95
62. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ λογιωτάτῳ παπᾷ κὺρ Σεραφείμ. 1713 σεπτεμβρίου 8. 96
63. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1713 σεπτ. 15 97
64. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ λογιωτάτῳ παπᾷ κὺρ Σεραφείμ. 1713 ὀκτωβρίου 15. 98
65. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1713 ὀκτ. 27. . 99
66. Νικόλαος Μαυροκορδάτος ἀνωνύμῳ τινί. 1713 νοεμβρ. 11. 100
67. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1713 δεκεμβρίου 2. 102

Pages.
68. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ διδ. κὺρ Ἰακώβῳ. 1713 . . . 103
69. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1714 ἰανουαρίου 1 105
70. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ πατριάρχῃ πρώην Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Γερασίμῳ. 1714 ἰανουαρίου 11. 106
71. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾶ. 1714 φεβρ. 13. 107
72. Κωνσταντῖνος Βεντούρας τῷ αὐτῷ. 1714 φεβρουαρίου 22 . 108
73. Κωνσταντῖνος Μπασσαράμπας τῷ αὐτῷ. 1714 μαρτίου 17 . 109
74. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1714 μαρτίου 26 . . . 110
75. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1714 ἀπριλίου 18. . . 112
76. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1714 ἀπριλίου 25 . . 114
77. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1714 ἀπριλίου 29 . . 115
78. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1714 μαΐου 20 116
79. Νικολάου Μαυροκορδάτου χρυσόβουλλον. 1714 μαΐῳ . . . 117
80. Στέφανος Καντακουζηνὸς Χρυσάνθῳ Νοταρᾶ. 1714 ἰουλίου 1. 120
81. Δράκος Σοῦτζος τῷ αὐτῷ. 1714 ἰουλίου 22 122
82. Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1714 ἰουλίου 26 . 123
83. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1714 αὐγούστου 1 . . 125
84. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ. 1714 αὐγούστου 15 127
85. Ἀπάντησις τοῦ διδασκάλου κὺρ Ἰακώβου. 128
86. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾶ. 1714 αὐγούστου 30 128
87. Δράκος Σοῦτζος τῷ αὐτῷ. 1714 αὐγούστου 30. 129
88. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1714 σεπτεμβρίου 12 . 130
89. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1714 σεπτεμβρίου 6. . 131
90. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1714 σεπτεμβρίου 24. . 133
91. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1714 ὀκτωβρίου 3 . . 133
92. Στέφανος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1714 ὀκτωβρίου 15 . . 135
93. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1714 ὀκτωβρίου 16 . . 137
94. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1714 δεκεμβρίου 6. . . 138
95. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1714 δεκεμβρίου 14. . 139
96. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1715 ἰανουαρίου 22 . . 139
97. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1715 ἰανουαρίου 27. . 140

Pages.

98. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1715 μαρτίου 7 . . . 141
99. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1715 ἀπριλίου 1 . . 142
100. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1715 ἀπριλίου 20 . . 143
101. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1715 ἀπριλίου 21 . . 144
102. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1715 ἀπριλίου 25 . . 145
103. Σχαρλάτος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1715 ἀπριλ. . . . 146
104. Στέφανος Καντακουζηνὸς τῷ αὐτῷ. 1715 ὀκτωβρίου 25. . 147
105. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1715 δεκεμβρίου 27 . 148
106. Μιχαὴλ Ῥακοβίτζας τῷ αὐτῷ. 1716 ἰανουαρίου 7 149
107. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1716 ἰανουαρίου 14 . . 151
108. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1716 ἰανουαρίου 29. . 152
109. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1716 μαρτίου 14 . . 153
110. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1716 μαΐου 6 154
111. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1716 ἰουνίου 5 155
112. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1716 αὐγούστου 10 . . 155
113. Κωνσταντῖνος Βεντούρας τῷ αὐτῷ. 1717 ἰανουαρίου 7. . 156
114. Κωνσταντῖνος Βεντούρας τῷ αὐτῷ. 1717 ἰανουαρίου 22. . 157
115. Καλλίκινος Ἡρακλείας τῷ αὐτῷ. 1717 ἰανουαρίου 31. . 158
116. Κωνσταντῖνος Βεντούρας τῷ αὐτῷ. 1717 φεβρουαρίου 1.. 159
117. Μαρία δόμνα τῷ αὐτῷ. 1717 μαρτίου 4 160
118. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1717 νοεμβρίου 13. . 161
119. Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη τῷ αὐτῷ. 1718 ἰανουαρίου 6 . . 162
120. Ζαφείρα δόμνα τῷ αὐτῷ. 1719 ἰουλίου 16 163
121. Ζαφείρα δόμνα τῷ αὐτῷ. 1719 ὀκτωβρίου 21 165
122. Γρηγοράσκος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1720 φεβρουαρίου 21 . . 165
123. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1721 αὐγούστου 31 . 167
124. Χρύσανθος Νοταρᾶς τοῖς ἐν Ἀδριανουπόλει. 1721. . . . 167
125. Νικ. Μαυροκορδάτος Στεφάνῳ Μπεργλέρῳ. 1723 μαρτ. 170
126. Νικ. Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1723 ἰουλίου 14. 171
127. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1723 σεπτεμβρίου 8. . . 173
128. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1723 ὀκτωβρίου 8. . . . 175
129. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1724 σεπτεμβρίου 11. . . 176
130. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1725 ἰουλίου 14 177
131. Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη τῷ αὐτῷ. 1725 σεπτεμβρίου 25. 178

Pages.

132. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1726 δεκεμβρίου 23. 179
133. Χρύσανθος Νοταρᾶς Νικολάῳ Μαυροκορδάτῳ. 1726 δεκεμβρίου. 180
134. Ζωὴ δόμνα Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ. 1727 μαρτίου 25 183
135. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1727 ἀπριλίου 5 . . 184
136. Ζωὴ δόμνα τῷ αὐτῷ. 1727 ἀπριλίου 6. 185
137. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1727 ἀπριλίου 10 186
138. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1727 ἀπριλίου 14 . 187
139. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1727 μαΐου 5. . . . 188
140. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1727 ἰουλίου 3 190
141. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1727 σεπτεμβρίου 9. . . 191
142. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1727 σεπτεμβρίου 11 . . 192
143. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1727 σεπτεμβρίου 29. . . . 193
144. Ζωὴ δόμνα τῷ αὐτῷ. 1727 σεπτεμβρίου 29. 194
145. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1727 ὀκτωβρίου 7 . . . . - 195
146. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1727 νοεμβρίου 195
147. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1727 δεκεμβρίου 11 196
148. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1727 δεκεμβρίου 23 197
149. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1727 δεκεμβρίου 29. 198
150. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1727 δεκεμβρίου 31. . . 199
151. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρίου 2. . . . 200
152. Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρ. 2 . 200
153. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρίου 2 . . 201
154. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρίου 8. . . . 202
155. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρίου 8. . . . 204
156. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρίου 10 . . . 204
157. Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρίου 14 . 205
158. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρίου 16 . . . 206
159. Ἀλέξανδρος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρίου 18. . . . 207
160. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰανουαρίου 21 . . . 208
161. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1728 φεβρουαρίου 1. 209
162. Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη τῷ αὐτῷ. 1728 φεβρουαρίου 13. 209
163. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 φεβρουαρίου 16 . . 210
164. Ζωὴ δόμνα τῷ αὐτῷ. 1728 φεβρουαρίου 16 211

Pages.

165. Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη τῷ αὐτῷ. 1728 ἀπριλίου 14. . 212
166. Ζωὴ δόμνα τῷ αὐτῷ. 1728. ἀπριλίου 14. 213
167. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1728 μαΐου 19. 213
168. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουνίου 13 214
169. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουνίου 17. 216
170. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουνίου 18 217
171. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουνίου 18. 218
172. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουνίου 28 219
173. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουλίου 3 220
174. Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουλίου 5. . 221
175. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουλίου 8 . . . 222
176. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουλίου 14 223
177. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουλίου 14 . . . 224
178. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουλίου 21. 225
179. Σμαράγδα δόμνα τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουλίου 21. 226
180. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 ἰουλίου 30 227
181. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 αὐγούστου 1 228
182. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 αὐγούστου 9 229
183. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ 1728 αὐγούστου 21. . . . 230
184. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 αὐγούστου 31 . . . 231
185. Νικ. Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1728 σεπτεμβρίου 18. . . 332
186. Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη τῷ αὐτῷ. 1728 ὀκτωβρίου 19. . 233
187. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1728 ὀκτωβρίου 19. 234
188. Ζωὴ δόμνα τῷ αὐτῷ. 1728 ὀκτωβρίου 19 235
189. Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη τῷ αὐτῷ. 1728 νοεμβρίου 11 . 236
190. Δράκος Σοῦτζος τῷ αὐτῷ. 1728 νοεμβρίου 16. 237
191. Ζωὴ δόμνα τῷ αὐτῷ. 1728 νοεμβρίου 18. 238
192. Ζωὴ δόμνα τῷ αὐτῷ. 1728 δεκεμβρίου 13 239
193. Σμαράγδα δόμνα τῷ αὐτῷ. 1730 ἰανουαρίου 4 240
194. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ 1730 ἰανουαρίου 10. 240
195. Σμαράγδα δόμνα τῷ αὐτῷ. 1730 μαρτίου 10. 241
196. Ζωὴ δόμνα τῷ αὐτῷ. 1730 μαρτίου 12 242
197. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1730 ἰουνίου 28 . . 243
198. Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1730 ἰουνίου 28. 245

Pages.

199. Ἰωάννης Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1730 ἰουνίου 28 . . . 246
200. Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ αὐτῷ. 1730 ἰουλίου 30 . . 246
201. Ζωὴ δόμνα τῷ αὐτῷ. 1730 ἰουλίου 31. 248
202. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1730 αὐγούστου 8 249
203. Γρηγόριος Γκίκας τῷ αὐτῷ. 1730 νοεμβρίου 25. 250
Νικολάου Κυπαρισσᾶ διήγησις τῶν συμβάντων ἐν Μολδαβίᾳ ἐπὶ τῆς τρίτης ἡγεμονίας Μιχαὴλ Ῥακοβίτζα 253

ΕΠΙΣΤΟΛΑΡΙΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΡΙΟΝ

1

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τῷ λογιωτάτῳ ἐν ἱεροδιακόνοις, ἡμετέρῳ δὲ ἐν Χριστῷ περιποθήτῳ κυρίῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ πᾶν ἐν Χριστῷ καταθύμιον.

Τῶν ὄντων, φησὶν Ἐπίκτητος, τὰ μέν ἐστιν ἐφ' ἡμῖν, ὅσα ἡμέτερα ἔργα· τὰ δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ὅσα οὐκ ἔστιν ἡμέτερα. Ἐπὶ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν τοίνυν, παρακατιών φησιν, ὀπηνίκα μὴ γένηται καθάπερ αὐτοὶ βουλόμεθα, βουλώμεθα καθάπερ ἐκεῖνα γίγνεται· ἀλλὰ ταύτην οὐκ ἐπαινεῖ τὴν γνώμην ὁ τῆς Καισαρέων φωστὴρ, κἀγὼ συντίθεμαι τῷ οὐρανοφάντορι, οὐ γὰρ καὶ τὰ κακὰ βουλητέα γιγνόμενα· ἀλλ' ἴσως οἶδε τοῦτο καὶ Ἐπίκτητος, ἀλλ' ἐκεῖνος, οἶμαι, τοῦτο παραμυθούμενος ἔφη τοὺς δυσπραγοῦντας, φορητότερα γάρ πως τὰ δεινά. Ἀνθ' ὧν καὶ αὐτὸς ἐπείπερ οὐχ ἑκὼν τῆς τῶν ἐρασμίων ἐστέρημαι παρουσίας, οὐκ ὀν ἐφ' ἡμῖν, ἀγαπήσω καὶ ἄκων τῶν αὐτῶν καὶ ἀπόντων τὸν ἐνόντα γοῦν τρόπον ἐπαπολαῦσαι.

Καὶ δή, φοιτητῶν μοι γνησιώτατε, τέκνον πατρὸς οὐρανίου καὶ λογίων ἀνδρῶν ἀγχινούστατε καὶ ὀξύτατε, τέως μὲν ἐδόκεις εἰσέτι καὶ νῦν ὑπερόριος ἐν Μυσίᾳ διάγειν, τανῦν τὴν σὴν ἐπιδημίαν παρὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἡμετέρου ἐν ἱερομονάχοις παπᾶ κὺρ Γρηγορίου μαθὼν, προσαγορεύω καὶ νοερῶς περιπτύσσομαι τὸ κλέος τῆς ἐμῆς ὀλιγομαθείας, τὸν ἐμὸν ἱερολογιώτατον κύριον Χρύσανθον, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἤδη φθάσας ἀπολελόγημαι τῆς βραδύτητος τοῦ γράμματος· σὺ δὲ τίποτ' ἄρ' αἰτιάσῃ, πάλαι ὡς ἐγῷμαι τὴν Κωνσταντίνου καταλαβών; Μὴ δὴ κατόκνει, τέκνον πνευματικὸν καὶ τῆς ἐμῆς ὠδῖνος εὐκλεὲς ἀποκύημα, γραφῇ γοῦν συνεχέστερον, ὅποι

ποτ' ἂν ἧς, δηλῶσαι τοῖς φιλοῦσιν εἰδέναι τὰ καθ' ὑμᾶς, ὡς ἔμοιγε οὐδὲν τούτου ποθεινότερον τῶν ἐκεῖθεν πρὸς ὑμᾶς ἀγωγίμων· μηδὲ λήθην ἀμπίσχου τηλικαύτης πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας, τὴν διάστασιν αἰτιώμενος τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν οὖσαν, καὶ διὰ τοῦτο μέμψεως ἀνωτέραν· ἢ τίνι διοίσομεν τῶν ἀμυήτων καὶ μόνῃ ζώντων αἰσθήσει; εἰ μὴ καὶ τὸ χεῖρον ἐκείνων ἕξομεν, ὁπότε κακεῖνοι τοῖς ἡμετέροις σεμνύνονται καὶ ἀλλοτρίᾳ χρῶνται πρὸς τοῦτο χειρὶ, καὶ γραφῇ τοὺς ἀπόντας ὡς παρόντας ἀσπάζονται καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ἀλλήλοις γνωρίζουσιν.

Εἰ δὲ καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς εἰδέναι σοι φίλον, καὶ ἐν οἷς ἐσμὲν ἤδη, περὶ μὲν τῶν προλαβόντων δῆλά σοι παρὰ τῆς εἰς τὸν μακαριώτατον προκομισθείσης ἐπιστολῆς. Καὶ νῦν δὲ ὑγιείας μὲν ὅσον τῆς κατὰ σῶμα ἔν, ὡς εἰπεῖν, ἔχομεν (οὐ γὰρ εἴποιμι ὡς ἐμαυτὸν πείθω κατὰ ψυχήν)· περὶ δὲ τῶν προσφοιτώντων, ὡς ἡμῖν κἀκείνοις ἐνὸν, ἀντιλαμβανόμεθα καὶ τῶν κρειττόνων ἐλπίδων ἐχόμεθα, ἐν θεῷ συλλαμβάνοντι.

Καὶ αὐτὸς τοιγαροῦν, εἴ τίς σοι δύναμις, τῷ τε λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ἀπὼν ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν ἀντιλαβοῦ, καὶ μεγάλαι σοι γενήσονται παρὰ θεοῦ ἀμοιβαὶ τούτου γε ἕνεκεν. Εὐδαιμονέοις ἐν ἅπασι καθ' ἑκάτερον, ἱερολογίων ἀνδρῶν ἀγχινούστατε καὶ πάντων ἐμοὶ περιπόθητε. Ἀσπάζομαι δὲ ὅλῃ ψυχῇ καὶ τὸν αὐτάδελφόν σου ἅγιον ἀρχιδιάκονον κύριον Νεόφυτον ἰδίᾳ καὶ ἀμφοτέρους ὁμοῦ, τὴν ἱερὰν ξυνωρίδα καὶ κλέος τῆς ἐν Κωνσταντίνου σχολῆς. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ ὁ φιλοπονώτατος καὶ φιλομαθέστατος ἐν σπουδαίοις κύριος Θεόδωρος, μετὰ καὶ τῆς λοιπῆς τῶν προσφοιτώντων χορείας.

1684 φεβρουαρίου 20.

Σεβαστὸς ὁ ἐλάχιστος ἐν σπουδαίοις καὶ τοῖς, εἰ καὶ ἀνάξιος, καθηγητής.

2

ΣΕΡΒΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Ἰωάννης Σερβάνος βοεβόνδας ἐλέῳ θεοῦ αὐθέντης Οὐγγροβλαχίας. Λογιώτατε ἐν ἱερεῦσιν κὺρ Χρύσανθε, τὴν λογιότητά σου ἠξέως

χαιρετοῦμεν, δεόμενοι τοῦ κυρίου νὰ τὴν ἀπολαύσῃ τὸ παρόν μας ἐρρωμένην καὶ κατὰ πάντα εὐτυχοῦσαν, ὅτι καὶ ἡμεῖς χάριτι Χριστοῦ ὑγιαίνομεν ἕως τοῦ νῦν.

Τὸ γράμμα της ἐλάβομεν δι' οὗ τὴν ἀγαθήν της ὑγιείαν μαθόντες ἐχάρημεν. Τὰ γεγραμμένα καλῶς ἐνοήσαμεν, πλὴν διὰ τὸν πανιερώτατον πατριάρχην, πρώην Κωνσταντινουπόλεως, κὺρ Ἰάκωβον, ὁποῦ μᾶς γράφει ἡ λογιότης σου πῶς ἀδημονεῖ καθ' ἡμῶν, τάχα πῶς ἡμεῖς ἐφανήκαμεν αἰτία ζημίας τῆς αὐτοῦ πανιερότητος, τοῦτο εἰς ἡμᾶς κάμμίαν μετοχὴν δὲν ἔχει, διότι καὶ πρῶτα καὶ ὕστερα εἰς τοιαῦτα δὲν ἐβάλαμεν σκοπὸν καὶ γνώμην ποτὲ κατ' οὐδένα τρόπον χωρὶς νὰ προβληθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς παραιτήσεως, νὰ φανοῦμεν αἴτιοι διὰ τὴν ἔξωσιν τῆς αὐτοῦ πανιερότητος ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, καθὼς καὶ ἡ πανιερότης του τυχὸν νὰ τὸ γνωρίζῃ καὶ κοινῶς καὶ ὅλως.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν περίληψιν τῶν γραμμάτων ὁποῦ εἰς τὰς χεῖράς μας ἔχομεν ὅτι νὰ ἀπέλθῃ ἀπ' ἐδῶ ὁ κὺρ Διονύσιος, διὰ νὰ πατριαρχεύσῃ γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ, μὲ οἰκειοθελῆ παραίτησιν τοῦ κὺρ Ἰακώβου, ἐφάνημεν καὶ ἡμεῖς συνδρομηταί. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἡ πανιερότης του νὰ ἀδημονῇ καθ' ἡμῶν δὲν εἶναι εὔλογον, ἐπειδὴ κατ' οὐδὲν εἴμεσθεν ὑπαίτιοι, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐγνώριζε κι ὅλας πῶς εἰς τίποτες ἐσφάλαμεν καὶ δὲν τὸ ἐγνωρίσαμεν (ὑποθετικῶς εἰπεῖν), ὅπερ μὴ γένοιτο, πάλιν δὲν τυχαίνει νὰ ἀναγκάζηται ἀγανακτῶν, ὅτι ἡ ἐπαγγελία τῆς αὐτοῦ πανιερότητος εἶναι τὸ νὰ εὔχηται ἀδιαλείπτως· καὶ τοιουτοτρόπως στοχαζομένη ἡ πανιερότης του κάθε δικαιοσύνην ἂς παύσῃ ἀπὸ τῆς ἀδημονίας, ὅτι ἡμεῖς κάμμίαν φορὰν παντελῶς ἀντευλάβειαν δὲν ἐδείξαμεν, ἀλλὰ ὁπόταν μᾶς ἔγραφε, προσηνῶς καὶ εὐμενῶς ἀποκρινόμεσθε εἰς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα. Ἡ λογιότης σου οὖν πάλιν θέλει μᾶς γράψῃ ὅσον καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἀκοῆς ἄξια, τὰ ὁποῖα εἰς πλάτος σημειόνοντάς μας τα ἡ λογιότης σου, θέλομεν ἔχῃ τὴν χάριν. Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ ὑγιαίνετε εὐτυχῶς.

1684 ἀπρ λίου 15.

Ἰω. Σερβάνος βοεβόδας.

3

ΣΕΡΒΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ γράμμα τῆς λογιότητός σου ἐλάβομεν, καὶ τὴν ὑγιείαν της μαθόντες λίαν ἐχάρημεν, καὶ τὰ γραφόμενα ἔγνωμεν. Μᾶς γράφεις πῶς πρὸ πολλοῦ δὲν ἔλαβες γράμμα τοῦ μακαριωτάτου, τὸ ὁποῖον οὐδὲ ἡμεῖς δὲν ἐλάβομεν παρὰ ἓν μόνον γράμμα, ὁποῦ μᾶς ἔστειλε πρὸ τῆς ἄλλης ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ εὐθὺς ἐγράψαμεν τὴν ἀπόκρισιν, καὶ τὴν ἐστείλαμεν· ἡ ὁποία πάγει μὲ τοὺς ὁλάκηδες τοῦ πασᾶ. Ἀμὴ, μαθόντες τὸν θάνατον τοῦ πτωχοῦ καραβοκύρη μας, ἐλυπήθημεν, μάλιστα ὁποῦ ἐκράτησαν τὸ καράβι μας οἱ ἐκεῖσε ἐπικρατοῦντες, μὲ τὸ νὰ μὴν εὑρέθη ἄλλος ἄνθρωπός μας μαζὶ νὰ ἀποκριθῇ· τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν ἐρχόμενος ὁ βιστιάρης νὰ μᾶς τὸ ἐλευθερώσῃ ἐκ τῶν χειρῶν ἐκείνων.

Ἀκόμη καὶ διὰ ὀλίγα τινὰ μαντᾶτα ὁποῦ μᾶς σημειόνεις ἐνοήσαμεν· πλὴν πολὺν καιρὸν ἔχετε ὁποῦ δὲν μᾶς ἐγράψατε τίποτα νέα ὅσον τῆς ἄσπρης θαλάσσης τόσον καὶ τῆς αὐτόθι πολιτείας. Ἂν καλὰ καὶ μηδὲ ἡμεῖς καλαράσηδες δὲν ἐστείλαμεν, μὲ τοῦτα ὅλα ἄνθρωποι δὲν ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ νὰ μὴν ἔρχωνται, καὶ καραβοκύριοι καὶ τζελέπηδες, μὲ τοὺς ὁποίους ἠμποροῦσες ἂν ἤθελες νὰ μᾶς γράψῃς· ἀμὴ, ὡς φαίνεται, ἀμέλησες καὶ δὲν ἔκαμες καλά· γράφε μας τὸ λοιπὸν περὶ πάντων.

Ἐμάθατε, λογιάζομεν, καὶ τὸν θάνατον τοῦ πτωχοῦ τοῦ Δοῦκα βοεβόνδα, ὁποῦ ἀπέθανε μὲ νταμπλᾶ, οὐδὲ ἐπρόφθασε νὰ ἐξομολογηθῇ, καθὼς ἔπεσεν ἔτζι ἐκλειδοστόμικασεν, οὐδὲ τὴν μετάδοσιν ἠμπόρεσε νὰ πάρῃ μὲ αἴσθησιν· καὶ τὸν ἐλυπήθημεν τὸν ἄθλιον, καὶ μάλιστα διὰ τὸν αἰφνίδιον τοῦτον θάνατον, ὁποῦ καὶ τὸν ἐχθρόν μας νὰ φυλάξῃ ὁ κύριος ἀπὸ τῆς τοιαύτης καταδίκης. Ἂς ὄψωνται ἐκεῖνοι ὁποῦ μᾶς ἐμάκρυναν ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ἐλευθερίας του· ἴσως ἂν εἴμεσθεν εἰς τὴν μέσην ἡμεῖς, πρὸ ἡμερῶν ἤθελεν ἐλευθερωθῇ, καὶ, ἂν τοῦ ἔμελλεν ὁ θάνατος, νὰ πεθάνῃ εἰς τὸ σπίτιν του. Τάχα ἡ ἀρίζικη ἡ δόμνα του πῶς ἐπέρασε, μήπως ἐπειράχθησαν ὑπὸ τῆς βασιλείας, ἢ ἀπὸ τῶν δανειστῶν; Τάχα οἱ εὐεργετηθέντες νὰ τὴν στοχάζονται τίποτα καὶ νὰ τὴν τριγυρίζουν, ἢ μόνον τῆς εὐτυχίας εἶναι ἡ φιλία ζῶσα καὶ τῇ δυστυχίᾳ συναποθνήσκει; Τὴν λυπούμεθα τὰ μέγιστα.

Ἄμποτες ἡ θεία πρόνοια νὰ νεύσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν κρατούντων νὰ τὴν σπλαγχνισθοῦν, καὶ νὰ τὴν περισκέψουν ἀπὸ τῶν παγίδων τῶν τελπιζήδων. Γράμμα τῆς λογιότητός σου νὰ ἔχωμεν νὰ μάθωμεν τὴν ὑγιείαν της καὶ κάθε ἄλλο νεωστὸν πάντοθεν τῶν μερῶν. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς λογιότητός σου εἶησαν πολλοὶ καὶ καλοί.

1685 Ἰουλίου 27.

Διὰ τὸ καράβι ἐκάμαμεν ὁρισμὸν καὶ ἀγᾶν νὰ τὸ ἐλευθερώσουν, καὶ ἴσως ὁ θεὸς τὸ ἐλευθερώσῃ. Νεωστὰ μὴ λείπῃς νὰ μᾶς γράψῃς.

Ἰω. Σερβάνος βοεβόδας.

4

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΣΑΡΑΒΑΣ ΚΛΗΜΕΝΤΙ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Πανιερώτατε καὶ λογιώτατε μητροπολῖτα τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως, κύριε κύριε Κλήμη, τὴν πανιερότητά σου εὐλαβῶς χαιρετοῦμεν, καὶ ἀσπαζόμεθα τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν, δεόμενοι τοῦ θεοῦ νὰ τὴν ἀπολαύσῃ τὸ παρόν μας ἐν ὑγείᾳ καὶ πάσῃ ἄλλῃ χαρᾷ καὶ εὐφροσύνῃ.

Γράμμα της πρὸ πολλοῦ δὲν ἐλάβομεν, ἀλλ' οὔτε ἡμεῖς τῆς ἐγράψαμεν ἀπὸ τὲς πολλὲς φροντίδες ὁποῦ ἔχομεν. Ὅμως κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἐλείψαμεν νὰ τῆς γράψωμεν καὶ νὰ τῆς δώσωμεν τὸν προσήκοντα χαιρετισμόν, καὶ τὸ περισσότερον διὰ τοὺς Σιναΐτας, ὅτι ἀκούομεν πῶς ἦλθαν αὐτοῦ, καὶ περιπατοῦν μὲ ἐξωτερικὲς τέχνες καὶ γυρεύουν προνόμια καὶ μεγαλεῖα, καὶ τοὺς ἐμήνυσεν ἡ Σύνοδος νὰ ὑπαγαίνουν ἐκεῖ νὰ ἰδοῦν τὴν διαφοράν τους· καὶ αὐτοὶ ὑβρίζουν καὶ καταφρονοῦν τὴν Σύνοδον καὶ δὲν πείθονται εἰς τὴν Σύνοδον· καὶ τοὺς πατριάρχας τοὺς ὑβρίζουν καὶ τοὺς λέγουν διάφορες βλασφημίες, τὸ ὁποῖον εἶναι ἴδιον τῶν ἀσεβῶν. Καὶ ἠθέλομεν ὡς ἐξ ἡμῶν νὰ τοὺς κράξῃς ἡ πανιερότης σου καὶ νὰ τοὺς εἰπῇς νὰ κάθωνται φρόνιμα, καὶ σὰν καλογέροι καὶ χριστιανοί, καὶ νὰ κυβερνῶνται καὶ νὰ πορεύωνται καθὼς ἐπέρασαν καὶ ἐπερνοῦσαν οἱ πατέρες τοῦ μοναστηρίου ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ἕως τώρα. Ὅτι οἱ καινοτομίες εἶναι ἴδιον τῶν αἱρέσεων, καὶ ἂν ἔχουν τίποτα λόγον, ἂς τὸν εἰποῦν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἡ

ὁποία δὲν ἀδίκησε μήτε ἀδικᾷ κανένα ποτέ. Καὶ καθ' ὑπόθεσιν ἂν εἶναι καὶ δὲν εὐχαριστοῦνται εἰς δύο πατριάρχας, ἂς κάμουν νὰ ἔλθουν καὶ οἱ ἄλλοι εἰς ἕνα τόπον, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ εὕρουν ὅλοι εὔλογον, νὰ στέρξουν καὶ αὐτοί· καὶ νὰ τοὺς εἰπῇς ἔτζι νὰ κάμουν χωρὶς ἄλλο. Ὅτι καὶ ἡμεῖς ὅλοι μας καὶ οἱ βασιλεῖς τῶν χριστιανῶν ὁποῦ εἶναι ἀπὸ ἡμᾶς μεγαλίτεροι, εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν πατριαρχῶν..... παρακούει τῆς ἐκκλησίας, εἶναι ὡς ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης, καθὼς εἶπε μοναχός του ὁ κύριος· καὶ ἔτζι λοιπὸν νὰ κάμουν ἐξ ἀποφάσεως. Εἰ δὲ καὶ κάμουν ἀλλέως καὶ θέλουν νὰ καταφρονοῦν τὴν μητέρα μας τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ὑβρίζουν τὴν Σύνοδον, καὶ νὰ βλασφημοῦν τοὺς πατριάρχας, ἢ ἕνα ἢ καὶ ὅλους, ἂς ἠξεύρουν ὅτι καὶ ἡμεῖς, ὡς τέκνα τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, θέλομεν τοὺς ἀντιπολεμήσῃ μὲ ὅτι τρόπον καὶ ἂν ἠμπορεῦμεν. Ὅλα νὰ τοὺς τὰ εἰπῇ ἡ πανιερότης σου, καθὼς γράφομεν, καὶ νὰ ἔχωμεν ἀπόκρισιν. Ταῦτα κατὰ τὸ παρόν· οἱ δὲ χρόνοι της εἶησαν θεόθεν πολλοὶ καὶ ἀγαθοί. Ὁ τῆς σῆς πανιερότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα.

1690 μαΐου.

Ἰω. Κωνσταντῖνος Μπασαράμπας βοεβόνδας.

5

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΣΑΡΑΒΑΣ ΔΟΣΙΘΕΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

Μακαριώτατε καὶ σοφώτατε ἐν Χριστῷ πάτερ, καὶ πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Δοσίθεε, τὴν μακαριότητά της εὐλαβῶς προσκυνοῦμεν καὶ ἀσπαζόμεθα τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν, ἣν καὶ διαφυλάττοι ὁ κύριος ἐσαεί.

Τὸ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα ἐδεξάμεθα· ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγιείαν καὶ τὰς ὑπὲρ ἡμῶν θεοπειθεῖς της εὐχάς· ἔγνωμεν καὶ τὰ γεγραμμένα καὶ αὐτὴν τὴν εἰς πλάτος περίληψιν τῶν Σιναϊτῶν· διὰ τοὺς ὁποίους δοξάζομεθα τὸν εἰρηνοποιὸν θεὸν, εὐχαριστοῦμεν καὶ τῇ μακαριότητί σου, ὁποῦ δὲν ἐπαρεῖδεν τὴν μεσιτείαν μου, ἀλλὰ ἔκλινεν εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἔγειναν τῆς συγχωρήσεως τὰ συνοδικὰ γράμματα καὶ μᾶς ἦλθαν. Τὰ ὁποῖα καὶ πέμποντές τα ἤδη εἰς Βουκουρέστιον πρὸς τὸν ἐπίσκοπον κὺρ Ἰωαννίκιον,

πρὸς παρηγορίαν αὐτοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ἐλπίζομεν πῶς καὶ ἐκεῖνοι οἱ πτωχοὶ πατέρες θέλουσι χαρῇ, καὶ θέλουν δώσῃ δόξαν θεῷ καὶ εὐχαριστίαν καὶ πολυχρονίσματα τῇ μακαριότητί σου, ὁποῦ ἐκάμφθη εἰς τὴν δέησίν τους καὶ ἀπέλαυσαν τοῦ ποθουμένου, ὁποῦ μὲ τόσους κόπους ἐζήτησαν καὶ ἠμποροῦσι πλέον καὶ μετὰ τοῦτο τὰ ἐπιστρέψουν καλόκαρδοι εἰς τὰ ἴδια. Βέβαια, δέσποτά μου, κατὰ τὴν εἰρήνην ταύτην χαρὰ γέγονεν ἐν οὐρανῷ, καὶ ἔπαινον πολὺν καὶ μισθὸν θέλει ἔχῃ ἡ μακαριότης σου, ὁποῦ προτυχόντα σκάνδαλα ἐτέρων διέλυσε, καὶ ἐκκλησιῶν ὁμόνοιαν προετίμησεν, ἔργον ἀποστολικόν. Ἄμποτες ὁ τῆς εἰρήνης θεὸς νὰ μὴν παρχωρήσῃ πλέον εἰς τὰ μετέπειτα ὁποῦ νὰ προέλθουν παρόμοια σκάνδαλα καὶ ταραχαὶ μεταξὺ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀδελφικῇ ὁμονοίᾳ νὰ τὰς διεξάγῃ μέχρι παντός. Ἐγράψαμεν καὶ ἡμεῖς τῷ ῥηθέντι ἐπισκόπῳ νὰ προσέχεται μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ εἰς πάντα τὰ δίκαια, ὅτι ἂν παρασαλεύσουν εἴς τι, βέβαια τὸν βοηθοῦντα δὲν θέλουν εὕρῃ. Ὁμοίως παρακαλοῦμεν καὶ τὴν μακαριότητά σου νὰ τοὺς ἀγαπᾷ χάριν τῶν ἁγίων Τόπων καὶ νὰ τοὺς συστήνῃ εἰς τὰ πρὸς κυβέρνησιν πρὸς τοὺς δυνατούς· καὶ γὰρ ἡ ἐντολὴ « τὰ βάρη τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν » · καὶ περὶ αὐτῶν ὁ λόγος ἄλις.

Περὶ δὲ τῆς περιτειχίσεως τοῦ ἐνταῦθα ἁγίου Γεωργίου, ὁποῦ ὁ λογιώτατος κύριος Χρύσανθος μᾶς ἀνέφερε, καὶ ὑπεσχέθημεν νὰ προστατεύσωμεν νὰ λάβῃ τέλος, καὶ τὸ ἔστερξε καὶ τὸ ἐπῄνεσεν ἡ μακαριότης σου, καὶ μᾶς εὔχεται εἰς τοῦτο νὰ μᾶς ἀναγκάζῃ μὲ τὰ διορισθέντα ἔξοδα νὰ τὸ ἐπιχειρισθῶμεν· βέβαια, δέσποτά μου, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν καὶ τὸν πόθον ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὸν καλλωπισμὸν τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς ἀρχίζομεν σὺν θεῷ ἐφέτος, καὶ ἐλπίζομεν, βοηθείᾳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, νὰ τελειωθῇ τὸ ἔργον κατὰ τὸν ἐρχόμενον χρόνον, χωρὶς νὰ λυπούμεθα κόπους ἢ τὰ γενησόμενα περισσότερα ἔξοδα· ὁ δὲ ἅγιος Γεώργιος διὰ μακαρίων της εὐχῶν εἶναι μετὰ θεὸν προστάτης καὶ τελειωτής.

Ἐγνωρίσαμεν, δέσποτά μου, πῶς καὶ εἰς τὰ ἄλλα μοναστήρια ἐδιόρισεν ἡ μακαριότης της τὸ αὐτὸ νὰ γίνηται ἀπὸ τῶν εἰσοδημάτων τους, καὶ ἐπαινοῦμεν κατὰ ἀλήθειαν τὸ ἔργον σας δίκαιον καὶ εὔλογον· καὶ ἐπειδὴ τοιαύτη ἀπόφασις καὶ διορισμὸς τῆς μακαριότητός της ἔγεινεν εἰς τοὺς ἡγουμένους, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς αἰτίαν νὰ τοὺς προστάσσωμεν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἔργου, μάλιστα καὶ τὸν τοῦ Καλουΐου τυχόντες τὸν ἐπαρχγγελαμεν

ἀποφασίστως νὰ ἀρχίσῃ νὰ φκειάνῃ ὅσα ἡ χρεία καλέσῃ, καὶ πλέον νὰ μὴν ἀμελᾷ, ὡσὰν ὁποῦ τόσων χρόνων δικαίωμα τούτῳ ἐσυγχωρήσατε, καὶ εὐχόμεθα νὰ ἰδῶμεν πάντων τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν σύστασιν.

Τὸ δὲ πῶς ἀπὸ τοὺς δυνάστας τοῦ καιροῦ ἔχετε, δέσποτά μου, ἔξοδα μεγαλώτατα δὲν τὸ ἀπιστοῦμεν· ὅτι αὐτὸ πῶς γίνεται μᾶς τὸ βεβαιοῦσι καὶ τὰ ἐνταῦθα. Καὶ ἄλλο δὲν ἔχομεν νὰ εἰποῦμεν παρὰ ὁ θεὸς νὰ εὐσπλαγχνισθῇ τοὺς πάντας καὶ νὰ ἐξαποστείλῃ βοήθειαν καὶ κυβέρνησιν. Μᾶς σημειόνετε καὶ τοῦτο ὅτι μὲ τὸν ἄρχοντα ποστέλνικόν μας ἔχετε νὰ μᾶς γράψητε κἄτι τι, καὶ περιμένομεν νὰ ἰδῶμεν ὁποῖα τὰ γραφθησόμενα, καθ' ἃ καὶ τὴν ἀπόκρισιν ποιησόμεθα. Ἡμεῖς, δέσποτά μου, προθυμοῦμεν νὰ σᾶς δουλεύσωμεν καὶ μὲ θάρρος εἰς τὰ δυνατὰ, ἂν μᾶς ἀναγκάζῃ.

Ὁ κὺρ Χρύσανθος, κατὰ τὴν πρόσταξιν τῆς μακαριότητός σου, ἰδοὺ ὁποῦ ἐκίνησε πρὸς τὸ Βουκουρέστι, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἑτοιμαζόμενος θέλει ἔλθῃ· ὁ ὁποῖος καὶ ἤδη σᾶς γράφει καὶ μάλιστα καὶ κἄτι τι ὁποῦ μᾶς ἐφάνη τοῦ εἴπαμεν νὰ σᾶς γράψῃ. Ὅθεν καὶ ἡ μακαριότης σας, καθὼς τὸ στοχασθῆτε καὶ τὸ μετρήσετε, θέλετε τοῦ δώσῃ ἀπόκρισιν εἰς ἐκεῖνο. Ταῦτα καὶ ἡ μακαρία σας εὐχὴ νὰ μὴ μᾶς λείπῃ ἐν βίῳ παντί. Τῆς σῆς μακαριότητος κατὰ πνεῦμα.

1695 Ἰουνίου 3, ἀπὸ Τζερνετζί.

Ἰω. Κωνσταντῖνος Μπασαράμπας βοεβόδας.

6

ΝΙΚ. ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΔΟΣΙΘΕΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

Τῷ ἁγιωτάτῳ, μακαριωτάτῳ τε καὶ σοφωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας καὶ θεοσώστου πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κυρίῳ ἡμετέρῳ κυρίῳ Δοσιθέῳ τὴν ὀφειλομένην αἰδῶ.

Καὶ πρὸ πολλοῦ ἡ πολύφθογγος φήμη εἶχε φέρῃ εἰς τὴν ἀκοήν μου τὴν εἴδησιν τῆς θαυμαστῆς καὶ πανσόφου πολιτείας τῆς θεολέκτου σας μακαριότητος, τὴν ὁποίαν καὶ ὑπερηγάπησα καὶ εὐλαβήθηκα, ὅση δύναμις· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησά ποτε μὲ γράμμα νὰ πλησιάσω εἰς τὸ ἔνθεον σκεῦός

σας, οὐχ ἧκιστα δεδοικὼς τὸ ὕψος τῆς ἱερᾶς σου μεγαλειότητος, καὶ θαυμάζων καὶ μακαρίζων αὐτῇ τὴν ἀκροτάτην σοφίαν. Νῦν δὲ ὅπου ὁ πολυμαθέστατος ἀρχιμανδρίτης Χρύσανθος ἀντέταξεν εἰς τὴν ὅρασίν μου τὴν εἰκόνα τῆς χαριτωνύμου μορφῆς σας, ὡς γνήσιος ἀνεψιὸς καὶ μιμητής σας, ἔχοντας ἐγὼ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔμβιον καὶ ἔμψυχον τὸ ἐντύπωμα τοιούτου καὶ τοσοῦτον σεβασμιωτάτου θείου, ἠβουλήθην, καθὼς πλησίον μὲ τὴν καθήγησίν μου καὶ διδασκαλίαν τιμῶμαι νὰ ἔχω τὴν ἐπιστασίαν τῆς σπουδῆς καὶ μαθήσεως τοῦ φιλαρέτου καὶ ὄντως ἀγχινουστάτου φιλοσόφου, τοῦ ἀνεψιοῦ σας, οὕτως καὶ ἀπὸ μακρόθεν νὰ ἀποπέμψω εἰς τὴν μακαριότητά σας παραμικρόν τι εὐνοίας καὶ εὐλαβείας τεκμήριον, καὶ νὰ ὑποτάξω τὴν ὑπηρεσίαν μου εἰς τὴν θειοτάτην σας ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν.

Παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε ὁμοῦ μὲ τὴν ἀναφορὰν τῆς ἀγάπης μου καὶ τὴν βίβλον, ὁποῦ νεωστὶ ἐξέδωκα ἀφιερωμένην εἰς τὸν περίβλεπτον καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος ἀξιοπρεπέστατον ἄρχοντα Καντακουζηνὸν, ἐλπίζοντας ἀπὸ τὴν ὑμετέραν θεοσεβεστάτην ψυχὴν νὰ τύχῃ συγγνώμης καὶ ἀφέσεως ἡ αὐθάδειά μου. Τοῦ λοιποῦ ὑπερεύχου μοι καὶ τῇ σῇ δραστικωτάτῃ εὐλογίᾳ κατεύθυνον τὰς σπουδάς μου, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε πάτερ. Ζῆθι δὲ εἰς αἰῶνας, ποιμὴν θεοπρόβλητε, διὰ καύχημα τοῦ ἡμετέρου γένους, ὄφελος τῶν φιλούντων ὑμᾶς καὶ σωτηρίαν τοῦ ὑμῖν ἐμπιστευθέντος ποιμνίου.

Ἐν Παταβίῳ, εἰς τὰς 15 μαΐου 1697.

Νικόλαος ἱερεὺς Κομνηνὸς Παπαδόπουλος.

7

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τῷ ἐν Χριστῷ ποθεινοτάτῳ καὶ κατὰ πάντα ἐρασμιωτάτῳ ἁγίῳ ἀρχιμανδρίτῃ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου κυρίῳ Χρυσάνθῳ πᾶν ἐν Χριστῷ καταθύμιον.

Δεῖγμα δὴ καὶ τοῦτο τῆς πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομούσης προνοίας, τὸ πανταχόθεν συνελαθέντα πρὸς τὸ τοῦ ποθουμένου κατατυγχάνειν τέλους, ἐντεῦθεν ἀπᾶραι. Ἔθος γὰρ τῇ θείᾳ προνοίᾳ τὸ διὰ τῶν ἀποθυμίων τὰ καταθύμια τοὺς ἀξίους ἐπιβραβεύειν. Οὕτω καὶ τὸν μακάριον

Ἰωσὴφ ἐκεῖνον τὸν πατριάρχην, διὰ τῆς φονικῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἀπεμπολήσεως τῶν αὐταδέλφων κατηνάγκασεν εἰς Αἴγυπτον ἀφικέσθαι, ἐπὶ τῷ βασιλεύειν ἐν καιρῷ δέοντι τηλικοῦτον ἄνδρα πάσης Αἰγύπτου καὶ διατρέφειν ἐν καιρῷ λιμοῦ τὴν οἰκείαν συγγένειαν καὶ τοὺς φονικοὺς αὐταδέλφους, οἷον εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς ἀκουσίου δι' ἐκείνου εὐεργεσίας καὶ βασιλείας. Οὕτω δὴ καὶ τὸν εὐσεβέστατον καὶ ἀοίδιμον καὶ πρῶτον ἐν βασιλεῦσι μέγαν Κωνσταντῖνον φεύγειν κατηνάγκασε διὰ τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ πρὸς τὸν πατέρα ἀναδραμεῖν τὰ λοίσθια πνέοντα, ὅπως προλάβῃ τὴν βασιλείαν, καὶ τὸν παγχάλεπον φυγαδεύσαντα σκότος τῆς εἰδωλομανίας, ἀνακηρῦξαι κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην καὶ ἀναδεῖξαι τὸ φέγγος τῆς εὐσεβείας καὶ ἀληθείας· οὕτω γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἔρμαιον, ὦ φιλότης, ἤδη κατὰ θυμὸν ἐν χεροῖν· δεῖ δὲ προσοχῆς πρὸς τοῦτο καὶ φυλακῆς, μήποτέ τι λάθος παρεισφρῆσαν αἰγυπτιακοῦ του, καὶ, ἵν' οὕτως εἴπω, δηλητηρίου φυράματος, ἵνα μὴ τὸ ἄδολον κατακιβδηλεύηται καὶ θανατηφόρον ἀποφαίνηται γάλα τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος, μή τι πάθωμεν ἐπαναζεύξαντες, ὃ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἐπανελθόντες πεπόνθασιν ἐκκηρυχθέντες καὶ ἄκοντες· ὅτι φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί; δεινὸν ἐν τοῖς τοιούτοις ἡ ῥαθυμία, καὶ ῥανὶς ἐνδελεχοῦσα κοιλαίνει πέτραν· ὥστε τὸ τῆς μελίττης ζηλωτέον καὶ μόνον, πανταχόθεν τὸ χρήσιμον καὶ ἄδολον συλλέξαντας τῆς εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου διδασκαλίας, τἄλλα πάντα τεθεαμένους καὶ δοκιμάσαντας, ὡς οὐδὲν ἡμῖν συνοῖσον παραδραμεῖν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον. Σὺ δέ μοι, ὦ λῷστε, μὴ μνησικακήσῃς, εἰ φυλὴν κατέλαβες, ὡς ὁ κωμικὸς παραινεῖ· νόει ἃ λέγω, φησὶν ὁ θεῖος ἀπόστολος· δώῃ γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. Ἐμοὶ δὲ καὶ τοῦτο τοῖς ἄλλοις προσεγένετο τἀγαθὸν, ὥστε με διὰ σοῦ τῶν καταθυμίων τυχεῖν. Πολλῶν μοι καὶ χρησίμων χρεία βιβλίων· τὸ δέ γε νῦν ἔχον, εὑρέ μοι Ἀλέξανδρον τὸν Ἀφροδισιέα εἰς ὅλην τὴν μεταφυσικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους, κτλ.

1698 μαρτίου 20.

Ὁ ἐν σπουδαίοις ἐλάχιστος καὶ ὑμέτερός ποτε χρηματίσας καθηγητής.

Σεβαστὸς Τραπεζούντιος Κυμινήτης.

8

ΝΙΚ. ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΔΟΣΙΘΕΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

Τῇ σοφίᾳ τῆς ἀκροϊεραρχίας, τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ καὶ δεσπότῃ ἡμῶν Δοσιθέῳ, πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ προσκυνητῶς.

Εἰ καὶ καλὸν ἡ σιγή, καλὸν ὅμως καὶ τὸ λαλεῖν ἐν καιρῷ, κατὰ τὸν σοφόν· καὶ ἡ μέν ἐστιν εὐλαβείας σημεῖον, ἡ δὲ τεκμήριον ἀνάγκης ἀναφέρουσα ἐν αὐτῇ καὶ τὸ εὐλαβὲς, ὅταν πρὸς κύριον καὶ δεσπότην τὴν προσήκουσαν ἀπονέμῃ προσκύνησιν. Καὶ δὴ ἀνάγκη μοι, μακαριώτατε πάτερ, καὶ νῦν καὶ εἰς τοὐπιὸν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εἰ καὶ σπανίως, ἀλλὰ μὴν ποτὲ, γράφειν. Ἀπελθόντος γὰρ τοῦ σοφωτάτου ἀρχιμανδρίτου, δι' οὗ μοι τὸ πρὸς ὑμᾶς εὐσεβὲς ἦν ποτε ἐκτελέσαι, χρὴ αὐτὸ τοῦτο δι' ἐμαυτοῦ ἐντεῦθεν προσπληροῦν καὶ αἱρεῖσθαι τὸ αὔθαδες τῆς γραφῆς, ἵνα μὴ φανῶ ὑπεύθυνος τῷ ἀχαρίστῳ τῆς λήθης· ἵνα, φημὶ, μὴ φανῶ, οὐκ ἔσομαι γὰρ, εἰ καὶ φανῶ ποτε· ὅτι ἀδύνατον Ἕλληνι, καὶ Ἑλλήνων ἑλληνικωτάτῳ, μὴ μεμνῆσθαι ἀεὶ ὑμῶν, καὶ σέβεσθαι τοὔνομα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἐν ᾗ συνήρμοσται τὸ κορυφαῖον τῆς πατρῴας δόξης, τὸ ὀρθόδοξον τῆς ἀνατολικῆς σοφίας, τὸ καταπλῆττον τὴν αἱρετικὴν φρενοβλάβειαν.

Καὶ ταῦτα πρὸς δικαιολογίαν τῆς παρούσης μου τόλμης, ἣν μόνον ἔχω παράκλησιν τῆς ἀπουσίας τοῦ φιλτάτου μοι Χρυσάνθου. Ἀπῆλθεν οὗτος μετὰ τοῦ εὐγενεστάτου κυρίου Ῥαδουκάνου τῇ μεγάλῃ δευτέρᾳ ἑ ἀπριλίου, κατὰ τὸ ἐν Ἰταλίᾳ καλενδάριον, καὶ ἀρξάμενος τῆς πρὸς Κέλτας πορείας ἀφεῖλέ μοι μετὰ τῆς καρδίας τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν δόξαν μου τῆς διδασκαλίας· οὐ γὰρ ἐλπίζω ποτὲ, εἰ καὶ ἑκατοντούτης ἀποθάνω, φοιτητὴν τοιοῦτον εὑρεῖν, οὗ τὸ φιλεπίστημον ἄκρον, τὸ σπουδαῖον πολὺ, βαθὺ τὸ νοητικὸν, τὸ πολυμαθὲς ἀνερεύνητον.

Ὄψει, μακαριώτατε πάτερ, τὸν ἀνεψιὸν, οἷον ὁρμώμενον ἀπὸ τῆς Φοινίκης τὸν Πυθαγόραν, καὶ ἀνερχόμενον ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸν Πλάτωνα ἡ Ἑλλὰς, καὶ εἰ καὶ μὴ ηὐξημένην τῇ αὐτοῦ σοφίᾳ τὴν ὑμετέραν δόξαν αἰσθήσῃ, γνώσῃ ὅμως πεπλατυσμένην τὸν αὐτὸν τρόπον (εἴπερ τι τῶν ἡμετέρων πρὸς τὸ θεῖον ἀνάλογον), ὃν οὐκ ηὔξησεν ὁ υἱὸς τὴν τοῦ πατρὸς δόξαν, ἀλλ' ἐξέτεινε· καθάπερ γὰρ υἱὸς οὐκ ἄλλως γ' ἐξέτεινε τὸ ἔνδοξον τοῦ πατρὸς, ἢ ἀνάγων αὐτὸ εἰς συντομὴν, ἵνα ταῖς

ὁρισταῖς ἡμῶν διανοίαις φορητὸν γένοιτο τὸ ἄπειρον καὶ ἀόριστον· οὕτω καὶ ὁ ἅγιος ἀρχιμανδρίτης ὡς ἐν συντομῇ ἀνέδειξεν ἡμῖν τὰ μεγαλεῖα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἣν καὶ εὐλαβούμεθα καὶ εὐλαβησόμεθα εἰσαεί, τῷ θεῷ μεγάλας ἀπονέμοντες χάριτας, ὅτι ἠξιώθημεν δοῦλοι γενέσθαι καὶ θαυμασταὶ τῆς ὑμετέρας ἁγιωτάτης ἀρχιερωσύνης, καὶ, εἰ δίδωσιν ἡμῖν ἡ ὑμετέρα φιλανθρωπία, ἐρασταί τε τῆς ὑμετέρας ἐξοχωτάτης σοφίας καὶ κτήτορες τῆς ἀγάπης, ᾗ ἀντάξια κατὰ τὸ δυνατὸν παρέξομεν, τοῖς ὑμετέροις θείοις προστάγμασι πειθόμενοι, ἑπόμενοι δὲ τοῖς παραδείγμασι τοῦ ἁγίου Χρυσάνθου ἡμῶν, ἐν ᾧ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀξιοπρεπὲς τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἐθαύμασεν ἀτενῶς θεωρήσασα ἡ Ἰταλία καὶ ὡμολόγησε κἂν ἄκουσα διὰ τὸν ἔμφυτον φθόνον, ἀλλ' οὐ τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν μέγαν Δοσίθεον. Τοσοῦτο τὸ κλέος τοῦ ὑμετέρου ἀνεψιοῦ, τοῦ γεγονότος ἐνταῦθα θέατρον οὐ τῆς πατρῴας σοφίας πλὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς, ὥστε χρή με ἀγάλλεσθαι, οὐχ ὅτι ἐλθὼν σοφὸς ἐπανέρχεται σοφώτατος, ἀλλ' ὅτι ἀμετάβλητος τὰ ἤθη ἐκ τῆς ἰταλικῆς διαφθορᾶς τὸ χρυσοῦν ἄνθος τῆς καλοηθείας μεθηγεῖται ἐνταῦθα γενόμενος ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τοῖς μυκτηρίζουσιν ἡμᾶς Λατίνοις ἔπαινος διὰ τὴν ἐν τοσαύτῃ ταπεινοφροσύνῃ μεγαλόνοιαν, ἐν τοσαύτῃ μεγαλονοίᾳ ἐπιείκειαν, διά τε τὸ σῶφρον ἐν τῷ ἐπιεικεῖ καὶ τὸ εὐτράπελον ἐν τῇ αὐστηρότητι, τὸ φρόνιμον, πολιτικὸν καὶ ἀστεῖον ἐν τῇ ἀγωγῇ καὶ διαίτῃ. Εἴθε τὸ θεῖον οὐ δέκα, ἀλλὰ καὶ δύο τοιούτους δῴη, ἦν ἄν μοι ἐλπὶς μεγάλων κατορθωμάτων, ἃ δὴ καὶ δῴη ἡμῖν διὰ τούτου μόνου ὁ θεὸς, ἰθυνούσης τὰς ἱερὰς ἡνίας τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἧς προσκεκυφὼς ἀσπάζομαι τὰ ἱερώτατα ἴχνη. Τῆς ὑμετέρας ἁγιωτάτης μακαριότητος ταπεινότατος υἱὸς καὶ ἔσχατος δοῦλος.

Νικόλαος ἱερεὺς Κομνηνὸς Παπαδόπουλος.

Ἐκ Παταβίου, 1700 ἀπριλίου 8.

9

ΤΩ ΑΙΔΕΣΙΜΩΤΑΤΩ ΚΑΙ ΣΟΦΩΤΑΤΩ ΑΓΙΩ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ τοῦ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ ΚΥΡΙΩ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΥΓΙΑΙΝΕΙΝ.

Εἰ καὶ τοῦ πρὸς τὴν σὴν ἐπιστέλλειν μακαριότητα τῷ χρόνῳ ὑστέρηκα,

τῷ φίλτρῳ μέντοι γε καὶ τῇ ἐννοίᾳ ἥκιστα κατόπιν ἀπολείπομαι. Πῶς γάρ; ὃς τῶν ὧδε ἀπάραντί σοι μονονουχὶ συνεξεδήμηκα τῷ νοΐ, τάς τε ἀναζυγὰς καὶ τὰς καταλύσεις ἅμα αὐτῇ ἐποιούμην τῇ διανοίᾳ τῆς ἐρασμιωτάτης μοι ψυχῆς οὐδόλως ἀφιστάμενος· ὁσημέραι γὰρ ποτὲ μὲν τοὺς ἡδίστους καὶ φιλοσόφου ἐμπειρίας ἔμπλεω λόγους αὐτῆς ἀναπολῶ· ποτὲ δὲ τὸ περὶ ἐμὲ ταύτης εὔνουν ἐν νῷ τίθημι. Καὶ νῦν μὲν καταλέγω τῆς τύχης, ἥτις βάσκανον ὀφθαλμὸν ἐπιβαλοῦσά μοι τῆς τοῦ φιλτάτου παρουσίας ἀπολαύειν ἐπὶ πολὺ οὐ ξυγκεχώρηκε· νῦν δὲ ἀναλογίζομαι ὡς ὁ φιλόσοφος ἔρως οὐ τόσῳ περιορίζεται, ἀλλὰ κἂν οἱ φιλοῦντες πολὺ διεστηκότες ὦσι τοῖς σώμασιν, οὐδὲν μεῖον μηχανοῦνται τὴν παρουσίαν τῷ τῆς διανοίας πτερῷ, ᾧ τῶν ἀλόγων ζῴων ὑπερανέστηκεν ἄνθρωπος, καὶ τὸ πρὸς τὸ θεῖον ξυγγενὲς ἐμφανίζει· ἀπὼν γὰρ πάρεστι καὶ τῶν φιλούντων ἐγκάθηται ψυχαῖς φερόμενος διαπόντιος. Καὶ τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης διαστάσεως ἐπικύψασάν μοι λύπην, τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς ἀποκρούομαι, τῇ τε περὶ αὐτὴν ἀναπολήσει καὶ μνείᾳ τὴν ψυχὴν, ὅση δύναμις, εἰς τὸ ἱλαρώτερον διατίθημι. Ἐπεὶ δὲ τοῖς ἐκ τῆς τῶν συνήθων ἀπουσίας δυσμήχανος διάλεξις, ἧς καλῶς ποιοῦσα ἤρξατο ἡ σὴ λογιότης, καὶ τὸν ὅσον οὔπω τῆς γραφῖδος ἀψόμενον ἐμὲ, καθάπερ ἵππον εἰς πεδίον προυκέκληκεν, ἐς τοὐπιὸν (μέχρις ἂν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς ἐπάνοδον τὸ θεῖον παρασκευάσῃ) συχνὰ διαπορθμεύειν πρὸς ὑμᾶς γράμματα οὐκ ἀποστήσομαι· εἴ που ταύτῃ γε δυναίμην τὴν τύχην ἀμύνασθαι ἧς ἡμῖν ἐφθόνησε ξυνουσίας, ταύτην τοῖς γράμμασιν ἀνακαλούμενος. Ἐπιστέλλων δὲ ἑλληνιστὶ, οὐ δέδοικα μὴ παρ' αὐτῆς φεύγοιμι γραφὴν θράσους. Ἐπείπερ οὐχὶ τῇ περὶ τὸ γράφειν ἐμπειρίᾳ τεθαρρηκὼς τοῦτο πεποίηκα· ἀλλὰ λογιζόμενος ὡς εἰ μὴ πρὸς αὐτὴν τῆς ἑλληνικῆς εὐμουσίας πόρρω προσήκουσαν τῇ ἑλλάδι χρήσομαι διαλέκτῳ, ἀλλὰ τοιαύτην τοῦ μελετᾶν καὶ ἀσκεῖσθαι εὐκαιρίαν προέσομαι καὶ περιόψομαι, ἀνάγκη παντάπασιν ἐπιλησθῆναί με τῆς ἧς περὶ αὐτὴν γνώσεως μετὰ πολλῶν πόνων ἐγκρατὴς ὁπωσοῦν γεγένημαι. Τὴν πεμφθεῖσάν μοι λατινικὴν βίβλον ὡς παρ' αὐτῆς ἐρχομένην ἄσμενος δέδεγμαι. Ἔρρωσο, φίλη καὶ σοφὴ κεφαλή.

1701 νοεμβρίου 4.

Τῆς ὑμετέρας αἰδεσιμότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος.

10

ΡΑΔΟΥΛΟΣ ΜΠΡΑΓΚΟΒΑΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Πανιερώτατε καὶ σοφώτατέ μοι δέσποτα, τὴν πανιερότητά της εὐλαβῶς ἀσπάζομαι.

Ἡ ταπεινή μου εὐλάβεια ἐξέδωκεν ἕνα λόγον εἰς τὸ σωτήριον πάθος τοῦ ἀπαθοῦς ἡμῶν θεοῦ· ἡ δὲ εὐλαβητική μου καὶ εὐγνώμων προαίρεσις τὸ ἐπροσφώνησε τῷ μακαριωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ δεσπότῃ καὶ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως. Ἂν ἦτον ἡ μακαριότης του ἐδῶ παρὼν ἤθελα ἐγὼ αὐτοπροσώπως προσφέρῃ τῇ αὐτοῦ μακαριότητι τὴν ταπεινὴν πφοσφοράν. Διατὶ ὅμως τούτου ἀπέτυχον, τολμῶ νὰ πειράξω τὴν μακαριότητά της παρακαλῶντας την ὡς παρ' ἐμοῦ τῇ αὐτοῦ μακαριότητι νὰ προσφέρῃ τὸ ἐλάχιστον δῶρον. Διάφορα ἴσα ἔθεσα εἰς τὸ κουτίον· εἰς τὸ θέλημά της εἶναι ὅσα θέλῃ νὰ δώσῃ τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ὅσα θέλῃ πάλιν νὰ κρατῇ ἡ πανιερότης σας. Δὲν γράφω μερικῶς τῷ μακαριωτάτῳ ὡς περιττὸν, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν αὐτοῦ μακαριότητα εἶναι τυπωμένη. Ζητῶ λοιπὸν συγχώρησιν διὰ τὴν πείραξιν καὶ βάρος ὁποῦ τῆς δίδω, καὶ μένω πάντοτε τῆς πανιερότητός της εὐλαβέστατος υἱὸς κατὰ πνεῦμα.

Βουκουρέστι, 14 ἀπριλίου 1704.

Ῥάδουλος Μπραγκοβάνος.

11

ΜΑΡΙΑ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μαρία ἐλέῳ θεοῦ δόμνα πάσης Οὐγγροβλαχίας. Πανιερώτατε καὶ λογιώτατε ἅγιε Καισαρείας κὺρ Χρύσανθε, τὴν ὑμετέραν πανιερότητα μετ' εὐλαβείας προσκυνοῦμεν, ἡ δὲ παροῦσα μας νὰ εὕρῃ τὴν πανιερότητά σας ἐν ὑγιείᾳ, εὐτυχίᾳ, εὐφροσύνῃ, ἀγαλλιάσει καὶ πάσῃ χαρᾷ. Ἡμεῖς χάριτι θεοῦ καὶ δι' ἁγίων σας εὐχῶν ὑγιαίνομεν.

Τὴν ἀποσταλεῖσαν ἡμῖν ὑμετέραν σεβασμίαν ἐπιστολὴν μετ' εὐλαβείας ἄκρας ἐλάβομεν, ἐξ ἧς μαθόντες τὴν ὑμετέραν ὑγιείαν ὅλῃ ψυχῇ ἐχάρημεν καὶ ἡσθημεν. Τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα καλῶς τε καὶ ἀκριβῶς ἔγνωμεν· ἐν

ἢ μετ' εὐχαριστίας ἡμῖν γράφει περὶ τῶν σταλέντων τῇ ὑμετέρᾳ πανιερότητι ποκαμισίων, περὶ ὧν ἂς ἔχωμεν συγχώρησιν καὶ συμπάθιον, διότι ἔπρεπε πρὸ τῆς Λαμπρῆς νὰ τελειωθοῦν καὶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι νὰ πεμφθοῦν. Ἐμπόδιον δὲ ἐστάθη ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ τοῦ μακαρίτου Ραδούλου θανή, δι' ὅπερ αὖθις ζητοῦμεν συγχώρησιν. Ἔχομεν μεγίστην τὴν ἔννοιαν καὶ διὰ τὸ μαντίλιον, μόνον ὑγιείαν νὰ μᾶς χαρίσῃ ὁ ἅγιος θεός.

Μεγίστας τὰς εὐχαριστίας ἀπονέμομεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι διὰ τοὺς γαβανοὺς τοῦ κίτρου. Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν, οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πολλοί τε καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ὡς θυγάτηρ.

1704 ὀκτωμβρίου 31.

Μαρία δόμνα.

12

ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΚΑΝΤΕΜΙΡΗΣ ΔΟΣΙΘΕΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε δέσποτα καὶ πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Δοσίθεε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσκυνοῦντες τὴν πάντιμον αὐτῆς δεξιὰν γονυκλινῶς ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ κυρίου νὰ τὴν διαφυλάττῃ ὑγιᾶ, ἄνοσον, καὶ πάσης ἐπηρείας ἀνωτέραν. Ἡμεῖς δὲ θεία βοηθείᾳ καὶ δι' εὐχῶν της ὑγιαίνομεν.

Τὸ τίμιον αὐτῆς ἐλάβομεν δι' οὗ καὶ τὰ γραφθέντα ἔγνωμεν ἕνα πρὸς ἕνα. Εἰς αὐτὰ μένει νὰ ἀποκριθῶμεν ἔννοιαν πρὸς ἔννοιαν καὶ περίοδον πρὸς περίοδον· γίνεται πολυλογία εἰς μάκρος, ἀλλ' ἐν συντομίᾳ δηλοποιοῦμεν καὶ ἀποκρινόμεθα εἰς τὸ γράμμα της· ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα μακαριότης κλαίεται πρὸς ἡμᾶς διὰ τὴν τῶν μοναστηρίων διοίκησιν, τάχα πῶς κάμνομεν μεγάλες ἀδικίες, καὶ δὲν εὐχαριστεῖται, ἀλλ' ἄκρως ἀχαριστεῖται λέγοντας πῶς τὴν ἠδικήσαμεν, τὰ ἀφκνίσαμεν καὶ τὰ ἐρημάξαμεν, καὶ δὲν κάμνει τὴν πρέπουσαν εὐχαριστίαν.

Ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸν λόγον τῆς μακαριότητός του. Τί ἀφανισμὸν καὶ ἀδικίαν ἐκάμαμεν; ἕνα δύο φορὲς τοὺς ἐπήραμεν μερικὰ προσόδια, καὶ πάλιν εἰς τὸ δόσιμόν τους ἐπιάσθηκαν, καὶ αὐτὸ μὲ τὸ νὰ μᾶς ἔτυχαν ἀνάγ-

κες, ἀμὴ πάλιν κἀμμία ζημία δὲν ἐπροξενήθη εἰς τὰ μοναστήρια τοῦ ἁγίου Τάφου. Πέρυσι εἰς τὸν καιρὸν τῆς κόστινας, ὁποῦ ἐσηκώθησαν μικροί τε καὶ μεγάλοι ἐκ τῶν ἀρχόντων, διὰ νὰ δώσουν τὰ μοναστήρια γκόθηναν, καὶ ἡμεῖς ἐστάθημεν διὰ τὴν εὐλάβειαν τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς μακαριότητός της, καὶ δὲν ἀφήσαμεν νὰ δώσουν ὁποῦ ἔκοπταν ποσότητα ἱκανὴν ἕως τρία πουγγία, καὶ ἐκάμαμεν ἕναν τρόπον καὶ τὰ ἐσηκώσαμεν, καὶ ἡμεῖς τὰ ἐζημιωθήκαμεν, μόνον μὲ ἕνα λογαριασμὸν τὰ ἐσηκώσαμεν ἀπὸ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ ἐδιορίσαμεν ἀπὸ ἀλλοῦ, καὶ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὰ ἡμέτερα.

Καὶ ἄλλην ἔτι ἀδικίαν ἐκάμαμεν. Πέρυσιν ὁποῦ εἶχαν ἀνάγκες μεγάλες καὶ ἔβγαλαν τὰ χαρτία, καὶ ἔγεινεν ἡ ὁμοια σύγχυσις, καὶ αὖθις τὰ ἐκυβερνήσαμεν, καὶ πάντοτε εἰς αὐτὰ ἐβοηθούσαμεν ὡς ἴδιοι οἰκοκύριοι. Ὅμως εἰ μὲν ἡμεῖς εἰς αὐτὰ ποῦ μᾶς γράφετε ἔχομεν εἴδησιν νὰ ἀδικήσωμεν τὰ μοναστήρια, καὶ τὴν ἀδικίαν ἂν ἐμεταχειρίσθημεν εἰς δουλείαν ἰδικήν μας ἢ εἰς κυβέρνησιν τοῦ ὁσπιτίου μας νὰ εἶναι καθὼς καὶ μᾶς γράφεις· καὶ διὰ τοῦτο σᾶς γράφομεν οὕτως· νὰ ἔβγητε ἀπὸ αὐτὲς τὲς ὑποψίες· ἀλλὰ ἀπὸ τώρα καὶ ἔμπροσθεν γνωστὸν ἔστω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὅτι, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ προτήτερον εἴχαμεν μετὰ τῆς μακαριότητός της τὰς συνθήκας καὶ συμφωνίας διὰ τὴν κυβέρνησιν τῶν μοναστηρίων καὶ δὲν εὐχαριστεῖσθε ἀπὸ λόγου μας, ἀφινόμεθα καὶ μακρυνόμεθα, καὶ πλέον οὔτε βοηθοί, οὔτε αἴτιοι κακοῦ θέλομεν εἶσθαι. Ἰδοὺ οἱ ἄρχοντες, ἰδοὺ ἡ μακαριότης της, ἰδοὺ καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ ὅτι θέλετε κάμετε, δὲν ἀνακατονόμεθα εἰς κάμμίαν σας ὑπόθεσιν, καὶ νὰ μὴν θαρρῆτε πῶς ἡμεῖς τοὺς δίδομεν μάθησιν, ἢ πῶς τοὺς παραγγέλλομεν, ἀλλὰ εἰς τὴν προαίρεσίν τους τοὺς ἀφινόμεν. Αὐτὸ δὲν ἔπρεπεν, οὐδὲ πρέπει νὰ τὸ κάμωμεν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἡ μακαριότης της ἀπὸ λόγου μας δὲν εἶναι εὐχαριστημένη, ἀπὸ τώρα καὶ ὕστερον ἂς ἰδῇ καὶ αὐτῶν τὴν διοίκησιν· « τὸ γὰρ πολὺ τῆς θλίψεως γεννᾷ παραφροσύνην ». Ἠξεύρομεν αὐτὰ ὅτι εἶναι τοῦ ἁγίου Γαλατᾶ μηνύματα, καὶ δὲν τὸν πρέπει νὰ γράφῃ τέτοια, ἐπειδὴ οἱ ἱερεῖς χρειάζεται νὰ εἶναι ἐγκρατεῖς τῶν τοιούτων καὶ ἄλλων αὐτοῖς ὁμοίων. Ἡ δὲ εὐχὴ αὐτῆς μεθ' ἡμῶν. Ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς αὐτῆς.

1705 σεπτεμβρίου 6.

Ἰω. Ἀντίοχος Κωνσταντίνου βοεβόδας.

13

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΟΙΣ ΑΓΙΟΤΑΦΙΤΑΙΣ

Πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς οἱ ὑποκείμενοι τῷ ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ οἱ λοιποὶ πανοσιώτατοι ἱερομόναχοι καὶ ὁσιώτατοι μοναχοί, τὴν ὑμῶν ἱερότητα χαιρετῶ καὶ ἀσπάζομαι. Κύριος ὁ θεὸς διαφυλάττοι ὑμᾶς ἐν ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ.

Τὸ παρὸν εἶναι πρῶτον μὲν νὰ δώσωμεν τὸν προσήκοντα ὑμῖν χαιρετισμὸν, καὶ δεύτερον νὰ φανερώσωμεν πρὸς ὑμᾶς, ἂν καλὰ καὶ νὰ ἐγράψαμεν καὶ πρότερον ἐν συντομίᾳ, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ μακαριώτατος πατριάρχης πρώην Ἱεροσολύμων κὺρ Δοσίθεος ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος καὶ ἀπεδήμησεν εἰς τὰς αἰωνίας τῶν δικαίων μονὰς, ἐπροβιβάσθη μὲ κοινὴν γνώμην πάντων τῶν ἐνταῦθα ὀρθοδόξων χριστιανῶν καὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου τῶν ἀρχιερέων εἰς αὐτὸν τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τοῦ πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων ὁ κὺρ Χρύσανθος, ὄντας γνήσιον θρέμμα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πᾶσιν ὑμῖν γνώριμος καὶ ἠγαπημένος. Εἰς τοῦ ὁποίου τὸν προβιβασμὸν ἦτο σύμψηφος καὶ ἡ γνώμη τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀοιδίμου πατριάρχου κὺρ Δοσιθέου, καθὼς δὲν λανθάνει ὑμᾶς. ἐπειδὴ ἠξεύρετε καλὰ πῶς ἡ γνώμη του εἰς τὸν νῦν μακαριώτατον κὺρ Χρύσανθον ἔκλινε πάντοτε, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς πολλάκις τὸ ἔλεγε, καὶ ἐγγὺς τοῦ θανάτου γενόμενος ἐν τῇ προγραφείσῃ διαθήκῃ καὶ ἰδίᾳ χειρὶ ἐνσφραγισθείσῃ τὸν μακαριώτατον κὺρ Χρύσανθον ἐδήλου διάδοχόν του. Τούτου λοιπὸν τῇ γνώμῃ, ὡς ἐμπνευσθείσῃ παρὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, συναινεσάσης καὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου, ἔγινε νομίμως καὶ κανονικῶς ἡ μετάθεσις εἰς τὸν ἀποστολικὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου κυρίου Χρυσάνθου μὲ τρόπον ἥσυχον καὶ εἰρηνικὸν, χωρὶς νὰ ἀκολουθήσῃ κἀμμία ζημία.

Καὶ λοιπὸν θέλετε ἔχῃ τὴν αὐτὴν ἀγάπην καὶ εὔνοιαν καὶ εὐλάβειαν εἰς τὴν μακαριότητά του, καθὼς καὶ εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ πατριάρχην κὺρ Δοσίθεον, τὸν καὶ θεῖον αὐτοῦ, καὶ θέλετε συμφροντίζῃ αὐτοῦ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν χριστιανῶν, φυλάττοντες καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸν σύνδεσμον τῆς πνευματικῆς ἀγάπης, καὶ τὴν χριστοπαράδοτον εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν· τὸ ὁποῖον μανθάνοντες καὶ ἡμεῖς θέλομεν χαρῇ, ἐπειδὴ καὶ ἔχομεν εὐ-

λάβειαν εἰς τὸν ζωοδόχον Τάφον καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ σεβάσμια προσκυνήματα, καὶ ἀγαποῦμεν τὴν εἰρηνικὴν κυβέρνησιν, καὶ τὴν ἀνενοχλησίαν αὐτῶν, καὶ δὲν λείπομεν ἀπὸ τὴν δυνατὴν συνδρομήν.

Ἂς ἔχω δὲ τίμιον ὑμῶν γράμμα δηλωτικὸν παντὸς χρειώδους, ἔτι δὲ καὶ τὰς εὐχὰς ὑμῶν, καὶ οἱ χρόνοι ὑμῶν εἴησαν πολλοὶ καὶ ἀγαθοί. Τῆς ὑμῶν ἱερότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1707 φεβρουαρίου 25.

Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος.

14

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΝΕΟΦΥΤΩ ΝΟΤΑΡΑ

Πανοσιώτατε καὶ λογιώτατε ἐπίτροπε τῶν σεβασμίων ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ προσκυνημάτων, ἐμοὶ δὲ προσφιλέστατε, τὴν σὴν πανοσιότητα χαιρετῶ καὶ ἀσπάζομαι. Κύριος ὁ θεὸς διατηροίη αὐτὴν ἐν ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ.

Ἔγραψα καὶ πρότερον κοινῶς τοῖς αὐτόθι τὸν θάνατον τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀοιδίμου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κὺρ Δοσιθέου, τοῦ θείου της, καὶ τὸν προβιβασμὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἀποστολικὸν θρόνον τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφολογιωτάτου πατριάρχου κὺρ Χρυσάνθου, τοῦ ἀδελφοῦ της· καὶ νῦν αὖθις γράφω ὅτι ὁ προβιβασμὸς τῆς αὐτοῦ μακαριότητος ἔγινε νόμιμος καὶ κανονικός, καὶ μὲ γνώμην τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κὺρ Δοσιθέου, καθὼς ἐφανέρωσε τὴν γνώμην του καὶ ἐκ στόματος ὠνομάτισεν εἰς τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸ πρόσωπον τὸ διαδεξόμενον τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων. Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τοῦ λόγου μας ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διαθήκην του διὰ τῶν περιστατικῶν τὸν νῦν μακαριώτατον κὺρ Χρύσανθον ἐδήλου διάδοχόν του. Καὶ λοιπὸν κοινῇ γνώμῃ τῆς συγκροτηθείσης ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐνταῦθα ἱερᾶς συνόδου, συναινούντων καὶ ἡμῶν, ἔγινε, θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἡ μετάθεσις τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου κὺρ Χρυσάνθου εἰς τὸν ἁγιώτατον θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων μὲ τρόπον εἰρηνικόν, χωρὶς νὰ ἀκολουθήσῃ κἀμμία ἐνόχλησις παρά τινος ἡ ζημία. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἅπαντες ἐδοξάσαμεν

τὸν θεὸν, ὁποῦ ἐπισκέπτεται τοὺς ἁγίους τόπους. Καὶ ἡ πανοσιότης σου ἂν καλὰ ἠξεύρω πῶς πάντοτε ἐζήτει καὶ ἔγραφεν εἰς τὸν ἀείμνηστον πρώην Ἱεροσολύμων κὺρ Δοσίθεον τὰ τὴν μετακινήσῃ ἀπὸ τὴν ἐπιστασίαν αὐτὴν τῆς ἐπιτροπικῆς, καὶ δὲν τὸ ἔστεργεν ἡ μακαριότης του, ὅμως διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν καὶ εὐπείθειαν δὲν ἀντέλεγεν, ἀλλ' ἐδέχετο ἵνα ἔχῃ αὐτὴν τὴν φροντίδα καὶ τὸ βάρος τῆς ἐπιστασίας, καὶ λοιπὸν καὶ τώρα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ νῦν μακαριωτάτου πατριάρχου τοῦ ἀδελφοῦ της, ἔτι δὲ καὶ διὰ χάριν ἡμετέραν, ὁποῦ ἀγαποῦμεν τὸ ἀζήμιον τοῦ ἁγίου Τάφου, καὶ ἔχομεν εὐλάβειαν εἰς αὐτὰ τὰ ἅγια προσκυνήματα, θέλει ὑποφέρῃ αὐτῆς τῆς ἐπιστασίας τὴν φροντίδα, διὰ νὰ γίνεται καὶ ἡ πρέπουσα κυβέρνησις εἰς τὰ αὐτόθι· καὶ ἐρχομένου σὺν θεῷ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ τοῦ νῦν μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κὺρ Χρυσάνθου, θέλει γίνῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἤθελε φανῇ εὔλογον ἀναμεταξύ. Καὶ λοιπὸν ἂς ἔχῃ τὴν ἐπιστασίαν αὐτὴν καὶ φροντίδα ἕως τῆς παρουσίας τῆς αὐτοῦ μακαριότητος.

Ἂς ἔχω δὲ τίμιον αὐτῆς γράμμα μετὰ καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῆς, ἧς οἱ χρόνοι εἴησαν πολλοὶ καὶ ἀγαθοί. Τῆς σῆς πανοσιότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1707 φεβρουαρίου 25.

Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος.

15

ΣΕΡΒΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τῷ μακαριωτάτῳ, σεφωτάτῳ τε καὶ λογιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ, τῷ ἐν Χριστῷ μοι πατρὶ περιποθήτῳ, τὴν μετ' εὐλαβείας προσκύνησιν νομίζω, καὶ ἀσπάζομαι τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιάν,

Τὸ τίμιον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα ἔλαβον, καὶ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν ἐχάρην. Ὅμως περισσοτέραν χαρὰν καὶ εὐφροσύνην μᾶς ἔδωσε τὸ ἀξίωμα τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, ὁποῦ θεία χάριτι καὶ βοηθείᾳ τὸν ἀπήλαυσεν ἡ σὴ μακαριότης· καὶ κοινὴ χαρὰ ἔγινεν, καὶ ἅπαντες

ἐδώσαμεν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ ὁποῦ ἔτυχε τὸ πρᾶγμα τοιαύτης λογῆς, ἂν καλὰ καὶ νὰ ἐλυπήθημεν καὶ διὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαρωτάτου Δοσιθέου τοῦ πατριάρχου, ὄντας παλαιός μας πατὴρ καὶ μὲ κατὰ θεὸν ἀγάπην εὑρισκόμενος πρὸς πάντας. Ὅμως, ἐπειδὴ ἔτζι ἦτο τὸ θέλημα θεοῦ, τί νὰ κάμωμεν; θέλομεν ἔχῃ καὶ τὴν μακαριότητά σου εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Διότι καὶ ἡ μακαριότης σου φίλος παλαιὸς καὶ ἀληθινὸς, καὶ ἀγαθὸς καὶ σοφώτατος, καὶ ὅλες τὲς χάρες ἔχει· καὶ διὰ τοῦτο θέλομεν τὴν ἔχῃ παρηγορίαν εἰς τὸν τόπον τοῦ μακαριωτάτου Δοσιθέου.

Οἱ ἡμέτεροι οἰκιακοὶ σύζυγοι καὶ υἱοὶ καὶ θυγατέρες, γαμβροὶ καὶ νύμφαι, ἅπαντες εὐλαβῶς προσκυνοῦν τὴν μακαριότητά σου καὶ ἀσπάζονται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιάν. Διὰ νὰ ἔχωμεν τὸν ἅγιον Τάφον εἰς ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν, ἐφ' ὅλης μας ζωῆς δοῦλοι θέλομεν εἶσθαι τοῦ ἁγίου Τάφου μὲ τὴν κατὰ δύναμίν μας δούλεψιν. Ταῦτα μὲν κατὰ τὸ παρόν· ἡ δὲ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς σῆς μακαριότητος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν ἐν βίῳ παντί. ἀμήν. Τῆς σῆς μακαριότητος κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ δοῦλος.

1707 μαρτίου 19.

Σερβάνος ὁ μέγας λογοθέτης.

16

ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΚΑΝΤΕΜΙΡΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε δέσποτα καὶ πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε κατὰ πνεῦμα πάτερ παμφίλτατε, τὴν μακαριότητά της εὐλαβῶς προσαγορευόμενος τὴν τιμίαν αὐτῆς δεξιὰν σὺν τῷ Χριστὸς ἀνέστη ἀσπάζόμεθα.

Εἰς τὸ πῶς μᾶς ἔγραψεν ἡ μακαριότης της δὲν τὴν ἀδικήσαμεν, διότι κατὰ τὸ γράμμα της ἀπεκρίθημεν, τὸ ὁποῖον καὶ τὸ ἔχομεν. Μᾶς ἔγραφε τότε ἡ μακαριότης αὐτῆς πῶς αὐτὸ ποῦ παίρνομεν ἀπὸ τὰ μοναστήρια δανεικὰ νὰ ἐσηκόνουνταν· καὶ ἡμεῖς, ὁ θεὸς τὸ γινώσκει, κἀμμίαν φοράν, ὅταν χρειασθῶμεν, δὲν τὸ ἀρνούμεθα, παίρνομεν, καὶ πάλιν τὰ δίδομεν, ἐξ ἀνάγκης, καὶ πάλιν μὲ τὸ ἀποζημίωτόν τους τὰ παίρνουν. Νὰ δώσῃ ὁ

θεὸς νὰ μὴ τὰ χρειασθῶμεν πλέον, κἀνένα κακὸν παρ' ἡμῶν τὰ μοναστήρια δὲν ἔχουν· νὰ βοηθήσῃ ὁ θεὸς, καθὼς φυλάττονται ἕως τώρα, νὰ μείνουν καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν.

Μᾶς γράφει ἡ μακαριότητά της πῶς εἶναι πρόθυμος εἰς ὅτι καὶ ἂν τὴν παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς εὑρεθῇ· τὸ λοιπὸν αὐτὸ εἶναι τὸ ζήτημά μας, καθὼς μᾶς ἀγαποῦσεν ὁ κοινὸς πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει κὺρ Δοσίθεος, τοιούτως καὶ ἡ μακαριότητά της· ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν διάθεσιν ὁποῦ εἶχε πρὸς τὸν μακαρίτην τὸν πατέρα μας, ἀπαραλλάκτως καὶ πρὸς ἡμᾶς.

Μετὰ ταῦτα ἠξεύροντας πῶς καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ μας Βασαράβα βόδα ὅτι ἔχετε φιλίες καθὼς καὶ εἰς ἡμᾶς, παρακαλοῦμεν, ἂν ἴσως καὶ μεσολαβήσωσιν ἔχθραι καὶ διαβολαὶ, νὰ εὑρίσκεται ἡ μακαριότητά της κατατροπὴ σπανδάλων, καὶ τῶν ἐχθρῶν μας παραδίδοντας τὴν ἀλήθειαν, καὶ φανερόνοντας φανερῶς τὰ ψεύματα τῶν κακούργων, ἵνα μὴ δύνατται κἀνένας ψυχρὸς λόγος νὰ μᾶς σκανδαλίσῃ, καὶ μένωμεν καὶ ἡμεῖς πρόθυμοι εἰς τὰ προστάγματά σου· τοιούτῳ δὲ τρόπῳ νὰ ἀδυνατοῦν καὶ οἱ ἐχθροί.

Εἰς αὐτὲς τὲς ἡμέρες μισεύομεν εἰς τὴν βασιλικὴν προσταγὴν, ὅθεν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς εὐχηθῇ νὰ τελειώσωμεν τῶν αὐθεντάδων μας τὴν προσταγήν· αὕτη δὲ εἶναι ἡ ἐλπίδα μας μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ νὰ γίνῃ τὸ ἐπιποθούμενον. Οὕτω δὲ κατὰ τὸ παρὸν καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία αὐτῆς μεθ' ἡμῶν. Οἱ δὲ χρόνοι της πολλοὶ καὶ εὐτυχεῖς. Γίὸς κατὰ πνεῦμα αὐτῆς καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1707 ἀπριλίου 21.

Ἰω. Ἀντίοχος Κωνσταντίνου βοεβόδας.

17

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΣΑΡΑΒΑΣ ΒΟΕΒΟΝΔΑΣ ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΠΑΣΗΣ ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ

Πανιερώτατοι καὶ θεοφιλέστατοι ἅγιοι ἀρχιερεῖς, οἱ ὑποκείμενοι τῷ ἁγιωτάτῳ θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων, πανοσιώτατοι καὶ αἰδεσιμώτατοι ἅγιοι

ἀρχιμανδρῖται τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου θρόνου, πρωτοσύγκελλοί τε καὶ σκευοφύλακες, καθηγούμενοι, προηγούμενοι, ἐκκλησιάρχαι, ἐφημέριοι καὶ μοναχοὶ πάντων τῶν ἔσω καὶ ἔξω ἱερῶν καὶ σεβασμίων μοναστηρίων, τιμιωτάτη καὶ ἁγία σύναξις, τὴν προσήκουσαν εὐλάβειαν καὶ προσκύνησιν ἀπονέμομεν πᾶσιν ὑμῖν, καὶ εἴδησιν δίδομεν ὡς ἐλάβομεν τὸ κοινὸν ὑμῶν γράμμα καὶ ἐγνωρίσαμεν τὰς ὑπὲρ ἡμῶν εὐχάς σας καὶ ὅσα πρὸς εὐχαριστίαν διὰ τὰς κατὰ καιροὺς βοηθείας καὶ συνδρομάς μας εὐχετικῶς μᾶς ἀποδίδετε, εἰς τὰς ὁποίας καὶ ὁ θεὸς νὰ σᾶς ὑπακούσῃ.

Τὸ πῶς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐχάρητε πάντες ἐξαιρέτως καὶ διὰ τὴν νῦν συνδρομὴν, ὁποῦ ἐκάμαμεν καὶ ἀπεκατεστάθη διάδοχος τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ὁ ἐν Χριστῷ ἡμῶν πατὴρ καὶ πατριάρχης μακαριώτατος κὺρ Χρύσανθος, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ὑπόσχεσθε πάντες ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν καὶ πᾶσαν εὐλάβειαν εἰς τὴν μακαριότητά του, ἐπαινετὸν ἔργον καὶ χριστιανικὸν, τκὐτὸν εἰπεῖν καὶ θεοφιλὲς κάμνετε, καὶ τὸ ἐχάρημεν καὶ ἡμεῖς κατὰ πολλὰ, οὕτω καὶ γὰρ ἔστι τὸ πρέπον καὶ εὔλογον καὶ δίκαιον νὰ γίνεται, διατὶ ἡ μακαριότης του δὲν ἐπροέβη εἰς τὴν πατριαρχικὴν αὐτὴν ἀξίαν ἐπιβατικῶς, ἀλλὰ νομίμως καὶ διὰ τῆς θύρας, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι θρέμμα τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου θρόνου, καὶ ἐκοπίασε καὶ ἐμόχθησεν εἰς τὴν δούλευσίν του αὐτοῦ ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων.

Τοῦτο προβλέποντες καὶ ἡμεῖς ὡς εὔλογον καὶ δίκαιον συνηργήσαμεν ὅλῃ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ θρόνου καὶ πρόμαχοι· καὶ εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ πρωταίτιος ὁποῦ ηὐδόκησε νὰ λάβῃ ἔλεος ἡ ὑπόθεσις κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὸν πόθον μας, καὶ ἔλειψαν οἱ ἔξωθεν ἐπιδάται καὶ πᾶσα ἐνδεχομένη περίστασις. Βέβαια εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ, ὁποῦ ἔτρεξεν ἔτζι εἰρηνικῶς καὶ ἀταράχως, θεία καὶ μόνη νεῦσις ἦτο καὶ ὄχι ἄλλο· διὰ τοῦτο καὶ πάντες μας καὶ χαίρομεν καὶ ἀγαλλόμεθα καὶ εὐλογοῦμεν εὐχαρίστως τὸν προνοητὴν θεόν. Καλὸν ἦτον ἀκόμη (ἀνθρωπίνως λαλοῦμεν) νὰ ἤθελε ζῇ ἐκεῖνος ὁ ἀείμνηστος κὺρ Δοσίθεος, ὁ μέγας φωστὴρ τῆς ἐκκλησίας μας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔτζι ἦτο τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ νὰ μεταβῇ ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα εἰς τὰ αἰώνια, γεννηθήτω τὸ βούλημά του τὸ ἅγιον ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄμποτε δὲ ἡ θεία πρόνοια νὰ εὐδοκήσῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς εἰς τοῦτον τὸν ἐν Χριστῷ πατέρα καὶ πατριάρχην μακαριώτατον κὺρ Χρύσανθον ὑγιείαν, εὐρωστίαν, ζωὴν μακρόβιον καὶ πᾶσαν δύναμιν,

λόγον τε· καὶ ἔργον, ὁποῦ νὰ διαπρέψῃ εἰς τὴν ἀξίαν αὐτὴν, καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ διοικήσῃ καὶ νὰ ποιμάνῃ τὸν ἁγιώτατον αὐτοῦ θρόνον καὶ τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ λογικὸν ποίμνιον· τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν νὰ τοῦ ἀξιώσῃ αὐτὸς ὁ κύριος, ὅτι εἶναι ὑποκείμενον κεκοσμημένον μὲ πᾶσαν ἀρετὴν καὶ πραότητα, τὴν ὁποίαν μὲ τὸ νὰ τὴν βλέπωμεν καὶ ἡμεῖς ἀρχῆθεν λάμπουσαν εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸν ἀγαπήσαμεν καὶ τὸν ἀγαποῦμεν, καὶ εἰς περισσότερον θέλομεν ἐκτείνῃ τὴν περὶ αὐτὸν ἀγάπην μας, διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν καὶ τὰς μακαρίας του εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Ἐχάρημεν λοιπὸν κατὰ πολλὰ διὰ τὴν θείᾳ νεύσει μετάθεσιν αὐτοῦ καὶ ἀξίαν· ἀλλὰ δὲν ἐχάρημεν καὶ ὀλιγώτερον διατὶ τὸν εἴδομεν καὶ ὀφθαλμοφανῶς παραγεγονότα ἤδη καὶ πρὸς ἡμᾶς· τοῦ ὁποίου ἡ μακαριότης ἔκρινεν εὔλογον πρῶτον νὰ ἔλθῃ πρὸς τὰ ἡμέτερα νὰ διοικήσῃ τὰ ἐνταῦθα εὑρισκόμενα μετόχια καὶ ἅγια μοναστήρια· ἔπειτα μετ' οὐ πολὺ νὰ ἔλθῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς νὰ σᾶς ἀπολαύσῃ καὶ νὰ σᾶς συγχαρῇ πνευματικῶς· τὸ ὁποῖον καὶ τοῦτο καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ὁ θεὸς νὰ τοῦ τὸ ἀξιώσῃ.

Ἐχάρημεν ἀκόμη καὶ διὰ τὴν εἴδησιν ὁποῦ μᾶς δίδετε πῶς ἐτελειώθη ἡ λαῦρα τοῦ ἁγίου Σάββα εἰς δόξαν θεοῦ. Σᾶς δίδομεν καὶ ἡμεῖς εἴδησιν νὰ ἀντιχαρῆτε πῶς καὶ ἐδῶ ἐτελειώθη ἐκ βάθρων ἡ ἐκκλησία τοῦ μεγαλομάρτυρος καὶ τροπαιοφόρου ἁγίου Γεωργίου· ἥτις ἀπὸ ὅσας ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια εὑρίσκονται εἰς τὸν τόπον μας εἶναι καὶ εὐρυχωροτέρα καὶ ὑψηλοτέρα καὶ κοσμιωτέρα. Δὲν ἐξωδεύθησαν ὅμως καὶ εἰς αὐτὴν ὀλιγώτερα παρὰ ὅσα καὶ εἰς τὸν ἅγιον Σάββαν αὐτόθι. Ὁ ἅγιος θεὸς μόνον νὰ εἶναι εὐπρόσδεκτος εἰς τὴν προσφορὰν ἑκάστου, καὶ βοηθὸς εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του τὰ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἀποβλέποντα. Συνηκολούθησε περιφανὴς καὶ ὁ ἐγκαινιασμὸς τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς καὶ πατριάρχου κὺρ Χρυσάνθου καὶ πολλῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων καὶ χριστιανικοῦ καταλόγου κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἁγίων καὶ θεοκηρύκων ἀποστόλων, ὁποῦ ἐλάβομεν καὶ τὴν ῥηθεῖσαν τιμίαν σας ἐπιστολήν, καὶ εὐλογήσαμεν πάντες καὶ διὰ τοῦτο τὸν θεὸν, ὁποῦ μᾶς ἐχαροποίησε· τοῦ ὁποίου μόνον ἡ χάρις διὰ τῶν ἁγίων σας εὐχῶν νὰ διαφυλάξῃ καὶ τὸν κοινὸν πατέρα ἐν Χριστῷ μακαριώτατον, καὶ τὰς ἁγίας του ἐκκλησίας τάς τε ἐνταῦθα καὶ αὐτόθι, καὶ τὰς ἁπανταχοῦ διὰ νὰ δοξάζεται καὶ νὰ ὑμνῆται ἐν αὐταῖς τὸ ὑπεράγιόν του ὄνομα.

Ταῦτα εἰς εἴδησιν καὶ ἀπόκρισιν. Παρακαλοῦμέν σας δὲ πάντας, ὧ

τιμία καὶ ἱερὰ συνέλευσις, καθὼς ἕως τοῦ νῦν ἐφέρθητε εὐχόμενοι πρὸς θεὸν ὑπὲρ ἡμῶν, οὕτω καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ὡς παρρησίαν ἔχοντες διὰ τὴν δοθεῖσαν ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ χάριν, νὰ φέρεσθε δεόμενοι ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ δὲν θέλομεν λείψῃ καὶ ἡμεῖς νὰ φροντίζωμεν πρὸς βοήθειαν καὶ αὔξησιν τῶν ἐνταῦθα μετοχίων καὶ ἁγίων σας μοναστηρίων. Καὶ πάλιν αἱ ἅγιαί σας εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1707 Ἰουλίου 1.

Υἱὸς ὑμῶν ἐν Χριστῷ.

Ἰω. Κωνσταντῖνος Μπασσαράμπας βοεβόνδας.

18

ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΚΑΝΤΕΜΙΡΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ.

Μακαριώτατε, σεβασμιώτατε καὶ σοφώτατε δέσποτα καὶ πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε δὲ κατὰ πνεῦμα πάτερ φιλοστοργότατε, δύο της πάντιμα ἐλάδομεν, ὅθεν δι' ὧν τὴν ἔννοιαν καταλεπτῶς κατενοήσαμεν, φανερὸν δὲ εἰς ἐκεῖνα ὅτι εἰς τὴν πρὸ ἐκείνων ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς ἐσημείονεν ἦτον κατὰ τρόπον φιλικὸν καὶ νουθετικὸν καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ μᾶς κακοφανῇ. Νὰ μᾶς πιστεύσητε, δέσποτά μου, ἡμεῖς κἀνὲν αἴτιον ζημίας δὲν ἐπροξενήσαμεν εἰς τὰ μοναστήρια τοῦ ἁγίου Τάφου, οὔτε προξενοῦμεν, ἀλλὰ καὶ βοηθοῦμεν μεγάλως. Ὁ σκοπὸς καὶ ἡ λογοτριβὴ τῆς μακαριότητός σου εἶναι διὰ τὰ δανεικὰ ὁποῦ δίδουν· αὐτὸ καὶ σᾶς τὸ προεγράψαμεν πολλάκις πῶς αὐτὰ τὰ δανεικὰ ὁποῦ σᾶς συγχίζουν (ἰδέτε τὸν τρόπον καὶ νὰ καταλάβετε μὲ τί κυβέρνησιν δίδονται) κἀμμίαν φορὰν, ὡς ὁ τόπος ὁποῦ ἔχει ἀνάγκες μεγάλες καὶ χρειάζονται πολλὰ ἄσπρα, παίρνουν μερικὰ ἄσπρα ἀπὸ τοὺς ἡγουμένους διὰ νὰ θεραπεύσουν τὰς ὑποθέσεις· οὕτω δὲ ἐρχομένη ἡ διορία τῶν σφέρτων τους, πιάνονται ἐκεῖ. Εἰς αὐτὸ, παρακαλοῦμεν τὴν μακαριότητά σου, τί ζημία προξενεῖται, μὲ τὸ νὰ δοθοῦν μερικὲς ἡμέρες ἐμπροστίτερα; αὐτὸ τὸ πᾶν ὅλον, ἀλλ' ὅταν ἡμεῖς χρειασθῶμεν καὶ πάρωμεν ἐκεῖνα πάλιν τὰ ἐγχειρίζομεν. Τὲς περασμένες, ἐπήραμεν ἀπὸ τὸν καθηγούμενον τοῦ Γαλατᾶ ἕνα πουγγίον ἄσπρα, αὐτὸ εἶναι ἰδικόν μας χρέος καὶ τὸ δίδο-

μεν. Μακαριώτατέ μου, τὰ ὅσα ἔτρεξαν ἐν τῷ μεταξὺ ἂς παύσουν, καὶ ἂν βαρυκαρδίσατε ὀλίγον τι ἐπάνω μας, σύγγνωθί μοι καὶ εὐχήσου νὰ σκορπισθῶσι τὰ σκάνδαλα · καὶ ἡμεῖς πάλιν ὡς καὶ τὸ πρότερον θέλομεν εἶσθαι · καὶ ἡ μακαριότητά της πάλιν πρὸς ἡμᾶς καθὸ πατὴρ πρὸς υἱόν, καὶ θέλετε μᾶς συγχωρήσῃ, καὶ διὰ τὸ ἀμφίβολον νὰ εἶναι παρακαλοῦμεν διὰ γράμματος, καὶ παυσάσθωσαν τὰ πάντα, οἱ δὲ χρόνοι της εὐτυχεῖς.

1707 ὀκτωμβρίου 17.

Υἱὸς κατὰ πνεῦμα αὐτῆς.

Ἰω. Ἀντίοχος Κωνσταντίνου βοεβόδας.

19

ΓΡΗΓΟΡΑΣΚΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐμοὶ δὲ ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν της δεξιὰν ἀσπάζομαι. Τὰ ἱερὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ μανθάνων τὴν ἐφετωτάτην μοι ὑγιείαν της, τὸν θεὸν ἐδόξασα. Τὴν φροντίδα καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ζωοδόχου Τάφου, τὴν ἔχω καὶ τὴν προτιμῶ ἀπὸ ὅλας τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἐλπίζω ὁ καθηγούμενός της νὰ τὰ γράφῃ. Ἡ ὑπόθεσις τῶν Ἀρμενίων εὑρίσκεται πολὺ καλά, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἄρτζι ὁποῦ ἐπῆραν καθ' ἡμῶν εἶναι κρατημένον καὶ καλὰ φυλαγμένον παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου ῥεὶς ἐφέντη. Λοιπὸν μὴ πλέρνοντας αὐτοὶ ὁρισμὸν, τί χρεία νὰ ζητῶμεν ἡμεῖς ὁποῦ ἔχομεν τόσα σενέτια.

Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ἁγίου Τάφου ἐτελείωσε, καὶ ὁ ἅγιος θεὸς νὰ εὐδοκήσῃ καλὴν κυβέρνησιν.

Τῇ 11 τοῦ παρόντος, θεοῦ βοηθοῦντος καὶ δι' εὐχῶν αὐτῆς ἁγίων ἐλευθερώθη καὶ ἡ συντέκνισσά της, καὶ εἰς τὸ καλόν της ῥιζικὸν ἐκάμαμεν υἱὸν, καὶ τὴν παρακαλῶ ὡς τέκνον της πνευματικὸν νὰ τὴν εὐχηθῇ.

Μὲ τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην ἀγαπήθημεν καὶ ἐφιλιώθημεν. Τὰ προοίμια τῆς φιλίας καλά, ἄμποτες νὰ εὐδοκήσῃ ὁ ἅγιος θεὸς καὶ δι' εὐχῶν της καὶ τὸν ἐπίλογον καλόν.

Τὰ τῶν καλογήρων ἂν θελήσω νὰ τὰ γράψω τῇ μακαριότητί.της, γρεία εἶναι νὰ ἔχω ἄδειαν καὶ εὐκαιρίαν τὸ ὀλιγώτερον τρεῖς ἡμέρες, ἂν καλὰ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἄλλοι ὁποῦ ἔχουν ἄδειαν θὰ τὰ ἐπερίγραψαν. Ὅμως τόσον μόνον τῇ γράφω ὅτι μὲ τὴν παρακάλεσιν καὶ μεσιτείαν ὅλης τῆς συνόδου, καὶ μὲ τὴν προσταγὴν τῶν πολυχρονίων αὐθεντῶν ὡς ὑπερόχων τῆς πολιτείας, μὲ καλὸν καὶ καθαρὸν σκοπὸν ἐσύντρεξα καὶ ἐσυγκοινώνησα, καὶ βέβαια ἡ ἀρχὴ καλὴ καὶ ἐπαινετὴ παρὰ πάντων. Τὸ τέλος δὲ ἀπὸ αἰτίαν μερικῶν κακῶν ἀνθρώπων ψυχρὸν καὶ ὀλέθριον. Τὰ ἔτη αὐτῆς εἴησαν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1708 φεβρουαρίου 13.

Γρηγοράσκος Γκίκας.

20

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΟΥΜΜΑΚΙΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ θεοπρόβλητε δέσποτα, πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἀξιοπρεπέστατε, εἴη σου τὸ ἔνθεον σκῆνος τῆς τρισολβίας ψυχῆς ὑγιαῖνον καὶ πάσης ἐπηρείας ὑπέρτερον.

Τὸ πολυθρύλλητον τῆς σῆς μακαριότητος ὄνομα ὁποῦ μεγαλοφώνως κηρύττουσα ἡ ἀψευδὴς φήμη μέχρι περάτων τὴν προεβίβασε μὲ κοινὴν τέρψιν εἰς τὸν ἁγιώτατον τῆς τοῦ κυρίου πόλεως θρόνον, ἵν' ὥσπερ ἥλιος μυστικὸς ἐκεῖ διαφωτίσῃ τὰς τῶν εὐσεβούντων ψυχὰς ταῖς μαρμαρυγαῖς τῆς σοφίας καὶ ἀρετῶν, ἐπαρακίνησε κ' ἐμὲ ὡς δοῦλον πιστὸν καὶ κατὰ πνεῦμα υἱὸν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀειμνήστου σου θείου, τοῦ μεγαλωνύμου λέγω Δοσιθέου, τοῦ ποτὲ μακαριωτάτου ἡμετέρου πατρὸς, νἀφιερώσω διὰ γραμμάτων τὸ σέβας μου εἰς τὴν πάνσοφόν σου ψυχήν, θειότατε δέσποτα, παρακαλῶντας νὰ καταδεχθῇ ταύτην μου τὴν ταπεινὴν τῆς εὐλαβείας ἐπίδειξιν ἣν ἔχω πρὸς τὸ ὑπερβάλλον τοῦ ἀξιώματός καὶ τὴν ἄνω τῶν προνομίων σου χάριν · καὶ νὰ μὲ εὐλογήσῃ διαφυλάττουσα διὰ μνήμης εἰς τὸν κατάλογον τῶν εὐσεβῶν δούλων κατὰ τὴν εὐμενῆ τοῦ μακαριωτάτου σου θείου

προαίρεσιν, διὰ νὰ ἔχῃ καὶ εἰς τὰ μέρη ταῦτα τὸν ἐκ βάθους σεβόμενον καὶ κατὰ δύναμιν κήρυκα τῶν θαυμαστῶν σου προτερημάτων.

Διὸ δέομαι νὰ μὲ τιμήσῃ μὲ ἀντεπιστολικὸν εὐλογητικὸν γράμμα καὶ διὰ τῶν λοιπῶν βιβλίων, ὁποῦ μὲ τὴν ἐσχάτην του ἐπιστολὴν ὁ ῥηθεὶς ἀείμνηστος πατὴρ ἔτι ζῶν μοῦ ἔταξε, κατὰ τὴν περίληψιν τῆς αὐτῆς ὁποῦ εἰς βεβαίωσιν τῆς πρὸς μὲ πνευματικῆς του ἀγάπης πέμπω, ἣν ἐκ πολλοῦ ἤδη ἐπεδείξατο, πάντα τῶν προτυπωθέντων βιβλίων μεταπεμψάμενος εἰς διαφέντευσιν τῆς ὀρθοδόξου ἀληθείας, ἐπιστάμενός με ἕνα τῶν ἀκραιφνῶν παίδων τῆς ἀνατολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας. Τὰ ὅσα βιβλία μοῦ ἔπεμψεν ὁ τρισόλβιος ἀνὴρ εἶναι ἡ Ἀγάπη, ἡ Καταλλαγή, τὸ τοῦ Νεκταρίου, τοῦ Συμεὼν Θεσσαλονίκης, τοῦ Μαξίμου Πελοποννησίου, τὸ κατὰ Καρυοφύλλου, τὸ τοῦ Σεβαστοῦ καὶ τοῦ Μελετίου Συρίγου κατὰ αἱρέσεων. Τὰ δ' ἄλλα ὅσα εὑρίσκονται πρὸς μίμησιν τοῦ θείου ζηλωτοῦ θέλει μὲ τιμήσῃ ἡ θειοτάτη σου καὶ πολύσοφος ψυχή, ἀρχιερέων πρόκριτε, μὲ τὸν τίμιον γραμματοκομιστὴν κύριον Μιχαὴλ, τὸν ἐξ αἵματός μου ἐξάδελφον, διὰ νὰ μεγαλύνηται κἀνταῦθα τὸ περιδόητόν σου ὄνομα εἰς περιποίησιν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, καὶ εἰς δόξαν τοῦ ἐν τριάδι ὀρθῶς παρ' ἡμῖν ὑμνουμένου θεοῦ, οὗ τὸ ἄπειρον ἔλεος διατηρήσοι εἰς εὐτυχεστάτων ἐτῶν περιόδους τὸ θεοσεβέστατον καὶ προσκυνητόν σου πρόσωπον. Τῆς σῆς μακαριότητος δοῦλος μικρὸς καὶ κατὰ πνεῦμα υἱὸς,

Ἄγγελος Σουμμάκιος.

Ἀπὸ Ζακύνθου, κατὰ τὸ 1708 ἔτος ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ 14.

Τὴν προσκυνεῖ εὐλαβῶς καὶ ὁ υἱός μου Κωνσταντῖνος δοττόρος, ὁποῦ καλὰ τὴν ἐγνώρισεν εἰς τὸ Πατάβιον καὶ ἐθαύμασεν, ὅταν ἐκεῖ ἐσπούδαζε τὰ τῶν νόμων εἰς διδασκαλίαν τοῦ σοφοῦ Παπαδοπούλου.

21

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΣΑΡΑΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ ἁγιώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες ἀσπαζόμεθα τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν. Δύο της τίμια καὶ

ἡμῖν ἐπιθυμητὰ, τὸ μὲν ἀπὸ Δαμασκοῦ νοεμβρίου 23 γεγραμμένον, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἁγίας πόλεως δεκεμβρίου 24 γεγραμμένον, ἐλάβομεν, καὶ ἀπὸ τὰ δύο της γνωρίσαντες τὴν ὑγιείαν της καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ δεξιὸν κατευόδιον εἰς τὸν ἁγιώτατόν της θρόνον, μεγάλως ἐχάρημεν μὲ ὅλο μας τὸ σπίτι καὶ τὴν συγγένειαν, καὶ εὐλογήσαμεν καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν προνοητὴν θεὸν, ὁποῦ τὴν διέσωσε καὶ κατὰ τὰ δύο, ἤγουν καὶ μὲ τὴν ὑγιείαν της καὶ μὲ τὸ αἴσιόν της κατευόδιον καὶ μὲ τὴν καλὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ἁγίου θρόνου καὶ τοῦ ποιμνίου της. Ηὐφράνθημεν λοιπὸν, μακαριώτατε δέσποτα, εἰς τὴν καλὴν ταύτην εἴδησιν, καὶ δεόμεθα τοῦ θεοῦ παρομοίως νὰ μᾶς χαροποιῇ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μὲ τὴν εἴδησιν τῆς ὑγιείας καὶ εὐρωστίας διὰ συνεχῶν σεβασμίων της, καὶ εἰς τὸν προσήκοντα καιρὸν μὲ ἄλλην ἐπιθυμητὴν εἴδησιν τῆς ἐπιστροφῆς της, εὐδοκοῦντες καὶ πάλιν νὰ τύχῃ καὶ αὐτὴ μὲ δεξιὸν κατευόδιον πρὸς τὰ ἐνταῦθα, ὁποῦ νὰ συγχαρῶμεν καὶ περισσότερον.

Τὸ ἀπὸ Δαμασκοῦ τίμιόν της τὸ ἐνεχειρίσθημεν εἰς τὰς 19 τοῦ ἰανουαρίου, τὸ ἀπὸ τῆς ἁγίας πόλεως εἰς τὴν 1 τοῦ παρόντος. Ἐδικά μας γράμματα, ὡς φαίνεται, δὲν εἶχαν ἀκόμη προφθάσῃ, εἰ καὶ ἡμεῖς ἐγράψαμεν καὶ κατὰ τὸν δεκέμβριον καὶ κατὰ τὸν ἰανουάριον, καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ἕως τώρα νὰ μὴν τῆς ἐνεχειρίσθη κἂν τὸ πρῶτον, καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν νὰ ἐγνώρισε καὶ περὶ τῶν ὅσα τότε ἐσημειώθησαν, ὅτι πάντες μας σὺν θεῷ καὶ δι' ἁγίων της εὐχῶν καὶ ὑγιαίνομεν καὶ ἀπαξάπαντες τοῦ ὁσπιτίου μας μικροὶ καὶ μεγάλοι καὶ συγγενεῖς, καὶ τὴν προσκυνοῦμεν καὶ τὴν δεξιάν της εὐλαβῶς ἀσπαζόμεθα.

Χαίρομεν ὁποῦ ὁρίζει ὁποῦ δι' ὅλης τῆς διαβάσεως εὗρε καὶ τιμὲς καὶ περιποίησες μεγιστάνων, καὶ εὐλογοῦμεν καὶ διὰ τοῦτο τὸν κύριον τὸν ἄριστον καὶ οἰκονόμον της· καὶ πῶς καὶ τὸ διὰ μέσου εὗρε διδασκάλους, καὶ ἐσοφίσθη καὶ παρ' αὐτῶν ἄρρητα καὶ ἀπόκρυφα, ἤγουν τὸ πῶς ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ πῶς εἰς τὸν αὐτὸν ἔχει νὰ κάμῃ καὶ τὴν τελευταίαν κρίσιν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὡς διατρανοῖ τὸ Κοράνιον, καὶ αὐτὸ καλὸν, δέσποτά μου, καὶ ὡς ἀξιόπιστον ἂς τὸ μεταδίδῃ ἡ μακαριότης σου. Συνάζομεν καὶ ἀπὸ τοῦτο πῶς ριζικὸν ἔχει ἡ μακαριότης σου, ὅθεν καὶ ἂν διέλθῃ πάντοτε νὰ μανθάνῃ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἔτυχε νὰ ἠξεύρῃ, καὶ καλὰ κάμῃ ὁποῦ ἐπιμελεῖται νὰ μανθάνῃ κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τόπον, ὅτι βέβαια ὅτι μάθῃ κανεὶς ὅλο καλὸν εἶναι.

Ἂν τῆς τύχουν καὶ ἄλλα παρόμοια ἂς τὰ σημειώσῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς νὰ τὰ ἠξεύρωμεν.

Τὸ πῶς τῆς ἔτρεξαν ἔξοδα περισσότερα ἀπὸ αἰτίας τῶν ἀποστατῶν Ἀράβων, ἂς πᾶνε, δέσποτά μου, εἰς τὸ καλὸν, σὰν ἅπαξ ὑγιεῖς καὶ ἀβλαβεῖς ἐφθάσατε εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν· καὶ δι' ἄσπρα ὁ θεὸς θέλει εὐδοκήσῃ. Τὸ πῶς δὲ καὶ ἀλληλομαχίες ἔτρεξαν αὐτόθι, ἀλλ' ἀζήμιοι καὶ ἀβλαβεῖς διεσώθησαν οἱ χριστιανοὶ καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ τοῦτο εὐδοκία θεοῦ εἶναι, καὶ ἄμποτες καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τοιαύτην κατάστασιν εἰρηνικὴν νὰ ἀκούωμεν. Χαίρομεν καὶ διὰ τὸ τέμπλον τοῦ ἁγίου Τάφου, καὶ διὰ τὸ κουβούκλιον τῆς ἁγίας Τραπέζης πῶς καινοποιοῦνται, καὶ ἔστω καὶ διὰ τοῦτο δόξα εἰς τὸν θεόν· καὶ ἂν τρέχουν καὶ ἔξοδα, πάλιν ὁ θεὸς οἰκονόμος ὁποῦ εἰς δόξαν του γίνονται. Ἀκόμη χαίρομεν καὶ διὰ τὴν θείαν μυσταγωγίαν ὁποῦ ἀφιέρωσεν ἡ μακαριότης σου τῷ ἁγίῳ θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ τὴν κυριακὴν τὴν πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως· καὶ εὐχαριστοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν τὴν μακαριότητά σου, ὁποῦ κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τόπον δὲν λείπει νὰ μᾶς μνημονεύῃ καὶ νὰ μᾶς ὑποστηρίζῃ μὲ τὰς ἁγίας της εὐχὰς καὶ δεήσεις τὰς εἰς θεόν. Ἐλειτουργήθημεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας Ὑπαπαντῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν θεόν. Ηὐχήθη εἰς ἐκείνην τὴν θείαν μυσταγωγίαν ὁ ἀρχιερεύς μας ὑπὲρ τῆς ἁγίας καὶ πολυχρονίου διαμονῆς τῆς σῆς μακαριότητος.

Τὴν εἴδησιν ὁποῦ μᾶς δίδει πῶς ἐσύντυχεν ἐδῶ μὲ τὸν αὐτὸν πανιερώτατόν μας διὰ νὰ γίνῃ, κατὰ τὸν σκοπόν της, ἕνα σπίτι πέτρινον διὰ τυπογραφίαν καὶ μία βιβλιοθήκη εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἁγίου Σάββα, τὴν ἐγνωρίσαμεν, καὶ μᾶς ἐκαλοφάνη τὸ καλὸν αὐτῆς ἔργον, καὶ βέβαια ὡς τοιοῦτον θέλομεν συνεργήσῃ νὰ λάβῃ καὶ τὸ τέλος του, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ ἀρχιερεύς μας μᾶς εἶπε πῶς θέλουν ἐξοδευθῇ ἕως χίλια γρόσια μοναχά. Δέσποτά μου, τοῦτο τὸ ἐρχόμενον καλοκαίρι δὲν εἶναι μόδος νὰ ἀρχίσῃ, ἔστοντας καὶ, καθὼς ἠξεύρετε, ἡ αἰτία τοῦ θανατικοῦ ἐμπόδισε τὸ προσμένον θέρος τὴν δούλευσιν ὁποῦ πρόκειται εἰς τὸν ἅγιον Σάββαν, καὶ εἰς τὸ σχολεῖον· καὶ ἕως οὗ αὐτὴ ἡ δουλεία δὲν τελειωθῇ, τῆς τυπογραφίας καὶ βιβλιοθήκης δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀρχινήσῃ· μοναχὰ καὶ αὐτὴ μὲ τὸν καιρόν της, τοῦ θεοῦ διδόντος ὑγιείαν, ἀρχινᾷ καὶ λαμβάνει τὸ προσῆκον τέλος κατὰ τὸν πόθον της.

Τώρα τῆς δίδομεν καὶ ταύτην τὴν εἴδησιν πῶς πάλιν σὺν θεῷ καὶ δι' εὐχῶν της ἐφθάσαμεν καὶ εἰς τοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ μας καὶ πνευματικοῦ της υἱοῦ Στεφάνου· οἱ ὁποῖοι ἔχουν νὰ ἀρχινήσουν εἰς τὰς 13 τοῦ τρέχοντος καὶ νὰ λάβουν τὸ σκοπούμενον τέλος τῇ 20 τοῦ αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τὴν κυριακὴν τῆς ἀποκρέω ἔχει νὰ στεφανωθῇ καὶ ὁ Γεωργάκης καὶ ὁ Σερβὰν βόδας, ὁ ἐξάδελφός μας, ἐκεῖ ὁποῦ εὑρίσκεται, μὲ τὴν θυγατέρα τοῦ Γεωργάκη, υἱοῦ Ἀντωνίου Ῥωσσέτου βοεβόνδα. Τὸ ὁποῖον τοῦτο συνοικέσιον, ἂν καλὰ καὶ ὁ βαθμὸς τῆς συγγενείας νὰ τὸ ἐμποδίζῃ, ὅμως ἡ εὐλογία καὶ ἡ συγχώρησις εἰς τὸ νὰ γίνῃ μᾶς ἦλθεν ἀπὸ τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν, καὶ εἰς τὴν ἑτοιμασίαν εὑρίσκεται ἡ κόρη νὰ μεταβῇ. Μᾶς ἐπαρακάλεσε καὶ ἡμᾶς ὁ ἐξάδελφός μας νὰ στείλωμεν νὰ τὸν στεφανώσωμεν, καὶ ἔτζι θέλομεν ἀκολουθήσῃ πέμποντες ἐκ μέρους μας τὸν ἐξάδελφόν μας Θωμᾶν. Καὶ δι' ἀμφότερα λοιπὸν τὰ συνοικέσια αὐτὰ εἴμεσθεν βέβαιοι πῶς θέλει τὸ χαρῇ ἡ μακαριότης της καὶ θέλει εὐχηθῇ καὶ εὐλογήσῃ τὰ συναλλάγματα πατρικῶς. Μ' ὅλον τοῦτο καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ περὶ ὧν τὰ συνοικέσια μετὰ τῶν οἰκείων μας πάντων παρακαλοῦμεν τὴν μακαριότητά σου νὰ τοὺς εὐχηθῇ καὶ νὰ τοὺς εὐλογήσῃ κατὰ τὸ πατρικόν της ἰδίωμα, νὰ συζήσουν καὶ νὰ εὐδοκιμήσουν μὲ καλὴν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν καὶ τὴν πρὸς θεὸν εὐαρέστησιν.

Νέα παρ' οὐδενὸς μέρους δὲν ἔχομεν κατὰ τὸ παρὸν νὰ τῆς σημειώσωμεν, καὶ συνάζομεν ἀπὸ τὸν μεγάλον χειμῶνα καὶ βαρὺν, ὁποῦ εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἔπεσε, νὰ εἶναι τὸ ἐμπόδιον. Ὅταν ὅμως μάθωμεν, θέλομεν γράψῃ πρὸς εἴδησιν. Τὸ δὲ σεβαστὸν αὐτῆς γράμμα καὶ πάλιν παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς λείψῃ, ὁποῦ μᾶς χαροποιῇ μὲ τὴν εἴδησιν τῆς ὑγιείας της καὶ μὲ τὰς ἁγίας καὶ πατρικάς της εὐχάς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἐν βίῳ παντί. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1709 φεβρουαρίου 4.

Ἰω. Κωνσταντῖνος βοεβόδας.

22

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν θεοφρούρητον μακαριότητα προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, καὶ δέομαι τοῦ ἐν τριάδι ἀδιαιρέτως ὑμνουμένου θεοῦ ὅπως διατηρήσῃ αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, μακρόβιον καὶ παντὸς ἀνιαροῦ ἀμέτοχον μετὰ διηνεκοῦς εὐδαιμονίας.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εὐλαβῶς ἀσπασάμενος ἔλαβον· τὰς ἁγίας της εὐχὰς ἐδέχθην καὶ ὑπερευχαριστῶ τῆς περὶ ἐμὲ μνείας· εὐχαριστῶ δὲ καὶ διὰ τὰ πεμφθέντα. Τὴν κατάστασιν τῶν αὐτόθι πραγμάτων τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ τὴν ἐδιηγήθη ζώσῃ φωνῇ πλατύτερον ὁ ὁσιώτατος κὺρ Χριστόφορος, καὶ ἂν καλὰ μᾶς ἔδωσε λύπην τὸ ἀδιάκοπον τῶν ἀπαιτήσεων, καὶ τὰ πολλὰ ἔξοδα ὁποῦ ἠκολούθησαν καὶ ἀκολουθοῦν αὐτοῦ, ὅμως πάλιν παρηγοροῦμαι πληροφορηθεὶς τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν τὴν πάντων ἐφετωτέραν, καὶ ὅτι γενναίῳ τῷ φρονήματι καὶ ἄκρᾳ συνέσει ἐξομαλίζει τὰ δυσχερῆ, ὅσον εἶναι δυνατὸν, καὶ κυβερνᾷ τὴν αὐτόθι τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν μὲ θεάρεστον καὶ θαυμασίαν διοίκησιν. Παρακαλῶ τὸν πανάγαθον θεὸν νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐδαιμονοῦσαν καὶ νὰ ἀρυσώμεθα τὰς ἁγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας. Τὴν περὶ αὐτὴν ἱερὰν ὁμήγυριν καὶ μάλιστα τὸν πανοσιώτατον καὶ αἰδεσιμώτατον αὐτῆς ἀδελφὸν, τὴν σεβασμίαν μοι κεφαλὴν, εὐλαβῶς προσαγορεύω καὶ ἐν Χριστῷ ἀσπάζομαι, καὶ παρακαλῶ νὰ ἔχω τὰς ἁγίας αὐτῆς εὐχάς. Ἡ φιλτάτη μοι σύζυγος μετὰ τῶν τέκνων μας καὶ τῶν φιλτάτων ἀδελφῶν ἀσπάζονται τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν, ὁμοίως καὶ ὁ ἄρχων θεῖος ὁ Τζελεπής. Νὰ ἔχω πάντοτε τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς προσταγμάτων μετὰ καὶ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου μακαριότητος εἴησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου μακαριότητος ἐν Χριστῷ υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1709 Ἰουνίου 3.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος.

23

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν θεοφρούρητον μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, καὶ δέομαι τοῦ ἐν τριάδι ὑμνουμένου θεοῦ ἡμῶν νὰ διαφυλάττῃ αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ, μακρόβιον καὶ πάσης ἐπηρείας ὑπερτέραν, μετὰ διηνεκοῦς εὐδαιμονίας.

Τὸ σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας ἀσπαζόμενος ἔλαβον, καὶ τὴν ἐφετωτάτην μοι αὐτῆς ὑγιείαν μαθὼν, ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σῴζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Ἔγνων δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐπιείκειαν καὶ πατρικὴν αὐτῆς πρὸς ἐμὲ ἀγάπην, περὶ ἧς οὐδέποτε ἐδίστασα, μὲ τὴν ὁποίαν ὡς καὶ πάντα δὲν παύεται νὰ ἐπεύχηται τὸν δοῦλον της διὰ τοὺς εὐτελεῖς γάμους μου, οἱ ὁποῖοι ἐφάνηκαν λαμπρότεροι, ὅτε ἡ μακαριότης ἡ ὑμετέρα τοὺς ἐτίμησε μὲ τίμια καὶ πατριαρχικὰ δῶρα. Ἂν ἤθελα πρεπόντως νὰ εὐχαριστήσω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἤθελα τὴν βαρύνω διὰ τοῦ πλήθους τῶν λόγων· τοῦτο μόνον φθάνει νὰ ἠξεύρῃ ὅτι μὲ ἔχει ὑπόχρεων καὶ μὲ τὰ δεσμὰ τῆς καλοκαγαθίας αὐτῆς ὑπήκοον εἰς πᾶσαν της προσταγὴν καὶ εἰς ἀεὶ εὐχαριστοῦντα. Παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μὴν ἀποδώσῃ τῇ ἀμελείᾳ μου τὸ πῶς δὲν τὴν ἔγραψα καὶ προτήτερα, διατὶ δὲν ἤθελα εὐλαβούμενος νὰ προσθέσω εἰς τὰς πολλάς της φροντίδας καὶ τὴν ἰδικήν μου ἀδολεσχίαν, ἂν καλὰ καὶ νὰ εἶμαι βέβαιος πῶς μὲ ἔχει εἰς εὔνοιαν· ἧς δέομαι νὰ μὴν ὑστερηθῶ διὰ τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς διαθέσεως, ἀλλὰ νὰ ἔχω πάντοτε τὴν τιμὴν τῶν σεβασμίων αὐτῆς ἐπιταγμάτων. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Ἡ δούλη της καὶ ἐμοὶ σύμβιος μετὰ τοῦ ἑτοιμοτάτου πενθεροῦ μου μετὰ πολλῆς τῆς αἰδοῦς ἀσπάζονται τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιάν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1709 Ἰουνίου 4.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

24

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΥΡΙΩ ΓΕΡΑΣΙΜΩ.

Ὅτι φίλον τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὰ καθ' ἡμᾶς εἰδέναι ἥκιστ' ἀμφιγνοοῦμεν, ἅτε λαμπροῖς τεκμηρίοις τὸ περὶ ἡμᾶς φιλόστοργον αὐτῆς καὶ προνοητικὸν πολλάκις πεπειραμένοι. Ἴσθι δῆτα, πάτερ σεβασμιώτατε, ὅτι, κατὰ τὴν ἕκτην τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς, ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς τὴν ἡγεμονίαν τῆς μείζονος Δακίας, τῆς Μολδοβλαχίας δηλαδὴ, ἡμῖν ἐνεχειρίσατο, λιπαραῖς ταῖς δεήσεσι παραιτουμένοις αὐτὴν διά τε τὴν ἀνωμαλίαν τῶν ἐκεῖ πραγμάτων καὶ δι' ἄλλας οὐκ ὀλίγας ἀξιολόγους αἰτίας. Οὕτως ἄρ' ἔδοξε τῇ θείᾳ προνοίᾳ ἐμβαλεῖν ἡμᾶς ὄχλῳ μυρίων φροντίδων καὶ τοσούτων ἀνθρώπων ἐπιστῆσαι διοικήσει. Παρασκευαζόμεθα τοίνυν ἐς τὴν ἐκδημίαν, καὶ ὅσον οὔπω ἁψόμεθα τῆς ὁδοῦ. Ἀλλ' εὐχῶν τῶν ὑμετέρων πάνυ τι χρῄζομεν, ὅπως ἵλεω καὶ εὐμενοῦς πειραθῶμεν τοῦ θείου, καὶ αὐτῷ συνδιέποντι τὴν ἀρχὴν εὔκλειαν ἀλλ' οὐκ ἀδοξίαν ἡμῖν αὐτοῖς προσάψωμεν. Διαβιώῃ ἐπιμήκιστον ἡ ὑμετέρα μακαριότης.

1709 νοεμβρίου 20.

25

ΙΣΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΣΙΓΙΛΛΙΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

Πολύτροπα μὲν ὑπάρχουσι καὶ πολυειδῆ ἐν τοῖς ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς τὰ ἔργα τῆς κατὰ θεὸν ἀρετῆς, καὶ πάντα ὁ θεὸς εὐμενῶς ἀποδέχεται, καὶ ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ τὰ ἐπάξια γέρα καὶ τοὺς μισθούς. Ἀλλὰ καὶ ἐπαινεῖν τὰ τοιαῦτα καὶ μακαρίζειν ὀφείλομεν ἀποδοχῆς ὄντα πάσης ἄξια, σωτηριώδη τε καὶ σεβάσμια, πρὸς δέ γε καὶ συνιστᾶν αὐτὰ πᾶσι τρόποις καὶ συνηγορεῖν αὐτοῖς ὅση δύναμις, καὶ προνοίας ἀξιοῦν ἐπιμελείαις ὅλαις πρὸς σύστασιν σφῶν καὶ διαμονὴν ἀδιάπτωτον· τούτῳ καὶ γὰρ τῷ τρόπῳ ἐπαύξεσθαι πέφυκε τὰ καλὰ καὶ προκόπτειν, τουτέστι ταῖς πρὸς αὐτὰ σπουδαῖς καὶ ἐπαίνοις καὶ αὔξεται καὶ πλατύνεται καὶ κρατύνεται

κἀξ ὑπερπλέου μᾶλλον ἐξησκημένοις λόγοις προσεπεξαίρεται, πολλούς τε συναγωνιστὰς διεγείρει καὶ ζηλωτὰς τῶν καλῶν ἡ περὶ ταῦτα κηδεμονία καὶ περιποίησις. Τῶν καλῶν δ' αὖ ἄλλου ἄλλου ὑπερτεροῦντος, ὅσα τῶν ἄλλων τιμιώτερά τε καὶ ὑπερέχοντα, καὶ οἱ ἔπαινοι δήπου τούτων καὶ τὰ βραβεῖα ἐνδοξότερά τε καὶ ὑψηλότερα. Τὴν παιδείαν δὲ καὶ σπουδὴν τῶν γραμμάτων τῶν παρ' ἡμῖν ἀγαθῶν εἶναι τὸ πρῶτον, καθάπερ καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος φάσκει, κοινῶς, οἶμαι, πᾶσιν ἀνομολογεῖσθαι, καὶ μηδεὶς ἂν ἔξαρνος γένοιτο, ψυχῆς καὶ γάρ ἐστι κόσμος καὶ τελειότης νοός. Ὅσον δὲ ψυχὴ σώματος ὑπερέχει, εἰ βούλει δὲ, καὶ νοῦς αὐτῆς τῆς ψυχῆς, τοσοῦτον καὶ τῶν ἄλλων καλῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος τῷδε βίῳ τὸ τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως θεοδώρητον ὑπέρκειται χρῆμα, ἥτις καὶ μόνη τῶν κτημάτων ἀθάνατος· διὸ καὶ μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν καὶ θνητὸς ὢν εἶδε φρόνησιν, τὸ ἱερόν φησι λόγιον, ἀνθ' ὧν καὶ περισπούδαστον ἔργον παντὶ εὖ φρονοῦντι ἡ τῆς σοφίας μελέτη τε καὶ ἐπίκτησις κέκριται πάντως, καὶ ἀνθρώποις λογικοῖς ἐκ φύσεως οὖσιν ἀναγκαιότατον ὡς συμπληρωτικὸν καὶ τελειωτικὸν τῆς κατὰ φύσιν καὶ λόγον αὐτῶν ἀεργείαν, δι' ἧς καὶ ἄνθρωπος ἐξομοιοῦσθαι θεῷ κατὰ τὸ δυνατὸν πέφυκεν· οὗ ἕνεκα τούς τε ἀντιποιουμένους ταύτης, τούς τε συνηγοροῦντας αὐτῇ καὶ τῆς συστάσεως ταύτης φροντίζοντας ἄξιον ἐφύπερθεν τῶν ἄλλων γεραίρειν καὶ ἐκθειάζειν ἄγαν οὐκ ἀπεικός. Ἀλλὰ καὶ ὅσα οἱ τῆς σοφίας αὐτοὶ ἐρασταὶ θεοφρόνως κινούμενοι φιλεργοῦσιν εἰς ἐπίδοσιν ταύτης κηδεμονίας ὅτι πλείστης ἀξιοῦν καὶ κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τρόπον περιέπειν καὶ δεφενδεύειν κατὰ χρέος, ὡς ὑπὲρ πᾶν ἀξιόλογόν τε καὶ χρησιμώτερον εὐκαίρως τοῦτ' αὐτὸ κρίνοντες οἱ ἀνὰ χεῖρας ἐπειλημμένοι τῶν πνευματικῶν τῆς ἐκκλησίας οἰάκων προθέσεσι καὶ δυνάμεσιν ὅλαις κατατείνεσθαι μεμαθήκασιν.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ σοφώτατος αὐθέντης ἐξ ἀπορρήτων τῆς κραταιᾶς βασιλείας, καὶ μέγας λογοθέτης τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας κύριος Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ὁ κατὰ Χριστὸν υἱὸς ἀγαπητὸς καὶ περιπόθητος τῆς ἡμῶν μετριότητος, πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ κατορθώμασι, δι' ὧν χρησιμεύων ἐγένετο λόγῳ καὶ ἔργῳ τῷ ἡμετέρῳ γένει, καὶ οὗ τὸ κλέος τὴν οἰκουμένην πᾶσαν ἐπέδραμε κατηγλαϊσμένου ὄντος ποικίλοις καὶ παντοδαποῖς προτερήμασι καὶ ὑψηλοῖς αὐχήμασι, φύσει καὶ τύχῃ δήπουθεν κεκοσμημένου, ὥστε

κοινὸν ἀναφανδὸν ἀγλάϊσμα καὶ ὄφελος ἀναγνωρίζεσθαι χρηματίζοι, καθορῶν πολλοὺς τῶν φιλευσεβῶν χριστιανῶν ἔφεσιν μὲν καὶ προθυμίαν κεκτημένους εἰς ἐπίκτησιν τῆς ἀξιεράστου παιδείας καὶ σπουδῆς τῶν γραμμάτων, ἐνδεία δὲ καὶ ἀπορίᾳ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων πιεζομένους καὶ δυσχεραίνοντας, ἔγνω δι' ἔμφυτον καὶ ἐμφιλόσοφον αὐτοῦ καλοκαγαθίαν καὶ ὃν ἔσχηκε πόθον ἐγκάρδιον κατ' ἔνθεον ζῆλον εἰς προκοπὴν καὶ βελτίωσιν τοῦ οἰκείου γένους, φημὶ τῶν φιλοχρίστων καὶ ὁμοπίστων αὐτοῦ χριστιανῶν παραμυθῆσαί τε καὶ ψυχαγωγῆσαι τὴν τούτων ἔνδειαν καὶ δυσχέρειαν, καὶ δὴ παρέδωκε τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ λόγῳ δανείου δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια τῶν γροσίων μετὰ συμπεφωνημένου διαφόρου τὰ δέκα πρὸς ἑνδεκαήμισυ τὸν χρόνον, ἀφιερώσας ταῦτα τῇ προκοπῇ καὶ ἐπιδόσει τῶν ὀρεγομένων σπουδῆς καὶ παιδείας, ἅπερ καὶ παραλαβόντες ἡμεῖς συνάμα τοῖς παρευρεθεῖσιν ἱερωτάτοις συναδελφοῖς ἡμῶν ἀρχιερεῦσι δεδώκαμεν εἰς βακούφια χρέη τῆς καθ'ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ ἀπηλλάγημεν τῆς ἐνοχῆς ἐκείνων, ὑποσχόμενοι πληροῦν ἀπαραιτήτως τὸ συμπεφωνημένον τούτων διάφορον κατ' ἔτος ἀνὰ τριακόσια πρὸς τοῖς ἑβδομήντα πέντε δηλονότι γροσίοις, περὶ ὧν διετάξατο ἡ φιλευσεβὴς αὐτοῦ ἐκλαμπρότης διαδίδοσθαι τὸ διάφορον τοῦτο τῶν δύο χιλιάδων καὶ πεντακοσίων γροσίων, τουτέστι τὰ τριακόσια ἑβδομήκοντα πέντε γρόσια τοῖς σπουδάζουσι μαθηταῖς ἀνὰ εἴκοσι τῶν γροσίων ἑκάστῳ κατ' ἔτος, ἤτοι ἀνὰ διακόσια τῶν ἄσπρων κατὰ μῆνα ἐγχειριζόμενα τούτοις εἰς ἀναγκαίαν αὐτῶν ζωοτροφίαν τε καὶ περίθαλψιν· ἐφ' οἷς προασπιστὰς καὶ προστάτας καὶ συνηγόρους διωρίσατο εἶναι τοὺς κατὰ καιροὺς χρηματίζοντας τέσσαρας ἱερωτάτους ἐκ τῆς ὁμάδος τῶν καθ' ἡμᾶς ἐγκρίτων συναδελφῶν ἀρχιερέων τὸν Ἡρακλείας, τὸν Κυζίκου, τὸν Νικομηδείας καὶ τὸν Χαλκηδόνος· πρὸς τούτοις δὲ καὶ σὺν τούτοις ἐπιτηρητὴν ὑπάρχειν ἐπὶ τῷ διὰ φροντίδος ἔχειν τοῦ διανέμεσθαι καὶ ἀποδίδοσθαι τοῖς μαθητευομένοις κατ' ἔτος τὰ 375 γρόσια, καθ' ὃν εἴρηται διορισμὸν ἀνὰ εἴκοσιν ἑκάστῳ γρόσια ἐτησίως, τὸν ἐπισημότερον καὶ περιφανέστερον τυγχάνοντα ἐκ τοῦ περιφήμου γένους τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπρότητος.

Ἔτι δὲ διέθετο ὅτι οἱ ἀπολαύοντες τοῦ βοηθήματος τούτου, ὡς εἴρηται, ὀφείλουσιν ὑποσχέσθαι μὴ παραιτήσασθαι τὰς σπουδὰς αὐτῶν καὶ τὴν προκοπὴν περὶ τὰ μαθήματα μέχρι τέλους καὶ ἐπικτήσεως πάντων

τῶν ἀναγκαίων μαθημάτων · πρὸς δέ γε μὴ μεταπηδᾶν εἰς ἑτέρους περισπασμοὺς, εἶναι δὲ ὡς ἀληθῶς ἐνδεεῖς τοῦ βοηθήματος καὶ μὴ ὑπηρετοῦντας ἑτέρῳ τινὶ προσώπῳ ἱερωμένῳ ἢ κοσμικῷ, ἐκλέγεσθαί τε ἀεὶ τοὺς σεμνοτέρους καὶ ἀγχινουστέρους καὶ μὴ μεσιτείας χρωμένους, ἀλλὰ τῇ ἰδίᾳ ἐπιτηδειότητι καὶ ἀγαθῇ διαθέσει περὶ τὰς ἐπιστήμας προβιβαζομένους. Κἀντεῦθεν ἠξίωσε τὴν ἡμῶν μετριότητα μετὰ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἱερᾶς τῶν συναδελφῶν ὁμηγύρεως κατασφαλισθῆναι τὴν διάταξιν αὐτοῦ ταύτην καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι καὶ διὰ γράμματος ἐκκλησιαστικοῦ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους, οὗ τὴν ἀξίωσιν ἐπαινετὴν καὶ ἀποδοχῆς ἀξίαν οὖσαν, ὡς πρὸς ἐπίδοσιν τοῦ θεοδωρήτου χρήματος τῆς τῶν γραμμάτων σπουδῆς καὶ παιδείας τῆς καὶ ἀγχιθέου σοφίας χρησιμεύουσαν, ναὶ μὴν καὶ τὴν ἔνδειαν τῶν προσφοιτώντων μαθήσεως καὶ προκοπῆς ἕνεκα θεραπεύουσαν καὶ τῆς τούτων βελτιώσεως καὶ τελειότητος παραίτιον τυγχάνουσαν προσηνῶς καὶ μετὰ πάσης εὐφημίας καὶ ἐγκωμίων ἀποδεξάμενοι γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ, μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διαληφθεῖσα διάταξις τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ σοφωτάτου ἐξ ἀπορρήτων τῆς κραταιᾶς βασιλείας ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν διὰ παντὸς ἀμετάπτωτον καὶ ἀπαράτρεπτον, ὀφειλόντων ἡμῶν τε καὶ τῶν κατὰ καιροὺς οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν μετὰ καὶ τῆς ἱερᾶς τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων ὁμηγύρεως πληροῦν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τῶν εἰρημένων **2500** γροσίων τὸ συμπεφωνημένον κατ' ἔτος διάφορον ἀνὰ τριακόσια ἑβδομήκοντα πέντε τῶν γροσίων ἀπαραιτήτως, σωζομένου ἀεὶ καὶ διαμένοντος τοῦ κεφαλαίου τῶν αὐτῶν ἄσπρων ὁλοκλήρου καὶ ἀπαραμειώτου, καὶ κατ' ἐκείνην προασπισταὶ καὶ προστάται, ὡς διείληπται, ὑπάρχωσιν οἱ διορισθέντες τέσσαρες ἱερώτατοι ἔγκριτοι τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων συνεργοῦντες καὶ φροντίζοντες τῆς κατ' ἔτος ἐκπληρώσεως τῶν τριακοσίων πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα πέντε γροσίων τοῦ συμπεφωνημένου διαφόρου τῶν **2500** γροσίων. Πρὸς τούτοις καὶ σὺν τούτοις ἐπιτηρητὴς καὶ προστάτης εἴη τε καὶ γινώσκηται ὁ ἐπισημότερος καὶ περιφανέστερος ἐκ τοῦ ἐνδόξου καὶ εὐκλεοῦς γένους τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπρότητος καταγόμενος δι' ἐπιμελείας καὶ φροντίδος ἔχων ἀκαταπαύστως εἰς τὸ διανέμεσθαι καὶ διαδίδοσθαι τοῖς μαθηταῖς τὰ πληρούμενα παρὰ τῆς μεγάλης

ἐκκλησίας κατ' ἔτος χάριν τοῦ συμπεφωνημένου διαφόρου 375 γρο., καθ' ὃν προείρηται διορισμὸν, ἐπὶ ζωοτροφίᾳ καὶ ἀναγκαίᾳ τούτων χρείᾳ· καὶ μηδεὶς ποτὲ τολμήσοι συγχύσαι καὶ διασεῖσαι τὰ ἐν τῷ παρόντι γεγραμμένα. Ὃς δ' αὐτῶν πάντων κινούμενος βουληθῇ ὁπωσδήπως ἀνατρέψαι τὰ καλῶς καὶ θεοφιλῶς ταῦτα διαταχθέντα καὶ ἀποφανθέντα, ὁ τοιοῦτος, ὁποίας ἂν εἴη τάξεως καὶ ὁποίου βαθμοῦ, ὡς τῆς τοῦ γένους ὠφελείας ἀναιρέτης καὶ τοῦ καλοῦ ἐπίβουλός τε καὶ βάσκανος, ἀφωρισμένος εἴη καὶ τὰ ἑξῆς.

Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα, καταστρωθὲν κἀν τῷ ἱερῷ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας κώδικι, ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾰψθῳ, μηνὶ νοεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος τρίτης.

26

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Τοῖς ὁδοιποροῦσιν ἔξεστι μὴ γράφειν, εἰ δὲ καὶ μυρίαις μερίμναις περιστοιχίζοιντο καὶ τοῦτο ἱκανὸν ἀφοσιώσασθαι τὴν σιωπήν. Ἀλλ' ἡμεῖς καὶ ὁδὸν ἀνύοντες κατὰ χειμέριον ὥραν, καὶ πολλῶν φροντίζοντες ταυτηνί σοι τὴν ἐπιστολὴν ὑπηγορεύκαμεν, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ πρὸς ἡμᾶς φίλτρου τὸ τραχὺ τῆς ὥρας διανοουμένη ἀθυμῇ καὶ ἀσχάλλῃ. Μέχρι δὴ Σηλυμβρίας ἥ τε χιὼν πολλὴ καὶ τὸ ψῦχος οὐ μέτριον ἦν, ὥστε ἡμᾶς τε καὶ τοὺς περὶ ἡμᾶς κακοπαθῆσαι· τὸ δὲ πρόσω, χάρις τῷ κρείττονι, οὐ μόνον χιόνος ἀπήλλακτο, ἀλλὰ καὶ ἡλίου ταῖς ἀκτῖσι κατηύγαστο καὶ ἐαρινὴν ὄψιν παρεσκεύαζεν. Οὐδὲν ἧττον ὅμως ὑφορώμεθα τὸν χειμῶνα καὶ ὅπως διαβαλοῦμεν τὸν Αἷμον λογιζόμεθα· ὅθεν μακροτέροις σταθμοῖς τὴν πορείαν διανύομεν. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ Μολδαβίας καθ' ὁδὸν ἀπαντῶντα γράμματα τῆς ἡμετέρας παρουσίας πάνυ χρῄζοντα τὰ ἐκεῖσε δηλοῖ πράγματα, καὶ μονονοὺ πᾶν τὸ ὑπήκοον ἐς τοῦ Δανούβεως συρρεῦσαν τὰς ὄχθας μετὰ πολλῆς προθυμίας τὴν ἡμετέραν ἄφιξιν περιμένειν φασίν. Ἔρρωσο.

1709 δεκεμβρίου 31.

27

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ.

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασείστῳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος.

Ἐπειδή, θεοῦ εὐδοκοῦντος, καὶ διὰ τῶν ὑμετέρων θεοπειθῶν εὐχῶν, τῇ 25 τοῦ παρόντος μηνὸς ἐφθάσαμεν εἰς τὸν ἡμέτερον αὐθεντικὸν θρόνον, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, δηλοποιοῦντες αὐτῇ τὸ κατευόδιόν μας, ἂν καλὰ καὶ εἰς τὴν στράταν ἐπεράσαμεν μὲ πολλὴν κακοπάθειαν, τὸ μὲν διὰ τὸ τραχὺ καὶ σκληρὸν τοῦ καιροῦ, τὸ δὲ διὰ τὰς φροντίδας καὶ τοὺς περισπασμοὺς ὁποῦ ἠκολούθησαν ἀφ' οὗ ἤλθομεν εἰς Γαλάτζι· ἐπειδὴ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοί, ἄρχοντες καὶ πένητες καὶ γυναῖκες, σχεδὸν πᾶσα ἡλικία, ἐβγῆκαν ἔμπροσθέν μας, ἐλεεινολογούμενοι, καὶ θρηνοῦντες τὰς ἀδικίας καὶ τὰς γυμνώσεις ὁποῦ ἔκαμεν εἰς αὐτοὺς ὁ ἐχθρὸς τῶν πτωχῶν Μιχάλης βόδας. Καὶ εὕρομεν τὸν τόπον εἰς πολλὴν ἀθλιότητα καὶ σχεδὸν πνέοντα τὰ λοίσθια· μόνον ὁ πανάγαθος θεὸς μὲ τὸ ἄπειρόν του ἔλεος, διὰ τῶν ἁγίων της εὐχῶν καὶ θερμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐντεύξεων, νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ πρὸς ἀγαθὴν κυβέρνησιν.

Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν ὑμετέραν σεβασμιότητα, ἔχουσαν πληροφορίαν τῆς διακπύρου εὐλαβείας καὶ εἰλικρινεστάτης ἐν Χριστῷ υἱϊκῆς ἀγάπης ὁποῦ πρὸς αὐτὴν ἔχομεν, καὶ ὅτι εἴμεσθεν προθυμότατοι ἐν τοῖς ἀνήκουσι τῷ πανάγίῳ Τάφῳ, καὶ αὐτὴ νὰ μᾶς γράφῃ συχνάκις μὲ πατρικὸν θάρρος, δηλοποιοῦσα τὴν ἐφετωτάτην ἡμῖν ὑγιείαν αὐτῆς, καὶ πᾶν ἄλλο ἄξιον ἀκοῆς. Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν, οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν ἀγαθοὶ καὶ πολλοί, καὶ αἱ θεοπειθεῖς της εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1710 Ἰανουαρίου 28.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

28

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ.

Ἂν καλὰ καὶ πρὸ ἡμερῶν ἐγράψαμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα φανερόνοντας αὐτῇ τὴν ἄφιξίν μας εἰς τὸ Γιάσι, ὅμως καὶ τώρα λαβόντες τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν καὶ ν' ἀποδώσωμεν τὴν μετ' εὐλαβείας προσαγόρευσιν. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἀπὸ καρδίας αὐτῆς εὐχάς, δι' ὧν ὁ πανάγαθος θεὸς νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ πρὸς ἀγαθὴν κυβέρνησιν.

Ὁρίζει ὅτι ὁ πεθεινότατός μας πατὴρ Βασσαράβας βοεβόδας ἔγραψεν αὐτῇ ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ πέμψῃ ἄρχοντάς του πρὸς ὑπάντησιν ἡμῶν. Πλησίον εἰς Γαλάτζι ηὕρομεν κάποιον Ἀφεντούλην ἀπὸ τὰ Θεραπεῖα, ἀνεψιὸν τοῦ Ἀντωνίου γραμματικοῦ· τὸν γνωρίζει ἡ μακαριότης της. Ἡμεῖς καὶ ἀπὸ Γαλάτζι, καὶ ἀφ' οὗ ἤλθομεν εἰς τὸ Γιάσι, ἅπαξ καὶ δὶς καὶ τρὶς ἐγράψαμεν πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά του, καὶ τώρα ἐστείλαμεν ἀρχοντά μας τὸν ἐντιμότατον μέγαν βάμισον κυρίτζη Χουρμούζην, ὡς οἰκεῖον μας καὶ πιστόν· καὶ κοντολογὶς μὲ καθαρὰν καρδίαν φερόμεθα, καὶ προθυμούμεθα τὴν συντήρησιν καὶ διαμονὴν τῆς μεταξύ μας φιλίας, καὶ χωρὶς παραδρομὴν ἐκπληροῦμεν ὁλοψύχως τὰ καθήκοντα τῆς ἀγάπης. Νὰ δώσῃ ὁ θεὸς καὶ ἐκ μέρους τῆς ἐκλαμπρότητός του νὰ γίνηται παρομοίως, καθὼς μὲ διάφορα γράμματα μᾶς ὑπεσχέθη.

Ἐχάρημεν πολλὰ διὰ τὴν περιποίησιν ὁποῦ ἔδειξε πρὸς τὴν ὑμετέραν σεβασμιότητα ὁ νέος μουφτής· πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ σκέπος αὐτοῦ. Λυπούμεθα ὅτι ἐνοχλεῖται ὑπὸ ἀδυναμίας, καὶ τὴν παρακαλοῦμεν νὰ περιποιῆται τὴν ὑγιείαν της, καὶ νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν.

Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς· καὶ αἱ θεσπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1710 φεβρουαρίου 9.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

29

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν καὶ ἐχάρημεν διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν· ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἀπὸ καρδίας ἁγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι.

Ὁρίζει δὲ ὅτι οἱ ὁσιώτατοι ἡγούμενοι τῶν ἐνταῦθα ἱερῶν μοναστηρίων γράφουσιν αὐτῷ καὶ εὐχαριστοῦσιν ἡμῖν ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐπισκέψεως· διὰ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς, κατὰ τὸ χρέος ὁποῦ ἔχομεν πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς θρόνον καὶ διὰ τὴν πολλὴν εὐλάβειαν καὶ εἰλικρινῆ ἐν Χριστῷ υἱϊκὴν ἀγάπην ὁποῦ φέρομεν εἰς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, εἴμεσθεν πάντοτε προθυμότατοι πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν σεβασμίων αὐτῆς μοναστηρίων· ὅμως καὶ οἱ ἡγούμενοι αὐτῆς ὅ τε Γαλατᾶ καὶ ὁ Πουρνόβσκη εἶναι ἀληθινὰ ἄνδρες ἄξιοι εὐλαβείας καὶ τοὺς ἔχομεν εἰς τὴν εὔνοιάν μας.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὁποῦ ὁλοψύχως συγχαίρεται καὶ ἐπεύχεται διὰ τὸ σὺν θεῷ κατευόδιον τῆς ἡμετέρας φιλτάτης Πουλχερίας. Ὁ πανάγαθος θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ περάσωμεν ζωὴν εἰρηνικὴν μὲ καλὴν κυβέρνησιν. Παρακαλοῦμεν δὲ νὰ ἔχωμεν συνεχέστερον τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα, μὲ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν αὐτῆς ὑγιείας καὶ τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν· ὅτι ἡ μὲν προξενεῖ ἡμῖν χαράν, αἱ δὲ ἀνακουφίζουσι τὰς πολλὰς μερίμνας καὶ φροντίδας. Ταῦτα κατὰ τὸ παρόν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1710 μαΐου 9.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

30

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Οὕτως ἄρ', ὦ φίλη κεφαλή, ταῖς τῆς ἡγεμονίας φροντίσιν ἡμᾶς ἐμ-

περιειλῆφθαι οἴει, ὥστε τῆς ἐξ αὐτῶν μονονοὺ σπαργάνων τοῖς αὐτῆς τροφίμοις ἐγκαταλεξάσης καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης ἐς ἐπίδοσιν προαγούσης φιλοσοφίας ὅλως ἐπιλαθέσθαι, καὶ παρ' αὐτῆς τὰ εἰς ἡγεμονίαν ἐφόδια λαβόντας ἥκιστ' ἀντιδιδόναι νῦν τὰ τροφεῖα; Ἀλλ' εἴ γε, ὦ γαθὲ, οὕτω γνώμης ἔχεις, ἴσθι σεαυτὸν τῆς ἀληθείας ἁφαμαρτάνοντα. Οὐχ οὕτως ἀγνώμονες ἡμεῖς· ἀλλὰ καθάπερ, ἐξ ἁπαλῆς ἡλικίας ἐς ἔννοιαν ἐλθόντες ἐκ τῆς ἀξιαγάστου φιλοσοφίας ἐπιρρεῖν πάντα τἀγαθὰ, συντετάχαμεν ἑαυτοὺς τοῖς ἐκείνης θιασώταις, καὶ ἀπρὶξ ἀντειχόμεθα τῶν αὐτῆς θείων δογμάτων, οὕτω καὶ νῦν τῇ τοῦ κρείττονος ῥοπῇ τὴν διοίκησιν ταυτησὶ τῆς ἡγεμονίας εἰληφότες, πάλιν ὅλῳ σθένει τῆς ἐπεράστου τροφοῦ, τῆς εὐαγγελικῆς φιλοσοφίας περιεχόμεθα. Δύο δ' ὄντων αὐτῆς τῶν μερῶν (ὡς οἶδε καλῶς ἡ σὴ λογιότης), ἀφωρισμένοις καιροῖς, καὶ ἐκ περιτροπῆς δίδομεν ἑαυτοὺς ἑκατέρῳ· νῦν μὲν δικαιοσύνην ἐξασκοῦντες, καὶ ἄλλους, εἰ καὶ ἄκοντας, εἰς τοῦτ' αὐτὸ συνωθοῦντες, οὐ μόνον ψιλαῖς ταῖς διὰ λόγων ἐπιτιμήσεσιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐπιβαλλούσαις παιδείαις. Νῦν δ' ἐς τὸ ἐσωτέρω ταμεῖον ἐσερχόμενοι, τὰς βίβλους μετὰ χεῖρας λαμβάνομεν, καὶ τῇ ἀρίστῃ μελέτῃ περιθάλπομεν τὸν νοῦν ἀπειρηκότα· καὶ ὀλίγον ἀναψύξαντες πάλιν ἐπὶ θάτερον μεταβαίνομεν καὶ μετὰ δαψιλοῦς φροντίδος ἀνερευνῶμεν ἅπερ εἰσὶν ἱκανὰ πολιτείαν, πολυχρονίῳ κακουχίᾳ ἐς γόνυ κάμψασαν, ἀνορθῶσαι τῇ τοῦ κρείττονος εὐμενείᾳ. Οὕτω δὴ τιμῶντες ἡμεῖς τὴν ἱερὰν φιλοσοφίαν καὶ τῶν ἡδυτάτων ἐκείνης καρπῶν ἀπογεύεσθαι γλιχόμενοι, μεμψαίμεθα ἂν μέμψιν δικαίαν ὑμῖν τοῖς ἔχουσι μὲν πλουσίως μεταδοῦναι τῶν ἀπ' αὐτῆς καλῶν, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε οὐκ οἶδ' ὅπως τῆς πανδαισίας φεισαμένοις καὶ παρημεληκόσι τοῦ καθήκοντος· ἀφορίαν γὰρ ἐμμούσων λόγων οὐδ' ὑπόνοησαίμεθα ἄν, ἐς τοσοῦτον γὰρ πλουτοῦντας ὑμᾶς πεπειράμεθα, ὥστε καὶ τοὺς φιλοσοφίας ἀγεύστους οὐχ ἅπαξ ἐμμελεστάτοις ἑστιάσαι καὶ κοσμῆσαι λόγοις, καὶ οἷς οὐκ ἐχρῆν, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ ἱεροῦ λογίου, ῥῖψαι τοῦς μαργαρίτας. Εἰ δὲ τότε φιλοπλουτοῦντες ἀδρῶν ἀντιδόσεων ἐλπίδι παρὰ χορδὴν κεκρούκατε, ἀλλ' οὐδὲ παρ' ἡμῶν τῶν ἀμοιβῶν ἀμοιρήσετε· οἶδε γὰρ ἐκνικᾶν ἀφορίαν χρόνου τὸ τῆς φύσεως ἐλευθέριον, καὶ φειδωλοῦ τύχης ἥκιστα ἡττᾶται γνώμης ἐκτένεια· ἀλλὰ κἂν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ τοὺς ἀξιαγάστους καὶ πολυτελεῖς ὑμῶν λόγους οὐκ ἰσχύσωμεν ἀνταμείψασθαι, λόγοις μέντοι γε λόγους ἀντιμετρήσομεν, τοῖς ἀνθηροτάτοις

τοὺς ἰσχνοτάτους, οὐ χρυσοῖς χάλκεα, ἀλλὰ χαλκείοις χρυσᾶ ἀνταλλαττόμενοι.

1710 μαΐου 10.

31

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΟΥΜΜΑΚΙΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ θεοπρόβλητε δέσποτα, πατριάρχα τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἀριπρεπέστατε, συλλογιζόμενος, κατὰ τὴν σημειωθεῖσάν μοι μελέτην τῆς σῆς μακαριότητος, τὴν αὐτόθι ἀποδημίαν διὰ τὸν ἅγιόν της θρόνον μετέφερον τὴν ἀπόκρισιν μέχρι σήμερον (ὅπου ἤκουσα τὴν ἐπανάκαμψίν της εἰς τὴν βασιλεύουσαν) εἰς τὸ ὑπέρτιμόν της γράμμα σὺν τῇ προσηκούσῃ εὐχαριστίᾳ ὑπὲρ τῶν δύο τόμων τῆς Χαρᾶς, ὧν μοι τὸ σοφὸν δῶρον προεξένησεν. Ὁμολογῶ τὴν χάριν καὶ ὑπερευχαριστῶ τὸ γενναῖον τῆς σοφωτάτης σου ψυχῆς, ἀρχιερέων πρώτιστε. Παρακαλῶ τὴν σοφὴν ἣν ἔχει κλίσιν πρὸς τοὺς φιλομαθεῖς τῶν ἀνατολικῶν παίδων ὀρθοδόξους, νὰ μὲ τιμήσῃ ἀπὸ εἴ τι ἄλλο νεωστὶ ἐν τύποις ἐδόθη· μᾶλλον δὲ ἀναζητῶ, εἰ δυνατὸν, τὴν ποθεινὴν τοῦ Βησσαρίωνος Μακρῇ βίβλον, τὴν περὶ τῶν τριῶν θεολογικῶν ἀρετῶν πίστεως, ἐλπίδος καὶ ἀγάπης πραγματευομένην, περιέχουσάν τε καὶ τὴν ὀρθόδοξον Ὁμολογίαν· καὶ, ἐὰν τύχῃ, ὁ κομιστὴς ἔσται ὁ αὐτὸς ἡμέτερος κὺρ Μιχαὴλ Σουμμάκιος, ὃς τὸ πρῶτον καὶ τὸ παρὸν εὐλαβῶς τῇ σῇ μακαριότητι ἐγχειρίσει γράμμα.

Χαίρομεν πολλὰ διὰ τὸν καινὸν τῆς ἀραβικῆς διαλέκτου τύπον. Καὶ τοῦτο χωρεῖ πρὸς ἔπαινον τῶν ζηλωτῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, οὓς κύριος διατηρήσοι εἰς πιστῶν καύχημα. Κατ' ἀλήθειαν ἐκείνη ἡ λογικὴ γῆ διψῶσα ὑπάρχει τοιούτου σωτηρίου νάματος· τὸν δὲ μισθὸν ἕξει ὁ μυστικὸς γεωργὸς εἰς τὸν οὐράνιον παράδεισον.

Χρῄζω καὶ δευτέρου ἐγχειριδίου τοῦ Μαξίμου, ὅτι τοῦτο ὅπου ἔχω μοναχὸν δὲν φθάνει νὰ πληροφορήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἐντευξομένων, καὶ κινδυνεύει νὰ χαθῇ ἕως τέλους μὲ τὸ συχνὸν δάνειον πρὸς ἀνάγνωσιν. Διὸ ἂς προβλέψῃ οἰκονομικῶς ὁ ἔνθεος ζῆλος τῆς μακαρίας σου ψυχῆς, ἀδδᾶ πλουσιόδωρε καὶ κηδεμὼν ὑπέρσοφε.

Ἐπειδὴ καὶ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐφιλιώθηκα μὲ ἀρχιερατικὰ πρόσωπα καὶ ἠξιώθηκα καὶ πατρικῆς πατριαρχῶν τῶν πάνυ εὐνοίας, ὑφ' ὧν ἔλαβον εἰς ὠφέλειαν ψυχικὴν καὶ ἀφέσιμα γράμματα, ἃ τεθησαύρισμαι πρὸς τὸ πέρας τοῦ βίου, οἷά μοι τυγχάνουσι τὰ τῶν ἀειμνήστων πατριαρχῶν Μεθοδίου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Μωρόνη καὶ τοῦ θαυμαστοῦ ὑμετέρου Δοσιθέου τὸ διὰ τύπου· λίαν ὀρέγομαι ἐν οἷς κέκτημαι καὶ ἀπὸ τὴν μακαριότητά σου, δέσποτά μου εὐκλεέστατε καὶ πάτερ πνευματέμφορε, ὅμοιον δῶρον νὰ λάβω, διὰ νὰ πλουτήσω ἐς κόρον τοιοῦτον πολύτιμον θησαυρὸν εἰς ἀρωγὴν τῆς ἀθλίας μου καὶ πολυαμαρτήτου ψυχῆς. Θαρρῶν οὖν τὸ ἐκδέχομαι μὲ τὸν ῥηθέντα κομιστὴν εἰς τέρψιν πνευματικὴν καὶ ἀγαλλίασιν. Ὅθεν ἂν ἐγὼ δὲν εἶμαι πρὸς ἀμοιβὴν ἱκανός, ὁ μισθαποδότης θέλει κάμῃ τὴν ἀνταπόδοσιν. Καὶ ἂν μὲ στέργῃ δοῦλον, ἂς μὲ δοκιμάσῃ ὑπηρέτην τῶν προσταγμάτων της τῶν δεσποτικῶν καὶ θέλει μὲ εὕρῃ ὅλῃ τῇ ψυχῇ πρόθυμον. Διὸ ταπεινῶς ἀσπάζομαι ἐν πάσῃ ταπεινοφροσύνῃ τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου. Τῆς ὑψηλῆς σου ἀρχιερωσύνης δοῦλος ἐλάχιστος καὶ πιστός,

Ἄγγελος Σουμμάκιος.

Ἀπὸ Ζακύνθου, ἐν ἔτει 1710 ἐν μηνὶ ἰουλίῳ 13.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱός μου ταπεινῶς προσκυνεῖ τὴν σὴν μακαριότητα.

32

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ.

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασείστῳ ὑγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγείαν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἁγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐχα-

ριστεῦμεν αὐτῇ. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Εὔχεται ἡ ὑμετέρα μακαριότης νὰ ἐπιστήσῃ ἡ θεία πρόνοια τοῖς βασιλικοῖς πράγμασιν ἐπίτροπον ἄξιον καὶ συμπαθῆ πρὸς τὸ ὑπήκοον, περὶ οὗ μεγάλως ἐδοξάσαμεν τὸν προνοητὴν τῶν ὅλων θεὸν, ὁποῦ ἔνευσεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν βασιλέως καὶ ἔκλεξεν ἐπίτροπον τὸν Μεχμὲτ πασᾶν, ὁ ὁποῖος καθὼς καὶ εἰς τὴν πρώτην ἐπιτροπὴν ἐφάνη ὅτι εἶναι ἐπιεικὴς καὶ ἥπιος, καὶ ἐλπίζομεν ἐν ταῖς εὐτυχισμέναις ἡμέραις τῆς ὑψηλότητός του νὰ ἰδοῦν ἄνεσιν ὅλοι οἱ ὑποκείμενοι τῇ κραταιᾷ βασιλείᾳ, καὶ μάλιστα αὐτοὶ οἱ τόποι ὁποῦ κατετρυχώθησαν ἀπὸ τὰς συνεχεῖς μεταβολὰς καὶ ἐπιβουλὰς τῶν κακοτρόπων, καὶ ἐκατήντησαν εἰς τοιαύτην ἀδυναμίαν.

Ἐλυπήθημεν οὐ μετρίως ὁποῦ διὰ τὴν ἀνταρσίαν τῶν Ἀράβων ἠφανίσθησαν ἐκεῖσε πολλοὶ χριστιανοί· ὁ πανάγαθος θεὸς διὰ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ δώσῃ εἰς τὸ ἑξῆς κατάστασιν εἰρηνικήν. Εὐχαριστοῦμεν δὲ καὶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὁποῦ πάντοτε χορηγεῖ ἡμῖν δαψιλῶς τὰς ἁγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ μὲ πατρικὴν στοργὴν μᾶς παρακινεῖ νὰ τὴν παρακαλέσωμεν περὶ ὧν ἤθελε μᾶς τύχῃ χρεία· καὶ λοιπὸν ἐπειδὴ αἱ ἀλλεπάλληλοι χρεῖαι ἔφεραν ὀλίγην ἄργητα καὶ δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ στείλωμεν αὐτῇ τὰ ὀφειλόμενα χίλια γρόσια, παρακαλοῦμεν αὐτὴν νὰ μᾶς ἔχῃ ὀλίγην ὑπομονὴν, καὶ ἐλπίζομεν χωρὶς πολλῆς βραδύτητος νὰ κάμωμεν τὴν πληρωμὴν αὐτῶν μετὰ εὐχαριστίας, μόνον ἂς μὴ μᾶς λείπουν συνεχῶς τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα ἐξαγγελτικὰ τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθήτου ἡμῖν αὐτῆς ὑγιείας· οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1710 σεπτεμβρίου 30.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

33

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν

μακαριότητα προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ, ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ὑγιαίνουσαν καὶ εὐθυμοῦσαν ἐν εὐτυχίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἔλαβον ἐξ οὗ τὴν καλὴν αὐτῆς ὑγιείαν μαθὼν χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σῴζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Γράφει ἡ ὑμετέρα μακαριότης πῶς ἐσυγχύσθη πολλὰ ἀπὸ τὸ παρ' ἐλπίδα μαζιλίκι τοῦ αὐθέντου τοῦ ἀδελφοῦ μας. Τί νὰ κάμωμεν; ἐπειδὴ καὶ ὁ καλὸς διεθύνων τὰ πάντα θεὸς οὕτως ηὐδόκησε, κάμνει χρεία καὶ ἡμεῖς νὰ ὑπομένωμεν καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ ἀποφασισθέντα μὲ ἀτάραχον γνώμην νὰ τὰ δεχώμεθα. Τὸν τρόπον καὶ τὸ διατὶ νὰ τὰ γράψωμεν λεπτομερέστερον πολλὰ πράγματα μᾶς ἐμποδίζουσι· τοῦτο μόνον διὰ τὴν ὥραν τὸ φανερώτερον ἂς ἠξεύρῃ ἡ μακαριότης της πῶς ἀπὸ τὸν Χάνη ἐσυνέβη τὸ συμβάν· τὰ ἐπιχειρισθέντα καθ' ἡμῶν παρὰ τοῦ νῦν αὐθεντεύοντος τὰ πιστεύω, διατὶ ὄχι μόνον πῶς ἀδυνατεῖ, ἀλλ' οὐδὲ εἶναι παντελῶς δύσκολον εἰς ἄνθρωπον, ὁποῦ καὶ πρότερον (καθὼς τὸ ἠξεύρει καὶ ἡ μακαριότης της) δὲν ἔπαυε νὰ τὴν πλήττῃ μὲ βέλη ἐπιβουλῶν, νὰ μεταχειρισθῇ καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ βέλη, καὶ νὰ τολμήσῃ ἐκ δευτέρου τὸ τολμηθέν· ὅμως ἐλπίζω εἰς τὸν θεὸν νὰ μὴν ἰσχύσουσιν αἱ ἐπιβουλαί, ἀλλὰ νὰ διαλυθῶσιν εἰς τὸν ἀέρα διὰ πολλὰ αἴτια, καὶ τὸ περισσότερον διατὶ ὁ προγραφεὶς δὲν ἐπέτυχε τοῦ ποθουμένου ἀπὸ ἀγάπην Τουρκῶν, οὔτε ἀπὸ κάμμίαν ἀνδραγαθίαν ἢ ἀρετὴν, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Χάνη τὴν παρακίνησιν. Ἐγὼ καὶ πάλιν εἰς τὰ συμβησόμενα δὲν θέλω παύσῃ καὶ μὲ λόγων δυνατῶν δύναμιν, καὶ μὲ ἄσπρα, ἂν τύχῃ μεγαλιτέρα χρεία, καὶ νὰ βοηθῶ καὶ νὰ ὑπερμάχωμαι. Τὸν ἐρχομόν της εἰς Ἀδριανούπολιν τὸν ἐστοχάσθη πολλὰ φρόνιμα, διατὶ ὁ καιρὸς ἔτζι τὸ καλεῖ. Ἂς ἔχω πάλιν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων, ἧς οἱ χρόνοι εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1710 δεκεμβρίου 9.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

34

ΝΙΚΟΔΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΩ ΤΙΝΙ

Ὁπόσης δυσχερείας γέμει ὁπωσονοῦν ἀρχῆς εἶδος καὶ πάλαι ἡμᾶς οὐκ ἐλελήθει, ἅτε δὴ κομιδῇ ἐφήβους αὐτόπτας γιγνομένους ὧν ὀσημέραι ὁ μακαρίτης ἡμῶν ἐπειρᾶτο πατὴρ ἐν τῇ τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείῳ αὐλῇ. Πρόσω δὲ χωρούσης ἤδη τῆς ἡλικίας, καὶ ἀφηγουμένῳ αὐτῷ τὰ διηνεκῶς ἁπαντῶντα καὶ τὰ πάλαι, ὧν τὰ μὲν ὄψει τὰ δὲ ἀκοῇ παρειλήφει, ἐπὶ λεπτοῦ δϊϊόντι, οὐ μόνον φιλοκάλως τὸν νοῦν προσείχομεν, ἀλλ' ὡς τὴν αὐτὴν ἐνστησόμενοι πορείαν τῇ τῶν πολιτικῶν βίβλων ἀναγνώσει τὸ πλεῖον ἐπιμετροῦντες ἦμεν τοῦ χρόνου. Οὕπω δὲ τὸ δέκατον ὄγδοον τῆς ἡλικίας ἀνύσαντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοί, εἰ καὶ ἀέκοντι θυμῷ, τὴν τῆς γενικῆς ἑρμηνείας ἀξίαν, ἡ, ἀληθέστερον εἰπεῖν, τὸ δύσοιστον ἄχθος τοῦ ἐν αὐλῇ βίου ἀναλαβόντες, θεαταὶ ἦμεν διηνεκεῖς πολλῶν καὶ ἐξαισίων ἐγχειρημάτων· καὶ κατηλεοῦμεν ἄρα τοὺς ἐπειλημμένους τῶν τῆς ἀρχῆς οἰάκων, ἅτε διὰ μυρίων πόνων οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ τὴν τῶν πολλῶν αὐτοῖς ἐπισπωμένους ἀπέχθειαν. Καὶ τότε μὲν παρῆν ἡμῖν τὰς τῶν ἄλλων σκοπεύειν πράξεις, τῶν κινδύνων οὐ πάνυ τοι μετέχουσιν. Ἀλλ' ὁπηνίκα, τὴν τῆς Μολδαβίας ἡγεμονίαν ἐγχειρισθέντες, ἐπ' αὐτοῖς γεγόναμεν τοῖς πράγμασιν, ὅσον δυσχερὲς εἴη τὸ ἄρχειν, καὶ ὅτι οὐ μόνον δυσκατόρθωτον ἀλλὰ σχεδὸν ἀδύνατον εἴη τὸν ἡγεμονεύοντα πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀρέσκειν καλῶς ἔγνωμεν· οὐ μόνον διὰ τὴν ἔμφυτον μονονουχὶ πᾶσιν ἀνθρώποις φιλαυτίαν, ἥτις ἐν ἑαυτῇ περιεῖληφε πᾶσαν μιαρίαν καὶ βδελυρίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κατά τινα ἀρχαίαν ἰδιότητα ἐμφωλεύουσαν τῷ γένει τῶν Δακῶν ἐς τὰ χείρω μετὰ ῥύμης φορὰν, ἐξ ἧς ἀνέκαθεν αἱ κατὰ τῶν ἰδίων ἡγεμόνων ἀνερράγησαν στάσεις, αἱ κατ' ἀλλήλων ἀνεφύησαν ἔριδες καὶ διχόνοιαι· ὧν ἴσως ἄν τις ἠτιάσατο τοὺς κατὰ καιροὺς ἡγεμόνας ἢ ἄλλοις τισὶν ἐπεγράψατο, εἰ μὴ ὁ παρελθὼν χρόνος (ὃς οὐκ ὀλίγους μετρίους τὸν τρόπον ἡγεμόνας αὐτοῖς ἐδεδώκει, καὶ τῶν ἔξωθεν ἐπηρειῶν ὅλας ἐνιαυτῶν δεκάδας ἀσινεῖς ἐτετηρήκει) πᾶσαν τοιαύτην ὑπόνοιαν ἀφεῖλετο. Εἴ δ' ἔχοι τις ἀνεπιμώμως ἑαυτὸν ἐπαινέσαι, οὐδ' ἡμεῖς ἀπελίπομεν, θεοῦ συναιρουμένου, τά γε πλείω τῶν τοῖς ἡγεμονεύουσιν ἐπιβαλλόντων, καὶ οὐ μόνον λόγοις ἀλλὰ καὶ ἔργοις πατρικὴν εὔνοιαν αὐτοῖς ἐπεδειξάμεθα, καὶ οὔτε

πόνου οὔτε χρημάτων ἐφεισάμεθα, ὅπως τὴν δεινῶς τετρυχωμένην πολιτείαν ἀνορθώσωμεν. Ἀλλὰ τοσοῦτον ἐδεήσαμεν χάριτας ἀπολαβεῖν τῶν ὑπηργμένων, ὥστε οὐδὲ τὴν ἐνίων ἀπέχθειαν ἀπεφύγομεν, ἤκισθ' ὅμως μετάμελοι γιγνόμεθα. Θεὸς γὰρ, ὁ πάντα ἐφορῶν καὶ ἰσορρόπους ἀντιμετρῶν τοῖς πραττομένοις τὰς δίκας, ἡμῖν μὲν πάντως ῥᾳστώνην πραγμάτων ἐπιχορηγήσει, τοῖς δὲ τῶν ἀγαθῶν οὐκ ἀντιποιουμένοις ἀποξώσει τῆς κακονοίας τὰ ἐπίχειρα.

1711 Ἰανουαρίου 20.

35

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν θρόνον αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασείστῳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος γράμμα μετὰ καὶ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν εὐλαβῶς ἐδέχθημεν· ἐξ οὗ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν μαθόντες, τὸν δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν θεὸν μεγάλως ἐδοξάσαμεν. Εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, ὅποῦ σοφώτατα καὶ ἁγιώτατα μᾶς παρακινεῖ· ὁ ἐλεήμων θεὸς διὰ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν νὰ ἀνακουφίσῃ τὴν ἐκ τῶν συμβάντων ἀθυμίαν καὶ νὰ κυβερνήσῃ καὶ μὲ τὴν ἄπειρόν του εὐσπλαγχνίαν τὰ καθ' ἡμᾶς. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν ἐφάνη συμφερώτατον τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι νὰ διατρίβῃ αὐτοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων καὶ προσταγμάτων μετὰ τῆς δηλοποιήσεως τῆς ἀγαθῆς ὑμῶν ὑγιείας, τῆς πάντων ἡμῖν προτιμοτέρας.

Διὰ τὸ πέσιμον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἁγίου Τάφου ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῆς υἱὸς καὶ ἡμέτερος φίλτατος ἀδελφὸς ἄρχων μέγας δραγουμᾶνος φρον-

τίζει καὶ θερμὰ κοινολογεῖ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοὺς μεγιστᾶνας ὁποῦ κάμῃ χρεία· ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ παρὸν ἔντας ἀχαμνὸς, ζητῶντας συγγνώμην ἀσπάζεται τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀποδώσων καὶ δι' ἰδίου γράμματος τὴν ὀφειλομένην προσκύνησιν. Ἡμεῖς δὲ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσι τῷ ἁγίῳ Τάφῳ καὶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι εἱμεσθεν προθυμότατοι ὅσον ἡμῖν συγχωρεῖ. Τὰ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ καὶ αἱ ἅγιαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1711 φεβρουαρίου 5.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

36

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὴν εἰς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασείστῳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ γεγραμμένον τῇ 8 φεβρουαρίου ἱερὸν αὐτῆς γράμμα μετὰ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν εὐλαβῶς ἐδέχθημεν, ἐλυπήθημεν δὲ κατὰ πολλὰ ὅτι ἐνωχλήθη καὶ ἀπὸ ἀσθενείας καὶ ἀπὸ τὴν ποδαλγίαν ἡ ὑμετέρα σεβασμιότης καὶ παρακαλοῦμεν τὸν πανάγαθον θεὸν νὰ ἐπιχορηγήσῃ ταχέως τὴν ἀνάρρωσιν καὶ νὰ μᾶς χαροποιῇ μὲ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετωτάτης καὶ ἀναγκαιοτάτης αὐτῆς ὑγιείας. Εὐχαριστοῦμεν δὲ καὶ διὰ τὰ ἐφεξῆς φιλοστόργως γραφόμενα, τὰ ὁποῖα ὅλα παραστήνουσι τὴν διάπυρον καὶ θερμὴν αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην, καὶ μᾶς καταστήνουσιν ὅλως ὑπόχρεων εἰς τὴν πολυειδῶς διατρανουμένην καὶ ἀναλάμπουσαν πατρικὴν καὶ πνευματικὴν διάθεσιν τῆς ὑμετέρας σεβασμιότητος. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ πάλιν νὰ ἔχωμεν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμά-

των καὶ προσταγμάτων μετὰ καὶ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1711 φεβρουαρίου 15.

Ἰω. Νικόλαος Μαυροκορδάτος.

37

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν σεβασμιωτάτην μακαριότητα προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι δεόμενος τοῦ ἐν τριάδι ὑμνουμένου θεοῦ ἡμῶν ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὴν ὑγιαίνουσαν καὶ εὐθυμοῦσαν ἐν εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἀσπασίως ἔλαβον καὶ ὑπὲρ τῆς ὑγιείας αὐτῆς καὶ εὐημερίας ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἁγίῳ θεῷ. Ἐχάρην δὲ καὶ τὴν μεθ' ὑγιείας ἐπιστροφὴν αὐτῆς εἰς Ἀδριανούπολιν, ἔνθα ἐλπίζομεν οὐκ εἰς μακρὸν νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν, νὰ λάβωμεν τὰς ἁγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἐφόδια εἰς τὸν μελετώμενον δρόμον τῆς ἐκστρατείας. Λέγεται τὴν τετάρτην πῶς γίνεται τὸ ἀλάγ ὀρδί. Ἔγνων καὶ τὸ αἴτιον τῆς ἄργητας εἰς ἀπάντησιν τοῦ προπεμφθέντος ἐμοῦ γράμματος, πλὴν καὶ ἐγὼ ζητῶ παρ' αὐτῆς συγγνώμην ὅτι ἄργησα νὰ τὴν ἀποκριθῶ, τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἀπὸ ἀχαμνοσύνας τοῦ σώματος καὶ τοὺς πολλοὺς περισπασμούς.

Περὶ δὲ τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας καλῶς ἀποφαίνεται, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁ τόπος πολλὰ ἀδυνάτησε καὶ ὅλον εἰς ἀδυναμίαν τρέχει. Διὰ τοῦτο οἱ ἡγεμονεύοντες ἐκεῖσε τὴν παρ' ἑκάτερα δύναμιν ὀλίγην τὴν ἔχουσιν. Εὐχαριστῶ τῇ αὐτῆς μακαριότητι ὁποῦ ἐπεμελήθη καὶ ἀνέφερε πρὸς τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην Οὐγγροβλαχίας Βασσαράβα βοεβόδα περὶ τῶν χρεωστουμένων ἡμῖν ἄσπρων, ὅτι εἶναι ὁ ὁρισμὸς τῆς ἐκλαμπρότητός του.

Περὶ δὲ τοῦ κουμπὲ εἰς τὸν ἅγιον Τάφον ὁποῦ ὁρίζει πῶς ἔπεσεν ἕνα μέρος ἀπὸ τὲς καμάρες, ἐπεμελήθηκα τὰ δυνατὰ, καὶ πάλιν ὅλο θέλω ἔχῃ τὴν ἔννοιαν. Ἀπὸ τοὺς δυτικοὺς ὅμως κἀμμία δήλωσις δι' αὐτὸ δὲν ἔγινε πουθενὰ, ὅμως ἐπῆρα τὰ σουρέτια τῶν ὁρισμῶν ἀπὸ τὸν ὁσιώτατον γέροντα Ἀθανάσιον, καὶ τὰ παρουσίασα τῷ πρώην ῥεὴς ἐφέντῃ, νῦν δὲ μπεγλικτζῇ ἐφέντῃ, καὶ τὸν ἐσύντυχα πολλὰ, καὶ ἂν κάμνῃ χρεία νὰ γίνωσι νέοι ὁρισμοὶ, καὶ ἀπεκρίθη ὅτι, κατὰ τὸ παρὸν, ἀνάγκη δὲν εἶναι. Εἶπεν ὅμως πῶς θέλει ἔχῃ φροντίδα, ἂν τύχῃ καὶ προσβληθῇ ἀπὸ τοὺς ἐναντίους καὶ ζητήσουν νὰ πάρουν φερμάνι διὰ νὰ κάμωσι τίποτε εἰς ἐκεῖνο τὸ κρήμνισμα, θέλομεν σταθῇ νὰ τὸ ἐμποδίσωμεν, λέγοντες πῶς εἶναι ὁρισμοὶ ὅτι δὲν ἔχουν ἄδειαν αὐτοὶ οἱ δυτικοὶ νὰ κάμουν τέτοια εἰς τὸν ἅγιον Τάφον. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔκρινα νὰ φυλάττηται τὸ πρᾶγμα τὸ μυστικώτερον, μήπως καὶ δοθῇ κρότος εἰς τοὺς ἐναντίους καὶ ἐξυπνήσουν, πλὴν μήτε ἡμεῖς πρέπει νὰ εἴμεθα ξεννοιασμένοι, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἴμεθα ἔξυπνοι καὶ νὰ φροντίζωμεν μήπως καὶ ἤθελαν κάμῃ κἀμμίαν ἀπάτην οἱ δυτικοὶ, καθὼς ὁρίζει νὰ λάβωσιν ὁρισμὸν περὶ τοῦ ῥηθέντος κουλέ. Ἂς ἔχω δὲ πάλιν καὶ πάλιν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων εἰς δήλωσιν τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγιείας, ἔτι δὲ καὶ τὰς θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχὰς, ἧς οἱ χρόνοι εἴησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1711 φεβρουαρίου 19.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

38

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορεύομεν, καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὴν εἰς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν θρόνον ἐν

εἰρήνῃ καὶ ἀδιασείστῳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος. Ἂν καλὰ καὶ πρὸ ἡμερῶν ἐγράψαμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, ὅμως ἡ ἔφεσις ὁποῦ ἔχομεν νὰ ἀπολαύωμεν συχνάκις τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν δὲν συγχωρεῖ νὰ παραδράμωμεν οὐδεμίαν εὔλογον ἀφορμὴν τοῦ γράφειν. Ἐπειδὴ λοιπὸν πλησιάζουσιν αἱ πάνσεπτοι ἡμέραι τῆς κοσμοσωτηρίου ἐγέρσεως τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, παρακαλοῦμεν αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ θεὸν νὰ πανηγυρίσῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης εὐδαιμόνως τὸ ἅγιον πάσχα καὶ νὰ τὴν ἀξιώσῃ εἰς παμπόλλων ἐτῶν περιόδους νὰ ἑορτάζῃ μετὰ φαιδρότητος καὶ εὐτυχίας. Νὰ ἔχωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς δαψιλῶς τὰς ἁγίας καὶ μυρίων ἀγαθῶν χορηγοὺς αὐτῆς εὐχάς, μετὰ καὶ τῶν πατρικῶν αὐτῆς ἐπιταγμάτων, καὶ τῶν ἀγγελτικῶν τῆς πολυποθήτου αὐτῆς ὑγιείας γραμμάτων. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1711 μαρτίου 21.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

39

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΩ ΤΙΝΙ

Καὶ τοῦτο φιλίας ἀκραιφνοῦς δεῖγμα λαμπρὸν, τοσούτῳ τόπων διαστήματι καὶ πελάγους εὗρει διεστηκότα ἥκιστ' ἀμνημονεῖν παλαιᾶς ἑταιρείας, ἀλλ' οὕτω περιπαθῶς τὰ καθ' ἡμᾶς ἀναπυνθάνεσθαι. Πολλὰς ἄγομεν ἄρα τῇ σῇ ἐμμελείᾳ τὰς χάριτας τῆς τοσαύτης πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας· καὶ εἴθε ἐξὸν ἡμῖν εἴη αἰσιωτέραις τισὶν ἀγγελίαις καὶ αὐτῇ τινα θυμηδίαν ἐνστάξαι, ὁπωσοῦν ἀνταμειβομένους τὸ διακαὲς τοῦ πρὸς ἡμᾶς φίλτρου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἄλλως ἔδοξε τῷ θείῳ διοικονομῆσαι ἔς γε τὸ παρὸν τὰ ἡμέτερα πράγματα, τὴν ἀληθῆ τούτων εἰκόνα, ὅσον ἐγχωρεῖ μῆκος ἐπιστολῆς, τῷ λόγῳ ζωγραφήσαντες, οὐκ ὀκνήσομέν σοι ὑπ' ὄψιν προθεῖναι· τοῦτο μὲν ἐντεῦθεν ὁποιανοῦν τό γε νῦν ἔχον ἀνακούφισιν τῶν ἀνιώντων εὑρεῖν ἐλπίζοντες· τοῦτο δὲ θαρροῦντες κομισάμενόν σε τὰ γράμματα καὶ φίλον κάμνοντα κατειλημμένον, οὐκ ἀναβαλέσθαι τὴν ἐπικουρίαν, ἀλλ' ὅσον οὔπω τὰ ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας φάρμακα φιλοφρόνως ἐπιπάσεις τῷ τραύματι.

Καὶ ὁπόσα οὐ λέληθε τὴν σὴν ἀξιάγαστον κεφαλὴν τί δεῖ μηκῦναι; ὧν καὶ ἡ μνήμη λίαν ἡμῖν ἐστιν ὀχληρὰ καὶ μονονοὺκ ἀφόρητος· ὅτι δηλαδὴ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ὑπὸ τῷ μακαρίτῃ γεννήτορι ταῖς Μούσαις καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ συντραφέντες, ἐν πάνυ ὀλίγοις, κατά γε τὴν παροῦσαν τοῦ χρόνου φορὰν, εὐδοκιμεῖν ἐδοκοῦμεν. Τὸ δέκατον δὲ καὶ ὄγδοον τῆς ἡλικίας ἔτος ἐλαύνοντες, εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν εἰσήχθημεν καὶ τῷ τῆς γενικῆς ἑρμηνείας ἐκοσμήθημεν ἀξιώματι. Ἐξ ὅτου δὴ ἅμα τῇ ἡλικίᾳ καὶ τὰ τῆς εὐκληρίας ἐπεδίδου· ἔνθεν μὲν θεωρίᾳ τε καὶ τῇ καθ' ἡμέραν πείρᾳ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τοῦ νοὸς κατακαλλυνομένου, ἔνθεν δὲ τιμῶν προσθήκῃ καὶ προσόδων εὐροίᾳ τοῦ ἡμετέρου οἴκου περιῤῥεομένου, καὶ μονονουχὶ πλημμυροῦντος. Ὁ γὰρ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἡμέτερος γεννήτωρ, ὁ ἀοίδιμος καὶ ἀξιάγαστος, τὸ κλεὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, ταῖς ἡρωϊκαῖς ἀρεταῖς, αἷς μέχρι θάμβους ἐκεκόσμητο, ἐς τοσοῦτον ἀπηρτημένους εἶχεν ἑαυτοῦ οὐ μόνον τοὺς ἐν τῇ τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείᾳ τῶν ὅλων προεστηκότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλείους τῶν ἐν Εὐρώπῃ βασιλέων, ὥστε παρὰ μὲν τούτων δαψιλεῖς ἐπιφοιτᾶν ὁσημέραι τὰς εὐφημίας, παρὰ δὲ τῶν Ὀθωμανῶν οὐ μόνον ἐξαισίους ἐπαίνους ἁπαντᾶν, ἀλλὰ καὶ πολυτελεῖς δίδοσθαι προνομίας. Τοῦ δὲ φύντος διά τε τὸ γῆρας καὶ τὴν ποδαλγικὴν νόσον ἤδη ἀπειρηκότος καὶ ὡς τὰ πολλὰ οἰκουροῦντος, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς, ᾗ δυνάμεως εἴχομεν, τοῖς ἴχνεσι τοῖς ἐκείνου ἐπακολουθοῦντες ἤμεν, καὶ ἐν ὁποιῳοῦν ἐγχειρήματι τὰς αὐτοῦ ὑποθήκας ψυχῆς λόγον ἐπέχειν καλῶς ὑπολαμβάνοντες, κατ' ἐκείνας τὰ μετὰ χεῖρας διϊθύνομεν, καὶ οὕτω πως διϋπηρετούμεθα τῇ βασιλείῳ αὐλῇ ὥστε οὐ πόῤῥω που ἀφεστάναι τοῦ πατρῴου ἤθους φαίνεσθαι, ἀδιακόπῳ τινὶ φορᾷ ἡ τῆς ἡμετέρας οἰκίας εὐδαιμονία εἰς τὰ πρόσω χωρεῖν οὐ διέλιπεν.

Ἀλλ' ἐν τούτῳ ἡμῖν οὖσι, καὶ τὴν διαμονὴν τῶν παρόντων εὐτυχίας οἰομένοις ἀκρότητα, ἐξαίφνης βάσκανος τύχη προσέβαλε· φαιδρῷ τε τῷ προσώπῳ καὶ μειδιῶντι, καὶ πολλῷ πλείω καὶ κρείττω τῶν παρόντων ὑπισχνουμένη, οὐχ ἑκόντας μὲν, οὔτε πάνυ τοι βουλομένους, ἀλλ' ὅμως οὐδ' ἀντιτείνοντας παρεκτρέπει τῆς πρὶν πορείας, καὶ τῆς πατρίδος ἀνασπάστους ἡγεμονίας προσχήματι πέρα τοῦ Ἴστρου ἐς Δακίαν ἀπαγαγοῦσα, μυρίῳ πραγμάτων ὄχλῳ ἐμβάλλει. Χάρις ὅμως τῷ κρείττονι. Ἐπιτραπέντες γὰρ τὴν τῆς Δακίας, τῆς κατὰ τὴν ἐπιχώριον φωνὴν Μολδοβλαχίας, ἡγεμονίαν, τῇ μὲν κατ' ἀρχὰς σεινούσῃ τύχῃ οὐ καθυπείξαμεν· ὥστε

τῇ λαμπρότητι τῆς ἀρχῆς καὶ τῇ ἐξουσίᾳ καὶ ἀδείᾳ, ἃς ἡ τῆς ἡγεμονίας ὑπεροχὴ καὶ τὸ τῶν ἀρχομένων ἐς κολακείαν ἕτοιμον νέῳ ἄρχοντι ῥαψιλῶς εἰώθασι χορηγεῖν, καταθημαγωγηθέντας, τῆς μὲν τοῦ κοινοῦ τῶν ὑπηκόων ὠφελείας σμικρὰ φροντίσαι, κυνηγεσίοις δὲ, ὡς τοῖς πολλοῖς φίλον, καὶ τρυφαῖς ἑαυτοὺς ἐπιδοῦναι · ἢ καὶ τούτων μὲν ὀλιγωρῆσαι, δειναῖς δὲ καὶ συχναῖς εἰσφοραῖς τρυχώσαντας τὸ ὑπήκοον ἐπ' αὐξήσει τῶν ὑπαρχόντων πᾶσαν καταναλῶσαι σπουδήν. Τὴν δ' ἐναντίαν ὅλως ἐτράπημεν · τρυφῆς δὲ καὶ ῥαστώνης καὶ τῆς ἄλλης ἡδυπαθείας τοσοῦτον πόρρω γεγόναμεν, ὥστε καὶ αὐτῆς τῆς ὑγείας ἀφειδῆσαι, μοχθεῖν δὲ νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ πάντα λίθον κινεῖν, ὅπως ἐς γόνυ κάμψαντα τὰ τῆς Μολδοβλαχίας πράγματα ὀπωσοῦν ἀνορθωθείη, καὶ οἵ τε εὖ γεγονότες καὶ τὸ λοιπὸν κατήκοον (ὅσοι εἰς ἄκραν πενίαν καὶ κακουχίαν ὑπὸ τῶν πρὶν ἐπηρειῶν συνελασθέντες τὴν ἐνεγκαμένην κατέλιπον καὶ εἰς ἀλλοδαπὰς διερρυήκεσαν), χρηστοτέραις ἐλπίσιν ἀναπτερωθέντες ἐς τὰ οἴκοι πάλιν ἐπανακάμψειαν, καὶ ὁ πρὶν ἐπανέλθοι κόσμος ἀγροῖς τε καὶ πόλεσιν. Ὁπόσα τοίνυν ἡμῖν μεμηχάνηται εἰς τὴν τούτου κατόρθωσιν, καὶ ὅπως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ὅπου οὐδ' ἴχνος ἀνθρώπων ἦν πολλαὶ καὶ καλαὶ κῶμαι καὶ πολίχνια, πόλεων σχῆμα προδεικνύντα, ἀνεφάνησαν, καὶ ὁσημέραι τὰ τῆς εὐτυχίας ἐπεδίδου, πανταχόθεν δήμων ὅλων συρρεόντων, ἡμῖν μὲν ἀπέοικεν ἡ τούτων ἀφήγησις, ἅτε εἰς τὸν ἡμῶν αὐτῶν ἔπαινον τείνουσα · ἴσως δὲ εἴ τινι τῶν φιλολόγων ἡ τῆς τῶν Δακῶν ἱστορίας συγγραφὴ προῦργου ἔσται, οὐ σιωπῇ παραδραμεῖται καὶ ταῦτα.

Ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς ἡγεμονίας οὕτω πως ἐχώρει. Ὁπόσοι δὲ τὴν προτέραν ἡμῶν ἐπίδοσιν ὁρῶντες διεπρίοντο καὶ διερρήγνυντο τῷ φθόνῳ, οὔτε τῆς Μολδοβλαχίας τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολὴν, οὔτε τὴν ἡμετέραν ἐπὶ πλέον εὐδοκίμησιν ἄρτι φέρειν ἔχοντες, ἡσυχίαν οὐκ ἦγον, οὔτε πᾶν δεινὸν καθ' ἡμῶν μηχανώμενοι διέλιπον. Καὶ δὴ, κρίμασιν οἷς οἶδε θεὸς, τοῦ κατὰ τῶν Μόσχων ἀναρραγέντος πολέμου, καὶ Δεβλετγιραΐου τοῦ τῶν Σκυθῶν σουλτάνου, τοῦ οὐ πάνυ τοι εὐνοϊκῶς ἔχοντος οὔτε πρὸς τὸν φύντα οὔτε πρὸς ἡμᾶς, εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἀφικομένου, ταῖς ἐκείνου παρακλήσεσιν ὑπενδίδωσιν ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς σουλτὰν Ἀχμέτης, καὶ ἡμᾶς μὲν ἀέκοντί γε θυμῷ παραλύει τῆς ἀρχῆς, ἐγχειρίζει δ' αὐτὴν Δημητρίῳ τῷ Καντεμίρῃ. Ἔνθεν τοι ἡμεῖς μὲν εἰς τὴν ἐνεγκοῦσαν ἀνακάμψαντες, τῆς προτέρας μᾶλλον ἀξίας, ἡ τῆς τῶν Δακῶν ἡγεμο-

νίας, τὴν ἀποβολὴν δυσφόρως φέρομεν. Κἀκεῖνο δὲ λίαν ἡμᾶς δάκνει καὶ ἀθυμίαν οὐκ ὀλίγην ἐμποιεῖ, ὅτι τὴν Μολδοβλαχίαν ἀνορθῶσαι σπουδάσαντες, τὴν πατρῴαν οὐσίαν καὶ ἣν διὰ τοσούτων ἐτῶν ἐν τῇ βασιλείῳ αὐλῇ ἐκτησάμεθα ἐφάπαξ ἐξεφορήσαμεν, ἐπὶ τῇ ἀποτίσει τῶν κατ' ἔτος τοῖς βασιλικοῖς ταμείοις ἀποδιδομένων παρὰ τῆς Μολδαβίας τελῶν καὶ ἐς τὰς ἄλλας τῆς ἡγεμονίας ἀπαραιτήτους δαπάνας αὐτὴν καταναλώσαντες. Καὶ ἴσως μὲν μετριώτερον ἐνεγκεῖν εἴχομεν τὸ πρᾶγμα εἰ μέχρι τούτου ἔστη τὰ τῆς ζημίας. Νῦν δὲ τοῦ ὑπηκόου πάντῃ πενομένου, τοῦ δὲ βασιλέως οὐ καθυφιέντος, ἀλλ' ἀπαιτοῦντος τὰ συνήθη δῶρα, καὶ βαρυτάτοις χρέεσιν ἑαυτοὺς ἐπεφορτίσαμεν· διὰ πολλῶν χρόνων ἐγκρατεῖς τῆς ἡγεμονίας ἐλπίζοντες ἔσεσθαι, καὶ ἐντεῦθεν οὐ μόνον τὴν τῶν χρεῶν ἀπότισιν ἐκ ῥᾴστου ἡμῖν γενήσεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν πολυπλασιασμὸν τῶν ὑπαρχόντων μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἐπακολουθῆσαι προσδοκῶντες.

Οὕτω τοίνυν τό γε νῦν εἶναι ἔχει τὰ καθ' ἡμᾶς. Ἀλλ' ὁ συγχωρήσας τὴν προσβολὴν τουτωνὶ τῶν δυσχερειῶν θεὸς οὐκ εἴασεν ἡμᾶς ἐπὶ πολὺ χρηστοτέρων ἀμοιρεῖν ἐλπίδων. Ὁ γὰρ γεννάδας Δημήτριος, τὸ ἀπὸ Σκυθίας ἀνδράποδον, καίτοι πρόϊκα τὴν ἡγεμονίαν εἰληφὼς, καὶ πολλῆς τῆς παρὰ τῶν κρατούντων εὐμενείας καὶ φιλοφροσύνης ἀπολαύσας, ἐπειδὴ ὤδινεν ἔκπαλαι τὰ τῆς ἀποστασίας, τὴν Μολδαβίαν καταλαβών, ἄνευ ἀναβολῆς εἰς ἔργον ἄγει τὸ μελετώμενον, καὶ τῶν μὲν Ὀθωμανῶν ἀφίσταται, προσχωρεῖ δὲ τοῖς Μόσχοις. Ἀλλ' ὁ φρονηματίας ἑαυτόν τε κἀκείνους ἐς ἄρχυς ἐμβάλλει, καὶ διὰ τῆς ἀποστασίας ζημίαν ἐπαγαγεῖν τοῖς Ὀθωμανοῖς οἰόμενος, τοῖς μὲν δίδωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν νίκην, οὓς δ' ὠφελῆσαι σπεύδει, τοὺς Μόσχους, ἐς ἐπονειδίστους συνωθεῖ συνθήκας. Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων χωρησάντων, καὶ τῆς τοῦ Καντεμίρη προδοσίας καταφώρου γεγονυίας, πάλιν, τῇ τοῦ κρείττονος εὐμενείᾳ, ἡ ἡμετέρα εὐθύτης καὶ ἀθωότης δήλη γέγονε τῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖς ἐν τέλει καὶ τῷ δήμῳ· καὶ πάντες ἄρ' εὐφημοῦσι τὸ ἡμέτερον ὄνομα, καὶ αὖθις κοινῇ ψήφῳ τῆς ἡγεμονίας ἀξίους κρίνουσιν. Ἡμεῖς δὲ μετὰ δακρύων καὶ στεναγμῶν ὅλως νοῦν τε καὶ ψυχὴν θεῷ προσηλώσαντες, κατὰ τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα διοικονομηθῆναι τὰ καθ' ἡμᾶς ἐκτενῶς ἱκετεύομεν.

1711 σεπτεμβρίου 3.

40

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΔΡΥΣΤΡΑΣ ΚΥΡΙΩ ΙΕΡΟΘΕΩ

Ὅσον τὸ ἀνέκαθεν ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν φίλην καὶ ἱερὰν κεφαλὴν φίλτρον ἴσμεν ἥκιστ' αὐτὴν λεληθέναι, πολλάκις πεῖραν εἰληφυῖαν, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐλαβείας τὸ ὑπερβάλλον, ᾧ καὶ τὸ ὑπερέχον τῆς ἱεραρχίας, ᾗ κεκόσμηται, γεραίροντες διατελοῦμεν ἀξίωμα, καὶ τὰς ἐμφύτους καὶ ἐπικτήτους ἀρετὰς αἷς περιστέφεται τιμῶντες οὐ διαλελοίπαμεν, πάνυ καλῶς οἶδεν. Οὕτω δὲ γνώμης ἔχουσι, τῶν τοῦ Δανούβεως ναμάτων τὰ ἐκ τῆς ὑμετέρας εὐαγοῦς ψυχῆς πηγάζοντα ῥεῖθρα πολλῷ ἡδύτερα ἂν ἡμῖν ἀπήντησεν· ἅτε ψυκὴν ἀρδεύουσα, καὶ καρδίαν ὑπὸ τῶν βιωτικῶν φροντίδων αὐχμῶσαν πλουσίως ποτίζοντα, καὶ πνευματικῆς θυμηδίας κατακόρως ἐμφοροῦντα. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ μὲν τοῦ ποταμοῦ ῥεῖθρα πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῖν γέγονε, καὶ τὸ τούτων μεταλαβεῖν ἐκ ῥάστου, τῆς δὲ ὑμετέρας νέκταρος καὶ ἀμβροσίας ἡδυτέρας θέας καὶ ὁμιλίας ἀπολαῦσαι, καὶ τὰς ἱερὰς εὐχάς τε καὶ εὐλογίας αὐτοπροσώπως ἀρύσασθαι τανῦν, καίτοι πάνυ ἐφετῶς ἔχουσιν, οὐ γέγονεν ἑξὸν, οὕτω καλῶν ἐφοδίων ἠμοιρηκότες μετὰ κατηφείας τὸ πρόσω τῆς ὁδοῦ διηνύσαμεν ἄν, εἰ μὴ τὸν δεύτερον πλοῦν, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀσπασάμενοι, τῇ διὰ γραμμάτων ὁμιλίᾳ τὴν ἀποτυχίαν ὁπωσοῦν ἐθεραπεύσαμεν. Προσεροῦμεν ἄρα τὴν ὑμετέραν πανιερότητα ταῖς αἰσιωτάταις προσρήσεσι καὶ μετ' εἰλικρινείας καὶ εὐλαβείας τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμενοι λίαν αὐτὴν ἀντιβολοῦμεν, ὅπως, τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ἀκέραιον διατηροῦσα, ἔν τε ταῖς πρὸς θεὸν ἐντεύξεσι μνείαν ἡμῶν ποιουμένη καὶ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν μεταδιδοῦσα μὴ διαλείποι. Ταύτῃ γὰρ εὐέλπιδές ἐσμεν καὶ τὴν ἄνωθεν ἀρωγὴν ἐπιχορηγεῖσθαι· ᾗ καὶ μόνῃ πάσας ἀναθέντες τὰς ἐλπίδας, τῇ αὖθις ἡμῖν ἐμπιστευθείσῃ ἡγεμονίᾳ τῆς ἀλλεπαλλήλαις ἐπιδρομαῖς καὶ αἰχμαλωσίαις ἐξιτήλου καὶ μονονοὺ κατὰ κράτος ἀναστάτου γεγενημένης Δακίας ἑαυτοὺς ἐπιδεδώκαμεν· οὐκ ἀγνοοῦντες ὁπόσης γέμει δυσχερείας, κατὰ τὴν παροῦσαν τοῦ χρόνου φοράν, ἡ ταύτης διοίκησις, ἀλλὰ θεῷ, παρ' ᾧ καὶ τὰ ἀδύνατα δυνατὰ, ὅλως τεθαρρηκότες, καὶ τὸν ἀπ' ἐκείνης τῆς πηγῆς

ἔλεον ἀναμφηρίστως ἐλπίζοντες διά γε τῶν ὑμετέρων εὐαγῶν καὶ εὐπροσδέκτων ἐντεύξεων.

1711 ὀκτωβρίου 27.

41

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΥΙΩ ΑΥΤΟΥ ΣΚΑΡΛΑΤΩ

Καὶ καθ' ἑαυτὸ μὲν ἀθυμίας οὐ σμικρᾶς πρόξενον τὸ κεχωρίσθαι τῶν φιλτάτων· ἀλλὰ τὸ πυρετῷ κάμνοντά σε καταλιπεῖν ἐπέτεινε τὴν τῆς ψυχῆς ἀθυμίαν, ὥστ' οὔθ' ὁδεύοντα, οὔτε καταλύοντα παραμυθίαν εὑρίσκεσθαι, ἀλλὰ διηνεκῶς οὐδὲν μεῖον τῇ ἀνίᾳ τρυχοῦσθαί με, ἢ σὲ, φίλτατε καὶ ἐπέραστε παῖ, τῷ καύματι τοῦ πυρετοῦ. Καὶ ἐδεδηλωκότος σου, ἀπαλλαγέντα ἤδη τῆς νόσου, τὴν πρίν σε ἀναλαβεῖν ὑγίειαν καὶ ὅρκον προσεπιθέντος εἰς βεβαίωσιν ταυτησὶ τῆς ἀγαθῆς ἀγγελίας, οὔπω τῆς ἀθυμίας παντάπασιν ἀπήλλαγμαι (τὰ γὰρ πατρικὰ σπλάγχνα ἐσαεὶ δέδοικε περὶ τὰ τέκνα, καὶ τῇ πρὸς αὐτὰ ἀγάπῃ φλεγόμενα μυρίαις εἴωθεν ὑπονοίαις ἀμύσσεσθαι), πάνυ τοι ὀλίγην παραμυθίαν εὗρον ὡς οὔπω τὴν σὴν ἀνάρρωσιν καὶ ὑγίειαν πεπληροφόρημαι. Καὶ, ἵνα μὴ ἐπικρύψωμαι τὴν ἀσθένειαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, οὐδ' ἀπαλλαγήσομαι τῆς περὶ τῆς σῆς ὑγιείας φροντίδος μέχρις ἂν τὴν κατ' ὄψιν θέαν ἐξοικονομήσῃ τὸ θεῖον. Τότε δὴ, ἐρρωμένον σε ἰδὼν, χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἔμπλεως περιπτύξομαι καὶ τὰς ἀπὸ στόματος εὐχὰς ἐπιδαψιλεύσομαι. Τὸ δέ γε νῦν ἔχον, ἔνθεν μὲν πτοίᾳ καὶ ὑπονοίᾳ ταραττόμενος, ἔνθεν δ' ἐλπίσιν ἀγαθαῖς ὀπωσοῦν ψυχαγωγούμενος, τὰς ἀπὸ καρδίας εὐχὰς ἐγχαράττω τοῖς γράμμασιν, ὧν τὸ κεφάλαιον ἀσινῆ διατηρεῖσθαί σε τὴν ἐμὴν ἀγλαΐαν, τῇ τοῦ κρείττονος εὐμενείᾳ συμφυλαττόμενον καὶ ὑγείας ἀπολαύοντα, ἥτις κρηπὶς ἐστι τῶν ἀγαθῶν τῶν κατὰ τὸ σῶμα. Ταύτης δ' ἀπολαύοντά σε ἀπρὶξ ἔχεσθαι παντοίας παιδείας ἥκιστ' ἀμφισβητῶ. Πῶς γὰρ ἀμφισβητοίην, ὃς νηπιόν σε ὄντα καὶ μονονοὺκ ἐν σπαργάνοις, τοῦ τε μακαρίτου πάππου κἀμοῦ τοῦ φύντος τοῖς γούνασιν ἐπικαθήμενον, μάλα προθύμως τοῖς ἐς παιδείαν τείνουσι λόγοις ὑπέχοντα τὰ ὦτα καὶ ἐνίστε ἀστείως ἀναπυνθανόμενον μετὰ πλείστης ἐώρων τῆς θυμηδίας. Ὅτε δὴ ἀμφότεροι, ὅ τε σὸς πάππος κἀγὼ, τῶν

περὶ σὲ καλῶν κἀγαθῶν ἐλπίδων πλήρεις γενόμενοι, ἀλλήλοις συνηδόμεθα, καί σοι τῷ φιλτάτῳ χαίροντες ἅμα καὶ δακρύοντες, ὁπόσα αἴσια καὶ φαιδρὰ ἀπὸ μέσης ψυχῆς ἐπευχόμεθα. Ἔρρωσο καὶ ζῆθι ἐπιδιδοὺς ἅμα ἡλικίᾳ τε καὶ ἀρετῇ.

1711 νοεμβρίου 20.

42

ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Πολλὰ μὲν καλὰ κἀγαθὰ παρὰ τῆς ἀληθοῦς φιλίας ὁπόσοι ταύτην οἴδασι τιμᾶν ἀρύονται· ἀλλὰ κἀκεῖνο οὐδενὸς ἔλαττον τὸ μετὰ πολλῆς τῆς παρρησίας ἀλλήλοις ἀνακοινοῦσθαι τοὺς φιλίᾳ συνημμένους ὁπόσα εἴτε ὀδυνηρὰ, εἴτε τερπνὰ θατέρῳ τούτων ἀπαντήσειε. Κἀντεῦθεν ἄρα ἀμύθητον ὅσην ὠφέλειαν εὑρίσκονται οὐ μόνον ὁποιασοῦν ἀνίας κουφιζόμενοι, καὶ καθάπερ παιωνίοις τισὶ φαρμάκοις, τοῖς παρὰ τῶν φιλούντων παραμυθητικοῖς λόγοις θεραπευόμενοι, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ θυμηρέστερα καὶ τερπνότερα, τῇ μετὰ τῶν φίλων κοινωνίᾳ διπλῆν φέρει τῆς ἡδονῆς τὴν αἴσθησιν. Τί δὲ μηκύνω τὸν λόγον; οὐχὶ πολλάκις, ὦ φίλη κεφαλὴ, ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίᾳ, ἑκατέρου τούτων πεπειράμεθα; Καὶ τῶν μὲν ἡδέων καὶ τερπνῶν δαψιλῶς ἀπολελαύκαμεν ἀμφότεροι τῇ ἀμοιβαδὸν κοινωνίᾳ καὶ μεταδώσει, τῆς ἀπολαύσεως οὔτε καταμερισθείσης οὔτ' ἐλαττωθείσης, ἀλλὰ μάλιστα θαυμασίαν τινὰ προσθήκην εἰληφυίας· ἐν δὲ τοῖς λυποῦσι καὶ ἀποκναίουσι μεγάλην εὕρομεν παραμυθίαν, ὁτὲ μὲν κουφισθέντες, ἐνίοτε δὲ καὶ παντάπασιν ἀπαλλαγέντες τῆς ἐνσκηψάσης ἀθυμίας; Νῦν δὲ ἐπειδὴ ἀλλήλων πάνυ τοι διεστήκαμεν, οὕτω δόξαν τῷ κρείττονι, καὶ τῆς κατ' ὄψιν θέας καὶ συνουσίας ἀμοιροῦμεν, ἵνα μὴ τῆς συνήθους τροφῆς, ἣν ἡ ἀληθὴς φιλία χορηγεῖν εἴωθεν ὅλως ἀποτετυχηκότες, δυσφόρως διακεισόμεθα, ἐγχαράττειν ἀναγκαζόμεθα τοῖς γράμμασιν, ἅπερ ἀπὸ στόματος ἀσφαλέστερον ἔχομεν ἀνακοινώσασθαι τῇ σῇ ἐμμελείᾳ, ναὶ μὴν καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα τῶν μελιρρύτων αὐτῆς λόγων ἐπακοῦσαι· ἀλλ' ἀσπασώμεθα τὸν δεύτερον πλοῦν, τὸ δὴ λεγόμενον.

Ἴσθι τοίνυν, ὦ φιλότης, ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς ἄλλως ἔχουσιν ἢ δοκεῖ

τοῖς πολλοῖς. Οἱ μὲν γὰρ ἡμᾶς μακαρίζουσιν, ἅτε μετὰ βραχὺν χρόνον αὖθις τὴν ἡγεμονίαν ἀνειληφότας, καὶ τῆς παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν παρ' αὐτῷ τὰ πρῶτα φερόντων εὐνοίας ἀπολαύοντας. Ἡμεῖς δὲ τῷ τοῖς πολλοῖς ἐπιφθόνῳ καὶ ζηλωτῷ προσωπείῳ ἥκιστ' ἐπτοημένοι εἰς τὴν ἐνδοτέραν τῶν πραγμάτων κατάστασιν τὰς ὄψεις ἐπιβάλλομεν, καὶ τῶν τε παρῳχηκότων τὴν μνήμην οὐκ ἀποτιθέμεθα, οὐδὲ τὴν τῶν ἐς τοὐπιὸν ἐνδεχομένων ποικιλίαν ἀγνοοῦμεν. Καὶ τούτων ἄρα τῇ ἀναπολήσει ἡ κατά γε τὸ παρὸν δοκοῦσα τοῖς πολλοῖς εὐκληρία, καθάπερ ἀκάνθαις συμπιεζομένη, πάνυ τοι ἀμυδρὰ καὶ ἀνεπαίσθητος γίγνεται. Ἀλλ' οὐδ' εὐκληρίαν ἔγωγε ταύτην ὀνομάσαιμι, ἣν ὀσημέραι τοσαῦτα ἀνιαρὰ καὶ λυπηρὰ περιείργουσι, καὶ τὴν ἐμὴν ἀποστύφουσι καρδίαν, οὐδὲ ἀκαριαίας ἡδονῆς αἴσθησιν λαβεῖν συγχωροῦντα. Καὶ ποῖόν σοι πρῶτον τῶν πρὸ ὀφθαλμῶν ἀνιαρῶν καταλέγω; τὴν ἐλεεινὴν τῶν οἰκητόρων κατάστασιν, οἳ, κατὰ τὸν προλαβόντα μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Μόσχων πόλεμον, λίαν ἀπηνοῦς τῆς τύχης πεπείρανται, ἑκατέρου τοῦ στρατοῦ παρανάλωμα γενόμενοι, καὶ οὐ μόνον τὰ ὄντα ἀφῃρημένοι, ἀλλὰ καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ συγγενῶν ἔρημοι καταλειφθέντες. Καὶ δὴ ὅσαι ὧραι ὡς ἡμᾶς φοιτῶντες οἱ τάλανες σχετλίως ἀπολοφύρονται, τὴν τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἀπολύτρωσιν στεναγμοῖς ἀλλεπαλλήλοις καὶ κρουνοῖς δακρύων ἐλεεινῶς ἀπαιτοῦντες, ἀντιβολοῦντες, ἐκλιπαροῦντες, χεῖρας αἴροντες, ποτνιώμενοι· ὥστε καὶ ἡμᾶς πικρῶς ἐπιδακρύειν αὐτοῖς καὶ ἐς οἶκτον ἀναφλεγομένους, οὐδενὸς φείδεσθαι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐξηνδραποδισμένων. Ἀλλ' ἡ τῶν Σκυθῶν ἀπήνεια καὶ ἀπόνοια ἐς τοσοῦτον προέβη, ὥστε οὔτε τῶν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος σφοδροτάτων ὑπὲρ τῆς τῶν Μολδάβων ἀπολύσεως προσταγμάτων οὐδ' ὁπωσοῦν φροντίζειν, προφάσεις δὲ ψευδεῖς εὑρίσκεσθαι, καὶ μυρίας ἀναβολὰς κλώθοντας ἀπαναίνεσθαι τὴν τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἐπιστροφήν. Οὐκ ἔστη δὲ μέχρι τούτου ἡ τῶν Σκυθῶν κακουργία, ἀλλὰ δὴ βίᾳ τῶν πατρῴων ἀγρῶν, τῶν κατ' ἀμφοτέρας τοῦ Ἱεράσου ποταμοῦ ὄχθας κειμένων, τοὺς ἀθλίους Μολδάβους ἐκβαλόντες, κἀκείνων ἀντιποιοῦνται καὶ κατακυριεύειν πειρῶνται· καὶ διὰ τῆς ἡμῶν προσλιπαρήσεως δι' ἐπιταγῆς τῶν ἰδίων ἀρχηγῶν ἐξωθούμενοι, ὥσπερ Κῆρες καὶ Ἐριννύες ἀναρραγέντες ἐξ ᾅδου πάλιν ἐπισκήπτουσι καὶ τοῖς αὐχέσι τῶν δυστήνων οἰκητόρων ἐπικάθηνται. Τοσαῦτα δέ εἰσι τά τε ἡμῶν

αὐτῶν καὶ τὰ τῶν ὑφ' ἡμᾶς εἰς θεὸν πλημμελήματα, ὥστε τῇ παρὰ τῶν Σκυθῶν ἐπηρείᾳ προσεπεισφρῆσαι καὶ τὴν παρὰ τῶν Πολωνῶν, τῶν ὑπὸ τῷ Σβεκίας ῥηγὶ τελούντων· οἱ ἐς μὲν τὴν ἐνεγκαμένην οὐκ ἔχοντες ἐπανακάμψαι, ἐν δὲ τοῖς περιχώροις τῆς Τεγίνας οὐ δυνάμενοι διαρκῶς ἀποζῆν, ἅπαντες δίκην ἀγρίου χειμάρρου εἰς τὴν Μολδαβίαν καταρρυέντες καὶ προσαράξαντες, πᾶν τὸ προστυχὸν παρασύρουσιν, ὅλας οἰκίας, ὅλους ἀγροὺς ἐξαφανίζοντες, καὶ τὰ λείψανα τῆς ὀθωμανικῆς καὶ σκυθικῆς καὶ μοσχικῆς καταδρομῆς τά τε πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα καὶ τοὺς ἀροτῆρας βοῦς, ὧν οἱ ἐλεεινοὶ οἰκήτορες τὰ μὲν καθάπερ βαρύτιμα κειμήλια ἐν ταῖς ὑπὸ γῆν ἀποθήκαις διεσώσαντο, τῶν δὲ οὐδὲν μεῖον ἢ τῶν παίδων προσελιπάρουν τῇ φυλακῇ, μετὰ πολλῆς τῆς λύσσης καταδαπανῶντες. Ἡμεῖς δὲ, θεαταὶ τῶν τοιούτων γιγνόμενοι καὶ μέσην δακνόμενοι τὴν καρδίαν, οὐκ ἔχομεν ἀποκρούσασθαι τὰ ἐπικείμενα χαλεπά, ἀλλὰ πάσης θεραπείας ἀμηχανοῦμεν. Πολλάκις γὰρ τῷ ἡμετέρῳ αὐτοκράτορι καὶ τοῖς παραδυνάσταις δεδηλωκότες ὡς ἔχει τὰ πράγματα, οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ δαψιλεῖς ὑποσχέσεις ἀπηνεγκάμεθα, αἳ τὴν ὅσον οὔπω θεραπείαν ἐπαγγέλλονται· ἣν ἡ τοῦ θεοῦ κραταιὰ χεὶρ τῶν δυστήνων οἰκητόρων καὶ ἡμῶν κατοικτισαμένη ταχέως οἰκονομήσειε. Καὶ ταῦτα μὲν ἅπερ ἔφθημεν διελθόντες, καίπερ πᾶν μέτρον ὀδύνης ὑπερπαίοντα, μετρίως ἂν ἠνέγκαμεν, χρηστοτέραις ἐλπίσι παραμυθούμενοι· ἀλλ' ἐκεῖνό γε διϊκνεῖται μυελῶν καὶ ὀστέων, ὁ πάλιν ὑπονοούμενος μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Μόσχων πόλεμος, ὃν τὸ θεῖον ἀποκρούσειε, ταῖς ἑκατέρων καρδίαις, ἐς εἰρήνην τείνοντας λογισμοὺς ἐπιστάξαν. Εἰ γὰρ, ὃ μὴ γένοιτο, αἱ τοῦ ἐνυαλίου σάλπιγγες αὖθις ἠχήσουσι, φεῦ, ὁπόσους ὑποστησόμεθα κινδύνους! βαβαὶ, ὁποίαις ἐπιβουλαῖς ἐκκεισόμεθα! Οἶσθα γὰρ τὸ ἀρχαῖον τῶν Δακῶν ἦθος τὸ ἄστατον, τὸ φιλοτάραχον, τὸ δυσήνιον, τὸ ἀτίθασσον. Ἐπὶ μιᾷ ἄρα καὶ μόνῃ ἀγκύρᾳ σαλεύομεν, τῇ ἀρραγεῖ πρὸς θεὸν ἐλπίδι, ἧς οὐδέποτε ἐψεύσμεθα, ἀλλ' οὔτε ἐς τοὐπιὸν ψευσόμεθα.

Καὶ τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς οὕτως ἔχει. Ἡ δὲ σὴ θαυμασιότης, εἰ μὲν θυμηρεστέρων καὶ φαιδροτέρων εὐμοιρεῖ, τούτων καὶ ἡμῖν ὅτι τάχιστα μεταδοίη, θεσμὸν φιλίας ἐκπληροῦσα καὶ τῆς ἑταιρείας ἀφοσιουμένη τὰ καθήκοντα. Εἰ δὲ τοῦτο οὐκ ἔνι, ἀλλὰ κἂν παραμυθητικοῖς λόγοις ἀθυμίᾳ τοσαύτῃ κυμαινομένην φίλου ψυχὴν ἀκέσοιτο. Ἔρρωσο.

1711 Δεκεμβρίου 1.

43

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Ἐρωτᾷς ὡς ἔχει τὰ ἡμέτερα; πάνυ δεινῶς. Τῆς ἐπεράστου πατρίδος πόρρω κεχωρίσμεθα· τῶν φιλτάτων στερόμεθα· ταῖς μούσαις, αἷς ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων συνετράφημεν, οὐδ' ἀκαρεῖ σχολάζειν ἔχομεν, ἀλλεπαλλήλοις φροντίσι περικλυζόμενοι. Τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς τὸ ἐκλελυμένον καὶ ὑπτιάζον ὁρῶντες, κατελεοῦμεν ἑαυτοὺς ὅτι τοιούτοις δουλεύειν εἰλήχαμεν· τῶν ὑφ' ἡμᾶς τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν ὑπ' ὄψιν ἔχοντες, ἀπὸ μέσης καρδίας στενάζομεν, διαπριόμεθα, τὴν ψυχὴν ἀπολεγόμεθα. Βαβαὶ τῆς δυστήνου Μολδαβίας! ἥτις τῇ ῥύμῃ τοῦ ἄρτι πεπαῦσθαι δοκοῦντος πολέμου καταρραγεῖσα καὶ τὰ λοίσθια πνέουσα, τῷ δὲ τῆς εἰρήνης ὀνόματι ἀναρραίσαι πάλιν ἐλπίζουσα, τανῦν τοιαῦτα ὑφίσταται δεινὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐδὲν τῷ πολέμῳ πεπείραται, ἅπερ ἅπαντα ἡμῖν τοῖς ἐπιτετραμμένοις τὴν ταύτης διοίκησιν ἀθρόα προσαράσσει. Ἡ τῶν Σκυθῶν ἀπήνεια, ἡ τῶν Ὀθωμανῶν ἀσπλαγχνία, ὁ τῶν ἐπὶ κεφαλῆς δεινῶν ὄγκος, ὁ τῶν προσδοκωμένων φόβος, ἡ ἔνδεια τῶν χρημάτων, ἡ πάσης παρασκευῆς ἀπορία, ἡ τοῦ σώματος ἀσθένεια, ἡ τῶν φίλων ἀπουσία, πάντα ταῦτ' εἰς ἀμηχανίαν ἡμᾶς καθιστᾶσι καὶ τῇ λύπῃ καταβαπτίζουσιν. Ἓν δὲ καὶ μόνον ἡμῖν εἴη παραμύθιον καὶ ἱερὰ ἄγκυρα ἡ ἄνωθεν πρόνοια, ᾗ, ὅπως ἂν χωρείη τὰ καθ' ἡμᾶς, ἐφησυχάζειν ὀφείλομεν, τὴν τῶν δεινῶν λύσιν ἐκεῖθεν ἐλπίζοντες. Ἀλλὰ τὰ πολυειδῆ καὶ ποικίλα πλημμελήματα, οἷς ὅσαι ὧραι τὸν ἡμέτερον πλάστην παροξύνομεν, τὴν τῶν κρειττόνων ἐλπίδα μονονουχὶ περικόπτοντα, χαλεπωτέρας παιδείας ἀπειλεῖ καὶ μείζους πληγὰς ἐπανατείνεται, τὸ ἐς κακίαν κατάφορον τῆς ἡμετέρας γνώμης τοῦ δικαίου κριτοῦ ἀνεχαιτίζοντος καὶ συστέλλοντος.

1712 ἰανουαρίου 10.

44

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Φέρει πολλὴν ἡδονὴν τῷ σωθέντι μεμνῆσθαι πόνων παροιχομένων, ἡ τραγῳδία φησί. Ἡ δὲ τῶν παρῳχηκότων ἡδέων καὶ τερπνῶν μνεία λίαν

ἀποκναίειν φιλεῖ, καὶ μάλιστα ὁπηνίκα τὰ παρόντα οὐ κατὰ θυμὸν χωροίη. Καί, ἵνα μὴ πόρρωθεν μαστεύωμεν τοῦ λόγου μάρτυρας, οἴκοθεν, ὦ φιλότης, πρὸ ὀφθαλμῶν σοι θήσομεν λαμπρὰς εἰκόνας θυμηδίας καὶ ἀθυμίας. Καὶ δὴ ὁπόσης ἀνίας ἐμπίπλασθαι οἴει τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ἐς τὴν παρωχηκυῖαν ἰδέαν τοῦ βίου τὴν μνήμην ἀνάγουσαν; ὁπηνίκα δηλαδὴ, οὕπω τῶν αὐλικῶν φροντίδων καὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐντὸς γεγονότες, καὶ τοῦ ἀοιδίμου γεννήτορος ἡμῶν τῇ δαψιλεῖ κηδεμονίᾳ ἀπάσης ῥαστώνης ἀπολαύοντες, ἄνετον, ἐλεύθερον καὶ χρυσοῦν ὄντως βίον ἐβιοῦμεν· τῇ φιλοσοφίᾳ ὅλως προσανέχοντες τὸν νοῦν, ταῖς Μούσαις ὁμιλοῦντες, σπουδῇ καὶ ἀνέσει τὸν χρόνον μάλα δεξιῶς μερίζοντες, καὶ ἡδονῆς ἀμυθήτου γενόμενοι!

Μέμνησαι ἆρα, ὦ φίλη κεφαλὴ, τὴν ἐν τῷ ἡμετέρῳ προαστείῳ ἀγρῷ διατριβὴν, τοὺς ἐν τῷ πολυανθεῖ λειμῶνι περιπάτους, τὴν ἀποπνέουσαν τῶν ἀνθέων εὐωδίαν, τὰ προσηνῆ καὶ ποικίλα χρώματα τῶν ῥόδων, τῶν κρίνων, τῶν ὑακίνθων, οἷς δαιμονίως κατημφίεστο τὸ ἔδαφος; τὸ γλυκὺ καὶ θυμῆρες τῆς ἐπιπνεούσης αὔρας, τὸ ἠρέμα πως ῥέον ὕδωρ, τὸ τὴν γῆν οὐδὲν ἧττον ποτίζον ἢ τὰς ἡμετέρας κατακηλοῦν ψυχάς; Ὦ! μεθ' ὅσης ἡδονῆς ἐφεζόμενοι πολλάκις τῇ πόᾳ, τὰς ὄψεις ἐπεβάλλομεν, ὅ τι πορρωτάτω, τὴν ὑποκαθημένην βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ τὴν ᾗ περιρρεῖται θάλασσαν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πλοῖα, καὶ τὰς ἀντίπερα πόλεις, καὶ τοὺς παραρρέοντας ποταμοὺς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπερχόμενοι, καὶ λόγων ἀφορμὰς ἐκ τῶν ὁρωμένων θηρώμενοι. Τῆς δ' ἡμετέρας ὄψεως ἑστιωμένης τῇ λίαν ἐπιτερπεῖ θέᾳ, καὶ τὰ ὦτα ἡμῖν θαυμασίως κατεθέλγετο τοῖς ποικίλοις καὶ ἡδυτάτοις τῶν ὀρνίθων ᾄσμασι, τῶν παραρρεόντων ὑδάτων τοῖς κελαρύσμασι, τῷ ἤχῳ τῶν περιπνεομένων ζεφύρῳ φύλλων. Καὶ ἀπὸ πάσης τοιγαροῦν αἰσθήσεως ἄκρατος ἡδονὴ παρεπέμπετο τῇ ψυχῇ. Ἀλλ' ἐκείνη ἁπασῶν ὑπερανεστήκει ἣν ἡ τῶν ἐμμούσων λόγων κοινωνία καὶ ἡ τῶν μετὰ χεῖρας βίβλων ἀνάγνωσις μάλα πλουσίως ἐνέσταζεν, καὶ ταύτης ὁ νοῦς μερίμναις ἥκιστα τεθολωμένος, ἀλλὰ διαυγὴς καὶ λαμπρὸς διατελῶν, ἀκραιφνοῦς ἐνεφορεῖτο καὶ ἀκηράτου. Νῦν δ' ἐκεῖνα μὲν παρώχηκεν· ὄχλῳ δὲ φροντίδων πολυειδῶν πάντοθεν περιειργόμεθα. Καὶ τὸ μὲν δοκοῦν ἡγεμονεύομεν, καὶ τοῖς πολλοῖς ἐσμεν ἐπίφθονοι, ἀλλ' ἡ ἔνδον κατάστασις παντάπασιν ἀπᾴδει τῇ ἔξωθεν περιβολῇ, καὶ οὐδ' ἀκαρῆ εὐθυμεῖν ἔχομεν· τῶν γὰρ παρόντων δυσχερῶν ἡ αἴσθησις καὶ τῶν ὑπονοου-

μένων ἡ πτοία, πολλῆς ἀθυμίας ἡμᾶς ἐμπίπλησιν. Ὁ δὲ χρυσοῦς φεῦ! κἰὼν παρερρύηκεν, ἀπέπτη, οὐδὲν ἡμῖν ἄλλο καταλιπὼν εἰ μὴ τὴν ἀποκναίουσαν μνήμην. Ὦ νεότης! ὦ Μοῦσαι! ὡ θεσπεσία φιλοσοφία! ὦ προσφιλὴς ἡσυχία! ὦ ἀμβροσίας ἡδύτεραι διατριβαί! ὦ πολλῶν ἡγεμονιῶν ἀντάξιος, ἄνετος καὶ ἐλεύθερος καὶ φροντίδων ἀπείρατος βίος! Ἔρρωσο, περισπούδαστος κεφαλή, καὶ κατακόρως ἀπόλαυε ὧν ἡμεῖς ἐστερήμεθα.

1712 ἰανουαρίου 20.

45

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Ἡδέα μὲν τὰ ὑμέτερα γράμματα καὶ ἀμύθητον ὅσην ἀποστάζει γλυκύτητα. Ἀλλ' ὥσπερ τοῖς ἰκτέρῳ κάμνουσι καὶ αὐτὸ τὸ ὑμήττειον μέλι πικρὸν εἶναι δοκεῖ, οὕτω καὶ ἡμῖν τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀθυμίας ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἡδύτητος αἴσθησιν· καὶ ἡ δευσοποιὸς ἀνία πᾶν τὸ προσφερόμενον μεταχρώννυσι καὶ μεταβάλλει, οὐ κατὰ μελισσῶν νόμον ἐκ τῶν πικροτάτων ἀπομάττουσα τὸ γλυκύ, ἀλλὰ τοὔμπαλιν ἐκ τῶν γεμόντων ἡδύτητος λύπης προφάσεις μαστεύουσα.

1712 φεβρουαρίου 10.

46

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΚΚΛΗΣΙΑΡΧΗ ΚΥΡ ΧΟΥΡΜΟΥΖΗ

Νέοις μὲν τὸ ἀστάτῳ γνώμῃ ταλαντεύεσθαι συγγνωστὸν εἴη, ἅτε ἐκ φύσεώς πως προσὸν τῷ ἀκμαίῳ καὶ οὔπω καθεστηκότι τῆς ἡλικίας· πολιᾷ δὲ λίαν ἀπᾴδον ἐστὶ τὸ ἀμφιρρεπὲς καὶ ἀνέδραστον. Οὐ μετρίως ἄρα θαυμάζειν ἡμῖν ἔπεισιν ἀναγινώσκουσι τὰ σὰ γράμματα, ἐν οἷς πάλιν εἰς Μολδαβίαν ἐκλιπαρεῖς ἀφικέσθαι. Ὁπηνίκα δ' ἐνταῦθα διατρίβων ἐτύγχανες, τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ στόματος εἶχες· πῶς οὖν ἀπολαύων νῦν ὧν ἐν ἐφέσει διετέλεις, ἐκείνων ἐπιθυμεῖς ὧν ὠλιγώρηκας καὶ, πολιὰν

καθειμένος βαθεῖαν, οὐκ ἐμμένεις τοῖς ἅπαξ δόξασιν, ἀλλ' ἐξ ὑπογυίου πλινθίαν ᾄδεις, τὸ δὴ λεγόμενον; ἡ ἄρα τῆς ἀπολαύσεως οὐτινοσοῦν πράγματος κόρον ἐμποιούσης καὶ τῶν μὴ παρόντων, εἰ καὶ πολλῷ καταδεέστερα εἶεν, τὴν μνήμην ἀναρριπιζούσης ἐπὶ τῇ τῶν κρειττόνων αἱρέσει ἡ τῇ φυλακῇ τῶν μετὰ χεῖρας, ἐκλελύσθαι καὶ ἀπορρᾳθυμεῖν φήσεις τὸ ἀνθρώπινον, καὶ οὐ μόνον νέους ἀλλὰ καὶ γέροντας ὑποκεῖσθαι τουτῳὶ τῷ πάθει. Ἀλλ' ἴσθι, ὦ γαθὲ, τὴν τύχην τὸ μὲν μέτωπον πολύτριχον, τὰ δ' ὄπισθεν φαλακρὰν εἶναι μυθεύεσθαι· ὅθεν ὁπόσοι κατὰ πρόσωπον ἰοῦσαν ἀλογίστως αὐτὴν παρέδραμον, ὁπότε τὰ νῶτα στρέψειε ἀμηχανοῦντες περὶ τὴν ταύτης θήραν, οὐ τῇ τύχῃ ἀλλ' ἑαυτοῖς ἐγκαλείτωσαν. Ἔρρωσο.

1712 φεβρουαρίου 15.

47

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Παΐσιος ὁ ὑμέτερος ἀφίκετο γράμματα κομίζων τῆς ὑμετέρας σεβασμιότητος· ἀλλ' ἔτι τῆς σφαγῖδος ἐπὶ τοῖς γράμμασιν οὔσης, πάσης ἀπολέλαυκε παρ' ἡμῶν ἀποδοχῆς. Οὐδεμίαν ἄρα χάριν ἡμῖν ἐχέτω ἡ σὴ μακαριότης ὅτι ἁπάντων τῶν παρ' αὐτοῦ καθ' ἡμῶν εἰρημένων καὶ πεπραγμένων ἀμνημονήσαντες, δαψιλῆ αὐτῷ συγγνώμην ἀπενείμαμεν· τῷ γὰρ ὅσαι ὧραι τὰ ἡμῶν ὀφειλήματα μεγαλοδώρως ἀφιέντι θεῷ ὑποκλίναντες τὸν αὐχένα, τῷ εἰς ἡμᾶς πεπλημμεληκότι κατὰ χρέος ἑτοίμως διηλλάγημεν. Ἐρρώσθω ἐπιμήκιστον ἡ ὑμετέρα σεβασμιότης καὶ ταῖς ἱεραῖς αὐτῆς εὐχαῖς ἐξιλεούτω τὸ θεῖον ἡμῖν.

1712 φεβρουαρίου 20.

48

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Ἐπειδὴ ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ ἀγάπη ὁποῦ ἔχομεν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εἶναι ξεχωριστή, μᾶς κάμνει νὰ ἔχωμεν καὶ περισσότερον

θάρρος, μὲ τὸ ὁποῖον τὴν παρακαλοῦμεν νὰ ἀναδεχθῇ εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα τὸν νεογενῆ μας υἱὸν, καὶ νὰ ἔχωμεν συγγνώμην ὁποῦ τὴν βάλλομεν εἰς κόπον. Ἔτι τὴν παρακαλοῦμεν τὸν πανοσιώτατον κὺρ Παΐσιον δι' ἀγάπην μας νὰ κατανεύσῃ καὶ νὰ τὸν τιμήσῃ μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης· καὶ ἐπειδὴ τῶν ὑπὸ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ ἀποστολικῷ αὐτῆς θρόνῳ ἐπαρχιῶν ἡ κατάστασις ἀπὸ τὴν περιπέτειαν τοῦ καιροῦ τὸ συγχωρεῖ, θέλει δώσῃ ἄδειαν, ὄχι μόνον νὰ χειροτονηθῇ ἐδῶ, εἰς τὸ ὄνομα ἧς τινος ἐπαρχίας ὁρίζει, ἀλλὰ καὶ νὰ εὑρίσκηται πάλιν ἐδῶ, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν φροντίδα καὶ τοῦ Γαλατᾶ, καὶ τῶν λοιπῶν ἐκείνων μοναστηρίων ὡς ἐπίτροπος, καὶ νὰ τὸν ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ· τὸ ὁποῖον παρακαλοῦμεν νὰ γίνῃ χωρὶς ἀναβολήν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι διὰ τὴν δούλευσιν ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, θέλει τὸν τιμήσῃ μὲ κατάλληλον θρόνον. Γνωρίζομεν ὅτι τὴν πανοσιότητά του τὴν ἔχει εἰς τὴν εὔνοιάν της· ὅμως εἰς τοῦτό μας τὸ αἴτημα θέλει κατανεύσῃ καὶ δι' ἀγάπην μας· ὅτι μὲ εἰλικρίνειαν λέγομεν πῶς τὸν ἀγαπῶμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ τὸν εὐλαβούμεθα, καὶ γνωρίζομεν τὰ προτερήματά του, καὶ μάλιστα τὴν μετὰ προθυμίας δούλευσιν εἰς τὸν πανάγιον Τάφον.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν συχνὰ αὐτῆς γράμματα εἰς δήλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθήτου ὑγείας της, καὶ τὰς πατρικάς αὐτῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ παντευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1712 ἀπριλίου 5.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

49

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΩ

Οἶδά σου τὸ πρόθυμον, τὸ ἄγρυπνον, τὸ τῆς ἐπιμελείας σύντονον· οὐδὲ λέληθέ με ὁπόσαις φροντίσι καταπιέζει, ἐφ' ᾧ καλῶς χωρήσει τὰ ἡμέτερα. Ἐπαινῶ σου τὴν ἐπιμονὴν, τὴν εἰλικρίνειαν, τὴν πίστιν· ἄγαμαι τὴν εὐφυΐαν, τὴν στοχαστικὴν τῶν δεόντων ἀγχίνοιαν, τὴν ἐς ἀπόκρυσιν τῶν ἐναντίων γενναιότητα. Ἀλλ' οὐδὲ κενοὺς ὑποτόπαζε τοὺς παρ' ἡμῶν

ἐπαίνους, οὔτε μέχρι λόγων ψιλῶν νόμιζε στησομένους· πόρρω γὰρ τοῦτο τῆς ἡμετέρας γνώμης, οἵ γε οὐδὲ τοὺς μικρόν τι δι' ἡμᾶς πονοῦντας δαψιλῶν ἀμοιβῶν ἀμοιρεῖν ξυγχωροῦμεν· ὧν δαψιλεστάτων ἀπολαύσεις αὐτὸς, ἅτε μείζονι προθυμίᾳ διηνεκῶς ἡμῖν ὑπηρετούμενος. Οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ σέ τε καὶ τοὺς ἄλλους φίλους πολλοὺς καὶ καλοὺς καρποὺς, καὶ πλουσίας ἀντιδόσεις παρ' ἡμῶν ἤδη προσδοκᾶν, ἅτε τοῦ μὲν χειμῶνος παρελθόντος, ἀναλάμψαντος δὲ τοῦ ἔαρος· ἀλλὰ σέ τε κἀκείνους ἀναμιμνήσκομεν, ἀρκτώου καὶ κατεψυγμένης γῆς τὴν διοίκησιν ἡμῖν ἀποκεκληρῶσθαι, ὅπου ὅ τε χειμὼν λίαν βαρὺς καὶ τὸ ἔαρ, διὰ τὴν ἐπήρειαν τοῦ πολιτικοῦ χρόνου τὴν κατειληφυῖαν τὸ πλεῖον τῆς οἰκουμένης, βραδύτερον ἤπερ εἰώθει φοιτᾷ. Μόλις ἄρ' ἤδη τῆς εἰρήνης, τοῦ τερπνοῦ καὶ πράγματος καὶ ὀνόματος, ἀναλάμπειν ἀρξαμένης, ὅ τε ὑπὲρ ἡμᾶς οὐρανὸς προσμειδιῶν φαίνεται, καὶ ἡ ὑφ' ἡμᾶς γῆ τὴν πρὶν ἀμορφίαν ἀποδυσμένη, καὶ ταῖς γονιμωτάταις ἱκμάσι καὶ ἐπιρροίαις τῆς ἄνωθεν εὐμενείας ζωογονουμένη χρηστοτέραις ἐλπίσιν ἀναπτεροῖ τοὺς οἰκήτορας. Εὐέλπιδες τοίνυν ἐσμὲν, τοῦ Ἄρεος παυσαμένου τῶν ἀπειλῶν, καὶ τῆς τοῦ πολέμου πτοίας λυθείσης, καὶ τῆς εὐκταίας εἰρήνης παγιωθείσης, καὶ τοῖς ὧδε τὸν πρὶν ἐπανελθεῖν κόσμον καὶ καλοὺς ἡμᾶς ἀποδρέψασθαι καρποὺς, ὧν σοί τε καὶ τῇ ἄλλῃ συγγενείᾳ καὶ τοῖς φίλοις οὐ τὴν τυχοῦσαν μοῖραν μάλα προθύμως ἐπιχορηγήσομεν. Ἔρρωσο.

1712 ἀπριλίου 25.

50

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὰ ἱερὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος γράμματα ἐλάβομεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας λίαν ἐχάρημεν· ἐδεξάμεθα μετ' εὐλαβείας καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Διαβάζοντες τὰ ἀπὸ τῆς ἁγίας πόλεως γράμματα, πολλὰ ἐλυπήθημεν διὰ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ ζημίας ὁποῦ ἔτρεξαν· ὅμως ὅσον εἶναι ὁ καιρὸς δυσκολώτερος, τόσον περισσότερον ἀναλάμπει ἡ τῆς ὑμετέρας μακαριό-

τητος ἄκρα σύνεσις· εἶναι καὶ ἡ διάπυρος εὐλάβεια, ὁποῦ πρὸς τὸν ζωοδόχον Τάφον καὶ πρὸς αὐτὴν πέμπει ἅπαν τὸ χριστώνυμον πλήρωμα, ὥστ' ἐλπίζομεν νὰ ἀκολουθήσῃ βαστέρα κατάστασις. Ὁ παρὼν καιρὸς εἰς ὅλα τὰ μέρη τοιαῦτα ἐπροξένησε. Καὶ ἡμεῖς πόσας δυσκολίας καὶ ἀθυμίας ἐσύραμεν, καὶ καθ' ἑκάστην σύρομεν, δὲν τὴν λανθάνουσι. Δεδοξασμένον νὰ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, ὁποῦ ἠὐδόκησε νὰ γείνῃ ἡ εἰρήνη, τὸ ἀδύνατον καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα· ὅμως ἡμεῖς ἐδῶ ἀκόμη τοὺς καρποὺς αὐτῆς δὲν τοὺς ἐγεύθημεν. Ὁ ἐλεήμων θεὸς, μὲ τὸ ἄπειρόν του ἔλεος, διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, νὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ νὰ μᾶς ἐξομαλίσῃ πάντα τὰ δυσχερῆ.

Διὰ τὴν διοίκησιν τῶν ἐνταῦθα αὐτῆς μοναστηρίων, καὶ διὰ τοὺς ἐν αὐτοῖς πανοσιωτάτους ἡγουμένους, κατὰ τὸν διορισμὸν καὶ τὴν ἀρέσκειαν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔτζι γίνονται ὅλα· ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι τέλειος οἰκοκύρης εἰς τὰ ῥηθέντα ἅγια μοναστήρια, καὶ ἤρτηται ἡ διοίκησίς των ἐκ τῆς ἐμφρονεστάτης αὐτῆς βουλήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν συντρέχομεν καὶ ἡμεῖς ὁλοψύχως.

Διὰ τὸν πανοσιώτατον ἀρχιμανδρίτην κὺρ Παΐσιον ἐκδεχόμεθα τὴν συγκατάθεσίν της εἰς τὴν μετ' εὐλαβείας υἱϊκήν μας ἀξίωσιν. Τὸν νέον Μπουρνόβσκη μετ' εὐλαβείας τὸν ἐδέχθημεν, καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἁγίας ἐκείνης μονῆς. Ἐδέχθημεν καὶ τὰ πεμφθέντα μοσχοσάπουνα καὶ ἡδύσματα, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθήτου ὑγιείας της, καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

1712 ἀπριλίου 26.

51

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως

Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασείστῳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος.

Δύο ἱερὰ αὐτῆς γράμματα ἐλάβομεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας λίαν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν μετ' εὐλαβείας καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὅπου ἐδέχθη τὴν παράκλησίν μας καὶ μᾶς ἐτίμησε καὶ ἔλαβε τὸν κόπον καὶ ἀνεδέχθη εἰς τὸ ἱερὸν βάπτισμα τὸν υἱόν μας. Ὁ πανάγαθος θεὸς νὰ τὴν διαφυλάττῃ μέχρι γήρως βαθυτάτου καὶ νὰ ἀξιώσῃ καὶ ἡμᾶς πάλιν νὰ τὴν παρακαλέσωμεν νὰ βαστάσῃ καὶ τὰ στέφανά του. Τὸ υἱϊκὸν θάρρος μᾶς ἐπαρακίνησε νὰ τὴν δώσωμεν βάρος, καὶ ἡμεῖς ἂς μὴν ἀμφιβάλῃ ὅτι ἐξηρτήμεθα ὅλως τῶν πατρικῶν της ἐπιταγμάτων, καὶ εἴμεσθεν πρόθυμοι εἰς τοὺς ὁρισμούς της καὶ ἕτοιμοι εἰς τὴν δούλευσίν της.

Ἔτι εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὅπου ἐσυγκατένευσε καὶ τὸν προβιβασμὸν τοῦ πανοσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κὺρ Παϊσίου εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα· ὅμως ἐπειδὴ ὁρίζει ὅτι τὸ νὰ χειροτονηθῇ ἡ αὐτοῦ ἢ ἐδῶ δὲν τὸ συγχωροῦσιν αἱ διαταγαὶ καὶ οἱ κανόνες τοῦ ἁγιωτάτου αὐτοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, μάλιστα εἰς τὸ δεύτερον αὐτῆς ἱερὸν γράμμα ὁρίζει ὅτι, κατὰ τὸ παρὸν, δὲν συμφέρει νὰ ἀποδημήσῃ τῶν ὧδε, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἔτζι τὸ ἐστοχάσθημεν μὲ τὴν πανοσιότητά του, καὶ λοιπὸν ὅταν ὁρίζῃ καὶ κατὰ τὴν ἀρέσκειάν της, ἔτζι θέλει γίνῃ. Ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι ὅτι ὁ ῥηθεὶς κὺρ Παΐσιος εἶναι καλὸς οἰκονόμος, καὶ πολλὰ ἐπιμελεῖται καὶ φροντίζει διὰ τὰ ἱερὰ μοναστήρια. Εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι καὶ διὰ τὰς πατρικὰς παραινέσεις ὅπου μᾶς δίδει, νὰ φέρωμεν δηλαδὴ γενναίως τὰ τοῦ φέροντος χρόνου, καὶ νὰ ἀφίνωμεν νὰ γίνωνται τὰ πράγματα κατὰ τοὺς καιρούς. Ὅμως, σεβασμιώτατε πάτερ, ταῦτα εἶναι φυσικὰ ἰδιώματα, καὶ ὅτι μὲν καὶ ἄκοντες φερόμεθα, ἂν καὶ λυπούμεθα εἰς τὰ λύπης πρόξενα· τοῦτο εἶναι τῆς ἄνωθεν βοηθείας, ἣν ὁ πανάγαθος θεὸς διὰ τῶν ἱερῶν της εὐχῶν νὰ ἐπιβραβεύῃ καὶ βοηθῇ τὴν καρδίαν μας, καὶ

νὰ ἀνακουφίζῃ τὰ βάρη ἐπιχορηγῶν ῥᾳστέραν κυβέρνησιν καὶ ἐξομαλύνων τὰ δυσχερῆ.

Ὁ ὑπέρτατος ἐπίτροπος ἂς εἶναι πολύχρονος! βέβαια, καθὼς ὁρίζει ἡ ὑμετέρα μακαριότης, ὁ θεὸς ηὐδόκησεν εἰς τοὺς παρόντας δυσκόλους καιροὺς νὰ φανῇ τοιοῦτος ἱλαρὸς καὶ εὐμενὴς αὐθέντης καὶ πρὸς ἡμᾶς· ὁ θεὸς νὰ τὸν στερεόνῃ! Ἡμεῖς πρὸς τὴν ὑψηλότητά του προλαβοῦσες δούλευσες δὲν ἐκάμαμεν· ὁ ἐλεήμων θεὸς ἠθέλησε νὰ νεύσῃ πρὸς τὴν καρδίαν του νὰ δείχνῃ πρὸς ἡμᾶς τόσον οἶκτον, καὶ νὰ παρηγορώμεθα κατὰ τοῦτο. Ἠξεύρομεν ἐξ ἀρχῆς πόσην ξεχωριστὴν εὔνοιαν ἔχει πρὸς τὴν ὑμετέραν σεβασμιότητα· ὁρίζει ὅτι δείχνει πολλὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ πρὸς ἅπαν τὸ δυστυχὲς ἡμῶν γένος· καὶ λοιπὸν ἐκ καρδίας πρέπει νὰ λέγωμεν τὸ « ὁ θεὸς νὰ τὸν στερεόνῃ! »

Περὶ δὲ τῆς κληρονομίας τοῦ ἀποθανόντος Διαμαντῆ πραγματευτοῦ, ὁ ἡγούμενος τοῦ ἁγίου Γεωργίου οὔτε εἶχεν οὔτε ἔχει κἀμμίαν ἐνόχλησιν ἀπό τινα· ὁμοίως οὔτε διὰ τὰ πράγματα ὁποῦ ἐχάθησαν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου· ἀλλὰ ἔχει παρ' ἡμῶν τὴν δυνατὴν ἐπίσκεψιν καὶ ἡ πανοσιότης του καὶ οἱ λοιποὶ ἡγούμενοι· καὶ ἀγαποῦμεν καὶ ὅλῃ ψυχῇ προθυμούμεθα τὴν ἀγαθὴν τῶν ἁγίων μοναστηρίων κατάστασιν, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζομεν ἡμέτερον χρέος χριστιανικὸν, καὶ εἰς αὐτὸ ἂς ἔχῃ πληροφορίαν ἡ ὑμετέρα μακαριότης. Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθήτου αὐτῆς ὑγιείας καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἶησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1712 μαΐου 26.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

52

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Δύο ἱερὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἐλάβομεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας λίαν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν

εὐλαβῶς καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Εὐχαριστοῦμεν κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμιότητι ὁποῦ ὁρίζει ὅτι ἀγωνίζεται μὲ πᾶσαν ἐπιμέλειαν νὰ ἔλθουν εἰς ἔκβασιν τὰ παρ' ἡμῶν σημειούμενα, καὶ ὅτι εὐθὺς μάλιστα, πρὸ τοῦ νὰ λάβῃ τὸ γράμμα μας, ἔγραψε συντόμως καὶ ἐσκεμμένως τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν πατρὶ ἐκλαμπροτάτῳ Βασσαράβᾳ βοεβόδᾳ, καὶ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἐλπίζει ἀναμφιβόλως καρπὸν ἀγαθὸν, καὶ βλάστημα εἰλικρινοῦς καὶ ἀδόλου φιλίας· καὶ ὅτι ἐν ὅσῳ εὑρίσκεται πλησίον ἡ ὑμετέρα μακαριότης, δὲν ἐλπίζει ποτὲ νὰ ἰσχύσῃ τις νὰ προξενήσῃ διχόνοιαν μεταξὺ ἡμῶν, μόνον νὰ ἔχωμεν ὑπομονήν. Ἡμεῖς, σεβασμιώτατε πάτερ, καθὼς καὶ ἕως τώρα ἔτζι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς φυλάττομεν ἀπαραχαράκτως καὶ εἰλικρινῶς τὰ καθήκοντα τῆς φιλίας, καὶ οὔτε ἐδώσαμεν, οὔτε θέλομεν δώσῃ αἰτίαν τῇ ἐκλαμπρότητί του ψυχρότητος. Ἀλλὰ καὶ πάλιν παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, πνευματικῷ θάρρει χρωμένη νὰ μεσολαβήσῃ νὰ γένῃ ἀναμεταξὺ ἡμῶν μόνιμος καὶ ἀληθὴς φιλία· καὶ περιμένομεν ὥραν τὴν ὥραν τὴν ἀπόκρισιν παρὰ τῆς ὑμετέρας σεβασμιότητος μὲ τὴν ἐλπιζομένην καρποφορίαν.

Τὸν Ἰωαννάκην τοῦ μακαρίτου Ἀριστάρχου καὶ ἕως τώρα τὸν εἴχαμεν εἰς τὴν ἐπίσκεψίν μας, καὶ εἶχε τὴν χορηγίαν τῶν χρειωδῶν, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς θέλει ἔχῃ περισσοτέραν ἐπίσκεψιν, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς τὴν ἀξίωσιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος τὴν τιμῶμεν καὶ τὴν εὐλαβούμεθα, καὶ συμπονοῦμεν καὶ τὸ σπίτι τους.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὸ ἱερώτατον αὐτῆς γράμμα, μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθήτου ὑγιείας της, καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1712 ἰουνίου 30.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας

53

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΩΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας ἐδέχθημεν, ὑπερβαλλόντως ὅμως ἐλυπήθημεν ὁποῦ εὑρίσκεται ὅλον ἐν ἀδυναμίᾳ καὶ ἀτονίᾳ, καὶ παρακαλοῦμεν τὸν δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν θεὸν νὰ ἐπιχορηγήσῃ τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμιότητι τελείαν ὑγιείαν καὶ εὐρωστίαν, καὶ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἀκλόνητον· ὅτι ἡ ζωή της καὶ ἡ ὑγιεία της εἶναι πρόξενος πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀναγκαιοτάτη παντὶ τῷ χριστωνύμῳ πληρώματι, καὶ μάλιστα ἡμῖν, τοῖς ὅλως ἐξηρτημένοις καὶ ἀρραγεστάτῳ δεσμῷ εἰλικρινοῦς υἱϊκῆς ἀγάπης καὶ διαπύρου εὐλαβείας προστετηκόσιν αὐτῇ.

Ἔγνωμεν, μακαριώτατε δέσποτα, καὶ τὰ ἐφεξῆς σημειούμενα. Ὁρίζει ὅτι μετεχειρίσθη ὅλα τὰ δραστικὰ φάρμακα διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς ἔκβασιν ἡ πρὸς αὐτὴν παράκλησίς μας διὰ τὴν ἐπανάκαμψιν τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων, καὶ ὅτι ὁ ἀγαπητός μας πατὴρ ἐκλαμπρότατος Βασσαράβα βοεβόδας ὅλως διόλου θέλει τὴν μεθ' ἡμῶν φιλίαν καὶ ἀγάπην, καὶ ὅτι ἐλπίζει ἡ ὑμετέρα μακαριότης νὰ ἔχῃ τὸ μόνιμον καὶ εἰλικρινὲς ἡ μεταξὺ ἡμῶν φιλία. Ἀποκρινόμενοι λοιπὸν, ἐν πρώτοις λέγομεν τό· ἂς εἶναι πολύχρονος ἡ ὑμετέρα σεβασμιότης. Ὑπερευχαριστοῦμεν τῇ πατρικῇ αὐτῆς ἀγάπῃ καὶ κηδεμονίᾳ, ὁποῦ προθύμως ἐδέχθη τὴν παράκλησίν μας, καὶ ἐπροσπάθησε καὶ τὴν ἔφερε εἰς ἔκβασιν ἀγαθὴν, καὶ εἴδομεν τοὺς καρποὺς τῆς κηδεμονίας της. Ἐπειδὴ ὄχι μόνον οἱ ἡμέτεροι ἄρχοντες, ὅ τε βόρνικος Λούπουλος καὶ ὁ Ἀντίοχος χάτμανος ἦλθον εἰς τὴν πατρίδα τους, ἀλλὰ καὶ ἐπληροφορήθημεν τὴν εἰλικρινῆ καὶ καθαρὰν ἀγάπην τοῦ ἀγαπητοῦ μας πατρὸς Βασσαράβα βοεβόδα, τὴν ὁποίαν ἐφιέμεθα, καὶ πολλοῦ λόγου ἀξίαν κρίνομεν, καὶ τιμῶμεν καὶ ἐνστερνιζόμεθα· καὶ θέλομεν πασχίζῃ παντὶ τρόπῳ νὰ φυλάττεται ἀπαραχάρακτος. Τὸ ὅμοιον ἐλπίζομεν νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ἐκ μέρους τῆς ἐκλαμπρότητός του, πληροφορούμενοι καὶ ἐκ τῶν σημειουμένων ἐν τῷ πρὸς αὐτὴν τιμίῳ πιττακίῳ, καὶ ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς γραφομένων, καὶ ἐκ τῶν ἔργοις αὐτοῖς διατρανουμένων σημείων τῆς πρὸς ἡμᾶς πατρικῆς ἀγάπης. Ὁ θεὸς νὰ διαφυλάττῃ τὴν ἐκλαμπρότητά του νὰ

τὸν ἔχωμεν ἀγαπητὸν πατέρα. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ πάλιν τὴν ὑμετέραν σεβασμιότητα νὰ συντρέχῃ πάντοτε εἰς τὴν διαμονὴν καὶ αὔξησιν τῆς μεταξὺ ἡμῶν ἀνθούσης ἀγάπης, ὁποῦ ποτὲ νὰ μὴ παρεμπέσῃ μήτε σμικροτάτη ψυχρότης, ἀλλ' ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ νὰ ἐπιδίδωσιν εἰς τὸ κρεῖττον· καὶ τοῦτο βέβαια εἶναι καὶ τῷ θεῷ ἀρεστὸν, καὶ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιον.

Ἔγνωμεν δὲ καὶ τὰ ὅσα ἐφεξῆς γράφει ἡ ἐκλαμπρότης του περὶ τοῦ Λουπούλου βορνίκου. Ἡμεῖς, καθὼς ἐγγράφως ἀμφοτέρους τοὺς ἐπληροφορήσαμεν, ἐκπληροῦντες τὰς ὑποσχέσεις μας, προσέτι δὲ καὶ διὰ τὴν μεσιτείαν τῆς ἐκλαμπρότητός του, καὶ ὡσὰν γέροντας ἄρχοντας τῆς τζάρας τοὺς ἐδέχθημεν προσηνέστατα καὶ μετὰ πάσης φιλοφροσύνης· μάλιστα τὸν Λούπουλον βόρνικον, διὰ νὰ μὴ τὸν μείνῃ κἀμμία ἀφορμὴ δυσφημίας, τὸν ἐτιμήσαμεν καὶ μὲ τὴν ἀρχοντίαν τῆς μεγάλης βορνιτζίας. Καὶ περιμένομεν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἔλθουν ἀπὸ Ἐρδελίαν, καθὼς μᾶς γράφουσι, καὶ παραδίδοντες τῇ λήθῃ ὅλα τὰ παρελθόντα, πρὸς ἅπαντας θέλομεν δείξῃ τὴν προσήκουσαν ἀγάπην καὶ ἐπίσκεψιν. Ὁ δὲ θεὸς, διὰ τῶν θεοπειθῶν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εὐχῶν, νὰ φωτίσῃ καὶ τὴν ἐντιμότητά τους νὰ ἀνανήψουν, νὰ ἡσυχάσουν, καὶ νὰ συμπονέσουν τὸν τόπον τους.

Ὁρίζει προσέτι ἡ ὑμετέρα σεβασμιότης ὅτι τῆς ἔγινε σφοδρὰ προστα-γὴ παρὰ τοῦ ὑπερτάτου ἐπιτρόπου διὰ νὰ μὴν ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν βασιλεύουσαν, ἂν δὲν ἐξομαλισθοῦν τὰ τῆς εἰρήνης. Ἂς μᾶς πιστεύσῃ ὅτι ἡ εἰς τὰ ὧδε ἐπιφοίτησις αὐτῆς ἤθελε προξενήσῃ μεγαλωτάτην ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην καὶ χαρὰν πνευματικὴν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ὠφέλειαν καὶ παρηγορίαν εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν. Καὶ ἀφίνοντες τὰ ἄλλα, ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κατάστασις ἐδῶ εἰς τὴν τζάρκν μας, καθὼς δὲν τὴν λανθάνει, μεγάλως χρῄζει πατρικῆς ἐπισκέψεως καὶ διορθώσεως· καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐνοικοῦντας ἤθελεν εἶσθαι πολλῶν ἀγαθῶν πρόξενος ὁ ἐρχομός της, καὶ ἡμῖν χορηγὸς μεγίστης χαρᾶς. Καὶ βέβαια ἂν δὲν ἐσυνεικάζαμεν ὅτι αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ καιροῦ δὲν συγχωροῦν νὰ δεχθῇ τὴν παράκλησίν μας, θερμῶς καὶ χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ ἠθέλομεν δεηθῇ τὴν πατρικήν της ἀγάπην νὰ μᾶς χαροποιήσῃ, καὶ νὰ μᾶς ζωογονήσῃ μὲ τὸν ἐφετώτατόν της ἐρχομόν. Τώρα δὲ καὶ ἄκοντες ἀσπαζόμεθα τὸν δεύτερον πλοῦν, καὶ τὴν παρακαλοῦμεν νοερῶς νὰ μᾶς

ἐπισκίπτηται, καὶ νὰ ἐξιλεῴ ὑπὲρ τοῦ πολυπαθοῦς τούτου τόπου τὸν πανοικτίρμονα θεόν· ὅπως, ἐξομαλίζων τὰ δυσχερῆ, καὶ ἀποκρούων τὰ δεινά, χορηγήσῃ ἡμῖν ῥᾳστέραν κατάστασιν, καὶ γαλήνην πραγμάτων· ἧς ἐπιτυχόντες, ἐλπίζομεν παρὰ τῆς πατρικῆς αὐτῆς καλοκαγαθίας νὰ μὴν ἀποτύχωμεν καὶ τοῦ περισπουδάστου αὐτῆς ἐρχομοῦ. Προσέτι τὴν παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν τιμὴν τῶν σεβασμίων της ἐπιταγμάτων, οἷς ἐναβρυνόμεθα ὡς οὐδενὶ ἄλλῳ.

Πρὸς τὸν προηγούμενον Μπουρνόβσκη ἔγινε καὶ τώρα πάλιν σφοδρὰ προσταγή, ἀφίνοντας πᾶσαν πρόφασιν, νὰ κινήσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν προσκύνησιν καὶ δούλευσιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος.

Ὁρίζει διὰ τὸν ὑπέρτατον ἐπίτροπον ὅτι ἔχαμε χάτι σερίφι διὰ νὰ ἐμποδίζωνται αἱ ἀδικίαι, ὁποῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει κάμνουν οἱ ἐξουσιασταί, καὶ ὅτι ἡ ὑψηλότης του ἔχει εὐσπλαγχνίαν πρὸς ὅλον τὸ ὑπήκοον, καὶ ξεχωριστὴν εὔνοιαν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα. Ὁ θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ. Καὶ πρὸς ἡμᾶς, ἐξ ἰδίας φιλανθρωπίας, χωρὶς κἀμμίαν προλαβοῦσαν ἡμῶν δούλευσιν, δείχνει μεγάλην εὐσπλαγχνίαν καὶ συγκατάβασιν.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δήλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑγιείας της. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1712 αὐγούστου 17.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

54

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μὲ τὸ νὰ ἔρχεται ὁ παρὼν ἡγούμενος πρώην Μπουρνόβσκη κὺρ Ἰουστῖνος εἰς προσκύνησιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος κατὰ τὴν ἐπιταγήν της, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν τὸ παρὸν πρὸς αὐτήν, καὶ νὰ ἀποδώσωμεν τὴν προσήκουσαν μετ' εὐλαβείας προσαγόρευσιν, ὡς πρὸς ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατον πατέρα· παρακαλοῦντές την καὶ διὰ τὸν ῥηθέντα κὺρ Ἰουστῖνον ἐρχόμενον νὰ μὴ τὸν ὀργισθῇ, ἀλλὰ τὸν δεχθῇ εὐμενῶς καὶ νὰ

τὸν συγχωρήσῃ, καὶ νὰ τὸν ἔχῃ πάλιν εἰς τὴν εὔνοιάν της, ὡς καὶ πρότερον· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἐδούλευσε τὸν πανάγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον, καὶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μὲ πᾶσαν προθυμίαν, καὶ ἔχει σκοπὸν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ τὴν δουλεύσῃ. Τὸ σφάλμα του τὸ ἐγνώρισε, καὶ δέεται συγχωρήσεως. Εἶναι ἄνθρωπος ἐπιτήδειος καὶ ἄξιος. Καὶ λοιπὸν διὰ τὴν μεσιτείαν μας παρακαλοῦμεν νὰ τὸν συγχωρήσῃ. Νὰ ἔχωμεν δὲ πάντοτε τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δήλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑγιείας της.

Οἱ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ ἅγιαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1712 σεπτεμβρίου 14.

Ἰω. Νικόλαος Μαυροκορδάτος.

55

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Δύο γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετὴν αὐτῆς ὑγίειαν λίαν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν μετ' εὐλαβείας καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Ὁ πανάγαθος θεὸς διὰ τῶν εὐχῶν τῆς ὑμετέρας σεβασμιότητος νὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ νὰ κυβερνήσωμεν εἰς τούτους τοὺς δυσκόλους καιρούς. Ἡ ἀδυναμία τοῦ τόπου εἶναι μεγάλη· μόνον τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ θεοῦ νὰ προφθάσῃ. Εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῆς μοναστήρια οὔτε ἔλειψεν οὔτε θέλει λείψῃ ἡ δυνατὴ ἐκ μέρους μας ἐπίσκεψις· μόνον παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, εἰς τὰς ἱερὰς αὐτῆς πρὸς θεὸν ἐντεύξεις, ἀδιαλείπτως νὰ μᾶς ἐνθυμῆται· ἐπειδὴ καὶ γνωρίζει τὴν θερμὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἄκραν εὐλάβειαν ὁποῦ ἔχομεν πρὸς αὐτήν, ὡς πρὸς ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατόν μας πατέρα.

Παρακαλοῦμεν καὶ πάλιν νὰ ἔχωμεν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα, εἰς δήλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑγιείας της, καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ παν-

εὐτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1712 νοεμβρίου 17.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

56

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Προλαβόντως ἐγράψαμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἀποκρινόμενοι εἰς τὸ παρ' αὐτῆς προπεμφθὲν ἡμῖν ἱερὸν γράμμα, καὶ τώρα πάλιν μὲ τὸ νὰ ἐπλησίασαν αἱ παροῦσαι ἅγιαι ἑορταί, δὲν ἐλείψαμεν γράφοντες νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὴν υἱϊκὴν μετ' εὐλαβείας προσαγόρευσιν· ὁ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου ὑπερφυῶς γεννηθεὶς Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν νὰ ἀξιώσῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ ἑορτάσῃ καὶ νὰ πανηγυρίσῃ φαιδρῶς καὶ τὴν γενέθλιον τκύτην ἡμέραν καὶ τὴν Περιτομὴν καὶ τὰ ἅγια Θεοφάνεια καὶ ἐφέτος καὶ εἰς χρόνους πολλοὺς μὲ ὑγιείαν, εὐδαιμονίαν καὶ ἐπιτυχίαν πάντων τῶν καταθυμίων· νὰ ἀξιώσῃ δὲ καὶ ἡμᾶς διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς ὑμετέρας σεβασμιότητος πρὸς ἀγαθὴν κυβέρνησιν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν. Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δήλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑγιείας της, καὶ τὰς ἱεράς της εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1712 δεκεμβρίου 12.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

57

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΔΡΥΣΤΡΑΣ ΚΥΡΙΩ ΙΕΡΟΘΕΩ

Σιγὴν ἡμῖν ἐγκαλεῖ τὰ ἄρτι φοιτήσαντα ἱερὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας πανιερότητος, καὶ φιλίας παλαιᾶς ἀναμιμνήσκοντα οὐ μόνον ἐς τὸ γράφειν παροτρύνει, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ αὐτῇ ἀπαντήσαντα σκαιὰ καὶ ἀντίξοα ἐκτραγῳδοῦντα παραμυθίαν καὶ ἐπικούρισιν τῶν δεινῶν ἐξαιτεῖται. Καὶ ἡμεῖς μὲν, ὦ φίλη καὶ ἱερὰ κεφαλή, οὐκ ἀντεπιστείλαντες αὐτῇ, μικρᾷ δὲ χρησάμενοι σιωπῇ ἅτε τῶν ἑταιρείᾳ καθηκόντων ἡμεληκότες οὐκ ἔξω μώμου εἴημεν ἄν. Ἀλλὰ τὰ ἀλλεπάλληλα δεινὰ, ἃ πανταχόθεν ἐνέσκηψε τῇ δυστήνῳ καὶ πολυστόνῳ Μολδαβίᾳ, τοσούτῳ φροντίδων ἡμᾶς ἐνέβαλεν ὄχλῳ, καὶ μονονοὺ εἰς ἀμηχανίαν συνήλασεν, ὥστε πολλάκις καὶ αὐτὴν ἡμᾶς ἀπολέγεσθαι τὴν ψυχήν. Καὶ εἰ μὴ ἡ δικαίᾳ ψήφῳ πρὸς ἡμετέραν παιδαγωγίαν ἀνεγείρεσθαι συγχωροῦσα τοὺς τοιούτους τυφῶνας καὶ λαίλαπας τοῦ κρείττονος πρόνοια περὶ ἡμᾶς φιλανθρωπευομένη ἀδιαλείπτως ἐν μέσῳ κυμάτων ἐπεστήριζε καὶ ἀνώρθου, καὶ εἰς ὑπομονὴν ἤλειφε τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, πολλοῦ γε δεῖ ἡμεῖς, οἱ ἀδρανὲς περικείμενοι σῶμα καὶ χαμαιζήλους ἔχοντες ψυχὰς, ἀντισχεῖν εἴχομεν καὶ καρτερῆσαι. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ πάλαι γεννάδαι, οὓς ὁ πρὶν χρόνος ἐξύμνησεν, ἐς γόνυ κάμψαντες κατὰ πρόσωπον αἰσχρῶς ἔπεσον ἄν. Ταῦτά τοι, ὦ θεσπεσία κεφαλὴ, κατέσεισε καὶ τῆς ψυχῆς τὸ ὀπωσοῦν γενναῖον, καὶ τοῦ νοὸς τὴν ἀκμὴν ἠμβλυνε, καὶ τὴν γλῶτταν ἐπέδησε καὶ σιγᾶν ἐπέταξεν, ἵνα μὴ γράφοντες καὶ ἐκτραγῳδοῦντες τὰ καθ' ἡμᾶς, ὀδύνης καὶ λύπης κοινωνοὺς τοὺς φιλοῦντας ἀπεργαζώμεθα. Γνόντες δὲ ἤδη οὐδὲ τὰ κατ' αὐτὴν εἶναι βελτίω, μέσην δεδήγμεθα τὴν καρδίαν. Τῇ γὰρ ἀναπολήσει τῆς ἀγαθῆς τῶν ἑταίρων καταστάσεως ὁποιανοῦν ὕφεσιν τῶν δεινῶν προσδεκῶντες, ἐκείνων οὐ καλῶς χωρούντων διπλῶς ἀνιώμεθα. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἀπαρηγόρητα τὰ τῆς ἀνίας, οὐδὲ προϊέμεθα τὴν τῶν κρειττόνων ἐλπίδα. Τοῦτο μηδέποτε γένοιτο· μηδὲ κατισχύσειέ ποτε τοσοῦτον ἡ τό γε νῦν ἔχον, θεοῦ παραχωροῦντος, κυκῶσα τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην σκαιὰ χρόνου φορὰ, ὥστε τῆς τῶν χρηστοτέρων προσδοκίας ἡμᾶς παρακρουσαι, καὶ εἰς ἀπόγνωσιν ὠθῆσαι τοὺς Χριστοῦ λάτρας, τοὺς εὐσεβείᾳ σεμνυνομένους, τοὺς

μεμαθηκότας ὑποκλίνειν τὸν αὐχένα τῷ θείῳ βουλήματι. Οὐ διαλείπομεν ἄρα ψυχαγωγοῦντες ἑαυτοὺς ἠπιωτέροις λογισμοῖς. Καὶ εὐέλπιδές ἐσμεν ὡς διαδέξεται καὶ τουτονὶ τὸν χειμῶνα θυμηρέστερον ἔαρ, καὶ τοῦ τυφῶνος κατευνασθέντος, ἐπανθήσει αὖθις γαλήνη καὶ νηνεμία· καὶ ὀψόμεθα ἡμέρας ἀναφύξεως, ἵλεῳ τῷ ὄμματι τοῦ θείου προσβλέψαντος, διὰ τῶν εὐπροσδέκτων ὑμῶν εὐχῶν καὶ ἐντεύξεων.

1712 δεκεμβρίου 15.

58

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΠΡΩΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΥΡΙΩ ΓΕΡΑΣΙΜΩ

Συγγνώμην αἰτησόμενος ἦκω τῆς μέχρι δεῦρο σιωπῆς, μακαριώτατε πάτερ, καὶ εὐελπίς εἰμι ἐπιχορηγηθήσεσθαί μοι παρὰ τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας· οὐδὲ γὰρ ὑπὸ λήθης ἡ ῥαθυμίας οὐκ ἀποδεδώκαμεν τὰς ὀφειλομένας προσρήσεις τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμίῳ κεφαλῇ, ἣν ἀνέκαθεν γεραίροντες διατελοῦμεν, καὶ τὴν ἀξιοτίμητον καὶ ἀξιάγαστον αὐτῆς εἰκόνα τῷ κρατίστῳ τῆς ψυχῆς ἐγκολάψαντες μέρει, ὅσαι ἡμέραι καὶ ὅσαι ὧραι τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς ἐς αὐτὴν ἀπερείδομεν καὶ προσεδρεύομεν, καὶ προσλιπαροῦμεν τῇ ἀναπολήσει τῶν θείων χαρακτήρων, οἷς ἡ ὑμετέρα μακαρία τῷ ὄντι ψυχὴ κατηγλάϊσται, καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ὑπέρκειται, ποικίλαις ἀρεταῖς καθωραϊζομένη, ἐν αἷς οὐκ ἔχει μείονα χώραν τὸ πρᾶον καὶ ἐπιεικὲς καὶ φιλάνθρωπον. Καὶ τούτῳ δὴ τῷ μέρει οὕτως ἀφειδῶς καὶ ἀφθόνως εἴωθε χρῆσθαι, ὥστε καὶ αὐτοῖς τοῖς μεγάλως ἐπταικόσιν οὐ μόνον ἐπανιέναι τὰς ποινάς, ἀλλ' οὐδὲ ταῖς μέχρι λόγων ψιλῶν ἐπιτιμήσεσι τούτων καθάπτεσθαι, πολλάκις δὲ οὐδ' ἐνταῦθα ἵστασθαι, ἀλλὰ πρόσω χωροῦσα, φιλοφροσύναις καὶ εὐποιΐαις ἀμείβεσθαι τοὺς προσκεκρουκότας. Οὕτως ἄρα γνώμης ἔχουσα, τῇ διαστάσει τῶν τόπων, καὶ τῇ ἀπορίᾳ τῶν γραμματοφόρων, καὶ ταῖς μυρίαις ἀσχολίαις αἷς ἐμπεριειλήμμεθα, ἀναγράψει τὴν μακρὰν ταυτηνὶ σιγήν· καὶ οὐ μόνον ἡμᾶς ἀπολύσει αἰτίας ἁπάσης καὶ μέμψεως, ἀλλὰ καὶ συναρεῖται φιλοστόργως, καὶ πάνυ τοι εὐμενῶς παραμυθήσεται γνοῦσα τὴν ἀνωμαλίαν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων, καὶ ὁποίοις

δεινοῖς καὶ χαλεποῖς προσπαλαίομεν. Καὶ ἵνα χρόνιον σιωπὴν ἐκτενείᾳ λόγων ἀντισηκώσωμεν, ἐξέστω ἡμῖν ὡς ἐν κεφαλαίῳ ἐπελθεῖν τὰ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ συμβάντα, ἀφ' ὅτου ἐνεχειρίσθημεν τὸ δεύτερον τῆς Μολδαβίας τὴν ἡγεμονίαν· οὐδὲ γὰρ ἔκτοτε ἐπεστάλκαμεν ὅλως τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμιότητι.

Καὶ δὴ, λόγοις εἷς εἶδε τὸ θεῖον, τῇ 25 τοῦ κατὰ τὸ 1711 σεπτεμβρίου μηνὸς, κοινῇ ψήφῳ τοῦ ἡμετέρου αὐτοκράτορος καὶ τοῦ παραδυνάστου, καὶ πάντων τῶν ἐπὶ τῇ διοικήσει ὄντων, αὖθις τῇ ἡγεμονίᾳ κεκοσμήμεθα, καὶ μετὰ πολλῆς πομπείας εἰς τὰ βασίλεια μεταπεμφθέντες κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐνεφανίσθημεν τῷ αὐτοκράτορι. Καὶ ἡμεῖς μὲν τὴν προσήκουσαν αὐτῷ ὑπόκλισιν καὶ προσκύνησιν ἀποδεδώκαμεν· ὁ δὲ βασιλικὴν φιλοφροσύνην ἐπεδείξατο, καὶ τὰ τῆς ἡγεμονίας ἐπιδαψιλευσάμενος ὡς ἔθος παράσημα, λόγων τε μετέδωκε· καὶ τὴν ἐς τὸ μέλλον περὶ τὸ ὑπήκοον καὶ περὶ ἡμᾶς φιλανθρωπίαν διατρανώσας καὶ βεβαιωσάμενος, καὶ χρησταῖς ἐλπίσιν ἀναθαρρύνας, ἄνευ ἀναβολῆς τὴν εὐθὺ τῆς Μολδαβίας πορείαν ἐπέταξεν ἡμᾶς ἐπιταχύναι. Καὶ ἡμῖν δὲ ἀξυμφόρου οὔσης τῆς ἐν τῇ βασιλευούσῃ πλείονος διατριβῆς, τῇ διευθετήσει τῶν οἴκοι καὶ τῇ δεούσῃ παρασκευῇ πέντε μόνας πρὸς ταῖς δέκα ἐπιμετρήσαντες ἡμέρας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξήλθομεν, καὶ μακροτέροις σταθμοῖς ἐχρησάμεθα, καίπερ οὐχ ὑγιῶς ἔχοντες τὸ σῶμα, ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῇ συνήθει ἐπιρροῇ τοῦ φλέγματος, τοῦτο δὲ ὑπὸ τῶν περὶ τὰ νεφρὰ πόνων ὀχλούμενοι.

Ὀπηνίκα δὲ πλησίον τῆς Ἀδριανοῦ γεγόναμεν, τὴν ὅσον οὔπω τοῦ παραδυνάστου ἐκεῖσε ἄφιξιν παρὰ τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν ἁπαντώντων εἰληφότες, ἵνα μὴ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει τὴν ξυντυχίαν ποιήσαντες, καὶ τὰ συνήθη δῶρα αὐτῷ τε καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν προσενεγκόντες, πλείονά τε χρόνον ἐμπαραμείναντες, οὐ μόνον τὴν ἐκ τῶν δαπανῶν ζημίαν ὑποστησώμεθα, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὰ ἡμῖν ἐπιταχθέντα ποιεῖν δόξαντες προσκρούσωμεν τῷ βασιλεῖ, τοὺς πλείους μὲν τῶν περὶ ἡμᾶς καὶ πᾶσαν τὴν σκευὴν κατόπιν ἀπελίπομεν, μετ' ὀλίγων δ' ὑπηρετῶν, ταχυτάτῳ χρησάμενοι δρόμῳ, ἀπηντήσαμεν τῷ παραδυνάστῃ ἤδη διαβαλόντι τὸ ὄρος τοῦ Αἵμου, καὶ ξυνετύχομεν ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῷ τε καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν Σκυθῶν τῷ Δεβλετγιραΐῳ, παρ' ἀμφοτέρων πολλῆς φιλοφροσύνης ἀπολαύσαντες. Ὁ μὲν γὰρ παραδυνάστης πάλαι εὔνους ἦν τοῦ τε ἀοιδίμου γεννήτορος καὶ ἡμῶν· ὁ δὲ Σκύθης αἰτιώτατος γενόμενος τοῦ ἡμᾶς μὲν

ἀφαιρεθῆναι τὴν ἡγεμονίαν ἐγκρατῆ δὲ γενέσθαι ταύτης τὸν Καντεμίρην, καὶ διὰ τὴν ἀποστασίαν ἐκείνου οὐδὲν ἀπονάμενος εἰ μὴ τὴν παρὰ πάντων μέμψιν, τῇ ἀφθονίᾳ τῆς φιλοφροσύνης ἀποκρύψαι θέλων τὴν προτέραν βλάβην, πολλὴν εὖνοιαν ἡμῖν ἐπεδείκνυτο. Τιμῆς τοίνυν καὶ ἐπαίνων, καὶ παντοδαπῆς φιλανθρωπίας καὶ εὐμενείας ἐπιτετευχότες, οὐδ' ὁτιοῦν δὲ δαπανήσαντες, ἅτε τῆς καθ' ὁδὸν αὐτοσχεδίου ξυντυχίας ἱκανῶς ἀφοσιουμένης τὴν ἔλλειψιν, ἀγαθαῖς μόνον ὑποσχέσεσιν ἐθεραπεύσαμεν τὴν ἐκείνων πλεονεξίαν καὶ τὸ περὶ τὰ λήμματα λαίμαργον.

Καὶ οἱ μὲν μετὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν τὴν Ἀδριανοῦ κατέλαβον, ὅπῃ ὀλίγων παραδραμουσῶν ἡμερῶν ὁ παραδυνάστης Μεχμὲτ τὴν βασιλικὴν ἀφαιρεῖται σφραγῖδα, καὶ δήμευσιν ὑποστὰς τῆς οὐσίας εἰς εἱρκτὴν ἀπάγεται, ἐν μεγίστῳ καταστὰς κινδύνῳ καὶ αὐτὸ ζημιωθῆναι τὸ ζῆν. Ὁ γὰρ τῶν Σβέκων βασιλεὺς καὶ ὁ τῶν Σκυθῶν σουλτάνος, ὁ μὲν ἅτε παρημελημένος καὶ ἀποκεκλεισμένος τῶν ἐν Κουσίῳ μετὰ τῶν Μόσχων ξυμβάσεων ὁ Σβέκος, ὁ δὲ δυσχεραίνων τῇ εἰρήνῃ, καὶ τῷ ἐκπεπτωκέναι τῶν ἐκ τοῦ πολέμου προσόδων λίαν ἀσχάλλων, ἀμφότεροι ἄρα μιᾷ βουλῇ καὶ μιᾷ συμπνοίᾳ πάντα κεκινήκασι λίθον, ὅπως, ἀνερεθίσαντες ἐς ὀργὴν τὸν αὐτάρχην, τὸν παραδυνάστην ὑποσκελίσωσι. Καὶ δὴ συγκροτοῦσι κατ' αὐτοῦ μυρίας διαβολάς· καὶ ἐν στενῷ ὄντων, φασί, τῶν Μόσχων, ὥστε οὐ μόνον τὴν κατὰ κράτος νίκην οἱ πρόχειρον γεγονέναι, ἀλλὰ καὶ τὸν μονάρχην αὐτῶν ζωγρήσαντα ἐς Θρίαμβον ἀπαγαγεῖν δεδυνημένον, χρημάτων πολλῶν λήψει τὴν νίκην καταπρᾴσεσθαι, καὶ προδοῦναι τὸ τοῦ βασιλέως κλέος, ἐς ἀτίμους κατά γε τὴν δαψίλειαν τῆς τύχης συνθήκας χωρήσαντα. Καὶ δῆτα αὐτοὶ μὲν οὕτω δεινῶς ἐνδείκνυνται τὸν παραδυνάστην. Μεταξὺ δὲ καὶ τῶν Μόσχων ἐλιννυόντων, καὶ ἀναβολὰς κλωθόντων περὶ τὴν ἀπόδοσιν (ὡς ξυνέκειτο) τοῦ κατὰ τὰς ἐς τὴν Μαιώτιδα τοῦ Τανάϊδος ἐκβολὰς κειμένου φρουρίου, ᾧ Ἀζόφιον ὄνομα, βρῖθος καὶ ὄγκον λαμβάνουσιν αἱ διαβολαί, καὶ πείθουσι τὸν βασιλέα καὶ παροξύνουσιν ἐς τοσοῦτον, ὥστε ἃς ἔφθημεν εἰπόντες ἐπιτρίψασθαι ποινὰς τῷ δυστήνῳ παραδυνάστῃ.

Ἡμεῖς δ' ἐν τοσούτῳ τῇ ἄνωθεν εὐμενείᾳ τὴν ὁδοιπορίαν ἀνύσαντες, καὶ τὸν Δανούβιον ποταμὸν διαβάντες, τῆς πολυστόνου Μολδαβίας ἐπέβημεν, καὶ δάκρυσι τὸ ἔδαφος κατερραντίσαμεν· ἦν γὰρ ἀνθοῦσαν πρὸ ἑνὸς που ἔτους ἀπολελοίπαμεν, ἄμορφον ἤδη καὶ κατηφῆ κατελάβομεν, πολλῆς ἐρημίας τὴν πρὶν πολυανθρωπίαν διαδεξαμένης· τὰς οἰκίας, ἃς μὲν ἄνευ

οἰκητόρων, ἃς δὲ τῷ πυρὶ δεδαπανημένας καὶ ἐς τέφραν συνιζηκυίας εἴδομεν· τούς τε θείους ναοὺς τούς γε πλείους ἄρδην ἀνεσκαμμένους, καὶ σκυθικῆς λύσσης γεγονότας παρανάλωμα. Πεδαπῶς οἴει ἡμᾶς διατεθῆναι, μακαριώτατε πάτερ, ἐφ' οὕτω πικροτάτῃ θέᾳ; Μέσην διερράγημεν τὴν καρδίαν, μονονοὺ τοῖς δάκρυσι καταβεβαπτίσμεθα, τῇ λύπῃ κατεμεριζόμεθα, ἔνθεν μὲν τοὺς φονευθέντας καὶ τοὺς ἐξηνδραποδισμένους κατελεοῦντες, ἔνθεν δ' ἐκείνους κατοικτιζόμενοι, οἳ τῶν ἀλλεπαλλήλων συμφορῶν ἀποσωθέντες, ὥσπερ ἐκ σημάτων ἐκ τῶν χαμαιζήλων οἰκιῶν ὠχροὶ καὶ ἡμιθανεῖς ἀνεῖρπον, ἐλεεινὰ λείψανα τοῦ ἄρτι πεπαυμένου κλύδωνος, ὥσπερ φορτίον τὴν ἀθλίαν ζωὴν ἐπισυρόμενοι· ἅτε οἱ μὲν αὐτῶν ἀφῃρημένοι τὰ σπλάγχνα, γυναικῶν καὶ παίδων ἐστερημένοι, οἱ δὲ κατά τι μέλος ἀνάπηροι, πάντες ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ, οὐ μόνον ἐσθήτων ἀμοιροῦντες, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας τροφῶν. Κατηλεοῦμεν δὲ καὶ ἑαυτοὺς, ἤδη ἐξ αὐτῶν προοιμίων τῆς ψυχῆς προμαντευομένης τὰ δυσχερῆ ὁπόσα ἡμῖν ἐς τὸ μετέπειτα ἔμελλεν ἀπαντᾶν· ἅπερ εἴθε τὸ θεῖον στήσειε, καὶ κρείττω φορὰν πραγμάτων ἐς τοὐπιὸν χορηγοίη ταῖς εὐαγέσιν ὑμῶν ἐντεύξεσι. Παραμυθησάμενοι δῆτα ὡς εἴχομεν δυνάμεως τὸ καθ' ὁδὸν ἀπάντων ὑπήκοον, καὶ κατὰ τὸ ἐγχωροῦν τῆς ῥαοτέρας αὐτῶν καταστάσεως προνοησάμενοι, ἐχωροῦμεν ἐς τὰ πρόσω κατηφείας ἀνάπλεοι, λύπης ἀνάμεστοι, οὐδ' ὁπωσοῦν ἑαυτοὺς ἀναλαβεῖν δυνάμενοι.

Ἀλλ' ἡ ἄνωθεν εὐμένεια τὴν κατέχουσαν ὀδύνην ἐξ ὑπογυίου διεσκεδάσατο. Ὁ γὰρ φίλτατος ἡμῶν ἀδελφὸς, ὃς τῷ τῆς γενικῆς ἑρμηνείας ἀξιώματι κοσμούμενος παρακολουθεῖ τῷ παραδυνάστῃ, ἐξ ἐπιταγῆς ἐκείνου ἐν Μολδαβίᾳ ἤδη διατελῶν, καὶ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων φροντίζων ἔστ' ἂν ἡμεῖς ἀφιξώμεθα, τὴν ἡμετέραν ἄφιξιν φθάσαι προθυμησάμενος καθ' ὁδὸν ἡμῖν ἀπαντᾷ, καὶ τὴν ἐπιπολάζουσαν ὀδύνην ἀποσοβήσας τῇ παρουσίᾳ, πολλῆς ἡμᾶς ἐμπίπλησι θυμηδίας καὶ εὐφροσύνης τῇ γλυκυτάτῃ συντυχίᾳ. Καὶ δὴ ἀμφότεροι τῶν ἵππων ἀποβάντες, καὶ ἀλλήλους περιπτυξάμενοι, καὶ μονονοὺ προστακέντες, δάκρυα τῶν ὀμμάτων ἀπολείβομεν· καὶ τῇ διαχύσει τῆς καρδίας τῆς φωνῆς ἀνακοπτομένης, μόλις λύομεν τὴν σιγὴν ἐς αἰσιωτάτας ἐκκεχυμένοι προσρήσεις, καὶ ἀδελφοῖς πρεπούσαις δεξιώσεσι καὶ φιλοτιμίαις, ἑκάτερος θάτερον ὑπερβαλεῖν σπουδάζοντες, ἀμφιλαφεῖ ὁμιλίᾳ καὶ εἰλικρινείας μεστῇ λόγων κοινωνίᾳ τὰς ἐκ τῆς ἀθυμίας μεμαρασμένας ἀμφοῖν ἡμῶν καρδίας ἀρδεύομεν. Καὶ τῶν ἵππων

πάλιν ἐπιβάντες ἡδυτάτοις λόγοις τὸ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ κατακηλοῦμεν ἑαυτοὺς, καὶ μόλις ἐν τῷ καταλύματι τῆς ἀμοιβαίας φιλοφροσύνης τὴν ἅμιλλαν καταλύομεν.

Τὴν δὲ μητρόπολιν καταλαβόντες, καὶ μετὰ παραδρομὴν ὀλίγων ἡμερῶν τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν βασιλίδα οὐκ ἀδακρυτὶ προπέμψαντες, τῆς ἐκ ναυαγίου περισωθείσης ἀρχῆς τοὺς οἴακας αὖθις μετὰ χεῖρας ἀναλαμβάνομεν, θεοῦ συναιρουμένου, καὶ ἐπιδίδομεν ἑαυτοὺς τῇ διοικήσει, ἧς τὰ πρωτόλεια αἱ πρὸς θεὸν ἐκτενεῖς εὐχαὶ καὶ ἡ τῶν περισωθέντων λειψάνων περιποίησις. Αὐτίκα ἄρα συχνὰς ἐκπέμπομεν ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς εὖ γεγονότας καὶ λογάδας τῶν οἰκητόρων, οἷς μέτεστι τῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως, καὶ ὧν ἀπόντων σκάζει τὰ τῆς ἀρχῆς, παρεδρευόντων δὲ καὶ εὐνοούντων τῷ ἡγεμόνι, οὐ μόνον καὶ τὸ λοιπὸν ὑπήκοον πανταχόθεν συρρεῖ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἡγεμονίας καλῶς προβαίνει, βουλῇ καὶ πολυχειρίᾳ τῶν μετὰ χεῖρας κατορθουμένων καὶ τῶν ἐμπιπτόντων δυσχερῶν ἐξομαλιζομένων. Ὁ δὲ νοῦς τῶν γραμμάτων εὐνοίας πλήρης παραμυθία ἕνεκα τῶν προλαβόντων δεινῶν, βεβαίωσις ἀμνηστίας τῶν πεπλημμελημένων εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἰς ἡμᾶς, ἐνόμωτος ὑπόσχεσις ἀσφαλείας, ἐλπιλεῖς πίστεις φιλανθρωπίας ἀνυποκρίτου καὶ ἀνυπούλου, ἀκέραιος ἐπίδειξις ἀφειδῶς χορηγηθησομένης πατρικῆς φιλοφροσύνης. Πεπειραμένοι τοίνυν καὶ πρότερον τῆς ἡμετέρας γνώμης τὸ περὶ τὰς ὑποσχέσεις ἀραρὸς καὶ βέβαιον, ἐλπίδων χρηστῶν ἐμπίπλανται καὶ ἀναπτεροῦνται τοῖς γράμμασι· καὶ ὥσπερ πρόβατα λύκων ἐφορμησάντων διασπαρέντα, τοῦ ποιμένος προσηνῶς αὐλήσαντος ἀγεληδὸν ἀθροίζονται περὶ αὐτὸν, οὕτω πάντες πανταχόθεν ἢ τάχους εἶχον φοιτῶσι, καὶ τοῖς λόγοις καὶ τῷ σχήματι πᾶσαν εὐπείθειαν ἐπιδείκνυνται. Ἡμεῖς δὲ ἅπερ ἔφθημεν ἐπιστείλαντες εἰς ἔργον ἄγομεν· ἀναπετάννυμεν τὰς ἀγκάλας, πάντας ἐνστερνιζόμεθα, ἅπασι μετὰ πολλῆς προσφερόμεθα ἐπιεικίας, καὶ τὸ μὲν δέος τῶν στηθῶν ἀποσκορακίζομεν, ἐλπίδος δὲ καὶ θάρρους ἐμπίπλαμεν. Καὶ οὓς μὲν τιμαῖς καὶ γέρασιν, οὓς δὲ προσόδοις, ἄλλους ἀνεισφορίᾳ, τοὺς δὲ φιλοδωρήμασι, πάντας λόγων κοινωνίᾳ καὶ πολλῇ φιλοφροσύνῃ ἐξοικειωσάμενοι, τοῖς ἄλλοις τραύμασιν, ἅπερ ἀνεφαινοντο πολλαχοῦ, καὶ μονονοὺ φωνὴν ἀφιέντα τὰ παρ' ἡμῶν ἐπεζήτει βοηθήματα, πολλὴν ἡμῖν συνειδότες τὴν ἀσθένειαν τὴν ἐξ ὕψους ἐπεζητοῦμεν ἴασιν, ἐν τῷ μέρει καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ἐπιμέλειαν συνεισφέροντες.

Προυργιαίτερον δὲ τῶν ἄλλων ἡγούμενοι τῶν ἐξανδραποδισθέντων τὴν ἀπολύτρωσιν, καὶ τὴν ἀνακοπὴν καὶ ἐπίσχεσιν τῶν σκυθικῶν ἐπιδρομῶν, ἤδη ἐπανήκοντος τοῦ βασιλέως αὐτῶν, τοὺς δεησομένους καὶ ἐκμειλίξοντας ὡς αὐτὸν ἐκπέμπομεν ὅτι τάχιστα, ταῖς διὰ γραμμάτων καὶ ταῖς ἀπὸ στόματος δεήσεσιν ἁδρὰ προσεπιθέντες δῶρα, καὶ πάσῃ μηχανῇ δυσωπούμενοι τὸ γαῦρον αὐτοῦ καὶ ἐπηρμένον. Τῇ γὰρ τοῦ ἀντιπάλου παραδυνάστου καταβολῇ, καὶ ταῖς δαψιλεστάταις καὶ λαμπροτάταις δεξιώσεσι τοῦ βασιλέως ὀγκωθείς, οὐ μόνον ἡμῖν τοῖς ἅπαξ τῆς πικρίας τῶν ἐκείνου βελῶν πεπειραμένοις, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τέλει, καὶ αὐτοῖς τοῖς γειτνιῶσι τῇ ὀθωμανικῇ λήξει μονάρχαις φοβερὸς ἦν· καὶ συχναὶ παρὰ πάντων ἐφοίτων ὡς αὐτὸν πρεσβεῖαι καὶ δῶρα, καὶ πάντες αὐτὸν ἐκμαλάξαι καὶ εἰς εὔνοιαν ἑλκύσαι, καὶ τὰς ὑπονοουμένας ζημίας ἀποστῆσαι ὅση δύναμις ἐπειρῶντο. Ἀλλὰ τοῦ θεοῦ περὶ ἡμᾶς φιλανθρωπευομένου, ἐς εἴκτον ἐπικλᾶται ἡ τούτου καρδία, καὶ εὐμενῶς προσιέται τοὺς παρ' ἡμῶν ἀποσταλέντας, καὶ τοὺς δεινοπαθοῦντας ἐπὶ τοῖς χαλεποῖς ἃ πολυειδῶς ἐπετρίψαντο οἱ ὅμοροι Σκύθαι ἵλεως ἐπακούει· καὶ εἰς εἴκτον ἐπικαμφθεὶς ἐφ' ὅτῳοῦν τῶν ἡμετέρων αἰτημάτων, οὐκ ἀνανεύει, ἀλλὰ προσταγὰς ἐκδίδωσιν ὅτι σφοδροτάτας ἐπιτελούσας τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἐν δουλείᾳ κατεχομένων Μολδάβων, καὶ ἐπισκηπτούσας τοῖς Σκύθαις ἐμμένειν τοῖς ἰδίοις ὁρίοις, καὶ μήτε ταῖς ἐπεκδρομαῖς κατατρυχοῦν τὰ ὧδε, μηδ' ἑώλους δίκας ἀνακινοῦντας πράγματα παρέχειν τῷ ὑπηκόῳ. Καὶ ταύτῃ μὲν ἡμεῖς πεπαρηγορήμεθα, καὶ τοὺς ὑφ' ἡμᾶς παρεμυθησάμεθα λαγωῶν βίον βιοῦντας τὸ πρίν, καὶ οὕτω κατεπτηχότας τοὺς Σκύθας, ὥστε τὴν ἐν τῷ φανερῷ διατριβὴν ἀποκλίναντας, ἐν ὄρεσι καὶ λόχμαις βαθείαις περιποιεῖσθαι ἑαυτοῖς τοῦ ζῆν τὴν ἀσφάλειαν, τὸ συνδιαιτᾶσθαι τοῖς θηρίοις τοῦ ἐκκεῖσθαι ταῖς ἐκείνων ἐπιδρομαῖς καὶ ἀνδραποδίσεσι προαιρούμενοι.

Κατὰ τοῦτο ἄρα τὸ μέρος τὴν ὁπωσοῦν ἀσφάλειαν τῷ κατηκόῳ περιποιησάμενοι, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐμπόρων τὴν ἐκ τῆς πρὶν ἀποστασίας (ἡ μυρίων αὐτοῖς ζημιῶν ἐγεγόνει πρόξενος) κατὰ τῶν Μολδάβων ὁρμὴν κατευνάσαι καὶ καταστεῖλαι προθυμούμενοι, τὴν ἀνάγκην τοῦ πράγματος δηλοῦμεν τῷ βασιλεῖ. Καὶ τῆς ἐκείνου φιλανθρωπίας ἰσχυρὰς προσταγὰς ἐπιχορηγησάσης, ὅλῳ σθένει τῶν οἰκητόρων προϊστάμεθα, καὶ ἐμποδὼν γιγνόμεθα τοῖς χρεῶν καὶ τόκων καὶ τῶν ἐν τῷ τοῦ πολέμου χρόνῳ διαρπαγέντων πραγμάτων ἀπαιτήσεσι διοχλοῦσι καὶ βαρέως ἐπικειμένοις,

τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἔγγραφα προδεικνύμενοι, καὶ τῇ ἐκείνου φιλανθρωπίᾳ λήθῃ παραδεδόσθαι φάσκοντες ὁπόσα ζέοντος τοῦ πολέμου συμβέβηκε. Καὶ οἱ μὲν διαπρίονται καὶ πολλὰς ἀπειλὰς διατείνονται· ἡμεῖς δ' οὐδ' ὁτιοῦν ὑπενδίδομεν, οὔτε φιλοψυχίᾳ καταπροϊέμεθα τὴν ἀσφάλειαν τῶν ὑπηκόων, ἀλλὰ τῇ θείᾳ προνοίᾳ ἀνατιθέντες τὰ καθ' ἡμᾶς, τὰ ἐκείνων ὅλως φροντίζομεν.

Καὶ μέχρι τοῦδε μὲν ἐν τοῖς δεινοῖς διευτυχεῖν ἐδοκοῦμεν, τὴν τῶν χαλεπῶν ὕφεσιν ἐν εὐκληρίας μέρει λογιζόμενοι. Ἡ δὲ τῶν ὑπὸ τῷ ῥηγὶ τῆς Σβεκίας στρατευμάτων ἐν τῇ Μολδαβίᾳ διατριβὴ οὕτω δεινὴ καὶ δυσίατος καὶ μονονοὺ καιρία πληγὴ εἶναι δοκεῖ, ὥστε παρὰ μονῆς τῆς κραταιᾶς τοῦ θεοῦ χειρὸς προσδοκᾶν ἡμᾶς τὴν ἴασιν. Καὶ ἃ μὲν πράττοντες διατελοῦσι, τὰς ἁρπαγὰς, τὰς λεηλασίας, τοὺς φόνους, ἐπιλείψειέ με ἐπὶ λεπτοῦ διηγούμενον ὁ χρόνος. Πᾶν ἀπηνείας καὶ ἀπονοίας μέτρον ὑπερήλαντο, τὴν σκυθικὴν ὠμότητα ὑπερηκοντήκασι, λεόντων εἰσὶν ἀγριώτεροι, λύκων βορώτεροι, ἰκτίνων ἁρπακτικώτεροι· ὥσπερ δορυαλώτοις ἀνδραπόδοις ἀποχρῶνται τοῖς δυστήνοις Μολδάβοις· τὰ ζῶα, τὰ χρήματα, τὰ ἔπιπλα, τὰς γυναῖκας, πολλοῖς δὲ καὶ αὐτὴν ἀφαιροῦσι τὴν ζωήν. Οὐχ ὑπολαβέτω δὲ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὑπὸ δειλίας καὶ φόβου σιγῇ ἡμᾶς στεγάσαι τὰς ἐλεθρίους ἐκείνων πράξεις· μηδέποτε τοῦτο θεὸς ξυγχωρήσειεν· ἀλλ' ἐν τῇ καλῇ προθέσει τὴν ἡμετέραν γνώμην στηρίξειεν, ὥστε διὰ παντὸς καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἡμᾶς κατολιγωρῆσαι ἕνεκα τῆς τῶν ὑπηκόων ἀσφαλείας. Πέμποιμεν ἄρα γράμματα τῷ ῥηγὶ τῶν Σβέκων δεινοπαθείας ἔμπλεω, καὶ θερμῶς αὐτὸν παροτρύνοιμεν, ὅπως μαινόμενον καὶ λυσσῶντα στρατὸν ταῖς ἐπιβαλλούσαις παιδείαις ἀναχαιτίσῃ καὶ σωφρονίσῃ. Ὡς δὲ οὐδεμίαν εὑρισκόμεθα ἀπ' ἐκείνου θεραπείαν, ἀλλὰ κενῶν ὑποσχέσεων οὐδὲν πλέον λαμβάνομεν, τῷ ἡμετέρῳ βασιλεῖ φανερὰ καθιστῶμεν τὰ ἐνταῦθα πραττόμενα, ἐν οὐδενὶ ποιησάμενοι λόγῳ τὴν ἐντεῦθεν πάντως μέλλουσαν ἀναρραγήσεσθαι καθ' ἡμῶν ἀπέχθειαν καὶ δυσμένειαν τοῦ τῆς Σβεκίας ῥηγὸς, ἡ πολλοῖς τῶν πρωτευόντων βεζιρίων ἐξωλείας ἐγεγόνει παραίτιος. Ἐπινεύει δῆτα ὡς εἴωθε φιλανθρώπως ὁ βασιλεὺς, καὶ πάνυ ἰσχυρὰς ἐντολὰς ἐκπέμπει, ἰδιοχείροις ἐπικρατύνας γράμμασι, καὶ βασιλικῶς ἐπιτάττων ὅπως ὁ ἐν Τεγίνᾳ βεζίριος ἀπαραιτήτως τῆς Μολδαβίας ἐκβάλῃ τοὺς ὑπὸ τῷ Σβέκῳ τελοῦντας.

Ἅμα δὲ τῷ φοιτῆσαι τὰς τοιαύτας ἐπιτιγὰς, ἐς ἀπέχθειαν καὶ μῖσος

καθ' ἡμῶν ἀναφλέγονται οἵ τε τῶν Πολωνῶν ἄρχοντες καὶ οἱ ἐκείνων προασπίζοντες Σβέκοι, καὶ μυρίας ἡμῖν ἀπειλὰς διατείνονται, καὶ πολλὰς διαβολὰς ἐξυφαίνουσιν, ἃς ἡ ἄνωθεν ἐπικουρία ἰστῶν ἀράχνης ἀδρανεστέρας ἀπεδείξατο. Καὶ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ἡμῖν εἰ εὐπειθεῖς ἑαυτοὺς παρεσχηκότες τοῖς ἐπιτάγμασι τοῦ βασιλέως, τῆς κατὰ τῶν ὑπηκόων ὕβρεως ἐπαύσαντο καὶ τὴν Μολδαβίαν κατέλιπον· ἀλλ' οἱ παλαμναῖοι ἀναβολαῖς καὶ μελλήσεσι τρίβουσι τὸν χρόνον, καὶ καθάπερ κῆρες μέχρις ἥρος περινοστήσαντες, οὐδένα τόπον ἀθέατον τῆς αὐτῶν ἐπηρείας ἀπολελοίπασι. Κατὰ δὲ τὴν ἐαρινὴν ὥραν λῃστρικῶς ἐπιδραμόντες τὴν Πολωνίαν, κατὰ πρώτην μὲν ἔφοδον ἀπαρασκεύοις προσβαλόντες, οὐκ ὀλίγην λείαν ἀπηνέγκαντο, πρόσω δὲ κεχωρηκότες, συχνοῖς Πολωνοῖς καὶ Μόσχοις καὶ Σάξοσιν ἐμπίπτουσι παρὰ τῷ Βιστούλᾳ ποταμῷ. καὶ εἰς μάχην αὐτοῖς συμπλακέντες ἡττῶνται. Καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ συμπλοκῇ πίπτουσιν, οἱ δὲ ζωγροῦνται, οἱ δὲ κακῶς ἀπαλλάττονται, φυγῇ τὴν σωτηρίαν πραγματευόμενοι, καὶ πάλιν ἐνσκήπτουσι τῇ Μολδαβίᾳ. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν οἷα κόρακες προσφυέντες χείρουσι τῶν δυστήνων οἰκητόρων τὸ ἦπαρ, οἱ δὲ τόπον ἀμείβουσιν ἐκ τόπου, πανταχοῦ ἴχνη πολλῆς ὠμότητος καὶ μεγάλης ἀπηνίας καταλιμπάνοντες.

Ἡμεῖς δ' ἐκ βάθους καρδίας στενάζομεν, καὶ δάκρυσι βρέχομεν τὸ πρόσωπον, τὰς χεῖρας ἐς οὐρανὸν αἴροντες, καὶ παῦλαν τῶν δεινῶν ἐξαιτούμενοι. Τοῦτο μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν προκατειλημφότων χαλεπῶν, τοῦτο δὲ ταῖς τουτωνὶ τῶν παλαμναίων ἐπηρείαις, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὰ κατὰ παραχώρησιν θεοῦ ἐπεισφρήσαντα τῶν ἀκρίδων στρατόπεδα, καὶ ἤδη διὰ πέντε ἐτῶν δηοῦντα τὰ λήϊα, ἐς μεγίστην ἀπορίαν συνηλάθη τὸ ὑπήκοον. Ὁ δὲ πόλεμος, ὃν ἤδη δεύτερον κατὰ τῶν Μόσχων ὠδίνουσιν οἱ Ὀθωμανοί, ἐπιτείνει τὴν αἴσθησιν τῶν ἀνιαρῶν, καὶ μέσης διϊκνεῖται τῆς καρδίας. Καίτοι γὰρ τῶν Μόσχων παραχωρησάντων αὐτοῖς τοῦ φρουρίου τῆς Ἀζοβίας, ἀλλ' ἔτι τῶν τῆς Πολωνίας ὁρίων οὐκ ἐξελθόντων, ἐμποδὼν δὲ γιγνομένων τῷ ῥηγὶ τῶν Σβέκων, καὶ οὐ ῥᾳδίαν παρεχομένων αὐτῷ τὴν ἐς τὰ οἴκοι ἐπάνοδον, ταύτῃ τε παραχαράττοντων τὰ συγκείμενα, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγησάμενος εἶναι ὁ βασιλεὺς, τοὺς τῶν Μόσχων ὁμήρους εἰς εἰρκτὴν ἐμβάλλει, καὶ μάλα γενναίως εἰς ἐκστρατείαν παρασκευάζεται, ἀνερεθίζοντος αὐτὸν τοῦ τε τῶν Σκυθῶν βασιλέως καὶ τοῦ τῆς Σβεκίας ῥηγός. Καὶ ἤδη ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς ἵσταται τὰ πράγματα· ὥστε εἰ μὴ ἡ ἄνωθεν ῥοπὴ

πάλιν κατευνάσῃ καὶ καταστορέσῃ τὸν ἀνεγειρόμενον τοῦ πολέμου τυφῶνα, φεῦ ὁπόσων χαλεπῶν γευσόμεθα, οὐ μόνον ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ πολλὴ τῆς οἰκουμένης ἀπόμοιρα. Ἀλλὰ ταῦτα ἐπὶ τῇ θείᾳ κεῖται προνοίᾳ, κἀκεῖθεν ἡ λύσιν τῶν δεινῶν ἐλπίζομεν, ἢ κἂν τὴν ἐν αὐτοῖς καρτερίαν.

Οὕτως ἄρ', ὦ ἱερὰ κεφαλή, ἔχει τὰ ἡμέτερα· τοιούτοις δεινοῖς τρυχούμεθα καὶ τηκόμεθα. Ἀλλὰ καίτοι μυρίαις περιαντλούμενοι φροντίσιν, ὑποκλέπτομεν ἑαυτοὺς ἐνίοτε ταῖς ἡγεμονικαῖς ἀσχολίαις, καὶ μόριόν τι χρόνου προσεπιμετροῦμεν τῇ μελέτῃ τῶν λόγων. Καὶ ὁτὲ μὲν ἡμᾶς ὁ θεῖος Πλάτων δαιμονίως παραπέμπεται τῶν λόγων ταῖς ἴυγξι, ὁτὲ δὲ Ἀριστοτέλης περὶ τὰ ἤθη φιλοσοφῶν καταθέλγει· ἐνίοτε τῇ Πινδαρικῇ μούσῃ προσομιλοῦμεν, καὶ τῶν δακνουσῶν φροντίδων τὸν νοῦν ἀνιέντες, τοῖς ἡδυτάτοις ἐκείνοις νάμασιν ἐπάρδομεν. Ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἡ ῥητορεία κατακηλεῖ, καὶ οἱ ἐπὶ λόγοις θυμαζόμενοι, ὧν ἀπὸ τῆς γλώττης οἱ χρυσοῖ πίδακες ἀναβλύζουσι καὶ δαιμονίως ἡμᾶς καταθημαγωγοῦσιν· ὁ μὲν ἡμέτερος ὁ θεσπέσιος ἱεράρχης, τὸ σεμνολόγημα τῆς Ἀντιοχείας [1], θειοτέροις ἱάμασι κατημαλάττων τὰ τῆς ψυχῆς τραύματα, καὶ ἐς καρτερίαν θαυμασίως παιδαγωγῶν· ἄτερος δὲ ὁ Δίων [2], ἐξαισίων νοημάτων ἐς ἤθη καὶ πολιτείαν τεινόντων χορηγίᾳ τὸν νοῦν ψυχαγωγῶν ἅμα καὶ κατακαλλύνων. Ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν μολδαβικὴν ἱστορίαν οὐκ ἀηδῶς ἐπερχόμεθα (συνετὴ γὰρ ἡμῖν ἤδη καὶ ἡ ἐπιχώριος γλῶσσα)· ἥτις τῶν πρὸ ἡμῶν ἡγεμόνων τοὺς βίους καὶ τὰς τύχας ζωγραφίζουσα, καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων τὸ ἄστατον ὑπ' ὄψιν τιθεῖσα, παρέχεται ἡμῖν οὐ τὴν τυχοῦσαν ὠφέλειαν.

Ἀλλ' ἡμεῖς, ὦ θεσπεσία κεφαλή, λαθόντες ἑαυτοὺς ἐς ἀπεραντολογίαν ἐξωκείλαμεν, καὶ ἦν ἐν προοιμίοις τῆς μακρᾶς ἕνεκα σιωπῆς ἐξητησάμεθα συγγνώμην, νῦν διὰ τὴν τῶν λόγων πλημμύραν οὐκ ἀπεικότως δεησαίμεθα· ἴσως δὲ καὶ ταύτῃ πεπλημμελήκαμεν, ὅτι οὐδὲν δέον τὰ κατ' αὐτοὺς διέξιμεν, οὐκ ἔξω ὑπονοίας ὄντες κλέος ἑαυτοῖς ἐντεῦθεν προμνηστεύεσθαι. Ἀλλ' ὁ πολὺς Κικέρων ἐξαιρεῖται καὶ ἡμᾶς τῆς αἰτίας· κἀκεῖνος γὰρ τὰς σελίδας τῶν αὐτοῦ λόγων τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμπίπλησιν ἐπαίνοις, καὶ ἀπανταχοῦ τὰ τῆς ὑπατείας κατορθώματα, καὶ ἡ κατάλυσις τῆς Κατιλίνα στάσεως, καὶ ἡ πολιτικὴ περινοίᾳ περιποιηθεῖσα τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων ἀσφάλεια.

1. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐγεννήθη ἐν Ἀντιοχείᾳ.
2. Δίων ὁ Χρυσόστομος.

Ἐρρώσθω ἐπιμήκιστον ἡ ὑμετέρα μακαριότης, ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ὅλως αὐτῆς ἠρτημένων θερμῶς εὐχομένη.

1712 δεκεμβρίου 20.

59

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Ὅτι φίλα τῇ σῇ λογιότητι τὰ παρ' ἡμῶν φοιτῶντα γράμματα ἥκιστ' ἀμφιγνοοῦμεν· πῶς γὰρ ἀμφιγνοήσαιμεν, πάνυ καλῶς ἐπιστάμενοι τὸ διακαὲς φίλτρον ὅπερ ἀνέκαθεν περὶ ἡμᾶς ἐπιδειξαμένη, οἷα φιλόστοργος πατὴρ περιέχεσθαί τε καὶ φροντίζειν τῶν ἡμετέρων οὐδέποτε διαλέλοιπε. Τῶν γὰρ αὐτῆς μονονοὺχ ἐπιλελησμένη τὰ καθ' ἡμᾶς ὅλως ἀναπολεῖ, πόθῳ τε καὶ φόβῳ τὴν ψυχὴν ἐς ἀεὶ μερίζεται· καὶ κατὰ ῥοῦν μὲν ἡμῖν τῶν πραγμάτων χωρούντων, γέγηθε καὶ διακέχυται, σκαιῶς δ' ἔχειν ὑφορωμένη, πτοίᾳ κάτοχος ἀγωνιᾷ καὶ ἀσχάλλει.

Νῦν δὲ τῆς διαπτάσης ἤδη φήμης πολυειδῶς θρυλλούσης τὰ ἐν Μολδαβίᾳ καὶ ἐν τῇ γείτονι Τεγίνᾳ χωρήσαντα, οὐδ' ἀκραιφνῶς ἐξηγουμένης τὰ γεγονότα, ἀλλ' ὡς αὐτῇ φίλον ἃ μὲν περιαιρούσης ἃ δὲ προσαναπλαττούσης, καὶ τὴν ὑμετέραν ἐμμέλειαν οἶμαι διαφέρεσθαι ταῖς ἐννοίαις καὶ ὑπονοίαις, οὐκ ἔχουσαν δ' ἐφ' ὁπότερα τράπηται ἐπέχειν τὴν ἐπὶ τοῖς θρυλλουμένοις ψῆφον· ἴσως δὲ νεανιευομένου τοῦ φίλτρου καὶ πλεῖον ἀπονέμουσαν τῷ περὶ τὸν φιλούμενον δέει, ὑποτοπάζειν ὅσα ἀντίξοα καὶ ὅσα ἀπαίσια. Καὶ διὰ τοῦτ' ἄρα, καίπερ οὔπω πεπαυμένου τοῦ ἄρτι ἀναρραγέντος τυφῶνος, ἀλλ' ἔτι τῶν πραγμάτων κυμαινομένων, οὐ δέον ἔγνωμεν σιωπῶντες ἐν ἀγωνίᾳ καταλιπεῖν ψυχὴν οὕτω περιπαθῶς ἡμῶν ἐξηρτημένην, καὶ ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τύχῃ σαλεύουσαν. Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ παρεάσωμεν αὐτὴν δέει συνεχομένην, ἐν αὐτοῖς προοιμίοις εὐαγγελιζόμεθα τῇ σῇ τιμιότητι, θεοῦ ἐλέει καλῶς ἔχειν τὰ περὶ ἡμᾶς ὥς γε ἐν χειμῶνι καὶ ἐν μέσῳ πελάγει ἐπὶ σαθρᾶς καὶ πεπονηκυίας ὁλκάδος. Καίτοι γὰρ, μετὰ πολλῆς τῆς ῥύμης τῶν πνευμάτων φερομένων, μικροῦ δεῖν διερράγη ἡμῖν τὰ ἱστία, τό τε σκάφος, ἀλλεπαλλήλοις τοῖς κύμασι περιαντλούμενον, μονονουχὶ καταβεβύθισται, ἀλλὰ τῆς ἄνωθεν κραταιᾶς

χειρὸς τῶν σιάκων ἐπειλημμένης καὶ διακυβερνώσης τὰ ἡμέτερα, ἀσινεῖς μέχρι δεῦρο περιγεγόναμεν καὶ τῶν ἀπαντώντων δεινῶν ἐκρατήσαμεν· καὶ ἐς τοὐπιὸν δὲ, θεοῦ συναιρουμένου, κρατήσειν ἐλπίζομεν. Ταύτῃ τοίνυν ἡμῖν πεπροσιμιάσθω, ἴσως δὲ μακρότερον ἡ ξυγχωρεῖ νόμος ἐπιστολῆς.

Μεταβῶμεν δ' ἤδη ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν τῶν πεπραγμένων, καὶ τὰς ἀμφοῖν τοῦ τε τῆς Σβεκίας καὶ τοῦ τῆς Πολωνίας βασιλέως τύχας ἐκτραγῳδήσωμεν. Καίπερ γὰρ πολλὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ ἡμεῖς τε πεπονθότες καὶ τὸ ὑφ' ἡμᾶς ὑπήκοον παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Σβεκίας καὶ τῶν Πολωνῶν, τῶν χειμαδίων προφάσει ἀπηνῶς λίαν καὶ ἀπανθρώπως τῇ Μολδαβίᾳ προσφυέντων, καὶ διὰ τοσούτων ἐτῶν κειράντων αὐτὴν, καὶ λείαν Σκυθῶν ποιησαμένων, τὸ δὴ λεγόμενον, διὰ ταῦτα οὐκ ἐφηδόμεθα (μὴ γένοιτο) τῷ τούτων πτώματι, οὐδ' ἐπεμβαίνομεν τῷ νεκρῷ· ἐπειδὴ πόρρω τοῦτο φιλοσοφίᾳ πρέποντος ἤθους, καὶ διαθέσει ψυχῆς Χριστῷ τετελεσμένης ἀπᾷδον, ἢ ἐπιτέτακται τοῖς ἑπταικόσιν ἀφιέναι τὴν μῆνιν, καὶ κλαίειν τοῖς κλαίουσι.

Τοῦ βασιλέως ἄρα τῆς Σβεκίας καὶ τοῦ σουλτάνου τῶν Σκυθῶν ἐπὶ τῇ ἀνανεώσει τῶν μετὰ τοῦ αὐτάρχου τῶν Μόσχων συνθηκῶν πάνυ δυσχεραινόντων, καὶ τὰς ἐκείνων πράξεις διαβαλλόντων παρὰ τῷ ἡμετέρῳ βασιλεῖ, καὶ ὅλῳ σθένει μηχανωμένων τῆς εἰρήνης τὴν διάλυσιν, Γιουσοὺφ δὲ τοῦ παραδυνάστου στερρῶς ταῖς ἐκείνων προσβολαῖς ἀντιτείνοντος, καὶ ὅση δύναμις τὴν ἐν Πολωνίᾳ τῶν Μόσχων τριβὴν ἐπηλυγάζοντος, καὶ προασπίζοντος τῆς εἰρήνης, μέχρι μὲν τοῦ παρελθόντος ὀκτωβρίου μηνὸς ἐν ἀμφιβόλῳ ἦν τὰ πράγματα, τῇ ἑκατέρωθεν ἀνθολκῇ ταλαντευόμενα. Ἀλλὰ τοῦ τῶν Ὀθωμανῶν βασιλέως τὴν μετὰ τιμῆς ἐπάνοδον τοῦ Σβέκου προθυμουμένου, καὶ πολὺ ἐντεῦθέν οἱ κλέος ἀπαντήσειν οἰομένου, οὐδ' εὐνοοῦντος τῷ παραδυνάστῃ Γιουσοὺφ διά τινας ἐνδομύχους ὑποψίας, προσέτι δὲ, κατὰ τὸ ἀνέκαθεν τῶν Ὀθωμανῶν ἔθος, οὐκ ἀνυπόπτου οὔσης αὐτῷ τῆς ἐν τῇ βασιλευούσῃ προσεδρείας, ἔνθεν τε καὶ ὠδίνοντος πρὸ πολλοῦ τὴν εἰς Ἀδριανοῦ ἐκδημίαν, ἐς πέρας ἄγουσιν ὁ Σβέκος καὶ ὁ Σκύθης τὸ σκοπούμενον, καὶ πείθουσιν, ὡς οἶσθα, τὸν βασιλέα λῦσαι τὰς μετὰ τῶν Μόσχων σπονδὰς καὶ παραλῦσαι τῆς ἀρχῆς τὸν παραδυνάστην, ἅμα δὲ ὅτι τάχιστα εἰς τὴν Ἀδριανοῦ ἐκφοιτῆσαι. μυρίαις μὲν καὶ ἄλλαις μηχαναῖς χρησάμενοι, ὅπως πάλιν ὁ πόλεμος

ἀναρραγείη, ἀλλὰ τὸ κεφάλαιον καὶ οἷον ὁ Ἀχιλλεὺς τῶν λόγων ἦν αὐτοῖς προσῆκον εἶναι τῷ βασιλεῖ τὰ ἤδη ὑπεσχημένα τῷ Σβέκῳ τελεσιουργῆσαι, καὶ παρασκευάσασθαι αὐτῷ κατὰ τὸν ἐνιστάμενον ἤδη χειμῶνα μετὰ σκυθικῶν στρατευμάτων τὴν εἰς τὰ ἴδια διὰ τῆς Πολωνίας ἐπάνοδον· ἐπὶ ταύτῃ τε τῇ κρηπίδι ἐπῳκοδομεῖτο αὐτοῖς τὸ ἐγχείρημα.

Ὁ βασιλεὺς δῆτα περίδοξον ἅμα καὶ ῥᾳδίαν παρασκευάσαι βουλόμενος τὴν ἐκστρατείαν τῷ Σβέκῳ, αὐτίκα πολλὰ χρυσοῦ τάλαντα, ἵππους, ἁμάξας, πάντα τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀναγκαῖα ἀφθόνως ἐπιχορηγεῖ· καὶ γράμματα ἐκπέμπει τῷ τε τῶν Σκυθῶν σουλτάνῳ καὶ τῷ ἐν Τεγίνᾳ βεζιρίῳ, ᾧ Ἰσμαὴλ ὄνομα, ὅπως ὁ μὲν ἐν τάχει τοὺς Σκύθας ἐκ τῆς Ταυρικῆς χερρονήσου μεταπέμψηται, ὁ δὲ τὰ καθ' ὁδὸν ἀναγκαῖα παρασκευάσῃ, καὶ ἀμφότεροι ἅμα τῷ βασιλεῖ τῶν Σβέκων τὴν εὐθὺ Πομερανίας πορείαν ἐνστήσωνται. Καὶ εἰ μὲν ἀκώλυτα αὐτοῖς γένοιτο τὰ τῆς ὁδοῦ, ἐπιτάττει φείσασθαι τῶν Πολωνῶν, μηδαμῶς ἐφιέντας τῷ στρατῷ λῃΐζεσθαι ἢ δῃοῦν τὴν χώραν· εἰ δ' ἀντιστήσεται ἢ Πολωνοὶ ἢ Μόσχοι, ἐξὸν αὐτοῖς εἴη ὡς πολεμίοις ἑκατέροις ἀποχρήσασθαι, καὶ ἐς χεῖρας ἔρχεσθαι ὅπῃ παρείκοι, ῥᾳδίαν καὶ ἀπαραπόδιστον ὁποιῳοῦν τρόπῳ τῷ Σβέκῳ προνοουμένους τὴν πρόοδον. Ἄγουσι δὴ ἐς ἔργον ὅ τε Σκύθης καὶ ὁ βεζίριος τὰ προσταττόμενα, ὅσα γε ἐς παρασκευὴν τείνει. Καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον πολυάριθμος Σκυθῶν στρατὸς τὸν Ὕπανιν καὶ τὸν Τύραν τοὺς ποταμοὺς περαιωθέντες, ἐν τοῖς περὶ Τεγίναν χωρίοις διασκεδάννυνται.

Ὁ δὲ ἡμέτερος βασιλεὺς, ἤδη ἀρχομένου χειμῶνος, αὐτοσχέδιον ποιησάμενος τὴν ἀπὸ τῆς βασιλευούσης ἀνάζευξιν, λάβρων τε ὑετῶν καταφερομένων, πολλὰ κακοπαθήσας καθ' ὁδὸν, καὶ διὰ τὴν τῶν ὑδάτων πλημμύραν ἀνθρώπων καὶ ὑποζυγίων οὐκ ὀλίγων φθαρέντων, τὴν Ἀδριανοῦ ἤδη κατειλήφει· ὅπῃ φοιτῶσιν αὐτίκα παρὰ τοῦ Δεβλετγιραΐου, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σκυθῶν, γράμματα οὐκ ἐπιλίγδην τοῦ Σβέκου καθαπτόμενα· ὅτι δηλαδὴ βασιλικῇ δαψιλείᾳ καὶ μεγαλοδωρίᾳ πάντων αὐτῷ κεχορηγημένων, καὶ τοῦ σκυθικοῦ στρατοῦ κατὰ χειμέριον ὥραν τὰ οἴκοι καταλιπόντος καὶ μακρὰν πορείαν στειλαμένου, αὐτὸς ἐλιννύει καὶ καινὰς μαστεύει προφάσεις, ὅπως ἀναβολαῖς καὶ ὑπερθέσεσι τρίψας τὸν χρόνον, πάλιν ἐν τῇ Τεγίνᾳ διαμείνῃ. Εἴτε δὴ τοῖς τοῦ Σκύθου γράμμασιν παροξυνθεὶς ὁ βασιλεὺς, εἴτε καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων (ὥς τισι δοκεῖ) ἀπαρέ-

σκεσθαι τοῖς πεπραγμένοις τοὺς πλείους τῶν Ὀθωμανῶν, οὐ μόνον τοῦ βουλευτικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ εἰ μὴ ὅτι τάχιστα ἐπαγάγῃ τὴν θεραπείαν ἴσως οὐκ ἀνεξομένους, ἀλλ' ὡς ἔθος αὐτοῖς τὰ πολλὰ ἀτόποις ἔργοις ἐπιχειρίσοντας ὑπονοησάμενος· ἅμα δὲ καὶ τὸν Σβέκον φωράσας ταῖς τοιαύταις μηχαναῖς οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ τὰ αὐτῷ συνοίσοντα θηρώμενον, πολλὴν προστρίβεσθαι τῷ κοινῷ τῶν Ὀθωμανῶν τὴν ζημίαν· ὁπότε δ' αὐτῷ ξυμφέρον εἴη ἐς τὰς μετὰ Μόσχων ξυμβάσεις ἑτοίμως χωρῆσαι (Ἡ γὰρ φήμη τὴν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Σβέκων Στάϊμποκ ἐν Μεκλεμπούργῳ μετὰ τῶν Μόσχων καὶ Σαξόνων ἄρτι γεγονυῖαν δεκαπενθήμερον ἀνακωχὴν ἐτράνωσε, διϊσχυριζομένη πρόδρομον εἶναι τῆς ὅσον οὔπω γενησομένης εἰρήνης). Ἔνθεν ἑτέραν ὁδὸν τρέπεται ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς καὶ διὰ ταυτασὶ τὰς αἰτίας καὶ δι' ἄλλας, ἃς ἔς γε τὸ παρὸν οὔ τοί γε γράφειν, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἐξικέσθαι πάνυ δυσχερὲς, ἴσως δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀξυδερκεστάτους λανθάνουσιν. Αἱ γὰρ βασιλέων καρδίαι βαθὺ φρέαρ εἰσίν, ὥστε καὶ Δηλίῳ κολυμβητῇ οὐ ῥᾴδιον εἶναι διερευνᾶσθαι τὰ ὅτι ἐνδοτάτω κείμενα· χρόνος δὲ μόνος ὁ μετέπειτα τὰ τοιαῦτα διαιτᾷ, καὶ ἐς φῶς προάγει μετὰ τὰς πράξεις τὰς καταρχικὰς τούτων αἰτίας. Τοῦτο δὲ χαρακτηρίζει καὶ ἐξαίρει τὴν τοῦ βασιλέως φρόνησιν, τὸ ἀποκρύψασθαι τῇ κατὰ βαθμὸν προόδῳ τὸ ἀθρόον τῆς μεταβολῆς· καὶ τῶν τὰ τοιαῦτα παρατηρούντων, καὶ τὰς αἰτίας τῆς αἰφνιδίου μεταβολῆς ἀνερευνώντων τὴν περιέργειαν ἀποκρουόμενον, ἀκροβολισμοῖς τὸ πρῶτον χρήσασθαι, διὰ γραμμάτων τῷ Σβέκῳ δηλώσαντα πρὸς θυμοῦ οἱ καθεστηκέναι τὴν κατὰ τὰ ἤδη ξυγκείμενα ἐς τὰ οἴκοι αὐτοῦ διὰ τῆς Πολωνίας ἐπάνοδον, ἀξύμφορόν τε εἶναι τὴν ἐπὶ πλεῖον μέλλησιν. Ἀλλ' ὁ Σβέκος πολλάκις πεπειραμένος τῆς τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν εὐμενείας καὶ εὐχερείας, καὶ οὔτε ταύτην τὴν ἐπιταγὴν ἀπαραίτητον ἡγησάμενος, τὴν μὲν ἐκστρατείαν φανερῶς οὐκ ἀπανίσταται, μυρίας δὲ προΐσχεται προφάσεις, καὶ μακροτέρου χρόνου δεῖσθαί φησι τὰ τῆς παρασκευῆς, ταύτῃ τε μηχανᾶται δυσωπήσασθαι τὴν τοῦ βασιλέως γνώμην.

Τῷ δὲ βασιλεῖ ἐγνωσμένον ἦν ἤδη εἴτε ἑκόντα εἴτε καὶ ἄκοντα ὑπὸ χεῖρα αὐτὸν ποιήσασθαι· καὶ μετὰ τὴν πρώτην ἀνάνευσιν τοῦ Σβέκου προφανῶς ἤδη ἐς ὀργὴν ἀναφλέγεται, καὶ τοὺς οἰκειοτάτους ἐκπέμπει τὸν πρωτοκόμητα τοῦ βασιλικοῦ σταύλου καὶ τὸν ἄρχοντα τῶν τζαουσίων· γράμματά τε ἐγχαράττει τῷ τε Σβέκῳ καὶ τῷ ἡγεμόνι τῶν Σκυθῶν

ἀποτόμως καὶ βασιλικῶς ἐπιτάττων, ὅπως εἰ μὴ πειθαρχοίη τοῖς αὐτοκρατορικοῖς προστάγμασιν ὁ Σβέκος, ἀλλὰ χεῖρας ἀνταίροι, τὰ τῆς ἐπιξενίσεως παραχαράττων καθήκοντα, ὁποιῳοῦν τρόπῳ καὶ ὁποιαοῦν μηχανῇ τὴν αὐτοῦ ἐπήρειαν ἀποκρούσωνται, καὶ ζωγρήσαντες ἐκπέμψωσιν ὅποι βασιλεῖ φίλον. Φοιτησάντων ἄρα τῶν βασιλικῶν ἐνταλμάτων, πάλιν ἀπόπειραν ποιοῦνται τῆς τοῦ Σβέκου γνώμης. Ὡς δὲ τὸ ἔμμονον καὶ ἀκράδαντον τῆς ἐκείνου ψυχῆς ξυνήκασιν, αὐτίκα περικαθίζουσι τοὺς Σκύθας καὶ τοὺς ἐν Τεγίνᾳ ἱππεῖς, καὶ ἐν στενῷ καθείργουσιν αὐτόν τε καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, ἐς τοσοῦτόν τε πιέζουσιν, ὥστε καὶ ὕδατος μεταλαβεῖν ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος ἀπείργουσι ποταμοῦ. Ὑποτοπάζοντες δὲ ὅ τε σουλτάνος καὶ ὁ βεζίριος θυμῷ ζέοντος τοῦ βασιλέως ἐκφοιτῆσαι τὰς οὕτω σφοδρὰς προσταγὰς, κοινῇ βουλῇ αὖθις ἀναπυνθάνονται εἴ γε πάντως βουλομένῳ εἴη τῷ αὐτοκράτορι μὴ πειθόμενον τὸν Σβέκον ὁποιῳοῦν τρόπῳ καταβαλεῖν καὶ καταστρέψασθαι ἴσα πολεμίῳ χρησαμένους.

Παραρρυεισῶν τοίνυν ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ἕτερα φοιτᾷ γράμματα, κυρίαν εἶναι δηλοῦντα τὴν ἤδη ἐκδοθεῖσαν ψῆφον, καὶ ἐντελλόμενα ὅτι τάχιστα καταστρέψασθαι τὸν Σβέκον, καὶ δίκας ἀχαριστίας εἰσπράξασθαι, καὶ εἰ δυνατὸν ζωγρήσαντας ἐκπέμψαι ὅποι τεταγμένον ἤδη ἦν. Τότε δὴ τὴν τελευταίαν τοῦ βασιλέως εἰληφότες γνώμην, τῷ τε σκυθικῷ καὶ τῷ ὀθωμανικῷ στρατῷ, τῷ ἱππικῷ καὶ τῷ πεζικῷ, τοῖς τῶν Σβέκων προσβάλλουσι καταλύμασι, καὶ προσαράσσουσιν αὐτοῖς τοῖς πυροβόλοις καὶ ταῖς ἑλεπόλεσι (ταῖς κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶσσαν βομβάρδαις καλουμέναις), ἐξ ὧν ἡ θειώδης κόνις καὶ τὰ σιδηρᾶ σφαιρίδια, μετὰ πολλῆς τῆς ῥύμης ἐκτοξευόμενα, τῷ μὲν δούπῳ τὸν ἀέρα παταγοῦσι, τὰ δὲ προσπίπτοντα ὁπόῖα ποτ' ἂν ᾖ καταβάλλουσιν. Ὁ δὲ Σβέκος ἀδροῖς φιλοδωρήμασι διὰ μακροῦ χρόνου τὴν τῶν πεζῶν στρατιωτῶν, οὓς γιανιτζάρους καλοῦσιν, εὔνοιαν ἑαυτῷ περιποιησάμενος, κατὰ ταυτηνὶ τὴν ἔφοδον τῶν εὐεργετημάτων αὐτοὺς ἀναμιμνήσκει, καὶ ἐς στάσιν ἀναρριπίζει. Ἀλλ' ὁ βεζίριος ἀποκλίνει τὸν κίνδυνον, καὶ ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ὑπερθέμενος τὴν ἔφοδον, τοὺς προέχοντας τοῦ στρατοῦ ὡς αὐτὸν μεταπέμπεται καὶ ὑποσχέσεσιν ἀναθερμαίνει, τήν τε τοῦ Σβέκου ὕπουλον γνώμην ἐκφαυλίζει· ὥστε κἀκείνων συνιέντων ὡς οὐκ ἀσφαλὲς αὐτοῖς εἴη ἀντιβαίνειν τοῖς βασιλικοῖς προστάγμασι, κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν πασσυδεὶ μετὰ πολλοῦ θυμοῦ καὶ ῥύμης ποιοῦνται τὴν ἔφοδον. Ὁ δὲ σουλτάνος καὶ

ὁ βεζίριος τῶν ἵππων ἐπιβάντες, ὁ μὲν φαρέτραν ὁ δὲ ξίφος περιεζωσμένος, περιΐασι, καὶ τὸν στρατὸν λόγοις καὶ σχήμασι καὶ χρήμασιν ἀναθερμαίνουσιν ἐς τὸ ἔργον, καίπερ προθύμως ἤδη ἔχοντα καὶ τοῖς λαφύροις ἐπικεχηνότα· πολλὰ γὰρ καὶ βαρύτιμα κειμήλια, πάντα παρὰ τῆς τοῦ βασιλέως μεγαλοδωρίας χορηγηθέντα, ἐναποκείμενα εἶχεν ὅ τε Σβέκος καὶ οἱ περὶ αὐτόν. Καὶ ἐς μὲν τὴν ἔπαυλιν, ἐν ᾗ περίπου τοὺς πεντακοσίους Σβέκοι διηυλίζοντο, ἐκ ῥᾴστου ἐμβάντες, αὐτίκα χειροῦνται τοὺς Σβέκους καὶ τὴν ἔνδον ἀποσκευὴν διαρπάζουσιν· ἐξέλκουσι δὲ τούς τε ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας τὰς αὐτῶν παλλακίδας, ὧν τοὺς μὲν ἀνθισταμένους παίουσι καὶ κατακαίνουσι, τὰς δὲ ζωγροῦσιν.

Ὁ δὲ τῶν Σβέκων βασιλεὺς ἧκιστ' οἰησάμενος πρόσω χωρῆσαι τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ πολεμίων ἔργων ἅψασθαι, εὐθὺς μὲν οὐ συγχωρεῖ τοῖς ὑπ' αὐτὸν χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις· ὡς δὲ ἐξήκετο ὅπη χωροίη αὐτοῖς τὸ ἐγχείρημα, ἐς τὸ ἐνδοτάτω ταμεῖον μεταχωρεῖ, καὶ τοὺς λογάδας τῶν Σβέκων περὶ αὐτὸν στήσας μεγάλην ἐνδείκνυται γενναιότητα. Ἐφορμώντων γὰρ τῶν στρατιωτῶν, αὐτοχειρίᾳ πολὺν ἐργάζεται φόνον· ὥστε τοὺς Ὀθωμανοὺς ἀπαυδήσαντας καὶ ἀναίμακτον ἑαυτοῖς πραγματευομένους τὴν νίκην ἐξ ἐπιταγῆς τοῦ βεζιρίου πῦρ ὑποβαλεῖν τῇ οἰκίᾳ. Καὶ τῆς μὲν ἤδη πυρπολουμένης, ἅπλετον ἀναδίδοσθαι φλόγα· τὸν δὲ γενναῖον βασιλέα ἵστασθαι ἀκαμπεῖ τῷ φρονήματι, Ἄρεος πνέοντα, καὶ πολλῷ θυμῷ κατὰ τῶν ἐμπιπτόντων χωροῦντα. Ἀλλὰ τῶν Ὀθωμανῶν ζωγρῆσαι αὐτὸν προθυμουμένων, καὶ πολλῶν μὲν φονευθέντων, ἑνὸς δὲ τῆς τοῦ βασιλέως χειρὸς ἐκκρουσαμένου τὸ ξίφος, καὶ Σβέκου τινὸς ἐπισημήναντος τὸ βασιλέως ὄνομα, ἐκ τοῦ παραχρῆμα πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν περιστοιχίσαντες ζῶντα ἀπάγουσι τὸν βασιλέα καὶ τῷ βεζιρίῳ προσφέρουσι, κατ' ἐπιπολὴν δύο πληγὰς εἰληφότα, τὴν μὲν ἐπὶ τῷ προσώπῳ τὴν δὲ ἐπὶ θατέρᾳ ταῖν χεροῖν. Καὶ ὁ μὲν βεζίριος ὡς ἕρμαιον δέχεται τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ καίπερ αἵμασιν ὑποβρύχιος, οὐδ' ὁπωσοῦν παρηλλαγμένῳ ἀλλὰ μειδιῶντι τῷ προσώπῳ· « Εὖγε, εὖγε! » φησί· μονονουχὶ λέγων· « Οὕτως ὑμεῖς φιλοφρονεῖσθε ἐπιξενιζόμενον βασιλέα; » Ἐκεῖνος δὲ οὐ ξυνιεὶς τὴν εἰρωνείαν, ἀκαίροις καὶ ἀνοήτοις δεξιώσεσι καὶ φιλοφροσύναις ἐπιχειρεῖ παραμυθήσασθαι τὸν ὑπὸ χεῖρα.

Οὕτω δὴ ὁ φοβερὸς καὶ αὐτοῖς τοῖς Ὀθωμανοῖς τῆς Σβεκίας βασιλεὺς, ἄνευ προφανοῦς αἰτίας κύδου, φασὶ, μετατραπέντος, ὑπόθεσις γέγονε

τραγῳδίας, οὕτω πολυειδοῦς καὶ παραδόξου, ὥστε ποικίλοις πάθεσι κατα-πεπλῆχθαι τοὺς ἀκούοντας οὐδὲν μεῖον ἢ τοὺς αὐτόπτας γεγονότας τοῦ δράματος. Ἔνθεν γὰρ θάμβος ὕπεισι διὰ τὸ ἐκείνου πέρα τοῦ μετρίου στερρὸν καὶ ἀντιπίπτον οὐ μόναις ταῖς ἀπὸ τῆς τύχης προσβολαῖς, ὃ γεν-ναίας ψυχῆς ἐπίσημος ὢν χαρακτὴρ ἐπαινεῖται καὶ ἐκθειάζεται, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐμφρονεστάταις τῶν εὐνοούντων βουλαῖς ἀντιβαῖνον καὶ ἀντιτεῖνον οἷς τὸ λελογισμένον ὑπαγορεύει, καὶ ὁ καιρὸς ἐπιτάττει, καὶ ἡ τῶν πραγμάτων ἐπιβάλλει κατάστασις. Ἔνθεν δὲ οἶκτος ἄπλετος καὶ ἀθυμία πολλὴ καταχεῖται τῆς ψυχῆς, ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἀθρόαν οὕτωσὶ μεταβολὴν πραγμάτων καὶ τύχης περιπέτειαν ὁρώσης· καὶ ὃν ἄρτι ὁ τῶν Ὀθωμα-νῶν αὐτοκράτωρ διὰ πολλῆς εἶχε τιμῆς, καὶ προθύμως ἐπένευε τοῖς αὐτοῦ βουλήμασι καὶ αἰτήμασιν, ὥστε πάντας τοὺς ἐν τέλει καὶ αὐτοὺς τοὺς βεζιρίους, ἐξαισίῳ κατειλημμένους δέει, προθύμως ὑπουργοῦντας αὐτῷ διατελεῖν, ἐκεῖνον ἤδη καταβεβλημένον ἀθρούσης, καὶ μονονουχὶ σκυθικῆς λύττης γεγονότα παρανάλωμα. Καὶ οὐδέπω δῆλον πῇ στήσεται ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων ῥύμη. Ἐς τὸ παρὸν γὰρ τέτταρας μόνας ἡμέρας παρὰ τῷ βεζιρίῳ διατρίψας, καί τινας τῶν ἐξηνδραποδισμένων Σβέκων ἀνερευνησάμενος καὶ ἐς αὐτὸν μετακαλεσάμενος ἐπιστάσης τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔμελλεν ἀναζεῦξαι, ἐπικαλυψάμενος ἑαυτὸν, φοράδην ἐπιτίθεται τῷ ὀχήματι. Καὶ προπέμψαντος τοῦ ἐν Τεγίνᾳ βεζιρίου μέχρι τῶν προα-στείων, ἐκεῖθεν δὲ ἐπανακάμψαντος, ἕτερος πασᾶς, ᾧ Μουσταφᾶς ὄνομα, κατὰ πρόσταγμα βασιλικὸν ἐς Θεσσαλονίκην, ὥς γε οἱ πλείους φασίν, ὑπερόριον αὐτὸν ἀπάγεται.

Καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν Σβέκον οὕτω πως συμβέβηκεν. Ὁ δὲ τῶν Σκυθῶν σουλτάνος καὶ ὁ ἐν Τεγίνᾳ βεζίριος, οὐ τοσοῦτον προνοίᾳ τῆς δυστήνου Μολδαβίας, ἀλλὰ μᾶλλον δειλίᾳ, μὴ καὶ τῶν πολωνικῶν στρατευμάτων περὶ τὸν Σβέκον συναυλισθέντων, οὐκ ἐκ ῥᾴστου χωρήσῃ ἡ ἐκείνου καταστροφὴ, πέμπουσι πρὸς ἡμᾶς γράμματα καὶ στρατιώτας, τὴν ἔξωσιν τῶν ἐν τῇ Μολδαβίᾳ Πολωνῶν ἐπιτάττοντες, καὶ εἰ ἀντισταῖεν παίειν καὶ φονεύειν κελεύοντες. Ἀλλ' ἡμεῖς τὸν νοῦν τῆς ἐπιταγῆς συνιέντες, καὶ τὸ ἄστατον καὶ ἐκ ῥᾴστου μεταβαλλόμενον τῆς γνώμης τῶν Ὀθωμανῶν οὐκ ἀγνοοῦντες, οὐ μέχρι φόνου καὶ αἵματος χωρεῦμεν, ἱππεῖς δὲ καὶ πεζοὺς περίπου τοὺς δισχιλίους μετὰ τῶν σκυθικῶν καὶ ὀθωμανικῶν ἱππέων ἐκπέμπομεν, καὶ παραγγέλλομεν αὐτοῖς οὐχ ἑμόσε χωρῆσαι,

οὐδὲ φόνῳ καὶ αἵματι τὴν ἔξωσιν τῶν Πολωνῶν κατορθώσασθαι, ἀλλὰ στρατηγήμασι χρησαμένους ἀναιμωτὶ ἐς ἔργον ἀγαγεῖν τὸ προσταττόμενον. Καὶ πολλὴ χάρις τῷ κρείττονι· ἄνευ γὰρ μάχης καὶ φόνων οἱ Πολωνοὶ ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας τελοῦντες, τοῦτο μὲν ἀπειλαῖς, τοῦτο δὲ ὑποσχέσεσι, σχίζονται τὰς γνώμας καὶ διασκεδάννυνται. Καὶ οἱ μὲν εἰς Πολωνίκν δραπέται ὤχοντο, οἱ δὲ προσεχώρησαν τῷ βασιλεῖ Σκυθῶν· ὁπόσοι δὲ αὐτόχθονες ἦσαν ἐκ Μολδαβίας, καταθέντες τὰ ὅπλα ὑποκλίνουσι τὸν αὐχένα, καὶ συγγνώμην αἰτοῦνται παρ' ἡμῶν, καὶ ἐπιτυγχάνουσι. Θεοῦ τοίνυν φιλανθρωπευσαμένου περὶ ἡμᾶς καὶ περὶ τοὺς δυστήνους Μολδάβους, τοῖς τε ἀπὸ σπλάγχνων δάκρυσιν ἐπινευκότος, ἀπηλλάγημεν ὀπωσοῦν, τό γε νῦν ἔχον, τῆς τῶν Πολωνῶν ἐπηρείας· εἴθε δὲ καὶ παντάπασιν ἀπαλλαγείημεν. Οἱ γὰρ ὑποκύψαντες τῷ Σκύθῃ τὴν Μολδαβίαν ἔτι περιέρχονται, καὶ τῇ ἐκείνου τεθαρρηκότες ὑπερασπίσει, τροφὰς πάλιν ἐπιζητοῦσι παρὰ τῶν δυστήνων οἰκητόρων.

Τῶν δὲ πραγμάτων ἔν τε τῇ Τεγίνᾳ καὶ ἐνταῦθα ὡς ἔφθημεν εἰπόντες κυμαινομένων, Στανίσλαος ὁ βασιλεὺς Πολωνίας, ὀφικιαλίου ὑποδὺς σχῆμα, καὶ τῆς Πομερανίας ἀπάρας τὴν εὐθὺ Τεγίνας στέλλεται, τῷ βασιλεῖ τῆς Σβεκίας σπεύδων ἑαυτὸν προσκολλῆσαι, ὅπως τὰ κατ' αὐτοὺς ἀνακοινωσάμενοι, μιᾷ βουλῇ καὶ συμπνοίᾳ κατὰ τοῦ βασιλέως Αὐγούστου διερεθίσωσι τοὺς Ὀθωμανοὺς, καὶ τῇ ἐκείνων ξυμμαχίᾳ ἀνακτήσωνται τὴν τῆς Πολωνίας βασιλείαν. Ἀλλ' ἐς Μολδαβίαν ἐλθὼν, καὶ οὕτω τεταραγμένοις ἐμπεσὼν τοῖς πράγμασιν, ἑαυτὸν ἡμῖν ἀνακαλύπτει, καὶ γράμματα ἐκπέμπει τῷ τε σουλτάνῳ καὶ τῷ παραδυνάστῃ τὴν εἰς τὰ ὧδε ἄφιξιν αὐτοῦ μηνύων, καὶ τὴν διὰ τῆς ὀθωμανικῆς συμμαχίας ἐς τὴν Πολωνίαν ἀποκατάστασιν ποτνιώμενος. Ἀλλ' ὁ τῶν Σκυθῶν σουλτάνος, ἤδη ἐς προφανὲς ἔχθος κατὰ τοῦ Σβέκου χωρήσας, καὶ τὴν ἐκείνου καταστροφὴν μηχανώμενος, βαρέως φέρει τὴν ἄφιξιν τοῦ Στανισλάου, καὶ δεδιὼς μὴ παρατρέψῃ τὰ μετὰ χεῖρας, καὶ ἐς κίνδυνον αὐτὸν ἐμβάλῃ, κοινωσάμενος τὸ πρᾶγμα τῷ ἐν Τεγίνᾳ βεζιρίῳ, ἐκπέμπουσιν αὐτίκα τοὺς ἀπάξοντας τὸν Στανίσλαον ἐς τὴν παρὰ τῷ Εὐξείνῳ Μπιαλσγρόδαν, ἢ παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν Ἀκκερμὰν καλεῖται. Ἀλλ' ἡμεῖς εἰληφότες τὰ τούτων γράμματα, καὶ οὔτε δίκαιον οὔτ' ἀσφαλὲς ἡγησάμενοι χριστιανὸν βασιλέα ἐς ὑπερορίαν ἐκπέμψαι, ἴσως δὲ καὶ μείζονι κινδύνῳ παραβαλεῖν, ἀναβολαῖς τρίβομεν τὸν χρόνον καὶ τὸ παρὰ τοῦ βασιλέως

ἐκδεχόμεθα πρόσταγμα, τὴν δυνατὴν ἐν τῷ μεταξὺ φιλοφροσύνην ἐπιδεικνύμενοι τῷ βασιλεῖ Στανισλάῳ, καὶ πᾶσαν τιμὴν ἀπονέμοντες, οὐκ ἀμελοῦντες δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν φυλακὴν αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἐκεῖνος οὐκ ἐθέλων ἐπὶ πλεῖον λανθάνειν, ἀναπεῖσαι ἡμᾶς πειρᾶται, ὅπως μὴ ἐμποδὼν γενόμενοι ξυγχωρήσωμεν καταθέντα τὸ προσωπεῖον ἀνακηρύξαι ἑαυτὸν Πολωνίας βασιλέα, καὶ συναγεῖραι τοὺς ὑπ' αὐτὸν Πολωνούς. Ὡς οὖν ἐγκείμενον ὁρῶμεν, πρῶτον μὲν ἐκλιπαρήσεσι δυσωπῆσαι πειρώμεθα· ἀλλὰ μὴ καθυφιέντι, ἀπροκαλύπτως ἀποκρινόμεθα, τὴν αὐτοῦ φανέρωσιν καὶ μετὰ βασιλικῆς τιμῆς ἀναστροφὴν καὶ πρόοδον τῆς τοῦ ἡμετέρου αὐτοκράτορος γνώμης ἠρτῆσθαι, οὔτε ἡμῖν ἐξὸν εἶναι προαρπάζειν ἃ μόνῳ προσήκει διδόναι τῷ βασιλεῖ· καὶ εἴ τι παραχαράξαιμεν, καὶ τῶν μὴ ἐξόντων κατατολμήσαιμεν, ἐς προῦπτον κίνδυνον ἡμᾶς ἐμβαλοῦμεν· ἔνθεν τε ἰδίᾳ μὲν ἀπονέμειν ἡμᾶς αὐτῷ τὴν ἐπιβάλλουσαν τιμὴν, καὶ προθυμεῖσθαι τὴν κρείττονα φορὰν τῶν κατ' αὐτὸν πραγμάτων, κοινῇ δὲ καὶ δημοσίᾳ ἕς γε τὸ παρὸν ἥκιστα δύνασθαι ἐς τὸ πρόσω χωρεῖν, ἀλλ' ἐντὸς συνείργεσθαι τῶν θρηγκίων, ἅπερ αὐτὸς περὶ αὐτὸν τό γε νῦν ἔχον ἐπέξατο, λαθεῖν ἐθελήσας μέχρι καιροῦ καὶ κρύψαι τὸν βασιλικὸν χαρακτῆρα. Εἰ γὰρ προδεδηλωκὼς εἴη τῷ ἡμετέρῳ βασιλεῖ τὴν ἄφιξιν, δι' ἐπιταγῆς ἐκείνου μέχρι τῶν τῆς Μολδαβίας ὁρίων προήλθομεν ἂν ἀπαντήσοντες αὐτῷ, καὶ μετὰ πολλῆς πομπείας προπέμψοντες. Τοιούτοις ἄρα λόγοις τὴν αὐτοῦ γνώμην ἐκμαλάσσοντες, καὶ τὰ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ καὶ ἔθνει κρατοῦντα νόμιμα προϊσχόμεθα, καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς ἱστορίας παραδείγμασι τοὺς λόγους κρατύνομεν. Οὐδὲ γὰρ τῷ Βρεττανῶν βασιλεῖ, ᾧ, εἰ καλῶς μεμνήμεθα, Ῥιχάρδος ὄνομα, μετὰ τὴν ἐς τὴν ἁγίαν πόλιν ἐκστρατείαν διὰ τῆς Ἀουστρίας λαθραίως ἐς τὰ οἴκοι ἐπανακάμπτοντι, ἀκώλυτα ἦν τὰ τῆς πορείας· οὔτε τῷ αὐτοκράτορι Γερμανῶν Καρόλῳ, ὡς οἶμαι, τῷ πέμπτῳ ἐν εἰρήνης καιρῷ οὐ μετὰ βασιλικῆς παρασκευῆς, ἀλλ' ἐν ὀδίτου σχήματι ἐς Βέλγιον διὰ τῆς Γαλλίας εἰσβάλλοντι εὔπορα γέγονε τὰ τῆς διαβάσεως. Ὑπενδίδωσι δὴ τοῖς ἡμετέροις λόγοις καὶ ἠρεμεῖ ἐν Ἰασίῳ δύο πρὸς τὰς εἴκοσιν ἡμέρας, μέχρις ὅτου, τῆς κατεχούσης ταραχῆς ὁπωσοῦν πεπαυμένης, ὁ τῆς Τεγίνας βεζίριος διὰ βασιλικῆς ἀδείας αὐτὸν μεταπέμπεται. Καὶ πολλὰς μὲν ἡμῖν ἀναχωρῶν ὁμολογεῖ διὰ στόματος χάριτας· εἰ δ' ἀντίφθογγος ἡ καρδία τῇ γλώσσῃ, ἡμεῖς μέντοι γε τὸ δέον οὐ παραλιπόντες, ἀλλ'

ἐκπεπληρωκότες κατὰ τὸ ἐγχωροῦν τὰ πρὸς αὐτὸν καθήκοντα, ἀνατιθέμεθα τὰ καθ' ἡμᾶς τῇ θείᾳ προνοίᾳ, παρ' ἧς ἤρτηνται αἵ τε ἀρχαὶ καὶ αἱ πρόοδοι, καὶ μάλιστα αἱ τῶν πραγμάτων ἀποβάσεις. Ἔρρωσο.

1713 φεβρουαρίου 20.

60

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, θειότατε καὶ ἁγιώτατέ μοι δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ταπεινοφρόνως προσκυνῶ καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἁγιωτάτην αὐτῆς δεξιάν, δεόμενος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν νὰ τὴν διατηρῇ ἀσινῆ καὶ ἀλώβητον μετὰ πάσης εὐθυμίας.

Πρὸ ἡμερῶν ἔγραψα τῇ ὑμετέρᾳ πατρικῇ εὐμενείᾳ δηλοποιῶν καὶ ὀλίγα τινὰ ὅσα εἰς ἀκοὴν ὡτίου ἦλθον κατ' ἐκείνην τὴν τοῦ γράφειν ὥραν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ παρόντος φίλου κὺρ Εὐθυμίου, δὲν ἔλειψα νὰ προσφέρω τῇ καλοκαγαθίᾳ ὑμῶν τὴν ὀφειλομένην ὑποκλινῆ προσκύνησιν, σημειόνοντας καὶ τοῦτο περιεργείας χάριν ὅτι χθὲς ἦλθέ μοι ἓν γράμμα φίλου μού τινος, προσώπου ἀξιοπίστου πῶς οἱ Σφέτζοι ἀκούοντες ὅτι ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Σταϊμπὸκ μετὰ τοῦ σὺν αὐτῷ στρατεύματος ἔντας περικυκλωμένος καὶ στενοχωρημένος καὶ ἀπὸ πεῖναν καὶ ἀπὸ ἄλλα χρειώδη ἡτοίμασαν μὲ δυνατὴν ταχύτητα μίαν ἀρκετὴν φλόττα, βάζοντες μέσα καὶ ἱκανὴν στρατιωτικὴν βοήθειαν καὶ ζαερὲν καὶ ἄλλα χρήσιμα τοῦ πολέμου καὶ τὴν ἔστειλαν νὰ προφθάσῃ τὸν στρατηγόν τους πρὸς ἐπικουρίαν. Τὸ ὁποῖον ἀκούσαντες οἱ Δανιμαρκέζοι, ἐφύλατταν ἐνεδρεύοντες τὰς κατὰ θάλασσαν ἐκεῖσε πορείας, ἴσως καὶ ἔλθουν εἰς συνάντησιν. Τὸ ὁποῖον ἔγινεν, ὡς γράφει · καὶ, πολέμου συγχροτηθέντος νὰ ἐνικήθη καὶ νὰ ἐσυντρίφθη ἡ τῶν Σφεκῶν φλόττα, ὥστε νὰ μὴν ἔμεινεν εἰς ἐκείνους ἔτι σωτήριος ἐλπίς. Ἂν τοῦτο λοιπὸν βεβαιωθῇ ὡς ἀληθὲς, ἔπεται τὰ τῆς Πομερανίας νὰ ἔλθουν τοῦ λοιποῦ εἰς πέρας · καὶ θέλομεν ἰδῇ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πρώην μὲν Μπεντὲρ, νῦν δὲ Δυμότικ κράλη τί θέλει κάμῃ. Τοῦτο μόνον παρακαλῶ μὲ θάρρος νὰ μὲ σημειώσῃ, ἂν εἶναι ἀληθινὸν τὸ ἀκουσθὲν ὅτι δηλαδὴ ὁ πρέσβυς τοῦ Φράντζας νὰ ἐζήτησε

θέλημα μὲ ἀρτζιχάλι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Διδυμότειχον νὰ ἀπαντήσῃ τὸν ῥηθέντα κράλην· καὶ τοῦ ἐδόθη ἀπόκρισις μὲ χάτ σερίφι νὰ κάθηται νὰ κοιτάζῃ τὸ ἴδιόν του καὶ νὰ μὴν ἀνακατόνηται εἰς τοιαύτας ὑποθέσεις· τοῦτο εἰ οὕτως ἔχει, καλὰ τρέχουν οἱ δουλειές.

Τοῦτο καὶ εἴ τι ἄλλο ἤθελε γεννήσῃ ὁ καιρὸς, παρακαλῶ, εἰ κελεύει, νὰ μοῦ σημειωθῇ, διότι τώρα ὁποῦ εἶναι ὅλοι αὐτοῦ μαζωμένοι, καὶ τῶν πραγμάτων κινουμένων παραδόξως, ἀδύνατον νὰ μὴ φυτρώσῃ κἄτι τι καινοπρεπὲς, καὶ μάλιστα αὐτὲς οἱ πολλὲς καὶ συχνὲς ἐναλλαγὲς διαφόρων ἀξιωματικῶν προσώπων, φαίνονται νὰ πλησιάζουν εἰς τὰ λόγια τοῦ Ἀλῇ ἐφέντη ὁποῦ ἔλεγε « μπουναρὰ κιλίτζ », καὶ ἂν δώσῃ ὁ θεὸς ὑγιείαν καὶ ζωὴν, ὅλο θέλομεν ἰδῇ καὶ ἀκούσῃ κάποια παράδοξα, μόνον ἡ ἀγαθαρχικὴ πρόνοια νὰ οἰκονομήσῃ τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον.

Εἶδον ἕνα γράμμα εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο καὶ τοῦτο σημειωμένον ὅτι ὁ πρέσβυς τοῦ Φράντζας νὰ ἔστειλε πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μὲ ἄνθρωπόν του λόγους φιλικοὺς καὶ περιποιητικούς. Καὶ, ἂν καλὰ καὶ οἱ Πετεινοὶ παλαιόθεν νὰ ἠξεύρωνται πῶς εἰς τὰ ἐπιχειρήματα, ἔργα καὶ λόγιά τους νὰ εἶναι εὐσταθεῖς καὶ ἄδολοι, πλὴν ἡ ὑμετέρα σοφωτάτη καὶ φρονιμωτάτη ἀγχίνοια θέλει μεταχειρισθῇ τὸν παρόντα καιρὸν πρὸς τὸ συμφέρον, « τέχνη γὰρ, τύχνη παίζει », ἕως οὗ νὰ ἴδωμεν μὲ τὸν καιρὸν πῶς ἡ θεία πρόνοια ἐξοικονομεῖ τὰ πράγματα...

Ἀπαξάπασα ἡ ταπεινή μου οἰκία μετὰ τῶν υἱῶν μου καὶ δούλων αὐτῆς, ὁμοῦ καὶ τῶν ἡμετέρων ὀφφικιαλίων, τὴν δουλικὴν προσκύνησιν σὺν τῷ Χριστὸς ἀνέστη ἐνθέρμως προσφέρουσιν. Αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν διὰ βίου. Τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος διὰ παντὸς εὐλαβέστατος καὶ ταπεινότατος δοῦλος.

1713 ἀπριλίου 8.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός.

61

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα

εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παναγάθου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀκωτέραν παντὸς ἐναντίου, οὗ τῇ χάριτι διὰ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν μέχρι τοῦ νῦν ὑγιαίνοντες διατελοῦμεν.

Ἐδέχθην τοὺς χαιρετισμοὺς τῆς ὑμετέρας μακαριότητος παρὰ τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου καὶ εὐχαριστῶ διὰ τὴν μνήμην. Ἠξεύρω καλῶς πῶς δὲν ἀμφιβάλλει πόσον βαρεῖα καὶ δύσοιστος μᾶς ἐφάνη ἡ στέρησις αὐτῆς, ἀλλ' ἡ ἐλπὶς ὅτι, θεοῦ εὐδοκοῦντος, θέλομεν τὴν ἀπολαύσῃ πάλιν ὑγιᾶ καὶ εὔθυμον γίνεται οὐ παρημικρᾶς παραμυθίας αἰτία καὶ κουφίζει τῆς ἀθυμίας τὸ ὑπερβάλλον. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου μετὰ τοῦ Ἡρακλείας τί λογῆς ἠκολούθησε καὶ εἰς τί ἀπεκατήντησεν, ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου θέλει ἔχῃ λεπτομερῆ τὴν εἴδησιν, ὅθεν δὲν τὴν γράφω διὰ νὰ μὴν πολυλογῶ.

Παρακαλῶ δὲ νὰ μὴ μᾶς ἐβγάλῃ ἀπὸ τὴν μνήμην της, ἀλλ' ἔσθ' ὅτε νὰ ἀξιούμεθα καὶ γραμμάτων δηλωτικῶν τῆς ποθεινοτάτης ἡμῖν ὑγιείας αὐτῆς· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1713 αὐγούστου 29.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

62

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΛΟΓΙΩΤΑΤΩ ΠΑΠΙΑ ΚΥΡ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἡδέα μὲν ἀεὶ καὶ τερπνὰ τὰ παρὰ τῶν φιλούντων γράμματα, εἴτ' εὐροοῦσι καὶ εὐθυμοῦσιν, εἴτε σκαιαῖς φροντίσιν ἀποκναισμένοις, εἴτ' οἶκοι μένουσι καὶ γαλήνης ἀμφιλαφοῦς ἀπολαύουσιν, εἴθ' ὁδοιποροῦσιν ἢ στρατευομένοις ἡμῖν ἀπαντῶντα. Ἀλλὰ τὰ ἄρτι φοιτήσαντα παρὰ τῆς σῆς ἐμμελείας, ἅτε κατάλληλα ὄντα τῇ παρούσῃ τοῦ χρόνου φορᾷ, καὶ πολλῶν ἐπηρειῶν ὄγκῳ ἐς γόνυ κάμπτουσαν καὶ μονονοὺ καταβαλλομένην ψυχὴν, τοῦτο μὲν αἰσίαις εὐχαῖς ταῖς ἀπὸ καρδίας ταῖς εἰλικρινεστάταις καὶ θερμοτάταις ῥωννῦντα καὶ ἀνορθοῦντα, τοῦτο δὲ λόγοις ἀπὸ φιλοσοφίας ἔχουσι τὸ ἐχέγγυον καὶ χρηστοτέρας ἐλπίδας ὑποφαίνουσι παραμυ-

θούμενα, ναὶ μὴν καὶ τῇ ἐπανθούσῃ ἀνθηρότητι καὶ γλαφυρότητι κηλοῦντα, δαιμονίως καταδεδημαγώγηκεν. Εὖγε τῆς περὶ τὸ θεῖον θερμῆς πεποιθήσεως ! εὖγε τῆς περὶ ἡμᾶς φιλίου γνώμης καὶ προθυμίας ! Καὶ ἐς τοὐπιὸν ἄρα μὴ κατόκνει εὐνοούσῃ ψυχῇ, παντοδαπαῖς δυσχερείαις ἐμπεριειλημμένῃ, εὐχαῖς ἱεραῖς καὶ ἐντεύξεσι ῥαστέραν πραγμάτων φορὰν ἄνωθεν προμνηστεύεσθαι, καὶ γράμμασι περινοίᾳ καὶ ἀνθηρότητι πεπυκνωμένοις ἐξαισίως ψυχαγωγεῖν μὴ διάλειπε.

1713 σεπτεμβρίου 8.

63

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παναγάθου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου· οὗ τῇ χάριτι διὰ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν μέχρι τοῦ νῦν ὑγιαίνοντες διατελοῦμεν.

Γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν μαθών, κύριον τὸν θεὸν ἐδόξασα· ἔγνων δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ τὸ καλόν της κατευόδιον εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ ὑπερεχάρην. Ὁρίζει ἡ ὑμετέρα μακαριότης διὰ τὴν περὶ ἐμὲ πατρικὴν εὔνοιαν καὶ φιλόστοργον κλίσιν τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου Βασσαράβα βοεβόδα, διὰ τὴν ὁποίαν παντελῶς δὲν ἀμφιβάλλομεν, μάλιστα ὁποῦ τώρα ἡ ὑμετέρα μακαριότης καθὸ μεσίτης καὶ αἴτιος τοῦ μεταξὺ ἡμῶν συνδέσμου (καθὼς ἀκκουμπιζόμενος εἰς τὴν καλοκαγαθίαν αὐτῆς εἶμαι βέβαιος) δὲν θέλει παύῃ ἀπὸ τοῦ νὰ παραστήνῃ τῇ αὐτοῦ ὑψηλότητι τὴν ἄκραν εὐπείθειάν μου, τὴν υἱϊκήν μου ὑπόκλισιν καὶ τὴν εἰς τὴν δούλευσιν προθυμίαν μου. Ἂς εἶναι βεβαία ἡ ὑμετέρα μακαριότης πῶς ἐγὼ γράφω, καὶ ἂς μὴ ἀποδίδῃ τὸ αἴτιον τοῦ μὴ γράφειν εἰς τὴν ἰδικήν μου ῥαθυμίαν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1713 σεπτεμβρίου 15.

Τυχούσης τινὸς χρείας τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, πιστεύω νὰ τὸ

γνωρίζῃ πῶς μὲ κάθε ἐπιμέλειαν ὑπερμάχομαι νὰ λάβῃ τέλος, καὶ διὰ τὸ περάτι τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου ἐσύντυχα τὸν δραγουμᾶνον τοῦ Ἐγγλέζου, καὶ ἔγραφεν ἐκ μέρους μου τὸν ἐλτζῆν, καὶ αὐτὲς τὲς ἡμέρες θέλει τοῦ δοθῇ.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

64

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΛΟΓΙΩΤΑΤΩ ΠΑΠᾺ ΚΥΡ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Τί ποτ', ὦ 'γαθὲ, οὕτω μακρὸν σεσίγηκας χρόνον, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν λόγων ψυχαγωγίας ἀκμὴν ἐπιδεομένους ἡμᾶς, οὔτε κἂν βραχυστίχοις γράμμασι παρακαλεῖς, οὔθ' ὁπωσοῦν μεταδίδως τῆς ἀμβροσίας καὶ τοῦ νέκταρος, ὧν τανῦν τῷ ὄντι μονάζων καὶ ὅλως τῇ σπουδῇ καὶ τῇ μελέτῃ προσανακείμενος δαψιλῶς ἀπολαύεις ; Ἦ ἆρα τῆς ἀπὸ φιλοσοφίας καὶ θεομουσίας γλυκύτητος κατακόρως ἐμφορηθεὶς, πάντων τῶν χαμαὶ κειμένων ἤδη περιπεφρόνηκας καὶ ὅλως ἐπιλέλησαι, καὶ καταγελᾷς ἴσως τῶν ἐμπεριειλημμένων πολιτικαῖς φροντίσι καὶ ἄνω καὶ κάτω φερομένων καὶ φυρομένων ; Ἀλλ', ὦ φιλότης, τὸ οὕτω γνώμης ἔχειν οὐκ ἂν εἴη προσῆκον φιλοσοφίας θιασώτῃ. Ἐκείνη γὰρ, ὡς οἶσθα, τοὺς αὐτῇ τελεσθέντας ἐς τὸ κοινωνικὸν καὶ φιλάνθρωπον ἐκπαιδεύει · οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀσχολουμένους μόνους τοὺς αὐτῆς ὀπαδοὺς ἀσυμβόλους καὶ ἀργοὺς ἀνέχεται ἐν τῷ βίῳ προϊέναι, ἀλλ' ἢ κοινωνοὺς εἶναι τῶν φροντίδων, ἢ κἂν τοῖς ἀπὸ τῶν λόγων βοηθήμασιν ἀμωσγέπως ἀναρρωννύναι τοὺς ἐπ' ὤμων αἴροντας τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐπιτάττει. Οὐδὲ λέληθέ σε τοιούτους διατελοῦντας ὀφθῆναι Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη, τὰ σὰ παιδικά · τὸν μὲν Διονυσίῳ ἐν Σικελίᾳ συνόντα, τὸν δὲ τῷ Μακεδόνι καὶ ἀπὸ στόματος καὶ διὰ γραμμάτων ὑποτιθέμενον τὰ συνοίσοντα. Ἦ τοίνυν φιλοσοφίαν μετιὼν τὰ φιλοσοφίας ἀφοσιοῦ καθήκοντα, τό τε ἐπιβάλλον σύμβολον ἐς τὸ κοινὸν κατατίθεσο, καὶ ὧν μεταλαμβάνεις παρὰ τῆς φιλοσοφίας καλῶν ἀπόμοιράν τινα καὶ ἡμῖν διάπεμπε, ἢ πάντως γραφὴν ἐνστησομένους ἡμᾶς ἐπίστασο παρὰ Φιλοσοφίᾳ καὶ Μούσαις, καὶ ὅσον οὔπω εἰσαγγελοῦντάς σε ἴσθι τῆς τοσαύτης ἀμνημοσύνης. Καὶ

εἰ μὴ ὅτι τάχιστα τὴν πρὶν ῥᾳθυμίαν ἀποσεισάμενος ἐς ξυμβάσεις χωρήσοις, οὕτω πικρῶς ἐγκεισόμεθα, ὥστε καὶ παρ' αὐτῇ Φιλοσοφίᾳ παραγκωνισάμενοί σε τὸν ἤδη λίαν ὑπερόπτικὸν καὶ κομπάζοντα, τὴν φιλοφροσύνην, ἣν παρ' αὐτῆς τό γε νῦν ἔχον ἀπολαύεις, ἐς ἡμᾶς μετοχετεῦσαι πειρασόμεθα. Καὶ ἴσως οὐκ ἀποτευξόμεθα· εἴπερ τάχα δόξειαν οὐδὲν ἧττον φιλοσοφεῖν τῶν ἐπ' ἀμφιλαφεῖ τῇ ἡσυχίᾳ τὰς βίβλους μετιώντων, καὶ ἀπὸ τῆς τῶν λόγων μελέτης ὅτι πλείστης ἡδονῆς ἐμφορουμένων, ὁπόσοι τῶν κοινῶν προϊστάμενοι, τοῦτο μὲν τὴν τοῦ πολιτεύματος βελτίωσιν, τοῦτο δὲ τῶν ἀναφυομένων δυσχερῶν τὴν ἀποτροπὴν καὶ μείωσιν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν προθυμοῦνται, ὅτι πλεῖστον φροντίζουσι, πολλῶν ἀνέχονται· καὶ, ἵνα ξυνελὼν εἴπω, ἑαυτῶν μὲν ὀλιγωροῦσι, τὰ δὲ κοινῇ ξυμφέροντα ὅλως ἀναπολοῦντες καὶ ἐπιτάττοντες καὶ διηνεκῶς χειριζόμενοι, οὐκ ἀποκάμνουσιν. Ἔρρωσο.

1713 ὀκτωβρίου 15.

65

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν μαθών, τὸν θεὸν ἐδόξασα. Ἔλαβον πολλάκις καὶ τοὺς χαιρετισμοὺς αὐτῆς παρὰ τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου, καὶ εὐχαριστῶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ὁποῦ δὲν μᾶς ἔβγαλεν ἀπὸ τῆς μνήμης της.

Ἔλαβε τέλος καὶ ἡ εἰρήνη μεταξὺ τῆς κραταιᾶς Βασιλείας καὶ τοῦ Τζάρη· ἀλλ' οἱ ἐλτζῆδες μόσχοβοι δὲν πηγαίνουν εἰς τὴν πατρίδα τους ὅσον νὰ κοπσοῦν τὰ σύνορα.

Μὲ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ μὲ δέκα ἡ δεκαπέντε ἡμέρας ἀπεφασίσθη νὰ

πηγαίνωμεν εἰς τὴν Πόλιν, μόνον ἄμποτε νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καθὼς ἐπιποθοῦμεν ὑγιᾶ καὶ εὔθυμον.

Ἐκ τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου θέλει μάθῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης τὴν ἔξωσιν ἀπὸ τὸν οἰκουμενικὸν πατριαρχικὸν θρόνον τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου, καὶ ὅτι ἠθέλησεν ὁ ὑπέρτατος ἐπίτροπος νὰ φορέσῃ καβάδι διὰ πατριάρχην τὸν ἅγιον Ἀδριανουπόλεως, ἀλλ' ἡ πανιερότης του δὲν τὸ ἐδέχθη, προβάλλοντας πῶς δὲν εἶναι ἄξιος νὰ κυβερνήσῃ τὸν θρόνον. Διὰ τὴν ὥραν ἀκόμη δὲν ἀπεφασίσθη κἀνείς· ἡ χάρις μόνον τοῦ θεοῦ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος νὰ προξενήσῃ καλὴν ἔκβασιν καὶ γαλήνην εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν.

Ἀκκουμπίζομαι εἰς τὴν καλοκαγαθίαν καὶ εἰς τὴν περὶ ἐμὲ αὐτῆς εὔνοιαν ὅτι δὲν θέλει λείψῃ ἀπὸ τὸ νὰ φανερόνῃ εἰς τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην Βασσαράβα βοεβόδα τὸν πατέρα μας τὴν εἰλικρινότητα, ὑπόκλισιν καὶ προθυμίαν εἰς τὴν κατὰ δύναμιν δουλευσιν τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος.

Ἔλαβον καὶ τὴν προσταλθεῖσάν μοι βοῦτκαν, καὶ εὐχαριστῶ. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1713 ὀκτωμβρίου 27.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

Εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὸν κόπον ὁποῦ ἔλαβεν εἰς τὸ νὰ πάρῃ τὰ ἄσπρα ἀπὸ τὸν ἅγιον Τουρνάβου, τὰ ὁποῖα τὰ ἔλαβε μὲ τὴν βοῦλλαν της ἀπὸ τὸν κυρίτζη Σπηλαιώτην.

66

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΩ ΤΙΝΙ

Σὺ μέν, ὦ 'γαθέ, οὐκ ἐθέλεις ἡμῖν ἀνακαλύψαι τὰ κατὰ σεαυτόν, ἀλλὰ βαθείᾳ σιωπῇ χρώμενος, καίπερ εὐνοοῦντας εἰδώς, λαθεῖν βούλει καὶ παρακρούσασθαι, ἐλπίζων ἴσως τὴν σὴν ζηλώσαντας καὶ ἡμᾶς σιωπὴν οὐδ' ἀναπυθέσθαι ὅλως τὰ κατὰ σέ, ἀλλὰ σιγῇ σιγὴν ἀμυνομένους, τῇ λήθῃ παραπέμψαι τὸν λαθεῖν σπουδάζοντα. Ἡ δὲ πολυπράγμων θεὸς

Φήμη, ἡ καὶ τὰ ὅτι ἐνδοτάτω κεκρυμμένα ἀνασκαλεύειν καὶ ἐκπομπεύειν εἰωθυῖα, πῶς ἂν τὰ προφανῆ σιωπήσειε; καὶ τὴν σὴν δῆτα χαυνότητα καὶ ἀνανδρίαν ταχυτάτῃ τῇ πτήσει διεθρύλησε, καὶ ἡμᾶς τοὺς σὲ φιλοῦντας ἀθυμεῖν παρεσκεύασεν, ὥσπερ ἐξ ἐναντίας ἐφήδεσθαι τοὺς οὐκ εὐνοοῦντάς σοι. Καίπερ ἄρα μονονοὺχ ὑπὸ συμπαθείας ἐνεοὶ καὶ αὐτοὶ μείναντες, ἀλλὰ τὸν ἐκ τῆς σιγῆς κίνδυνον ἀναπολοῦντες, καὶ ἀναλογιζόμενοι οὐκ ἀφασίας οὐδ' ἀμύνης, λόγων δὲ καὶ φιλικῆς ἐπικουρίας εἶναι τὸν καιρὸν, ψυχὴν τὸ πρὶν μὲν κατὰ φιλοσοφίας νόμους ὅλως στείχουσαν, νῦν δ' ἀθρόᾳ πραγμάτων ἐφόδῳ καὶ ἀπηνοῦς τύχης βλοσυρῷ βλέμματι μαλακῶς ὑπείξασαν καὶ ἐς γόνυ κάμψασαν, ᾗ δυνάμεως ἔχομεν ἀναρρῶσαι καὶ ἀνορθῶσαι πειρασόμεθα, οὐ λόγων κομψείᾳ καὶ ἐνθυμημάτων πυκνότητι χρώμενοι, ἀλλὰ τὸν ὑπὸ τῆς ἀθυμίας ἐπισκιασθέντα πυρσὸν τῆς ἐμφύτου σοι γενναιότητος ἀναρριπίζοντες.

Ὑπομιμνήσκομέν σοι τοίνυν τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων κατάστασιν, ἧς ἡ κηδεμονεστάτη καὶ τοῦ κοινῇ συμφέροντος στοχαστικὴ καὶ διαικονομικὴ πρόνοια οὔθ' ἡγεμόνας οὔτε βασιλεῖς ἀπέκρινεν· ἀλλ' ἅπαντες ἐκ περιτροπῆς ἡδονῆς καὶ πικρίας, χαρᾶς καὶ λύπης, εὐτυχίας καὶ ἀτυχίας ἀπογεύονται. Τί δαί; ὅπου γε οὐκ ἐξ ἴσου οὐδὲ κατ' ἰσονομίαν· τὸ γὰρ τῆς ζωῆς πλεῖστον μέρος ἐπινέμεται τὰ ἀνιῶντα καὶ δάκνοντα· καὶ εἴ που πίδακές τινες εὐκληρίας καὶ εὐθυμίας ἀναφαίνοιντο, οὐδ' ἐκεῖνοι γεμὴν ἀμιγεῖς ῥέουσι καὶ ἄκρατοι, ἀλλὰ τῇ ἰλύϊ τῆς ἀνίας συμφυρέντες τεθόλωνται. Σὺ δὲ μόνος πόθεν εὐτυχίας ἀπολαύειν ἤλπικας ἀκραιφνοῦς τε καὶ ἀκηράτου; Τί δήποτε κατὰ τὸν κοινὸν τῆς φύσεως νόμον διάγων, καὶ ὁτὲ μὲν εὐροῶν, ὁτὲ δ' ἐναντίοις πνεύμασι χρώμενος δυσχεραίνεις καὶ ἀσχάλλεις, καὶ μονονοὺχ, ὡς ἡ φήμη φράζει, βλάσφημον γλῶτταν κατὰ τοῦ νομοθέτου κινεῖν ἀποτολμᾷς; Ἦ δῆθεν οὐ καὶ σὺ κατὰ τὸν κοινὸν τῆς φύσεως νόμον εἶδες τὸ φῶς; ἢ οὐκ ἐνείλισαι σπαργάνοις; ἢ οὐ παραπήλαυκας τῆς ἄλλης πλημμελείας, ᾗ ἐγκαταδεδίκασται ἅπαν τὸ ἡμέτερον γένος; ἢ τοὺς τῆς ἡλικίας χρόνους μετρῶν, οὐκ ἀνεμέτρησας πολυειδεῖς παιδείας καὶ μάστιγας; Ποῖός σοι ἄρα καινὴν καὶ τῷ λοιπῷ τῶν ἀνθρώπων ἀπηγορευμένην ὑπέσχετο ζωήν; ἢ τίς δέδωκεν ἐχεγγύους πίστεις ἐξαισίου τινὸς καὶ παρηλλαγμένης ἀναστροφῆς; Οὐχὶ καὶ αὐτὴ ἡ φιλοσοφία, ὁπηνίκα σε τοῖς θιασώταις ἐνεγράψατο, τὸ ἀνώμαλον, τὸ ἄστατον τῆς τύχης, τὸ ἀποστύφον, τὸ πικρὸν τοῦ βίου ὑπ' ὄψιν ἔθετο;

Οὐχὶ τοὺς βίους τῶν προγεγονότων ζωγραφίζουσα ἐς τὴν ὁμοίαν ὑπήλειφε παλαίστραν ; Τί ποτ' οὖν, ὦ φίλος, ἔμπλεως θυμοῦ ὡς γενναίως ἀθλήσων εἰς τὸ θέατρον προελθών, ἤδη καθάπερ ἐπὶ συβαριτικὴν τρυφὴν καὶ χλιδὴν παρακεκλημένος, πρὸς μὲν τὰ σκάμματα καὶ τὸν ἀγῶνα καὶ τοὺς ἱδρῶτας ἀποδυσπετεῖς, τοιαύτην δὲ ῥαστώνην πραγμάτων ἐπιζητεῖς, ἣν οὐδ' ἀναπλάσαι τις ἔχοι ἐν τῷ ἁλμυρῷ καὶ πολυκύμονι τοῦ βίου πελάγει ; Ἵνα δὲ καὶ μᾶλλον ἐκφαυλίσω τὴν ὑπὸ φόβον καὶ ἐκπλήξεως τὰ ὄντα ἄλλως ἤπερ ἀληθῶς ἔχει κρίνουσαν φαντασίαν, συγγνώμην αἰτούμενος ἀναπυνθάνομαι τὴν σὴν ἐμμέλειαν · τί ἂν ἄλλο δεινὸν καὶ χαλεπὸν ἐπιτρίψασθαί σοι οἴει τὴν βάσκανον τύχην, εἰ μὴ τῶν ὑπαρχόντων τὴν ἀφαίρεσιν, τῆς τιμῆς τὴν στέρησιν, τὴν ἐκ τῆς ὀδύνης τοῦ σώματος κακουχίαν, καὶ ἐπὶ πᾶσι, τὸ πάντων φοβερώτατον εἶναι δοκοῦν, τὴν λῆξιν τῆς ἐπικήρου ζωῆς ; Ταῦτα δ' οὐκ εἰσὶ τὰ κοινὰ τὰ εἰωθότα, τὰ ἀναγκαίως καθάπερ σκιὰ πᾶσι τοῖς σῶμα περιβεβλημένοις ἑπόμενα ; Οὐ μέμνησαι τοῦ γενναίου ἀθλητοῦ λέγοντος « γυμνὸς ἐξῆλθον, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι » ; Εἰ δὲ πάντως γυμνὸς ἀπελεύσῃ, διατί μάτην τῶν ἀλλοτρίων ἐπιστρέφει ; Τῆς δὲ τιμῆς τὸ μὲν γνήσιον καὶ βέβαιον καὶ ἀραρὸς ἐν τῇ ψυχῇ ἀνεξάλειπτον καὶ ἀδιάσπαστον διασῴζεται · τὸ δ' ἐπιπόλαιον ἐφήμερον καὶ ἐξίτηλον. Τὸ δ' ἀδρανὲς σῶμα εἰ διηνεκὴς ὑγίεια καὶ εὐτυχία καὶ εὔροια στηρίζουσα ἄκαμπτον διατηρήσοι, ἀλλὰ τρυχώσει πάντως ἐν γήρει νόσος καὶ κατατρίψει. Ὁ δὲ θάνατος ὅτι καὶ ἀπαραίτητος, καὶ τῶν κακῶν λύσις, καὶ κρείττονος ζωῆς ἀρχὴ τοῖς εὖ βεβιωκόσιν, οὐδεὶς ἂν τῶν καλῶς φρονούντων ἔξαρνος γένοιτο. Ἔρρωσο.

1713 νοεμβρίου 11.

67

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Δύο σεβάσμια γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, τὸ μὲν μὲ τὸν ἀνεψιὸν αὐτῆς, τὸ δὲ μὲ τὸν ἅγιον Τουρνόβου, ἐξ ὧν τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν μαθὼν χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σῴζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Ὁρίζει ἡ ὑμετέρα μακαριότης νὰ ἔχω τὴν ἔννοιαν τοῦ παναγίου Τάφου καὶ εἰς τοῦτο θέλω κάμῃ κατὰ τὸν ὁρισμόν της· πλὴν πολλὰ μὲ βαρυφαίνεται ὁποῦ μὲ ἀναγκάζει εἰς αὐτὸ, ὁποῦ πιστεύω νὰ μὲ ἐγνώριζε πάντοτε πρόθυμον, καὶ χωρὶς τῆς ἀναγκάσεως δὲν θέλει λείψῃ ἡ κατὰ δύναμιν βοήθεια. Μὲ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δι' εὐχῶν της ἁγίων ἀπολαύσαμεν καὶ τῆς Πόλεως. Ἕως τώρα λογιάζω νὰ ἐσηκώθη ἡ μακαριότης αὐτῆς ἀπὸ τὴν Βλαχίαν καὶ νὰ ἐκίνησε κατὰ τὸ Γιάσι· νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ θεὸς τὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ὑγιᾶ καθὼς ἐπιποθοῦμεν. Ἔλαβον καὶ τὴν βοῦτκαν, καὶ εὐχαριστῶ· θέλομεν τὴν καταλύσῃ εἰς τὴν ὑγιείαν αὐτῆς, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1713 δεκεμβρίου 2.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

68

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Ἡ μὲν χαρὰ λάλος ἐστίν· ὑπὸ δὲ λύπης καὶ καρδία συστέλλεται καὶ γλῶσσα δεσμεῖται. Οὐδὲν ἄρα θαυμαστὸν εἰ καὶ ἡμεῖς ὑπ' ἀνίας τοσοῦτον σεσιγήκαμεν χρόνον. Τὰς δὲ ταύτης ἀφορμὰς περιττόν ἐστι καὶ γράφειν καλῶς εἰδυίᾳ καὶ ἴσως ἡμῶν οὐδὲν ἔλαττον ἀνιωμένῃ τῇ σῇ ἐμμελείᾳ. Πῶς γὰρ οὐκ ἂν ἀθύμως ἔχοιμεν παντοδαποῖς δεινοῖς πιεζομένην ὁρῶντες τὴν κατήκοον; ὑπὸ πολυειδῶν καὶ πολυαρίθμων στρατευμάτων καταπατουμένην, κειρομένην, σπαραττομένην, ποῖον δεινὸν οὐχὶ πάσχουσαν; Τῶν γὰρ δυστήνων οἰκητόρων οἱ μὲν καθ' ὁδὸν οἰκοῦντες οἱ πλείους, ἵνα μὴ σκυθικῆς χειρὸς γένοιντο παρανάλωμα, καταλιπόντες τάς τε οἰκίας καὶ τὰ ἐς ἀμητὸν ἤδη προκαλούμενα λήϊα, ἐς τὰς πλησίον λόχμας διαρρυέντες ᾤχοντο· οἱ δὲ τὰς σιταγωγοὺς ὁλκάδας διὰ τοῦ Ἱεράσου

ποταμοῦ (ὃν ἡ ἐπιχώριος φωνὴ Προῦτον ὀνομάζει) μετὰ πόνου πολλοῦ νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐς τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον ἀνέλκοντες, τὰς παρακειμένας αὐτῶν οἰκίας ληϊζομένας μετὰ στεναγμῶν καὶ δακρύων ὁρῶσιν. Ἄλλοι δὲ ὁπόσοι τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ παρὰ τῷ Τύρᾳ ποταμῷ κειμένου φρουρίου, ᾧ Χότιμον ὄνομα, ἐξυπηρετεῖν ἀποτετάχανται, τῇ τομῇ τῶν ξύλων καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τῆς ἐπιδεούσης ὕλης διηνεκῶς προσκείμενοι, οὐδ' ἀκαρῆ ἔχουσιν ἀναπνεῦσαι. Τὸ γὰρ στενὸν τοῦ χρόνου καὶ τὸ τραχὺ τῆς ὥρας καὶ ὁ ὑπὲρ κεφαλὴν χειμὼν ἅπαντας ἀναγκάζει καὶ συνωθεῖ ἐς τὸ ἔργον. Καὶ οὐ μόνον τὸ ὑπηρετικὸν, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς καὶ πάντες οἱ βεζίριοι καὶ αὐτὸς ὁ στρατοπεδάρχης ἄνω καὶ κάτω περιφερόμεθα, ἑαυτῶν τε μονονοὺκ ἀμνημονοῦντες, οὐδενὸς φειδόμεθα πόνου· ἀλλ' ὅλως ἐπικείμεθα τῷ ἔργῳ, ὅπως, πρὶν σφοδρότερος ὁ χειμὼν ἐπιπέσοι, κἂν τοῖς διὰ ξύλου παραπήγμασι καὶ ὀχυρώμασι περιφράξαντες καὶ τὰς ἐλεπόλεις ἐπιθέντες, καὶ τοὺς φύλακας ἐπιβιβάσαντες, ἀφοσιοσώμεθα τὸ βασιλέως ἔνταλμα. Ἐν τοιούτοις δὲ ἀναρρῖς ὄντες, τὸν ἐπικουφισμὸν τῶν ἐπικειμένων δεινῶν διὰ τῆς ἄνωθεν ἀρωγῆς, ὅσον ἐφικτὸν, πορίζεσθαι πειρώμεθα· καὶ, τό γε νῦν ἔχον, θεοῦ συνεργοῦντος, σμικράν τινα παραμυθίαν καὶ ὕφεσιν ἐν ταῖς δυσπραγίαις εὑρισκόμεθα, τὴν παρὰ τῶν κρατούντων εὐμένειαν μνώμενοι τῇ κατηκόῳ Μολδαβίᾳ. Καὶ γὰρ ἐξαισίῳ προθυμίᾳ καὶ ἑτοιμότητι ὑποχορηγήσαντες τὰ πρὸς τροφὴν στρατιώταις τε καὶ στρατηγοῖς, καὶ ἵπποις αὐτοῖς καὶ ὑποζυγίοις, δώροις τε θεραπεύσαντες Ὀθωμανούς τε καὶ Σκύθας ἐξῳκειωσάμεθα, καὶ εἰς εὔνοιαν τὰς αὐτῶν ψυχὰς ἀνεθερμάναμεν· ὥστε οὐ μόνον ἡμᾶς ὡς ἀφ' ἑνὸς στόματος ἐπαίνοις ἐξαίρειν καὶ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀπονέμειν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ὑπήκοον τὴν πρὶν ἀπέχθειαν, τὴν ἐκ τῆς ἀποστασίας τοῦ Καντεμίρη ὥσπερ ὑπό τινος δηλητηρίου ῥίζης ἀναφυεῖσαν ἀποθέντας. ἡπιώτερον προσφέρεσθαι. Εἴθε δὲ καὶ ἐς τοὐπιὸν ἡ ἄνωθεν ῥοπὴ τὰς γνώμας αὐτῶν μαλάσσουσα καὶ τὰς ψυχὰς εἰς οἶκτον ὑποτρύνουσα τὴν ἐκ τῆς ἀνοικοδομῆς τουτουὶ τοῦ φρουρίου ὑπονοουμένην λύμην ἀποτρέψειεν. Ἐρρώσθω ἐπιμήκιστον.

1713.

69

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Ταῖς ὀσημέραι φροντίσι τρυχόμενοι, ἀπὸ δὲ τῶν αὐτόθεν φοιτώντων γραμμάτων ὁποιανοῦν παραμυθίαν εὑρεῖν ἠλπικότες παρὰ τῶν οἰκείων, οὐχ ὅπως ἐκπίπτομεν τῶν ἐλπίδων, ἀλλὰ καὶ προσθήκην λαμβάνει καὶ ἐπιδίδωσιν ἡ τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἀθυμία. Τὸ γὰρ ἐκλελυμένον καὶ χαῦνον τῶν πᾶσαν ὀφειλόντων κατατείνεσθαι σπουδὴν ὅπως καλῶς χωροίη τὰ ἡμέτερα, ἀμύθητον ὅσον ἡμᾶς ἀποκναίει, καὶ ταύτῃ μᾶλλον λυπεῖ. Ἐπειδὴ καίπερ προσόδων ἱκανῶν ἀμοιροῦντες, καὶ ταῖς συχναῖς ἀπαιτήσεσι τὴν ἐς τὸ εὐεργετεῖν δύναμιν περιαιρούμενοι, χρεῶν προσθήκῃ τὸ φειδωλὸν τῆς τύχης ἀναπληροῦν οὐ διαλελοίπαμεν, καὶ δαψιλῶς εὐποιοῦμεν τοὺς ἡμῖν ἐξυπηρετουμένους. Οἱ δὲ συντόνῳ προθυμίᾳ ἐκτελεῖν ὀφείλοντες τὰ προσταττόμενα, καὶ ὅλως ἀγρυπνεῖν ἐπὶ τῇ κατορθώσει τῶν δεόντων, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπτιάζουσι, καί, ὥς φασιν, οἰκουροῦσι τὰ πολλά· εἴ που δὲ καὶ τῶν καθηκόντων φροντίζοιεν, οὐχ ὡς δεῖ τοῦτο ποιοῦσιν, ἀλλ' ἐξ ἐπιπολῆς καὶ μόνον πρὸς ἀφοσίωσιν, οὔθ' ἡμᾶς αἰδούμενοι, οὔτε τὴν θείαν δίκην τὴν ἀπηνῶς τοὺς ἀχαρίστους κολάζουσαν δυσωπούμενοι.

Ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ ἡ τοῦ ἡμετέρου υἱέος περὶ τὴν παιδείας ἐπίκτησιν ῥᾳθυμία καὶ ἀτονία μέσην τιτρώσκει τὴν καρδίαν. Τί γὰρ ἡμῖν ἐφετώτερον τῆς ἐκείνου προκοπῆς ἐν ᾧ πνέομεν, ἐν ᾧ ζῶμεν; Καὶ κατά γε τοῦτο οὐδ' ἡ ὑμετέρα λογιότης ἔξω μομφῆς καὶ αἰτίας. Οὐδὲ γὰρ ἔχομεν ἐπικαλύψασθαι τὴν λύπην ἣ συνεχόμεθα, ἅτε πόρρω ὄντες ὑποκρίσεως, οὐθ' ἱκανὴ πρόφασις ἡ ἐκείνου νωθρεία, καὶ τὸ οὐκ ἐθέλειν παιδείας ἀντιποιεῖσθαι. Τὸ γὰρ ἁπαλὸν τῆς ἡλικίας, τὸ εὔστροφον, τὸ εὐάγωγον, τὸ ῥᾳδίως ὑπεῖκον ταῖς νουθεσίαις ταῖς ἐπιπλήξεσι, τὸν μὲν ἀπάσης αἰτίας ἐξαιρεῖ, τὴν δ' ὑμετέραν ἐμμέλειαν ἔνοχον καθίστησιν· ἅτε νεάζουσαν ψυχὴν λιπαρεστέρᾳ φροντίδι μὴ διαπλάττουσαν ἐπὶ τὸ κρεῖττον, οὐδὲ νύττουσαν ἐπὶ τὸ τῆς παιδείας στάδιον. Ἀλλὰ κἂν ἐς τοὐπιόν, ὦ φιλότης, τὸ πέρα τοῦ δέοντος ἧπιον καὶ πρᾷον πρὸς καιρὸν ἀποδυσαμένη, βλοσυρῷ τῷ βλέμματι καὶ γεγωνοτέρᾳ τῇ φωνῇ ἐπιπληττέτω, καὶ τὴν ὀκνηρίαν τοῦ παιδὸς ἀποτινασσέτω, κεντοῦσά τε καὶ ἄκοντα διανιστάτω εἰς μεταποίησιν ἀρετῆς· κἂν δεήσοι οὐδ' ἡ χεὶρ ἀργὴ μενέτω; καὶ δὴ ῥαπιζέσθω,

μόνον ἐς παιδείαν ποδηγετείσθω. Εἰ γὰρ (ὃ μὴ γένοιτο) ἐπὶ πλεῖον οὕτω χωροίη τὰ κατ' αὐτὸν, οὐδὲ μιμητὴς γένοιτο τοῦ τε ἀοιδίμου πάππου κἀμοῦ τοῦ γεννήσαντος, ἀβίωτον ἡμῖν ἴσθι τὸν βίον ἔσεσθαι. Εἰ ἄρα μέλει σοι τῶν ἡμετέρων, μελήσει πάντως καὶ τοῦ υἱέος· οὐδὲ διὰ τοσούτων ἐτῶν πατρικὴν τῷ ὄντι περὶ ἡμᾶς ἐνδειξάμενος διάθεσιν, καιρίως τανῦν ἀνιωμένους ἐάσεις. Ἔρρωσο, φίλη κεφαλή.

1714 ἰανουαρίου 1.

70

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΠΡΩΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΥΡΙΩ ΓΕΡΑΣΙΜΩ

Τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος γράμματα μεθ' ὅσης πλετίσης αἰδοῦς περιπτυξάμενοι, καὶ οὐ μόνον τοῖς χείλεσιν ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ αὐτοῖς προσφυέντες, τῶν ζωογονητικῶν τῷ ὄντι ἰκμάδων κατακόρως ἀπολελαύκαμεν· οὐδ' ἐξισχύομεν ὁποιασοῦν ἀντιδοῦναι χάριτας τῆς τοσαύτης καὶ τηλικαύτης εὐεργεσίας. Τοῖς γὰρ πολυσχεδέσι μερίμναις καὶ μυρίαις πολιτικαῖς ἐπηρείαις καταπονουμένοις ἡμῖν καὶ ἤδη ἀπειρηκόσιν, ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων δεινῶν καὶ χαλεπῶν ψυχήν τε καὶ σῶμα κάμνουσι, ποία ἂν μείζων ἀπκντήσειεν εὐποιΐα εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν πηγαζουσῶν ἀπὸ ψυχῆς ἱεράρχου, ὃς μυρίαις ἀρεταῖς οὐ κατὰ τὸν κοινὸν τῶν θνητῶν νόμον, ἀλλὰ μέχρι θαύματος καταστεφόμενος, νῦν οὐδὲν μεῖον ἢ τὸ πρὶν (ὁπηνίκα τὸν ἀποστολικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκόσμει θρόνον), καταγλαΐζει ἅπασαν τὴν τῶν ὀρθοδόξων λῆξιν, καὶ ἐν κεκμηκότι τῷ σώματι ζῶντι καὶ ζέοντι τῷ πνεύματι ἐξιλεοῖ καὶ ἐξευμενίζει τὸ θεῖον, τοῖς ἡμετέροις πλημμελήμασιν ἐς ὀργὴν κεκινημένον; περιέπει τε καὶ περιθάλπει τοὺς χαμαὶ συρομένους ἡμᾶς, λόγῳ καὶ ὑποδείγματι ὅση δύναμις ἀναπτῶν τῆς ἰλύος. Ἐκεῖνο δὲ μέσην νύττει τὴν ἡμετέραν καρδίαν, ὅτι γήρει κεκμηκὸς τὸ ἔνθεον αὐτῆς σκῆνος, βαρεῖαν ἤδη παρασκευάζει καὶ ἀφόρητον τὴν ἐν ταυτῇ τῇ τοῦ κλαυθμῶνος κοιλάδι ἐπιδημίαν τῇ ὑμετέρᾳ θειοτάτῃ ψυχῇ, ἧς ἅπαν τὸ χριστώνυμον πλήρωμα πάνυ τοι ἐπιδεῶς ἔχει. Καὶ διὰ τοῦτ' ἄρα καίπερ εὐέλπιδες ὄντες, ὁπηνίκα θεοῦ καλοῦντος, τῶν ὧδε λυθεῖσα

δεσμῶν καὶ ἐς τὴν ἀνωτάτω χορείαν ἀποπτᾶσα, τῷ τρισσολαμπεῖ θρόνῳ παραστείη, οὐκ ἀνεξομένην, τό γε αὐτῇ ἐπιβάλλον, ἀδεσπότους ἡμᾶς ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ σὺν τῷ λοιπῷ τῶν ἁγίων χορῷ τοῖς ὑπερανεστηκόσιν ὕμνοις τὰς ὑπὲρ ἡμῶν εὐχὰς φιλανθρώπως προσάψουσαν εὖ εἰδότες, οὐκ ἔξω δέους μέντοι γέ ἐσμεν, μή που ὑπὸ τοῦ τρισσολαμποῦς θείου φωτὸς μονονουχὶ καταποθεῖσα, καὶ ὥσπερ κηρὸς ἐν πυρὶ καταναλωθεῖσα, τῷ χορτασμῷ τῆς ὑπὲρ νοῦν δόξης οὐ μόνον τῶν χαμαιζήλων ἡμῶν, τῶν σκωλήκων οὐδοπιοῦν διενηνεχότων, ἀλλὰ καὶ ἐπιτῆς ἐπιλήσμων γένοιτο. Ἐπευχόμεθα ἄρα τὴν ἐπὶ πλεῖον διαμονὴν ἐν τῷ ἐπικήρῳ βίῳ τῆς μακαρίας αὐτῆς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ μέσης καρδίας ἐπιποθοῦμεν ὅπως ἐπιμήμιστον παραμείνοι κἂν ἐν ἀδρανεῖ καὶ κάμνοντι τῷ σκηνώματι. Ἱκανὴ γὰρ, τῷ περιόντι καὶ ἀκμάζοντι τοῦ πνεύματος, αὐτό τε στηρίξαι καὶ ἡμᾶς, τοὺς ὅλως αὐτῆς περιεχομένους, περιθάλψαι, καὶ οὐ μόνον τῶν κατὰ τὸν βίον ἀνιαρῶν κουφίσαι, ἀλλὰ καὶ ταῖς πρὸς θεὸν ἐντεύξεσιν ἐς τὸν σωτήριον προσορμίσαι λιμένα.

1714 ἰανουαρίου 11.

71

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πρὸ ἡμερῶν ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν μαθὼν χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ, ὁ ὁποῖος νὰ τὴν ἀξιώσῃ νὰ περάσῃ μὲ ὑγιείαν καὶ εὐημερίαν τὴν ἁγίαν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν καὶ νὰ ἑορτάσῃ τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν ἐφέτο, καὶ εἰς ἔτη πάμπολλα. Ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ τὲς περασμένες εἶχα σημειώσῃ μὲ τὸ μέσον τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, ἄλλο τίποτε νεώτερον ὁποῦ νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτῆς δὲν συνέβη, ἀλλ' οὔτε ἀπὸ τοῦ ἐλτζῆ τὸ μέρος ἐπροβλήθη τίποτε περὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ ἂς εἶναι βεβαία πῶς ἂν

συνέβη τίποτε θέλω τὴν δουλεύσῃ τὸ κατὰ δύναμιν καὶ θέλω ἔχῃ λεπτομερῆ εἴδησιν.

Ἂς εἶναι γνωστὸν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὅτι, θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἔλαβε τέλος καὶ ἡ ὑπόθεσις τῶν Λεχῶν, καὶ τῇ ἐρχομένῃ τρίτῃ μελετεῖται νὰ ἀνταμώσουν οἱ πρέσβεις τὸν κραταιότατον βασιλέα. Εὐχαριστίαν νὰ ἔχῃ ὁ πανάγαθος θεὸς ὁποῦ ἐτελείωσε καὶ αὐτό. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θέοθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 φεβρουαρίου 13.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

72

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΕΝΤΟΥΡΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἱεράν σου δεξιάν· χάριτι Χριστοῦ καὶ δι' εὐχῶν της ἁγίων καὶ ἐγὼ ὑγιαίνω. Παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μὲ συγχωρέσῃ ὁποῦ ἕως τώρα δὲν ἔκαμα τὸ χρέος μου νὰ τὴν προσκυνήσω, ἐπειδὴ καὶ εὑρίσκουμουν ἐμποδισμένος ἀπὸ κάποιες ὑπόθεσες, τὲς ὁποῖες ἐλπίζω νὰ τὲς ἀκούσετε· μ' ὅλον τοῦτο ἐλπίζω πῶς μὲ ἔχετε διὰ ἕναν σας πιστὸν καὶ παραμικρὸν δοῦλον, καὶ δὲν ἀποβλέπετε ἂν σᾶς σφάλω καὶ κάμμιὰ φορά. Κατὰ τὸ παρὸν σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε διὰ παραμικρὸν σημάδι τῆς εὐλαβείας μου τρεῖς ὀκᾶδες αὐγοτάρχο καὶ ἕνα κουτὶ τζάϊ· καὶ πάλιν, ὅταν τύχῃ ὀκαζιόνε, δὲν θέλω λείψῃ νὰ κάμω ἐκεῖνο ὁποῦ ἠμπορῶ, ὄχι ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει. Τὸ σουρέτι τοῦ φερμανίου ὁποῦ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν μὲ ἐδώσετε, τὸ ἀνέφερα τοῦ ὑψηλοτάτου καπετάνπασα· ὅμως μὲ τὸ νὰ εἶναι ἡ Μιτυλήνη μαλικιανὲς τοῦ νῦν βεζιραζέμη, δὲν θέλει νὰ δώσῃ κατὰ τὸ σουρέτι τοῦ φερμανίου μπουγιουρδὶ ὁ ὑψηλότατος καπετάνπασας· μόνον πρέπει νὰ ἔχωμε ὑπομονή. Ταῦτα διὰ τοῦ παρόντος, αἱ δὲ ἅγιαι αὐτῆς εὐχαὶ ἔστωσαν μετ' ἐμοῦ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δοῦλος.

Κωνσταντῖνος Βεντούρας.

22 φεβρουαρίου 1714.

73

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΣΣΑΡΑΜΠΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες μετὰ πολλῆς ὀδύνης καὶ θλίψεως τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα.

Τί πρῶτον, τί δ' ὕστερον νὰ περιγράψωμεν τῇ μακαριότητί της ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς, εἰ μὴ μόνον τὴν δυσπάλαιστον φορὰν τῆς ἀδίκου τύχης καὶ τὴν ἄμετρον λύπην καὶ ἀθυμίαν ὁποῦ παρ' ἐλπίδα μᾶς ἐσυνέβη. Ἡ πρωτότοκος ἡμῶν θυγάτηρ Στάνκα, οὖσα ὑγιὴς καὶ εὔρωστος μέχρι τῆς 9 τοῦ ἐνεστῶτος, ἦλθεν εἰς ἡμᾶς κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε μεθ' ἡμῶν καὶ ἐκάθισε μετὰ τῶν οἰκιακῶν μας μέχρις ἑσπέρας, εἶτα ἀπελθοῦσα εἰς τὸ ὁσπίτιόν της ἐξαπίνης κατέλαβεν αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ῥῖγος καὶ ἀνατριχίασμα δριμύτατον καὶ ἔρριψεν αὐτὴν μετὰ τοῦτο εἰς θέρμην μεγαλωτάτην καὶ ἀκατάπαυστον. Προϊούσης δὲ τῆς ἡμέρας περιέπεσε καὶ εἰς πάθος περιπνευμονίας καὶ ἤρξατο βήχειν, καὶ οὕτω κακοπαθήσασα μέχρι τῆς 15 τοῦ τρέχοντος, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, παρελθούσης μισῆς ὥρας τῆς νυκτὸς, παρέδωκε τὴν ψυχὴν αὐτῆς εἰς χεῖρας θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ ἄφησε χρόνους ὑγιεῖς τὴν μακαριότητά της. Καὶ αὐτὴ μὲν ἡ παμφιλτάτη θυγάτηρ μας ἔδωσε τὸ κοινὸν χρέος καὶ ἐνταφιάσθη λαμπρῶς καὶ ἐντίμως μετὰ τῆς προσηκούσης χριστιανικῆς κηδεύσεως καὶ ὑμνολογίας· ἡμᾶς ὅμως τοὺς γεννήτοράς της μᾶς ἄφησεν ἡ μακαρῖτις ἀπαρηγορήτους καὶ πολλὰ τεθλιμμένους καὶ εἰς ἀναριθμήτους ταραχὰς ἀνιάτους. Διέρχεται γὰρ ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ὡς ὁ θεὸς οἶδεν, διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ παρηγορίαν δὲν ἔχομεν, καὶ τοῦτο κατὰ δίκαιον τρόπον ὅτι οὐ μόνον ἦτον ἡ πρωτότοκος ἡμῶν θυγάτηρ, ἀλλ' ἀκόμη, καθὼς τὴν ἠξεύρει καὶ ἡ μακαριότης της, ἦτον συνετὴ, ἐλεήμων, φιλόξενός τε καὶ φιλάγαθος, καὶ πολλοὶ ξένοι καὶ ἐνδεεῖς ἐκυβερνῶντο καὶ ἐπεσκέπτοντο παρ' αὐτῆς, καὶ τώρα κακεῖνοι τὴν ὑστερήθησαν καὶ συνθλίβονται μεθ' ἡμῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ κύριος ἔδωκεν, ὁ κύριος ἀφείλετο, καὶ ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν οὕτω καὶ ἐποίησεν. Εὐχαριστοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα, δεόμεθα δὲ τοῦ ἀπείρου ἐλέους του ἐκείνην μὲν νὰ ἀναπαύσῃ ἐν κόλποις Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, ἡμᾶς δὲ νὰ παρηγορήσῃ οἷς οἶδε τρόποις.

Ταύτην μας τὴν παρ' ἐλπίδα ἀπαρακμύθητον ὀδύνην θέλει τὴν δηλοποιήσῃ καὶ τῷ ἀγαπητῷ κοινῷ ἀδελφῷ, ὅτι ἡμεῖς δὲν τὴν ἐσημειώσαμεν τῇ ἐκλαμπρότητί του.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος μετὰ πολλῆς συνοχῆς τῆς καρδίας μας, καὶ αἱ εὐχαί της μεθ' ἡμῶν. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 μαρτίου 17.

Ἰω. Κωνσταντῖνος βοεβόδας.

74

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα.

Δὲν ἠξεύρομεν πῶς νὰ περιγράψωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὴν πρὸς ἡμᾶς γεγονυῖαν πρόνοιαν καὶ κηδεμονίαν τοῦ μεγάλου θεοῦ. Κατὰ τὴν 24 τοῦ τρέχοντος ἐλθὼν ἐνταῦθα ὁ Μουσταφᾶ ἀγᾶς ἀμπὰρ ἐμίνης ἔφερε καὶ τὴν μαζιλίαν τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ μὲ σφοδρὰν προσταγὴν διὰ νὰ τὴν πηγαίνῃ καὶ εἰς τὴν βασιλεύουσαν μετὰ πάντων τῶν τέκνων καὶ γαμβρῶν του. Δι' ὅσον μᾶς ἐθρήνησε καὶ μᾶς ἐλύπησεν ἡ τοιαύτη ἔξωσις τῆς ὑψηλότητός του ἕνας θεὸς τὸ γινώσκει. Δὲν ἠξεύρομεν γὰρ πόθεν προῆλθεν ἡ τοιαύτη ἐναντία μεταβολὴ καὶ εἰς ποίας χεῖρας θέλομεν περιπέσῃ. Κατὰ δὲ τὴν..... αὐτοῦ ἐλθὼν ὁ μέγας ἱμπροχόρης τοῦ κραταιοῦ ἡμῶν ἄνακτος καὶ, προσκαλεσάμενος πάντας ἡμᾶς μετὰ τῆς ἀρχιερατικῆς καὶ ἡγουμενικῆς ὁμηγύρεως, εἶπεν εἰς ἐπήκοον πάντων ὅτι εἶναι προσταγὴ βασιλικὴ νὰ ἐκλέξωμεν αὐθέντην μας ἐξ ἡμῶν. Ἡμεῖς καὶ κατὰ τὸ ὀφειλόμενον χρέος μας ἐκφωνοῦντες μιᾷ τῇ φωνῇ ὅτι τὸν αὐθέντην μας θέλομεν, καὶ ἡ τὴν ἐκλαμπρότητά του νὰ μᾶς ἀφήσῃ πάλιν ἢ ἀπαξάπαντες νὰ συναπέλθωμεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν διὰ νὰ φανερώσωμεν τὸ ἄπταιστον καὶ ἀθῶον τοῦ ἡγεμόνος μας, εὐθὺς μετὰ μεγάλου θυμοῦ μᾶς ἀπεκρίθη ὅτι ἡ μεγάλη βασιλεία εὐσπλαγχνίᾳ κινουμένη θέλει

νὰ ἐκλέξῃ αὐθέντην ἐξ ὑμῶν διὰ τὴν σύστασιν καὶ κυβέρνησιν τοῦ βιλαγετίου σας, καὶ ὑμεῖς ἀντιτείνετε τῷ βασιλικῷ προστάγματι ; Ἀναστὰς εὐθέως ἔβγαλεν ἐκ τοῦ κόλπου του φερμάνιον διαλαμβάνον περὶ ἡμῶν νὰ μᾶς ἐνδύσῃ τὸ τῆς ἡγεμονίας καββάδιον, καὶ εὐθέως ἐρωτήσας · τίς σπαθάρης Στέφανος ; μᾶς ἔσυραν οἱ λοιποὶ ἄρχοντες εἰς τὴν μέσην καὶ μᾶς ἐπαράστησαν εἰς τὴν αὐτοῦ ἐνδοξότητα. Ἀντέστημεν ὅσον σθένος ἀνθρώποις, ἐσύρθημεν πρὸς τὰ ἀπίσω, ἐπροβάλλαμεν τὸ ἄωρον τῆς ἡλικίας μας καὶ τὴν ἐν τούτῳ ἀδυναμίαν μας, ἀλλ' εἰς κενὸν ἐκοπιάσαμεν. Ὅπου γὰρ προσταγὴ βασιλέως τοιούτου, τίς δύναται ἀντιστῆναι ; Ὅθεν καὶ ἄκοντες ἀπεκρίθημεν καὶ ἐνεδύθημεν τὸ βασιλικὸν καββάδιον, καὶ ἤλθαμεν εἰς τὴν βασιλικὴν κούρτην · καὶ πόθεν αὕτη ἡ παρ' ἐλπίδα ἀναβίβασίς μας εἰς τὸν αὐθεντικὸν τοῦτον θρόνον, εἰ μὴ ἄνωθεν ; Προσκυνοῦμεν λοιπὸν καὶ εὐχαριστοῦμεν τῷ ἁγίῳ θεῷ, τῷ περὶ ἡμᾶς τοιαύτην πρόνοιαν πεποιηκότι, οὗτινος καὶ ἐκτενῶς δεόμεθα διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς μακαριότητός της νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ, νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ κυβερνήσωμεν τὰ ἐπικείμενα ταῦτα δυσβάστακτα καὶ ἀνυπόφορα βάρη τούτου τοῦ τόπου, καὶ νὰ ἐξομαλίσωμεν πᾶσαν δυσχέρειαν καὶ ἀνομίαν. Δεύτερον ὑπερευχαριστοῦμεν καὶ τοῖς ἐλεήσασιν ἡμᾶς αὐθένταις, τῷ τε κραταιῷ ἄνακτι καὶ τῷ ὑπερτάτῳ ἐπιτρόπῳ · ἃς εἶναι πολύχρονοι καὶ μακρόβιοι. Παρακαλοῦμεν καὶ τὴν μακαριότητά της καθὼς μέχρι τοῦ νῦν ἔτζι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ πρὸς ἡμᾶς πατρικὴ της ἀγάπη καὶ ἀκραιφνὴς φιλία νὰ διατηρηθῇ ἀμείωτος, ἀκαπήλευτός τε καὶ πάντη ἀκίβδηλος, ὃν τρόπον φερόμεθα καὶ ἡμεῖς πρὸς τὴν μακαριότητά της μὲ ὑπόκλισιν υἱϊκὴν εὐλαβεστέραν τε καὶ αἰδεσιμωτέραν.

Ἡ ἐκλαμπρότης του ὁ αὐθέντης σήμερον ἐκίνησε καὶ ἐδιάβη, ἐδιάζετο γὰρ ὑπὸ τῶν ἀγάδων · ἐλυπήθημεν τὰ μέγιστα, δεινὸν γάρ ἐστι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ὁ ἅγιος θεὸς μόνον νὰ τὸν διαφυλάξῃ καὶ νὰ τὸν κυβερνήσῃ ! Ἂς ἔχωμεν καὶ σεβάσμιόν της διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἀξιεράστῳ αὐτῆς ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἐν βίῳ παντί. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ἑτοιμότατος εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς.

1714 μαρτίου 26.

Ἰω. Στέφανος βοεβόδας.

75

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα.

Δύο τίμια καὶ σεβάσμια τῆς σῆς μακαριότητος ἀνακεπταμένῃ διανοίᾳ ἐλάβομεν, τὸ μὲν ἀπὸ 8, τὸ δὲ ἀπὸ 13 τοῦ ἐνεστῶτος γεγραμμένα, καὶ πληροφορηθέντες τὴν περιπόθητον ἡμῖν ὑγιείαν της δόξαν ἀνεπέμψαμεν τῷ σῴζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Ἔγνωμεν ἐν αὐτῇ καὶ τὰ σημειωθέντα. Καὶ εἰς μὲν τὰ πρῶτον οὐκ ἔχομεν ἀνταποκριθῆναι, ἐπειδὴ περιεῖχε μόνον εὐχὰς πατρικὰς καὶ εὐλογίας καὶ πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα πατέρα μου σεβάσμιόν της· εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἂν καλὰ βλέπωμεν ὅτι πολλά εἰσι τὰ ἀποκρίσεως δεόμενα, ὅμως διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν αὐτῆς καὶ πολλάκις γράφειν καὶ τοῦτο κατεκτάδην οὐ μόνον λογίζεται ὀχληρὸν καὶ περιττὸν καὶ βαρύνομεν ματαιοπονοῦντες τὰς θεσπεσίους αὐτῆς ἀκοάς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄπειρον χωροῦμεν καὶ κατάληξιν τοῦ λόγου οὐχ εὑρίσκομεν, ὄχι πῶς ἡμεῖς θέλομεν νὰ μεγαλύνωμεν τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ὑπόνοιαν, ἀλλὰ διότι ἡ περιγραφὴ ταύτης τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἐξωσμοῦ τοῦ πρὸ ἡμῶν αὐθέντου Πραγκοβάνου αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι διεξοδικὴ καὶ πολυδιήγητος καὶ ἀνωτέρα παντὸς ἀνθρωπίνου λογισμοῦ, καὶ ἂν θελήσωμεν νὰ περιγράψωμεν τὰς ἀρχάς της καὶ τὰ μέσα, οὐ μόνον εἶναι χρεία τετράδια νὰ γίνηται τὸ ἕνα μας γράμμα, ἀλλ' ἀναγκαίως ἔπεται νὰ ἀφήσωμεν καὶ νὰ ῥίψωμεν ἀπάνωθέν μας κάθε ἄλλην βιωτικὴν μέριμναν καὶ φροντίδα τῆς αὐθεντίας μας. Ὅθεν, διὰ νὰ μὴ πονοκεφαλοῦμεν τὴν μακαριότητά της μὲ περιγραφὰς ἀπεριγράπτους, τὴν παρακαλοῦμεν νὰ παύσῃ ἡ λογοτριβὴ τῆς καταπτώσεως τοῦ ἐξωσθέντος. Τοῦτο μόνον ἐν ἀληθείᾳ τῆς τὸ σημειόνομεν πῶς οὔτε εἰς τὸν νοῦν μας, οὔτε εἰς τὴν φαντασίαν μας ποτὲ εἴχομεν ἢ ἐμελετούσαμεν ἢ διὰ χρηματικῆς δόσεως ἐπασχίζαμεν, ὡς οἶδεν ὁ τῶν κρυφίων γνώστης θεὸς, ἢ περὶ τῆς ἐκείνου καταπτώσεως, εἴτε περὶ τῆς ἡμῶν ἀνακρήσεως, παρὰ μόνον εἴδομεν ὅτι ἀπὸ τὴν ἄβυσσον τῆς θεϊκῆς εὐσπλαγχνίας ἐδόθη νεῦσις εἰς τὰς καρδίας τῶν αὐθέντων μας καὶ μὲ μεγάλην ὁρμὴν, διὰ νὰ μὴν εἰποῦμεν καὶ ὀργὴν, τὸν Πραγκοβᾶνον μὲν ἔξωσαν

κατὰ τὸν τρόπον ὁποῦ περιεγράψαμεν, καὶ ἡμᾶς παρ' ἐλπίδα ἀποκατέστησαν. Καὶ οὗτος εἶναι ὁ περιληπτικὸς λόγος ὅλης τῆς μεσολαβούσης μεταβολῆς. Καὶ δὲν κάμνει χρεία πλέον περαιτέρω τὸν λόγον μας νὰ ἐκτείνωμεν, παρὰ μόνον παρακαλοῦμεν τὸν ὕψιστον θεὸν, καθὼς οὗτος ᾠκονόμησε τὰς ἀρχάς μας, οὕτω καὶ νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ καὶ νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ καὶ καθεξῆς διὰ μακαρίων εὐχῶν της νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ προφθάσωμεν τῷ καιρῷ τῷ προσήκοντι καὶ τὰς ἐπερχομένας ἡμῖν βασιλικὰς προσταγὰς, ὁποῦ νὰ εὐαρεστήσωμεν τοῖς αὐθένταις, νὰ κυβερνήσωμεν καὶ τοὺς τεθλιμμένους καὶ ἠπορημένους τούτους πτωχοὺς ἐντοπίους καὶ νὰ χαροποιήσωμεν πάντας τοὺς πιστοὺς καὶ ἀδόλους φίλους καὶ καλοθελήτας μας.

Περὶ δὲ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος τοῦ πατρός μου ἂς εἶναι εἰς εἴδησίν της ὅτι, ἂν καλὰ ἀπὸ τὲς ἄκρες μελαγχολίες του νὰ ἔφθασεν εἰς τὴν ἐσπερινὴν ὥραν τῆς ζωῆς του καὶ εἰς τὸν ἔσχατον δρόμον τῆς ἀνθρωπίνης ἀποκαταστάσεώς του, εὐχαριστοῦμεν ὅμως τῷ τῆς ζωῆς χορηγῷ, ὁποῦ μᾶς εὐσπλαγχνίσθη κἂν τοῦτο καὶ δὲν μᾶς ἐπλήγωσε μὲ καιριωτέραν πληγὴν ἀλλ' ἐπεχορήγησεν αὐτῷ τὴν ἐπανάληψιν τῆς προτέρας ὑγιείας του, ἂν καλὰ καὶ νὰ ἔμειναν τὰ λείψανα τῆς ἀσθενείας του καὶ νὰ εὑρίσκηται καθὸ γέρων εἰς μερικὴν ἀδυναμίαν· ὅμως ἐλπίζομεν εἰς τὸν ἅγιον θεὸν καὶ τοῦτο νὰ περάσῃ.

Ἐκαταλάβομεν καὶ τί ὁρίζει περὶ τῶν βιβλίων τοῦ μακαρίτου ἁγίου Σοφίας κὺρ Αὐξεντίου· ἀλλὰ περὶ τοιαύτης ὑποθέσεως, δέσποτά μου, κἀμμίαν εἴδησιν δὲν ἔχομεν, οὔτε αἱ καιρικαὶ περιστάσεις μᾶς ἐσυγχωροῦσαν νὰ ἐξετάσωμεν. Τόσον μόνον πῶς ἔχει κάμῃ ὁ μακαρίτης διαθήκην ὑπογεγραμμένην ταῖς τῶν τυχόντων ἀρχιερέων σφραγῖσιν, καὶ διετάξατο ἅπασαν τὴν αὐτοῦ παρευρεθεῖσαν οὐσίαν, καὶ ἐκεῖ θέλει εὑρίσκεται σεσημειωμένον ἂν ἄφησε τὰς βίβλους του εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἁγίου Σάββα, ἢ ὄχι. Κἂν οὕτως ὅμως, κἂν ἄλλως, ἡμεῖς ἐπροστάξαμεν νὰ στέκωνται τὰ πάντα ἐξησφαλισμένα εἰς τὸ κελλίον· καὶ μετὰ παραδρομὴν ἡμερῶν λαμβάνοντες ἄνεσιν τῶν ἐνοχλήσεών μας, θέλομεν ἰδῇ τί τοιοῦτον διατέτακται, καὶ, ἂν τὰ ἄφησε κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του, θέλει βαλθῶσιν εἰς τὸν διωρισμένον τόπον τους· εἰ δὲ μὴ, ὑπομονὴ, ὅτι δὲν ἀγαποῦμεν ἐκ φύσεως νὰ περιπλεκώμεθα εἰς ὑποθέσεις ἱερατικῶν προσώπων, οἵτινες ἐκ τοῦ προχείρου ἔχουσι καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς εὐλογίας.

Ἂν εὐδοκήσῃ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ τινὰς ἐκ τῶν υἱῶν μας καὶ δούλων της χρειασθῇ χάριν ἀναγνώσεως βίβλους, ἂς εἶναι καλὰ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Μαρτζενανίου καὶ τοῦ Χορεζίου. Μακαρία ἡ ὥρα δι' εὐχῶν της ἁγίων νὰ ἔφθαναν εἰς τοιαύτην χρείαν, καὶ εὔκολον ἦτο νὰ ἔχωσι βίβλους.

Ἡ δόμνα μας μετὰ τῶν τέκνων μας εὐλαβῶς προσκυνοῦν τὴν μακαριότητά της, καὶ ἀσπάζονται τὴν ἱερὰν δεξιάν της. Αἱ εὐχαὶ αὐτῆς εἶησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰ προστάγματά της.

1714 ἀπριλίου 18.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

76

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα.

Ἡ αἰτία τοῦ πρὸς τὴν μακαριότητά της γράμματός μας ἄλλη δὲν εἶναι παρὰ πρῶτον μὲν, κατὰ τὸ ὀφειλόμενον ἡμῖν χρέος, νὰ τὴν προσκυνήσωμεν καὶ νὰ ἐρωτήσωμεν τὰ περὶ τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγιείας της, καὶ δεύτερον νὰ θώσωμεν εἴδησιν ὅτι, εἰς τὰς 23 τοῦ τρέχοντος, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς πανηγύρεως τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, παρεγένετο ἀπὸ βασιλευούσης ὁ ἐνδοξότατος χασεκὴ ἀγᾶς τοῦ κραταιοῦ ἡμῶν ἄνακτος προσκομίσας ἡμῖν τὸ βασιλικὸν μπεράτιον καὶ καβάδδιον κατὰ τὴν συνήθειαν. Ὅθεν ἐξελθόντες καὶ ἡμεῖς εἰς προϋπάντησίν του μετὰ πάσης τῆς ἀρχοντολογίας μας καὶ λοιπῆς παρατάξεως, ἀπετέλεσεν ἡ ἐνδοξότης του πάντα τὰ εἰωθότα κατὰ τὴν βασιλικὴν ἐπιταγὴν, καὶ ἐπανακάμψαμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς τὴν καθέδραν μας, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν οὕτως εὐδοκήσαντα ὑπὲρ ἡμῶν ἅγιον θεὸν δι' εὐχῶν της μακαρίων.

Ἠξεύροντες δὲ πῶς ἡ τοιαύτη εἴδησις ἀναμφιβόλως θέλει χαροποιήσῃ καὶ τὴν σὴν μακαριότητα, ἰδοὺ ὅπου τὴν ἐσημειώσαμεν διὰ νὰ μᾶς συγχαρῇ καὶ νὰ μᾶς εὐχηθῇ τὰ εἰκότα καὶ θεοφιλῆ, ὡς φιλόστοργος πατὴρ

ἡμῶν καὶ εὐχέτης διάπυρος. Ἀπὸ βασιλευούσης ἄλλην ἀξιολογωτέραν εἴδησιν εἰ μὴ μόνον ὅτι οἱ τῶν Λέχων, κατὰ τὴν 13ην τοῦ ἐνεστῶτος, ἀπῆλθον καὶ εἰς ἐντάμωσιν τοῦ ἰδίου αὐτοκράτορος καὶ παρέλαβον τοὺς ναμέδες· ὅθεν καὶ ἐφημίζετο πῶς μετ' οὐ πολὺ θέλουσιν ἐπανακάμψῃ εἰς τὰ ἴδια, τὸ ὁποῖον ὁ καιρὸς θέλει τὸ ἀποκαλύψῃ.

Ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων πατήρ μου εὐλαβῶς προσκυνῶν τὴν μακαριότητά της, ἰδοὺ τῆς πέμπει καὶ τὸ περιεχόμενον γράμμα του, ὂν ἀποκριτικὸν εἰς τὸ προσταλὲν αὐτῷ τίμιον τῆς σῆς μακαριότητος. Ἡ δόμνα μας μετὰ τῶν τέκνων μας εὐλαβῶς προσκυνοῦσι τὴν μακαριότητά της καὶ τὴν ἱερὰν δεξιάν της εὐλαβῶς ἀσπάζονται. Ἂς ἔχωμεν δὲ καὶ τίμιόν της διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς της εὐχαῖς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἐν βίῳ παντί. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰ προστάγματα.

1714 ἀπριλίου 25.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

77

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Δύο σεβάσμια γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον ἐξ ὧν τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν μαθών, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ.

Γράφουσα ἡ μακαριότης αὐτῆς διὰ τὸ λυπηρὸν σύμπτωμα τοῦ αὐθέντου Βασσαράβα (τοῦ ὁποίου ἡ τοιαύτη καταστροφὴ οὐ μετρίως μᾶς ἐλύπησεν) ὁρίζει καὶ παρακινεῖ ὅτι κατὰ τὸ δυνατὸν νὰ βοηθήσω καὶ νὰ συνδράμω· ἀλλὰ ἡ βοήθεια τῆς ἐκλαμπρότητός του δὲν ἤρτηται ἄλλοθεν παρὰ ἀπὸ τὸ θεῖον ἔλεος, καὶ ὄντας ἔτζι, ἡ μακαριότης αὐτῆς (τῆς ὁποίας αἱ εὐχαὶ δὲν ἀμφιβάλλεται ὅτι εἶναι εὐπρόσδεκτοι εἰς τὸν θεὸν)

ἠμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ περισσότερον ἀπὸ καθένα. Μὲ ὅλον τοῦτο δὲν θέλω λείψῃ μὲ τρόπον καλὸν καὶ ἀκίνδυνον καὶ νὰ συνδράμω κατὰ τὸ δυνατὸν σκεπτικῶς, καὶ ὁ πανάγαθος θεὸς (οὗ ἡ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται) νὰ βοηθήσῃ διὰ τῶν δραστηρίων εὐχῶν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 ἀπριλίου 29.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

78

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, ἧς τὴν ἁγίαν δεξιὰν ἀσπάζομαι.

Σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν μαθών, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σῴζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Ὁρίζει ἡ μακαριότης αὐτῆς ὅτι παυούσης τῆς ταραχῆς τοῦ Βουκουρεστίου, ἀπερχομένη εἰς τὰ ἐκεῖσε ὁ σκοπός της εἶναι νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὰ ὧδε χωρὶς ἀργοπορίαν. Πολλὰ θαυμαστὰ καὶ φρονιμώτατα κάμνει ἡ συνετικωτάτη αὐτῆς φρόνησις ὁποῦ προσμένει νὰ ἀκούσῃ τὸ τέλος τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ ταραχῶν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ κινήσῃ πρὸς τὰ ἐκεῖσε. Ὁ πανάγαθος θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐν βραχεῖ, καθὼς ἐφιέμεθα, καὶ νὰ μεθέξωμεν τῆς συνομιλίας της, ἧς οὐδέν μοι ἡδύτερον· σημειόνουσα πρὸς τούτοις ἡ μακαριότης αὐτῆς τὴν φροντίδα ὁποῦ ἔχει ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης ὑπὲρ τοῦ τόπου καὶ τῶν πτωχῶν, φανερόνει τὴν ἄκραν ἀδυναμίαν καὶ τὰς δυσχερίας ὁποῦ ἐπίκεινται, εἰς τὸ ὁποῖον τί ἄλλο νὰ εἰπῶμεν παρὰ ἡ ἐξ ὕψους πρόνοια διὰ τῶν δραστηρίων αὐτῆς εὐχῶν νὰ ἐνδυναμόνῃ τὴν ὑψηλότητα αὐτοῦ ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ ἀπαντᾷ εἰς τὰ τόσα ἀλλεπάλληλα βάρη;

Διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ τῆς ὑψηλότητος αὐτοῦ εὔνοιαν καὶ καθαρὰν ἀδελφικὴν στοργήν, παντελῶς δὲν ἀμφιβάλλω. Εἰς τοῦτο δὲ ὁποῦ δὲν ἔγινε τελεία ἡ ἀποπλήρωσις καὶ ἀποστολὴ τῶν ὀφειλομένων μοι ἄσπρων,

ἠμπορεῖ νὰ γένῃ ἡ διόρθωσις μὲ τὸ νὰ ἀναγκάσῃ ἡ μακαριότης αὐτῆς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα νὰ κάμῃ ἐν βραχεῖ τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιλοίπων. Διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ὁρίζει ἡ μακαριότης αὐτῆς νὰ συνδράμω, ἂς εἶναι βεβαία πῶς εἰς τόσους ὠφελίμους δὲν θέλει λείψῃ ἡ κατὰ τὸ δυνατὸν συνδρομή, μὲ τρόπον ἐπιτήδειον καὶ ἐσκεμμένως φανερόνοντας ὅτι οἱ ἐναντίοι ὁποῦ διέβαλον καὶ ἐσυκοφάντησαν δὲν ἀπέβλεπον εἰς ἄλλο τέλος παρὰ εἰς τὸ νὰ φέρουν εἰς ἔκβασιν τὸν σκοπόν τους. Τὴν φροντίδα τοῦ ἁγίου Τάφου ὅτι τὸ κρίνω διὰ χρέος ἀπαραίτητον τὸ νὰ τὴν ἔχω, δὲν κάνει χρείαν νὰ τὸ φανερώσω τὴν σύνεσιν αὐτῆς, διότι γνωρίζω πῶς δὲν τὴν λανθάνει. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάμπολλα καὶ παντευτυχῆ, καὶ αἱ ἅγιαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 μαΐου 20.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

Ὁ ἐνδοξότατος Ἐσὰδ ἐφέντης καὶ μουνετζίμπασης ἀκριβῶς χαιρετᾷ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα. Ἂς εἶναι εἰς εἴδησιν αὐτῆς ὅτι ὁ πανιερώτατος καὶ θεοσεβέστατος ἅγιος Χαλκηδόνος διὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ ἐδιορίσθη νὰ πηγαίνῃ νὰ καθίσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. Ἔλαβον καὶ τὴν βοῦτκαν καὶ ὑπερευχαριστῶ.

79

ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΟΕΒΟΔΑΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΠΑΣΗΣ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑΣ

Τὸ τῆς ἐλεημοσύνης θειότατον χρῆμα διὰ πάντων μὲν, ἐξαιρέτῳ δὲ τρόπῳ ἐν ἱεροῖς ναοῖς καὶ σεβασμιωτάτοις μοναστηρίοις σὺν καθαρῷ συνειδότι, εὐλαβεῖ τε καὶ δαψιλεῖ φρονήματι διενεργούμενον, ἀμύθητον ὅσην τὴν λυσιτέλειαν τοῖς ἠδέως καὶ ἑτοίμως περὶ τοῦτο διακειμένοις ἐπιμνηστεύεται, τήν τε ὁδὸν τοῦ βίου διανύουσι καὶ τῶν τῇδε μεθισταμένοις· οὐδενὶ γὰρ τῶν πάντων, κατὰ τὴν θεολόγον φωνὴν, οὕτως, ὡς ἐλέῳ θεοῦ θεραπεύεται, ὅτι μηδὲ οἰκειότερον ἄλλο τούτου θεῷ, οὗ ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύεται. Ἀμέλει τοι οἱ ἐπ' εὐσεβείᾳ σεμνυνόμενοι καὶ μάλιστα

οἱ ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας θεόθεν ἐπιτετευχότες τοὺς τῆς εὐποϊίας ῥύακας πολλῶν δεομένων ταῖς δεξαμεναῖς ἀφειδῶς ὡς οἷόν τε ἐποχετεύειν ὀφείλουσιν, ἵν' οὕτω τὸν θεῖον ἔλεον ἐπισπώμενοι φρουρὸν καὶ ὑπέρμαχον τὴν πανσθενεστάτην τοῦ θεοῦ κηδεμονίαν ἑαυτοῖς ἐπικτήσωνται. Τούτου γὰρ εἵνεκα καὶ οἱ ἱερεῖς, κατὰ τὸ παλαιὸν, ἔλαιον ἐχρίοντο καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ προφῆται· σύμβολον καὶ γὰρ τῆς θείας φιλανθρωπίας τὸ ἔλαιον ἔχοντες, ἐλέῳ τὸ θεῖον θεραπεύειν ὀφείλοντες διετέλουν. Διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς ἐν πολλοῖς πολλάκις κἀπ' αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, τῶν σπαργάνων τῆς θείας εὐμενείας καὶ δωρεῶν παντοίων πειραθέντες, καὐτῶν τῶν οἰάκων τῆς θεοφρουρήτου ἡγεμονίας τῆς Μολδαβίας ἄνωθεν ἐπειλημμένοι, πίστεσι καὶ ἐλεημοσύναις τὸν εὐεργέτην καὶ ἀγαθοπάροχον θεὸν γεραίρειν καὶ εὐχαριστεῖν περὶ πολλοῦ ποιούμεθα, καὶ πάνυ προθύμως ἔχομεν ὅπως θαρροῦντες τὴν ἄφεσιν τῶν πλημμελημάτων καὶ παραπτωμάτων ἡμῶν αἰτώμεθα καὶ τὴν αὐτοῦ ἀντίληψιν ἀδιαλείπτως ἐπιχορηγεῖσθαι ἐπικαλώμεθα.

Ἀναπολοῦντες τοίνυν κατὰ νοῦν τὴν τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου καὶ τῶν λοιπῶν ἐκεῖσε σεβασμιωτάτων τόπων χρείαν, ἔνδειαν καὶ ἀπορίαν διὰ τὰς κατεπειγούσας καιρικὰς περιστάσεις, καὶ ὅτι πᾶσα ψυχὴ εὐσεβεῖν αἱρουμένη σωτηρίας τε χρήζουσα οὐ τὴν τυχοῦσαν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν δεικνῦναι καὶ τὴν δυνατὴν χειραγωγίαν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ προσάγειν ἐπάναγκες, ἅτε δὴ τὰ τῆς σωτηρίας ἡμῶν σπέρματα μυστηριωδῶς ἐκεῖσε γεωργηθέντα τῇ μετὰ σαρκὸς τοῦ λυτρωτοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ καὶ πᾶν ὁτιοῦν ἀγαθὸν ἐντεῦθεν ἀναβλύσαν κεῖς πᾶσαν τὴν περίγειον λῆξιν ἐφαπλωθὲν, οὐχ ὅπως εὐλαβῶς περὶ τοὺς ἱεροὺς καὶ θεοβαδίστους ἐκείνους τόπους διακείμεθα, ἀλλ' ἑτοίμως ἔχομεν κατὰ τὸ ἐγχωροῦν καὶ χεῖρα βοηθείας ὀρέγειν καὶ ἐπαρκεῖν ὁπωσδήπως ταῖς κατεπειγούσαις ἀπορίαις καὶ ἀνάγκαις ταῖς ἀδιακόπως ἐπιφορτιζομέναις τοῖς τε ἐνθέοις ἐκείνοις ἐνδιαιτήμασι καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς συνασκουμένοις καὶ μονάζουσιν αἰδεσιμωτάτοις καὶ ὁσίοις ἀνδράσιν ἐπὶ συντηρήσει καὶ φιλοκαλίᾳ τῶν ἁγιαστικῶν τοῖς εὐσεβέσι προσκυνημάτων. Οὐκ ἔνι γὰρ ἐκεῖνα ἄλλως σῴζεσθαι καὶ διαμένειν εἰ μὴ ταῖς ἐλεημοσύναις τῶν ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων.

Ὅθεν δεῖν ἔγνωμεν τὸν ὃν κεκτήμεθα σεβάσμιον ναὸν ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ κτητορικῷ δικαίῳ καὶ νομίμῳ πατρικῇ διαδοχῇ (παρὰ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ

λήξει ἐκλαμπροτάτου, θεοσεβεστάτου, καὶ σοφωτάτου αὐθέντου Ἐξ ἀπορρήτων τῆς κραταιᾶς βασιλείας κυρίου Ἀλεξάνδρου, τοῦ καὶ ἡμῶν αὐθέντου καὶ γεννήτορος σεβασμιωτάτου καὶ γεραρωτάτου), ὡς διασαφοῦσι τὰ κτητορικὰ περὶ τούτου γράμματα, προσηλῶσαι καὶ ἀφιερῶσαι μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ καὶ περὶ αὐτὸν τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοδόχῳ Τάφῳ, πατριαρχικῷ καὶ ἀποστολικῷ θρόνῳ χρηματίζοντι, καὶ μητρὶ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, διὰ μνημόσυνον αἰώνιον καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν τε ἡμετέρων γεννητόρων καὶ ἡμῶν, καὶ ἀπόλαυσίν τινα καρποφορίας καὶ βραχὺν πόρον διακυβερνήσεως τῶν ἐν ἀνάγκαις καὶ ἐνδείαις ἁγίων ἐκείνων τόπων.

Τούτου χάριν, διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου αὐθεντικοῦ χρυσοβούλλου ἐπικυροῦντες ἀποφαινόμεθα ὅτι τὴν ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ διατελοῦσαν πατρικὴν ἡμῶν ἐκκλησίαν, κατὰ τὴν ἐνορίαν Ἀτζικὴν λεγομένην κειμένην, τὴν καὶ ἄνω καὶ τοῦ Μπαλσαρίνου ἐπονομαζομένην, καὶ ἐπ' ὀνόματι τιμωμένην τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Κυριακῆς, ὡς θείῳ ἐλέει τανῦν πρωτεύοντες ἡμεῖς ἐν ὅλῃ τῇ πατρικῇ ἡμῶν οἰκίᾳ κατὰ τὰ εἰωθότα καὶ καθήκοντα τοῖς πρωτοτόκοις προνόμια καὶ δίκαια τῆς πρωτοτοκίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ περιβλέπτου ἄρχοντος μεγάλου λογοθέτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ μεγάλου ἑρμηνέως τοῦ βασιλικοῦ κράτους κυρίου Ἰωάννου, τοῦ καὶ ἡμῶν παμφιλτάτου καὶ ἀξιοπρεπεστάτου αὐταδέλφου, εἰς τοῦτο τὸ θεοφιλὲς ἔργον συναινοῦντος μεθ' ὅσης σπουδῆς καὶ προθυμίας, ἀνατιθέμεθα καὶ ἀφιεροῦμεν τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοδόχῳ Τάφῳ μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς αὐτῆς καὶ τῶν κελλίων καὶ ὁσπιτίων καὶ τῶν ὑποστατικῶν καὶ κτημάτων αὐτῆς, τῶν τε ἔνδον τῆς πόλεως καὶ τῶν ἔξωθεν, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, ὥστ' εἶναί τε καὶ διατελεῖν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὑπὸ τὴν δεσποτείαν καὶ διοίκησιν τοῦ νῦν τε μακαριωτάτου, σοφωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κυρίου κυρίου Χρυσάνθου, τοῦ σεβασμιωτάτου πατρὸς, καὶ πάντων τῶν καθεξῆς ἀλληλοδιαδόχως μακαριωτάτων πατριαρχῶν, μετόχιον τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ ὂν καὶ ὀνομαζόμενον, καὶ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ ὡς ἂν δόξειεν τῇ αὐτοῦ μακαριότητι συμφέρον, ὡς κυρίῳ καὶ ἐξουσιαστῇ.

Ἡμεῖς δὲ καὶ ὁ ἐνδοξότατος καὶ περίβλεπτος ἀδελφὸς ἡμῶν μέγας λογοθέτης καὶ μέγας ἑρμηνεὺς, καὶ οἱ υἱοὶ καὶ οἱ συγγενεῖς ἡμῶν καὶ πᾶς ὁστισοῦν ἀμωσγέπως οἰκείων καὶ ξένων οὐκ ἔχομεν οὐδ' ἠντιναοῦν μετο-

χὴν καὶ ἐξουσίαν οὔτε ἐν τῇ διαληφθείσῃ ταύτῃ ἡμῶν ἐκκλησίᾳ, οὔτε μὴν ἐν τοῖς κτήμασι καὶ ὑποστατικοῖς αὐτῆς, ἀλλ' ἀνέπαφα καὶ ἀναπόσπαστα καὶ ἀκαταζήτητα ὑπάρχειν παρὰ παντὸς προσώπου, ἅτε δὴ ἅπαξ τῷ ἁγίῳ καὶ θεοδέγμονι Τάφῳ τοῦ κυρίου παρ' ἡμῶν ἐγκαρδίῳ πόθῳ καὶ εὐλαβεῖ διαθέσει προσηλωθέντα καὶ δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, ἵνα μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα ἡμῶν καὶ τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἡμετέρων γεννητόρων, τοῦ τε ἐκλαμπροτάτου, ὡς εἴρηται, εὐσεβεστάτου καὶ σοφωτάτου αὐθέντου Ἐξ ἀπορρήτων τῆς κραταιᾶς βασιλείας κυρίου κυρίου Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς ἐκλαμπροτάτης καὶ θεοσεβεστάτης μητρὸς ἡμῶν καὶ αἰδεσίμου δεσποίνης κυρίας κυρίας Σουλτάνας, διὰ παντὸς ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς ὅπως εὕρωμεν εὔκαιρον βοήθειαν παρὰ τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει ἐν τριάδι ὑποστάσει ἀσυγχύτως καὶ ἀμερίστως καὶ θεοσόφως προσκυνουμένου θεοῦ, καὶ παράκλησιν σωτήριον.

Ὅθεν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον αὐθεντικὸν χρυσόβουλλον, ὑπογραφῇ καὶ σφραγῖδι ἡμετέρᾳ βεβαιωθὲν, καὶ ἀπεδόθη τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ ἡμῶν πατρὶ, σεβασμιωτάτῳ πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων κυρίῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ εἰς διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐν τῇ αὐθεντικῇ ἡμῶν καθέδρᾳ, ἤτοι ἐν Γιασίῳ, ᾳψιδ', κατὰ μῆνα μάϊον.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

80

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Δύο τίμια καὶ σεβάσμια γράμματα τῆς μακαριότητός της ἐλάβομεν, τὸ μὲν παρά τινος Χατζῆ Ἀβὰμ ῥεΐζη ἀπὸ 18 παρελθόντος γεγραμμένον, τὸ δὲ ἀπὸ 24 τοῦ αὐτοῦ· καὶ ἐξ ἀμφοτέρων πληροφορηθέντες τὴν πολυπόθητον ἡμῖν ὑγιείαν της ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν, δοξάζοντες τὸν σῴζοντα καὶ διατηροῦντα αὐτὴν ἅγιον θεόν. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σημειούμενα.

Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον ὁρίζει νὰ δώσωμεν θέλημα τῷ ῥηθέντι γραμματοκομιστῇ Ἀδὰμ ῥεΐζῃ νὰ ἀγοράσῃ ἐδῶ εἰς τὸν τόπον ὅπου καὶ ἂν εὕρῃ μετὰ τῶν χρημάτων του σιτάριον καὶ κριθάριον · τὸ ὁποῖον ὁρίζει πῶς δὲν θέλει ἔχῃ καὶ κἀμμίαν δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ γίνῃ · καὶ βέβαια, δέσποτά μου, ἂν ἦτον ὡς καὶ ἄλλοτε, μηδένας δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ ἀγοράσῃ ὅσον καὶ ἂν θέλῃ, μάλιστα ἠθέλαμεν τοῦ δώσῃ καὶ ἡμεῖς τὸ ἐδικόν μας · ἀμὴ ἐφέτος, καθὼς δὲν τὴν λανθάνει, ὑπὸ τῆς πολλῆς ἀνομβρίας κατεκάησαν ὅλα καὶ σιτάρια καὶ κριθάρια, καὶ ἔγινε μία μεγαλωτάτη ξηραΐλα. Ἀπέκει εἶναι καὶ ἄλλο μεγαλίτερον ἐμπόδιον ὁποῦ εἰς ὅλον τὸν Παραδουνάβιον ἐρρίφθησαν τόσοι καὶ τόσοι ἱστιρᾶδες καὶ ὑποπτευόμεθα μὴν τύχῃ καὶ ῥίψωσι καὶ ἐδῶ εἰς τὸν τόπον, καὶ τότε ἡ δυσκολία εἶναι διπλάσιος. Μ' ὅλον τοῦτο διὰ τὴν ἀγάπην τῆς μακαριότητός της καὶ διὰ νὰ μὴν ἐπιστρέψῃ ὁ φίλος της κενὸς, τοῦ ἐδώσαμεν ἡμέτερον αὐθεντικὸν γράμμα νὰ φορτώσῃ δύο χιλιάδας πεντακόσια κοιλὰ πολίτικα · καὶ ἔτζι ἐμίσευσεν ἀπ' ἐδῶ. Εἰς δὲ τὸ δεύτερόν της μᾶς συγχαίρεται καὶ μᾶς εὔχεται πατρικῶς διὰ τὴν προλαβοῦσαν ἀποδοχὴν τοῦ βασιλικοῦ μπερατίου, σαντζακίου τε καὶ τουγίων · ὧν ἕνεκα καὶ πλείστας αὐτῇ ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας.

Περὶ δὲ τῶν ἐνταῦθα ἀγάδων ὁποῦ ὁρίζει πῶς ἐλπίζει πλέον νὰ σηκωθῶσιν ἐντεῦθεν καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ καθεξῆς ἡσυχία καὶ ἀνάπαυσις, ὁ θεὸς ὁ ἅγιος νὰ τὴν ἐπακούσῃ. Θέλει ἠξεύρῃ ὅμως πῶς καὶ ἡμεῖς τοιαύτην ἐλπίδα ἔχοντες παρηγορούμεθα οὐ μετρίως · ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀξιωθῶμεν νὰ ἰδῶμεν τὴν τοιαύτην ἀποδημίαν των. Μάλιστα ἀκολουθεῖ καὶ μὲ τελείαν ἀποσιώπησιν, καὶ θαυμάζομεν εἰς τί ἔχει νὰ καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ μακαριότητί της διὰ τὴν εἴδησιν ὁποῦ μᾶς ἔδωκε περὶ τοῦ ἐνδοξοτάτου τζαουσλὰρ ἐμίνη πῶς ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ ἴδια · καὶ τοῦ ἐγράψαμεν καὶ ἡμεῖς φιλικὸν γράμμα μας.

Ὁρίζει πῶς ἂν καλὰ καὶ ἡσυχάζει ἐν τῇ Τζετατζούῃ, ὅμως μὲ συνεχῆ μελέτην τῆς ἡμετέρας ἀπολαύσεως. Εἰς τοῦτο δὲν ἀμφιβάλλομεν, δέσποτά μου, τόσον μόνον καὶ ἡμεῖς τῆς λέγομεν πῶς, ὃν τρόπον οἱ Ἑβραῖοι περιμένουσι τὸν ἐδικόν των μεσσίαν, καὶ ὡς ἔλαφος διψῶσα τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, μὲ πολλὰ εὐλαβέστερον τρόπον περιμένομεν καὶ ἡμεῖς ἀναπεπταμένῃ διανοίᾳ τὴν παναγίαν παρουσίαν της.

Διὰ τὸ προσταλὲν ἡμῖν λατινικὸν βιβλιάριον, θέλει γινώσκῃ ἡ μακα-

ριότης της ὅτι, ἂν καλὰ καὶ τὸ ἐδώσαμεν τῷ Νικολάῳ δὲ Πόρτα νὰ τὸ μεταφράσῃ, καθὼς καὶ τῆς τὸ προεγράψαμεν, ὅμως ἠσθένησεν ὁ πτωχὸς, καὶ ὑπὸ τῆς ἀδυναμίας του, ὁποῦ καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὸν κατακρατεῖ, ἀμέλησε νὰ τὸ μεθερμηνεύσῃ· ἡμεῖς καὶ πάλιν ἀποβλέποντες εἰς τόσον μάκρος καιροῦ ὁποῦ ἀπέρασεν, ἰδοὺ τῆς τὸ πέμπομεν πάλιν ὀπίσω. Ὅμως μᾶς εἶπεν ὁ αὐτὸς δὲ Πόρτας πῶς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Μαρτζενανίου εὑρίσκεται ἕνα παρόμοιον βιβλιάριον· καὶ θέλομεν πάρῃ ἐκεῖνο νὰ τοῦ τὸ δώσωμεν νὰ τὸ μεταγλωττίσῃ μεθ' ὑπομονῆς, ὁποῦ, ὅταν εὐδοκήσῃ ὁ θεὸς τὴν ἐνταῦθα ἐφετὴν παρουσίαν της, νὰ τὸ εὕρῃ μεταγλωττισμένον καὶ ἕτοιμον.

Ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων πατήρ μου μετὰ τῆς δόμνας καὶ τῶν τέκνων μας ἐδέχθησαν εὐλαβῶς τὰς ἱερὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας της, καὶ ταπεινῶς προσκυνοῦντες ἀσπάζονται τὴν ἱερὰν δεξιάν της. Ἂς ἔχωμεν καὶ αὖθις σεβάσμιόν της διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ἡμῖν ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἶησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγάς της.

1714 Ἰουλίου 1.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

81

ΔΡΑΚΟΣ ΣΟΥΤΖΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου. Ἡ αἰδὼ καὶ εὐλάβεια καὶ ὁ φόβος τοῦ νὰ μὴν περιβαρύνω δουλοπρεπῶς προσκυνῶντας μὲ ταπεινά μου γράμματα τὴν ὑμετέραν μακαριότητα πολλάκις ἀνεσείραζε τῆς γνώμης τὸ πρόθυμον καὶ ἐμπόδιζε τὴν χεῖρα μου εἰς γραφὴν κινουμένην, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα τῆς σιωπῆς ἔτυχον μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ νεογάμβρου κυρίτζη Δημητράκη πολλὰ ἄξια ση-

μειώσεως καὶ ἱστορίας. Ἀλλὰ τώρα ἐπειδὴ δι' εὐχῶν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος τῇ ἐρχομένῃ κυριακῇ λαμβάνει τέλος ὁ ἀρραβὼν τοῦ δούλου της μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κυρίτζη Ἰωαννάκη Ῥωσσέτου, τὸ ἀπαραίτητον χρέος ἐπικρατεῖ τοῦ φόβου καὶ ἀνθιστάμενον εἰς τὴν ἄκραν εὐλάβειαν μὲ ἀναγκάζει μετὰ τὴν δουλικήν μου προσκύνησιν νὰ τὸ φανερώσω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι καὶ νὰ ζητήσω ἐκ βάθους ψυχῆς τὰς ἁγίας αὐτῆς εὐχάς, αἱ ὁποῖαι καὶ τῶν ἀδυνάτων τὴν ἀδυναμίαν ὑποστηρίζουν καὶ τῶν δυνατῶν τὴν δύναμιν τὴν κάμνουν ἰσχυροτέραν· καὶ παρακαλῶ νὰ ἐπιτύχω τοῦ ποθουμένου. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δοῦλος ταπεινός.

1714 Ἰουλίου 22.

Δράκος Σοῦτζος.

82

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατέ μοι δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα δουλοπρεπῶς προσκυνῶ καὶ πανευλαβῶς ἀσπάζομαι τὴν παναγιωτάτην αὐτῆς δεξιάν.

Σεβασμιώτατον γράμμα τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου μακαριότητος κατὰ τὸ δέον ἀσπασάμενος ἔλαβον καὶ ἐδόξασα τὸν ἅγιον θεὸν διὰ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν· τὸ ὁποῖον ἀναγνοὺς ἀκριβῶς ἔγνων τὰ περιεχόμενα εἰς ἀπόκρισιν ὄντα τοῦ προλαβόντος ταπεινοῦ μου καὶ πατρικὴν παραμυθίαν· περὶ τῶν ὁποίων ἄλλο δὲν ἔχω νὰ εἰπῶ, ἀλλὰ ὅτι τὸ παντέφορον ὄμμα τοῦ κρυφιογνώστου θεοῦ νὰ δώσῃ ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ἐνδυναμοῦσαν ἡμῖν χάριν καὶ καθαρὰν συνείδησιν, καὶ εἴ τι εἶναι τὸ θέλημά του τὸ ἅγιον γεννηθήτω.

Οἱ ἰχνηλάται τῶν ματαίων θησαυρῶν, θεοῦ ἐλεοῦντος, ἀνεχώρησαν ἐντεῦθεν, πλὴν πολλὰ λείψανα τῶν τραυμάτων ἐναπέμειναν εἰς ἐτοῦτον τὸν δυστυχέστατον τόπον, καὶ εὔκολα αἱ οὐλαὶ δὲν θεραπεύονται, ἐπειδή, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπον, διὰ τὰς κυβερνήσεις ἐκείνου τοῦ καλοτύχου πολλοὶ

ἐβλάφθησαν, καὶ ὁ φόβος ἀκόμη εἰς πολλοὺς δὲν παύει· ἡ ζημία εἰς τὸν τόπον ἐπεφορτίσθη βαρεῖα καὶ σχεδὸν ἀνυπόφορος· διατί, ἔξω ἀπὸ τὲς ἄλλες μεγάλες ἔξοδες ὁποῦ ἠκολούθησαν, οἱ βασιλικοὶ ἐπιστάται ἐλογαρίασαν κάθε εἶδος ζώου τοῦ Κωνσταντίνου βόδα, τὰ χρασία καὶ ὅλα τὰ γεννήματα, καὶ τὰ περυσινὰ καὶ τὰ φετινά, ἕως καὶ τὰ φασούλια· καὶ ἂς μὴ γελᾷ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ τὰ ἐξετίμησαν καθὼς ἠθέλησαν. Καὶ τὰ ἄσπρα ἐδιώρισαν νὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ τόπου, παὶ εἶνα: ἐγγὺς τῶν ἑκατὸν πουγγίων. Εἰς τοιαύτας ἀνάγκας καὶ ἄλλας περισσοτέρας περιέπεσεν ὁ τόπος, μόνον ἡ θεαρχικὴ πρόνοια νὰ ἐπιβλέψῃ ἱλέῳ τῷ ὄμματι καὶ διὰ τῶν ἡμετέρων εὐχῶν νὰ διασκεδάσῃ πάντα ταῦτα, ἴσως καὶ μὲ τὴν φθορὰν τῶν δεινῶν ἀκολουθήσῃ γέννησις τῶν κρειττόνων.

Ἀνέγνων καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰβηρίας γράμματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔδωσαν τόσην παραμυθίαν διὰ τὴν κοινωνίαν τῶν συμφορῶν ὅσην ἐπρόσθεσαν λύπην εἰς τὴν λύπην. Στοχαζόμεθα ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια εἰς κάθε μέρος τοῦ κόσμου εἰς πόσα κακὰ καὶ ταλαιπωρίες εἶναι συμπεφυρμένη καὶ περιπλεγμένη.

Διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Μαρτζιανείου ὁποῦ ὁρίζει, ἡ προκαταρκτικὴ παντὸς ἀγαθοῦ θεία κηδεμονία νὰ εὐδοκήσῃ συνεργοῦσα εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ ἤθελεν εἶσθαι συμφερώτερον. Καὶ ἐγὼ πάντοτε μένω εἰς τὴν ὑπόσχεσίν μου μετὰ χαρᾶς, ἐπειδὴ καὶ εἰς αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλο πολλὰ ἐσμεν ὀφειλέται.

Ἡ σύζυγός μου, ὁ ἀδελφὸς μου καὶ ὁ Χατζῆ Μιχάλης, καὶ ὁ υἱός μου Ραδουκάνος, εὐλαβῶς δεξάμενοι τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ εὐλογίας, δουλοπρεπῶς προσκυνοῦσι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, ὁμοίως καὶ τὰ ἐγγόνιά μου καὶ πᾶσα ἡ ταπεινή μου οἰκία δουλικὴν προσκύνησιν ἀπονέμουσιν αὐτῇ· ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος διὰ παντὸς εὐλαβέστατος καὶ ταπεινότατος δοῦλος.

1714 Ἰουλίου 26.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός.

83

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ 26 τοῦ παρελθόντος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα ἀσμένως ἐλάβαμεν καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἀγαθὴν ὑγιείαν της ἀπὸ βαθέων καρδίας ἐχάρημεν. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα καὶ τὴν ἀξίωσιν ὁποῦ μᾶς κάμνει, ἂν εὑρίσκεται ἔτι ἐνταῦθα ὁ ἐνδοξότατος βασιλικὸς μεγάλος ἰμπροχόραγας, νὰ συνομιλήσωμεν ἐπιμελῶς μετὰ τῆς ἐνδοξότητός του καὶ νὰ τὸν παρακαλέσωμεν ὅτι ἀπερχόμενος εἰς βασιλεύουσαν νὰ μὴν ἀναφέρῃ τελείως μήτε περὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, μήτε περὶ τοῦ ἁγίου Βηθλεὲμ, μήτε περὶ τῆς μακαριότητός της, ἂν ἔτυχε νὰ ἀκούσῃ τίποτες ἐν λόγῳ παρακαταθήκης τοῦ καλοτύχου. Καὶ ὅσον μὲν περὶ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου ἰμπροχόραγα ἐγράψαμεν τῇ μακαριότητί της τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐντεῦθεν ἀποδημίας του καὶ ὅλον τὸν τρόπον καθ' ὃν τὸν ἐξεπροωδήσαμεν. Εἰ δὲ ἂν τὸν ἀναφέραμεν καὶ τὸν ἐπαρακαλέσαμεν θερμότερον καὶ ἐπιστατικώτερον διὰ τὰς ἀνωτέρω ὑποθέσεις, τοῦτο ἂν οἱ ἄνθρωποι τὸ σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται. Ἂν ἴσως ἡμεῖς δὲν τὸν εἴχαμεν συντύχῃ τὰ εἰκότα καὶ ἐπωφελῆ καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ὑποθέσεων καὶ περὶ ἄλλων διαφόρων, ἄρα γε σὰν τί κινδυνώδη πράγματα καὶ ἐπιβλαβέστερα δὲν ἠθέλασι διατρέξῃ ; καὶ ἄρα γε ἡ τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἢ ὁ πανιερώτατος ἅγιος Βηθλεὲμ ἢ ἄλλοι πολλοὶ χριστιανοὶ τῶν ἐνταῦθα ἔτζι ἠθέλασι μείνῃ ἀνεπηρέαστοι εἰς τὸ παντελὲς καὶ ὅλως ἀκαταζήτητοι καὶ ἀκατανόητοι ; Τοῦτο εἶναι πρόδηλον πῶς, ἂν ἡμεῖς δὲν ἠθέλαμεν κάμῃ τὴν προσήκουσαν οἰκονομίαν καὶ κυβέρνησιν, καὶ ἂν δὲν ἠθέλαμεν διευθετήσῃ ἀμφοτέρους τοὺς ἀγᾶδες, καθὼς τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ χριστιανικὸν χρέος μας, βέβαια τοιαῦτα ὀλέθρια καὶ ἐπιζήμια πράγματα ἠθέλασι ὑποτρέξῃ, ὁποῦ νὰ φρίξῃ ὅλον τὸ ἐνταῦθα σύστημα, καὶ νὰ μείνωσιν οἱ πάντες ἐν ἐκστάσει καὶ ἀπορίᾳ μεγίστῃ. Μάρτυρα ἔχομεν τὸν ἐτάζοντα καρδίας καὶ νεφροὺς, καὶ τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπιστάμενον μέγαν θεὸν, πῶς οὐ μόνον ἅπαξ καὶ δὶς καὶ τρὶς ἀλλὰ καὶ πολλάκις καὶ μυριάκις ἀναφέραμεν τὰ ἐπωφελῆ καὶ τὰ εἰς ἀν-

αίρεσιν τῶν ἐναντίων περιστάσεων συντείνοντα, καὶ ἐνθέρμως ἐπαρακαλέσαμεν καὶ τοὺς ἐνταῦθα χάριν φιλίας τοῦ καλοτύχου πάσχοντας νὰ ἀφήσῃ ἀνενοχλήτους καὶ ἀκαταζητήτους (καθὼς καὶ ἔτζι ἔγινε κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀξίωσιν) καὶ ἐκεῖ ἀπερχόμενος, διὰ τὴν χάριν ὁποῦ ηὕραμεν ἐνώπιόν του, νὰ μὴ διαλείψῃ νὰ προβάλλῃ τοῖς αὐθένταις τὰ ὅσα συντείνουσιν εἰς ἀπάντησιν πάσης ἀντικειμένης περιστάσεως. Εἶναι ὅμως τὸ δύσκολον ὁποῦ τὰ μαρτυρηθέντα δὲν ἐμαρτυρήθησαν παρ' ἀλλοτρίων καὶ χαιρεκάκων, ὡς ὁρίζει ἡ μακαριότης της · ἀλλὰ, καθὼς μᾶς γράφουσιν οἱ ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἄρχοντές μας (τὰ ὁποῖα λογαριάζομεν πῶς τὰ περιγράφουσι καὶ τῇ μακαριότητί της οἱ ἄνθρωποί της), αὐτὸς ὁ ἴδιος καλότυχος ἰδίῳ στόματι καὶ ἰδίᾳ χειρὶ ἐγγράφως ὑπὸ τῶν βασάνων φαίνεται βιαζόμενος τὰ ἀνέφερε καὶ τὰ ὡμολόγησεν αὐτῷ τῷ κραταιῷ ἡμῶν ἄνακτι καὶ τῷ ὑπερτάτῳ ἐπιτρόπῳ · καὶ τίς δύναται πλέον νὰ εἴπῃ τοῖς ῥηθεῖσιν ὅτι ἐψεύσθη ὁ καλότυχος; Ἡ χάρις μόνον τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου ὠκονόμησεν ἕως τώρα τὴν καλὴν διοίκησιν τῶν ὀλεθρίων τούτων ὑποθέσεων, καὶ τρόπον τινὰ ἐξωμαλύνθησαν τὰ προσδοκώμενα κακὰ, ἐλπίζομεν αὐτὴ καὶ πάλιν δι' εὐχῶν τῆς μακαριότητός της μέχρι τέλους νὰ προνοήσῃ καὶ τὸ ἀγαθὸν τέλος καὶ νὰ κατευνασθῇ ἡ ἐνεστῶσα τρικυμία καὶ ζάλη.

Ἡμεῖς μὲ ὅλον τοῦτο καὶ τώρα ὁποῦ ἐνεχειρίσθημεν τὸ σεβάσμιόν της, μὲ τὸ νὰ εἴχαμεν ἑτοίμους καλαράσηδες διὰ νὰ κινήσωσιν εἰς βασιλεύουσαν, οὐ μόνον τὸ πρὸς τὸν τιμιώτατον ἄρχοντα καὶ γαμβρόν μας μέγαν λογοθέτην σεβάσμιόν της ὡς ἦτο τὸ ἐστείλαμεν, ἀλλὰ καὶ θερμότατα τὸν ἐγράψαμεν νὰ παραστηθῇ προθύμως, καὶ ὅσα ἐναντία πράγματα τύχουν νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ μὲ κάθε τρόπον νὰ τὰ ἀποκρούσῃ · καὶ ἔτζι θέλει κάμῃ βέβαια κατὰ τὴν προσταγήν μας καὶ κατὰ τὴν ἀξίωσιν τῆς μακαριότητός της.

Παρακαλοῦμεν δὲ ἀεννάως τὸν ὕψιστον καὶ ζῶντα θεὸν καὶ ἡμᾶς νὰ διαφυλάττῃ ὑπερκειμένους πάσης περιπετείας καὶ ἅπαν τὸ γένος τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, τοῖς δὲ χαιρεκάκοις νὰ ἀποδίδῃ κατὰ τὰ βουλεύματα τῆς καρδίας των. Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ἀπόκρισίν της · αἱ δὲ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 αὐγούστου 1.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

84

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ ΚΥΡ ΙΑΚΩΒΩ

Ὦ φρενῶν! ὡ δεινότητος καὶ εὐμουσίας! Ταῦτα γὰρ μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας δι' ὅλου τοῦ λόγου διαλάμποντα οὐ μόνον καταυγάζει τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ τῇ εὐτεχνίᾳ καὶ περινοίᾳ, τῇ μεγαλονοίᾳ καὶ τῷ ὕψει καταπλήττοντα ποικίλοις πάθεσι κάτοχον καθίστησι τὸν ἐντυγχάνοντα τῷ λόγῳ. Ἡ δ' ἡμετέρα ψυχὴ πάντων μάλιστα τῷ ὕφει τοῦ λόγου, τῇ πυκνότητι τῶν νοημάτων, τῇ ἀφηγήσει τῶν ἔργων, τῷ βρίθει τῶν γνωμῶν, τῇ εὐρυθμίᾳ, τῇ γλαφυρότητι, τῷ κάλλει τῶν περιόδων, τῶν ἐνθυμημάτων, τῶν ὀνομάτων ὅλως ἁλοῦσα, καὶ σοὶ τῷ γενναίῳ νικητῇ καὶ τροπαιούχῳ ὑποχείριος γεγονυῖα ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως εἰς ἀφασίαν συστέλλεται καὶ λόγων πένεται, οἷς τοῦτο μὲν τὴν ὑπὸ τῆς ἀεὶ ζώσης καὶ ζεούσης μνήμης τοῦ ἀοιδίμου καὶ σεβασμιωτάτου γεννήτορος ἐφεδρεύουσαν καὶ οὐδεπώποτε ἐξίτηλον γενησομένην λύπην ἐκδηλώσει, λόγοις λόγους προσθεῖσα καὶ προσεπιθεῖσα στεναγμοὺς ἀλλεπαλλήλους καὶ δακρύων κρουνοὺς ἐπιχύσασα· τοῦτο δὲ χάριτας ὁμολογήσει τῇ ὑμετέρᾳ σοφωτάτῃ ψυχῇ τῆς περὶ ἡμᾶς εὐγνωμοσύνης καὶ καλοκἀγαθίας. Εἰ γὰρ ἐς τοιοῦτον ἀγῶνα ἐμβαλοῦμεν καὶ λόγοις ἐπαίρειν καὶ κοσμεῖν ἐπιχειρήσομεν, τὸν ὕπατον οὐδὲν μεῖον τῶν ῥητόρων ἢ τῶν φιλοσόφων, τὸν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν Ἀθηνᾷ καὶ Μούσαις συνδιαιτώμενον, τὸν βίου καθαρότητι καὶ τῷ ὑπερβάλλοντι πλούτῳ πασῶν τῶν ἀρετῶν κατά τε πρᾶξιν καὶ θεωρίαν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι οὐδενὸς δεύτερον, πολὺ κατόπιν ἀπολειφθέντες τοῦ ἐγχειρήματος οὐκ ἐσόμεθα ἔξω μομφῆς· ἀλλὰ καὶ τῷ πλήθει τῶν ἐπαίνων τῶν περὶ ἐμὲ μονονουχὶ κατακληθεὶς οὐχὶ ἐς λόγους καὶ χαρίτων ὁμολογίας χωρῆσαι, ἀλλ' οὔτε διάραι τὸ στόμα δύναμαι. Καθάπερ δὲ τὰ ἀλλεπάλληλα πάθη, ἃ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, τό γε νῦν ἔχον, περικάθηται, ἴσως ἱκανὰ εἰς λόγων παραίτησιν, οὕτω καὶ τὴν ὑμετέραν ἐμμέλειαν ἡ περὶ τὸν τρόφιμον φιλοστοργία τῆς διὰ τὴν τῶν περὶ ἐμὲ ἐπαίνων ὑπερβολὴν αἰτίας ἀπαλλάξει. Ὁ δὲ θεῖος ἔρως, ᾧ ἀμφότεροι τετελέσμεθα, τὸν ἐνάμιλλον τῆς εὐνοίας πυρσὸν, τὸν ἔς γε τὸ παρὸν ἐν τῇ ἐμῇ ψυχῇ ὑπὸ συνοχῆς καὶ ἐκπλήξεως συνιζήσαντα, μετ' οὐ πολὺ δαιμονίως ἀναφλέξας, τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης νεανιευομένης, ἃ δέδρακε παθεῖν παρα-

σκευάσει τὴν ὑμετέραν λογιότητα· ἣν ἐπιμήκιστον ἐν εὐτυχίᾳ καὶ ῥώσει διατηροίη ἡ ἐξ ὕψους εὐμένεια.

1714 αὐγούστου 15.

85

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Πέμψας μὲν τὸν πονηθέντα λόγον ἐν ἀγωνίᾳ ὢν πολλῇ διετέλουν καὶ δέος οὐ σμικρόν με ὑπῄει, καὶ ἰδρῶτι πολλῷ (δεῖ γὰρ εἰπεῖν τἀληθὲς) περιερρεόμην, παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀκριβεστάτης κρίσεως περιμένων τὴν ψῆφον, καὶ παντοίως ἐγενόμην τοῖς λογισμοῖς πότερον ἄρα τὴν μέλαιναν ἢ τὴν λευκὴν ἀπενέγκας εἴην, τῶν ἄλλων, εἴ τίς ἐστιν ἱκανὸς τὰ τοιαῦτα κρίνειν, ὀλίγον μοι μέλον, τῆς ὑμετέρας δοκιμασάσης τελειότητος. Ἐπεὶ δὲ ἡ κριτικωτάτη σύνεσις αὐτῆς οὐ μόνον τὸν λόγον ἀποδέχεσθαι δοκεῖ, ἀλλὰ κἀπὶ τὸν πονήσαντα ἐμὲ τοῖς ἐπαίνοις δαψιλεύεται, καὶ ὡς ἀληθῶς παθεῖν ἃ δέδρακά με πεποίηκε, καὶ δωρεὰν ἀδρὰν καὶ ἀξίαν ἡγεμονικῆς δοῦναι χειρὸς προσεπιμετρεῖται, ἀνεθάρσησα καὶ τοῦ δέους ἐμαυτὸν ἀνεκτησάμην, καὶ πέπεισμαι τῇ ψήφῳ τῆς τοιαῦτα κρίνειν καὶ δοκιμάζειν καλῶς ἐπισταμένης ὑμετέρας ὑψηλότητος μὴ ἀδόκιμον γενέσθαι τὸ συντεθὲν ἐγκώμιον, εἰρωνείαν γὰρ οὐχ ὑποπτεύω. Καὶ χάριτας τοίνυν οὐ τὰς τυχούσας ὁμολογῶ τῆς τε τοῦ λόγου ἀποδοχῆς καὶ τῶν ἐπαίνων τῶν περὶ ἐμὲ καὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς φιλοτιμίας καὶ δωρεᾶς.

86

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν δεξιὰν αὐτῆς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ, καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον καὶ διὰ τὴν

ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν κύριον τὸν θεὸν ἐδόξασα. Μὲ τὸ νὰ εἶχα ἀκούσῃ πῶς εἶχε κινήσῃ κατὰ τὴν Βλαχίαν ἡ μακαριότης αὐτῆς, δὲν ἔγραψα κατὰ τὲς περασμένες· τώρα ὅμως μὲ τὸ νὰ ἐκατάλαβα ἀπὸ τὸ γράμμα της ὅτι μελετᾷ ἀκόμη νὰ καθίσῃ εἰς τὴν Πογδανίαν (τὸ ὁποῖον πολλὰ καλὰ τὸ κάμνει) δὲν ἔλειψα νὰ γράψω τὸ παρὸν εἰς προσκύνησιν αὐτῆς. Ἂς μὴν ἔχῃ κἀμμίαν φροντίδα ἡ μακαριότης αὐτῆς ἡ ἔννοιαν, ἐπειδὴ κατὰ τῆς ὑποψίας ὁ καιρὸς ἐπέρασε· μόνον ἂς εἶναι μὲ γενναίαν καὶ στερὰν καρδίαν. Ἂς μὴν ἀμφιβάλλῃ πρὸς τούτοις ὅτι δὲν θέλω παρατρέξῃ ποτὲ κἀμμίαν ἀφορμὴν τοῦ νὰ δείξω τὴν ἄκραν μου πρὸς αὐτὴν εὐλάβειαν· μόνον παρακαλῶ νὰ ἔχω πάντοτε τὰς ἁγίας καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχὰς καὶ σεβάσμια γράμματα δηλωτικὰ τῆς ποθεινοτάτης μοι ὑγιείας της, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 αὐγούστου 30.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

87

ΔΡΑΚΟΣ ΣΟΥΤΖΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν μαθὼν χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Τὴν χαρὰν ὁποῦ ὁρίζει πῶς ἐπῆρε διὰ τοὺς ἀρραβῶνας τοῦ δούλου της, καὶ πριχοῦ νὰ λάβω τὸ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα, τὴν ἐγνώρισα, ἠξεύροντας τὴν πρὸς ἐμὲ τὸν δοῦλον της εὔνοιαν καὶ τὴν πνευματικὴν οἰκείωσιν ὁποῦ ἔχει μὲ τὸ ἔνδοξον ἀρχοντικὸν τῆς μεμνηστευμένης. Ἀναμεταξὺ εἰς τὰ πολλὰ ὁποῦ ἐστάθησαν αἴτια χαρᾶς εἰς τὸν δοῦλον της δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἦτον τὸ μεγαλίτερον ὅτι ἐσυλλογούμουν πῶς θέλει τὸ χαρῇ καὶ ἡ μακαριότης αὐτῆς· τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ τὸ ἐνίκησεν ἡ χαρὰ ὁποῦ ἔλαβα ὅταν εἶδα τὸ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα, ἐξ οὗ καὶ τὴν ποθεινοτάτην μοι ὑγιείαν της ἔμαθα καὶ τὴν πρὸς τὸν δοῦλον της καλὴν ὑπόληψιν ἐκατάλαβα, τῆς ὁποίας αἰτίαν δὲν γνωρίζω κἀμμίαν ἐδικήν μου ἀρετὴν,

μόνον τὴν πρὸς πάντας ἔμφυτον καλοκαγαθίαν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ καὶ αἱ ἅγιαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δοῦλος ταπεινός.

Δράκος Σοῦτζος.

1714 αὐγούστου 31.

88

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ 7 τοῦ τρέχοντος τίμιον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα ἀσμένως ἐλάβομεν, καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὑγιείαν της ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα καὶ ἠνιάθημεν οὐ μετρίως· ἡμεῖς γὰρ κατὰ τὴν προσημειωθεῖσαν εἴδησίν της ὅτι εἰς τὰς 8 τοῦ παρόντος ἀνυπερθέτως ἦτο πλέον νὰ κινήσῃ αὐτόθεν καὶ νὰ ὁρίσῃ εἰς ἀπόλαυσιν ἡμετέραν οὐ μόνον ἀπὸ βαθείων καρδίας ὑπερεχάρημεν, ἀλλὰ καὶ εὐθέως ἐστείλαμεν εἰς προσκύνησιν καὶ προϋπάντησίν της καὶ ἄρχοντάς μας, τὸν τιμιώτατον μεγάλον στόλνικον καὶ ποστέλνικόν μας μετὰ καὶ μερικῶν σεγιμένηδων. Χρηστὰς δ' ἐλπίδας ἔχοντες, βλέπομεν τανῦν πολλὰ τῶν ἐλπιζομένων ἡμῖν ἀντιστρατευόμενα. Ὁρίζει γὰρ πῶς ἀπεφάσισε νὰ περιμένῃ ἀκόμη εἰς τὰ αὐτόθι· καὶ ἂν καλὰ καὶ τοῦτο νὰ μᾶς ἐλύπησεν, ἐπειδὴ ὅμως ἀγαπῶμεν νὰ γίνεται τὸ θέλημα καὶ ἡ προσταγὴ τῆς μακαριότητός σου ἰδοὺ καὶ ἄκοντες ὑποτασσόμεθα.

Ὁρίζει πῶς δὲν εἶχεν ἄλλο τι νεώτερον εἰ μὴ τὴν ἀποδημίαν τοῦ περιφανεστάτου Ἀπτῆ πασιᾶ καὶ τὴν προϋπάντησιν τούτου ἣν ἐποιήσατο ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ φιλόχριστος ἡγεμὼν ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Νικόλαος βόδας. Ἐπαινετά, πρεπωδέστατα καὶ ἐμφρονέστατα διετέθη καὶ κατὰ τοῦτο ἡ ἐκλαμπρότης του· τὸ ἕνα ὅτι ἡ ὑψηλότης του ὁ Ἀπτῆ πασιᾶς ἐστάθη οὐ μόνον κοινὸς ἐφέντης, ἀλλ' ἦτον καὶ ἀρχαῖος φίλος· τὸ ἄλλο διατί διῆλθεν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς ἡγεμονίας του, καὶ ἔτζι ἔπρεπε

νὰ τὸν ἀποδεχθῇ ὡς ἕνα μεγάλον ἄνθρωπον. Ἐστείλαμεν καὶ ἡμεῖς εἰς προϋπάντησιν καὶ προσκύνησίν του ἕνα ἄρχοντα πέρα τοῦ Δουνάβεως ὅπου τὸν τύχῃ.

Περὶ δὲ τῆς ἀποδημίας τῶν πρέσβεων τῶν τε Λέχων καὶ Μοσχόβων καὶ ῥηγὸς Σβέκου, ἂν καλὰ καὶ ἐπρογράψαμεν τῇ μακαριότητί της τὴν εἴδησιν τῶν τρεχόντων, ὅμως καὶ τώρα, ἐρχομένων καλαράσηδών μας ἀπὸ βασιλευούσης, τὰ ἴδια μᾶς γράφουσι πῶς ὁ μὲν τῶν Λέχων ἐκίνησε κατὰ τὴν 28 τοῦ παρελθόντος· ὅστις λογαριάζομεν ἕως τώρα νὰ ἐπλησίασε καὶ εἰς τὰ αὐτὰ μέρη. Ὅθεν τὴν παρακαλοῦμεν κατὰ πολλὰ ὅ τι ἀξιόλογον ἤθελεν ἐνωτισθῇ ἀπὸ τοῦ περάσματος τούτου νὰ τὸ κοινοποιήσῃ καὶ ἡμῖν, καὶ θέλομεν τὴν εὐχαριστῇ. Οἱ δὲ τῶν Μοσχόβων, κατὰ τὴν 2 τοῦ ἐνεστῶτος· ὅθεν καὶ περὶ τούτων ἀντιβολοῦμεν ἂν μάθῃ τι ἰδιαίτερον νὰ μᾶς κάμῃ καὶ ἡμᾶς μερίδιον, καθὼς παρομοίως θέλομεν κάμῃ καὶ ἡμεῖς, διερχομένου ἐντεῦθεν τοῦ ῥηγὸς Σβέκου, ὅ τι ἀξιόλογον δηλαδὴ θέλομεν ἐνηχηθῇ ἀπὸ τὴν γαληνοτάτην ῥηγατικὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα, εὐθὺς θέλομεν τὸ κοινοποιήσῃ καὶ τῇ μακαριότητί της.

Ἡ δόμνα μας μετὰ τῶν ὀφφικιαλίων αὐχενοκλινῶς προσκυνοῦσι τὴν μακαριότητά της, ἧς αἱ εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν. Τῆς σῆς μακαριότητος κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγάς της.

1714 σεπτεμβρίου 12.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

89

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Δύο τίμια καὶ σεβάσμια γράμματα τῆς σεβασμιότητός της ἐλάβομεν ἀσμένως, τὸ μὲν ἀπὸ 27, τὸ δὲ ἀπὸ 31 τοῦ παρελθόντος γεγραμμένα, καὶ πληροφορηθέντες τὴν περιπόθητον ὑγιείαν της ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον τίμιόν της δὲν ἔχομεν δι' ἄλλο νὰ ἀποκριθῶμεν εἰ μὴ μόνον ὅτι τὸν πρὸς τὸν ἅγιον Βηθλεὲμ πλοῖκον της εὐθὺς

τὸν ἐγχειρίσαμεν, εἰς δὲ τὸ δεύτερόν της τίμιον, τὰ ὅσα ὁρίζει περὶ τοῦ ἐλεεινοῦ καὶ ἀξιοδακρύτου συμπεράσματός ἐκείνου τοῦ μακαρίτου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ καὶ ἐκεῖνα καλῶς τὰ ἐπέγνωμεν· εἰς τὰ ὁποῖα τὸ βάρβιτον τῆς γλώττης μας δὲν δύναται νὰ προφέρῃ κἀνένα λόγον, ὡσὰν ὁποῦ ὁ τρόπος τοῦ τέλους καὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης τῆς ἐλεεινῆς τραγῳδίας εἶναι ἄγνωστος παρ' ἀνθρώποις, καὶ μόνον ἡ θεία πρόνοια τὰ πάντα ἐπίσταται. Τίς οἶδε γὰρ νοῦν κυρίου ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐποίησεν. Ἡμεῖς καθὸ χριστιανοὶ τοῦτο ἔχομεν χρέος νὰ εἰποῦμεν ὅτι τοὺς μὲν πεφονευθέντας ὁ ἅγιος θεὸς νὰ συγχωρήσῃ, τὴν δὲ πτωχὴν καὶ τεθλιμμένην νέαν Ἑκάβην νὰ παρηγορήσῃ καὶ νὰ παραμυθήσῃ οἷς οἶδε τρόποις. Βέβαια τὸ τέλος τοῦτο τῆς ἀξιοδακρύτου καὶ ἐλεεινῆς ταύτης τραγῳδίας οὐ μόνον εἰς συγγενεῖς καὶ φίλους ἐστάθη πρόξενον πολλῆς λύπης καὶ ἀθυμίας, ἀλλὰ, τολμοῦμεν εἰπεῖν, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀλλοεθνεῖς, ἐπειδὴ καὶ ἐστάθη πρᾶγμα πολύδοξον καὶ ἀνήκουστον, καὶ οὔτε ὀφθαλμοφανῶς λογιάζομεν νὰ τὸ ἴδῃ τινὰς ἀποτελειούμενον, οὔτε εἰς τὰς ἱστορικὰς βίβλους νὰ τὸ ἀνέγνωσε σημειούμενον.

Πῶς ἀπεφάσισεν ἡ μακαριότης της κατὰ τὴν 8 τοῦ ἐνεστῶτος νὰ κινήσῃ αὐτόθεν καὶ νὰ ὁδεύσῃ πρὸς τὰ ἡμέτερα, πολλὰ τὸ ἐχάρημεν. Θέλομεν στείλῃ, κατὰ τὸ εἰωθὸς, καὶ εἰς προϋπάντησιν τῆς μακαριότητός της, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ὑποδοχή της μὲ εὐλαβέστερον τρόπον. Ὅτι δὲ ἔχει σκοπὸν νὰ περιμείνῃ ὀλίγας ἡμέρας εἰς Φωξάνιον χάριν παρακλικρᾶς βοηθείας τῶν ἐκεῖσε πραγματευτῶν, ἐπειδὴ ἡ αἴτησις οὐ μόνον εὐλογοφανὴς εἶναι, ἀλλὰ καὶ ψυχοσωτήριος, ὡσὰν ὁποῦ γίνεται ὑπὲρ τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου τάφου, ἰδοὺ ἐγράψαμεν τῷ ἄρχοντί μας μεγάλῳ καπετάνῳ τῆς ἄκρης εἰς ὅ τι δύναται νὰ δουλεύσῃ τῇ μακαριότητί της, καὶ ἔτζι θέλει κάμῃ.

Ἡ δόμνα μας μετὰ τῶν ὀφφικιαλίων εὐλαβῶς προσκυνοῦντες αὐτὴν, τὴν ἱερὰν δεξιάν της ἀσπάζονται. Ἂς ἔχωμεν δὲ καὶ αὖθις τίμιόν της διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐρετῇ ἡμῖν ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγάς.

1714 σεπτεμβρίου 6.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

90

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ, καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν μαθὼν χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἁγίῳ θεῷ. Ὁρίζει ἡ μακαριότης αὐτῆς ἐκεῖνο ὁποῦ καὶ πολλάκις ἔγραψε, δηλαδὴ νὰ ἔχω τὴν φροντίδα αὐτῆς τε καὶ τοῦ ἁγίου Τάφου· ὅθεν ἀποκρίνομαι καὶ ἐγὼ ἐκεῖνο ὁποῦ καὶ πολλάκις ἀπεκρίθην, ὅτι δηλαδὴ τὸ ἔχω διὰ χρέος ἀπαραίτητον τόσον καθὸ χριστιανὸς ὅσον καὶ καθὸ φίλος ἐξαίρετος τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, τὸ νὰ προσέχω καὶ, τυχούσης τῆς χρείας, νὰ ὑπερμαχῶ τὸ κατὰ δύναμιν, καὶ ἂν τύχῃ νὰ ἀκουσθῇ τίποτε (τὸ ὁποῖον δὲν τὸ ἐλπίζω) παρὰ τῶν ἐναντίων αὐτῆς, τῶν τὰ ψευδῆ πλαττόντων καὶ συκοφαντούντων, νὰ τὸ ἀποκρούσω. Ἡ μακαριότης αὐτῆς ἐπερειδομένη εἰς τὴν ἄκραν μου πρὸς αὐτὴν εὐλάβειαν, περὶ τούτου παντελῶς ἂς μὴν ἀμφιβάλλῃ καὶ ἂς μὴ μὲ ἀναγκάζῃ· μόνον ἂς μὲ γνωρίζῃ πάντοτε πρόθυμον εἰς κάθε της χρείαν. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 σεπτεμβρίου 24.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

91

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ 26 τοῦ παρελθόντος τίμιον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα πανευλαβῶς ἐδεχθημεν καὶ πληροφορηθέντες τὴν πολυπόθητον ἡμῖν ὑγιείαν

της ἀπὸ βαθέων καρδίας ὑπερεχάρημεν. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενα· καὶ περὶ μὲν τῆς ἐνταῦθα ἐφετῆς ἡμῖν παρουσίας της, ὅτι ἐκ μέρους μας περιμένει τὴν ἀπόφασιν καὶ τὸν καιρὸν, δέσποτά μου, ὅσον ἐκ μέρους μας χιλιάκις καὶ μυριάκις ἐκφωνοῦμεν τὸ καλῶς ὁρίσατε· εἰς δὲ τὸ νὰ διορίσωμεν καιρὸν, χρόνον καὶ ἡμέραν, τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, παρὰ μόνον ὅταν θελήσῃ ἡ μακαριότης της νὰ ὁρίσῃ, ἐκεῖνος εἶναι ὁ προσδιωρισμένος καιρός· καὶ περὶ τούτου ἄλλο τι δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν τῇ μακαριότητί της. Περὶ δὲ τῆς εἰς τὰ αὐτέθι εἰσόδου τοῦ πρέσβεως τῶν Λέχων περιμένομεν νὰ μᾶς σημειώσῃ καὶ τὰ μετὰ τὴν διάβασιν ἐκείνου ὑποτρέξαντα, καὶ θέλομεν τὴν εὐχαριστῇ.

Ἡμεῖς ἐντεῦθεν κἀνὲν ἄλλο ἀξιόλογον ἔχομεν νὰ τῇ γράψωμεν εἰ μὴ μόνον διὰ τὸ πέρασμα τοῦ γαληνοτάτου ῥηγὸς Σβέκου, πῶς προχθὲς τὴν παρασκευὴν, κατὰ τὴν πρώτην δηλαδὴ τοῦ ἐνεστῶτος, ἔφθασεν εἰς Οὐρουστζούκιον καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ οὐτουράκιον χθὲς τὸ σάββατον. Σήμερον δὲ ἦτο νὰ περάσῃ εἰς Γκίργκεβον, κἀκεῖθεν νὰ ἀκολουθήσῃ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τῶν κονακίων ὁποῦ ἡμεῖς ἐδιωρίσαμεν. Ἂς ἠξεύρῃ ὅμως καὶ τοῦτο πῶς μᾶς ἦλθε προσταγὴ ὅτι νὰ μὴν ἀπέλθῃ ἡ γαληνότης του διὰ Τριγοβίστου, οὔτε νὰ διέλθῃ Βουκουρεστίηθεν, παρὰ μόνον ὅθεν γνωρίζομεν ἡμεῖς τὴν πλέον εὐθυτέραν καὶ ὁμαλὴν ὁδὸν ἐκεῖθεν καὶ νὰ διαπεράσῃ. Εἶναι ὅμως ἄλλη δυσκολία ὁποῦ ἡ γαληνότης του ἐλογίαζεν ἕως τώρα νὰ εἶναι φθασμένοι οἱ ἐν Πεντερίῳ Σβέκοι διὰ νὰ συναπέλθωσιν ὁμοθυμαδὸν ἁπαξάπαντες. Ἡμεῖς καὶ κατὰ τὴν εἴδησιν ὁποῦ ἔχωμεν, ἐκεῖνοι μόλις ἀντιμεθαύριον τῇ τετράδι νὰ φθάσωσιν εἰς Φοξάνιον, καὶ δὲν ἠξεύρομεν ἐκ τούτου ἐὰν ἀκολουθήσῃ κἀνὲν ἐμπόδιον τῆς ταχυτέρας ὁδοιπορίας τῆς αὐτοῦ γαληνότητος. Θέλομεν ἰδῇ ὅμως τί κυβέρνησιν θέλουσι κάμῃ εἰς τοῦτο οἱ συναπερχόμενοι μετ' αὐτοῦ ἀγᾶδες· ὅτι δὲν εἶναι μόνον ὁ ἐνδοξότατος καπιτζίμπασης Μουσταφᾶ ἀγᾶς, ὡς ἐπρογράψαμεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ὁ Ἰσμαὴλ ἐφέντης, ὁ Ἰσοὺφ μπέης, υἱὸς τοῦ Σουλεϊμὰν πασᾶ, ὁ Χασὰν ἀγᾶς, πρώην σαμψοντζῆς, καὶ ἄλλος Σαρὴ Μεχμέταγας. Ὅπως καὶ ἂν ἀκολουθήσουν ὅμως τὰ καθεξῆς, πάλιν δὲν θέλομεν λείψῃ νὰ τὰ κοινοποιήσωμεν καὶ τῇ μακαριότητί της.

Περὶ ἡμῶν δὲ ἂς γινώσκῃ ὅτι μᾶς ἦλθε καθαρὰ ἀπόφασις ἀπὸ βασιλευούσης ὅτι, ἂν καλὰ καὶ ἀπερνᾷ ὁ γαληνότατος ῥὴξ πλησίον του Βουκουρεστίου καὶ ἔτζι πλαγίως πως ἔξωθεν, ἡμεῖς ὅμως νὰ μὴ μετασαλεύ-

σωμεν καὶ νὰ μὴν ἐξέλθωμεν εἰς ὑπάντησιν, παρὰ μόνον καὶ τοὺς ἄρχοντας ὁποῦ ἐστείλαμεν, νὰ τοὺς προστάξωμεν νὰ ἐμφανίζωνται εἰς τὸν ἐνδοξότατον Μουσταφᾶ ἀγᾶν, καὶ ὅτι τους προστάζει ἡ ἐνδοξότης του, ἐκεῖνο καὶ νὰ ἀκολουθοῦν· διὸ εὐχαριστοῦμεν καὶ κατὰ πολλὰ τοὺς πολυχρονίους ἡμῶν αὐθέντας καὶ εὐεργέτας μας, ὁποῦ καὶ τοῦτο προνοοῦσι τὸ συμφέρον καὶ τὴν τιμὴν τῶν δούλων αὐτῶν.

Τὸ πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα πατέρα μου σεβάσμιον γράμμα της, τὸ ἐγχειρίσαμεν· ὅστις καὶ εὐλαβῶς προσκυνῶντας την ἀσπάζεται τὴν σεβασμίαν δεξιάν της. Ὁμοίως καὶ ἡ δόμνα μας μετὰ τῶν ὀφφικιαλίων εὐλαβῶς τὴν προσκυνοῦσι καὶ ταπεινῶς τὴν ἱερὰν δεξιάν της ἀσπάζονται. Ἂς ἔχωμεν δὲ, παρακαλοῦμεν, καὶ αὖθις τὸ σεβάσμιόν της, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ἡμῖν ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς της εὐχαῖς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγάς της.

1714 ὀκτωμβρίου 3.

Ἰω. Στέφανος βοεβόδας.

92

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Δύο τίμια καὶ σεβάσμια γράμματά της ἀπὸ 9 καὶ 10 τοῦ τρέχοντος γεγραμμένα ἀσμένως ἐλάβομεν, καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὑγιείαν της, δέξαν ἀνεπέμψαμεν τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἁγίῳ θεῷ. Πῶς βιαζομένη δὲ ἀπὸ τῶν σφοδρῶν πνευμάτων καὶ τοῦ ψύχους κατῆλθεν ἐκ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν καὶ ἐνοικεῖ ἐν τῇ ὑπωρείᾳ, ὁ ἅγιος θεὸς νὰ ἐπιβραβεύῃ τῇ μακαριότητί της ἀείποτε ῥῶσιν καὶ εὐεξίαν.

Ἡμεῖς ἐντεῦθεν δὲν ἔχομεν ἄλλο ἀξιολογώτερον νὰ σημειώσωμεν τῇ μακαριότητί της εἰ μὴ μόνον περὶ τοῦ γαληνοτάτου ῥηγὸς Σβέκου. Ἀφ' οὗ γὰρ ἐπέβη τοῦ ἀθλίου τούτου τόπου καὶ ἦλθεν ἕως εἰς ἕνα πολίχνιον Πιτέστιον καλούμενον, οὐκ οἴδαμεν τί διανοηθεὶς δὲν ἀπέβλεψεν εἰς τὸ νὰ

ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδειπορίαν του κατὰ τὴν προσταγὴν καὶ τὸν διορισμὸν τῶν φερμανίων τῆς κραταιᾶς βασιλείας, ἤτοι εἰς ἑπτὰ ἡμέρας νὰ γίνῃ ἡ εἴσοδος καὶ ἔξοδός του ἕως εἰς τὰ σύνορα· ἀλλ' ἐξαπίνης φθάνοντας ἐκεῖ εἰς Πιτέστιον, ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ ἀσάλευτος, ὁποῦ ἀπὸ ἐκεῖ ἕως εἰς τὰ σύνορα εἶναι δύο κονάκια, λέγοντας πῶς ἔτζι θέλει νὰ καθίσῃ ὅσον θέλει· καὶ εἶναι σήμερον ὀκτὼ ἡμέραι ἀφ' ὅτου εὑρίσκεται ἐκεῖ μετὰ τοσούτου πλήθους. Ἡμεῖς καὶ προϋπάρχουσαν εἴδησιν τῆς τοιαύτης μεσολαβησάσης ἀργοπορίας του μὴν ἔχοντες, ἐκάμαμεν προετοιμασίαν τῶν ἐφοδίων του, κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα, μόνον διὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἡ ὀκτώ, καὶ ἡ τοιαύτη προσταγὴ τότε μόνον μᾶς ἦλθεν, ὅταν ἔφθασεν εἰς Γκίργκεβον ἡ γαληνότης του. Καὶ τώρα ἀπροσδοκήτως διατρίβων ἐν Πιτεστίῳ, τί θλίψεις, τί στενοχωρίας, τί λεηλασίας καὶ ἁρπαγὰς, τί ὄλεθρον καὶ ἀφανισμὸν προξενεῖ εἰς τὸν δυστυχῆ καὶ τεθλιμμένον τοῦτον τόπον, ἀδύνατον τῇ γραφῇ παραδοῦναι. Ὅθεν εὑρισκόμεθα εἰς μεγάλην λύπην καὶ ἀθυμίαν, τὴν ἀμηχανίαν τοῦ πράγματος ἀφορῶντες. Εἶναι γὰρ τρία αἴτια τὰ ὁποῖα μᾶς κάμνουσι νὰ εὑρισκώμεθα ἐν ἀπορίᾳ μεγίστῃ· τὸ ἓν ὁποῦ οἱ μετ' αὐτοῦ συναπερχόμενοι ἐπιστάται ἀγᾶδες δὲν ἠμποροῦσιν οὔτε νὰ τὸν συμβουλεύσωσιν, οὔτε νὰ τὸν ἐρωτήσωσιν, οὔτε νὰ τὸν ἀναγκάσωσι νὰ μετασαλεύσῃ καὶ νὰ μεταβῇ· δεύτερον ὁποῦ τοῦτον τὸν χρόνον ὑπὸ τῆς πολλῆς ἀνομβρίας οὔτε σιτάριον γέγονεν ἐδῶ πρὸς αὐτάρκειαν, οὔτε κριθάριον, οὔτε χορτάριον, καὶ ἡ γαληνότης του αὐτὰ τὰ τρία ζητεῖ καθ' ἑκάστην ὀψιλεστέρως καὶ ἀφθονεστέρως, ὁποῦ ἕνας θεὸς ἠξεύρει τὴν ὅσην ἀνάγκην καὶ στενοχωρίαν ἔχουσιν οἱ εἰς ἑτοιμασίαν τῶν ἀναγκαίων της ἀποσταλέντες ἄρχοντές μας· τρίτον πτοούμεθα μήπως, ἀργοπορῶντας ἡ γαληνότης του ἐδῶ, κατέλθωσιν ἐκτὸς καὶ βροχαὶ ραγδαῖαι, καὶ τότε τὰ βουνὰ τῶν συνόρων μας γίνωσιν ἀδιόδευτα καὶ δυσδιεξίτητα· δὲν εἶναι γὰρ ὡσὰν τὰ βουνὰ τῆς Τόπριτζας ὁποῦ νὰ ἠμπορῶσιν οἱ στρατοκόποι νὰ ἀνέρχωνται καὶ νὰ κατέρχωνται ἐλευθέρως, ἀλλ' εἶναι ὄρη ὑπερνέφελα καὶ δύσβατα ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἄβατα· καὶ τὰ τοιαῦτα περιστατικὰ ἀναλαμβάνοντες κατὰ νοῦν εὑρισκόμεθα ἐννοεῖ καὶ ἐκστατικοὶ, καὶ περίλυποι ἕως θανάτου.

Ἔφθασαν καὶ οἱ λοιποὶ Σφέτζοι ὑπὲρ τοὺς χιλίους Πεντερίηθεν εἰς Τριγόβιστον, καὶ εἶναι τρεῖς τέσσαρες ἡμέραι ὁποῦ κάθονται ἐκεῖ καὶ ἐκεῖνοι μὲ τόσον πολυάριθμον ἔξοδον, καὶ οὔτε ἔμπροσθεν καὶ οὔτε ἔπι-

σθεν μεταβαίνουσιν, δὲν ἠξεύρομεν σὰν τί λογῆς προσταγὴν τοῦ ῥηγός των περιμένοντες, ὥστε ἄλλη ἐλπὶς δὲν ἔμεινεν παρὰ μόνον ὁ θεὸς ὁ ἅγιος εἷς οἵδε τρόπους νὰ προνοήσῃ τὴν ἀποδημίαν των, καὶ νὰ σηκώσῃ ἀπὸ τὴν ῥάχιν τῶν πτωχῶν ἐντοπίων αὐτὸ τὸ ὀλέθριον καὶ δυσβάστακτον βάρος. Τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα λοιπὸν πάσχοντες μετὰ πολλῆς συνοχῆς καὶ ὀδύνης τῆς καρδίας μας τὰ φανερόνομεν καὶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὡς πρὸς πνευματικόν μας πατέρα. Αἱ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν ἐν βίῳ παντί. Τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς.

1714 ὀκτωμβρίου 15.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

93

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν δεξιὰν αὐτῆς ἀσπάζομαι δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν μαθὼν χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σῴζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Ἔγνων καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Ὁ πανάγαθος θεὸς νὰ τὴν φωτίσῃ νὰ κάμῃ τὸ καλλίτερον, καὶ ἡ σύνεσις αὐτῆς ἐλπίζω ὅτι δὲν θέλει τὴν ἀφήσῃ νὰ κάμῃ τι ἐπικίνδυνον καὶ ἐπιβλαβές. Κατὰ τὸ παρὸν, νέον τι νὰ σημειώσω δὲν ἔχω τῇ μακαριότητι αὐτῆς, ὅτι τὰ πράγματα εἶναι καθὼς ἦτον εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν καὶ κατάστασιν. Ἀκόμη ὀλίγη ὑπομονὴ μὲ φαίνεται νὰ εἶναι ὠφελιμωτέρα, ὁποῦ αὐτοῦ ὁποῦ κάθεται εὑρίσκεται ἀκινδύνως.

Ὁ βαπτιστικός της τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζεται, καὶ ὑπερευχαριστεῖ διὰ τὸ κουτὶ ὁποῦ τὸν ἔστειλεν· ἐκεῖνος δὲν ζητεῖ ἄλλο παρὰ θεοπειθεῖς της εὐχάς.

Παρακαλῶ εἰς ὅ τι γνωρίζει πῶς ἠμπορῶ νὰ τὴν δουλεύσω ὡς υἱός της, μὲ θάρρος νὰ μὲ προστάζῃ. Ἂς ἔχω δὲ πάλιν τὴν τιμὴν τῶν σεβασμίων αὐτῆς γραμμάτων καὶ προσταγμάτων· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 ὀκτωμβρίου 16.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

94

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ σεβασμιώτατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντεδυνάμου θεοῦ, ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Δύο γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ ὧν τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν μαθών, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Ἂν καλὰ καὶ τόσον ἀπὸ τοὺς πολλοὺς περισπασμοὺς καὶ τὰς φροντίδας, ὅσον ἀκόμη καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχα τίποτε ἀξιόλογον νὰ σημειώσω τῇ μακαριότητι αὐτῆς, δὲν ἔκαμα τὴν ἀπόκρισιν· δὲν ἔλειψα ὅμως νὰ γράψω τὴν προσήκουσαν αὐτῇ προσκύνησιν εἰς τὰ πρὸς τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην γράμματά μου.

Τὰ κοινῶς ἀποφασισθέντα δὲν ἀμφιβάλλω πῶς τὰ ἔμαθεν ἡ μακαριότης αὐτῆς ἀπὸ τὴν κοινὴν φήμην. Θέλομεν ἰδῇ μετὰ μερικὲς ἡμέρες τί θέλει ἀκολουθήσῃ· κατὰ τὸ παρὸν δὲ κανένα νεώτερον δὲν εἶναι. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 δεκεμβρίου 6.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

95

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παναγάθου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν μαθὼν χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Εἰς αὐτὸ ὅπου ὁρίζει ἡ μακαριότης αὐτῆς ὅτι μελετᾷ νὰ συνεορτάσῃ μετὰ τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου τὰς ἁγίας ἑορτὰς τῶν τοῦ Χριστοῦ γενεθλίων, πολλὰ καλὰ τὸ κάμνει· νὰ τὴν ἀξιώσῃ ὁ ἅγιος θεὸς τοῦ χρόνου καὶ εἰς ἔτη πάμπολλα νὰ συνεορτάσῃ καὶ μαζί μας μὲ κατάστασιν ἡσυχον καὶ ἀτάραχον, περιρρεομένη παντὶ ἀγαθῷ, διὰ νὰ προστεθῇ εἰς τὴν ἐκ τῆς ἑορτῆς χαρὰν καὶ ἡ ἐκ τῆς παρουσίας τῆς ὑμετέρας μακαριότητος προσγενομένη ἡμῖν θυμηδία καὶ ἀγαλλίασις τελεία. Κατὰ τὸ παρὸν τίποτε νέον δὲν ἔχω νὰ σημειώσω τῇ μακαριότητι αὐτῆς· εἴ τι πρὸς εἴδησιν συμβάλλον, ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρχοντος πενθεροῦ μου θέλει κατηλάβῃ. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714 δεκεμβρίου 14.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

96

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ 19 τοῦ ἐνεστῶτος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα μετὰ πλείστης αἰδοῦς καὶ ὑϊκῆς εὐλαβείας ἐδεξάμεθα, καὶ πλη-

ροφορηθέντες τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὑγιείαν της ἐχάρημεν. Ὑπερεχάρημεν ὅμως καὶ κατ' ἐξαίρετόν τινα ψυχικὴν θυμηδίαν διὰ τὴν ἐφιεμένην ἡμῖν ἄφιξίν της εἰς τὰ ὀροθέσια τῆς ... πατρίδος καὶ παρὰ θεοῦ τανῦν αὐθεντίας μας.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ μακαριότητί της κατὰ πολλὰ καὶ διὰ τὴν πατρικὴν συνδρομὴν ὁποῦ ἔκαμεν δι' ἀγάπην μας πρὸς τοὺς ἐν Μολδαβίᾳ εὑρισκομένους Καντακουζηνούς. Ἔχομεν χρηστὰς ἐλπίδας βέβαια ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας της νὰ ἐπιτύχωσι κἀκεῖνοι οἱ δυστυχεῖς καὶ ἄθλιοι μερικῆς τινος ἀνέσεως καὶ κυβερνήσεως.

Εἰς προσκύνησιν καὶ προϋπάντησίν της ἠθέλαμεν στείλῃ πᾶσαν μας σπεῖραν καὶ στρατιάν, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ἐνθυμούμεθα τὴν προλαβοῦσαν της δεσποτικὴν ἐπιταγήν, ὅτι νὰ μὴ τολμήσωμέν τι τοιοῦτον, ἀφίνομεν τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ οἰκονομίαν τοῦ μεγάλου καπετάνου τῆς ἄκρης. Αἱ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγάς.

1715 Ἰανουαρίου 22.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

97

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας καὶ εὐημερίας ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι αὐτὴν θεῷ· οὗ δέομαι νὰ τὴν διαφυλάξῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀκράδαντον καὶ ἀλύμαντον.

Ἔγνων καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα καὶ εὐχαριστῶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὅτι, φιλοστόργως γράφουσα, σημειόνει καὶ ἐμοὶ τὴν ἀποδημίαν της, ὅπως ἠξεύροντες τὸν τόπον, τυχούσης χρείας νὰ γράφωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἡ ὑμετέρα μακαριότης ἠξεύρει τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχομεν πρὸς αὐτήν. Καὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων τῶν ἀνηκουσῶν αὐτῇ, εἴτε τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, εἴτε τῶν ἰδίων αὐτῆς, φροντίζομεν ἀγρύπνως, καὶ φερόμεθα καθ' ὃν τρόπον καὶ πρότερον μετὰ

προθυμίας καὶ ἐπιμελείας. Καὶ λοιπὸν ἂς ἔχωμεν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων καὶ προσταγμάτων. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἶησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1715 ἰανουαρίου 27.

Ἰω. Νικόλαος Μαυροκορδάτος.

98

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ, καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος κυρίου τοῦ θεοῦ, ὅπως σκέποι καὶ περιφρουροίη αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, μακρόβιον, καὶ παντὸς ἀναροῦ ἀμέτοχον, πρὸς σύστασιν καὶ καταρτισμὸν τοῦ χριστωνύμου πληρώματος.

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας ἔλαβον καὶ ἀνέγνων, καὶ τὸ ὁποῖον φανερόνει, τὴν μεθ' ὑγιείας αὐτῆς ἄφιξιν εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ ἐχάρημεν· ἐλυπήθημεν ὅμως ὑπερβαλλόντως διὰ τὴν ἐνσκήψασαν αὐτῇ νόσον ἀπὸ τὰ ρευματικά, καὶ παρακαλοῦμεν τὸν ἀγαθὸν θεὸν νὰ ἀκούσωμεν πάλιν ἀγαθὰς ἀγγελίας περὶ τῆς ὑγιείας καὶ ἀνορρώσεως αὐτῆς ὅτι ἡ ὑγιεία τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἶναι ἀναγκαία καὶ κοινωφελὴς παντὶ τῷ χριστωνύμῳ πληρώματι. Περὶ δὲ τῆς ἀγαθῆς ὑγιείας καὶ εὐνοίας ὁποῦ ὁρίζει πῶς φέρει εἰς τοῦ λόγου μας κἀμμίαν ἀμφιβολίαν δὲν ἔχομεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς φερόμεθα πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα μὲ πολλὴν εὐλάβειαν καὶ φιλίαν εἰλικρινῆ καὶ ἄδολον, τοῦτο μόνον παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὰς ἁγίας της εὐχὰς, καὶ μάλιστα τώρα ὁποῦ εἴμεσθεν εἰς τὴν ἀποδημίαν τῆς ἐκστρατείας καὶ χρῄζομεν περισσοτέρως τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ μᾶς ἐνθυμῆται εἰς τὰς πρὸς θεὸν αὐτῆς ἐντεύξεις. Πρὸ ὀλίγων

ἡμερῶν κάποιοι μαργέλοι ἠθέλησαν νὰ ἐνοχλήσουν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, ὅμως διὰ τῆς συνεργείας τοῦ κάλφα ἀπεβλήθησαν.

Ὁ ἡγούμενος καὶ ὁ κυρίτζη Κωνσταντῖνος ἐσυγχύσθησαν, καὶ δὲν ἦτο πρᾶγμα ὁποῦ νὰ δώσῃ τόσην σύγχυσιν· πλὴν ὁ κυρίτζη Κωνσταντῖνος, ἠξεύρει ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὅτι καὶ μὲ πολλὰ ὀλίγην ἀφορμὴν συγχύζεται.

Καὶ πάλιν ἂς ἔχωμεν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα μετὰ τῶν προσταγμάτων αὐτῆς· οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1715 μαρτίου 7.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

99

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὴν ἱερὰν δεξιὰν τῆς ὑμετέρας σεβασμιωτάτης μακαριότητος ταπεινοφρόνως καὶ μετὰ πολλῆς εὐλαβείας ἀσπάζομαι. Ἡ μακαριότης ὑμῶν ἔχει βάσιν καὶ κορωνίδα τῶν πολυετῶν ἀρετῶν καὶ τῆς σοφίας, ὁποῦ ἐξαίρουσι καὶ ἐκθειάζουσι τὴν παναγίαν αὐτῆς ψυχήν, καὶ τῶν χαμαὶ ἑρπόντων καταστήνουσιν αὐτὴν ὑπερτέραν, τὴν δικαιοσύνην καὶ θείαν διάκρισιν.

Οἱ ἡγουμενεύοντες ἐδῶ εἰς τὴν τζάραν (μάλιστα ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Ναζαρὲτ) μὲ ἰδίους γνωστοὺς σκοποὺς ἐβάλθηκαν νὰ ἀδικοῦν τὴν βεστιαρίαν, νὰ ἐνοχλοῦσι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ ἡμᾶς νὰ ζημιόνουσιν. Ἐγώ, πάτερ σεβασμιώτατε, διὰ τὸν σεβάσμιον Τάφον τοῦ δεσπότου μου Χριστοῦ οὔτε αἵματος φείδομαι· εἰς τὴν δούλευσιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος (τοῦ ἱεροῦ φοίνικος τοῦ γένους ἡμῶν) μετὰ ἐκκεχυμένης εὐλαβείας εἶμαι λόγοις τε καὶ ἔργοις ὅλος προθυμία. Ὅμως τὸ νὰ ἀνατρέπουν τὰ δίκαια τῶν βασιλικῶν εἰσοδημάτων ἀπὸ δυστροπίαν κοινῶν κακοθελῶν, εἰς τοῦτο ἡ δικαιοτάτη αὐτῆς ψυχὴ μὴ γένοιτο νὰ συναινέσῃ· μὴ γένοιτο! ἀλλ' οὔτε ὁ ἐν Χριστῷ ταπεινὸς αὐτῆς υἱός.

Τὸ Συντέστι τὸ εἶχέ ποτε ὁ Παντελῆς, καὶ μὲ μυρίες εὐχαριστίες

ἐπλήρονε τὴν βεστιαρίαν. Τὸ ἐζήτησεν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Ναζαρὲτ, διὰ προσθήκην εἰσοδημάτων · τοῦ ἐδόθη. Παίρνει τόσον εἰσόδημα τοῦ βασιλικοῦ χαρατζίου · οὔτε μέρος δὲν θέλει νὰ δώκῃ. Ὁ ἔχων τὴν ὠφέλειαν πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ τὸ βάρος. Ὅταν ἀφανισθῇ ἡ τζάρα, τί ὠφελοῦν ἢ τί ὠφελοῦνται τὰ ἐν αὐτῇ ; Εἰς τὴν πάμπτωχον Μολδαβίαν ἐκάθισεν ὁλόκληρον χρόνον μὲ ἀμοιβαίαν πνευματικὴν εὐφροσύνην ἡ ὑμετέρα μακαριότης · οὔτε ἐνοχλήθη οὔτε μᾶς ἠνόχλησε διὰ ταῦτα ἢ δι' ἄλλα. Ἐδῶ οἱ ἄλλοι καθηγούμενοι διατὶ μὲ τόσες προσθῆκες εἰσοδημάτων, μὲ ἀναφορὲς ὄχι ἀληθεῖς νὰ διαταράττουσι τὰ πανάγια αὐτῆς ὦτα, καὶ ἡμᾶς εἰς τέτοιον καιρόν ;

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πατρικὴν αὐτῆς συγγνώμην ἂν ἐπολυλογήσαμεν · ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς της εἴμεσθεν · « ἡμέραι δὲ ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώταται. » Παρὰ τῆς δικαιοτάτης αὐτῆς ψυχῆς δικαιοσύνην ζητοῦμεν κατὰ τῶν ἡγουμένων τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, μάλιστα κατὰ τοῦ ἁγίου Ναζαρὲτ, οὗ ὁ σκοπὸς εἶναι φανερώτατος · ὅμως ἐπὶ ματαίῳ κοπιᾷ, τοῦ θεοῦ βοηθοῦντος. Ἐν ὅσῳ πνέω τὸν ἀέρα ὅλως, ὅλως διόλου, ὄχι μὲ κενὰ λόγια, ἀλλὰ μὲ ἔργα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἶμαι, καὶ ἐκκρεμὴς τῶν πατρικῶν της νευμάτων.

Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1715 ἀπριλίου 1.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

100

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Μὲ τὸ νὰ πέμπωμεν καὶ αὖθις καλαράσηδες εἰς τὰ αὐτόθι, δὲν ἐλείψαμεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νὰ ἀποδώσωμεν τῇ μακαριότητί της τὴν ὀφειλομένην προσκύνησιν · ὁ τριήμερος ἀναστὰς νὰ τὴν ἀξιώσῃ εἰς πολ-

λὰς ἡλίου κυκλοφορίας ὑγιαίνουσαν καὶ ἀντικειμένης πάσης περιστάσεως ἀνωτέραν.

Ἐντεῦθεν κατὰ τὸ παρὸν νεώτερόν τι δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν εἰ μὴ μόνον πῶς ἔξω ἀπὸ τὰ προλαβόντα βάρη, ἐκεῖνα ὁποῦ ἠξεύρει ἡ μακαριότης της ὅτι κρουνηδὸν καὶ σωρηδὸν μᾶς ἐπλάκωσαν, μᾶς ἦλθε καὶ ἕνας ἀγᾶς ἀπὸ Χοτίνι παρὰ τῶν ἐκεῖσε ἐξουσιαστῶν μετὰ βασιλικοῦ φερμανίου διὰ νὰ στείλωμεν τὸ γρηγορώτερον καὶ εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ κάστρου ἐκείνου χιλίους σαλαχόρηδες καὶ 150 ἀμάξια. Ἐπάνω εἰς ταύτην τὴν ἀγγελίαν ἰδοὺ καὶ ἕνας μιρζᾶς μετὰ γραμμάτων τοῦ τε Σκυθάρχου καὶ ἑνὸς σουλτάνου δηλοποιούντων πῶς, μὲ τὸ νὰ ἐδιωρίσθη παρὰ τῆς κραταιᾶς βασιλείας δέκα χιλιάδες σκυθικὸν στράτευμα διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὰ μέρη τῆς Μπόσνας, νὰ εἶναι εἰς εἴδησίν μας ὁποῦ νὰ προνοήσωμεν τὰ ἀναγκαῖα τῆς ὑποδοχῆς των· τὸ δὲ πέρασμά των πόθεν εἶναι νὰ ἀκολουθήσῃ, δὲν μᾶς τὸ σαφηνίζουσιν. Ὅθεν τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα συμβεβηκότα τί καρδίαν μᾶς κάμνουν νὰ ἔχωμεν, ἀφίνομεν νὰ τὸ στοχασθῇ ἡ ἄκρα αὐτῆς σύνεσις· μόνον τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ μεγάλου θεοῦ νὰ ἐλεήσῃ αὐτὸν τὸν πολυπαθῆ τόπον, ὅτι τὰς ἐλπίδας μας πλέον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὰς ἐσηκώσαμεν. Αἱ εὐχαὶ αὐτῆς εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προστηγὰς αὐτῆς.

1715 ἀπριλίου 20.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

101

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν θεοτίμητον μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ τοῦ θεοῦ, ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, καὶ μακρόβιον πρὸς σύστασιν καὶ καταρτισμὸν τοῦ χριστωνύμου πληρώματος.

Ἱερώτατον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον ἐξ οὗ τὴν ἀγαθήν της ὑγιείαν, καὶ τὴν ἐξ Ἀδριανοῦ ἄφιξιν μαθὼν λίαν ἐχάρην. Ἔλαβον καὶ τὰ ἴσα τῶν γραμμάτων διὰ μέσου τοῦ κυρίτζη Δημητράσκου Βλαστοῦ. Ἂς μὴν ἀμφιβάλλῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὅτι γίνεται κάθε λογῆς ἐπιμέλεια διὰ τὴν σύστασίν της. Τὰ δύο πράσινα γράμματα ἐγχειρίσθησαν κατὰ τὰς ἐπιγραφάς τους. Ἐλπίζω εἰς τὸν πανάγαθον θεὸν ὅτι ὅλαι αἱ ῥαδιουργίαι νὰ εἶναι εἰς μάτην, ἐπειδὴ καὶ οἱ αὐθένται δὲν κάμνουν κἀνένα πρᾶγμα χωρὶς ἐξέτασιν καὶ ἔρευναν · καὶ ἐρευνῶντες οἱ φίλοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θέλουν εἰπῇ ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Τὰ ὅσα γράφει ἡ ὑμετέρα μακαριότης, δύο καὶ τρεῖς φορὲς τὰ ἐδιάβασα · διὰ ὅλα θέλω ἐξετάσῃ καὶ θέλει γίνῃ ἡ προσήκουσα κυβέρνησις. Μὲ τὸν παρόντα δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν ἀποκριθῶ, κατόπιν ὅμως θέλει ἔχῃ εἰς πλάτος ἀπόκρισιν · τοῦτο μόνον βεβαιόνω τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, ὅτι δὲν θέλει ἔχῃ κἀμμίαν πείραξιν, καὶ ἂς μὴν ἐνοχλῆται ματαίως. Πολλὰ φρόνιμα κάμνει ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὁποῦ πηγαίνει εἰς τὴν Πόλιν, ἐδῶ δὲν κάμνει χρεία νὰ στείλῃ κἀνένα. Ἂς ἔχω δὲ πάλιν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν της γραμμάτων μετὰ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος διόλου εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1715 ἀπριλίου 21.

Κατὰ τὸν ὁρισμὸν στέλλω καὶ τὸ γράμμα τοῦ ἡγουμένου.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

102

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ, καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιαίνουσαν μετὰ μακροβιότητος.

Ἐσύντυχα εἰς πλάτος μὲ τὸν μεγάλον τεσκερεντζὴ, καὶ τὸν ἐπαρεκάλεσα ἐκ μέρους τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντου καὶ ἐκ μέρους μας· ὑπεσχέθη πῶς θέλει ἔχῃ τὴν ἔννοιαν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος. Ἐσύντυχα καὶ μὲ τὸν ἐνδοξότατον τζαούσμπασην· τὸν ἐπαρεκάλεσα καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντου· ὑπεσχέθη ἡ ἐνδοξότης του πῶς ἂν τύχῃ καὶ δώσῃ τινὰς κἀνένα ἀρτζιχάλι, θέλει τὸν ἀποδάλῃ ἡ ἐνδοξότης του. Ἔχει μεγάλην ἐξουσίαν εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ διβανίου, καὶ ἐπειδὴ ὑπεσχέθη ἔτζι, ἂς ἔχῃ καλὴν καρδίαν ἡ ὑμετέρα μακαριότης καὶ ἂς μὴν ἐννοιάζεται.

Ἐξέτασα διὰ τὸν Σταμάτην, καὶ δὲν ἠμπόρεσα νὰ μάθω ἂν εἶναι ἐδῶ· δὲν θέλει εἶναι, ἐπειδὴ καὶ μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν τὸ ἐξέτασα, καὶ ἂν ἦτον, ἤθελα καταλάβῃ· καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐκ μέρους μου ἡ προσήκουσα ἐπιμέλεια δὲν θέλει λείψῃ, καὶ λογιάζω ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ πῶς δὲν θέλει γίνῃ τίποτες. Ἂς ἔχω δὲ ἱερόν της γράμμα μετὰ τῶν ἁγίων της εὐχῶν, ὁποῦ νὰ δηλοποιῇ τὴν ἀγαθήν της ὑγιείαν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἶησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1715 ἀπριλίου 25.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

103

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα γονυκλινῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἱερὰν καὶ σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν πανευλαβῶς καὶ ταπεινοφρόνως ἀσπάζομαι, ἐκτενῶς δεόμενος τοῦ παναγάθου θεοῦ ἵνα διατηρήσῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ, καὶ εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν καὶ πατριαρχικὸν θρόνον εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους.

Τὴν ἱερὰν καὶ σεβασμίαν ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἀσπασάμενος ἔλαβον προσκυνητῶς καὶ ὑπὲρ τῆς ποθεινοτάτης καὶ ἐφετωτάτης

αὐτῆς ὑγιείας χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν θεῷ. Εὐχαριστῶ τῇ ἀνυπερβλήτῳ αὐτῆς μεγαλοδωρίᾳ καὶ διὰ τὰς πατρικὰς εὐχὰς ὁποῦ πλουσίως ἐπιδαψιλεύεται, ὁμοίως καὶ διὰ τὰς φιλοστοργίας πλήρεις παραινέσεις. Καὶ ὅσον στοχάζομαι τὸν ἑαυτόν μου, δέσποτα σεβασμιώτατε, παντάπασιν ἀνάξιον τοσούτων εὐεργεσιῶν, τοσοῦτον ὁμολογῶ ὅτι εἶμαι προθυμότατος εἰς τοὺς ὁρισμούς της, καὶ ὅλως ἐξηρτημένος τῶν πατρικῶν αὐτῆς νευμάτων. Ἀπεδέχθην μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ χαρᾶς καὶ τοὺς πέντε γεωγραφικοὺς πίνακας, καὶ τοὺς δώδεκα Αὐτοκράτορας, καὶ ὑπερευχαριστῶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι καὶ κατὰ τὴν ἱερὰν καὶ πατρικὴν αὐτῆς προσταγὴν θέλει γίνεται ἐκ μέρους ἡ προσήκουσα μελέτη καὶ ἄσκησις τῇ ἀρωγῇ τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν· παρακαλῶ δὲ καὶ νὰ μὲ ἀξιοῖ τῶν ἱερῶν καὶ σεβασμίων αὐτῆς γραμμάτων μετὰ καὶ τῶν ἁγίων καὶ θεοπειθῶν εὐχῶν, κοσμοῦσα τὸν εὐτελῆ της δοῦλον καὶ μὲ τὰ ἱερά της προστάγματα. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, αἱ δὲ ἅγιαι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἐν Χριστῷ υἱὸς καὶ δοῦλος.

1715 ἀπριλίου.

Σκαρλάτος Μαυροκορδάτος.

104

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε καὶ σοφώτατε δέσποτα, τὴν σὴν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Ἰδοὺ τανῦν, δέσποτά μου, τὴν ἐξ ὕψους θείαν βοήθειαν ἐπικαλούμενοι κατὰ τὴν πατρικὴν αὐτῆς συμβουλὴν ὅτι ὅταν εἶναι νὰ ἐπανακάμψῃ ὁ ὑπέρτατος ἐπίτροπος ἐκ τῆς Πελοποννήσου νὰ φροντίσωμεν νὰ ἐξαποστείλωμεν εἰς δούλευσιν τῆς ὑψηλοτάτης Πόρτας ἄλλους ἄρχοντάς μας, καλῶς τε καὶ ἐπιστατικώτερον συνδιασκεψάμενοι μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς, ἁρμοδιώτερον ἐφάνη νὰ πεμφθῶσιν οἱ τιμιώτατοι ἄρχοντές μας, ὅ τε μέγας ποστέλνικος κυρίτζη Γρηγοράσκος ὁ καὶ σύγγαμβρός μας, καὶ ὁ μέγας στόλνικος κὺρ Μπάρμπουλος γυναικάδελφός μας· τοὺς ὁποίους

καθωδηγήσαμεν καὶ ἐπαραγγείλαμεν τίνι τρόπῳ νὰ φερθῶσι, κατευοδούμενοι σὺν θεῷ αὐτόθι. Ὅμως δεδώκαμεν αὐτοῖς καὶ ταύτην τὴν κυριωτέραν καὶ πρώτην ἐντολήν μας, ὅτι τὴν μακαριότητά της νὰ τὴν γνωρίζουσιν οὐ μόνον πνευματικὸν πατέρα καὶ δεσπότην των, ἀλλὰ ὡσὰν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους· καὶ τὰς συμβουλὰς καὶ παραινέσεις της νὰ δέχωνται ὡς πνευματικὰς ὑφηγήσεις καὶ πατερικὰ ἐντάλματα. Καὶ πολλὰ τὴν παρακαλοῦμεν οὐ μόνον φιλοφρόνως καθὸ τέκνα της πνευματικὰ νὰ τοὺς ἀποδεχθῇ δι' ἀγάπην μας, ἀλλὰ νὰ μὴ διαλείπῃ ἀπὸ λόγου των ἡ σοφωτάτη αὐτῆς συμβουλὴ καὶ ἐμφρονεστάτη καθοδηγία. Περὶ ὧν ἁπάντων μένομεν ὀφειλέται οὐ μόνον διὰ παντὸς νὰ τὴν εὐχαριστοῦμεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἑτοιμότητος νὰ δουλεύσωμεν εἰς ὅλα αὐτῆς τὰ πατρικὰ προστάγματα. Αἱ εὐχαὶ αὐτῆς εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς ἑτοιμότατος.

1715 ὀκτωμβρίου 25.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς βοεβόδας.

105

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι σεβασμιώτατε πάτερ, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ ἐν σπηλαίῳ γεννηθέντος Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ, εἰρηνικῇ καταστάσει καὶ εὐτυχίᾳ εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ μετὰ καὶ πάντων τῶν λοιπῶν καταθυμίων.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον ἐξ οὗ τὴν καλήν της ὑγείαν μαθὼν ἐχάρην. Ἔγνων δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γεγραμμένα. Ἐμεσολάβησεν ὀλίγη ἄργητα εἰς τὸ νὰ τὴν ἀποκριθῶ, μὲ τὸ νὰ ἐπρόσμενον νὰ λάβω τὸ φερμάνι, ὁποῦ ὑπεσχέθη νὰ κάμῃ ὁ Τζιλιγγαρζαδὲς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀκόμη κάμμία ἔκβασις τοῦ πράγματος δὲν ἔγινε· μόνον

ὁλοὐπόσχεται λέγοντας σήμερον αὔριον νὰ τὸ πάρῃ· καὶ, ἂν γίνῃ, εἶναι πολλὰ καλά, καὶ τὸ στέλνομεν τὴν μακαριότητά της.

Αὐτὸ ὁποῦ ἡ ὑμετέρα μακαριότης προβάλλουσα τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος ἀναβάλλει τὸν καιρὸν διατρίβουσα ἐδῶ κοντά, πολλὰ καλὰ κάμνει.

Τὸ φερμάνι ὁποῦ εἶναι νὰ γίνῃ διὰ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν Ῥούμελην, σήμερον ἡ αὔριον παίρνοντάς το τὸ στέλνομεν αὐτὲς τὲς ἡμέρες, πέμποντας ἀκόμη μαζί μὲ αὐτὸ καὶ τὸν γιασακτζῆν, διότι ὁ γενιτζαραγασὴ χωρὶς φερμάνι δὲν ἐβγαίνει νὰ στείλῃ γενίτζαρην ἔξω.

Προσέτι, ἐπειδὴ καὶ ἀῤῥήτοις λόγοις τῆς θείας προνοίας ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης καὶ ἡμέτερος ἀδελφὸς προεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον της Οὐγγροβλαχίας, δὲν ἔλειψα νὰ τὸ εἰδοποιήσω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὡς πρὸς ἡμέτερον ἐν Χριστῷ πατέρα, καὶ νὰ τῆς δώσω ἀφορμὴν νὰ συγχαίρηται μὲ τοῦ λόγου μας εἰς τὸν προβιβασμὸν τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου. Εἰς δὲ τὸν θρόνον τῆς Μολδαβίας προεβιβάσθη ὁ Μιχαὴλ βόδας· τοῦτο πολλὰ τὸ ἐχάρημεν, μακαριώτατε δέσποτα, διότι ὁ Μιχαὴλ βόδας εἰρηνεύει καὶ περνοῦμεν ἡσύχως· ἔτι φαίνεται νὰ ἔχῃ ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς καὶ νὰ φυλάττηται μεταξύ μας φιλία, διὰ τὸ ὁποῖον ἄμετρον χαρὰν ἐλάβομεν, καὶ θαῤῥῶ μὲ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ νὰ περάσωμεν καλά. Ἡ μετάθεσις τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου μὲ τὸ νὰ ἐσυνέβη καὶ τὴν ἡμέραν Χριστοῦ γεννήσεως ἐλάβομεν διπλῆν τὴν χαράν. Ἂς ἔχωμεν δὲ πάλιν καὶ τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων, ὁ δὲ παναγαθὸς θεὸς νὰ ἀξιώσῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ ἑορτάσῃ τὰς παρούσας ἑορτασίμους τῶν ἡμερῶν μετὰ δόξης καὶ εὐθυμίας εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1715 δεκεμβρίου 27.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

106

ΜΙΧΑΗΛ ΡΑΚΟΒΙΤΖΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως

Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν θεοπρόβλητον αὐτῆς μακαριότητα προσκυνοῦντες τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι κυρίου τοῦ θεοῦ ἵνα διέπῃ αὐτὴν διὰ παντὸς ὑγιαίνουσαν.

Τὸ πανσεβάσμιον γράμμα της ἀσμένως ἐλάβαμεν δεξάμενοι τὰς δαψιλεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας της, αἵτινες εἵησαν ἡμῖν φυλακτήριον ἐν βίῳ παντί. Τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ἀγαθὴν ὑγιείαν της ἀναμαθόντες, ἐδοξάσαμεν μεγάλως τὸν κύριον· τὴν ὁποίαν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ τῆς τὴν χαρίζῃ ὁ πανάγαθος θεὸς συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπον.

Εὐχαριστῶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὁποῦ ἔγραψε καὶ συγχαίρει διὰ τὴν νέαν ἡμῶν αὐθεντίαν ταύτην, περὶ οὗ καθὼς ὁρίζει γινώσκομεν χωρὶς τινος ἀμφιβολίας, καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἐχάρη ἡ αὐτοῦ μακαριότης, ὡς καλοθελήτης πνευματικὸς ἡμῶν πατὴρ, καὶ ἐραστὴς τῆς εὐτυχίας μας. Τὸ πῶς δὲ καὶ ἡμεῖς ἀξιοπρεπῶς τὴν εὐλαβούμεθα καὶ τὴν ἀγαποῦμεν ὡς ἀγάπης ἄξιον, εἴμεθα πεπληροφορημένοι πῶς τὸ γινώσκει ἀδιστάκτως.

Μᾶς ἔτυχε λοιπὸν πάλιν ὁ κλῆρος εἰς τὴν αὐθεντίαν τῆς Μολδοβλαχίας, διότι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο τῆς θείας προνοίας· τῆς ὁποίας τζάρας ἡ κατάστασις καὶ ἡ ἀδυναμία εἶναι γνωστὴ εἰς τὴν μακαριότητά της, καὶ δύσκολος φαίνεται νὰ γένῃ ἡ κυβέρνησις τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ἐπικειμένων ἡμῖν βαρέων· μόνον ἡ ἐξ ὕψους θεία δύναμις, εἰς ἣν ἐλπίζομεν, νὰ μᾶς ἀξιώσῃ δι' εὐχῶν τῆς σῆς μακαριότητος εἰς τὰς εὐημερημένας ἡμέρας τῶν πολυχρονημένων αὐθεντῶν μας ἐξουσιαστῶν νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ κάμωμεν πᾶσαν εὐάρεστον κυβέρνησιν. Ἡ δυνατὴ δὲ ἡμῶν βοήθεια πρὸς τὸν ἅγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον καὶ πρὸς τὰ εἰς τὴν τζάραν μας ἱερὰ καὶ σεβάσμια αὐτοῦ μοναστήρια δὲν θέλει λείψῃ καθὼς καὶ δὲν ἔλειψεν εἰς τὰς προτέρας ἡμῶν αὐθεντίας.

Ταῦτα μὲν κατὰ τὸ παρὸν, καὶ τὴν παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὰς ἁγίας εὐχὰς καὶ εὐλογίας της· αὐτὸς δὲ ὁ τῶν ὅλων θεὸς διατηροίη αὐτὴν ἐρρωμένην, πανευφρόσυνον, ἀνωτέραν πάσης ἐπηρείας εἰς ἔτη πανευτυχῆ καὶ πάμπολλα. Τῆς ὑμετέρας θεοπροβλήτου μακαριότητος κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1716 ἰανουαρίου 7.

Ἰω. Μιχαὴλ βοεβόδας.

107

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐν Χριστῷ μοι σεβασμιώτατε πάτερ, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ, ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, μακρόβιον καὶ παντὸς ἀνιαροῦ ἀμέτοχον.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον καὶ διὰ τὴν ὑγιείαν της ἐχάρην· ἔγνων δὲ καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Συγχαίρεται ἡ μακαριότης αὐτῆς εἰς τὸν θεῖῳ ἐλέει προβιβασμὸν τοῦ ἡμετέρου ἀδελφοῦ· εἰς τοῦτο δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι χαίρεται καὶ ἀγαπᾷ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ὁσπιτίου μας, φερόμενος πρὸς ἡμᾶς δίκην πατρὸς φιλοστόργου, καὶ εὐχαριστῶ τὴν μακαριότητά της.

Ὡς ὁρίζει, ἀνέγνων καὶ τὰ ἐν τῷ πιττακίῳ δὶς καὶ τρὶς, ἐκατάλαβα καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα· ἐσυμβουλεύθηκα καὶ μὲ τὸν Ἐσὰδ ἐφέντην, καὶ ηὕρομεν εὔλογον τώρα νὰποδημήσῃ εἰς τὰ μέρη τῆς Ῥούμελης, καὶ νὰ διατρίψῃ εἰς τὰ ἐκεῖσε πεντέξι μῆνες, καὶ μετέπειτα ἐκεῖθεν νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἀνατολὴν διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα· καὶ, ἂν ὁρίσῃ, πηγαίνει εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· εἰ δὲ ἀργοπορεῖ ἱκανὸν καιρὸν καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς ἀνατολῆς, ἂν πηγαίνῃ εἰς τὸν Μωρέαν, ὕστερον μὲ δυσκολίαν ἐβγαίνει ἀπὸ ἐκεῖ· μόνον, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ἂς διατρίψῃ ἱκανὸν καιρὸν εἰς τὴν Ῥούμεληνν, καὶ ἐκεῖθεν μισεύγει εἰς τὴν ἀνατολὴν διὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. Τὸ φερμάνι διὰ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν Ῥούμεληνν ἔγινεν πρὸ τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ ἀνθρώπου της κὺρ Ἀνανίου· δὲν ἐστάλθη ὅμως μὲ τὸ νὰ ἔχωμεν φροντίδα νὰ γένῃ προμήθεια διὰ τὸν γιασακτζὴν καὶ ἔτζι νὰ σταλθῇ μαζί. Τώρα δὲ ἰδοὺ ποῦ στέλνομεν τὸ ῥηθὲν φερμάνι, στέλνεται ἀκόμη καὶ ὁ γενίτζαρης. Ὁ Τζιλιγγαρζαδὲς οὔτε ἔκαμε κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ τὴν ἔταξεν, οὔτε εἶναι ἐλπὶς διὰ νὰ γίνῃ ἐκ μέρους του τίποτες· ἐπειδὴ καὶ δὲν φαίνεται κἀνένα σημάδι νὰ κατορθωθῇ τίποτες ἀπὸ λόγου του· αὐτὸς εἶναι καθὼς τῆς τὸ προεῖπον.

Διὰ τὸν Στεφὰν βόδα τί ἔγινεν, ἀκόμη δὲν ἔχομεν κἀμμίαν εἴδησιν· τὸ φερμάνι ὅμως ὁποῦ ἐστάλθη ἔγραφεν αὐτὸς μόνος νὰ ἔλθῃ· διὰ τὸν

πατέρα του δὲν ἔγραφε τίποτες, καὶ κατόπι τὸ τί θέλει ἀκολουθήσῃ δὲν τὸ ἠξεύρομεν · ὅ τι ὅμως καὶ ἂν συνέβῃ, θέλομεν τὸ δηλοποιήσῃ εἰς τὴν μακαριότητά της. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1716 Ἰανουαρίου 14.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

108

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, θεοσεβέστατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, μακρόβιον καὶ παντὸς ἀνιαροῦ ἀμέτοχον.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον ἐξ οὗ τὴν καλήν της ὑγιείαν μαθὼν ἐχάρην · ἔγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γεγραμμένα. Σημειοῖ ἡ ὑμετέρα μακαριότης πῶς ἔχει γνώριμον τὸν καπετὰν πασᾶν, τὸ ὁποῖον πολλὰ τὸ ἐχάρην, καὶ ἔγινε καλὰ ὁποῦ ἔγινε γνωστὸν καὶ εἰς τοῦ λόγου μου. Ἔτι γράφει πῶς ἀνταμώθη ἀπὸ τὸν Ἀράπην, ὁ ὁποῖος μὲ χαιρετᾷ · ἂν τὸν ἀνταμώσῃ πάλιν ἡ μακαριότης αὐτῆς, ἂς τὸν προσκυνήσῃ ἐκ μέρους μου.

Τὴν 26 τοῦ παρόντος ἰανουαρίου ἦλθαν γράμματα ἀπὸ τὸν ἐκλαμπρότατον αὐθέντην καὶ ἀδελφόν μου · ἔγραψε κἀ πρὸς τὴν μακαριότητά της ἕνα γράμμα, τὸ ὁποῖον ἰδοὺ ὁποῦ στέλνεται.

Ὁ Στεφὰν βόδας ἔρχεται ὁμοῦ μὲ τὸν πατέρα του · ἐπλησίασαν καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας φθάνουσιν.

Ἡ κατάστασις τοῦ πατριάρχου εἶναι πολλὰ ἀχαμνά. Ὁ κυρίτζη Μανολάκης εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς φύλαξιν, καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Σήμερον ἤκουσα διὰ τοὺς Ῥωμαίους Μωραΐτας, τὸ ὁποῖον λογιάζω νὰ τὸ ἤκουσε καὶ ἡ μακαριότης της, ὅτι πηγαίνοντες τάχα νὰ περάσουν εἰς

τὰ Καστέλλα, δὲν τοὺς ἄφησαν λέγοντές τους ὅτι προσταγὴ ἔγινε διὰ τοὺς Τούρκους καὶ πηγαίνουν εἰς τὸν Μωρέαν καὶ ὄχι διὰ τοὺς Ῥωμαίους, ἐσεῖς μὲ τίνος ὁρισμὸν ἐβγαίνετε; καὶ ἔτζι τοὺς ἐγύρισαν ὀπίσω. Ἀπὸ τὸ ὁποῖον τοῦτο συνάγεται νὰ μὴν εἶναι τίποτες διὰ τοὺς Ῥωμαίους. Ὁ καιρὸς ὅμως θέλει τὸ φανερώσῃ πλατύτερον.

Εἶπα τῷ ὑμετέρῳ καθηγουμένῳ νὰ δώσῃ τῷ κάλφᾳ 40 γρόσια διὰ νὰ εἶναι εὐχαριστημένος, ἐπειδὴ καὶ τώρα ὁ καιρὸς εἶναι συγχυσμένος, καὶ κοιτάζονται τὰ μπεράτια τῶν καλογήρων εἰς τὸν τευτερδαρεφέντην· διὰ τοῦτο εἶπα νὰ δοθοῦν τῷ κάλφᾳ σαράντα γρόσια διὰ νὰ εἶναι εὐχαριστημένος, καὶ ἀκόμη δὲν τὸν ἐδόθησαν· σήμερον αὔριον θέλουν τῷ δοθῇ. Εἰς κάθε ὑπόθεσίν της γίνεται ἐπιμέλεια.

Ἂς ἔχω πάλιν καὶ τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων μετὰ τῶν ἁγίων της εὐχῶν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἶησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1716 ἰανουαρίου 29.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

109

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ, καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, μακρόβιον καὶ παντὸς ἀνιαροῦ ἀμέτοχον.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν καλὴν της ὑγιείαν μαθὼν ἐχάρην. Ἔγνων καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα· ἐκατάλαβον καὶ τὸν εἰς τὴν Αἶνον πηγαιμόν της· πολλὰ καλὰ κάμνει ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὁποῦ κάμνει τοιαύτην διατριβήν. Ἂς ἔχω δὲ πάλιν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων ὁποῦ νὰ μὲ φανερόνῃ τὴν ἀγαθήν της ὑγιείαν μετὰ καὶ εἴ τινος ἄλλου χρειώδους. Οἱ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότη-

τος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1716 μαρτίου 14.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

110

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐν Χριστῷ μοι σεβασμιώτατε πάτερ, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ, καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως σκέποι καὶ διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, μακρόβιον καὶ παντὸς ἀνιαροῦ ἀμέτοχον.

Χάριτι θείᾳ, τῇ πέμπτῃ τοῦ νῦν τρέχοντος μαΐου ἤλθομεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὑγιεῖς. Ἀξιόλογόν τι κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχω νὰ τὴν σημειώσω. Ὁ κὺρ Ἀνανίας ἄνθρωπός της εὑρίσκεται ἐδῶ πέρα. Τὸν καινούργιον πίσκοπον καλφασὴ, καθὼς προλαβόντως τὴν ἔγραψα, τὸν ἐσύντυχα τὰ ἀνήκοντα διὰ τὴν μακαριότητά της καὶ ἂς μὴν ἔχῃ ἔγνοιαν. Ἂς ἔχω δὲ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δηλωτικὸν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς μοι ὑγιείας· ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1716 μαΐου 6, ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως.

Καὶ τὸν παναγιώτατον ἐσύντυχα πολλὰ διὰ τὴν μακαριότητά της, καὶ μὲ φαίνεται νὰ εἶναι φίλος τῆς μακαριότητός της, καὶ νὰ ἀκούῃ καὶ λόγον. Ὁ κὺρ Σωτήρης, προγονὸς τοῦ Καραμπούζα, εἶναι καπικεχαγιᾶς τοῦ παναγιωτάτου· φαίνεται καὶ αὐτὸς νὰ ἀκούῃ συμβουλὴν καὶ λόγον· ἂν ἤθελε τὸν γράψῃ ἡ μακαριότης αὐτῆς κἀνένα γράμμα διὰ νὰ εὑρίσκηται εἰς τὴν δούλευσίν της, δὲν μὲ φαίνεται νὰ εἶναι περιττόν.

Υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

111

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν σεβασμιωτάτην μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὅπως σκέποι καὶ διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, μακρόβιον καὶ παντὸς ἀνιαροῦ ἀμέτοχον.

Πρὸ πολλοῦ γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δὲν ἔλαβον καὶ θαυμάζομαι. Ἡμεῖς μὲ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τῶν μακαρίων καὶ θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν ὑγιαίνομεν μέχρι τοῦ νῦν. Κἀνένα ἀξιόλογον δὲν ἔχω νὰ τὴν σημειώσω. Ἐχθὲς τῇ 4 τοῦ παρόντος ἰουνίου ἐκινήσαμεν ἀπὸ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ πηγαίνομεν. Ὁ ἅγιος θεὸς νὰ εὐδοκήσῃ τὸ καλὸν καὶ ὠφέλιμον τῆς κραταιᾶς βασιλείας, ὁποῦ νὰ ἔχουν καὶ οἱ χριστιανοὶ τὸ σκέπος καὶ ἄνεσιν. Ἂν ἤθελε μὲ γράψῃ ὁποῦ νὰ λάβω τώρα γράμμα της, πολλὰ ἤθελα τὸ χαρῇ, διότι ἀγαπῶ νὰ μανθάνω τὴν καλὴν καὶ ἐφετήν μοι ὑγιείαν της· οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἶησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1716 ἰουνίου 5.

Τὰ τῆς μακαριότητός της ἀπὸ ἐδῶ τρέχουν ὅλα καλὰ καὶ ἔχω πάλιν τὴν ἔννοιαν.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

112

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς

ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ, ὅπως σκέποι καὶ διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, ἄλυπον, ἄτρωτον, ὑγιᾶ, μακρόβιον καὶ παντὸς ἀνιαροῦ ἀμέτοχον.

Τῇ ἑβδόμῃ τοῦ παρόντος αὐγούστου ἦλθεν ὁ χασνατάρης τοῦ μικροῦ ἱμπροχόρη καὶ ἔφερεν εἴδησιν τῷ Χαλὶλ πασᾷ πῶς τὸν ἔρχεται ἡ βοῦλλα μὲ τὸν μικρὸν ἱμπροχόρη (Χαλὶλ πασᾶ λέγω ἐκεῖνον ὁποῦ ἦτον μποσταντζήμπασης εἰς τὴν Πόλιν, ὅταν ἦτον ἐκεῖ ἡ μακαριότης αὐτῆς)· καὶ τῇ 8 τοῦ αὐτοῦ ἔστειλεν ὁ Χαλὶλ πασᾶς τὸν κεχαγιᾶν του καὶ ὅλον τὸ τακίμι εἰς προϋπάντησιν τοῦ μικροῦ ἱμπροχόρη· ὁ ὁποῖος ἦλθε μὲ ἀλλάγι, καὶ ἐνεχείρισε τὴν βοῦλλαν τῷ Χαλὶλ πασᾷ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄνθρωπος πολλὰ καλὸς καὶ παλαιός μου αὐθέντης, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν καιρὸν ἐλπίζομεν νὰ ἰδῶμεν ἔλεος. Ἂς εἶναι δεδοξασμένον τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ὁποῦ ἐπετράπη ἡ ἐξουσία εἰς τοιοῦτον καλὸν ἄνθρωπον. Ἂς εἶναι βεβαία ἡ μακαριότης αὐτῆς, ὅτι δὲν λείπω ὁποῦ νὰ προθυμοῦμαι καὶ φέρωμαι ἐπιμελῶς εἰς τὰ συντείνοντα αὐτῇ τε καὶ τῷ παναγίῳ Τάφῳ. Ἐλπίζω νὰ ἀνταμωθῶμεν μὲ τὴν μακαριότητά της εἰς Ἀδριανούπολιν, διότι ἡμεῖς πηγαίνομεν ὀγρήγορα. Ὁ κυρίτζη Σωτήρης καὶ κεχαγιᾶς τοῦ παναγιωτάτου εὑρίσκεται εἰς τὴν δούλευσίν της. Ἂς ἔχω δὲ τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων καὶ προσταγμάτων μετὰ τῶν ἁγίων της εὐχῶν. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1716 αὐγούστου 10, ἀπὸ Πελιγράδι.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

113

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΕΝΤΟΥΡΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι αὐθέντα, τὴν σεβασμίαν ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔλαβα μετὰ καὶ τῶν μακαρίων αὐτῆς εὐχῶν· ἐκ τῆς ὁποίας τὴν ὑγείαν της μαθὼν τὸν θεὸν ἐδόξασα. Εἶδα καὶ ὅ τι εἰς αὐτὴν μὲ ἐπρόσταζε. Λοιπόν, κατὰ τὴν προσταγήν της.

ἰδοὺ ὁποῦ στέλλω τὸ μπουγιουρδὶ ὁποῦ ζητᾷ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ἀπὸ τὸν ὑψηλότατον καὶ πολυχρόνιον αὐθέντην μου τὸν καπετὰν πασᾶ, ὁ ὁποῖος καὶ ἀκριβὰ τὴν χαιρετᾷ. Παρακαλῶ ὅμως νὰ ἔχω συγγνώμην διὰ τὴν ἄργητα ὁπού ἠκολούθησε ἐν τῷ μεταξὺ, καὶ πάλιν νὰ μὲ προστάζῃ ὡς δοῦλον της εἰς ὅ τι ἠμπορῶ νὰ τὴν δουλεύσω, διατὶ τὸ γνωρίζω διὰ τιμήν. Ὁ πανιερώτατος καὶ λογιώτατος ἅγιος Ἄρτης εὐλαβῶς τὴν προσκυνᾷ καὶ ἀσπάζεται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν, καὶ παρακαλεῖ νὰ τὸν ἀγαπᾶτε καὶ νὰ ἔχῃ τὸ σκέπο σας. Τὸ ὅμοιον παρακαλῶ καὶ ἐγώ· αἱ δὲ ἅγιαί της εὐχαὶ ἔστωσαν μετ' ἐμοῦ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δοῦλος.

Κωνσταντινούπολις, 1717 ἰανουαρίου 7.

Κωνσταντῖνος Βεντούρας.

114

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΕΝΤΟΥΡΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, σεβασμιώτατέ μοι πάτερ καὶ δέσποτα, τὴν ὑμετέραν θεοκόσμητον μακαριότητα πανευλαβῶς προσκυνῶ, τὴν παναγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμενος. Ἔνκχγος ἐδεξάμην προσκυνητῶς, θειότατε δέσποτα, τὰς σεβασμίας μοι συλλαβὰς τῆς ὑμετέρας μακαριότητος. Ἔγνων εἰλικρινῶς ἐξ αὐτῶν τὰ πολλήν μοι τὴν ἡδονὴν προξενοῦντα, τήν τε ὑγείαν δηλαδὴ τοῦ κεχαριτωμένου καὶ θεοσώστου σας σκήνους, καὶ τὴν τῆς ἱερᾶς σας ψυχῆς γαληνιαίαν κατάστασιν, καὶ πρὸς τούτοις τὴν πατρικὴν στοργὴν ὁποῦ ἔχετε εἰς ἐμὲ τὸν προθυμότατόν σας δουλευτὴν, τὸ ὁποῖον τὸ λογιάζω κεφάλαιον εὐτυχίας ἁπάσης, ἐπειδὴ καὶ ἔχει τὴν δύναμιν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς οὐρανοὺς νὰ συσταίνῃ τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι διηνεκὴς ὀφειλέτης εἰς τὸ νὰ ἐξυπηρετῶ, ὅση δύναμις, μὲ κάθε μου προθυμίαν τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων σας χειλέων προσταττομένοις μοι. Εὐχαριστῶ πρὸς τούτοις τῇ σεβασμιωτάτῃ σας κορυφῇ διὰ τὴν ἀληθεστάτην ἀγάπην ὁποῦ ἔχετε εἰς τὸν πανιερώτατον δεσπότην ἅγιον Ἄρτης, καὶ μάλιστα ὁποῦ,

καθὼς ὁρίζετε, προσθήκην ἔλαβε δι' ἐμὲ ἡ χριστομίμητός σας ἀγάπησις. Εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ μὲ προστάζετε διὰ τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην μου καπετὰν πασᾶ, εἶμαι διόλου πρόθυμος νὰ σᾶς δουλεύσω. Ὁ Ἀπτουλκαντὴρ ἐφέντης δὲν ἦλθεν ἀκόμη, καθὼς φαίνεται, ἐπειδὴ καὶ δὲν τὸν εἴδομεν ὅλως. Παρακαλῶ καὶ προσκυνῶ τὴν μακαριότητά σας νὰ μὲ ἀξιώσῃ καὶ πάλιν τῶν ἱερῶν αὐτῆς συλλαβῶν, εἰδοποιουμένων μὲ τὰς ἁγίας καὶ θεοπροσδέκτους αὐτῆς εὐχάς τε καὶ εὐλογίας, αἵτινες εἴησάν μοι διὰ παντὸς ἀρωγαὶ καὶ ποδηγέτιδες ἐν βίῳ παντί· ἀμήν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δοῦλος.

1717 Ἰανουαρίου 22.

Κωνσταντῖνος Βεντούρας.

115

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τῇ παρελθούσῃ πέμπτῃ 24 τοῦ παρόντος ἔγραψα πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνητικῶς καὶ ἐφανέρωσα τήν τε ἀποβίωσιν τοῦ μακαρίτου μεγάλου χαρτοφύλακος, καὶ τὴν συμπέρανσιν τὴν πρὸς τὸ ἅγιον φώτισμα τοῦ βρέφους· ὅμως ὑπερίσχυσαν τὰ μυθώδη τῶν γραϊδίων λόγια, ὅτι δηλαδή, ἐὰν μὴ βαπτισθῇ τὸ βρέφος πρότερον, ὁ νεκρὸς οὐ δύναται ἐξελθεῖν τῆς οἰκίας. Καί, διὰ τοῦτο, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, μετὰ τὸ ἑσπερινὸν γέγονε τὰ τοῦ μυστηρίου κατὰ τὴν θείαν ὑμῶν κέλευσιν. Συνέβη δὲ καὶ τοῦτο ἐν τῷ βαπτίζεσθαι ὅτι ἡ μήτηρ τὸ αὐτὸ ἐζήτησεν ὄνομα, ὁποῖον ἡ σὴ μακαριότης θεόθεν ἐμπνευσθεῖσα προσέταξεν. Ἔτυχε δὲ καὶ ἡ αἰτία τοῦ λειψάνου τοῦ μακαρίτου καὶ ἦν ἔμπλεος ἡ οἰκία τῇ αὐτῇ ὥρᾳ τῆς ἱερᾶς βαπτίσεως, ὥστε γεγονέναι πλείστους τοὺς μάρτυρας τοῦ βαπτιζομένου. Καὶ δὴ δι' εὐχῶν ὑμετέρων ἐβαπτίσθη καὶ ἐμυρώθη τότε· καί, σήμερον τῇ πέμπτῃ 31 ἰανουαρίου, ἀπελούσθη παρ' ἐμοὶ κατὰ τὸ σύνηθες. Ὁ δὲ πατὴρ τῶν φώτων δῴη αὐτῷ ζωὴν, ὑγιείαν καὶ μακροβιότητα, καὶ τέλος τὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν.

Διὰ τὸν Κωνσταντῖνον εἶχα σᾶς γράψῃ τότε, καὶ, ἂν εἶναι ὁρισμός της. νὰ μὴν ἀποτύχῃ· εἰς μεγάλην ἀνάγκην εὑρίσκεται τὸ σπίτι τους· μόλις

ἔφθασαν τὰ πρὸς τὴν ταφὴν τοῦ μακαρίτου· ὅλα 115 γρόσια τοῦ εὑρέθησαν. Ὁ θεὸς δι' εὐχῶν της νὰ τοὺς κυβερνήσῃ. Ταῦτα μέν· αἱ δὲ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μετ' ἐμοῦ. Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς σῆς μακαριότητος.

1717 Ἰανουαρίου 31.

Καλλίνικος.

116

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΕΝΤΟΥΡΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι πάτερ καὶ δέσποτα, προσκυνῶ πανευλαβῶς τὴν μακαρίαν σας κορυφὴν, τὴν ἱερὰν ὑμῶν δεξιὰν ἀσπαζόμενος.

Μὲ ὅλον ὁποῦ παρὰ πόδας ἀπήντησα εἰς τὴν προπεμφθεῖσάν μοι παρὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος σεβασμίαν ἐπιστολὴν, προῦλαβον ὅμως καὶ αἱ δεύτεραι ἤδη τῆς θειοτάτης σας ψυχῆς συλλαβὰς, μεστὰς μὲν προηγουμένως τῶν ἁγίων σας εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, συντροφιασμένας δὲ πρὸς ταύταις καὶ μὲ τὸ τῆς πατρικῆς καὶ δεσποτικῆς σας ἀγάπης λουτροποκάμισον. Ἐγὼ, δέσποτά μου μακαριώτατε, εἶμαι ἐκ περιουσίας ἀρκετὸς εἰς τὰς μακαρίας σας εὐχὰς καὶ εὐλογίας, διὰ τὲς ὁποῖες ἔχω χρέος ἀπαραίτητον νὰ εὑρίσκωμαι πρόθυμος δουλευτὴς, ὅση δύναμις, εἰς τὰς ἁγίας σας ἐπιταγὰς, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν θέλω ἠμπορέσῃ νὰ κατορθώσω οὔτε τὸ πολλοστημόριον τῆς πνευματικῆς σας ταύτης χάριτος, ἀμὴ τί ἔκαμνε χρεία κἀ τὸ δῶρον τὸ αἰσθητόν; πλὴν ἐννοῶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἡ σοφωτάτη σας κορυφὴ μοὶ ἠνίξατο, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἱερῶν ποιμένων τὸ νὰ περισκέπωσι τοὺς ἐντακέντας τῷ τῆς ἁμαρτίας φλογμῷ, ὅ, τι λογῆς περιστέλλει τοὺς τοῦ βαλανείου ἐξερχομένους αὐτὸ τὸ λουτροποκάμισον· καὶ λοιπὸν εὐχαριστῶ καὶ προσκυνῶ τῇ φιλοστοργοτάτῃ σας κορυφῇ. Παρακαλῶ νὰ ἀξιοῦμαι συνεχῶς τῶν δηλωτικῶν τῆς τε ἐφετῆς μοι ὑγιείας σας καὶ τῶν ὧν ἤθελε δεσποτικῶς ἐπιτάξῃ μοι. Ἐμοὶ δὲ αἱ μακάριοι καὶ θεοπειθεῖς σας εὐχαὶ εἴησαν φυλακτήριον ἐν βίῳ παντί· ἀμήν. Ὁ πανιερώτατος καὶ ἀγαπητός μας ἅγιος Ἄρτης εὐλαβῶς

προσκυνεῖ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δοῦλος.

1717 φεβρουαρίου 1.

Κωνσταντῖνος Βεντούρας.

117

ΜΑΡΙΑ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ μακάριον αὐτῆς γράμμα προσκυνητῶς ἐδέχθην καὶ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς καὶ ἐφετὴν ὑγιείαν πληροφορηθεῖσα ὑπερεχάρην· ἔγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἐξῆς γεγραμμένα, καὶ πρῶτον διὰ τὴν χαρὰν ὁποῦ ἔλαβε μαθοῦσα τὴν πρὸς τὰ ἴδια ἡμῶν ἄφιξιν καὶ τὴν τῶν οἰκείων ἀπόλαυσιν, καὶ τὴν εὐχαριστοῦμεν... Λυποῦμαι ὅμως, δέσποτα μακαριώτατε, καὶ κατατήκομαι τὴν καρδίαν ὡς μόνῃ τῇ φήμῃ εὐτυχοῦσα, τῇ δὲ ἀληθείᾳ πόρρω που τῆς εὐτυχίας ἀφισταμένη· τὴν αἰτίαν ὡς οὖσαν φανερὰν δὲν τὴν σημειόνω, γινώσκουσα καλῶς ὅτι δὲν τὴν λανθάνει.

Πρὸς τούτοις μᾶς σημειοῖ ὅτι πρέπει κατὰ τὴν ἀγάπην, σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν ὁποῦ ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης ἔδειξε πρὸς ἡμᾶς, τῆς τε ὑπερορίου ἐκείνης καὶ πολυστενάκτου ἐξορίας ἐλευθερώσας ἡμᾶς καὶ τῆς πολυποθήτου ἀξιώσας πατρίδος, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἀμοιβαίως νὰ δείξωμεν πρὸς τὴν ὑψηλότητά του· τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει ναμφιβάλῃ συλλογισθεῖσα ὅτι ὁ τόπος εἰς τί κατάστασιν εὑρίσκετο, καὶ ὅτι ἐκινδύνευσε νὰ ἐρημωθῇ καὶ νὰ γίνῃ κακῶν Ἰλιάς, καὶ ἡμεῖς ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄρχοντας, μὲ ὅσην δύναμιν καὶ ἐπιμέλειαν σπουδάσαντες, ἰδοὺ πάλιν ὁποῦ κατ' ὀλίγον ἡ τζάρα ἐσυνάχθη καὶ ἦλθεν εἰς τὴν προτέραν της κατάστασιν· τὸ ὁποῖον καὶ, εἴ τι ἠθέλαμεν γνωρίσῃ ὠφέλιμον καὶ συμφέρον πρὸς σύστασιν τοῦ τόπου, φανερόνοντές το ὅσον τάχιστα καὶ χωρὶς ἀναβολῆς καιροῦ ἐτελειοῦτο· καὶ εἶμαι βεβαία ὅτι κυβερνουμένη τὸν αὐτὸν τρόπον χάριτι θεοῦ καὶ δι' εὐχῶν της ἁγίων θέλει συσταθῇ καὶ στερεωθῇ εἰς τὸν ὑψηλότατόν της θρόνον εἰς ἔτη πάμπολλα.

Ἐκαταλάβαμεν καὶ τὴν ἀναδοχὴν αὐτῆς τοῦ ἐγγόνου ἡμῶν, καὶ ἐχάρημεν δεηθέντες τοῦ θεοῦ νὰ τοῦ δίδῃ ζωὴν καὶ προκοπὴν εἰς τὰ πρόσω.

Ἀλλὰ μᾶς σημειοῖ πρὸς τούτοις καὶ διὰ τὴν δομνίτζαν ὅτι, εὑρισκομένη εἰς μεγάλην ἔνδειαν, ἐπαρακάλεσε τὴν μεγαλειότητά της νὰ μᾶς τὸ σημειώσῃ εἰς τὸ μακάριον αὐτῆς γράμμα διὰ νὰ τὴν βοηθήσωμεν. Καὶ πόθεν ; ὅπου ἡμεῖς εἰς τὸν τόπον μετὰ θεοῦ ἦτον ἡ ἐλπίς μας, καὶ τώρα ἐλθόντες ἐδῶ ηὕραμεν τὸν τόπον ἔρημον καὶ ἀφανισμένον, ἐγὼ εἰς κἀνένα μέρος δὲν ἔχω. Ἦτον μερικὰ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ τὰ ἥρπασαν οἱ ἀπάνθρωποι καὶ ἀνελεήμονες, καὶ ἐγένοντο καὶ ἐκεῖνοι δεύτεροι ἀφανισταὶ τοῦ ὁσπιτίου μου. Ἂν ἴσως ἡ μακαριότης της ἠξεύρει εἰς ἄλλο κἀνὲν μέρος, ἂς μὲ τὸ φανερώσῃ νὰ λάβω καὶ ἐγὼ, νὰ κυβερνήσω καὶ αὐτήν · ἀπορῶ καὶ ἐγὼ, μακαριώτατε δέσποτα · τοῦτο ὅμως τὴν συμβουλεύω τὴν ἄνοιξιν νὰ ἔλθῃ ἐδῶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους της, εἰς τὰ χωρία της, νὰ κυβερνηθῇ καὶ αὐτὴ ὡσὰν καὶ τὰς ἄλλας μου θυγατέρας.

Οἱ ἐντιμότατοι ἄρχοντες μετὰ τῆς νύμφης καὶ τοῦ ἐγγόνου μου, ὅλοι ἁπλῶς, γονυπετῶς τὴν προσκυνοῦν, καὶ τὴν ἁγίαν της δεξιὰν εὐλαβῶς κατασπάζονται. Ταῦτα. Αἱ δὲ ἅγιαι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν.

1717 μαρτίου 4.

Μαρία δόμνα.

118

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τῷ μακαριωτάτῳ σοφωτάτῳ τε καὶ ἁγιωτάτῳ πατρὶ καὶ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, τῷ ἐμῷ σεβασμιωτάτῳ πατρὶ καὶ δεσπότῃ κυρίῳ Χρυσάνθῳ τὴν εἰλικρινῆ ὀφειλομένην προσκύνησιν.

Πολλοῦ παριππεύσαντος χρόνου, μακαριώτατε δέσποτα, ἐς δεῦρο οὐκ ἀνεθάρρησα δι' ἐπιστολῆς τὴν ὀφειλομένην μοι αὐτῇ προσκύνησιν ἀπονεῖμαι · τὸ δὲ ἦν ἀμηχανία ὅ τι χρὴ λέγειν πορίσασθαι ἄνδρα κατὰ παιδείαν οὐ γνώριμον καὶ ἀττικῆς ἀμύητον χάριτος τῷ ἐπ' αὐτὴν φθάσαντι τῆς φιλοσοφίας ἀκρότητα, καὶ τὰ θεῖα διαφερόντως πεπαιδευμένῳ, ὃν δι' ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν καὶ ἡ τῆς σοφίας πηγὴ διδάσκαλον καὶ πατέρα

τῶν ὀρθοδόξων ἀπέρῃνε. Τοὺς γὰρ πρὸς ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ μέλλοντας γράφειν, καὶ χρόνου μῆκος δέον ἐπιζητεῖν καὶ δύναμιν λόγου ἀξίαν εὑρεῖν. Κίνδυνος γὰρ οὐχ ὁ τυχὼν τοῖς τοιούτοις πράγμασιν ἐγχειροῦσιν, ἀφ' ὧν καὶ τὰ τῆς προπετείας ἐλέγχεται, καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς ἐκ τῆς μικρολογίας ὑβρίζεται. Τοῦτο τοίνυν τῆς ἀναβολῆς ἦν τὸ ὑπαίτιον, δέσποτα, ὅπερ εἰδυῖα καὶ ἡ σοφωτάτη μοι κεφαλὴ οὐδ' ἔγκλημα ἡμῖν σιγῆς περιέθηκεν, ἀλλὰ φιλανθρωπίᾳ χρωμένη καὶ ἤθους χρηστότητι, ἅτε δὴ εἰς τὰ πάντα φύσιν ἀξιάγαστον καὶ εὐμενῆ κεκτημένη πρὸς τῇ πανηγίᾳ αὐτῆς εὐλογίᾳ, ἣν μοι δι' ἐπιστολῆς σεβασμίας χαρίζεται δαψιλῶς, καὶ εὐεργεσίας βιβλίων ἡμῖν κατατίθεται, ὧν πατρικῆς φιλοστοργίας καὶ ἡπιότητος σεβασμίας, ὧν ἀρχιερατικῆς ἀρετῆς βασανιστήριον ἀψευδέστατον. Πολλὴ ἡμῖν εὐτυχῶς ἡ παρὰ σοῦ στοργὴ καὶ φιλανθρωπία ὑπάρξει, σεβασμιώτατε δέσποτα· ὁμολογῶ τὴν εὐεργεσίαν καὶ κηρύττω τὴν χάριν. Ἐπεὶ δ' ὅμως καὶ τὰς χαριστηρίους ὁμολογίας, ὡς εὖ πέπονθα πρὸ αὐτῆς, οὐχ εὑρίσκω ἐπιτελέσαι, Χριστὸς ὁ θεὸς χαρίσεται αὐτῇ ἐν τῷ νῦν μὲν αἰῶνι πολλὰς δεκάδας ἐναυτῶν· ἐκεῖθεν δὲ φυλάττοι ὅσα τὴν ἐνταῦθα φθορὰν ὑπερβέβηκεν, ἀκήρατον ζωήν, ἀπέραντον τρυφὴν καὶ δόξαν ἀΐδιον, ἧς οὐκ ἔστιν ἀλλοίωσις. Γένοιτο δέ μοι μὴ ἐκπεσεῖν τῆς πατρικῆς σου εὐνοίας ποτέ, ἀλλ' ἔχοιμι πρὸς ταύτῃ καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς εὐλογίαν φυλακτήριον εἰς αἰῶνας. Ὁ ἐλάχιστος τῶν δούλων αὐτῆς.

1717 νοεμβρίου 13.

Ἰωάννης.

119

ΡΩΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΗ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐμοὶ δὲ ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεομένη τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ, ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ἄνοσον, εὔθυμον, ὑγιᾶ καὶ μακρόβιον, μετὰ καὶ τῶν

λειπῶν της καταθυμίων, οὗ τῷ θείῳ ἐλέει διὰ τῆς μεσιτείας τῶν μακαρίων τῆς εὐχῶν ὑγιαίνομεν.

Τοῦ παρόντος ἡ αἰτία, μετὰ τὴν χρεωστικὴν μετ' εὐλαβείας προσκύνησιν, εἶναι νὰ φανερώσω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὅτι, τῇ 3 τοῦ τρέχοντος, ἐλάβομεν δι' αὐθεντικῶν πρὸς ἡμᾶς γραμμάτων τὴν χαροποιὸν ἀγγελίαν ὅτι δηλαδὴ τὸ ἐν Χριστῷ πνευματικὸν αὐτῆς τέκνον, ὁ φίλτατός μοι υἱὸς ὁ Ἀλέξανδρος, θείας συναντιλαμβανούσης συνδρομῆς, λαβὼν τὴν ἐλευθερίαν του, ἦλθε τῇ 28 τοῦ παρελθόντος εἰς τὸ Βουκουρέστι. Μὴν ἀμφιβάλλουσα δὲ ὅτι ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὡς πατὴρ ἐν κυρίῳ φιλοστοργότατος θέλει συγχαρῇ μεθ' ἡμῶν κατὰ πολλὰ εἰς τὴν γενομένην αὐτοῦ ἀπολύτρωσιν, δὲν ἔλειψα νὰ τὸ φανερώσω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, καὶ ὅτι ἐλπίζω (καθὼς καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου του γράμματος πληροφορεῦμαι) εἰς ὀλίγας ἡμέρας νὰ τὸν ἀπολαύσωμεν ἐδῶ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος δι' εὐχῶν αὐτῆς ἀγίων νὰ μὲ ἀξιώσῃ νὰ τὸν ἀπολαύσωμεν ὑγιαίνοντα τὸ συντομώτερον.

Ἄλλο τι νὰ σημειώσω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχω. Παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μὲ ἀξιώσῃ τῆς τιμῆς τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων καὶ μακαρίων προσταγμάτων ὡς ὀηλωτικῶν τῆς ἐφετωτάτης ὑγιείας αὐτῆς μετὰ καὶ τῶν μακαρίων καὶ θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν. Τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεοθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ μακάριαι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μετ' ἐμοῦ πάντοτε. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1718 Ἰανουαρίου 6.

Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη.

120

ΖΑΦΕΙΡΑ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε δέσποτα, πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, τὴν μακαριότητά της εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὰς ἁγίας αὐτῆς χεῖρας ἀσπάζομαι.

Τίμιον αὐτῆς γράμμα ἔλαβον καὶ ὑπερεχάρην. Εὐχαριστῶ διὰ τὴν

πατρικὴν εὔνοιαν ὁποῦ εἶχε καὶ ἔχει πρὸς ἐμὲ καὶ τὰ ὀρφανὰ παιδάκια μου, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι εἶναι ἀπὸ καρδίας τὰ ὅσα γράφει, καὶ ὅτι δὲν θέλει λείψῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ ἐκ μέρους της βοήθεια καὶ προσπάθησις εἰς ὅσα τείνουν πρὸς ὠφέλειαν ἐμοῦ καὶ τῶν παιδίων μου (τὰ ὁποῖα τὴν προσκυνοῦν εὐλαβῶς).

Διὰ τὸ τίποτες τοῦ μακαρίτου βλέπω πῶς ἀφανίσθη· καὶ λυποῦμαι κατὰ πολλά. Ἡ μακαριότης αὐτῆς σημειόνει πῶς νὰ ἔστειλε τάχα ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης καὶ ἔγραψε τὰ ὅσα εὑρέθησαν εἰς τὸ Βουκουρέστι. Ἐγὼ δὲν ἔχω εἴδησιν οὔτε κατάστιχον. Εἶδα ὁποῦ ὁρίζει ἡ μακαριότης αὐτῆς· καὶ ἄμποτε νὰ εἶναι ἱκανὰ νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος, νὰ μὴν ἀδημονοῦν οἱ χρεωφειλέται, ὅτι παράξενον πρᾶγμα εἶναι κατὰ ἀλήθειαν νὰ γίνῃ τέτοια ἁρπαγὴ ἀπὸ ἕναν καὶ ἄλλον, καθὼς καὶ ἡ ὑψηλότης του σημειόνει, εἰς τὸ ὁποῖον τί μὲ περνᾷ νὰ κάμω. Ἡ ὑψηλότης του ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ τὴν ἔρευναν, καθὼς ἔπρεπεν· ἐγὼ λυποῦμαι ὁποῦ ἀπόμειναν ἔτζι τὰ ὀρφανά μου παιδία, καὶ δὲν ἠξεύρω πῶς ἔχομεν νὰ περάσωμεν· ἠξεύρω καλότατα πῶς συμπονεῖ ἡ μακαριότης της, καὶ ἄμποτε νὰ ἔλιβεν ὁ θεὸς νὰ εὑρίσκουνταν τὸ τίποτές του διὰ νὰ ἔχουν κυβέρνησιν ἔπειτα τὰ ὀρφανά. Ὅσον διὰ τὸν στολισμὸν τῶν ἠθῶν τους καὶ τὴν προκοπήν τους πάσχω ὅσον εἶναι τῆς δυνάμεώς μου καὶ ἐλπίζω νὰ προκόψουν κατὰ τοῦτο, διότι ἐξ ἀρχῆς τὰ εἶχε περιμαζωμένα.

Ὁ βαπτιστικός της Μωραϊτάκης ἐξεκίνησε τώρα ὀλίγον, ὁποῦ πρῶτον ἦτο δύσνους πολλά, καὶ τοῦτο εἶναι μὲ τὸ νὰ ἔχῃ ἄμιλλαν μὲ τὸν θεῖον του τὸν Κωστάκην, ὁ ὁποῖος πανευλαβῶς προσκυνᾷ τὴν μακαριότητά της καὶ καταφιλᾷ τοὺς ἁγίους της πόδας. Ὁ πανάγαθος θεὸς νὰ τῆς τὰ ἀνταμείψῃ μυριοπλασίως καὶ νὰ τὴν πολυετῇ καὶ νὰ τὴν περιέπῃ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

1719 Ἰουλίου 16.

Ὁ πατέρας μας καὶ ἡ μητέρα μου δουλικῶς προσκυνοῦν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ καταφιλοῦν τὴν ἁγίαν της δεξιάν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δούλη εὐλαβής.

Ζαφείρα δόμνα.

121

ΖΑΦΕΙΡΑ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε δέσποτα, τὴν μακαριότητά της εὐλαβῶς προσκυνῶ, ἀσπαζομένη τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν. Κύριος ὁ θεὸς νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἐν ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ.

Δὲν ἦτο δυνατὸν κατὰ τὸ παρὸν νὰ σταλθοῦν καὶ οἱ λαμπάδες μὲ τὸ ἀμάξι τοῦτο, ὁποῦ ἐκίνησε τώρα, ἐπειδὴ εἶναι πράγματα βαρέα, ὅτι μὲ τὸ σεντούκι εἶναι ὑπὲρ τὰς ὀγδόντα ὀκάδας, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μάρμαρον· τὰ ὁποῖα αὐτὰ τὰ ἔχομεν ἑτοιμασμένα πρὸ πολλοῦ, καὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι δύσκολον τὸ στάλσιμόν τους, ἔγινεν ἀργοπορία. Μόνον κατὰ τὸ παρὸν ἰδοὺ ὁποῦ στέλνω τὴν ἀργυρᾶν κανδῆλαν διὰ νὰ κρεμασθῇ ἐπάνω εἰς τὸ μνῆμα τοῦ μακαρίτου ἀφεντός μου, καὶ παρακαλῶ τὴν μακαριότητά της νὰ κάμῃ ὡσὰν πατέρας ἐκείνου τοῦ μακαρίτου, καὶ κατόπιν σὺν θεῷ στέλνονται καὶ οἱ λαμπάδες καὶ τὸ μάρμαρον μὲ τὸ καράβι. Δὲν ἀμφιβάλλω, μακαριώτατε δέσποτα, ὅτι ἡ μακαριότης της φροντίζει διὰ ὅσα συμφέρουν εἰς ἐμένα καὶ εἰς τὰ ὀρφανά μου παιδάκια, καὶ παρακαλῶ νὰ μὴν λείπῃ ἡ συνδρομή της καὶ εἰς τὸ ἑξῆς.

Κύριος ὁ θεὸς νὰ τὴν πολυχρονῇ καὶ νὰ τὴν διαφυλάττῃ, διὰ νὰ τὴν ἔχωμεν πάντοτε βοηθὸν καὶ ἀντιλήπτορα καὶ συνδρομητὴν παρὰ τῷ ὑψηλοτάτῳ ἡμῶν αὐθέντῃ εἰς ἔτη πολλὰ καὶ ἀγαθά. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δούλη εἰς τοὺς ὁρισμοὺς εὐπειθεστάτη.

1719 ὀκτωμβρίου 21.

Ζαφείρα δόμνα.

122

ΓΡΗΓΟΡΑΣΚΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐμοὶ δὲ ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ

ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, μακρόβιον καὶ ἀνωτέραν πάσης ἐναντίας περιστάσεως, μετ' ἐπιτυχίας πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ καταθυμίων της.

Προλαβόντως ἔγραψα εἰς πλάτος πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, καὶ τώρα μὲ τὸ νὰ ἦλθον οἱ ἐνδοξότατοί μπιμπασίρηδες δὲν ἔλειψα νὰ τὴν προσκυνήσω μὲ τὸ παρὸν καὶ νὰ τὴν φανερώσω τὸ ἀγαθὸν τέλος. Ἐδιάβασα καὶ τὸ ἄρζι τοῦ κεσφίου, τὸ ὁποῖον ἐγράφη καλῶς, καὶ τὸ ἐγχείρισα ὁμοῦ μὲ τὰ ἄλλα γράμματα καὶ δευτέρια τῷ ἡγουμένῳ της. Μὲ τοὺς ἀγᾶδες ἀνταμώθην, οἱ ὁποῖοι εὐχαριστοῦνται ἀπὸ τὸν ἐπίτροπόν της, καὶ μάλιστα ὁ Μουσταφᾶ ἀγᾶς. Ταῦτα μὲν ἐν συντομίᾳ· παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ λείπῃ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα προστακτικὸν καὶ δηλωτικὸν τῆς ἐφετῆς καὶ ἀγαθῆς μοι ὑγιείας αὐτῆς. Τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1720 φεβρουαρίου 21.

Γρηγοράσκος Γκίκας.

123

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα μετὰ πλείστης εὐλαβείας ἐλάβομεν καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἐφετὴν αὐτῆς ὑγιείαν ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδεχθημεν καὶ τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ τὴν εὐχαριστοῦμεν. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα, καὶ ἐπειδὴ ὁρίζει πῶς ἑτοιμάζεται πλέον διὰ νὰ κινήσῃ αὐτόθεν ἄλλο δὲν λέγομεν, εἰ μὴ μόνον ζεόμεθα ἀπὸ καρδίας τοῦ ἁγίου θεοῦ νὰ τὴν περισκέπῃ καὶ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἐν πάσαις ταῖς

ὁδοῖς αὐτῆς ἀνωτέραν καὶ ὑπερκειμένην πάσης ἐπηρείας καὶ παντὸς ἀβουλήτου ἄγευστον, καὶ νὰ τὴν κατευοδώσῃ κατὰ τὸν ἔνθεον ζῆλον αὐτῆς· καὶ καθὼς παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκεται, νὰ μὴ μᾶς ἀμνημονῇ, ἀλλὰ νὰ μᾶς ἐνθυμῆται εἰς τὰς καθημερινὰς πρὸς θεὸν προσευχάς αὐτῆς, ἔτζι τὴν παρακαλοῦμεν ἐνθέρμως καὶ ἐπὶ τούτοις νὰ μᾶς χαροποιῇ καὶ μὲ τὰ ἱερὰ γράμματα καὶ πατρικὰ αὐτῆς προστάγματα, καὶ θέλει μᾶς εὑρίσκῃ πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμοὺς αὐτῆς μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἑτοιμότητος.

Μᾶς ἐκαλοφάνη καὶ ἐχάρημεν περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Ἀρμενίων ὅτι ἔγινε κατὰ τὴν θέλησιν καὶ ἀρέσκειαν αὐτῆς. Ὁ ἅγιος θεὸς νὰ ἐξευμαρίζῃ καὶ πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσιν αὐτῆς διὰ νὰ χαίρωμεν.

Ἡ φιλτάτη δέμνα μας καὶ τὰ παμφίλτατα τέκνα μας εὐλαβῶς προσκυνοῦσι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζονται. Εἴησαν καὶ αἱ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν ἐν βίῳ παντί, τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1721 αὐγούστου 31.

Δέσποτα μακαριώτατε, πάλιν καὶ πάλιν μετὰ θερμοτάτης εὐλαβείας σὺν τοῖς ἡμῖν φιλτάτοις περιπτυσσόμεθα τὴν παναγίαν αὐτῆς δεξιάν, καὶ δεόμεθα νὰ μᾶς γνωρίζῃ εἴπερ ποτὲ ἐξηρτημένους ὅλως αὐτῆς καὶ διόλου εἰς τοὺς ὁρισμούς της· τὸ ὁποῖον ἀδιστάκτως ἐλπίζομεν ὅταν σὺν θεῷ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐδῶ νὰ τὸ πληροφορηθῇ δι' ἔργων. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

124

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΝΟΤΑΡΑΣ ΤΟΙΣ ΚΛΗΡΙΚΟΙΣ, ΙΕΡΕΥΣΙ, ΚΕΧΑΓΙΑΣΙ ΚΑΙ ΠΡΟΕΣΤΟΙΣ ΚΑΙ ΓΕΡΟΥΣΙ ΤΩΝ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΩΝ ΡΟΥΦΕΤΙΩΝ, ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙΣ ΤΟΙΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΙΝ

Ἡ αἰτία τοῦ παρόντος, μετὰ τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ εὐλογίας, εἶναι νὰ φανερώσωμεν καὶ νὰ συμβουλεύσωμεν πατρικῶς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην

κατὰ τὸ χρέος τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας ὁποῦ ἔχομεν εἰς ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ αὐτόθι φροντιστηρίου τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, τὸ ὁποῖον, καθὼς ἀκούσμεν, κινδυνεύει ἢ νὰ χαλάσῃ τελείως ἢ νὰ ἀχρειωθῇ διὰ τὴν ἀμέλειαν, ἢ νὰ εἴπωμεν μικροπρέπειαν μερικῶν χριστιανῶν, ὁποῦ δὲν θέλουσι νὰ δίδηται ἡ ἐλεημοσύνη, καθὼς ἐδιωρίσθη καὶ εἰς τάξιν ἐβάλθη τότε εἰς τὴν ἀρχὴν μὲ ἐδικήν μας ἐπιστασίαν καὶ παρακίνησιν καὶ τοῦ πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου μητροπολίτου καὶ πνευματικοῦ ὑμῶν.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἠξεύρητε καλῶς ὅτι τὸ σχολεῖον καὶ ἡ διδασκαλία καὶ ἡ μάθησις τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν εἶναι ἕνα χάρισμα ὑψηλὸν καὶ μεγάλον ὁποῦ ἐδόθη παρὰ τοῦ θεοῦ εἰς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀσυγκρίτως τιμιώτερον καὶ ὑψηλότερον καὶ ὠφελιμώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα καλὰ ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, ἐπειδὴ καὶ εἶναι στοχασμὸς αὐτῆς τῆς ψυχῆς καὶ γλώσσης τοῦ ἡμετέρου νοὸς, καὶ ἔχει δύναμιν νὰ κάμνῃ τὸν ἄνθρωπον ὅμοιον κατὰ τὸ δυνατὸν μὲ τὸν θεὸν, ὡσὰν ὁποῦ τοῦ χαρίζει τὴν γνῶσιν καὶ εἴδησιν τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων γραμμάτων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ θεία γραφὴ λέγει· μακάριος ἄνθρωπος ὃς ἔχει σοφίαν καὶ θνητὸς ὃς εἶδε φρόνησιν. Καὶ τόσον καλὸν καὶ ὑψηλὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ σοφία καὶ μάθησις τῶν γραμμάτων ὁποῦ σχεδὸν ἠμπορούμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι αὐτὴ μόνη κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἄνθρωπος καὶ νὰ ἐνεργῇ κατὰ λόγον, καὶ χωρὶς αὐτὴν ὀλίγην διαφορὰν ἔχει ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα· καὶ διὰ τοῦτο οἱ πλέον ἐπίσημοι καὶ μεγαλίτεροι ἅγιοι καὶ πατέρες τῆς ἐκκλησίας μας τὴν ἐπαίνεσαν μὲ πολλὰ ἐγκώμια καὶ μὲ πολλὴν ἀγάπην καὶ προθυμίαν καὶ μὲ κόπους πολλοὺς τὴν ἀπέκτησαν καὶ τὴν ἐδιδάχθησαν, καὶ μὲ αὐτὴν ἔγιναν φωστῆρες τῆς ἐκκλησίας καὶ κήρυκες, καὶ θεολόγοι τῆς εὐσεβείας. Καὶ ἂν ἴσως πάντοτε κατὰ διαφόρους καιροὺς ἦτον ἐπαινετὴ καὶ ὠφέλιμος ἡ διδασκαλία τῶν γραμμάτων, πολλὰ περισσότερον εἶναι εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς, εἰς τοὺς ὁποίους μὲ τὸ νὰ εὑρίσκηται τὸ γένος μας εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ἀμαθείας καὶ ὑστερήθη καὶ ἔχασεν ὅλας τὰς παλαιὰς εὐτυχίας, πρέπει μὲ πολλὴν προθυμίαν νὰ ἐπιμελούμεθα τὰ σχολεῖα διὰ νὰ μὴν χάσωμεν καὶ αὐτὸ τὸ μεγαλίτερον καλὸν καὶ καταντήσωμεν εἰς ἐσχάτην καὶ παντελῆ ἀτιμίαν καὶ ἀπάθειαν· τὰ ὁποῖα αὐτὰ στοχαζόμενοι καλῶς καὶ ἡ ὑμετέρα ἀγάπη, τὴν ὠφέλειαν δηλαδὴ καὶ τὸν στολισμὸν καὶ τὸ καύχημα ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸ γένος μας ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν

αὐτὴν καὶ μάθησιν τῶν γραμμάτων, καὶ ἐξ ἐναντίας τὴν ζημίαν καὶ βλάβην ὁποῦ ἀκολουθεῖ ἀπὸ τὴν στέρησιν τῶν τοιούτων καλῶν, ὑπακούσατε προθύμως εἰς αὐτὰ ὁποῦ σᾶς συμβουλεύομεν πατρικῶς διὰ νὰ ἔχητε τὴν εὐχήν μας· καὶ καθὼς ἔγινε τότε ἡ συμφωνία καὶ ὁ διορισμὸς ὅταν εἴμεθα, ὡς εἴπομεν, καὶ ἡμεῖς παρόντες αὐτοῦ, ἔξω ἀπὸ τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια ὁποῦ δίδει ὁ συνάδελφος ἡμῶν ἅγιος Ἀδριανουπόλεως, ὡς εἶναι γνωστὸν, νὰ πληρόνωνται ἀκόμη καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ τότε γεγονότος κοινοῦ συμφωνητικοῦ γράμματος, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο καὶ τώρα διὰ ἀνάμνησιν. Νὰ φυλαχθῇ ἡ συμφωνία καὶ ὁ διορισμὸς καὶ νὰ δίδωνται ἀπαραιτήτως ἐκεῖνα τὰ ἑκατὸν γρόσια διὰ κυβέρνησιν ἱκανὴν τοῦ διδασκάλου, ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶναι πολὺ πρᾶγμα καὶ βάρος, καὶ σχεδὸν τὸ οὐδὲν νὰ πληρόνῃ τόσην ὀλίγην ποσότητα κάθε χρόνον μία τοιαύτη μεγαλοπρεπὴς πολιτεία καὶ τόσα περίφημα ρουφετία. Καὶ τὸ μὲν δόσιμον αὐτὸ, καθὼς εἴπομεν, εἶναι πολλὰ ὀλίγον καὶ σχεδὸν ἀνεπαίσθητον, ἡ δὲ ὠφέλεια ὁποῦ προξενεῖται εἰς τὸ γένος εἶναι πολλὴ καὶ μεγάλη.

Καὶ λοιπὸν δὲν εἶναι πρέπον καὶ δίκαιον διὰ τόσον ὀλίγον δόσιμον νὰ ζημιώσητε τόσην μεγάλην ζημίαν τὸ γένος μας, μάλιστα μὲ πολλὴν προθυμίαν καὶ ἀγάπην νὰ τὰ δίδητε διὰ νὰ ἔχητε καὶ μισθὸν παρὰ θεοῦ. Μὴν προφασίζησθε δὲ ὅτι τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια ὁποῦ δίδει ὁ ἅγιος Ἀδριανουπόλεως εἶναι ἀρκετὰ διὰ πληρωμὴν διδασκάλου, καὶ πῶς ἠμπορεῖτε νὰ εὑρῆτε διδάσκαλον μὲ τόσην πληρωμὴν ἢ μὲ ὀλιγωτέραν, ἐπειδὴ καὶ κάθε διδάσκαλος δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ὠφέλειαν, καθὼς μήτε κάθε μέλισσα μέλι, οὔτε κάθε λογῆς φυτὸν ἐβγάλλει καρπόν. Ἀλλ' οὔτε ἡ ὑμετέρα ἀγάπη δὲν ἔχετε δύναμιν νὰ διακρίνητε τὸν ἄξιον διδάσκαλον καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ καρποφορήσῃ καὶ νὰ ὠφελήσῃ τοὺς μαθητὰς, ἐπειδὴ, ὡς λέγει τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, πολλοὶ εἶναι οἱ κλητοὶ, ἀμὴ ὀλίγοι εἶναι οἱ ἐκλεκτοί. Βέβαια πολλοὶ ἔχουσιν ὀνομασίαν διδασκάλου, καὶ πως ἐπαγγέλλονται καὶ πως διδάσκουσιν, ἀμὴ δὲν εἶναι ἱκανοὶ καὶ νὰ ὠφελήσουν· διότι ἡ διδασκαλία ὁποῦ θέλει νὰ ὠφελήσῃ χρειάζεται πολλὰ περιστατικὰ καὶ δύναμιν καὶ τελειότητα καὶ πρᾶξιν καλὴν, καὶ θεωρίαν καὶ φιλοπονίαν καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ διδασκάλου· τὰ ὁποῖα ὅταν λείπουν, ἐκείνη ἡ διδασκαλία εἶναι νεκρὰ καὶ ἀνωφελὴς καὶ ματαιοπονία.

Καὶ λοιπὸν πρέπει νὰ στοχαζώμεθα καὶ νὰ ζητῶμεν διδάσκαλον ἱκανὸν καὶ νὰ τὸν ἀναπαύωμεν μὲ κυβέρνησιν καλὴν, καὶ ὄχι τὸν φτηνότερον ἐκεῖνον ὁποῦ ἀρκεῖται εἰς ὀλίγον μισθόν. Καὶ ἐπειδὴ καὶ οἱ καλοὶ καὶ ἄξιοι δὲν γίνονται φτηνοὶ, μὲ τὸ νὰ τοὺς ζητῶσι καὶ νὰ τοὺς τιμῶσι παντοχοῦ, λοιπὸν, ἀφίνοντας αὐτὰς τὰς προφάσεις, νὰ δίδητε ἐξάπαντος τὰ ἑκατὸν γρόσια, ὥστε ὁ μὲν διδάσκαλος νὰ παίρνῃ σωστὰ διακόσια, τὰ λοιπὰ πενῆντα νὰ εἶναι εἰς ἀγοράν βιβλίων καὶ ἄλλα χρειώδη πρὸς σύστασιν τῆς σχολῆς καὶ ὠφέλειαν τῶν μαθητῶν· τοῦ ὁποίου σχολείου ἡ σύστασις εἶναι καὶ ἐδική σας τιμὴ καὶ καύχημα τῆς πατρίδος σας, καὶ στολισμὸς τοῦ γένους· καὶ νὰ δοξάζητε τὸν θεὸν, ὁποῦ ἠὐδόκησε νὰ εὑρίσκηται τέτοιον καλὸν εἰς τὴν πολιτείαν σας. Δὲν γράφομεν περισσότερα, διότι ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως θέλετε τὰ διδαχθῆ ζώσῃ φωνῇ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἁγίου Ἀδριανουπόλεως, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ νὰ εἶναι τίμιος καὶ θεοσεβὴς καὶ ἐνάρετος ἀρχιερεὺς, σπουδαῖός τε καὶ πεπαιδευμένος καὶ λόγιος, καὶ γνωρίζοντας τὴν τιμὴν καὶ χάριν καὶ ὠφέλειαν τῆς σπουδῆς καὶ τῶν μαθημάτων, ἰδοὺ ὁποῦ ἀγωνίζεται κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἡ πανιερότης του εἰς τὴν σύστασιν τοῦ σχολείου αὐτοῦ, περιθάλποντας ἐξ οἰκείων τοὺς διδασκάλους καὶ λόγοις καὶ ἔργοις, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ὀλίγη βοήθεια εἰς τοὺς ῥηθέντας διδασκάλους. Οὕτως αὖθις παρακαλοῦμεν νὰ κάμητε, τέκνα ἐν κυρίῳ ἀγαπητὰ, ἵνα καὶ ἡ τοῦ θεοῦ χάρις καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, 1721.

125

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΣΤΕΦΑΝΩ ΜΠΕΡΓΛΕΡΩ

Πάνυ τοι ἄσμενοι ἐκομισάμεθα τὰ ὑμέτερα γράμματα καὶ μετὰ πολλῆς θυμηδίας ἀνέγνωμεν. Εὖγε τῆς περὶ τὴν ἑλλάδα γλῶτταν φιλοπονίας! εὖγε τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐγνωμοσύνης! Συχνοὶ γάρ εἰσιν ἐν Εὐρώπῃ οἱ ταῖς Ἑλλήνων βίβλοις προσκείμενοι, πάνυ δ' ὀλίγοι οἵ γε ἱκανοὶ γράφειν ὡς εἰκὸς τοὺς μιμουμένους παλαιὰν λόγων ἰδέαν. Ἐπαινοῦμεν ἄρα τὴν σὴν ἐμμέλειαν καὶ τῇ δεούσῃ φιλοφροσύνῃ περιέπειν οὐ διαλείπομεν φίλον

Ἑλλάδος καὶ φίλον ἡμέτερον. Καὶ χάριτας ὁμολογοῦμέν σοι ἐς τὴν Λατίνων φωνὴν μετ' ἁπλέτου γλαφυρότητος μετενεγκόντι τὴν Περὶ Καθηκόντων βίβλον· ἣν οὐμενοῦν δεξαρίῳ ἐπικεχρημυίᾳ, ἀλλὰ θεῷ προσηλωμένῃ ἔς τε τὴν ἐπ' ἀρετὴν ἐπίδοσιν τοῦ τῶν Ἑλλήνων γένους διατεινομένῃ ζήλου μεστῇ ψυχῇ εἰς φῶς προηγάγομεν· ναὶ μὴν καὶ τὸ πρόθυμον εἰς ὑπουργίαν, ὅ γε ἐν τοῖς σοῖς διατετράνωκας γράμμασιν, ἴσθι λίαν ἡμῖν κεχαρισμένον ἀπηντηκέναι. Ἐπὶ σοὶ δὴ βουλομένῳ ἐστὶ μὴ μόνον ἐγγὺς ἡμῶν ὅσον οὔπω γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ θαψιλέστερον ἀπολαῦσαι τῆς παρ' ἡμῶν εὐνοίας. Ἄλλοι μὲν γὰρ ἄλλα φιλούντων τε καὶ τιμώντων· ἡμῖν δ' ἐξαίσιος ἔρως ἐντέτηκεν ἀρετῆς καὶ σοφίας, τούς τ' ἐκείνης θιασώτας διὰ τιμῆς ἄγειν, τοῦτ' ἔργον ἡμέτερον. Ἔρρωσο.

1722 κατὰ μάρτιον.

126

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Μὲ τὸ νὰ πέμπωμεν εἰς τὰ αὐτόθι μὲ ὑπηρεσίαν τὸν ἡμέτερον ἄρχοντα κουπάρην Ἰωάννην, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὸ παρόν· τοῦτο μὲν διὰ νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὰς μετ' εὐλαβείας υἱϊκὰς προσαγορεύσεις μας, τοῦτο δὲ καὶ διὰ νὰ ἐρωτήσωμεν περὶ τῆς ἐφετῆς αὐτῆς ὑγιείας, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς ἀεὶ ἀμετάπτωτον. Καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ ζώσης φωνῆς τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντός μας ἐρωτῶσα ἡ ὑμετέρα μακαριότης θέλει μάθῃ τὰ καθ' ἡμᾶς, δὲν βαρύνομεν μὲ περιττολογίαν τὰς σεβασμίας αὐτῆς ἀκοάς, παρὰ μόνον τὴν παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν ἱερὰ αὐτῆς γράμματα καὶ πατρικὰ προστάγματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ

ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1723 Ἰουλίου 14.

Ἰδοὺ, σεβασμιώτατε δέσποτα, ὁποῦ, θεοῦ συναιρομένου, διὰ τῶν παναγίων αὐτῆς εὐχῶν, ἐτελειώθη καὶ ἡ περιοχὴ τῆς ἱερᾶς μονῆς· τώρα παρακαλοῦμεν τὸν ἅγιον θεὸν νὰ μᾶς ἀξιώσῃ μὲ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς παρουσίαν νὰ τελειωθῇ μὲ τὰ ἐγκαίνια. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

Τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ αὖθις εὐλαβῶς προσαγορεύομεν. Μετὰ τὴν τελείωσιν τούτου τοῦ γράμματός μας ἐλάβομεν μετὰ τῆς συνήθους εὐλαβείας καὶ ἕτερον ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Γερασίμου, καὶ πάλιν ἐχάρην διὰ τὴν ἐφετὴν αὐτῆς ὑγιείαν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδεχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενα, καὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν αὐτῆς τῷ μὲν κὺρ Γερασίμῳ ἐπεκυρώσαμεν τὸ ἡγουμενεῖον τοῦ ἁγίου Σάββα· τὸν δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐπαραγγείλαμεν νὰ δείξῃ τὴν ὀφειλομένην ὑπόκλισιν καὶ εὐπείθειαν εἰς τὰ πράγματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, καθὼς περὶ τούτου πλατυτέρως θὰ καταλάβῃ ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν πανιερωτάτων Βηθλεὲμ καὶ Ναζαρέτ.

Ἐλάβομεν καὶ τὰ παρὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Καισαρείας μοσχοσάπουνα, καὶ εὐχαριστοῦμεν καὶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι καὶ τῇ πανιερότητι αὐτοῦ· καὶ ἰδοὺ ὁποῦ ἀπεκρίθημεν εἰς τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς πανιερότητός του, πέμπομεν καὶ ἕνα χρυσὸν διὰ νὰ τοῦ κάμῃ ἱερὸν ἄμφιον καὶ παρακαλοῦμεν νὰ τοῦ σταλθῇ.

Πρὸς τούτοις ἔστω εἰς εἴδησιν τῆς μακαριότητος αὐτῆς ὅτι ἐπειδὴ τὸ Λεξικὸν τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου δὲν ἔτυχε νὰ βαλθῇ εἰς τύπον ἕως τώρα εἰς τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης οὔτε ἀλλοῦ, ἡμεῖς δι' ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν εἰς δόξαν θεοῦ τώρα πρώτην φορὰν ἐβάλαμεν καὶ τυπόνεται ἐδῶ εἰς Βουκουρέστιον δι' οἰκείων ἀναλωμάτων, ὅτι ἔχομεν δύο χειρόγραφα, τὸ ἓν εἰς μεμβράνας καὶ τὸ ἄλλο εἰς χάρτην· ὅθεν μὲ τὸ νὰ ἠξεύρωμεν πῶς

τὸ τοιοῦτον λεξικὸν εὑρίσκεται καὶ ἐν τῇ πλουσιωτάτῃ βιβλιοθήκῃ τῆς μακαριότητος αὐτῆς, ἰδοὺ πέμπομεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὴν πρώτην κόλλαν ὁποῦ ἐτυπώθη, τὸ μὲν διὰ νὰ στοχασθῇ τὸν τύπον, τὸ δὲ διὰ νὰ τὸ βάλῃ νὰ τὸ παραβάλουν μὲ τὰ αὐτόθι χειρόγραφα, ὁποῦ ἂν εἶναι κατά τι ἐλλιπὲς νὰ ἀναπληρωθῇ καὶ αὐτὸ, καὶ νὰ διορθωθῇ· καὶ ἔτζι παρακαλοῦμεν νὰ γίνῃ στέλνοντάς τα μας, ἂν εἶναι ὁρισμός της, τὸ πρωτότυπον ὁποῦ ἔχει, καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι τελειούμενον σὺν θεῷ οὐ μόνον παρ' Εὐρωπαίοις καὶ παρ' ἄλλοις θέλει φανῇ ἀξιολογώτατον καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν ἅγιον εὐλάβειαν, καὶ ὅτι καὶ ἡ ὑμετέρα μακαριότης θέλει μας εὐχηθῇ πατρικῶς καὶ θέλει μας ἐπαινέσῃ δι' αὐτό μας τὸ ἐπιχείρημα. Διορθωτὴς τοῦ βιβλίου εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ μετέφρασε τὴν ἡμετέραν Περὶ Καθηκόντων βίβλον εἰς τὴν λατινικὴν διάλεκτον, ὀνόματι Μπέργκλερ Στέφανος, τοσοῦτον ἔμπειρος τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου ὁποῦ ἄλλος αὐτῷ παρόμοιος εἰς πάσας τὰς τῆς Εὐρώπης ἀκαδημίας δὲν εὑρίσκεται.

Εἴδομεν ποίαν συνομιλίαν κάμνει ἡ ὑμετέρα μακαριότης ἐν Νεσχωρίῳ μετὰ τοῦ ἱερέως τοῦ πρέσβεως τῶν Ἄγγλων. Ἔχομεν καὶ ἡμεῖς κορρεσπονδέντζαν μετά τινος ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας ὀνόματι Βιλχέλμους, καὶ γράφομεν ἀλλήλοις ἀμοιβαδόν· ὅστις εἶναι εἷς τῶν ἐκεῖσε προϋχόντων καὶ μᾶς ἔστειλε μάλιστα καὶ μερικὰ βιβλία, καὶ φαίνεται ἐκ πολλῶν σημείων ὅτι εἶναι φιλέλλην.

Καὶ αὖθις αἱ ἅγιαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

127

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Τὰ ἱερὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετὰ πλείστης εὐλα-

δείας ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετὴν αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σημειούμενα, καὶ διὰ μὲν τὴν ἀσθένειαν τὴν ὁποίαν ὑπέστη κατὰ τὰς παρελθούσας ταύτας ἡμέρας πολλὰ μᾶς ἐκακοφάνη· ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς αὐτῆς ἱεροῖς γράμμασι μᾶς δηλοποιεῖ καὶ τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐφετῆς ὑγιείας αὐτῆς λίαν ἐχάρημεν. Ὁ ἅγιος θεὸς νὰ τὴν διαφυλάττῃ καὶ καθεξῆς ὑγιᾶ καὶ εὔρωστον. Περὶ δὲ τῆς ἐνταῦθα ἐφετῆς ἡμῖν ἐπιδημίας αὐτῆς ὁποῦ ἀπεφάσισε νὰ ἀκολουθήσῃ μετὰ τὸν ἐνεστῶτα σεπτέμβριον, εὐχαριστοῦμεν κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι καὶ τὸ ἐχάρημεν. Ὅθεν κάμνει χρεία περὶ τούτου νὰ συνομιλήσῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης μετὰ τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντός μας λογοθέτου κυρίτζη Δημητράκη Ἰουλιανοῦ, καὶ νὰ μᾶς σημειώσῃ μὲ πρώτους καλαράσηδές μας τὴν τελείαν ἀπόφασιν αὐτῆς διὰ νὰ ἑτοιμάσωμεν καὶ στείλωμεν τὰ τῇ ὁδοιπορίᾳ συντείνοντα, ῥαδιβάνιον δηλονότι καὶ σεγιμένηδες εἰς καιρὸν ἁρμόδιον καὶ προτοῦ νὰ τὴν προφθάσῃ ὁ χειμὼν αὐτοῦ, ὅτι ἀλλέως θέλει σᾶς ἀκολουθήσῃ δυσκολία· καὶ μόνον ὁ ἅγιος θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν μὲ κατευόδιον, διὰ νὰ ἐμφορηθῶμεν καὶ αὐτοπροσώπως τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ πατρικῶν εὐλογιῶν. Βέβαια, μακαριώτατε δέσποτα, ἡ μετάβασις αὐτῆς καὶ ἡ τοῦ ἀέρος ἀλλαγή, ἀποφεύγουσα καὶ τὸ ἐν Νεοχωρίῳ νοσῶδες οἴκημα, ὡς ὁρίζει, θέλει εἶσται εἰς συντήρησιν τῆς ἀκριβοῦς ὑγιείας της· καὶ ἂς ἔχωμεν μόνον, ὡς εἴπομεν, μὲ πρώτους γραμματοκομιστάς μας τὴν καθαρὰν εἴδησιν.

Ἔλαβομεν καὶ τὸ λεξικὸν βιβλίον τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ὁποῦ μᾶς ἔστειλε, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι· καὶ θέλομεν τὸ παραβάλῃ μὲ τὸ ἐδικόν μας ὁποῦ ἔχομεν, τὸ ὁποῖον τυπόνεται μὲ ὑπομονὴν πάλιν δι' ἐπιστασίας τοῦ παπᾶ κὺρ Μητροφάνους εἰς μίαν κόλλαν· ὅτι τὸν ἄλλον μογιλάλον τυπογράφον ὁποῦ ἦλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἀπεβάλαμεν διὰ τὴν πολλήν του ἀχρειότητα, καὶ ἐδώσαμεν τὸ βιβλίον τῷ κὺρ Μητροφάνει, καὶ ἐλπίζομεν, σὰν ὁρίσῃ σὺν θεῷ καὶ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ἐδῶ, νὰ βαλθῇ ἡ τοῦ Λεξικοῦ ἐκτύπωσις εἰς βελτιωτέραν κατάστασιν. Θέλομεν κάμῃ ὁποῦ νὰ μᾶς ἔλθῃ καὶ τὸ ἄλλο Λεξικὸν ἀπὸ Βενετίας παρὰ τοῦ κυρίου Νικολοῦ Καραγιάννη.

Ἐχάρημεν πολλὰ καὶ διὰ τὰ νέα κτίρια ὁποῦ ἠγόρασεν ἡ μακαριότης της ἐν Γιάφφᾳ· ὁ ἅγιος θεὸς νὰ τὴν ἀξιώσῃ καὶ ἄλλας τοιαύτας παμπόλλους ἀγαθοεργίας νὰ κάμῃ εἰς αὔξησιν καὶ κυβέρνησιν τοῦ ἁγιωτάτου αὐτῆς θρόνου.

Ἂς ἔχωμεν καὶ πάλιν, παρακαλοῦμεν, ἱερὰ αὐτῆς γράμματα καὶ πατρικὰ προστάγματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ αὐτῆς ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1723 σεπτεμβρίου 8.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

128

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὴν ὑμετέραν σεβασμιωτάτην μακαριότητα ταπεινοφρόνως προσαγορεύσμεν, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμενοι.

Κατὰ πολλὰ ἐλυπήθημεν ὁποῦ ἐνωχλήθη ἀπὸ ὀλίγον πόνον· ἡμεῖς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἐπαρακαλέσαμεν νὰ κρατῇ ζεστὰ τὸν ἑαυτόν της καὶ κἂν εἰς τὸ ἑξῆς οὕτως ἂς γίνῃ, αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον ἴαμα. Στέλλομεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι δύο ἐκλεκτὰ τενζούχια μὲ πολὺ παντζέχρι κατασκευασμένα. Εἰς τοιούτους πόνους εἶναι ἐξαίρετα· καὶ εὐθὺς ἀπόψε τὸ ἓν θέλει φάγῃ καὶ τὸ ἄλλο αὔριον. Στέλνεται καὶ ἕνα ἐκλεκτὸν μπατζούνι δοκιμασμένο εἰς τὸν ἑαυτόν μας εἰς τὸ Κοτροτζάνι ὄντας. Στέλνεται καὶ ἐκλεκτὴ ἀνσούρια· ἄλλα ἰδρωτικὰ δὲν συμφέρουν, καὶ ἂς εἶναι προσοχή. Στείλαμεν καὶ τὸν ἄρχοντα κυρίτζη Μανολάκη καὶ μίαν πρακτικὴν γερόντισσαν ἀπελεύθερήν μας.

Τὴν πολυτίμητον ὑγιείαν της τὴν προτιμῶμεν ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας, ἣν παρακαλοῦμεν τὸν ἅγιον θεὸν νὰ διαφυλάξῃ ἀδιάσειστον εἰς ἔτη πολλά. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἀπὸ Βουκουρέστι, 1723 ὀκτωμβρίου 8 καὶ πρὸς ἑσπέραν.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

129

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει λυπηθῇ κατὰ πολλὰ ἡ ὑμετέρα μακαριότης διὰ τὴν εἰς τὰς αἰωνίους σκηνὰς ἀποδημίαν τοῦ μακαρίτου πανιερωτάτου Βηθλεὲμ, καθὼς ἐλυπήθημεν καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ καὶ τὸν εἴχαμεν εἰς ξεχωριστὴν συμπάθειαν ἢ μᾶλλον εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην διὰ τὴν μετὰ προθυμίας δούλευσιν πρός τε τὸν ἅγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον καὶ πρὸς τὴν μακαριότητα αὐτῆς. Εἰς τὰ τοιαῦτα ὅμως τί ἄλλη θεραπεία χωρεῖ, παρὰ μόνον νὰ εἰπῶμεν τὸν μὲν μακαρίτην ἐκεῖνον νὰ ἀναπαύσῃ ὁ κύριος καὶ νὰ κατατάξῃ ἐν σκηναῖς δικαίων, τὴν δ' ὑμετέραν μακαριότητα νὰ διαφυλάττῃ ὑγιᾶ εἰς χρόνους μακρούς ; Τὰ περὶ τῆς ἀσθενείας του θέλει περιγράψῃ αὐτῇ πλατυτέρως ὁ ἅγιος Ναζαρέτ · ἡμεῖς δὲ ὡς τόσον περιμένομεν εἰς τὸν τόπον τοῦ μακαρίτου νὰ διορίσῃ καὶ νὰ ἐξαποστείλῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ἄλλο πρόσωπον · καὶ ἐπειδὴ ἀρχιερέα δὲν ἔχει νὰ στείλῃ κατὰ τὸ παρὸν αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ τὸ ἀγαπούσαμεν διὰ τὸ ἐπίσημον τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει ἐκλέξῃ καὶ στείλῃ κἀνένα ἄλλο ἀξιόλογον καὶ τίμιον πρόσωπον.

Ἂς ἔχωμεν τοίνυν καὶ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντὶ, τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1724 σεπτεμβρίου 11.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

130

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετὰ πλείστης εὐλαβείας ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδεχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα. Δόξα τῷ ἁγίῳ θεῷ ὁποῦ ἔφθασεν ὑγιὴς εἰς Χίον μετὰ τόσην ἀξιάγαστον περιήγησιν· καὶ ὅτι μὲν διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς πατρικὴν ἀγάπην θέλει προσφέρῃ καὶ ἰδίως τῷ ἁγίῳ θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἀναιμάκτους θυσίας καὶ ἱλαστηρίους προσευχὰς ἐν τῷ σεβασμίῳ ναῷ τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Κυριακῆς, ὑπερευχαριστοῦμεν καὶ κατὰ τοῦτο τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι καὶ μένομεν ὑπόχρεοι καὶ ἑτοιμότατοι εἰς τὰ πατρικὰ αὐτῆς προστάγματα. Ὁ ἅγιος θεὸς νὰ τὴν διαφυλάττῃ διὰ νὰ ἐμφορούμεθα πάντοτε τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ πατρικῶν εὐλογιῶν.

Περὶ δὲ τοῦ πολιχνίου τοῦ νῦν Βουρλὰ ὀνομαζομένου ὅτι εἶναι ἡ πάλαι Κλαζομενῶν πολιτεία, εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὁποῦ ἐβεβαίωσε τὴν παρατήρησίν μας, ἣν οὐ πρὸ πολλοῦ καὶ τῷ λογιωτάτῳ ἀνεψιῷ αὐτῆς δόκτωρι Δημητρίῳ ἐκοινοποιήσαμεν, καὶ εἰς τὰ Σύμμικτά μας πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐσημειώσαμεν.

Ὅτι δὲ καὶ ἡ Τέως, ἡ πατρὶς τοῦ τηίου ποιητοῦ Ἀνακρέοντος (καθὼς δὲν ἀμφιβάλλομεν πῶς ἐπαρατήρησε καὶ ἡ ὑμετέρα σοφωτάτη μακαριότης), ἂν δὲν εἶναι τὸ φρούριον τὸ ὀνομαζόμενον Τζεσμὲς ἀντίκρυ τῆς Χίου, εἶναι ἐκεῖ πέριξ. Καὶ ἐπειδὴ εἰς τοὺς ἐνεστῶτας καιροὺς οὐδεὶς ἄλλος ἐστάθη νὰ κάμῃ τοιαύτην καὶ τοσαύτην σοφὴν περιήγησιν καθὼς ἡ ὑμετέρα μακαριότης, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὅσα ἐπαρατήρησε θέλει νὰ

ἐκδώσῃ εἰς κοινὴν ὠφέλειαν, ἡ κἂν ἡμῖν τοῖς θαυμάζουσι καὶ διηνεκῶς γεραίρουσι τὸ πολύχουν τῆς σοφίας της.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαρμότητι καὶ διὰ τὰ γλυκὰ καὶ ἄλλα ὁποῦ ὁρίζει πῶς μᾶς ἔστειλε χάριν εὐχῆς καὶ εὐλογίας. Τί ἐπειράχθη;

Περὶ δὲ τῶν ἐπιταττομένων τῷ πανιερωτάτῳ ἁγίῳ Ναζαρὲτ, ἔχει καὶ παρ' ἡμῶν τὴν ἄδειαν νὰ φέρῃ εἰς ἔκβασιν τὰ προσταττόμενα.

Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ ἔχωμεν καὶ καθεξῆς τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα καὶ πατρικὰ προστάγματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1725 Ἰουλίου 14.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

131

ΡΩΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΗ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν μακαριότητά σας εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, τοῦ ἁγίου θεοῦ δεομένη νὰ σᾶς διαφυλάττῃ ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εἰρηνικῇ καταστάσει εἰς χρόνους πολλούς· οὗ τῷ ἀπείρῳ ἐλέει διὰ τῶν μεσιτειῶν τῶν μακαρίων καὶ ἁγίων σας εὐχῶν ὑγιαίνομεν.

Τὸ ἀπὸ Βουκουρεστίου σεβάσμιον γράμμα τῆς μακαριότητός σας μετὰ τῆς πρεπούσης αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας ἔλαβον, καὶ ἐχάρην κατὰ πολλὰ μανθάνουσα ἐξ αὐτοῦ τὸ καλὸν καὶ ὑγιὲς κατευόδιον εἰς τὸ Βουκουρέστι, καὶ ὅτι ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης ἐμοὶ φίλτατος ἀδελφὸς ἐδέχθη τὴν μακαριότητά σας μὲ ἄκραν ἀγάπην καὶ μὲ τὴν πρέπουσαν περιποίησιν, ἀποδίδοντας τῇ μακαριότητί σας ὡς σεβασμιωτάτῳ ἡμῶν πατρὶ μεγάλην

δεξίωσιν. Ὁ παντοδύναμος θεὸς τέλος πάντων νὰ τὴν κατευοδώσῃ καὶ εἰς τὰ ὧδε ὅπου καθὼς ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν καὶ νὰ συγχαρῶμεν τὸν ποθητόν σας ἐρχομόν. Ὑπερευχαριστῶ τῇ μακαριότητί σας ὁποῦ μὲ πληροφορεῖ καὶ διὰ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης καὶ εἰς ἐμὲ ἔχει, μὲ ὅλον ὁποῦ εἰς τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην τῆς ὑψηλότητός του ποτὲ δὲν ἀμφίβαλα, μήτε ἀμφιβάλλω.

Ἡ κόρη μου, ὁ γαμβρός μου μὲ τὴν ἐγγονήν μου, ὡς πνευματικὰ τέκνα τῆς μακαριότητός σας, εὐλαβῶς τὴν προσκυνοῦν καὶ ἀσπάζονται τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιάν. Ἂς μὴ μὲ λείπουν τὰ μακάρια αὐτῆς γράμματα εἰς δήλωσιν τῆς ἐφετῆς μοι ὑγιείας αὐτῆς μετὰ καὶ τῶν μακαρίων καὶ ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν· ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ εὐδαιμονέστατα. Τῆς μακαριότητός σας εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1725 σεπτεμβρίου 25.

Ῥωξάνδρα.

132

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε δέσποτα, πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα πανευλαβῶς προσκυνοῦμεν καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, καὶ δεόμεθα τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν αὐτὴν ὑγιαίνουσαν μετὰ μακροβιότητος καὶ εὐδαιμονοῦσαν διὰ βίου παντὸς σὺν πᾶσι τοῖς ἐφετοῖς καὶ καταθυμίοις.

Τοῦ θεοῦ τοῦ ἁγίου εὐδοκοῦντος καὶ δι' εὐχῶν αὐτῆς θεοπειθῶν κατευωδώθημεν καὶ ἤλθομεν ὑγιεῖς εἰς τὸ Γιάσιον κατὰ τὴν 17 τοῦ παρόντος, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν διὰ τῶν παναγίων αὐτῆς εὐχῶν ἣν ἐκ τῶν αὐτοῦ πλουσίων δωρεῶν ἐχαρίσατο ἡμῖν ἡγεμονίαν ἐπιστηρίζοι ἀκραδάντως εἰς ἔτη πολλὰ πρὸς ὄφελος τοῦ ὑπὸ χεῖρα ἡμῶν εὐσεβοῦς λαοῦ.

Πρὸς τὴν μακαριότητά της ὅμως ἀναγκασμένος ἀπὸ τὴν ἄκραν εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἔχομεν δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ μὴ γράψωμεν, ἂν

καλὰ καὶ ἐν συντόμῳ, κατὰ τὸ παρὸν, καὶ νὰ δώσωμεν τὴν εἴδησιν διὰ νὰ πληροφορηθῇ τῶν εὐχῶν της τὸ ἔργον, καὶ νὰ χαρῇ εἰς τὸ καλόν μας κατευόδιον, καὶ τὸ πλέον διὰ νὰ παρέξωμεν ἀφορμὴν καὶ αἰτίαν νὰ μᾶς γράψῃ δηλοποιοῦσα τὴν θεοφρούρητον καὶ ἐρασμιωτάτην ἡμῖν ὑγιείαν καὶ διαπορθμευομένη ἡμῖν διὰ τῶν σεβασμίων αὐτῆς γραμμάτων ἀφθόνους τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ εὐλογίας, τὰς ὁποίας ὑπέρ τι ἄλλο ἐπίπροσθεν ἄγειν ὁμολογοῦμεν. Ἐπιθυμούσαμεν δὲ ἀντὶ γραμμάτων νὰ ἔχωμεν τὴν αὐτοπρόσωπον παρουσίαν της, καὶ ἀπολαύσωμεν τῆς μελιστάγοῦς καὶ ἐπωφελεστάτης ὁμιλίας της · ἀλλ' ἐπειδὴ ὅσον πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἐνδέχεται, παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν κἂν ἀντίτυπα τῆς μακαριωτάτης αὐτῆς θεωρίας τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα.

Οἱ ὁσιώτατοι καθηγούμενοι τῶν αὐτόθι ἱερῶν μοναστηρίων τοῦ ἁγίου Τάφου ἦλθεν κατὰ τὸ σύνηθες καὶ μᾶς ἀντάμωσαν, καὶ τοὺς ἐδέχθημεν μετὰ τῆς προσηκούσης εὐμενείας, καὶ τοὺς ἐνθαρρύναμεν νὰ ἔχουν τὴν εἴσοδον διὰ κάθε τους χρείαν νὰ μᾶς ἀναφέρουν, καὶ τοὺς ἐπαρηγορήσαμεν φανερόνοντες τὴν εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὴν μακαριότητά της · ἣν ὁ κύριος διατηρσίη εἰς χρόνους πολλοὺς καὶ πανευδαίμονας. Αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1726 δεκεμβρίου 23.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

133

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΝΟΤΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΩ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΩ

Δηλοποιούσης οὖν ἡμῖν τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος τὴν περιήγησιν τῆς ἐν ᾗ κατὰ τὸ παρὸν διατρίβομεν πόλεως ἥντινα ποιεῖται εἰς ἱστορικὰς βίβλους καὶ εἰς νομίσματα, τυχὸν μὲν καὶ δι' ἰδίαν ψυχαγωγίαν τοῦ ὕψους αὐτῆς, τυχὸν δὲ καὶ διὰ χάριν μας, ἀφ' οὗ μάλιστα ἔγνω τὴν ἐνταῦθα ἐπιδημίαν, φθόνος οὐδείς, τρυφώσης τῆς μεγαλονοίας ὑμῶν ἐν τοῖς οἰκείοις αὐτῇ παιδίσκοις καὶ συνήθεσι ψυχαγωγίαις, μάλιστα καὶ χαιρόμεθα,

καὶ αἴτιοί πως καὶ ξεναγοὶ γενόμενοι τῇ ὑμετέρᾳ ὑψηλότητι τῶν κατ' Ἰωνίαν καλῶν, τῶν τε περὶ ταύτης ἱστορουμένων καὶ ἀγομένων τοῖς πολλοῖς διὰ θαύματος, ὧν ἐστι καὶ ἡ τελετὴ καὶ πανήγυρις ἡ τῷ ἑλικωνείῳ τελουμένη Ποσειδῶνι, ἔνθα ἄγεσκον οἱ Ἴωνες ἑορτὴν τὰ Πανιώνια, κατὰ τὸν φιλόμυθον ἱστορικὸν Ἡρόδοτον. Ἡμεῖς δὲ οὐχ ἱστορικῶς, οὐδὲ διὰ φιλοσόφου θεωρίας, ἀλλὰ κατ' ἐπιδημίαν καὶ αὐτοψὶ ἐντρυφῶμεν τῶν ἡδέων τῆς Ἰωνίας. Ἁρμόζει ὅμως καθ' ὥραν νὰ εἰποῦμεν τὸ πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι, ἐπειδὴ καὶ ἐφυλλορρύησαν καὶ ἐξίτηλα ἔγιναν ὅλα ὅσα ἄνω καὶ κάτω ἱστορικαὶ βίβλοι καὶ ῥητόρων λόγοι περὶ Ἰωνίας καὶ Σμύρνης προσαφηγοῦνται γλαφυρῶς καὶ ἡδέως. Διότι βλέπομεν ἐνταῦθα οὔτε Ποσειδῶνος, οὔτε ἄλλου τινὸς ἀνδρώδους καὶ γενναιοτάτου θεοῦ πανηγύρεις ἀγομένας ὑπὸ τῶν ἐφ' ἡμῖν. ἐποίκων τῆς Ἰωνίας, ἀλλὰ νέα τινὰ πανιώνια ἢ πανσμύρναια τελούμενα τῷ Διονύσῳ· ὃς μόνος τῶν ἄλλων θεῶν τανῦν ὧδε τίμιος· καὶ συλλέγονται οὐχ οἱ τῶν πέριξ πόλεων ἢ μόνον ἐξ Ἀσίας καὶ οἱ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπὸ πάσης Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας, τῶν τε Κυκλάδων καὶ τῆς μεγάλης Ἠπείρου, καὶ ἅμα Γάλλοι καὶ Ὁλλανδοὶ καὶ Βενετοί, καὶ τούτων ὅσοι ἀλλοτρίως ἔχουσι ταῖς σώφροσι νύμφαις, οὗτοι μάλιστα φιλοχωρεῖν ἐνταῦθα εἰώθασι, συγκλυδὴν λεὼς μετ' αὐλῶν καὶ τυμπάνων κορυβαντιῶντες καὶ μαινόμενοι, ὡς τῇ μητρί ποτε τῶν θεῶν θρησκεύοντες, περιέρχονται τὰς τῆς πόλεως στενωποὺς νύκτωρ τε καὶ ᾠρεί, ἠχοῦσι, κτυποῦσιν οὐ πόρρω τοῦ καταλύματος ἡμῶν, καὶ οὕτως ἅπασαν ἀφεῖλον ἡμῶν τὴν συνήθη μέριμναν τῶν ἐν οἷς οἶδεν ἡ ὑψηλότης αὐτῆς οὐκ ἀγαλλομένους ἀλλὰ καταγινομένους ἡμᾶς.

Πόθεν οὖν εὕροιντο ἐνταῦθα ἄνδρες βοτανικοί; Οὐδεὶς ἕως ἄρτι προσῆλθεν ἡμῖν ταύτης μετέχων τῆς μεθόδου καὶ ἐμπειρίας, ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς ἐσπουδάκαμεν περὶ ζητήσεως τῶν τοιούτων ἐν ὥρᾳ χειμαδίῳ ἐπιδημήσαντες καὶ, ἀληθέστερον εἰπεῖν, ἀσχολούμενοι ἑτέραις κατεπειγούσαις χρείαις, αἳ πολλῶν ἡμᾶς καὶ ἄλλων ἀπάγουσι γνώσεως καὶ θεωρίας ἀξίων, καὶ ἅμα τῆς τῶν τοιούτων ἐπιστημόνων προσεταιρίσεως, οἷς ἐστι σύνηθες καὶ φίλον ἀεὶ δυνάσταις τισὶ καὶ πλούτῳ βαθεῖ κομῶσι προσεταιρίζεσθαι χάριν ἀδρῶν μισθώσεων καὶ ἐφέσει τιμῆς καὶ ὠφελείας τὴν καθ' ἡμᾶς δύναμιν καὶ τύχην ὑπερεχούσης. Τοῦτο δὲ ἔργον τῆς φιλοτιμίας τῶν κρατίστων ἡγεμόνων ἡγούμεθα, ὅταν καθ' ὑμᾶς ὦσι φιλομαθεῖς καὶ ἐν

τοῖς ἐπαινουμένοις ἐπιμελεῖς καὶ φιλοθεάμονες· ἀλλ' οἱ τῆς πόλεως ταύτης οἰκήτορες φροντίζειν κατεπείγονται τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἐπήλυδες ἔμποροι καὶ οἱ τούτων κόνσολοι κεχῆνασι μόνον πρὸς τὸ κέρδος πρὸς ὃ ἀφορᾷ ἅπαν ἐμπόρου βούλημά τε καὶ φρόνημα· οἱ τῶν ἐξουσίᾳ πανταχοῦ οἱ αὐτοὶ τρυφαῖς φυσικαῖς καὶ αὐτοσχεδίοις χαίρουσι μᾶλλον ἢ τοῖς ἐκ τῆς σοφίας τερπνοῖς, καὶ ταῖς ἐντεῦθεν ὠφελείαις καὶ χάρισι.

Τοῦτο μόνον δηλώσειν ἔχομεν τῆς Ἰωνίας οἷόν τι ἥδυσμα καὶ ἀκοῆς οὐκ ἀνάξιον, ὅτι περ ἡ κατ' ἰδίαν εὐχὴν ἀποδενδρωθεῖσα τοῦ Θείαντος θυγάτηρ, καθὰ μυθεύεται, σῴζεσθαί φησι δένδρον ἔτι ὂν καὶ μύρρα τοῖς ἐπιχωρίοις καλούμενον, ἀφ' ἧς ἔσχε τὴν ἐπωνυμίαν ἡ πόλις Σμύρνα· καὶ εἰσέτι θρηνεῖσθαι ταῖς γυναιξὶ κατ' ἔθος ὑποδυομέναις τὴν τοῦ δένδρου σκιάν, ὥς τινες ἡμῖν προσαπήγγειλαν, παῖς παρὰ πατρὸς παραδεχθεὶς τὸ μυθολογούμενον, κἀκ τοῦ φλοιοῦ φησὶ ταύτης διασχισθέντος τὸν δυστυχῆ τῆς Ἀφροδίτης ἐραστήν, ὁ αὐτός φησι μῦθος, ἀποκυηθῆναι τὸν Ἄδωνιν, ᾧ γειτονοῦντες ἡμεῖς ἄρτι κἂν τῇ ἐπωνύμῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ πόλει ἐνδιατρίβοντες τρυγῶμεν καινήν τινα μακαρίαν, οἷα γένοιτ' ἂν ἀπὸ τῶν κήπων τουτουὶ τοῦ Ἀδώνιδος, χοροῖς καὶ κώμοις καὶ ἀηδέσι τῶν οἰνοφλύγων ἄσμασιν ὁσημέραι τὰς ἀκοὰς καταυλούμενοι. Πλὴν, ἐπειδὴ τῇ ὑμετέρᾳ ὑψηλότητι ἐφάνη τὰ τῆς Ἰωνίας διὰ τὴν ἀρχαιότητα τίμια, ὡς ἐνδέχεται, ἐψυχαγωγήσαμεν αὐτὴν μὲ τὴν παροῦσαν μυθολογίαν.

Φροντίζομεν δὲ καὶ τῆς εὑρέσεως παλαιῶν τινων νομισμάτων, κατὰ τὸν ὁρισμὸν αὐτῆς, ἅτινα καὶ προσαποστελοῦμεν, ἵνα ἔχῃ ἐντρυφᾶν καὶ εὐφραίνεσθαι οὐ μόνον ἐν ἱστορίαις καὶ λόγοις μυθικοῖς τῶν Ἰώνων, ἀλλά πως καὶ εἰκόσι καὶ νομίσμασι τῶν ἀρχαίων, ἅτινα παρέχουσι τῶν κεκτημένων τῇ τε ἀκοῇ καὶ ὄψει ἡδονὴν καὶ τῇ ψυχῇ φιλοτιμίαν, ὡς ἔγνωσται, ὑπερβάλλουσαν.

Τὰ ἔτη τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος εἴησαν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1726 δεκεμβρίου, ἐκ Σμύρνης.

134

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν σὴν μακαριότητα πανευλαβῶς προσκυνοῦμεν καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, καὶ δεόμεθα τοῦ ἁγίου θεοῦ ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος καὶ ἐπιτυχίας τῶν καταθυμίων.

Σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα εὐλαβῶς ἐλάβομεν καὶ τὴν ἀγαθωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν ἐξ αὐτοῦ μαθόντες ἐχάρημεν· ἐλυπήθημεν ὅμως διὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν αὐτῇ ἀσθένειαν, ἀλλὰ χάρις τῷ ἁγίῳ θεῷ ὁποῦ, ὡς γράφει, ἐχάρισε τὴν ὑγιείαν της. Ἄμποτε εἰς τὸ ἑξῆς νὰ τὴν διαφυλάξῃ μὲ τελείαν ὑγιείαν. Ἔγνωμεν λοιπὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σημειούμενα καὶ εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ ἀγαθὰ προμηνύματα καὶ οἷον προδιαθέσεις τοῦ ἐρχομοῦ της.

Γράφει ἡ μακαριότης σου ὅτι τὴν ἐλαφροτέραν φροντίδα ἐδιώρισε νὰ τὴν ἔχωμεν ἡμεῖς, πλὴν ἂς ἠξεύρῃ διὰ ἀναμφίβολον ἡ μακαριότης σου ὅτι καὶ ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης καὶ ἡ ἐκλαμπροτάτη κυρία ἡ πενθερά μας, καὶ ἡμεῖς ἔχοντες πολλὰ καταθύμιον τὸν ἐρχομόν της καὶ τὴν ἀπόλαυσίν της μετὰ χαρᾶς ἀποδεχόμεθα, καὶ πολλὰ ἐλαφρὰ μᾶς φαίνονται ὅσα διορίζει, μόνον ὁ ἅγιος θεὸς νὰ εὐδοκήσῃ νὰ ἔλθῃ ἐκείνη ἡ εὐλογημένη ὥρα νὰ ἀποφασίσῃ ἡ μακαριότης σου τὴν εἰς τὰ ἐνταῦθα ἄφιξιν αὐτῆς. Κατὰ τὸ παρὸν δὲ παρακαλοῦμεν αὐτὸν τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα κύριον ἡμῶν ἵνα ἀξιώσῃ αὐτὴν ἑορτάσαι τὴν κοσμοσωτήριον αὐτοῦ ἁγίαν ἀνάστασιν λαμπρῶς καὶ θεοφιλῶς καὶ ἐφέτος καὶ εἰς ἔτη πάμπολλα. Τὰ παιδάκιά μας εὐλαβῶς ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν της δεξιὰν καὶ ἐξαιρέτως ὁ βαπτιστικός της· αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός. Τῆς σῆς μακαριότητος κατὰ πνεῦμα θυγάτηρ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 μαρτίου 25.

Ζωὴ δόμνα.

Καὶ ἐγὼ ὁ δοῦλος σας δουλικῶς καὶ πανευλαβῶς προσκυνῶ τὴν μακαριότητά σας καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἁγίαν δεξιάν· καὶ τοῦ χρόνου τὸ ἅγιον πάσχα.

135

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Χριστὸς ἀνέστη !

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενα δι' ὧν συγχαίρεται καὶ εὔχεται ἡμῖν θερμῶς περὶ τῆς λαμπροφόρου ταύτης ἑορτῆς καὶ πανηγύρεως τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ὁ αὐτὸς κύριος νὰ καταξιώσῃ καὶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καθὼς ἐφέτος οὕτω καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς ἐλευσομένους χρόνους νὰ τὴν ἑορτάζῃ φαιδρῶς καὶ θεοφιλῶς καὶ νὰ τὴν πανηγυρίζῃ χαρμοσύνως μετ' ἀπτώτου τε ὑγείας, πολυχρονίου καὶ ἀταράχου διαμονῆς εἰς τὸν ἁγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον, διὰ δὲ τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ ἀξιωθῶμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ ἐνταῦθα, διὰ νὰ ἐμφορηθῶμεν καὶ αὐτοπροσώπως τῶν πατρικῶν αὐτῆς εὐλογιῶν, ὅτι πόσον ἐφιέμεθα τὴν παρουσίαν αὐτῆς καὶ διὰ τῶν προτέρων γραμμάτων τὸ ἐδηλοποιήσαμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι καὶ περιμένομεν τὴν πατρικὴν αὐτῆς ἀπόφασιν.

Ὁποίαν δὲ κυβέρνησιν ἔκαμεν καὶ ὁ πανιερώτατος Ναζαρὲτ διὰ προσταγῆς καὶ ἀδείας τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μὲ τὸν ἡγούμενον τοῦ σεβασμίου μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Γεωργίου διὰ τὴν καλὴν κατάστασιν καὶ κυβέρνησιν τοῦ μοναστηρίου καὶ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ζωοδόχου Τάφου, ἀφίνομεν εἰς τὸ νὰ καταλάβῃ ἀπὸ γραμμάτων τῆς πανιερότητος αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ πκρὸν ἄλλο τι δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακα-

ριότητι παρὰ μόνον ὅτι, εἰς σημεῖον τῆς πρὸς αὐτὴν ἄκρας εὐλαβείας καὶ ἀγάπης μας, πέμπομεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι δύο χρυσᾶ, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ τὰ δεχθῇ ὡς ἀπὸ πνευματικοῦ αὐτῆς υἱοῦ καὶ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ μὲ ἄκραν ὑγιείαν.

Ἂς ἔχωμεν τοίνυν, παρακαλοῦμεν, καὶ συχνὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα καὶ πατρικὰ αὐτῆς προστάγματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1727 ἀπριλίου 5.

Σεβασμιώτατε δέσποτα, ὅλως εἴμεσθεν εἰς τοὺς ὁρισμούς της καὶ μὲ ἄκραν υἱϊκὴν εὐλάβειαν μυριάκις λέγομεν τὸ καλῶς νὰ ὁρίσῃ εἰς τὰ ὧδε, καὶ μὲ τὴν σεβάσμιόν της παρουσίαν νὰ μᾶς τιμήσῃ, καὶ μὲ τὰς ἁγίας της εὐχὰς καὶ εὐλογίας της νὰ μᾶς ζωογονήσῃ πνευματικῶς, ὅτι εἴμεσθεν ὅλως διόλου εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς μακαριότητός της. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

136

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν σὴν μακαριότητα πανευλαβῶς προσκυνοῦμεν καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, καὶ δεόμεθα τοῦ ἁγίου θεοῦ ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ὑγιαίνουσαν μετὰ μακροβιότητος καὶ εὐδαιμονοῦσαν διὰ βίου παντὸς μετ' ἐπιτυχίας τῶν ἐν θεῷ αὐτῆς καταθυμίων.

Σεβάσμιον γράμμα τῆς σῆς μακαριότητος μετ' εὐλαβείας ἁπάσης καὶ τιμῆς ἐλάβομεν καὶ τὰ περὶ τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν ὑγιείας δι' αὐτῆς μα-

θόντες ἐχάρημεν · ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς ἐν αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ πρὸ πάντων εὐχαριστοῦμεν ὁποῦ ἐπεύχεται ἡμῖν ἄνωθεν πολυχρόνιον καὶ πανευφρόσυνον τὴν κοσμοσωτήριον ἑορτὴν τῆς τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, οὗτινος καὶ ἡμεῖς δεόμεθα νὰ ἀξιώσῃ καὶ τὴν σὴν μακαριότητα ἑορτάσαι αὐτὴν ὑγιῶς, θεοφιλῶς καὶ εὐθύμως εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

Τὸ πῶς ἔχομεν πολὺν πόθον τὰ ἐμφορηθῶμεν καὶ διὰ ζώσης φωνῆς τῶν πατρικῶν αὐτῆς ἁγίων εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, ὡς ὁμολογούμενον τὸ σιωποῦμεν · τόσον μόνον σημειόνομεν ὅτι μὲ πολλὴν χαρὰν καὶ εὐλάβειαν προσμένομεν τὴν μακαριότητά της · καὶ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος νὰ τὴν κατευοδώσῃ. Τὰ φίλτατα ἡμῶν καὶ ἐξαιρέτως ὁ βαπτιστικός της εὐλαβῶς προσκυνοῦν αὐτὴν καὶ τὴν σεβασμίαν της δεξιὰν ἀσπάζονται. Οἱ χρόνοι τῆς σῆς μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πλεῖστοί τε καὶ πανευτυχεῖς, αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος κατὰ πνεῦμα θυγάτηρ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 ἀπριλίου 6.

Ζωὴ δόμνα.

137

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ πάτερ, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνοῦμεν καὶ τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ, ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εἰρηνικῇ καταστάσει καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ εἰς ἔτη πάμπολλα.

Τὸ ἀπὸ 19 μαρτίου σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἐλάβομεν ἐξ οὗ καὶ τὰς μακαρίας καὶ πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς δεχόμενοι ἐχάρημεν κατὰ πολλὰ καὶ τὴν ὑπερευχαριστοῦμεν. Τὸν εἰς τὰ ὧδε ἐρχομὸν αὐτῆς ποταπῶς τὸν ἐπιποθοῦμεν δὲν λανθάνει τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, καὶ ἂν ἴσως ἡ μακαριότης αὐτῆς ἔχει τοιοῦτον σκοπὸν, μὲ

τὸν μπὰς μπουλούκμπασήν μας, ὁποῦ πρὸ ἡμερῶν ἐστείλαμεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐγράψαμεν τοὺς ἡμετέρους ἄρχοντας καπικεχαγιᾶδες, καὶ ἐδιωρίσαμεν τὸν ῥηθέντα ἡμέτερον μπὰς μπουλούκμπασην νὰ συντροφεύσῃ καὶ νὰ εἶναι εἰς ὑπηρεσίαν τῆς μακαριότητός της. Εἰ δὲ πάλιν καὶ ἀπὸ κανένα περιστατικὸν ἐμποδισθῇ κατὰ τὸ παρὸν ὁ ἐρχομὸς αὐτῆς, ὁπότε εἶναι ὁρισμός της νὰ ὁρίσῃ νὰ ἔχωμεν προϋπάρχουσαν εἴδησιν, ὁποῦ νὰ στείλωμεν ἐντεῦθεν καὶ ἀνθρώπους καὶ εἴ τι ἄλλο χρειασθῇ. Ἂς ἔχωμεν λοιπὸν τὴν περὶ τούτου δήλωσιν διὰ τοῦ σεβασμίου αὐτῆς γράμματος δηλωτικοῦ τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγιείας μετὰ καὶ τῶν μακαρίων καὶ θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 ἀπριλίου 10.

Τοῦ Χατζῆ Μουσταφᾶ ἐφέντη ἡ ἐρώτησις, μακαριώτατε πάτερ, δὲν εἶναι παράξενος· ἐπειδὴ ἡ ἐνδοξότης του μᾶς ἀγαπᾷ καὶ θέλει τὸν ἐρχομόν της εἰς τὰ ὧδε, μάλιστα ὁποῦ ἡμεῖς εἴχαμεν φανερώσῃ τῇ ἐνδοξότητί του τὸν πόθον ὁποῦ ἔχομεν τῆς ἀπολαύσεώς του.

Ὁ γραμματικός μας ὄντας ὀλίγον ἄρρωστος, ἐξ ἀνάγκης ἔγραψεν ὁ λογοθέτης μας τὸ παρὸν, καιρὸν καὶ δὲν εἴχαμεν νὰ τὸν ὑπαγορεύσωμεν, καὶ ἄλλα τὸν εἴπαμεν καὶ ἄλλα ἔγραψεν. Ὅμως τὸ ζήτημα ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ νὰ ἔλθῃ καὶ καλὰ ἡ μακαριότης της.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

138

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντο-

δυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Μὲ τὸ νὰ πέμπωμεν εἰς τὰ αὐτόθι μὲ τὸ βασιλικὸν πεσκέσιον τοῦ βαϊραμίου τὸν ἡμέτερον προσφιλέστατον ἀνεψιὸν καὶ βαπτιστικὸν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἐντιμότατον ἄρχοντα σλουτζιάρην κυρίτζην Μιχαλάκην Ρωσσέτον, δὲν ἐλείψαμεν καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ γράψωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὸ παρὸν διὰ νὰ ἐρωτήσωμεν περὶ τῆς ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος διηνεκῶς ἀμετάπτωτον, ὅσον διὰ νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ καὶ αὖθις τὰς μετ' ἄκρας εὐλαβείας υἱϊκὰς προσαγορεύσεις μας, ἐπειδὴ καὶ ὡς σεβασμιώτατον πατέρα ὁποῦ τὴν ἔχομεν, ἐφιέμεθα κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τόπον νὰ ἐμφορούμεθα τῶν πατρικῶν αὐτῆς εὐχῶν, καὶ διὰ τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐλογιῶν νὰ ὑποστηριζώμεθα, οὗ μένομεν καὶ πάντοτε ἑτοιμότατοι εἰς τὰ πατρικὰ αὐτῆς προστάγματα.

Ἂν εἴχαμεν νὰ εἰποῦμεν ἄλλο τι περισσότερον, ἀφίνομεν νὰ τὸ καταλάβῃ διὰ ζώσης φωνῆς τοῦ διαληφθέντος ἄρχοντός μας· παρακαλοῦμεν μόνον κατὰ πολλὰ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μᾶς χαροποιῇ συνεχῶς διὰ τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων δηλωτικῶν τῆς ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας καὶ τῶν πατρικῶν αὐτῆς εὐχῶν αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1727 ἀπριλίου 14.

Μακαριώτατε καὶ σεβασμιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, κατὰ πολλὰ ἐφιέμεθα τὴν σεβάσμιον αὐτῆς παρουσίαν καὶ ὁ ἅγιος θεὸς ἐν τάχει νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν μετὰ πάσης υἱϊκῆς εὐλαβείας. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

139

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πολέως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν

Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Δύο γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, τὸ μὲν πρότερον τὸ δὲ ὕστερον μεθ' ὅσης πλείστης εὐλαβείας ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ εὐχαριστοῦμεν κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σημειούμενα· καὶ εἰς ὅσον μὲν ἦσαν ἀποκριτικὰ ἡμετέρων προγεγραμμένων, δὲν βαρύνομεν καὶ αὖθις μὲ περιττολογίαν τὰς σεβασμίους αὐτῆς ἀκοάς. Περὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς ὅμως πατρικῆς αὐτῆς ἀγάπης καὶ φιλοστόργου διαθέσεως, λίαν εὐχαριστοῦντες τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι μένομεν ὑπόχρεοι διὰ παντὸς εἰς τὴν δούλευσιν τῶν πατρικῶν ἐπιταγμάτων αὐτῆς. Ὁ ἅγιος θεὸς νὰ περιφρουρῇ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα διηνεκῶς εἰρηνικὴν καὶ ἀκράδαντον ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον, διὰ νὰ τὴν ἔχωμεν καὶ εἰς τοὐπιὸν σεβασμιώτατον ἡμῶν πατέρα καὶ πρὸς κύριον εὐχέτην διάπυρον.

Ἡμεῖς, σεβασμιώτατε πάτερ, ἔχοντες πρὸ πολλοῦ οὐ μετρίαν ἔφεσιν διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν ἐνταῦθα καὶ σωματικῶς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ νὰ ἐμφορηθῶμεν καὶ αὐτοπροσώπως τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ πατρικῶν εὐλογιῶν, γνωρίζοντες δὲ καὶ ἀδιστάκτως ὅτι καὶ ἡ ὑμετέρα μακαριότης διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς πατρικὴν αὐτῆς ἀγάπην τὴν αὐτὴν ἔφεσιν ἔχει τῆς ἡμετέρας αὐτοπροσώπου ἀπολαύσεως, διὰ τοῦτο καὶ μετ' ἄκρας εὐλαβείας καὶ μετὰ πολλῆς τῆς θερμότητος ἐπροσκαλέσαμεν αὐτήν, διὸ καὶ πλείστας ὁμολογοῦμεν τὰς εὐχαριστίας τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, ὅποῦ μετὰ χαρᾶς ἐδέχθη τὴν υἱϊκὴν ταύτην πρόσκλησίν μας. Ὁ ἅγιος θεὸς λοιπὸν νὰ εἶναι ἀντιλήπτωρ καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῆς εἰς πάσας τὰς χρείας καὶ ὑποθέσεις τοῦ παναγίου Τάφου, καὶ ὅταν γνωρίσῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης τὸν ἁρμόδιον καιρὸν τῆς ἐνταῦθα ἐφετῆς ἡμῖν παρουσίας αὐτῆς. Παρακαλοῦμεν κατὰ πολλὰ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μᾶς δώσῃ πρὸ ἡμερῶν τὴν χαροποιὸν ταύτην εἴδησιν, καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἄκραν υἱϊκὴν εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἀνέκαθεν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἔχομεν, ὄντες ἀείποτε ἑτοιμότατοι εἰς πάντα τὰ νεύματα

καὶ πατρικὰ αὐτῆς προστάγματα, θέλομεν κάμῃ ἐντεῦθεν τὴν προσήκουσαν καὶ ἀναγκαίαν ἑτοιμασίαν τοῦ αὐτόθεν κινήματος αὐτῆς, ἐνεργοῦντες καὶ οἱ ἄρχοντες καπουκεχαγιᾶδες μας εἰς τὴν βασιλικὴν πόρταν τὰ δέοντα περὶ τῆς ἀδείας της. Ἂς ἔχωμεν μόνον ἕως τόσον καὶ καθεξῆς συχνὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ἡμῖν ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντὶ · τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 μαΐου 5.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

140

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε δέσποτα, πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν σὴν μακαριότητα μεθ' ὅσης πλείστης εὐλαβείας προσκυνοῦμεν, καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, καὶ δεόμεθα τοῦ ἁγίου θεοῦ τοῦ διατηρεῖν αὐτὴν ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ πάσῃ εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος καὶ ἐπιτυχίας τῶν ἐν θεῷ αὐτῆς καταθυμίων.

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν εὐλαβῶς ἐλάβομεν καὶ τὰ τῆς θεοπαρόχου ἡμῖν ὑγιείας της ἐνωτισθέντες, ἁπλέτου χαρᾶς ἐνεπλήσθημεν · ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σημειούμενα, καὶ ὅτι τὸν ἐρχόμενον μῆνα ἀπαραιτήτως μελετᾷ νὰ κινήσῃ διὰ τὴν Βλαχίαν. Εἴη δ' αὐτῇ θεὸς ἀρωγὸς καὶ τῆς ὁδοῦ καθηγούμενος · ἡμεῖς ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς ἀγγελίας ταύτης ὅλαις ταῖς ἐλπίσιν ἀνεπτερώθημεν καὶ φανταζόμεθα ὅσον οὔπω νὰ τὴν ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ νὰ ἐμφορηθῶμεν τῆς μελισταγοῦς ἐκείνης, σοφωτάτης καὶ ἐπωφελεστάτης αὐτῆς ὁμιλίας, ἧς ἠξιώθημεν ἐν τάχει παρὰ θεοῦ.

Περὶ δὲ τῶν αὐθεντικῶν χρυσοβούλλων ἐκείνων, ὧν γράφει ἡμῖν ἡ μακαριότης σου, αὐτὰ μὲν παρηγγείλαμεν νὰ ἀνανεωθῶσι καὶ νὰ ἐπικυρωθῶσι καὶ δι' ἡμετέρων αὐθεντικῶν χρυσοβούλλων. Ὅπερ δὲ δια-

λαμβάνουσιν ἐτήσιον προσφορὰν τῷ παναγίῳ Τάφῳ ἐδιωρίσαμεν νὰ δοθῇ τοῖς ἐνταῦθα ὁσιωτάτοις καθηγουμένοις · ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ μὴν εὑρεθῇ τώρα ὁ ἡγούμενος τοῦ Γαλατᾶ καὶ νὰ λείπῃ εἰς τὰ Γιαρμαρόκια, εἰς ὃν καὶ τὰ παρόντα χρυσόβουλλα εὑρίσκονται, δὲν ἀνενεώθησαν κατὰ τὸ παρόν · ὅταν δὲ ἔλθῃ, εὐθὺς λαμβάνουν τὸ προσῆκον τέλος. Ἡ χάρις δὲ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου καὶ ἡ σεβασμία εὐχὴ τῆς σῆς μακαριότητος νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ κάμωμεν καὶ ἐκ νέου ἄλλα χρυσόβουλλα καὶ φιλοτιμήματα πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς ἄκρας ἡμῶν εὐλαβείας καὶ ἀγάπης ὁποῦ πρὸς αὐτὴν ἔχομεν · ἧς οἱ χρόνοι εἴησαν παρὰ θεοῦ πολλοί τε καὶ πανευτυχεῖς, αἱ δὲ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 ἰουλίου 3.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

141

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Μὲ τὸ νὰ πέμπωμεν εἰς προϋπάντησιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος τὸν εὐγενέστατον ἄρχοντά μας τὸν μέγαν σλουτζιάρην κυρίτζην Μιχαλάκην Ῥωσσέτον, τὸν ἡμέτερον προσφιλέστατον ἀνεψιόν, βαπτιστικόν τε καὶ δοῦλον αὐτῆς, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν καὶ αὖθις τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὸ παρὸν καὶ νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὰς μετ' ἄκρας υἱϊκῆς εὐλαβείας προσαγορεύσεις μας, παρακαλοῦντες τὸν ἅγιον θεὸν νὰ διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ νὰ μᾶς καταξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐν τάχει κατὰ τὴν πολλήν μας ἔφεσιν, διὰ νὰ ἐμφορηθῶμεν καὶ αὐτοπροσώπως τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ πατρικῶν εὐλογιῶν, αἵτινες εἴησαν

ἀρωγαὶ ἡμῖν ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 σεπτεμβρίου 9.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

142

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ πεμφθὲν ἡμῖν ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετὰ πλείστης εὐλαβείας ἐλάβαμεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα.

Μανθάνοντες σήμερον καὶ ἀπὸ γράμματος τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντός μας σλουτζιάρη κυρίτζη Μιχαλάκη Ρωσσέτου, τοῦ ἡμετέρου προσφιλεστάτου ἀνεψιοῦ, ὅτι ἐπέρασεν σὺν θεῷ ἡ ὑμετέρα μακαριότης καὶ τὸν Δούναβιν, ἀφάτου χαρᾶς καὶ θυμηδίας πολλῆς ἐνεπλήσθημεν· καὶ ἐπειδὴ ὅσον οὔπω, θεοῦ συναντιλαμβάνοντος, περιμένομεν καὶ τὴν ἐνταῦθα ἐφετωτάτην ἡμῖν παρουσίαν της, μὲ ἄλλο περισσότερον δὲν βαρύνομε τὰς σεβασμίους αὐτῆς ἀκροάσεις· παρὰ μόνον παρακαλοῦμεν τὸν ἅγιον θεὸν νὰ διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ νὰ μᾶς καταξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν κατὰ τὸν πολύν μας πόθον, καὶ νὰ ἐμφορηθῶμεν αὐτοπροσώπως τῶν παναγίων αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμ-

πολλὰ καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 σεπτεμβρίου 11.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

143

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε δέσποτα, πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν σὴν μακαριότητα πανευλαβῶς προσκυνοῦμεν καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, καὶ δεόμεθα τοῦ ἁγίου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν αὐτὴν ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβιότητος καὶ τῶν ἐφετῶν ἐπιτυχίας.

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετὰ πολλῆς εὐλαβείας ἐλάβομεν· ὑπερήσθημεν δὲ διπλῆ, διά τε τὴν ἀγγελίαν τῆς θεοφρουρήτου καὶ ἡμῖν κατὰ πάντα ποθεινοτάτης ὑγιείας της, καὶ διὰ τὴν μεθ' ὑγιείας εὐόδωσιν καὶ ἄφιξιν αὐτῆς εἰς τὰ αὐτόθι· ἥτις καὶ χρηστὰς ἡμῖν ἐλπίδας ὑποτίννει, ἅτε πλησιέστερον οὖσης τῆς μακαριότητός σου καὶ ἐκ γειτόνων παροικούσης, τοῦ ὅσον οὔπω πρὸς ἡμᾶς ἐρχομοῦ της, οὗπερ ἀξιωθείημεν παρὰ θεοῦ, καὶ ἐμφορηθείημεν τῆς μακαρίας θέας, σοφωτάτης τε καὶ ἐπωφελεστάτης σου ὁμιλίας, ἅμα τῇ ὡς ἐξ ἀφθόνου πηγῆς ψυχοσωτηρίῳ αὐτῆς πατριαρχικῇ εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ.

Περὶ δὲ τῆς ἁπλέτου ἡδονῆς καὶ θυμηδίας ἐκείνης ἣν ἔχει ἡ μακαριότης σου διὰ τὴν πατρικὴν πρὸς ἡμᾶς διάθεσιν καὶ ἄκραν ἀγάπην τοῦ ὑψηλοτάτου ἡγεμόνος καὶ ὡς πατρὸς ἡμῶν φιλοστοργοτάτου, εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, ὅποῦ καὶ συνήδεται τοῖς ἡμετέροις καταθυμίοις τὰ μάλιστα ἡμῖν ἐπιβάλλουσα καὶ ἀναγκαίοις, καὶ ἐπεύχεται τὸν σύνδεσμον αὐτὸν τῆς ἀγάπης ἄνωθεν διατηρῆναι ἀδιάσπαστον καὶ ἀδιάλυτον, ὅνπερ ἐλπίζομεν τῇ ἐξ ὕψους ἐπικουρίᾳ καὶ ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς ἐπιδιδόναι καὶ θάλλειν ἀεὶ ἐν ταῖς ἀμφοτέρων ἡμῶν καρδίαις.

Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ αὖθις καὶ πολλάκις νὰ ἔχωμεν τὰ σεβάσμια

αὐτῆς γράμματα καὶ πρὸς πληροφορίαν τῆς κατ' ἐξαίρετον λόγον ἐπιποθήτου ἡμῖν ὑγιείας της, καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν παναγίων της εὐχῶν, χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός· τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς σῆς μακαριότητος κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 σεπτεμβρίου 29.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

144

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος θεὸς μὲ ἄκραν ὑγιείαν καὶ εὐημερίαν καὶ μακροβιότητα.

Τὸ σεβάσμιόν μοι αὐτῆς τίμιον γράμμα ἔλαβον, διὰ τοῦ ὁποίου μαθοῦσα τὴν καλήν, ἡμῖν δὲ ἐφετὴν ὑγιείαν της, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν καλὸν ἐρχομόν της εἰς τὴν γειτονίαν μας, ἐχάρην καθ' ὑπερβολήν, καὶ χαιρόμεθα μὲ τὴν ἀπαντοχὴν τῆς τιμίας καὶ καλορριζίκου ἀπολαύσεώς της, τῆς ὁποίας νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ ἅγιος θεὸς χωρὶς ἄργητα. Παρακαλῶ δὲ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μὲ συγχωρήσῃ ὁποῦ τοσοῦτον καιρὸν δὲν τῆς ἔγραψα· καὶ τοῦτο διὰ νὰ μὴν τὴν πειράξω.

Τὰ φίλτατά μου εὐλαβῶς ἀσπάζονται τὴν σεβασμίαν δεξιάν της· οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πολλοὶ καὶ ἀγαθοί. Τῆς ὑμετέρας θεοκοσμήτου μακαριότητος ἐν Χριστῷ θυγάτηρ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 σεπτεμβρίου 29.

Ζωὴ δόμνα.

Κἀγὼ ὁ ἐλάχιστος δοῦλός σας ὁ Τζουκὴς εὐλαβῶς ἀσπάζομαι τὴν παναγίαν δεξιάν σας, καὶ καλῶς ὁρίσετε· τὸ ὁποῖον νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ ἅγιος θεὸς νὰ τὸ εἰποῦμεν καὶ ἐδῶ εἰς τὴν εὐλογημένην ὥραν τῆς καλῆς παρουσίας σας χωρὶς ἄργητα.

145

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε δέσποτα, πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν σὴν μακαριότητα πανευλαβῶς προσκυνοῦμεν, καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, καὶ δεόμεθα τοῦ ἁγίου θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ περιφρουρεῖν αὐτὴν ὑγιαίνουσαν μετὰ μακροβιότητος, καὶ εὐδαιμονοῦσαν διὰ βίου παντὸς μετ' ἐπιτυχίας τῶν ἐν θεῷ αὐτῆς καταθυμίων.

Μὲ τὸ νὰ στέλλωμεν αὐτόθι τὸν ἡμέτερον τζοχαδάρην Γιαννάκην, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν τὸ παρὸν τῇ μακαριότητί σου, ἐρωτῶντες περὶ τῆς θεοφρουρήτου ὑγιείας της, καὶ παρέχοντες αὐτῇ ἀφορμὴν μὴ ἀπαξιοῦν ἡμᾶς συνεχῶν σεβασμίων αὐτῆς γραμμάτων καὶ δι' αὐτῶν, ὡς ἐκ πηγῆς πολυχεύμονος, παρασχεῖν ἡμῖν ἀπολαῦσαι πατριαρχικῆς εὐλογίας καὶ τῶν πατρικῶν καὶ παναγίων αὐτῆς εὐχῶν· ὅτι εἶναι πληροφορημένη ἡ μακαριότης σου καὶ γνωρίζει καλῶς τὴν πολλὴν ἡμῶν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην καὶ ἄκραν εὐλάβειαν. Ὅθεν παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς ὑστερῇ τοῦ τοιούτου ἐφετοῦ, ἀλλὰ νὰ μᾶς γράψῃ συνεχῶς καὶ πρὸς πληροφορίαν τῆς κατ' ἐξαίρετον λόγον ἐπιποθήτου ἡμῖν ὑγιείας της, καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν σεβασμίων καὶ θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν, αἵτινες χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 ὀκτωμβρίου 7.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

146

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα πανευλαβῶς ἐλάβομεν, ἐξ οὗ τὸ περὶ τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν ὑγιείας της ἐνωτισθέντες λίαν ἐχάρημεν. Ἔγνωμεν καὶ

τὰ ὅσα πατρικῶς σημειόνει, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ σῇ μακαριότητι διὰ τὴν ἣν ἔχει πρὸς ἡμᾶς ἄκραν ἀγάπην καὶ πατρικὴν διάθεσιν · ἀφ' ἧσπερ κινουμένη καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς καὶ πατριαρχικαῖς εὐλογίαις σύμμαχον ἡμῖν καὶ προστάτιν τὴν θείαν ἐπικουρίαν ἐπιδαψιλευομένη καὶ εἰσηγουμένη τὰ δέοντα, καὶ ταῖς σοφωτάταις αὐτῆς νουθεσίαις πρός τε τὰ περιστατικὰ καὶ τὴν τοῦ καιροῦ χρείαν εὐεπιβούλως τὰ πρακτέα ὑποτιθεμένη ῥαοτέραν ἡμῖν παρέχει καὶ ἀσφαλεστέραν τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν. Παρακαλοῦμεν δὲ ἐνθέρμως τὴν σὴν μακαριότητα νὰ μὴ διαλείπῃ καὶ πάλιν καὶ πολλάκις ἴλεων ἡμῖν ἀπεργαζομένη τὸν δίκαιον κριτὴν καὶ ἐπευχομένη γαληνιαίαν κατάστασιν καὶ τῆς παρούσης Σκυθῶν ταραχῆς ἐν τάχει ἀπαλλαγήν, καὶ βαθεῖαν εἰρήνην.

Ὅτι ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν καὶ ὡς πατὴρ ἡμῶν φιλοστοργότατος τὰς εἰδήσεις ὁποῦ ἐντεῦθεν σημειόνομεν καὶ τὴν κατάστασιν τῶν Σκυθῶν τὰ πάντα κοινολογεῖ μὲ τὴν ἄκραν καὶ σοφωτάτην αὐτοῦ σύνεσιν δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅθεν καὶ δὲν τὴν ἐνοχλοῦμεν ἡμεῖς περισσότερον. Αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 νοεμβρίου (?).

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

147

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας ἐλάβομεν, καὶ τὴν θεοφρούρητον καὶ ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν ἐξ αὐτῆς μαθόντες ἐχάρημεν · ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σημειούμενα καὶ εὐχαριστοῦμεν καὶ αὖθις τῇ σῇ μακαριότητι διὰ τὴν ἄφθονον χορηγίαν τῶν πατρικῶν καὶ πατριαρχικῶν της εὐχῶν, αἵσπερ καθωπλισμένοι ἐλπίζομεν ἐν τάχει τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολὴν καὶ τὴν ἐκ θείας συμμαχίας βαθεῖαν εἰρήνην ἀντὶ τῆς παρούσης ἀνωμαλίας καὶ περιστάσεως. Ὄντες δὲ καθ' ὁδὸν καὶ μὴ ἔχοντες καιρὸν νὰ γράψωμεν αὐτῇ πλατυτέρως τὰ περὶ ἡμᾶς, ἀφίνομεν νὰ τὰ μάθῃ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν ὑψηλότατον ἡγεμόνα καὶ φιλοστοργότατον

ἡμῶν πατέρα ἡμετέρου γράμματος· ὅτι καὶ ἡ ὑψηλότης του πεπεισμένος τὴν ἄκραν καὶ πατρικὴν αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην, τὴν πληροφορεῖ κάθε εἴδησιν περὶ ἡμῶν.

Οἱ ἡμέτεροι ἄρχοντες μετὰ πολλῆς εὐλαβείας ἐδέχθησαν τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐλογίας καὶ ἐχάρημεν κατὰ πολλὰ διὰ τὰς σοφωτάτας καὶ ἐπωφελεστάτας πρὸς αὐτοὺς νουθεσίας της, καὶ μεγάλως εὐχαριστοῦμεν τῇ σῇ μακαριότητι· ἂς ἔχουν τὴν εὐχήν μας σχεδὸν πάντες. Οἱ μὲν δοκιμώτεροι καὶ πρακτικώτεροι τῇ βουλῇ, οἱ δὲ νεώτεροι καὶ δραστηριώτεροι ἔργῳ δεικνύουσι τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀνυπόκριτον πίστιν καὶ ὑποταγήν, οἱ πλείους δὲ καὶ προκινδυνεύουσιν ἡμῶν. Ἂς ἔχωμεν καὶ πάλιν, παρακαλοῦμεν, τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα καὶ πρὸς πληροφορίαν τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν ὑγιείας της καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν πατρικῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, αἵτινες χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 δεκεμβρίου 11.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

148

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Ἔχοντες εὔλογον ἀφορμὴν τὰς πλησιαζούσας ἑορτὰς τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν Θεοφανείων, καὶ ἐπιθυμοῦντες καὶ πάλιν καὶ πολλάκις νὰ ἔχωμεν τὰ σεβάσμια ἀποκριτικὰ αὐτῆς γράμματα καὶ δι' αὐτῶν τὰς παναγίους της εὐχὰς καὶ εὐλογίας, δὲν ἐλείψαμεν καὶ αὖθις νὰ γράψωμεν καὶ νὰ συγχαρῶμεν αὐτῇ, ἐπευχόμενοι ἀξιῶσαι αὐτὴν ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθεὶς ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν ὅπως ἑορτάσῃ τὰς πανσέπτους ταύτας ἑορτὰς γηθοσύνως, λαμπρῶς καὶ σωτηριωδῶς καὶ ἐφέτος καὶ καθεξῆς εἰς ἐτῶν πολλῶν περιόδους ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ τελείᾳ εὐδαιμονίᾳ· τό τε νέον ἔτος εἴη αὐτῇ πανευτυχὲς καὶ παναίσιον μετ' ἐπιτυχίας τῶν ἐφετῶν. Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν συνεχῶς τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα, ἅτε δὴ παραστατικὰ τῆς θεοφρουρήτου ἡμῖν ὑγιείας της καὶ παρεκτικὰ τῶν πατριαρχικῶν της εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, αἵτινες χαρι-

σθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 δεκεμβρίου 23.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

149

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Ἡ αἰτία τοῦ παρόντος μας ἄλλη δὲν εἶναι παρὰ νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὰς μετ' ἄκρας εὐλαβείας υἱϊκὰς προσαγορεύσεις μας καὶ νὰ ἐμφορηθῶμεν τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ πατρικῶν εὐλογιῶν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν, σεβασμιώτατε ἡμῶν πάτερ, ὅτι ἔμαθεν ἡ ὑμετέρα μακαριότης τὰς χαροποιοὺς προσταγὰς ὁποῦ μᾶς ἤρθασιν ἀπὸ τῆς κραταιᾶς βασιλείας καὶ εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ καρδίας τῷ ἁγίῳ θεῷ τῷ εἰσακούσαντι τὰς ἱερὰς προσευχὰς τῆς ὑμετέρας μακαριότητος καὶ οὕτω τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομήσαντι. Ἂς εἶναι πολύχρονοι καὶ οἱ αὐθένται μας ὁποῦ εἰσήκουσαν τὰς θερμὰς ἡμῶν δεήσεις. Ἡμεῖς ὄντες ὀλίγον ἀσθενεῖς δὲν ἠμπορεῦμεν νὰ ἐκτείνωμεν περαιτέρω τὸν λόγον, καὶ διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ ἔχωμεν τὴν πατρικὴν αὐτῆς συγγνώμην, καὶ νὰ μὴ διαλείπῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μᾶς εὔχεται θερμῶς καὶ πατρικῶς, καὶ θέλομεν εὐχαριστῇ κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, εὑρισκόμενοι διὰ παντὸς εἰς τοὺς ὁρισμοὺς αὐτῆς ἑτοιμότατοι.

Ἂς ἔχωμεν, παρακαλοῦμεν, καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 δεκεμβρίου 29.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

150

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδεχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα· καὶ ἐπειδὴ ἦσαν εἰς ἀπόκρισιν τῶν προγεγραμμένων μας, δὲν βαρύνομεν τὰς σεβασμίους αὐτῆς ἀκοὰς μὲ περιττολογίαν, παρὰ μόνον μὲ τὸ νὰ ἔφθασε καὶ αὖθις καὶ ἡ κυκλικὴ τοῦ νέου τούτου ἔτους περίοδος, παρακαλοῦμεν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν νὰ ἀξιόνῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ διαπεράσῃ καὶ τὸ ἐνεστὸς καὶ ἄλλα πάμπολλα ἔτη μετ' ἄκρας ὑγιείας καὶ εἰρηνικῆς καταστάσεως καὶ πολυχρονίου διαμονῆς ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον, διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν καὶ ἡμεῖς ἀφθονεστέρας τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Ἐβγῆκε καὶ ἡ ἐκλαμπρότης του ἕως δύο ὧρες καὶ ἦλθεν εἰς τόπον λεγόμενον Σάντα, καὶ, καθὼς μᾶς δηλοποιεῖ, περιμένει ἡ ἐκλαμπρότης του προσταγὴν διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ ὅτι ὁ ὑψηλότατος χάνης δὲν ἔφθασεν ἀκόμη εἰς τὴν Ὄζοῦν, καὶ ὅτι τὰ τῶν Τατάρων εἰρήνευσαν.

Οὔτε ἡ δόμνα τῆς ἐκλαμπρότητός του, οὔτε ἡ παμφιλτάτη ἀδελφή μας ἐγύρισεν εἰς τὸ Γιάσι ἕως τώρα.

Σήμερον αὔριον εἶναι νὰ φθάσῃ ἐδῶ εἰς ἡμᾶς καὶ ὁ παρὰ τῆς κραταιᾶς βασιλείας ἀποσταλεὶς ἀγᾶς πρὸς τὸν ὑψηλότατον χάνην μὲ κιλιτζκαφτάνι· καὶ πάλιν ἔξοδα καὶ παγγέδα, καὶ πάλιν δῶρα, καὶ ποῦ δύναμις, σεβασμιώτατε πάτερ; καὶ πόθεν τὰ τόσα δῶρα; ὁ ἅγιος θεὸς μόνον νὰ ἐπιχορηγήσῃ ἡμῖν διὰ τῶν παναγίων αὐτῆς εὐχῶν ἐξ ἀπόρων πόρους, ὁποῦ νὰ ἠμπορεῦμεν νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν καὶ αὖθις εἰς τὰ αὐτόθι ἐν τάχει διὰ νὰ ἐμφορηθῶμεν καὶ αὐτοπροσώπως τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1727 δεκεμβρίου 31.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

151

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενα, δι' ὧν αὖθις συγχαίρεται ἡμῖν καὶ πατρικῶς ἐπεύχεται περί τε τοῦ νέου ἔτους καὶ τῆς κατὰ σάρκα περιτομῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, εὑρισκόμενοι διὰ παντὸς εἰς τοὺς ὁρισμοὺς αὐτῆς ἑτοιμότατοι.

Αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ καταξιώσῃ καὶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ διαπεράσῃ καὶ τοῦτο τὸ νέον ἔτος καὶ ἄλλα ἐλευσόμενα μετὰ πασῶν τῶν πανσέπτων καὶ ἁγίων δεσποτικῶν ἑορτῶν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ, πολυχρονίῳ τε καὶ ἀταράχῳ διαμονῇ ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον.

Ἐμάθομεν, σεβασμιώτατε ἡμῶν πάτερ, ὅτι ἡ ὑμετέρα μακαριότης νὰ εὑρίσκεται εἰς ἀχαμνοσύνην, καὶ πολλὰ μᾶς ἐκακοφάνη · καὶ διατί νὰ μὴ μᾶς δηλοποιῇ τὴν ἐφετωτάτην ὑγιᾶ κατάστασιν αὐτῆς; Παρακαλοῦμεν τοίνυν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ ἔχωμεν καὶ αὖθις ἱερὰ αὐτῆς γράμματα διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί · τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰανουαρίου 2.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

152

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κύριε κύριε Χρύσανθε, ἐν Χριστῷ

μοι πάτερ φιλοστοργότατε καὶ δέσποτα σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν θεοπρόβλητον μακαριότητα προσκυνῶ δουλικῶς καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινῶς ἀσπάζομαι.

Τὸ σεβάσμιον καὶ προσκυνητὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μεθ' ὅσης πλείστης εὐλαβείας καὶ ὑποκλίσεως δεξάμενος, καὶ πληροφορηθεὶς τὴν ὑπέρ τι ἄλλο ἐφετωτάτην μοι αὐτῆς ὑγιείαν, ἀπὸ βαθέων καρδίας ἐχάρην, δόξαν ἀναπέμψας τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἁγίῳ θεῷ. Ἔγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα δι' ὧν ἐπεύχεταί μοι τῷ δούλῳ αὐτῆς θερμῶς τε ἅμα καὶ πατρικῶς περί τε τοῦ νέου τουτουὶ ἔτους καὶ ἑτέρων ἐφετῶν καταθυμίων· οὗ ἕνεκα μὴν ὄντας ἱκανὸς διὰ οὐδένα τρόπον διὰ γραφίδος νὰ ἀποδώσω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὴν προσήκουσαν καὶ κατ' ἀξίαν εὐχαριστίαν, διά τε τὸ ὑπερβάλλον τῆς πρὸς ἐμὲ πατρικῆς ἀγάπης καὶ δεσποτικῆς αὐτῆς εὐνοίας, καὶ τῆς ἐμῆς πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἄκρας υἱϊκῆς εὐλαβείας καὶ ὑποκλίσεως, δέομαι μόνον ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ περιφρουρῇ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μεγίστην μακαριότητα ἀνωτέραν καὶ ὑπερκειμένην παντὸς ἀσωμλήτου καὶ νὰ τὴν καταξιώσῃ νὰ διαπεράσῃ καὶ αὐτὸ τὸ νέον ἔτος καὶ ἄλλα πλεῖστα ἐν ἄκρᾳ εὐεξίᾳ, ἀταράχῳ τε καὶ πολυχρονίῳ διαμονῇ ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον· διὰ δὲ τῶν παναγίων καὶ θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ ἀξιώσῃ καὶ ἐμὲ τὸν δοῦλον αὐτῆς νὰ προσκυνήσω καὶ αὐτοπροσώπως ἐν τάχει τὸ ἔνθεον ὕψος τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, κατὰ τὸν πολὺν καὶ ἀνήκουστον πόθον μου, εὑρισκόμενος ἀείποτε εἰς τὰ πατρικὰ καὶ δεσποτικὰ αὐτῆς προστάγματα μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἑτοιμότητος· ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς ὑμετέρας θεοπροβλήτου μακαριότητος εὐλαβέστατος δοῦλος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς ὅλως ἑτοιμότατος.

1728 ἰανουαρίου 2.

Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος.

153

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως

Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἐν Χριστῷ μοι πάτερ εὐμενέστατε καὶ δέσποτα σεβασμιώτατε, τὴν ὑμετέραν πάνσοφον μακαριότητα δουλοπρεπῶς προσκυνῶς ταπεινῶς τε καὶ πανευλαβῶς τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι.

Τὸ προσκυνητὸν καὶ σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας θεοδοξάστου μακαριότητος ὑπτίαις χερσὶ καὶ αὐχενοκλινῶς δεξάμενος, καὶ πληροφορηθεὶς διὰ τὴν ἀκριβεστάτην καὶ ἐρασμιωτάτην μοι ὑγιείαν αὐτῆς καὶ ῥῶσιν, ἀπὸ βαθέων καρδίας ὑπερεχάρην· ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀμετάπτωτον. Ἔγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα δι' ὧν πατρικῶς καὶ δεσποτικῶς ἐπεύχεταί μοι περί τε τοῦ νέου ἔτους καὶ πάσης ἄλλης ἐπιδόσεως· ὅθεν κλίνοντες τὸν αὐχένα καὶ νοερῶς τῶν σεβασμίων αὐτῆς κρασπέδων ἁπτόμενος, ἀπείρους ὅσας ἀνθομολογῶ τὰς εὐχαριστίας τῇ ὑμετέρᾳ πατριαρχικῇ μεγαλειότητι, μείνοντας εἰς πάσας τὰς δεσποτικὰς αὐτῆς προσταγὰς ἀείποτε προθυμότατος καὶ ἑτοιμότατος. Ὁ κύριός μου Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ περισκέπῃ καὶ τὴν μεγίστην αὐτῆς μακαριότητα, καὶ νὰ τὴν καταξιώσῃ καὶ τὸ παρὸν καὶ ἄλλα πολυάριθμα ἔτη νὰ διαπεράσῃ εὐτυχῶς, ὑγιῶς καὶ ἀδιασείστως ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον διὰ κοινὴν τοῦ γένους ἡμῶν εὔκλειαν καὶ τιμήν. Διὰ δὲ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ ἀξιωθῶ καὶ ἐγὼ ὁ δοῦλος αὐτῆς, κατὰ τὸν ἄφατον καὶ ἀμύθητον πόθον μου, νὰ προσφέρω αὐτοπροσώπως τῇ ὑμετέρᾳ πανσόφῳ μακαριότητι τὴν δουλικὴν καὶ εὐλαβητικήν μου προσκύνησιν, ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς ὑμετέρας θεοπροβλήτου μακαριότητος εὐλαβέστατος δοῦλος καὶ εἰς τὰ δεσποτικὰ προστάγματα ἑτοιμότατος.

1728 ἰανουαρίου 2.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

154

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ μετὰ τοῦ ὁσιωτάτου δευτερεύοντος ἱεροδιακόνου αὐτῆς πεμφθὲν ἡμῖν ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης

ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα περὶ τῆς ὁδοιπορίας μας καὶ ὅσα ἡμῖν ἰδίως ἐπεύχεται· καὶ πάλιν καὶ πολλάκις εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, εὑρισκόμενοι διὰ παντὸς εἰς τοὺς ὁρισμοὺς αὐτῆς ἑτοιμότατοι.

Ὁρίζει ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὅτι ἂν δὲν ἦτον ἀσθενὴς (οὗ ἕνεκα καὶ κατὰ πολλὰ μᾶς κακοφαίνεται) ἤθελε λάβῃ τὸν κόπον νὰ ὁρίσῃ καὶ ἕως ἐδῶ νὰ μᾶς ἀπολαύσῃ· καὶ πῶς ἠθέλαμεν τὸ στέρξῃ, σεβασμιώτατε πάτερ, νὰ ἀφήσωμεν νὰ ἐνοχληθῇ ἕως τόσον; Ἡμεῖς καὶ διὰ τὸν πανιερώτατον ἅγιον Ναζαρὲτ λέγομεν, διατί νὰ λάβῃ τὸν κόπον καὶ νὰ ὁρίσῃ ἕως ἐδῶ;

Καὶ λοιπόν, διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς ἂν καλὰ καὶ νὰ ἐγράψαμεν ἐχθὲς τῇ φιλτάτῃ μας δόμνᾳ διὰ νὰ μηνύσῃ καὶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, καὶ λογαριάζομεν πλέον καὶ νὰ ἠξεύρῃ· μὲ ὅλον τοῦτο εἴπαμεν διὰ ζώσης φωνῆς καὶ τῷ πανιερωτάτῳ ἁγίῳ Ναζαρὲτ καὶ τῷ διαληφθέντι ἱεροδιακόνῳ δευτερεύοντι καὶ θέλει τὰ ἀναφέρῃ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι· τὴν παρακαλοῦμεν μόνον νὰ μᾶς ἐνισχύῃ καὶ νὰ μᾶς ὑποστηρίζῃ διὰ τῶν ἱερῶν καὶ θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν, διὰ νὰ ἀξιωθῶμεν ἐν τάχει νὰ ἀπολαύσωμεν κατὰ τὸν πόθον μας τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ὑγιαίνουσαν, εὐεκτοῦσαν, καὶ εὐθυμοῦσαν κατὰ πάντα. Ἂς ἔχωμεν, παρακαλοῦμεν, καὶ αὖθις ἱερὰ αὐτῆς γράμματα διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1728 ἰανουαρίου 8.

Πάλιν καὶ πάλιν τὴν ἱερὰν δεξιὰν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εὐλαβῶς περιπτυσσόμεθα. Μὲ τὴν εὐχήν της τὴν ἁγίαν, ὅλα τὰ καθ' ἡμᾶς μὲ τιμὴν καὶ χαρὰν ἀκολουθοῦν ἀνυποκρίτως, μόνον ὁ ἅγιος θεὸς διὰ τῶν πανάγιων αὐτῆς εὐχῶν νὰ εἶναι μέχρι τέλους βοηθός. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

155

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὴν ἱερὰν δεξιὰν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εὐλαβῶς ἀσπάζομαι. Εἶναι γνωστὸν τῇ μακαριότητι αὐτῆς ὅτι ἀπὸ πάσης ἀσθενείας βασανιζόμεθα... καὶ εἰς τὸ σημερινὸν κονάκι κακὰ καὶ ψυχρὰ εἴμεσθεν· ἀσθενεῖς εἴμεσθεν, οὔτε νὰ καβαλλικέψωμεν ἠμποροῦμεν, μήτε εἰς ῥατβάνι νὰ καθίσωμεν εἰς αὐτὲς τὲς ψύχρες καὶ μὲ αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῆς ὑγιείας μας. Παρακαλοῦμεν λοιπὸν τὴν μακαριότητά της νὰ μᾶς δώσῃ ἐγγράφως μίαν ἀξιόπιστον μαρτυρίαν διὰ τὴν ἀσθένειάν μας, ἐπειδὴ καπικεχαγιᾶδες δὲν ἔχομεν, καὶ στέλνομεν σὺν θεῷ καὶ μὲ τὲς ἅγιες αὐτῆς εὐχὲς τὸν ἀνεψιόν μας ἄρχοντα σλουτζιάρην, τὸν δοῦλόν της, εἰς τὴν βασιλικὴν πόρταν· καὶ παρακαλοῦμεν, σεβασμιώτατε δέσποτα, τὸ δηλωτικὸν αὐτῆς ἱερὸν γράμμα ὁποῦ ζητοῦμεν νὰ τὸ ἔχωμεν αὔριον πολλὰ ταχύ, καὶ θέλομεν εἶσθαι ὑπόχρεοι. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰανουαρίου 8.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

156

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα· καὶ διὰ μὲν τὰ καθ' ἡμᾶς θέλει ἠξεύρῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὅτι δι' ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν ἐφθάσαμεν σήμερον ἐδῶ εἰς τὸ Τζοράνι μὲ πολλοὺς κόπους, διὰ τὸ τελματῶδες τούτου τοῦ μέρους, καὶ ἂς εἴποῦμεν ὅτι εἴμεσθεν ὀλίγον καλίτερα.

Διὰ δὲ πρὸς τοὺς ἄρχοντάς μας καπουκεχαγιᾶδες μας ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἂν καλὰ καὶ ὁ ἄρχοντάς μας σλουτζιάρης νὰ ἐμίσευσε, μὲ ὅλον τοῦτο διὰ νὰ μὴν ὑποπτευθῇ ἡ ὑμετέρα σοφωτάτη καὶ ἁγιωτάτη κορυφὴ ὅτι κατά τι ἐδυσαρεστήσαμεν, ὃ μὴ γένοιτο, ἰδοὺ ὅπου ἐπροστάξαμεν τὸν γραμματικόν μας Παναγιώτην καὶ ἐσχεδίασε τὸ περιεχόμενον τοῦτο σχέδιον, τὸ ὁποῖον τὸ στέλνομεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, καὶ καθὼς εἶναι ὁ ὁρισμὸς αὐτῆς, ἔτζι καὶ θέλει κάμῃ· παρακαλοῦμεν μόνον κατὰ πολλὰ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μᾶς συμπαθήσῃ πατρικῶς ὁποῦ τὴν βάλλομεν εἰς τοιούτους κόπους· ἐπειδὴ καθὼς εἴμεσθεν ἡμεῖς ἀδύνατοι, ἔτζι ἠξεύρομεν καὶ ἡ ὑμετέρα μακαριότης πῶς εἶναι ἀσθενὴς, καὶ μόνον ὁ ἅγιος θεὸς νὰ χαρίσῃ ἐν τάχει τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν καὶ νὰ συγχαιρώμεθα αὐτῇ υἱϊκῶς. Ἂς ἔχωμεν τοίνυν, παρακαλοῦμεν, καὶ πάλιν ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ αὐτῆς ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰανουαρίου 10.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

157

ΡΩΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΗ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν της δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεομένη τοῦ ἁγίου θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἐν ὑγιείᾳ καὶ διηνεκεῖ εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος· οὗ τῷ θείῳ ἐλέει καὶ δι' εὐχῶν ἁγίων τῆς σῆς μακαριότητος καὶ ἡμεῖς ὑγιαίνομεν ἅπαντες, καὶ ἤλθαμεν ἐχθὲς εἰς τὸ Γιάσι καὶ εὑρισκόμεθα εἰς τὴν κούρτην· μόνον ὁ ὑψηλότατος καὶ παμφιλτατός μας υἱὸς εὑρίσκεται εἰς τὸν Κόδρον, καὶ δι' εὐχῶν της ἁγίων τὸν προσμένομεν μετὰ δύο τρεῖς ἡμέρ[illegible] νὰ ἔλθῃ.

Σεβάσμιον τῆς σῆς μακαριότητος γράμμα ἔλαβον, ἐξ οὗ μαθοῦσα τὴν ἐφετήν μοι ὑγιείαν της λίαν ἐχάρην. Ἔγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενα καλῶς καὶ εὐχαριστοῦμεν τὴν σὴν μακαριότητα ὁποῦ συνεχῶς μᾶς γράφει, καὶ χαιρόμεθα εἰς αὐτὸ, ἐπειδὴ καὶ τὸν ἔχομεν πνευματικόν μας πατέρα, καθὼς δὲν τὴν λανθάνει· καὶ διὰ τοῦτο τὴν παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς λείπουν τὰ ἐφετὰ καὶ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα. Ἡ δόμνα μας τὴν προσκυνᾷ καὶ εὐλαβῶς ἀσπάζεται τὴν ἁγίαν της δεξιάν. Ταῦτα μὲν κατὰ τὸ παρὸν, αἱ δὲ ἅγιαι καὶ σεβάσμιαι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν διὰ παντὸς μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰανουαρίου 14.

Ῥωξάνδρα.

158

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδεχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα· ἐλάβομεν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἄρχοντας καπουκεχαγιᾶδες μας ἱερὸν αὐτῆς γράμμα καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συμπαθήσῃ ὁποῦ τὴν βάλλομεν εἰς τέτοιες πείραξες· θέλομεν δουλεύσῃ καὶ ἡμεῖς τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, εὑρισκόμενοι εἰς τοὺς ὁρισμοὺς αὐτῆς διὰ παντὸς ἑτοιμότατοι.

Τὰ καθ' ἡμᾶς πάντα τί λογῆς τρέχουσιν, ἐμμέσως τὰ ἐδηλοποιήσαμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, καὶ σὺν θεῷ εὐοδοῦνται, ὅθεν καὶ ἐλπίζομεν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν καὶ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν κατὰ τὸν πόθον μας. Ἕως τόσον ὅμως παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς λείπῃ ἡ πατρικὴ αὐτῆς συμβουλὴ διὰ τὰ πρακτέα, καὶ νὰ ἔχωμεν καὶ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ αὐτῆς ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακα-

ριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰανουαρίου 16.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

159

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι δέσποτα, τὴν ὑμετέραν μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ὁλοψύχως ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παναγάθου θεοῦ ὅπως περισκέπῃ καὶ περιφρουροίῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ὑγιᾶ, μακρόβιον καὶ πανευδαίμονα πρὸς σύστασιν καὶ καταρτισμὸν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Χάριτι Χριστοῦ καὶ ἐγὼ δι' εὐχῶν τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου μακαριότητος πανοικὶ ὑγιαίνω.

Σεβασμίας ἐπιστολᾶς τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱϊκῶς καὶ μετ' ἄκρας εὐλαβείας περιπτυξάμενος ἔλαβον, καὶ ὑπερευχαριστῶ, δέσποτά μου, εἰς τὴν καὶ ἐγγράφως ἀκατάπαυστον μνήμην ὁμοῦ μετὰ τῶν φυλακτηρίων μοι θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν πρὸς πνευματικὸν τέκνον της, καὶ ὁμολογῶ τὸ πταῖσμα μου ὅτι ἀπὸ διαφόρους περισπασμούς, μάλιστα ἀπὸ τὰς τῶν Σκυθῶν ἀνωμαλίας ὄντας περιθορυβημένος δὲν ἐπρόσφερα κατὰ τὸ προσῆκον τὰ υἱϊκά μου γράμματα, ὅθεν θερμῶς παρακαλῶ νὰ συγχωρέσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν μου ὡς πνευματικὸς φιλόστοργος πατήρ, ὑποσχόμενος καθεξῆς νὰ μὴν τὴν πειράξω πλέον μὲ παρομοίαν συγχώρησιν, μὲ ὅλον ὁποῦ ἠξεύρω πῶς ἑβδομήκοντα ἑπτάκις χρεωστεῖτε νὰ μᾶς συγχωρῆτε, δέσποτά μου. Καὶ πάλιν παρακαλῶ νὰ ἀξιοῦμαι εἰς τὸ ἑξῆς τῶν σεβασμίων αὐτῆς μὲ τὰς φιλοστόργους νουθεσίας· ἧς θεόθεν τὰ ἔτη εἴησαν μακρόβια καὶ πανευδαίμονα. Τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα.

1728 ἰανουαρίου 18.

Ἀλέξανδρος Γκίκας.

160

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ.

Μὲ τὸ νὰ ἐπέρασαν ἱκαναὶ ἡμέραι ἀφ' οὗ δὲν ἐγράψαμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, δὲν ἐλείψαμεν τώρα μὲ τὸ παρὸν νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὰς μετ' ἄκρας υἱϊκῆς εὐλαβείας προσαγορεύσεις μας καὶ νὰ ἐρωτήσωμεν διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος ἐσαεὶ ἀμετάπτωτον. Ἡμεῖς δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ ὑμετέρα μακαριότης, ὡς σεβασμιώτατος ἡμῶν πατὴρ δὲν διαλείπει πάντοτε ἀπὸ τὸ νὰ μᾶς ἐνθυμῆται εἰς τὰς πρὸς τὸν κύριον ἱερὰς καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς προσευχάς, μὲ ὅλον τοῦτο καὶ νῦν παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα οὕτω νὰ μᾶς εὐεργετῇ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς καὶ νὰ μᾶς ὑποστηρίζῃ διὰ τῶν ἱερῶν καὶ πατρικῶν αὐτῆς εὐχῶν, καὶ θέλομεν εὐχαριστῇ κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, εὑρισκόμενοι εἰς τοὺς ὁρισμοὺς αὐτῆς διηνεκῶς ἑτοιμότατοι.

Διὰ λόγου μας θέλει ἠξεύρῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὅτι κατὰ τὸ παρὸν εὑρισκόμεθα ἐδῶ εἰς τὸ Μαξινένι, καὶ ἐλπίζομεν διὰ τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν ἀπ' ἐδῶ νὰ ἔλθωμεν ἴσια εἰς τὸ Βουκουρέστι, καὶ ἄμποτες νὰ ἀξιωθῶμεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐθυμίᾳ. Ἂς ἔχωμεν τοίνυν, παρακαλοῦμεν, ἕως τόσον καὶ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ αὐτῆς ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1728 ἰανουαρίου 21.

Σεβασμιώτατε δέσποτα, ὅλως ἤρτημαι τῶν νευμάτων αὐτῆς, καὶ θερμότατα παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μᾶς ὑποστηρίζῃ παντοίῳ τρόπῳ, καὶ συμβουλαῖς καὶ ἔργοις, καὶ λόγοις καὶ πατρικοῖς ἐπιτάγμασι, καὶ αὐτοῦ καὶ ἐδῶ, ὡς ἄλλος ἐγὼ, ὡς κηδεμὼν, ὡς πατὴρ σεβασμιώτατος, καὶ ἐπὶ πᾶσι νὰ περιθαλπώμεθα ταῖς ἁγίαις αὐτῆς εὐχαῖς. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

161

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Ἐπήκουσε κύριος Σαβαὼθ τῶν πατριαρχικῶν της εὐχῶν, καὶ διέλυσε τὸ σκοτεινὸν νέφος τῆς σκυθικῆς ἀλληλομαχίας καὶ ἀποστασίας, καὶ ὑπεβράβευσεν ἡμῖν εἰρήνην βαθεῖαν ἐπισκεψάμενος ἡμᾶς καὶ πάσης τῶν ἀντικειμένων περιπετείας διατηρήσας ἡμᾶς ἀνωτέρους, καὶ ἐπιχορηγησάμενος ἡμῖν τὴν εἰς τὸν ἡμέτερον αὐθεντικὸν θρόνον ἐπανάκαμψιν ὑγιᾶ, εὔθυμον καὶ γαλήνιον. Καὶ ἤλθομεν εἰς τὸ Γιάσι καὶ ἀπολαύσαμεν τὴν ἐκλαμπροτάτην κυρίαν μητέρα μας καὶ τὴν ἡμετέραν δόμναν μετὰ τῶν φιλτάτων μας ὑγιεῖς καὶ ἐν πολλῇ χαρᾷ, καὶ εὐχαριστηρίους ᾠδὰς ἀναπέμποντες τῷ τῆς εἰρήνης καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν χορηγῷ θεῷ, συνεδοξάσαμεν τὸ πανάγιον αὐτοῦ ὄνομα · καὶ ἤδη ἐπαναπαυόμεθα εἰς τὴν κούρτην μας ἀναλαμβάνοντες ὀλίγον ἀπὸ τὸν τόσον κόπον καὶ κακοπάθειαν ὁποῦ προύξένησεν ἡμῖν ἡ ἐκστρατεία · καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ἄπειρον αὐτοῦ ἀγαθότητα ἵνα διαφυλάξῃ τὴν ἐπιχορηγηθεῖσαν ταύτην εἰρήνην, καὶ ἐπιβραβεύσῃ ἡμῖν τὴν γαληνιαίαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν πολυχρόνιον διὰ τῶν παναγίων της εὐχῶν, καὶ ἀξιώσῃ ἡμᾶς ἀπολαῦσαι ὅσον τάχιον τῆς μακαρίας καὶ θέας καὶ ὁμιλίας της καὶ ἐμφορηθῆναι ἀμέσως τῆς πατρικῆς εὐλογίας της, διὰ νὰ γίνῃ ἐντελεστάτη ἐν εὐδαιμονίᾳ ἡ κατάστασίς μας μὲ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ παρουσίαν τῆς σῆς μακαριότητος ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 φεβρουαρίου 1.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

162

ΡΩΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΗ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετ' εὐλαβείας ἐλάβομεν καὶ γνόντες ὅτι τῆς ἐπέρασαν τὰ χειραλγικὰ καὶ ποδαλγικὰ πάθη, καὶ τὴν ἐλέησεν ὁ

ἅγιος θεὸς τὴν ὑγιείαν της, ἐχάρημεν κατὰ πολλὰ καὶ παρακαλοῦμεν τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸ ἑξῆς ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ παντὸς ἀβουλήτου ἄγευστον.

Εὐχαριστίαν νὰ ἔχῃ τὸ πολυύμνητον αὐτοῦ ὄνομα, ὁποῦ τὴν ἠξίωσε νὰ ὑποδεχθῇ καὶ τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην καὶ παμφιλτατον ἡμῶν ἀδελφὸν μὲ ὑγιᾶ, εὔθυμον καὶ γαλήνιον ἐπάνοδον εἰς τὸν ἡγεμονικὸν αὐτοῦ θρόνον, καὶ μᾶς ἐχαροποίησε μὲ τὴν εἰρηνικὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν.

Ἀπελαύσαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην καὶ παμφιλτατον ἡμῶν υἱὸν ὡς ἐπιθυμούσαμεν μετὰ πολλῆς χαρᾶς, καὶ ἠξιώθημεν αὖθις νὰ ἀσπασθοῦμεν καὶ νὰ βλέπωμεν τὸ τιμαλφέστατον καὶ εἰρηνικὸν πρόσωπον τῆς ὑψηλότητός του, καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν ἐλεήμονα καὶ εἰρηνοποιὸν θεὸν διὰ τὸ μέγα καὶ πλούσιον αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἔλεος.

Ἡ ἐκλαμπροτάτη δόμνα καὶ παμφιλτάτη ἡμῶν νύμφη προσκυνεῖ τὴν σὴν μακαριότητα, καὶ ἀσπάζεται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιάν· ὁμοίως καὶ ἡ παμφιλτάτη ἡμῶν κόρη μετὰ τοῦ ἄρχοντός της εὐλαβέστατα ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν της δεξιάν. Τὰ δὲ ἔτη τῆς σῆς μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πλεῖστα τε καὶ εὐτυχέστατα· αἱ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν πρὸς σωτηρίαν. Τῆς σῆς μακαριότητος ἡ κατὰ πνεῦμα θυγάτηρ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 φεβρουαρίου 13.

Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη.

163

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὴν ἱερὰν δεξιὰν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετὰ πολλῆς εὐλαβείας ἀσπαζόμεθα.

Ὁ μακαρίτης αὐθέντης καὶ πατήρ μας ἔλεγεν ὅτι δὲν εἶναι ἄλλο φορτίον βαρύτερον ἀπὸ τὸν λόγον. Καὶ σήμερον, σεβασμιώτατε πάτερ, αὐτὸ τὸ ἐδοκιμάσαμεν εἰς τὸν ἄγαν. Ἦλθε· τὸν ἐρωτήσαμεν τί ὥριζεν ἡ μακαριότης του. Μᾶς ἀπεκρίθη ὅτι καταδικάζει τὸν Γρηγόριον βόδαν, καὶ εἶπε πῶς πρέπει ὁ Νικολάκη βόδας νὰ εἶναι καθὼς εἶναι χαΐνος καὶ

μαλακὸς καὶ ὄχι ἄλλο... Μὰ τὴν ἁγίαν της εὐχὴν καὶ ἐν φόβῳ θεοῦ ἔκθαμβοι ἐμείναμεν. Μετὰ ὀλίγην ὥραν τὸν ἐξαναλαλήσαμεν, καὶ μὲ μεγάλον κόπον τὸν ἐκαταπείσαμεν καὶ μᾶς ἐδιηγήθη εἰς πλάτος τοὺς χρυσοὺς καὶ ἁγίους της λόγους, τοὺς οἰκείους τῇ ἐμφύτῳ αὐτῆς φρονήσει καὶ περινοίᾳ, καὶ ἁρμόζοντας τῇ πρὸς ἡμᾶς (τὸν ὅλως αὐτῆς καὶ τῶν ἁγίων της νευμάτων ἐξηρτημένον) ζεούσῃ ἀγάπῃ καὶ πατρικῇ φιλοστοργίᾳ καὶ συμπαθείᾳ, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἵλεως ὁ θεός. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 φεβρουαρίου 16.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

164

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετ' εὐλαβείας προλαβόντως ὄντες εἰς Χοτίνιον ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν θεοφρούρητον ὑγιείαν σας ἐχάρημεν· ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ σῇ μακαριότητι καὶ διὰ τὴν ἄφθονον χορηγίαν τῶν πανγίων της εὐχῶν καὶ διὰ τὰς σοφωτάτας καὶ ἐπωφελεστάτας αὐτῆς παρηγορίας καὶ νουθεσίας εἰς τὰ ἐπιπολήσαντα τότε περιστατικὰ πράγματα καὶ τὰς σκυθικὰς ταραχάς. Πῶς δὲν τὴν ἀπεκρίθημεν δὲ τότε εὐθὺς, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι δὲν θέλει μᾶς συνερισθῇ, ἅτε πληροφορημένη ἡ μακαριότης σου τὴν ἄκραν ἡμῶν πρὸς αὐτὴν εὐλάβειαν, καὶ γινώσκουσα καλῶς τὴν ἐκεῖσε πολυμέριμνον καὶ κατώδυνον κατάστασίν μας ἐν οὕτως ἀνωμάλῳ τῶν πραγμάτων φορᾷ, ἥτις καὶ ἐστάθη αἰτία νὰ μὴ ἠμπορέσωμεν νὰ τὴν ἀποκριθῶμεν μέχρι τοῦδε, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συγχωρήσῃ· τώρα ὅμως δεδοξασμένον νὰ εἶναι τὸ πολυύμνητον ὄνομα τοῦ εἰρηνοποιοῦ θεοῦ, ὁποῦ καὶ τὰ πράγματα ἔλαβον τέλος γαλήνιον καὶ εὐτυχὲς, καὶ τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην ἀπελαύσαμεν ὡς ἐπιποθούσαμεν εὔθυμον καὶ ὑγιαίνοντα, ὅνπερ ἄνωθεν περιέποι ὁ κύριος τοῦ λοιποῦ ἐν βαθείᾳ εἰρήνῃ καὶ πολυετεῖ στερεώσει

ὑμετέροις θεοπεσθέσιν εὐχαῖς, αἵτινες χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον.

1728 φεβρουαρίου 16.

Τὰ φίλτατα ἡμῶν καὶ ἐξαιρέτως ὁ βαπτιστικός της εὐλαβέστατα ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν της δεξιάν. Τῆς σῆς μακαριότητος κατὰ πνεῦμα θυγάτηρ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ζωὴ δόμνα.

165

ΡΩΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΗ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν πρὸ ἡμερῶν εὐλαβῶς ἐλάβομεν, καὶ ἐχάρημεν διά τε τὴν πληροφορίαν τῆς θεοφρουρήτου ὑγιείας της, καὶ τὴν ἄφθονον χορηγίαν τῶν πατριαρχικῶν της εὐχῶν· ἀνθ' ὧνπερ καὶ εὐχαριστοῦμεν τὰ μέγιστα. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἀπόκρισις ἄλλου γράμματος ἡμετέρου, κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχομεν ἄλλο τι περισσότερον νὰ γράψωμεν αὐτῇ παρὰ μὲ τὸ νὰ πλησιάζῃ ἡ πάνσεπτος καὶ λαμπρὰ ἑορτὴ τῆς κοσμοσωτηρίου τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως, παρακαλοῦμεν αὐτὸν τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα κύριον ἡμῶν ὅπως ἀξιώσῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα πανηγυρίσαι λαμπρῶς καὶ πανευφροσύνως καὶ ἐφέτος καὶ καθεξῆς εἰς πάμπολλα ἔτη ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐθυμίᾳ διηνεκεῖ. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ πάλιν νὰ ἔχωμεν τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα καὶ πρὸς πληροφορίαν τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγιείας της, καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν πατριαρχικῶν της εὐχῶν, αἵτινες χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἐν Χριστῷ τέκνον καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἀπριλίου 14.

Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη.

166

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν προλαβόντως μετὰ πολλῆς εὐλαβείας ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν θεοφρούρητον ὑγιείαν της ἐχάρημεν· ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς πατριαρχικάς της εὐχὰς καὶ εὐλογίας. Κατὰ τὸ παρὸν δὲ ἄλλο τι νὰ σημειόνωμεν αὐτῇ δὲν ἔχομεν, παρὰ μὲ τὸ νὰ ἐπλησίασεν ἡ λαμπρὰ τοῦ Πάσχα ἑορτὴ, παρακαλοῦμεν αὐτὸν τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα κύριον ἡμῶν ὅπως ἀξιώσῃ τὴν σὴν μακαριότητα ἑορτάσαι ὑγιεινῶς καὶ εὐθύμως, μετὰ πάντων τῶν ὧν ἐφίεται ἀγαθῶν, καὶ ἐφέτος καὶ καθεξῆς εἰς ἔτη πάμπολλα. Τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα καὶ αὖθις νὰ ἔχωμεν παρακαλοῦμεν πρὸς πληροφορίαν τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν ὑγιείας της· ἧς οἱ χρόνοι εἴησαν πολλοί τε καὶ εὐτυχεῖς, αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός. Τῆς σῆς μακαριότητος ἐν κυρίῳ τέκνον καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἀπριλίου 14.

Ζωὴ δόμνα.

167

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετὰ πολλοῦ πόθου καὶ εὐλαβείας ἐλάβομεν, καὶ τὴν ἐφετωτάτην ἡμῖν ὑγιείαν της δι' αὐτῆς μαθόντες ἁπλέτου χαρᾶς ἐνεφορήθημεν· ἔγνωμεν δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πατρικῶς ἅμα καὶ πατριαρχικῶς ἐν εἰλικρινεῖ τῇ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπῃ σημειούμενα, καὶ εὐχαριστοῦμεν τὰ μέγιστα τῇ σῇ μακαριότητι, ἀνθ' ὧνπερ συγχαίρεται ἡμῖν διὰ τὴν ἐκ θείας δίκης κατάπτωσιν τοῦ ἀντάρτου καὶ ἀποστάτου Δημητράσκου Ῥακοβίτζα, τοῦ μυρίοις ἀχαριστίας τρόποις κακεντρεχῶς καὶ κακοτρόπως ἀφηνιάσαντος, τοῦ ἐπιβούλου καὶ μιαροῦ ἀνθρωπαρίου, ὅνπερ θεία δίκη τιμωρὸς παρέδωκεν εἰς χεῖρας μας παραδόξως καὶ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, καὶ εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο ἐμπεσεῖν αὐτὸν παρεσκεύασεν. Ἀθανάτους δὲ ὁμο-

λογοῦμεν τὰς χάριτας διὰ τὰς χρηστὰς αὐτῆς ὑποθήκας καὶ συμβουλὰς, αἷς χριστιανικώτατα, ὅπως τε ἂν ἡμῖν τὸ θεῖον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς συμμαχοίη καὶ τῆς τῶν ἀντικειμένων ἐπηρείας ἀνωτέρους διατηροίη, ἡμῖν ὑποτίθησι· καὶ πρὸς τὸ συμπαθὲς καὶ ἀμνησίκακον οὐ μόνον συμβουλεύει ἀλλὰ καὶ παροτρύνει καὶ παρακαλεῖ εὐμενέστατα, φροντίζουσα πατρικῶς τὴν τιμὴν καὶ ὠφέλειαν καὶ πάντα τὸ πρὸς ἡμᾶς συνοῖσον στοχαζομένη. Καὶ βέβαια δραστικωτάτως ἐνήργησεν ἡ χριστιανικωτάτη αὐτῆς συμβουλὴ καὶ μεσιτεία καὶ, ἅμα τῆς ἐκ τοῦ ὑψηλοτάτου ἡγεμόνος καὶ φιλοστοργοτάτου ἡμῶν πατρὸς σοφωτάτως προγραφείσης ἡμῖν, καιρίως καθήψατο τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ ἀντὶ παντὸς νόμου βασιλικοῦ καὶ πολιτικοῦ (οἵτινες μὲ ὅλον ὁποῦ ἀπαραιτήτως κολάζουσι τοὺς τοιούτους) ἔχομεν καὶ χρηστὰ καὶ χρυσᾶ ὑμῶν παραγγέλματα· καὶ ἅμποτε, καθὼς ἔχομεν πληρεστάτην τὴν ἐξουσίαν νὰ τὸν παιδεύσωμεν θανατηφόρως πρὸς ἀξίαν τῶν μιαρῶν αὐτοῦ ἔργων, νὰ εἴχομεν τὴν ἄδειαν καὶ νὰ τὸν συγχωρήσωμεν· ὅτι οὗτος ὁ ἀσυνείδητος, ὁ παλαιὸς χαΐνης, οὐ μόνον καθ' ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς βασιλείας αὐτῆς ἐκινήθη ἀφρόνως, καὶ ἤδη τὸν κατατρέχουν οἱ ὑψηλότατοι καὶ πολυχρόνιοι αὐθένται διὰ τὸ ἐπίσημον τῆς κακίας καὶ πονηρίας του· πρὸς οὓς καὶ τὴν εἴδησιν ταύτην, ὅτι δηλαδὴ θεία ἐπικουρία τὸν ἔχομεν εἰς χεῖρας μας, ἐδηλοποιήσαμεν, καὶ προσμένομεν τὴν ἐκεῖθεν ἀπόκρισιν.

Τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν καὶ πολλάκις, παρακαλοῦμεν, καὶ πρὸς πληροφορίαν τῆς θεοφρουρήτου ὑγιείας της καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν παναγίων καὶ θεοπειθῶν της εὐχῶν, αἵτινες χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 μαΐου 19.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

168

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετ' εὐλαβείας καὶ χαρᾶς ἁπλέτου ἐλάβομεν καὶ τὰ περὶ τῆς θεοφρουρήτου ὑγιείας της ἐνωτισθέντες, τὸν κύριον

ἐδοξάσαμεν. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ εὐχαριστοῦμεν τὰ μέγιστα τῇ σῇ μακαριότητι διὰ τὰς τερπνὰς εἰδήσεις καὶ χαροποιοὺς ἀγγελίας τῶν σὺν θεῷ τελεσθησομένων εὐκλεῶν γάμων τοῦ ἐκλαμπροτάτου μπεηζαδὲ καὶ περιποθήτου πρωτεξαδέλφου μας, ἐν οἷς ἂν καλὰ καὶ (καθὼς καὶ ὁ ὑψηλότατος καὶ φιλοστοργότατος ἡμῶν πατὴρ ἐμελετοῦσεν, ὡς σημειοῖ ἡ μακαριότης σου) μεγάλην ἔφεσιν καὶ προθυμίαν εἴχομεν καὶ ἡμεῖς νὰ κοινωνήσωμεν τῆς τοιαύτης εὐφροσύνης, ὄχι μόνον δι' ἀκοῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς ὄμμασι καὶ αὐτοπροσώπως· σὰν ὅμως ἡ ἄκρα σύνεσις τῆς ὑψηλότητός του μὲ τὴν σοφωτάτην συμβουλὴν τῆς σῆς μακαριότητος οὕτως ἔκρινεν εὔλογον δι' ἅσπερ προβάλλει αἰτίας ἡ μακαριότης σου, βέβαια τὸ ἐπαινοῦμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἀποφασίζομεν ὅτι οὕτως ἔπρεπε νὰ γίνῃ, καὶ ἐπευχόμεθα νὰ ἀξιώσῃ ὁ ἅγιος θεὸς τὴν ὑψηλότητά του καὶ τῶν ἐπιλοίπων του βλαστῶν νὰ ἀσπασθῇ τοὺς ἐνδόξους στεφάνους. Καὶ προσμένομεν λοιπὸν ἄσμενοι νὰ μάθωμεν τὴν τελείωσιν τοῦ παρόντος τιμαλφεστάτου γάμου, ὁποῦ καὶ περὶ αὐτοῦ ἰδίᾳ νὰ εὐχηθῶμεν. Δὲν ἔχομεν ὅμως ὀλίγην χαρὰν ἀναλογιζόμενοι ὅτι δὲν ἔμεινε κἀνένα κωλύον ὁποῦ νὰ παρατείνῃ πλέον τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐλογημένην ἄφιξιν τῆς σῆς μακαριότητος· ὅθεν ἑκατέρως τερπνότατοι καὶ καταθύμιοι μᾶς εἶναι οἱ τιμαλφέστατοι οὗτοι γάμοι, ὡσὰν ὁποῦ καὶ αὐτοὶ ἀναγκαίως ἀπαιτοῦσαν τὴν παρουσίαν καὶ εὐλογίαν αὐτῆς. Ὧν ἤδη σὺν θεῷ ἁγίῳ τελεσθέντων, φανταζόμεθα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ νὰ ἀπολαύσωμεν ἀμέσως τὰς πατρικὰς καὶ πατριαρχικὰς της εὐχάς, καὶ νὰ ἐμφορηθῶμεν τῆς μακαρίας καὶ θέας καὶ ὁμιλίας, τὴν ὁποίαν εἰς ὅσον ἐπιθυμοῦμεν δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι γνωρίζει ἡ σοφωτάτη αὐτῆς σύνεσις, ὡσὰν ὁποῦ ἀφ' οὗ μᾶς ἐλέησεν ὁ παμβασιλεὺς μὲ τὴν αὐθεντίαν, δὲν ἐπαύσαμεν ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν παρακαλῶμεν, καὶ δεόμεθα νὰ μᾶς δηλοποιήσῃ μόνον πότε εἶναι ὁρισμός της καὶ ποίαν εὐλογημένην ἡμέραν διώρισεν νὰ κινήσῃ αὐτόθεν, ὁποῦ νὰ προστάξωμεν καὶ νὰ προφθάσωμεν τὰ πρὸς ὑποδοχὴν ἀναγκαῖα εἰς τὸ Φωξάνι, καὶ ἀξιοπρεπῶς νὰ τὴν περιποιηθῶμεν ὡς ἐφιέμεθα· διὰ τὸ ὁποῖον καὶ αὖθις τὴν παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν περὶ τούτου πληροφορητικὴν ἀπόκρισιν χωρὶς τινος ὑπερθέσεως.

Ἐχάρημεν δὲ ξεχωριστὰ καὶ διὰ τὴν μὲ τὰ λαμπρὰ στέφανα τῶν νεονύμφων πνευματικὴν συγγένειαν τῆς σῆς μακαριότητος πρὸς τὸν ὑψηλότατον καὶ φιλοστοργότατον ἡμῶν πατέρα, βέβαιοι περὶ τῆς ἄκρας ἀγάπης καὶ

ἐξαιρέτου εὐλαβείας, ὁποῦ πρὸς αὐτὴν ἔχει ἡ ὑψηλότης του ἐπὶ τοῦ παρόντος. Αἱ δὲ σεβάσμιαι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰουνίου 13.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

169

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν καὶ αὖθις μετ' εὐλαβείας ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν θεοφρούρητον ὑγιείαν της λίαν ἐχάρημεν· ἔγνωμεν καὶ τὰ ὅσα καθεξῆς σημειόνει ἡ μακαριότης σου, καὶ ὅτι ἐτελέσθησαν οἱ τίμιοι γάμοι τοῦ ἐκλαμπροτάτου μπεηζαδὲ καὶ περιποθήτου πρωτεξαδέλφου μας, καὶ ἐχάρημεν καὶ ἐπευχήθημεν τοῖς νεονύμφοις μακρότητα ἡμερῶν καὶ πᾶν εἴ τι ἀγαθὸν ἐν εὐζωΐᾳ καὶ εὐτεκνίᾳ μετὰ πολυετοῦς στερεώσεως τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ φιλοστοργοτάτου ἡμῶν πατρός. Εὐχαριστοῦμεν δὲ καὶ διὰ τὸ γεμᾶτον ὁποῦ εἰς τὴν ὑγιείαν ἡμῶν ἔπιεν ἡ μακαριότης σου, ταὐτὸν εἰπεῖν διὰ τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ πατριαρχικὰς εὐλογίας, ἅσπερ καὶ ἀμέσως τοῦ λοιποῦ νὰ ἀπολαύσωμεν περιμένομεν, καὶ νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς μακαρίας θέας καὶ σοφωτάτης σου ὁμιλίας· καὶ, καθὼς προεγράψαμεν, ἀπεκδεχόμεθα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ νὰ μᾶς δηλοποιήσῃ τὴν εὐλογημένην ἡμέραν, καθ' ἣν ἀπεφάσισε νὰ κινήσῃ αὐτόθεν, ὁποῦ νὰ προφθάσωμεν εἰς τὸ Φωξάνι τὰ πρὸς ὑποδοχὴν ἀναγκαῖα· αἱ δὲ σεβάσμιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰουνίου 17.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

170

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὴν ὅσην χαρὰν προεξένησεν ἡμῖν ἡ σεβασμία ἐπιστολὴ τῆς σῆς μακαριότητος καὶ διὰ τὴν θεοφρούρητον ὑγιείαν της, καὶ διὰ τὸν εἰς τὰ ὧδε εὐλογημένον ἐρχομόν της, ὁποῦ σημειοῖ ἡ μακαριότης σου, ἀνεφικτὸν εἶναι νὰ τὴν περιγράψωμεν· ἀρκεῖ ὅμως εἰς πληρεστάτην αὐτῆς πληροφορίαν ἡ πατρική της πρὸς ἡμᾶς στοργὴ καὶ ἡ κατ' ἐξαίρετον λόγον πρὸς αὐτὴν εὐλάβειά μας, καὶ ἐξ ἀρχῆς ἄκρα ἀγάπη καὶ ὑπερβολικὸς πόθος ὁποῦ ἠξεύρει πῶς ἔχομεν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ τοιούτου ἐφετοῦ.

Καὶ ἰδοὺ ὁποῦ μάλα προθύμως στέλνομεν τὸν ἐντιμότατον ἡμέτερον ἄρχοντα πρώην μέγαν παχάρνικον κὺρ Γαβριὴλ, διὰ νὰ ἐννοιασθῇ πάντα τὰ καθ' ὁδὸν χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα τῆς σῆς μακαριότητος, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ νὰ ἐπιστατήσῃ καὶ νὰ κοπιάσῃ εἰς τὰ κατὰ τὸν Γαλατᾶν νεοκτισθέντα ὁσπίτια, διὰ τὴν ἄνεσιν τῆς σῆς μακαριότητος ἐκρίναμεν εὔλογον νὰ ἀπολαύσῃ καὶ πρῶτος τῶν ἄλλων ἀρχόντων μας τὰς παρ' αὐτῆς πατριαρχικὰς εὐλογίας· μεθ' οὗ ἐδωρίσαμεν καὶ τὸν ἡμέτερον ἄρχοντα δεύτερον κόμισον διὰ τὴν φροντίδα καὶ μόνην τῆς ὁδοιπορίας της· ὁ ὁποῖος, ἅτε πρακτικὸς περὶ τούτων, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ὑπηρεσίας του, ἐλπίζομεν νὰ τὴν δουλεύσῃ· καὶ εἰ μὲν φανῶσι πρὸς τὴν ἐπάξιον ὑποδοχὴν τῆς σῆς μακαριότητος ἱκανοί, τῷ θεῷ χάρις· εἰ δέ γε πολὺ τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἡμῶν ἐφέσεως κατόπιν ἀπολειφθήσονται, παρακαλοῦμεν ἡ πρὸς ἡμᾶς πατρική της ἀγάπη νὰ κινήσῃ καὶ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰ ἐλλιπῆ, ἀντὶ πάντων ἐπιμετροῦσα τὸν πολὺν ἡμῶν πόθον καὶ τὴν ἄκραν εὐλάβειαν ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτήν.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· εἴη δ' αὐτῇ θεὸς ἀρωγὸς καὶ τῆς ὁδοῦ καθηγούμενος, ἡμῖν δὲ παράσχοι καὶ τὴν τελειοτέραν χαρὰν τῆς αὐτοπροσώπου καὶ θέας καὶ ὁμιλίας της καὶ τὴν ἄμεσον ἀπόλαυσιν τῶν παναγίων της εὐχῶν, αἵτινες χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰουνίου 18.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

171

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ περιγράψωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι πόσον δυσφόρητος ἡμῖν ἀνεφάνη ἡ στέρησις, αὐτῆς, ὅτι ἀπολαμβάνοντες ὁσημέραι τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, μεγάλην χαρὰν καὶ παραμυθίαν εἴχομεν καὶ διὰ νὰ μὴ λογιάσῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὅτι τὰ τοιαῦτα εἶναι τζερεμόνιες καὶ κολακεῖες, μήτε ἐδύνατο τὸ στόμα μας νὰ ὑπαγορεύσῃ γράμματα πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, παρὰ μόνον ὅσον ὁποῦ ἐρωτούσαμεν ἂν ἴσως τὰ τῆς ὁδοιπορίας αὐτῆς προβαίνουσι κατ' εὐαρέστησιν αὐτῆς. Τώρα ὅμως ὁποῦ ἀπὸ βασιλευούσης μᾶς ἦλθασι καλαράσηδες, μὲ τὸ νὰ ἔφεραν τὰ παρόντα γράμματα πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, δὲν ἐλείψαμεν καὶ ἡμεῖς νὰ γράψωμεν τὸ παρὸν, καὶ νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὰς μετ' ἄκρας υἱϊκῆς εὐλαβείας προσαγορεύσεις μας, παρακαλοῦντες νὰ μὴ μᾶς ἀμνημονῇ εἰς πάσας τὰς πρὸς τὸν κύριον ἱερεπραξίας αὐτῆς, καὶ θέλομεν εὐχαριστῇ κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, εὑρισκόμενοι πάντοτε εἰς τὰ πατρικὰ αὐτῆς προστάγματα ἑτοιμότατοι.

Θέλει ἠξεύρῃ καὶ τοῦτο ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὅτι τὸν κιγιμὲν ὁποῦ ἐγράψαμεν τῷ ἐνδοξοτάτῳ μπεγιλικτζῇ ἐφέντῃ, τὸν ἐδέχθη μετὰ πολλῆς χαρᾶς, καὶ εἶπε μυρίους ἐπαίνους καὶ ἐγκώμια διὰ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· ὁ δὲ ἅγιος θεὸς διὰ τῶν παναγίων αὐτῆς εὐχῶν νὰ μᾶς καταξιώσῃ νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ αὖθις τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ὑγιᾶ καὶ εὔρωστον κατὰ τὸν ἀνείκαστον πόθον μας, διὰ νὰ ἐμφορούμεθα αὐτοπροσώπως τῶν ἱερῶν εὐχῶν καὶ πατρικῶν αὐτῆς εὐλογιῶν. Ἕως τόσον δὲ παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν συχνὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, δηλωτικὰ τῆς ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας καὶ τῶν πατρικῶν αὐτῆς εὐχῶν, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1728 Ἰουνίου 18.

Μακαριώτατε δέσποτα, μᾶς ἦλθε καὶ αὐτὴ ἡ εἴδησις· εἰς τὸ Σουβέτζ

ἔκαμε νίκας ἡ κραταιὰ βασιλεία κατὰ τῶν Ἀράβων, καὶ ἐστερεώθη εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἐκείνου τοῦ μέρους· καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι θέλει καλοφανῇ αὐτὴ ἡ νίκη, καὶ μάλιστα ὁποῦ, ὅταν εἶναι καταδασμένοι οἱ ἐκ τῶν Ἀράβων σκληραύχενες, ἔχουσιν ἡσυχίαν καὶ τὰ περὶ τὴν ἁγίαν πόλιν.

Ἐμάθομεν ὅτι νὰ ἀπέθανε μὲ φυσικὸν θάνατον καὶ ὁ Ἀλτὶλ Γκιράϊ σουλτάνος, τοῦ ὁποίου καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὀλίγον δὲν μᾶς ἐφόβισε τὸν ἀπερασμένον χειμῶνα. Οἱ ἀποστάται ὅτι ἔχουν κακὰ τέλη εἶναι ἀναντίρρητον.

Μὲ τὴν ἁγίαν της εὐχὴν σχεδὸν ἀναιρέθη καὶ ἐξαλείφθη ὄχι χωρὶς ἔξοδα ὁ μαλτικιανὲς τοῦ ἅλατος.

Διὰ παράρτημα ἂς φανερώσωμεν καὶ τοῦτο ὅτι ὁ γλυκύτατός μας υἱός, ὁ δοῦλος της, Ἀλέξανδρος δὲν θέλει οὔτε νὰ ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ βαρέως ἀναστενάζει διὰ τὴν ἀποδημίαν τῆς μακαριότητός της· καὶ, διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσωμεν, δὶς τὴν ὥραν τὸν σχολάζομεν. Ἡ φιλτάτη δόμνα μας εὐλαβῶς προσκυνεῖ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, μετὰ τῶν παμφιλτάτων τέκνων μας, καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινοφρόνως ἀσπάζονται. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

172

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν εὐλαβῶς ἐλάβομεν, καὶ βεβαιωθέντες δι' αὐτῆς χωρὶς τινος ἀμφιβολίας ὅτι ἡ ὑμετέρα μακαριότης ἐπέρασε τὸ ἐδῶθεν μέρος τοῦ Φωξανίου, καὶ ὅτι ὅσον οὔπω μέλλομεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν μακαρίαν αὐτῆς θέαν καὶ ὁμιλίαν, ἐχάρημεν θύσαντες τῷ θεῷ χαριστήρια. Ἠλπίζομεν ὅμως μὲ πολλὴν ἔφεσιν κατὰ τὴν παροῦσαν ἑορτὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων μὲ τὴν παρουσίαν τῆς σῆς μακαριότητος νὰ πανηγυρίσωμεν, ὡς ἔθος, καὶ νὰ εὐθυμήσωμεν φαιδρότερον ἐν τῷ κατὰ τὴν Τζεταζούγιαν μοναστηρίῳ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπετύχαμεν τοῦ σκοποῦ, ἀν-

εβάλαμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἐν τῇ πανηγύρει ταύτῃ σηνήθη καὶ ἐτήσιον εὐθυμίαν νὰ γίνῃ μὲ τὸν ἐρχομὸν τῆς μακαριότητός της, ἥτις ἐρχομένη σὺν θεῷ θέλει μεσολαβήσῃ, καὶ θέλει μᾶς ἀγαπήσῃ μὲ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἂς εἶναι καὶ παρὰ γνώμην τους ἡ ἀναβολὴ αὕτη τῆς εἰς τιμὴν καὶ δόξαν αὐτῶν νενομισμένης εὐθυμίας.

Ἡ ἐκλαμπροτάτη καὶ φιλοστοργοτάτη ἡμῶν μήτηρ μετὰ τῆς παμφιλτάτης ἡμῶν δόμνας καὶ πάντων τῶν ἡμῶν φιλτάτων μετ' εὐλαβείας ἀσπάζονται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν, καὶ ἀπαξάπαντες μετὰ πολλοῦ πόθου ἀπεκδέχονται νὰ τὴν ἀπολαύσουν, ἐξαιρέτως δὲ ὁ βαπτιστικός της καὶ τὸ ἄλογόν του ἑτοίμασε πρὸ ἡμερῶν καὶ ὅλον πρὸς τὸ μέρος τοῦ Γαλατᾶ βλέπει, διὰ νὰ ἰδῇ καὶ νὰ μάθῃ τὸν ἐρχομόν της, καὶ νὰ προσδράμῃ εἰς ἀπάντησιν καὶ προσκύνησίν της. Αἱ δὲ σεβάσμιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 Ἰουνίου 28.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

173

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Δύο ἱερὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἀπὸ 26 καὶ 27 τοῦ παρελθόντος γεγραμμένα μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν· ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σημειούμενα καὶ ὅτι, θεοῦ συναντιλαμβάνοντος, κατευοδώθη ἡ ὑμετέρα μακαριότης ἕως Φωξανίου μὲ ἄκραν ὑγιείαν καὶ εὐρωστίαν, καὶ ἐχάρημεν καὶ διὰ τοῦτο οὐ μετρίως, καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν διατηροῦντα καὶ κατευοδώσαντα αὐτὴν ἅγιον θεὸν, οὗτινος δεόμεθα ἵνα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἀνωτέραν πάσης ἀντικειμένης περιπετείας.

Τώρα περιμένομεν νὰ μάθωμεν καὶ τὸ εἰς Γιάσιον κατευόδιον αὐτῆς

διὰ νὰ χαρῶμεν ἐπιπλέον · παρακαλοῦμεν μόνον κατὰ πολλὰ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ὡς σεβασμιώτατον ἡμῶν πατέρα νὰ μᾶς ἔχῃ θηνεκῶς εἰς τὴν πατρικὴν αὐτῆς μνήμην, καὶ νὰ μᾶς ὑποστηρίζῃ συνεχῶς διὰ τῶν ἱερῶν καὶ θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν, καὶ θέλομεν εὐχαριστῇ κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, εὑρισκόμενοι διὰ παντὸς ἑτοιμότατοι εἰς τὰς πατρικὰς αὐτῆς προστηγάς.

Καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχομέν τι νὰ γράψωμεν καὶ τῷ ἐκλαμπροτάτῳ Γρηγοράσκῳ βόδᾳ, τῷ ὡς υἱῷ μᾶς περιποθήτῳ, διὰ μέσου τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν καὶ πατρικῶς περιπτυσσόμεθα τὴν αὐτοῦ ἐκλαμπρότητα.

Ἡ φιλτάτη δόμνα μας μετὰ τῶν παμφιλτάτων μας τέκνων εὐλαβῶς προσκυνοῦσι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινοφρόνως ἀσπάζονται. Ἄλλο τι νεώτερον κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, παρὰ μόνον καὶ πάλιν τὴν παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν συχνὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί · τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 Ἰουλίου 3.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

174

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μὲ τὸ νὰ μὴ δύνωμαι, τό γε νῦν ἔχον, σεβασμιώτατέ μοι πάτερ καὶ δέσποτα, νὰ προσφέρω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, κατὰ τὸ εἰωθὸς καὶ κατὰ τὸ χρέος μου τὸ ἀπαραίτητον, αὐτοπροσώπως τὴν μετ' ἄκρας υἱϊκῆς εὐλαβείας προσκύνησίν μου καὶ νὰ ἀπολαύσω τῆς σεβασμιωτάτης καὶ ἐρασμιωτάτης μοι αὐτῆς θέας, ναὶ μὴν καὶ νὰ ἐμφορηθῶ τῶν πατρικῶν εὐχῶν καὶ δεσποτικῶν αὐτῆς εὐλογιῶν, ἠναγκάσθην νὰ γράψω τὸ παρὸν ταπεινὸν, ἀλλ' εὐλαβείας πλῆρες γράμμα μου, καὶ νοερῶς μετὰ πολλῆς ὑπο-

κλίσεως νὰ προσκυνήσω τὴν μεγίστην αὐτῆς μακαριότητα καὶ νὰ ἀσπασθῶ τὴν σεβασμίαν καὶ ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν, δεόμενος θερμῶς τῆς δεσποτικῆς αὐτῆς εὐμενείας νὰ μὲ ἔχῃ καὶ καθεξῆς εἰς τὴν πατρικὴν αὐτῆς ἀγάπην καὶ εὔνοιαν, καὶ νὰ μὲ προστάξῃ εἰς κἀμμίαν δούλευσιν αὐτῆς, καὶ θέλει μὲ εὕρῃ ἑτοιμότατον καὶ προθυμότατον εἰς πάντα τὰ δεσποτικὰ αὐτῆς προστάγματα κατὰ τὸ ἐφικτόν μοι.

Ἡ παμφιλτάτη μοι σύζυγος καὶ ἐν Χριστῷ αὐτῆς θυγάτηρ πανευλαβῶς προσκυνεῖ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινοφρόνως ἀσπάζεται. Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος πρὸς παραμικρὰν ἀπόδειξιν τῆς πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εὐλαβητικῆς ὑποκλίσεώς μου ; αἱ δὲ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς της ταπεινότατος δοῦλος.

1728 ἰουλίου 5.

Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος.

175

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἀπὸ τῆς 3 τοῦ ἐνεστῶτος γεγραμμένον ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα, καὶ ὅτι, θεοῦ συναντιλαμβανομένου, κατευοδώθη ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὑγιὴς καὶ εὔθυμος εἰς Γιάσιον, καὶ τὴν ἐδέχθη ὁ ἐκλαμπρότατος Γρηγοράσκος βόδας, ὁ περιπόθητός μοι υἱός, μετ' ἄκρας υἱϊκῆς εὐλαβείας καὶ ἀγάπης καὶ μετὰ τῆς ὀφειλομένης αὐτῇ τιμῆς καὶ δεξιώσεως, καὶ ἐχάρημεν διὰ τοῦτο οὐ μετρίως, καὶ εὐχαριστήσαμεν ἐκ καρδίας τῷ διατηροῦντι καὶ κατευοδώσαντι αὐτὴν ἁγίῳ θεῷ. Ταύτην τὴν χαροποιὸν ἀγγελίαν, τὴν ἐπληροφορήθημεν καὶ ἀπὸ τῶν τιμίων υἱϊκῶν γραμμάτων τῆς ἐκλαμπρότητός του, καὶ ὁλοψύχως

καὶ πατρικῶς τὸν εὐχήθημεν. Ἂς ἔχῃ καὶ ἡ ἐκλαμπρότης του τὰς ἱερὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, τὰς ὁποίας παρακαλοῦμεν νὰ μὴν τὰς στερούμεθα καὶ ἡμεῖς, οἱ κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τρόπον ἑτοιμότατοι εἰς τὰ δεσποτικὰ αὐτῆς νεύματα καὶ πατρικὰ προστάγματα, ὡσὰν ὁποῦ ἀείποτε εἰσακούονται εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ, καὶ θέλομεν εὐχαριστῇ κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι.

Ἡ φιλτάτη δόμνα μας μετὰ τῶν παμφιλτάτων μας τέκνων εὐλαβῶς προσκυνοῦσι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινοφρόνως ἀσπάζονται. Παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ ἔχωμεν καὶ αὖθις συχνὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα καὶ πατρικὰ προστάγματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν διὰ παντὸς ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰουλίου 8.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

176

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἀπὸ τῆς 9 τοῦ ἐνεστῶτος γεγραμμένον ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μεθ' ὅσης πλείστης ἀγαλλιάσεως ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς πλουσίας καὶ ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα, καὶ αὖθις εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, ὁποῦ περιγράφει κατεκτάδην καὶ ἐπὶ λεπτοῦ τό τε εἰς τὰ αὐτόθι σὺν θεῷ κατευόδιον αὐτῆς καὶ τὴν μετὰ τῆς προσηκούσης υἱϊκῆς εὐλαβείας καὶ τιμῆς ἀποδοχὴν αὐτῆς παρὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου Γρηγοράσκου βόδα, τοῦ περιποθήτου μας υἱοῦ, καὶ ὡσὰν νὰ εἴμεσθεν συνοδοιπόροι τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, οὕτως ἀπὸ καρδίας ἐχάρημεν, καὶ χάρις τῷ ἁγίῳ θεῷ ὁποῦ ηὐδόκησε νὰ ἀκολουθήσουν πάντα κατὰ θέλησιν

καὶ ἀρέσκειαν αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἔφεσιν. Ἂς ἔχῃ τὰς ἱερὰς εὐχὰς τῆς ὑμετέρας μακαριότητος καὶ ὁ περιπόθητός μας υἱὸς δι' αὐτὴν ταύτην τὴν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἄκραν υἱϊκὴν εὐλάβειαν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ ἐκλαμπρότης αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν σοφωτάτων παραινέσεων καὶ πατρικῶν συμβουλῶν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν θέλει φέρεται καὶ πρὸς ἡμᾶς μετὰ πλείονος καὶ θερμοτέρας υἱϊκῆς εὐλαβείας, καθὼς καὶ ἡμεῖς πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐκλαμπρότητα μετὰ πάσης πατρικῆς φιλοστοργίας καὶ ἀγάπης φερόμεθα, οὗ ἕνεκα εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι.

Ἐχάρημεν κατὰ πολλὰ καὶ διὰ τὴν μελετωμένην σύστασιν τοῦ αὐτόθι σχολείου· διὸ παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ σταθῇ ἐπίμονος καὶ εἰς αὐτὸ τὸ κοινωφελὲς ἐπιχείρημα αὐτῆς διὰ νὰ κυρωθῇ μὲ πᾶσαν ἀσφάλειαν, καὶ θέλει μᾶς καλοφανῇ.

Ἡ φιλτάτη δόμνα μας μετὰ τῶν παμφιλτάτων τέκνων μας εὐλαβῶς προσκυνοῦσι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινοφρόνως ἀσπάζονται. Ἂς ἔχωμεν τοίνυν, παρακαλοῦμεν, καὶ καθεξῆς συχνὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα καὶ πατρικὰ προστάγματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ αὐτῆς ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἶησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰουλίου 14.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

177

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ προσκυνητὸν καὶ σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μεγίστης μακαριότητος αὐχενοκλινῶς καὶ χερσὶν ὑπτίαις δεξάμενος, καὶ πληροφορηθεὶς τήν τε ἀκριβεστάτην μοι ὑγιείαν (ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ καθεξῆς ἀμετάπτωτον) καὶ εἰς τὸ αὐτόθι ἐπιθυμητόν μοι αὐτῆς κατευόδιον ἀπὸ βαθέων καρδίας ὑπερεχάρημεν, καὶ τὸν διατηροῦντα καὶ κατευοδώσαντα

αὐτὴν μέγαν θεὸν ἐδόξασα. Ἔγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενα ὄντα παραστατικὰ τῆς πρὸς ἐμὲ τὸν δοῦλον καὶ πνευματικὸν αὐτῆς υἱὸν πατρικῆς ἀγάπης καὶ δεσποτικῆς εὐνοίας αὐτῆς· οὗ ἕνεκα μὴν ὄντας ἱκανὸς οὔτε διὰ λόγου, οὔτε διὰ γραφίδος νὰ ἀποδώσω τὴν κατ' ἀξίαν εὐχαριστίαν τῇ ὑμετέρᾳ σοφωτάτῃ μακαριότητι, δέομαι μόνον καὶ αὖθις ἐκτενῶς τοῦ ἁγίου θεοῦ νὰ πολυετῇ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ πολυχρονίῳ διαμονῇ καὶ εἰρηνικῇ καταστάσει, διὰ νὰ ἀπολαμβάνω πάντοτε τάς τε παναγίους εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ τὴν αὐτὴν δεσποτικὴν αὐτῆς εὔνοιαν εὑρισκόμενος κἀγὼ κατὰ τὸ ἐφικτόν μοι ἀείποτε ὑπόχρεως καὶ προθυμότατος δοῦλος εἰς πάσας τὰς δεσποτικὰς προσταγὰς τῆς ὑμετέρας πανσόφου μακαριότητος, ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μεγίστης μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας πανσόφου μακαριότητος ἐν Χριστῷ υἱὸς καὶ εὐλαβέστατος δοῦλος.

1728 ἰουλίου 14.

Καὶ κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἶπα τοῦ ἄρχοντος ἄγα καὶ τοῦ ἄρχοντος γραμματικοῦ ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀρχοντισσῶν αὐτῶν τὰς ἁγίας εὐχάς, καὶ δουλικῶς προσκυνοῦν τὴν μακαριότητά της καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινοφρόνως ἀσπάζονται.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

178

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Μὲ τὸ νὰ ἔτυχε νὰ περάσῃ ἀπ' ἐδῶ ἕνας λιπκᾶνος τοῦ ἐκλαμπροτάτου Γρηγοράσκου βόδα, τοῦ περιποθήτου μοι υἱοῦ, καὶ ἐγράψαμεν τῇ ἐκλαμπρότητί του δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν καὶ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὸ παρὸν εὐλαβείας μεστὸν γράμμα μας, τὸ μὲν διὰ νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὰς ὀφειλομένας υἱϊκὰς προσαγορεύσεις μας καὶ νὰ παραμυθήσωμεν τὴν ἀθυμίαν τῆς καρδίας μου, ὁποῦ ἔχει διὰ τὴν στέρησιν τῆς αὐτοπροσώπου σεβασμίας θέας καὶ ἡδυτάτης συνομιλίας τῆς ὑμετέρας μακαριότητος· τὸ

δὲ καὶ διὰ νὰ ἐρωτήσωμεν περὶ τῆς ἐφετωτάτης ὑγιείας αὐτῆς, τὴν ὁποίαν νὰ διαφυλάττῃ ὁ κύριος διὰ παντὸς ἀμετάπτωτον. Παρακαλοῦμεν τοίνυν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μᾶς δηλοποιήσῃ τὰ περὶ τῆς ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας, καὶ ἂν ἴσως ἕως τώρα ἡ συνήθης αὐτῇ ποδαλγία δὲν τῆς ἔδωσε κἀμμίαν ἐνόχλησιν, ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς πολλὴν ἔννοιαν, καὶ κατὰ πολλὰ θέλομεν εὐχαριστῇ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, εὑρισκόμενοι πάντοτε εἰς τοὺς πατρικούς αὐτῆς ὁρισμοὺς ἑτοιμότατοι, ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰουλίου 21.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

179

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ προσκυνητὸν καὶ σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος ἀσπασαμένη πανευλαβῶς ἐδέχθην, καὶ λίαν ἐχάρην διὰ τὴν ὑγιείαν καὶ εἰς τὸ αὐτόθι σὺν θεῷ κατευόδιον τῆς ὑμετέρας μακαριότητος. Ὁ ἅγιος θεὸς νὰ πολυετῇ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν πάντοτε τὰς πλουσίας πατρικὰς εὐχὰς καὶ δαψιλεστάτας αὐτῆς εὐλογίας, ἐπειδὴ γνωρίζει καλότατα ἡ ὑμετέρα σοφωτάτη μακαριότης μὲ πόσην ἄκραν υἱϊκὴν εὐλάβειαν ὑπόκλισίν τε καὶ θερμὴν ἀγάπην φέρεται ἀνέκαθεν ὁ ὑψηλότατός μοι αὐθέντης πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα εἰς τόσον ὁποῦ δὲν περνᾷ ἡμέρα, σεβασμιώτατε πάτερ, ὁποῦ νὰ μὴν ἐνθυμηθῇ ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης τὸ σεβάσμιον καὶ περικλεὲς ὄνομα καὶ τὴν σοφωτάτην ὁμιλίαν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος. Δι' ὅσα δὲ ἄλλα σημειοῖ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς γράμματι, ἐπειδὴ προέρχονται ἀπὸ μόνης τῆς ἐμφύτου καλοκαγαθίας, πατρικῆς τε ἀγάπης καὶ ἄκρας εὐμενείας ὁποῦ ἔχει ἡ ὑμετέρα μακαριότης πρὸς τὸν ὑψηλότατόν μοι αὐθέντην, ἄλλο δὲν λέγω παρὰ καὶ πάλιν ἂς εἶναι πολύχρονος ἡ ὑμετέρα μακαριότης. Τὰ παμφίλτατά μοι τέκνα δουλικῶς προσκυνοῦσι

τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινῶς ἀσπάζονται· ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος ἐν Χριστῷ θυγάτηρ.

1728 Ἰουλίου 21.

Σμαράγδα δόμνα.

180

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα, καὶ ὅτι διὰ τῆς πατρικῆς κηδεμονίας καὶ ἐπιμελείας τῆς ὑμετέρας μακαριότητος καὶ τῆς προηγουμένης μετὰ πολλῆς προθυμίας κλίσεως καὶ συγκατανεύσεως τοῦ περιποθήτου μας υἱοῦ ἐκλαμπροτάτου Γρηγοράσκου βόδα ἀπεφασίσθη καὶ ἦλθε σὺν θεῷ εἰς ἔκβασιν ἡ σύστασις τῶν αὐτόθι τριῶν σχολῶν, καὶ ἡ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασις καὶ ἀνανέωσίς των, τῆς ἑλληνικῆς δηλονότι, σλαβονικῆς τε καὶ μολδαβικῆς· καὶ διὰ πάντα ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν, καὶ ὑπερεπαινέσαμεν καὶ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα διὰ τὴν τοιαύτην της πατρικὴν συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς ἐπιδόσεως καὶ κατ' ἀρετὴν προκοπῆς τῶν αὐτόθι χριστιανῶν, καὶ τὸν περιπόθητόν μας υἱόν, ὅπου κατ' ἔνθεον ζῆλον ἐκάματε ἔργον θεοφιλὲς καὶ κοινωφελὲς καὶ πολλῶν εὐφημιῶν πρόξενον, καὶ μᾶς ἐχαροποίησε καὶ ἡμᾶς οὐ μετρίως· ὧν ἕνεκα καὶ εὐχαριστοῦμεν κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι καὶ μένομεν διὰ παντὸς ὑπόχρεως εἰς τὰ πατρικὰ αὐτῆς προστάγματα. Ἃς ἔχῃ τὴν εὐχὴν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος καὶ τὴν εὐχήν μας ὁ περιπόθητός μας υἱός.

Ἡμεῖς τοίνυν, κατὰ τὸν ὁρισμὸν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, οὐ μόνον ἄδειαν ἐδώκαμεν τῷ ἐνταῦθα διατρίβοντι λογιωτάτῳ κὺρ Ἀντωνίῳ

διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ αὐτόθι ἀπαραιτήτως· ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα τῆς ὁδοιπορίας του τὸν ἐπρομηθεύσαμεν καὶ τὸν ἐκινήσαμεν· καὶ μόνον ὁ ἅγιος θεὸς δι' ἱερῶν εὐχῶν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος νὰ ἐπιχορηγῇ τῷ περιποθήτῳ μας υἱῷ ἄκραν ὑγιείαν καὶ εὐτυχίαν, διὰ νὰ μείνῃ τοῦτο τὸ θεοφιλὲς ἔργον εἰς πολλὰς κυκλικὰς περιόδους μόνιμον καὶ ἀπερίτρεπτον.

Παρακαλοῦμεν τοίνυν κατὰ πολλὰ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν συχνὰ ἱερὰ γράμματα καὶ πατρικὰ προστάγματα διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντὶ, τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ἰουλίου 30.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

181

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Ἡ αἰτία τοῦ παρόντος μου δὲν εἶναι ἄλλη παρὰ πρῶτον μὲν νὰ ἀποδώσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὰς μετ' ἄκρας ὑγιείας υἱϊκὰς προσαγορεύσεις μας, καὶ νὰ ἐρωτήσωμεν τὰ περὶ τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν ὑγιείας, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος διὰ παντὸς ἀμετάπτωτον· δεύτερον δὲ νὰ δηλοποιήσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὅτι, ἐπειδὴ περὶ μιᾶς ὑποθέσεως ἐγράψαμεν τῷ περιποθήτῳ μας υἱῷ ἐκλαμπροτάτῳ Γρηγοράσκῳ βόδᾳ, ἐπάνω εἰς τὰ γκιοῦρα γκέντζιουμ [1], παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ συντύχῃ μὲ τὴν ἐκλαμπρότητά του νὰ προστάξῃ νὰ λείπουν οἱ Μπογδάνοι ἀπὸ τὲς τοιαῦτες ἀδικίες· καὶ, διὰ νὰ μὴν πονοκεφαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, ἰδοὺ ὅπου στέλνομεν τὸ ἴσον τοῦ γράμματός μας νὰ τὸ στοχασθῇ, καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν πατρικὴν αὐτῆς συγγνώμην ὅπου τὴν ἐνοχλοῦμεν.

Ἂς ἔχωμεν τοίνυν, παρακαλοῦμεν, καὶ συχνὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα

1. *Jura gentium.*

καὶ πατρικὰ προστάγματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 αὐγούστου 1.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

182

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετὰ πλείστης εὐλαβείας ἐλάβομεν, ἐξ οὗ γνόντες ὅτι ἠνοχλεῖτο πάλιν ἀπὸ τὰ ἀρθριτικὰ πάθη, ἀπὸ μὲν τὸ ἕνα μέρος ἐλυπήθημεν ὀὐ μετρίως, διότι ἡ ὑγιεία τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἶναι ἀναγκαία καὶ κοινωφελὴς καὶ ἐξαιρέτως εἰς ἡμᾶς ἐρασμία καὶ περιπόθητος· ἀπὸ τὸ ἄλλο ὅμως, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐνόχλησις τοῦ τοιούτου πάθους εἶναι ἀπαραίτητος, ἐπαρηγορήθημεν ὁποῦ ἦλθε (ὡς σημειόνει) μὲ μετριότητα, καὶ χάρις τῷ ἁγίῳ θεῷ· πλὴν παρακαλοῦμεν, ἂν καὶ οἱ πόνοι εἶναι ὀλίγοι, νὰ μὴν ἐπιστατῇ ἡ ὑμετέρα μακαριότης εἰς τὰς οἰκοδομὰς καὶ ἄλλα κοπιαστικά, διότι κοπιάζοντας ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ τὴν ἐνοχλήσουν καὶ περισσότερον. Ἐδέχθημεν εὐλαβῶς καὶ τὰς ἱερὰς καὶ πατρικάς της εὐχὰς καὶ εὐλογίας, καὶ εὐχαριστοῦμεν κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι.

Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς γράμματι σημειούμενα, ὅτι ὁ ἐκλαμπρότατος Γρηγόριος βόδας καὶ ἡμέτερος ἀνεψιὸς καὶ ὡς υἱὸς παμφίλτατος συντρέχει καὶ συνεργεῖ προθύμως εἰς τὰ πρὸς σύστασιν καὶ βοήθειαν τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, καὶ χαιρόμεθα καὶ κατὰ τοῦτο· ἂς ἔχῃ καὶ ἡ ἐκλαμπρότης του τὰς ἱερὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, τὰς ὁποίας παρακαλοῦμεν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ἀπολαμβάνωμεν καὶ ἡμεῖς δαψιλῶς, ὡς παντὸς ἄλλου ἡμῖν ποθεινοτέρας καὶ ἐπίπροσθεν ἀγομένας.

Τὸ σεβάσμιον αὐτῆς διεξήλθομεν ἐσκεμμένως, περιορῶντες καὶ τὸ ὄπισθεν τοῦ φύλλου, πλὴν δὲν εἴδαμεν πουθενὰ νὰ σημειόνῃ τὴν περιπό-

θητον πρὸς ἡμᾶς ἐπάνοδον τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ὅθεν παρακαλοῦμεν δι' ἑτέρου νὰ ἔχωμεν τὴν χαροποιὸν ταύτην εἴδησιν προηγουμένης τῆς ἄλλης, ἥτις ἐστὶν ἡ τῆς τελείας ἐπαναλήψεως τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετωτάτης ἡμῖν ὑγιείας αὐτῆς.

Ἐντεῦθεν νέον τι ἀξιόλογον νὰ σημειώσωμεν δὲν ἔχομεν. Ἡ φιλτάτη δόμνα μας καὶ τὰ φιλτατα τέκνα μας εὐλαβῶς προσκυνοῦσι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ ἀσπάζονται τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ· αἱ δὲ ἱεραὶ καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ ἀρωγαὶ ἡμῖν ἐν βίῳ παντί. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 αὐγούστου 9.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

183

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδεχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι.

Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα, καὶ δι' ὅσα μὲν ἦσαν εἰς ἀπόκρισιν ἡμετέρων προγεγραμμένων, δὲν βαρύνομεν τὰς σεβασμίους αὐτῆς ἀκοὰς καὶ αὖθις μὲ ταυτολογίαν. Δι' αὐτὸ δὲ ὁποῦ ὁρίζει ὅτι μελετᾷ θεοῦ συναντιλαμβάνοντος πρὸς τὰ τέλη τοῦ ἐνεστῶτος νὰ κινήσῃ αὐτόθεν ἡ ὑμετέρα μακαριότης, πόσον διψῶμεν τὸν ἐνταῦθα ἐρχομὸν καὶ τὴν ἐφετωτάτην ἡμῖν παρουσίαν της! Ὁ ἅγιος θεὸς μόνον διὰ τῶν παναγίων της εὐχῶν νὰ μᾶς καταξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐν τάχει ὑγιαίνουσαν καὶ εὐφραινομένην. Παρακαλοῦμεν μόνον τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ μᾶς σημειώσῃ χωρὶς ἀργοπορίαν μίαν βεβαιοτέραν εἴδησιν διὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔχει σκοπὸν νὰ ἀπαίρῃ αὐτόθεν, διὰ νὰ ἠξεύρωμεν νὰ στελλωμεν κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ αὖθις ἄρχοντά μας εἰς προσκύνησιν

καὶ προϋπάντησιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μὲ πᾶσαν προσήκουσαν προετοιμασίαν.

Ἐχάρημεν ἐπὶ τούτοις καὶ διὰ τὰς χαροποιοὺς ἀγγελίας ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἄμποτες νὰ εὐδοκήσῃ ὁ ἅγιος θεὸς τοιαῦτα πάντοτε χαροποιὰ μηνύματα νὰ τῆς ἔρχωνται. Παρακαλοῦμεν τοίνυν νὰ ἔχωμεν καὶ αὖθις ἱερὰ αὐτῆς γράμματα καὶ πατρικὰ προστάγματα διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἶησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 αὐγούστου 21.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

184

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ λίαν εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα, καὶ ὅτι πάλιν ἀπροσδοκήτως καὶ μετὰ σφοδροτέρας ῥώμης ἐπανέδησαν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὰ ῥευματικὰ πάθη, καὶ εὑρίσκεται, τό γε νῦν ἔχον, κλινήρης· καὶ νὰ μᾶς πιστεύσῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης, σεβασμιώτατε πάτερ, ὅτι ἀμύθητον ἀθυμίαν καὶ λύπην ἀνείκαστον προὐξένησεν ἡμῖν ἡ τοιαύτη ἀνιαρὰ ἀγγελία, καὶ καιρίως τὴν καρδίαν ἐτρώθημεν, ἐπειδὴ ἄλλο ἐπεριμέναμεν νὰ ἀκούσωμεν, δηλονότι τὸ ἄνευ ἀργοπορίας αὐτόθεν κίνημα αὐτῆς κατὰ τὴν ὑμετέραν ἔφεσιν, καὶ ἄλλο τανῦν ἐμάθομεν. Ὅθεν εἰς τοιαῦτα μὴ δυνάμενος ἐκ τοσούτου διαστήματος μὲ ἄλλο τι νὰ συντρέξωμεν, καὶ τὰ φανερώσωμεν ἐν ἔργοις τὴν ἄκραν υἱϊκὴν εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἔχομεν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, παρακαλοῦμεν μόνον ἐκτενῶς καὶ ἀδιαλείπτως τὸν ἅγιον θεὸν, τὸν ὄντως ἰατρὸν, νὰ ἐπιχορηγήσῃ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἐν τάχει τὴν ἐπανάληψιν τῆς τελείας καὶ ἡμῖν ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας, καὶ νὰ καταξιώσῃ καὶ

ἡμᾶς, διὰ τῶν παναγίων καὶ θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν, νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐνταῦθα, κατὰ τὸν πολὺν πόθον μας, ἐρρωμενεστάτην καὶ εὔθυμον, διὰ νὰ ἐμφορηθῶμεν καὶ αὖθις τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ πατρικῶν εὐλογιῶν.

Κατὰ τὸ παρὸν, ἂν καλὰ καὶ νὰ πέμπωμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι μερικὸν ἀλκιρμίζι καὶ μερικὸν διάρροδον καλῶς καὶ χρησίμως κατεσκευασμένα, καὶ νὰ ἐπαγγειλαμεν καὶ τῷ λογιωτάτῳ ἄρχοντί μας ἰατρῷ κὺρ Δημητρίῳ τὸ τί νὰ σημειώσῃ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι· μὲ ὅλον τοῦτο, καὶ διὰ τοῦ παρόντος μας παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ περιέπῃ τὴν πολύτιμον αὐτῆς ὑγιείαν ἐπιπλέον, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν δίαιταν αὐτῆς ἐξηκριβωμένην, φυλαττομένη καὶ ἀπὸ ψύχραν καὶ ἀπὸ ὅσα ἄλλα ἐμποδίζουσι τὸν δρόμον τῆς ποδαλγίας εἰς τὰ ἄκρα τῶν μελῶν· καὶ ἐλπίζομεν ἀδιστάκτως εἰς τὸ ἔλεος τοῦ μεγάλου θεοῦ, ὅτι ταχέως θέλει χαρίσῃ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τὴν ὁλόκληρον αὐτῆς ἐφετωτάτην ὑγιείαν, καὶ ἡμᾶς θέλει χαροποιήσῃ οὐ μετρίως μὲ τὴν τοιαύτην πνευφρόσυνον ἀγγελίαν.

Ἡ φιλτάτη δόμνα μας ἐδέχθη μετὰ τῶν παμφιλτάτων τέκνων μας πανευλαβῶς τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ δεσποτικὰς εὐλογίας, καὶ ταπεινῶς προσκυνοῦντες τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζονται. Ἂς ἔχωμεν τοίνυν, παρακαλοῦμεν, καὶ αὖθις συχνὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα καὶ πατρικὰ προστάγματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ αὐτῆς ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 αὐγούστου 31.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

185

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετ' εὐλαβείας πλείστης ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν δια-

φυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα, καὶ δὲν ἠμποροῦμεν διὰ λόγων, σεβασμιώτατε πάτερ, νὰ παρκστήσωμεν τὴν ὅσην ἀμύθητον χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ἐλάβομεν, μαθόντες καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐφετωτάτης ὑγιείας καὶ τὴν τελείαν ἀνάρρωσιν αὐτῆς· καὶ ἂς εἶναι δεδοξασμένον τὸ πολυύμνητον ὄνομα τοῦ ἁγίου θεοῦ, ὁποῦ μᾶς ἐχαροποίησε μὲ τὴν τοιαύτην πάντερπνον ἀγγελίαν. Ἐδιπλασιάσθη ἡ αὐτὴ ἀγαλλίασις τῆς καρδίας μας καὶ μὲ αὐτὸ ὁποῦ μᾶς σημειοῖ ὅτι, θεοῦ συναντιλαμβάνοντος, μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἀνυπερθέτως πλέον θέλει κινήσῃ αὐτόθεν, ὅθεν καὶ κατὰ τὴν ἀνέκαθεν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἄκραν υἱϊκὴν εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην μας εὐθὺς ἐδιωρίσαμεν καὶ ἐστείλαμεν ἄρχοντά μας μετὰ τῆς προσηκούσης ἑτοιμασίας διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς προσκύνησιν καὶ προϋπάντησιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος. Ὁ ἅγιος θεὸς μόνον τὴν μὲν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ κατευοδώσῃ, ἡμᾶς δὲ νὰ ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐν τάχει κατὰ τὴν πολλὴν ἔφεσίν μας ἐρρωμενεστάτην καὶ εὔθυμον, διὰ νὰ ἐμφορηθῶμεν αὐτοπροσώπως καὶ αὖθις τῶν θεοπειθῶν εὐχῶν καὶ πατρικῶν αὐτῆς εὐλογιῶν, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ παναυτυχῆ.

1728 σεπτεμβρίου 18.

Ἡ φιλτάτη δόμνα μας μετὰ τῶν παμφιλτάτων μας τέκνων εὐλαβῶς προσκυνοῦσι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινοφρόνως ἀσπάζονται. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

186

ΡΩΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΗ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν πανευλαβῶς ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν θεο-

φρούρητον ὑγιείαν της τὸν κύριον ἐδοξάσαμεν· ἐχάρημεν καὶ διὰ τὸ κατευόδιόν της εἰς τὸ Φωξάνι. Ὁ ἅγιος θεὸς νὰ τὴν κατευοδώσῃ ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ πάσῃ εὐθυμίᾳ νὰ ἀπολκύσῃ τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην καὶ παμφίλτατόν μας ἀδελφὸν, κατ' ἔφεσιν καὶ σκοπὸν καὶ τῶν δύο μερῶν.

Ἡ ἀγάπη καὶ ἄκρα εὐλάβεια ἣν ἐξ ἀρχῆς φυλάττομεν πρὸς τὴν αὐτοῦ μακαριότητα, ἂν καλὰ καὶ ὑπερβολικὴ, ἔλαβεν ὅμως τώρα τόσην αὔξησιν μὲ τὴν πάνσοφον παρουσίαν της ἐν ὅσῳ μᾶς ἐλέησεν ὁ ἅγιος θεὸς νὰ τὴν ἔχωμεν ἐδῶ, ὁποῦ παρακαλοῦμεν νὰ τὴν γνωρίσῃ καὶ μὲ τὴν συνέχειαν τῶν σεβασμίων της γραμμάτων νὰ παρηγορήσῃ τὴν ἀθυμίαν ὁποῦ μᾶς προξένησεν ἡ ἀπουσία της.

Ἡ φιλτάτη ἡμῶν κόρη μετὰ τοῦ γαμβροῦ μας καὶ τῶν φιλτάτων αὐτῶν εὐλαβῶς προσκυνοῦν καὶ ἀσπάζονται τὴν σεβασμίαν της δεξιάν. Αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν πρὸς σωτηρίαν. Τῆς σῆς μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ὀκτωμβρίου 19.

Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη.

187

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν διὰ τοῦ ἡμετέρου ἄρχοντος μεγάλου κόμισου ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην ἡμῖν ὑγιείαν της καὶ τὸ καλόν της κατευόδιον μέχρι τῶν ἡμετέρων ὁρίων ἀπὸ καρδίας ἤσθημεν, καὶ τὸν σῴζοντα αὐτὴν θεὸν ἐδοξάσαμεν, οὗτινος καὶ δεόμεθα νὰ μᾶς χαροποιήσῃ καὶ μὲ τὴν εἰς τὸ Βουκουρέστιον ὑγιεινὴν καὶ εὔθυμον εἴσοδον αὐτῆς, καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην καὶ φιλοστοργότατον ἡμῶν πατέρα κατ' ἔφεσίν τε καὶ βούλησιν αὐτῆς.

Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ μακαριότητί της διὰ τὰς ἱερᾶς της πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ καρδίας εὐχὰς, ἅσπερ πάντων ὧνπέρ τις ἂν εἴποι καλῶν ἐπίπροσθεν ἄγειν ὁμολογοῦμεν. Τὴν δὲ παραγγελθεῖσαν ὑπόθεσιν τῷ ῥηθέντι ἄρχοντί μας διὰ νὰ μᾶς εἰπῇ καὶ ἠκούσαμεν καὶ

παρηγγείλαμεν τῷ ἄρχοντί μας ἅγα νὰ τὴν ἐνεργῇ κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς σῆς μακαριότητος.

Περὶ δὲ τοῦ ψευδοϊατροῦ ἐκείνου κακοσαχάτη, ἂν καλὰ καὶ ἡμεῖς ἐγράψαμεν προλαβόντως τὰ δέοντα τῷ παμφιλτάτῳ μοι ἀδελφῷ ἐνδοξοτάτῳ ἄρχοντι μεγάλῳ δραγομάνῳ, καὶ παρηγγείλαμεν νὰ ἐνεργήσῃ προθύμως τὰ παρὰ τῆς σῆς μακαριότητος προσταττόμενα, καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν πῶς προσμένει μόνον τὴν προσταγήν της ἡ ἐνδοξότης του διὰ νὰ κινηθῇ κατ' αὐτοῦ· ἡμεῖς ὅμως, στοχαζόμενοι τὴν κακίαν τοῦ μιαροῦ τούτου ἀνθρωπαρίου καὶ τὴν εἴσοδον ὁποῦ ἔλαβε κοντὰ εἰς ἕνα τοιοῦτον μέγαν ἄνθρωπον, εὑρίσκομεν εὔλογον ἢ νὰ τὸν ὑποποιηθῇ ἡ μακαριότης της καὶ νὰ τὸν κάμῃ ἐδικόν της (μὲ ὅλον ὁποῦ εἰς τοὺς πολυχρονίους αὐθέντας μας δὲν εἰσακούονται οἱ κακοί, καὶ ὁ περιφανέστατος σέϊχ οὒλ ἰσλὰμ ἐφέντης εἶναι καλότατος ἄνθρωπος), ἢ νὰ τὸν κατατρέξῃ καὶ νὰ λείψῃ ἀπὸ ἐκεῖ, ὅτι τὸ πρᾶγμα θέλει κἄποιαν πρόληψιν, καὶ δυοῖν θάτερον ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ. Ἡ ἄκρα δὲ αὐτῆς σύνεσις ἂς ἀποφασίσῃ τὸ ποιητέον καὶ ἂς γράψῃ τῷ παμφιλτάτῳ μας ἀδελφῷ, καὶ θέλει τὸν εὕρῃ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἑτοιμότατον εἰς ταῦτα.

Τὰ παρόντα γράμματα ἦλθον ἐκ τῆς βασιλευούσης, καὶ μᾶς φαίνεται νὰ διαλαμβάνουν τὸν θάνατον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ ὄρους.

Νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν, παρακαλοῦμεν, τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα πρὸς δήλωσιν τῆς ἐπιποθήτου ἡμῖν ὑγιείας της· ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πολλά τε καὶ εὐτυχῆ, αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ὀκτωμβρίου 19.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

188

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετὰ πάσης εὐλαβείας ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν θεοφρούρητον ὑγείαν της τὸν κύριον ἐδοξάσαμεν, καὶ ἐχάρημεν διὰ

τὸ καλόν της κατευόδιον εἰς τὸ Φωξάνι, διότι ἐννοιαζόμεθα καὶ διὰ τὴν κακοκαιρίαν ὁποῦ ἀκολούθησε, καὶ διὰ τὴν ἀδυναμίαν ὁποῦ εἶχεν ἡ μακαριότης της, καὶ ἄμποτε νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ κύριος νὰ ἀκούσωμεν πῶς κατευοδώθη μεθ' ὑγιείας, καὶ ἀπέλαυσε τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην καὶ ὡς πατέρα ἡμῶν φιλοστοργότατον κατὰ τὴν πολλὴν ἔφεσιν τῆς μακαριότητός της. Τῆς πολλῆς ἡμῶν πρὸς αὐτὴν ἀγάπης καὶ ἄκρας εὐλαβείας ὅτι ἔχει πληροφορίαν ἡ μακαριότης της δὲν ἀμφιβάλλομεν· τόσον μόνον παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν συχνὰ τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα, ὁποῦ δι' αὐτῶν καὶ τὴν ὑγιείαν της νὰ πληροφορούμεθα καὶ τὰς παναγίους της εὐχὰς καὶ εὐλογίας νὰ ἀπολαμβάνωμεν. Τὰ φίλτατα ἡμῶν (καὶ ἐξαιρέτως ὁ βαπτιστικός της) μετ' εὐλαβείας ἀσπάζονται τὴν σεβασμίαν της δεξιάν. Αἱ σεβάσμιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός. Τῆς σῆς μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 ὀκτωμβρίου 19.

Ζωὴ δόμνα.

189

ΡΩΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΗ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν εὐλαβῶς ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην ἡμῖν ὑγείαν της λίαν ἐχάρημεν. Ἔγνωμεν καὶ τὸ καλὸν αὐτῆς εἰς τὰ αὐτόθι κατευόδιον, καὶ ὅτι ἀπήλαυσε τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην καὶ παμφίλτατον ἡμῶν ἀδελφὸν μετ' ἄκρας ὑγείας καὶ εὐθυμίας. Ὅστις καὶ φιλοφρόνως καὶ χριστιανικῶς μετὰ πάσης υἱϊκῆς εὐλαβείας καὶ ἄκρας χαρᾶς καὶ πολλῆς ἀγάπης ἣν ἀνέκαθεν ἔχει πρὸς αὐτὴν, ἀπεδέχθη τὴν μακαριότητά της καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν ἅγιον θεὸν, ὅστις καὶ εἰς τὸ ἑξῆς εἴη περιφρουρῶν αὐτὴν ἐν ἀμεταπτώτῳ ὑγιείᾳ, διὰ νὰ ἐμφορούμεθα τῶν παναγίων της εὐχῶν. Εὐχαριστοῦμεν δὲ τῇ μακαριότητί της διὰ τὴν πληροφορίαν τῆς ἀδελφικῆς φιλοστοργίας πρὸς ἡμᾶς τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ παμφιλτάτου μας ἀδελφοῦ. Βέβαια καὶ ἡμεῖς ἄλλο δὲν εἴμεθα πρὸς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα παρὰ ὅλως ἀγάπη καὶ εἰλικρινεστάτη σύμπνοια.

Ἡμεῖς ὅλον ἐνοχλούμεθα ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ, ὅστις καὶ πολλὰ μᾶς

ἐδάμασε, καὶ μόνον ὁ ἅγιος θεὸς διὰ τῶν σεβασμίων αὐτῆς εὐχῶν νὰ δώσῃ τὴν ὑγιείαν μας.

Παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς λείψουν καὶ πάλιν τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα πρὸς πληροφορίαν τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγιείας της· ἧς τὰ ἔτη εἴησαν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ· αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 νοεμβρίου 11.

Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη.

190

ΔΡΑΚΟΣ ΣΟΥΤΖΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθήν της ὑγιείαν μαθὼν κύριον τὸν θεὸν ἐδόξασα. Ἔγνων καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Ἐπρόσφερα τὰς φιλικάς αὐτῆς προσαγορεύσεις καὶ εἰς τοὺς δύο της φίλους, τὸν ἐνδοξότατον δηλαδὴ Ἐσὰτ ἐφέντην καὶ δοκτὸρ Φονσέκαν, τὸν ὁποῖον τὸν ἐχαροποίησα λέγοντάς τον πῶς ἡ ὑμετέρα μακαριότης τὸν ἐδιώρισε τόπον εἰς τὸν παράδεισον. Ἂς εἶναι πολύχρονος ἡ μακαριότης της ὁποῦ τεθλιμμένον ὄντα τὸν παρηγορεῖ, καὶ μάλιστα εἰς ὑπόθεσιν ὁποῦ κατάκαρδα τὸν ἐγγίζει. Τὸν ἠνάγκασα καὶ ἐγὼ νὰ εἶναι ἀναπαυμένος καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα τῶν ἀκηράτων ἀγαθῶν νὰ κουφίζωνται κατὰ μέρος τὰ ἀλγεινὰ τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ἂς εἶναι ὅμως καὶ τοῦτο γνωστὸν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, πῶς δὲν τὸν ἄρεσε τόσον αὐτὸ ὁποῦ τὸν διορίζει εἰς ἄλλον τόπον παρὰ ὁποῦ εὑρίσκεται ὁ Πιλάτος, εἰς τὸν ὁποῖον καταλαμβάνω νὰ ἔχῃ ἡ λογιότης του καλὴν ὑπόληψιν καὶ κάποιον ξεχωριστὸν πόνον, καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἀγάπη φαίνεται πῶς τὸν ἀναγκάζει νὰ ἀμφιβάλλῃ ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄλλους πῶς τάχα εὑρίσκεται ὁ ῥηθεὶς εἰς τὸν ᾅδην ἢ εἰς τὸν παράδεισον· καὶ περὶ τούτου ὅταν σὺν θεῷ τὴν προσκυνήσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἢ θέλει τὴν εὐχαριστήσῃ ἢ θέλει τὴν παρακαλέσῃ νὰ διατάξῃ ἀλλέως τὰ πράγματα.

Ἤκουσα ἀπὸ τὸν πανοσιώτατον ἡγούμενον πῶς ἐρχομένη ἡ μακαριότης της σὺν θεῷ εἰς τὴν Πόλιν, ἐντηρεῖται νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ μετόχιον διὰ

τὰ μολέματα ὁποῦ ἔγιναν. Ὅθεν τοὺς σεβασμίους της πόδας δουλικῶς ἀσπαζόμενος παρακαλῶ νὰ καταδεχθῇ νὰ καθίσῃ ὅσον καιρὸν ὁρίζει εἰς τὸ πτωχικόν μου· τὰ ἐπάνω ὁσπίτια εἶναι μοναχὰ, κάνεὶς δὲν κάθεται, δὲν ἔχουν καὶ κάμμίαν ἀνακάτωσιν μὲ τὰ μεσέα· ὅμως ἂν μήτε εἰς τὰ μεσέα δὲν μὲ θέλει, πηγαίνω μὲ ἄκραν χαρὰν καὶ συγκατοικῶ μὲ τὴν ἐνδοξοτάτην ἀρχόντισσαν πενθεράν μου, ὅσον καιρὸν ὁρίζει ἡ μακαριότης της νὰ καθίσῃ εἰς τὸ πτωχικόν μου. Θέλει τὸ γνωρίζῃ καὶ ἡ ἐνδοξότης της (ἡ ὁποία τὴν σεβασμίαν της δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζεται) μεγάλην χάριν, ἐπειδὴ, πηγαίνοντας ἐγὼ εἰς τὸ ἀρχοντικόν της, ἔχει παρηγορίαν εἰς τὴν μοναξίαν της. Ἡ δούλη της Μαριώρα, Σουλτάνα καὶ ὁ βαπτιστικός της τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν της ἀσπάζονται. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1728 νοεμβρίου 16.

Ἐνεχείρισα καὶ τὰ πρὸς τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ πρὸς τὸν πανοσιώτατον ἡγούμενον σεβάσμιά της γράμματα· ἔδωσα καὶ ἀποκριτικὰ τῶν ῥηθέντων τοῖς ἐντιμοτάτοις ἄρχουσι καπικεχαγιᾶσι τῆς ὑψηλότητός του. Τῆς σῆς μακαριότητος δοῦλος εὐτελής.

Δράκος Σοῦτζος.

191

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετὰ πάσης εὐλαβείας ἐλάβομεν, καὶ ἐχάρημεν μαθόντες δι' αὐτῆς τὴν θεοφρούρητον ὑγιείαν της, ἔγνωμεν καὶ τὸ καλὸν αὐτῆς εἰς τὰ αὐτόθι κατευόδιον, καὶ ὅτι ἀπέλαυσε τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην καὶ ὡς πατέρα ἡμῶν φιλοστοργότατον μεθ' ὑγιείας καὶ εὐθυμίας καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν ἅγιον θεὸν, οὗτινος καὶ δεόμεθα νὰ σκέπῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὴν αὐτοῦ μακαριότητα ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ εὐθυμίᾳ. Περὶ δὲ τῆς πρὸς ἡμᾶς πατρικῆς φιλοστοργίας τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης τῆς ἐκλαμπροτάτης δόμνης, εὐχαριστοῦμεν τὰ μέγιστα τῇ μακαριότητί της διὰ τὴν πληροφορίαν, καὶ ἂς εἶναι πολύχρονος ὁποῦ καὶ

τὴν ἡμετέραν ἄκραν εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα ἐφανέρωσεν. Τὰ φίλτατα ἡμῶν πανευλαβῶς ἀσπάζονται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν, καὶ ἐξαιρέτως ὁ βαπτιστικός της. Ἂς ἔχωμεν καὶ πάλιν, παρακαλοῦμεν, τὰ σεβάσμια πατρικὰ αὐτῆς γράμματα πρὸς δήλωσιν τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν ὑγιείας της, καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν ἱερῶν της εὐχῶν, αἵτινες χρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός. Τῆς σῆς μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1728 νοεμβρίου 18.

Ζωὴ δόμνα.

192

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν πανευλαβῶς ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν θεοφρούρητον ὑγιείαν της λίαν ἐχάρημεν, καὶ τὸν σῴζοντα καὶ διατηροῦντα αὐτὴν ἅγιον θεὸν ἐδοξάσαμεν. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καθεξῆς γεγραμμένα, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ πανσόφῳ μακαριότητι διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς εὐχετικὰς αὐτῆς προσαγορεύσεις ἕνεκεν τῆς ἐνεστηκυίας ἤδη τεσσαρακονθημέρου νηστείας, ἧς ὅσον οὔπω συμπληρουμένης καὶ πλησιαζουσῶν τῶν ἁγίων ἑορτῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν Θεοφανείων, δεόμεθα καὶ ἡμεῖς αὐτοῦ τοῦ ἐκ παρθένου τεχθέντος κυρίου ἡμῶν ὅπως ἀξιώσῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἑορτάσαι ταύτας πανευφροσύνως καὶ πανευτυχῶς ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ πάσῃ εὐδαιμονίᾳ καὶ ἐφέτος καὶ καθεξῆς καὶ εἰς ἔτη πολλὰ μετὰ πάντων τῶν ἐφετῶν.

Τὰ παιδάκιά μας πανευλαβῶς ἀσπάζονται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν, καὶ ἐξαιρέτως ὁ βαπτιστικός της, ὅστις καὶ δι' εὐχῶν αὐτῆς ὑγιαίνει καὶ ῥωμαλέως ἔχει. Ἂς ἔχωμεν καὶ πάλιν τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα πρὸς πληροφορίαν τῆς θεοφρουρήτου ὑγιείας της· ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ· αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός. Τῆς σῆς μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1729 δεκεμβρίου 13.

Ζωὴ δόμνα.

193

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος ἀσπασαμένη πανευλαβῶς ἐδέχθην, καὶ ἐχάρην διὰ τὴν ὑγιείαν καὶ εὐτυχίαν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος. Ἔγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα δι' ὧν συγχαίρεται καὶ ἐπεύχεταί μοι πατρικῶς διὰ τὰς παρελθούσας σεβασμίας δεσποτικὰς ἑορτὰς τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατὰ πολλὰ εὐχαριστῶ τῇ ὑμετέρᾳ σοφωτάτῃ μακαριότητι. Ὁ αὐτὸς κύριος νὰ πολυετῇ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, καὶ νὰ τὴν καταξιώσῃ νὰ τὰς ἑορτάσῃ φαιδρῶς καὶ νὰ τὰς πανηγυρίζῃ θεοφιλῶς καὶ καθεξῆς εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ πολυχρονίῳ καὶ ἀταράχῳ διαμονῇ ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον, διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν πάντοτε τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας. Τὰ παμφίλτατά μας τέκνα δουλικῶς προσκυνοῦσι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινοφρόνως ἀσπάζονται, ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος ἐν Χριστῷ θυγάτηρ.

1730 Ἰανουαρίου 4.

Σμαράγδα δόμνα.

194

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Ἂν καλὰ καὶ ὁ εὐγενέστατος ἡμέτερος ἄρχων χάτμανος διὰ ζώσης αὐτοῦ φωνῆς ὡσὰν ἀπὸ πλατυτάτης καὶ ἀκριβεστάτης ἐπιστολῆς θέλει πληροφορήσῃ τὴν μακαριότητά της κάθε κατάστασίν μας καὶ μάλιστα τῆς ὑγιείας μου, οὐκ ἀπάξον ἐκρίναμεν, ἀφίνοντες τὰ ἄλλα πάντα νὰ μάθῃ διὰ τῆς εὐγενείας του, νὰ δηλοποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀμέσως τὴν ὑγιείαν μας, τὴν ὁποίαν, χάριτι θείᾳ καὶ δι' εὐχῶν αὐτῆς θεοπειθῶν, ἔχομεν

τελεωτέραν κατὰ τὸ παρὸν, καὶ νὰ δώσωμεν ἀφορμὴν τῇ μακαριότητί της νὰ μᾶς γράφῃ συνεχέστερον καὶ πρὸς πληροφορίαν τῆς θεοφρουρήτου καὶ ἐπιποθήτου ἡμῖν ὑγιείας της καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν πατριαρχικῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, αἵτινες χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον.

1730 Ἰανουαρίου 10.

Εὐχαριστοῦμεν τὰ μέγιστα τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι διὰ τὴν ὅσην πατρικὴν ἀγάπην ὁποῦ δεικνύει εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐπαρακινήθη νὰ μᾶς γράψῃ πατρικῶς διὰ τὸν παμφιλτατόν μας ἀδελφόν. Καὶ ἀληθινὰ πολλὰ μᾶς ἐκαλοφάνη καὶ κατὰ τὴν πατρικήν της συμβουλήν. Κατὰ τὸ παρὸν ἐκάμαμεν τὴν δυνατὴν συνδρομὴν πρὸς τὴν ἐνδοξότητά του, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλει λείψῃ, ἔχοντες παρὰ θεοῦ δι' εὐχῶν της ἁγίων ζωὴν καὶ στερέωσιν. Τῆς σῆς μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

195

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘῼ ΝΟΤΑΡᾺ

Ἂν καλὰ, σεβασμιώτατέ μοι πάτερ, οὐκ ἠξιώθην ἰδίως σεβασμίου γράμματος τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος, ἀλλ' ἀπὸ τὸ πρὸς τὴν εὐγενεστάτην ἀρχόντισσαν κυρίτζαν Σμαράγδαν καὶ ἡμετέραν παμφιλτάτην [πενθερὰν (?)] πανευλαβῶς δεχθεῖσα τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας δὲν ἔλειψα διὰ τοῦ παρόντος μου νὰ προσκυνήσω μετ' ἄκρας εὐλαβείας τὴν ὑμετέραν σοφωτάτην μακαριότητα καὶ, ὡς τὸ εἰκὸς, νὰ τὴν εὐχαριστήσω, δεομένη τοῦ παναγάθου θεοῦ νὰ πολυετῇ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα καὶ νὰ καταξιώσῃ καὶ αὐτὴν νὰ διέλθῃ τὸ στάδιον τῆς τεσσαρακονθημέρου ταύτης νηστείας εὐμαρῶς καὶ θεοφιλῶς, καὶ καθεξῆς νὰ ἑορτάσῃ φαιδρῶς καὶ νὰ πανηγυρίσῃ πανευκλεῶς καὶ τὴν λαμπροφόρον ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν αὐτοῦ μετ' ἄκρας ὑγιείας καὶ πολυχρονίου στερεώσεως εἰς τὸν ἁγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς θρόνον. Τὰ παμφιλτατά μου τέκνα δουλικῶς προσ-

κυνοῦσι τὴν ὑμετέραν σοφωτάτην μακαριότητα, καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινοφρόνως ἀσπάζονται. Εἰς σημεῖον δὲ τῆς πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἄκρας εὐλαβείας μου, μὲ τὸ νὰ πέμπω αὐτὴν ἓν μποχτζαλίκιον, παρακαλῶ νὰ τὸ δεχθῇ εὐμενῶς καὶ νὰ ἔχω τὴν πατρικὴν αὐτῆς συγγνώμην, ἧς αἱ πατρικαὶ καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα. Τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος ἐν Χριστῷ θυγάτηρ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1730 μαρτίου 10.

Σμαράγδα δόμνα.

196

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα πανευλαβῶς ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν θεοφρούρητον ὑγιείαν της λίαν ἐχάρημεν· ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ μακαριότητί σας διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς πατρικὰς καὶ πατριαρχικάς της εὐχάς, ἅσπερ εἰς ὅσον ἐπιποθοῦμεν νὰ ἀπολαμβάνωμεν συνεχέστερον διὰ τὴν ἄκραν πρὸς ὑμᾶς εὐλάβειάν μας δὲν ἀμφιβάλλομεν πῶς γνωρίζει καλότατα ἡ μακαριότης της, ἅτε πεπληροφορημένη τὴν ἀνέκαθεν πρὸς αὐτὴν εὔνοιαν καὶ ἀγάπην μας. Ὅθεν καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς ὑστερῇ καὶ πάλιν καὶ πολλάκις τῆς τοιαύτης τῶν σεβασμίων της εὐχῶν ἁπλέτου χαρᾶς. Ἐπεὶ δ' οὖν κατὰ τὸ παρὸν πλησιάζει καὶ ἡ πάνσεπτος ἑορτὴ τῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἐγέρσεως, ἐκλιπαροῦμεν αὐτὸν τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα ὅπως ἀξιώσῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἑορτάσαι ταύτην ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, καὶ πανηγυρίσαι λαμπρῶς καὶ πανευκλεῶς νῦν τε καὶ εἰς ἔτη πολλὰ μετ' ἐπιτυχίας πάντων τῶν ἀγαθῶν. Τὰ φίλτατα ἡμῶν καὶ ἐξαιρέτως ὁ βαπτιστικός της πανευλαβῶς ἀσπάζονται τὴν πάνσεπτον αὐτῆς δεξιάν. Αἱ δὲ σεβάσμιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντός. Τῆς σῆς μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1730 μαρτίου 12.

Ζωὴ δόμνα.

197

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ μετὰ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου μητροπολίτου Βηθλεὲμ πεμφθὲν ἡμῖν γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, μετ' εὐλαβείας πλείστης τὸ ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν δὲ καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ εὐχαριστοῦμεν κατὰ πολλὰ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα. Καὶ περὶ μὲν τοῦ πανιερωτάτου Βηθλεὲμ, δίδομεν εἴδησιν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ὅτι καὶ τὸν ἐδέχθημεν μετὰ τῆς προσηκούσης φιλοφροσύνης· καὶ, κατὰ τὸν διορισμὸν αὐτῆς, τὸν κατεστήσαμεν καὶ ἡμεῖς σὺν θεῷ ἡγούμενον τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου Βκκαρεστίου, καὶ τὸν ἐπαραγγείλαμεν τὰ δέοντα καὶ συντείνοντα εἰς τὴν ἐπωφελῆ καὶ ἐπαινετὴν κυβέρνησιν τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ ἐπιστασίας, μὲ ὅλον ὁποῦ ἠξεύρομεν ὅτι ἀρκεταί εἰσιν αἱ σοφώταται παραγγελίαι καὶ παραινέσεις τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πρὸς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα· διὸ καὶ χρηστὰς ἐλπίδας ἔχομεν ὅτι ὡς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀνατραφεὶς εἰς τὴν δούλευσιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, καὶ πάντως θεοῦ συναιρουμένου, καὶ διὰ τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν θέλει φανῇ καὶ ἄξιος οἰκονόμος καὶ πιστὸς θεράπων τοῦ τε παναγίου Τάφου καὶ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἔχοντας καὶ ἐκ μέρους μας πᾶσαν ἐπίσκεψιν καὶ εὔνοιαν. Μᾶς ἐκαλοφάνη δὲ κατὰ πολλὰ ὁποῦ ἀποκατεστάθη καὶ αὖθις εἰς τοῦτο τὸ σεβάσμιον μοναστήριον ἀρχιερεὺς, καθὼς ἦτο καὶ ἐξ ἀρχῆς, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, εὑρισκόμενος καὶ ἡμεῖς διὰ παντὸς εἰς τὰ πατρικὰ αὐτῆς νεύματα καὶ προστάγματα ἑτοιμότατοι.

Περὶ δὲ τοῦ ὁσιωτάτου προηγουμένου τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, καθὼς ὁρίζει καὶ ἡ ὑμετέρα μακαριότης οὕτω καὶ ἡμεῖς τὸν ἐπαραγγείλαμεν νὰ κάμῃ καὶ ἔτζι θέλει γένῃ, ἐπειδὴ καὶ οἱ τοιοῦτοι εἶναι ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος. Τὸ ὅμοιον θέλει ἀκολουθήσῃ καὶ περὶ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου καὶ καθηγουμένου τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Γεωργίου· ὅμως θέλει ἠξεύρῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης, ὅτι ἡ πανοσιότης του τώρα δὲν εἶναι ἀσθενὴς, καθώς τινες τῆς τὸ ἐπαράδωσαν·

ἀλλὰ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ δι' ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν, ἐπανέλαβε τὴν ὑγείαν του καὶ εἶναι καλὰ, καὶ ἦλθε καὶ εἰς τὴν κούρτην εἰς ἀντάμωσίν μας· καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ καὶ ἦτο καὶ ἀσθενὴς, πάλιν ἐφάνη ἄξιος κυβερνήτης καὶ οἰκονόμος φρόνιμος· ὅθεν μᾶς φαίνεται εὔλογον, καὶ τὴν παρακαλοῦμεν ἐὰν εἶναι ὁρισμὸς αὐτῆς, νὰ μὴν ἀλλαχθῇ, ὅτι αἱ συχναὶ ἀλλαγαὶ τῶν ἡγουμένων δὲν κάμνουσιν ἄλλο εἰς τὰ μοναστήρια παρὰ μόνον βλάβην ἢ ζημίαν. Μὲ ὅλον τοῦτο πάλιν λέγομεν· καθὼς ὁρίζει ἔτζι καὶ θέλει κάμῃ.

Μεγαλωτάτην χαρὰν ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν σὺν θεῷ ἀποτελείωσιν τῆς τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς μετοχίου οἰκοδομῆς· ὁ ἅγιος θεὸς νὰ διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα διὰ νὰ εὐφραίνηται εἰς τοὺς τοσούτους κόπους αὐτῆς καὶ ἀγῶνας. Ἰδοὺ τοίνυν καὶ ἡμεῖς, σεβασμιώτατε πάτερ, πέμπομεν ἐξ ἰδίων βοήθειαν εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην οἰκοδομὴν δύο χιλιάδας γρόσια διὰ μνημόσυνον τῶν τε ἀοιδίμων γονέων μας καὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ τὰ δεχθῇ, ὅτι γνωρίζει τὰ ὅσα ἔξοδα ὑποτρέξασι καὶ εἰς ἡμᾶς, τόσον εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ὁσπιτίου μας ὅσον καὶ εἰς ἄλλα καὶ ἄλλα μέρη· ὁ δὲ ἅγιος θεὸς νὰ ἐπιχορηγήσῃ τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι τέλειον ἀνακουφισμὸν καὶ τούτου τοῦ βάρους. Εἴδομεν ὁποῖον ζῆλον ἔνθεον καὶ προθυμίαν ἔδειξαν καὶ οἱ αὐτόθι πάντες εὐσεβεῖς χριστιανοὶ εἰς τὰς οἰκοδομὰς πασῶν τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ τοὺς μακαρίζομεν καὶ τοὺς εὐφημοῦμεν καὶ διὰ ἁγίους τοὺς ἔχομεν. Ὁ ἅγιος θεὸς διὰ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ δεχθῇ τοὺς κόπους των καὶ νὰ αὐξάνῃ τὰ ὑπάρχοντά των.

Τὸ περὶ τῆς ἀσυλίας τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ Βακαρεστίου πατριαρχικὸν σιγιλλιῶδες αὐτῆς γράμμα κατὰ τὸν ὁρισμὸν αὐτῆς θέλει ἐνεργηθῇ. Παρακαλοῦμεν μόνον τὴν ὑμετέραν μακαριότητα νὰ ἔχωμεν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς συχνὰ αὐτῆς ἱερὰ γράμματα, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1730 ἰουνίου 28.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

198

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ μετὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου ἁγίου Βηθλεὲμ πεμφθέν μοι προσκυνητὸν καὶ σεβάσμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ὑπτίαις χερσὶ καὶ μετὰ πάσης εὐλαβητικῆς καὶ δουλικῆς ὑποκλίσεως ἐδέχθην, καὶ πληροφορηθεὶς τὴν ὑπέρ τι ἄλλο ποθεινοτάτην καὶ ἐφετωτάτην μοι αὐτῆς ὑγιείαν ἀπὸ καρδίας ἐδόξασα τὸν περιφρουροῦντα καὶ διαφυλάττοντα αὐτὴν ἅγιον θεὸν, οὗτινος ἐκτενῶς δέομαι ἵνα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐν ὁλοκλήρῳ ὑγιείᾳ καὶ μακροβιότητι, διὰ νὰ ἀπολαμβάνω κἀγὼ ὁ εὐλαβὴς αὐτῆς δοῦλος πάντοτε τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ δεσποτικὰς εὐλογίας. Ἔγνων καὶ τὰ ἐφεξῆς σημειούμενα. Καὶ περὶ μὲν τῆς πρὸς ἐμὲ τοσαύτης πατρικῆς αὐτῆς ἀγάπης καὶ δεσποτικῆς εὐνοίας (ἧς οὐδὲν ἐμοὶ τιμιώτερον καὶ ἐρασμιώτερον), μεγάλας ὁμολογῶ τὰς χάριτας. Περὶ δὲ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Βηθλεὲμ, ἂς μὴν ἀμφιβάλλῃ ἡ ὑμετέρα μακαριότης ὅτι κατὰ τὸ ἀπαραίτητόν μου χρέος τὸν ἐδέχθην μετ' ἄκρας εὐλαβείας καὶ ἀγάπης, καὶ θέλω εἶσθαι πρόθυμος πάντοτε εἰς πᾶσαν ἀξίωσιν τῆς πανιερότητος αὐτοῦ, μὲ ὅλον ὅτι ἀπήλαυσε παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου μου αὐθέντου καὶ φιλοστοργοτάτου μου πατρὸς πᾶσαν τιμὴν καὶ δεξίωσιν μετὰ πολλῆς τῆς εὐμενείας καὶ εὐνοίας τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος.

Δέομαι δὲ τῆς δεσποτικῆς αὐτῆς ἐπιεικείας νὰ μὴ μὲ ὑστερῇ καὶ καθεξῆς τῶν σεβασμίων γραμμάτων καὶ δεσποτικῶν αὐτῆς ἐπιταγμάτων, καὶ θέλω εἶσθαι διὰ παντὸς προθυμότατος αὐτῆς δοῦλος· ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τὰς πατρικὰς αὐτῆς προσταγὰς ταπεινότατός δοῦλος.

1730 ἰουνίου 28.

Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος.

199

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὸ μετὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου ἁγίου Βηθλεὲμ πεμφθέν μοι προσκυνητὸν καὶ ἅγιον γράμμα τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης μακαριότητος ὑπτίαις χερσὶ καὶ μετ' εὐλαβείας ἁπλέτου ἐδέχθην, καὶ πληροφορηθεὶς τόσον ἐξ αὐτοῦ ὅσον καὶ ἀπὸ ζώσης φωνῆς τοῦ πανιερωτάτου Βηθλεὲμ τὴν ἀκριβεστάτην μοι καὶ τιμαλφεστάτην αὐτῆς ὑγιείαν καὶ εὐεξίαν, ἀπὸ βαθέων καρδίας ἐχάρην, καὶ τὸν διατηροῦντα καὶ σῴζοντα αὐτὴν ἅγιον θεὸν ἐδόξασα· οὗτινος δέομαι ἐκτενῶς ἵνα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς διαφυλάττοι τὴν ὑμετέραν σοφωτάτην μακαριότητα ἐν ἀκροτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ἀκλονήτῳ διαμονῇ. Ἔγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα, καὶ ἀθανάτους ὁμολογῶ τὰς εὐχαριστίας τῇ ὑμετέρᾳ πανσόφῳ μακαριότητι, τόσον δι' ὅσα καὶ αὖθις ἐπεύχεταί μοι πατρικῶς ὅσον καὶ δι' ὅσα με παραινεῖ καὶ μὲ συμβουλεύει δεσποτικῶς, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν τοῦ δούλου αὐτῆς προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν. Ὁ ἅγιος θεὸς νὰ πολυετῇ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὸ ἔνθεον αὐτῆς ὕψος, διὰ νὰ ἀπολαμβάνω καὶ εἰς τοὐπιὸν τὰς τοιαύτας σοφωτάτας καὶ πατρικὰς νουθεσίας καὶ παραινέσεις αὐτῆς, τὰς ὁποίας καὶ τὰς ἐδέχθην αὐχενοκλινῶς καὶ τὰς ἀνεχάραξα εἰς τὴν πλάκαν τῆς καρδίας μου, καὶ μένω διὰ παντὸς ὑπόχρεως δοῦλος τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἧς αἱ πανάγιαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί. Τῆς ὑμετέρας πανσόφου μακαριότητος δοῦλος καὶ εἰς τὰ πατρικὰ προστάγματα ἑτοιμότατος.

1730 ἰουλίου 8.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

200

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Τὰ ἱερὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μεθ' ὅσης πλείστης εὐλαβείας ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιείαν λίαν ἐχάρημεν,

ἦν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς δαψιλεστάτας αὐτῆς εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σημειούμενα, καὶ ἐπειδὴ μερικὰ ἦσαν εἰς ἀπόκρισιν προγεγραμμένων ἡμετέρων, δὲν βαρύνομεν καὶ αὖθις τὰς σεβασμίας αὐτῆς ἀκοὰς μὲ ταυτολογίαν, παρὰ μόνον εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι κατὰ πολλὰ διὰ τὴν τοιαύτην πρὸς ἡμᾶς πατρικὴν αὐτῆς ἀγάπην, καὶ μένομεν καὶ εἰς τοὐπιὸν ἑτοιμότατοι καὶ εἰς πάντα τὰ πατρικὰ αὐτῆς νεύματα καὶ προστάγματα.

Περὶ δὲ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου καὶ καθηγουμένου τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦτο καὶ πάλιν λέγομεν ὅτι εἴμεσθεν ἕτοιμοι ἡμεῖς νὰ κάμωμεν κατὰ τὸν δεσποτικὸν αὐτῆς ὁρισμόν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα μακαριότης πληροφορηθεῖσα τὴν ὑγιεινὴν αὐτοῦ κατάστασιν καὶ τὴν καλήν του κυβέρνησιν, ἀπεφάσισε μὲ τὴν ἄκραν αὐτῆς φρόνησιν νὰ μείνῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐπιστασίαν του, καὶ τὸν ἐπρόσταξε νὰ ἡγουμενεύῃ, ἰδοὺ ἔγινε κατὰ τὴν προσταγὴν αὐτῆς, καὶ δὲν θέλει τοῦ λείψῃ καὶ ἐκ μέρους μας πάντοτε ἡ εὔνοια καὶ ἡ ἐπίσκεψίς μας.

Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τοῦ προηγουμένου τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου Βακαρεστίου, ὅτι θέλει γένῃ κατὰ τὸν ὁρισμὸν αὐτῆς· ὅμως μὲ τὸ νὰ μὴν ἐθεωρήθη ἀκόμη ὁ λογαριασμός του ἀπὸ τὰς ἐνεστώσας ἀλλεπαλλήλους φροντίδας ὁποῦ ἔχομεν εἰς τόπον, ὁποῦ νὰ ἀναπνεύσωμεν δὲν ἠμποροῦμεν, οὔτε ἡμεῖς, οὔτε οἱ ἄρχοντές μας, οὔτε οἱ ἐπίτροποι, διὰ τοῦτο ἐμεσολάβησε καὶ ἡ τόση ἀργοπορία τοῦ ἐντεῦθεν κινήματός του.

Ἐλάβομεν καὶ τὰ χάριν εὐχῆς πεμφθέντα ἡμῖν μοσχοσάπουνα, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι· τί ἐπειράχθη; Ἡμεῖς, σεβασμιώτατε πάτερ, διὰ τὴν ἄκραν υἱϊκήν μας εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἀνέκαθεν ἔχομεν πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, τοῦτο τὴν παρακαλοῦμεν θερμῶς ὅτι νὰ ἔχωμεν καὶ εἰς τοὐπιὸν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί· τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεόθεν εἴησαν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1730 ἰουλίου 30.

Ἰω. Νικόλαος βοεβόδας.

201

ΖΩΗ ΔΟΜΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Σεβάσμιον γράμμα τῆς σῆς πανσόφου μακαριότητος πανευλαβῶς ἐλάβομεν, καὶ τῷ σῴζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἁγίῳ θεῷ ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνεπέμψαμεν · ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καθεξῆς γεγραμμένα. Καὶ διὰ μὲν τὸν πρὸς ἡμᾶς ἀκρότατον βαθμὸν τῆς πατρικῆς της ἀγάπης εὐχαριστοῦμεν τὰ μέγιστα, μάλιστα διὰ τὴν ἄφθονον χορηγίαν τῶν πατριαρχικῶν της ἀπὸ βαθέων καρδίας εὐχῶν · ἅσπερ ὅτι ἀντὶ πολλοῦ καὶ τιμῶμεν καὶ ἐπιποθοῦμεν, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι γνωρίζει ἡ μακαριότης της, ἅτε πεπληροφορημένη τὴν ἄκραν εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἀνέκαθεν φέρομεν πρὸς αὐτήν. Διὰ δὲ τὴν βραδύτητα τῶν πρὸς αὐτὴν γραμμάτων μας, ἄλλο δὲν εἶναι τὸ αἴτιον παρὰ ὅτι εὐλαβούμεθα χωρὶς τινος ἀξιολόγου ὕλης νὰ βαρύνωμεν τὰς πατριαρχικὰς αὐτῆς ἀκοάς.

Τὰ φίλτατα ἡμῶν εὐλαβέστατα ἀσπάζονται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιάν, καὶ ἐξαιρέτως ὁ βαπτιστικός της. Ἂς ἔχωμεν καὶ πάλιν, παρακαλοῦμεν, τὰ σεβάσμια πατριαρχικὰ αὐτῆς γράμματα πρὸς δήλωσιν τῆς θεοφρουρήτου ὑγιείας της · ἧς οἱ χρόνοι θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευδαιμονέστατοι, αἱ δὲ πανάγιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1730 Ἰουλίου 31.

Ζωὴ δόμνα.

Καὶ ἡμεῖς εὐλαβῶς καὶ υἱϊκῶς ἀσπαζόμεθα τὴν ἁγίαν της δεξιὰν καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συγχωρήσῃ ὁποῦ κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ τὴν ἀποκριθῶμεν εἰς τὰ σεβάσμια γράμματά της, καὶ κατόπιν θέλομεν κάμῃ τὸ ἰδικόν μας χρέος. Τανῦν δὲ τὴν παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος διὰ ἕνα στασίδι νὰ ἐκλέξῃ διὰ τὴν φιλτάτην μας δόμναν εἰς τὸ νεόκτιστον καὶ νεοφώτιστον μετόχιόν της · ἡ ὁποία δόμνα μας μᾶς ἀγκάρευσεν νὰ μεσιτεύσωμεν ἡμεῖς εἰς τοῦτο, καὶ καθὼς ὁρίζει ἡ μακαριότης της ἂς κάμῃ.

Γρηγόριος Γκίκας.

202

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Δύο καὶ τρία σεβάσμια τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μεθ' ὅσης πλείστης εὐλαβείας ἐλάβομεν, καὶ τὰ τῆς θεοπαρόχου ὑγιείας της δι' αὐτῶν ἐνωτισθέντες λίαν ἐχάρημεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάπτωτον. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς γεγραμμένα, ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ ἀποκριθῶμεν τὰ δέοντα, παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς συνερισθῇ καὶ νὰ μᾶς συγχωρήσῃ διὰ τὴν ἄργητα τῶν πρὸς αὐτὴν γραμμάτων μας, ἐπειδὴ καὶ πεπληροφορημένη ἡ μακαριότης σου τὴν ἄκραν εὐλάβειαν καὶ υἱϊκήν μου ἀγάπην ὁποῦ πρὸς αὐτὴν φέρομεν, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει ἀποφασίσῃ πῶς νὰ προβῇθεν οὐχὶ ἐξ ἄλλης αἰτίας, μὴ γένοιτο, παρὰ μόνον ἀπὸ τὸν πολὺν ὄχλον τῶν περὶ ἡμᾶς φροντίδων καὶ περιστάσεων, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν παρόντα τῆς βασιλικῆς ἐκστρατείας καιρὸν ὁποῦ ἐπεφορτίσθημεν μὲ ἀλλεπαλλήλους προσταγὰς καὶ ἀπαιτήσεις εἰς τὸ νὰ συνεισφέρωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἐκ τῆς δυστυχοῦς ταυτησὶ τζάρας ἐπιβάλλουσαν βοήθειαν, καὶ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος διὰ τῶν παναγίων της εὐχῶν νὰ μᾶς δώσῃ ἐξαρκοῦσαν δύναμιν νὰ τὰς ἀπαντήσωμεν.

Ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν διὰ τὴν τελείωσιν τῆς οἰκοδομῆς πασῶν τῶν πυρπολῃθεισῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ μάλιστα τοῦ μετοχίου τῆς σῆς μακαριότητος· οὗτινος ὁ θεῖος ναὸς ἅτε γεγονὼς, ὡς σημειοῖ καὶ ἡ μακαριότης της καὶ μᾶς εἶπον καὶ οἱ αὐτόθι ἐλθόντες ἄρχοντές μας, ὑπερμεγέθης καὶ ὑπερθαύμαστος τῷ τε κάλλει καὶ τῷ φωτὶ, θέλει μείνῃ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα ἀναστήματα τῶν κτημάτων τοῦ ζωοδόχου Τάφου ὁποῦ ἔκαμεν ἡ μακαριότης της εἰς διηνεκῆ μνημόσυνον καὶ θαῦμα τῶν μεταγενεστέρων· καὶ μόνον ὁ ἅγιος θεὸς νὰ χαρίσῃ αὐτῇ ἄκραν ὑγείαν καὶ μακροβιότητα διὰ νὰ τὸν χαίρεται καὶ νὰ ἐπιχορηγήσῃ ἐκ τοῦ πλουσιοπαρόχου ἐλέους αὐτοῦ ἄνεσιν καὶ ἐλάφρωσιν τοῦ βάρους καὶ τῆς ἐπικειμένης αὐτῇ ἐνοχῆς διὰ τὴν γεγονυῖαν οἰκοδομήν.

Τοῖς ὁσιωτάτοις προηγουμένοις τῷ τε παπᾷ Ἀζαρίᾳ καὶ κὺρ Γερασίμῳ, κατὰ τὸν ὁρισμὸν τῆς σῆς μακαριότητος, ἐδόθη πρὸ πολλοῦ ἄδεια καὶ προσταγὴ νὰ διαβῶσιν ἐντεῦθεν καὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς προσκύνησιν αὐτῆς, καθὼς δὲν ἀμφιβάλλομεν πλατύτερον προλαβόντως νὰ ἐσημείωσε τῇ μακαριότητί της ὁ ἡμέτερος ἄρχων μέγας ἀρμάσης.

Τὸν δὲ πανοσιώτατον παπᾶ κὺρ Σωφρόνιον ὑποδεχθέντες εὐμενῶς ἀπεκαταστήσαμεν, καθὼς καὶ ἡ μακαριότης της τὸν ἐδιώρισεν, ἡγούμενον τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ πρὸς ὅ, τι περ ἂν χρήζῃ τῆς ἡμῶν ἀντιλήψεως πρὸς κρείττονα κατάστασιν τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου τὸν ἐνθαρρύναμεν, ἐπειδή, καθὼς δὲν λανθάνει τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, σκοπὸν ἔνθεον ἔχει ἡ καρδία μας εἰς τὸ νὰ φανῶμεν νέοι κτίτορες αὐτοῦ, καὶ ἄμποτε δι' εὐχῶν αὐτῆς πατρικῶν νὰ τὸ εὐδοκήσῃ ὁ κύριος ἐν καιρῷ προσήκοντι.

Τὸν μπεγηζαδὲν Ἰωαννίτζαν τοῦ μακαρίτου Ἀντιόχου βοεβόδα, καὶ διὰ νὰ κάμωμεν τὴν προσταγὴν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος καὶ διὰ τὸ νόμιμον καὶ δίκαιον, καὶ μὲ ἀπειλὰς καὶ ὑποσχέσεις, τὸν ἐπείσαμεν νὰ κινήσῃ καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ἀρχοντικόν του, καὶ τώρα εὑρίσκεται εἰς ἑτοιμασίαν τῶν πρὸς ὁδοιπορίαν ἀναγκαίων του.

Ἐλάβομεν καὶ τὰ εἰς σημεῖον εὐχῆς καὶ πατρικῆς εὐλογίας σταλέντα ἡμῖν, καὶ εὐχαριστοῦμεν. Ἂς ἔχωμεν καὶ πάλιν, παρακαλοῦμεν, τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα ὡς ἀμέσως δηλωτικὰ τῆς ἐφετῆς ὑγιείας της, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχέστατα· αἱ δὲ σεβάσμιαι αὐτῆς εὐχαὶ χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος τέκνον ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1730 αὐγούστου 8.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

203

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΩ ΝΟΤΑΡΑ

Δύο σεβάσμια γράμματα τῆς ὑμετέρας πανσόφου μακαριότητος ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἐφετωτάτην ἡμῖν ὑγιείαν της τὸν σῴζοντα αὐτὴν ἅγιον θεὸν ἐδοξάσαμεν. Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς καθεξῆς γραφόμενα, καὶ τὴν αὐτῆς συγγνώμην καὶ ἡμεῖς παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν διὰ τὴν βραδύτητα τῶν πρὸς αὐτὴν γραμμάτων μας, ἐπειδὴ καὶ τῆς τοσαύτης σιωπῆς μας αἴτια ἐστάθησαν τὰ προλαβόντα περιστατικά, μάλιστα τὸ δεινὸν νέφος τῆς ἀρετῆς ὁποῦ μᾶς ἠκολούθησεν, εἰς τὸ ὁποῖον γνωρίζομεν ὅσην λύπην

αἰσθάνθη ἡ πρὸς ἡμᾶς πατρική της ἀγάπη, καθὼς καὶ ἐξ ἐναντίας πολλὴν χαρὰν ἔλαβε διὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἔλεος τῆς κραταιᾶς βασιλείας, καὶ τὴν ὑπεράσπισιν ὁποῦ ἔδειξαν οἱ εὐμενέστατοι αὐθένται μας. Καὶ μήτε ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ ὑμετέρα πάνσοφος μακαριότης, διὰ τὸν ἀκρότατον βαθμὸν τῆς πρὸς ἡμᾶς πατρικῆς στοργῆς, συμπάσχει καὶ συναλγεῖ ἡμῖν ἐν τοῖς ἀβουλήτοις, καθὼς καὶ συνήδεται ἐν τοῖς κατ' εὐχὴν τε καὶ βούλησιν· οὗ ἕνεκα καὶ ἀνεξαλείπτως ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας καὶ κηρύττομεν τὸ ἐνεργὸν καὶ δραστήριον τῶν ἀπὸ βαθέων καρδίας παναγίων καὶ θεοπειθῶν της εὐχῶν, αἵσπερ καὶ ἀνωρθώθημεν, καὶ ὁποιασοῦν ἐπηρείας ἐλυτρώθημεν, συναντιλαμβανομένης ἡμῖν ἄνωθεν τῆς πανηκεστάτης τοῦ ὑψίστου δεξιᾶς, οὗτινος τὸ πολυύμνητον ὄνομα εἴη δεδοξασμένον εἰς αἰῶνας αἰώνων.

Τὸ νὰ μὴ λυπούμεθα δὲ, κατὰ τὴν πάνσοφον αὐτῆς συμβουλὴν, εἰς τὰ ὑπέρογκα βάρη καὶ ἔξοδα ὁποῦ μᾶς ἠκολούθησαν, καὶ ἡμεῖς γνωρίζομεν ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα περιστατικὰ ἡ φροντὶς καὶ μέριμνα ὠφελεῖ, καὶ ὄχι ἡ λύπη· ἀλλ' ὅταν ὑπερβαίνουν τοὺς ὅρους κάθε προμηθείας, τότε ἡ ἀμηχανία τοῦ λογισμοῦ δένει τὴν καρδίαν, καὶ ἡ λύπη εἶναι ἀναπόδραστος· ἀλλ' εἴη ἵλεως ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει θεὸς καὶ δι' εὐχῶν αὐτῆς νὰ μᾶς δώσῃ ἐξ ἀπόρου πόρον καὶ νὰ μᾶς ἐλαφρύνῃ τὸ βάρος καὶ τὴν ἐνοχὴν τῶν τοιούτων ὑπὲρ δύναμίν μας ἐξόδων ὁποῦ εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ καταράτου ἐκείνου ἠκολούθησαν. Ἂς ἔχωμεν καὶ πάλιν, παρακαλοῦμεν, τὰ σεβάσμια αὐτῆς γράμματα πρὸς ἄμεσον πληροφορίαν τῆς ἐπιποθήτου ἡμῖν ὑγιείας της, καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν παναγίων της εὐχῶν, αἵτινες χαρισθείησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς φυλακτήριον. Τῆς σῆς μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1730 νοεμβρίου 23.

Ἰω. Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΑ

διήγησις τῶν συμβάντων ἐν Μολδαβίᾳ κατὰ τὸ 1716 ἔτος ἐπὶ τῆς τρίτης ἡγεμονίας
τοῦ ὑψηλοτάτου, γαληνοτάτου καὶ θεοφρουρήτου
αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου κυρίου

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΡΑΚΟΒΙΤΖΑ ΒΟΕΒΟΔΑ

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1716, πολέμου γενομένου μεταξὺ Τουρκῶν τε καὶ Γερμανῶν, οἱ Γερμανοὶ εὐτύχησαν κυριεύσαντες καὶ τὸ κάστρον τὸ καλουμενον Τιμισβάρι· οἵτινες, διὰ τὴν νίκην ταύτην τὰς ὀφρῦς ἐπάραντες, οὐ μόνον κατὰ τῶν Τουρκῶν ἐχθρωδῶς ἐφέροντο, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς χριστιανῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν εἰς τὴν Βλαχίαν προσβολὴν ποιήσαντες, τὸν αὐτῆς αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα κύριον Νικόλαον Μαυροκορδάτον πανοικὶ ἥρπασαν, καὶ τὸν ὑπῆγκν εἰς τὴν Ἐρδελίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐβάλθησαν νὰ πειράξουν καὶ τὴν Μπογδανίαν. Ὅθεν ὁ γενεράλης τοῦ Μπρασοβοῦ, ὀνόματι Τίγε, ὄντας ἄνθρωπος φιλάργυρος, οὐδὲν εἰς νοῦν θέμενος εἰ μὴ τὸ μερικὸν κέρδος ὅπερ ἀντετίθετο τῷ κοινῷ, ἐπιθυμῶντας τὰ κούρση, ἐδιώρισε μερικοὺς στρατιώτας νέμτζους μαζὶ μὲ οὔγγρους κατάνους, δίδοντάς τους πέντε φλάμπουρα γερμανικά, καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς τὴν Μπογδανίαν, παραγγέλλοντάς τους νὰ διαγουμίζουν τὰ πράγματα τῶν Μπογδάνων, ἄλογα, ζῶα, καὶ εἴ τι ἄλλο εὕρουν, καὶ νὰ τὰ πηγαίνουν τῷ γενεράλῃ.

Ἦλθον λοιπὸν τοῦτοι, καὶ πρῶτον, διὰ νὰ ἔχουν τόπον καταφυγῆς, ἐμβῆκαν εἰς τὸ μοναστήριον τὸ λεγόμενον Κάσινον, εἰς τὰ βουνὰ ὁποῦ χωρίζουν τὴν Οὐγγρίαν ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν, ὅπερ προσήκει τῇ Μπογδανίᾳ· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔστελλον μερικοὺς στρατιώτας, καὶ συνεχῶς ἔκλεπτον τὰ πράγματα τῆς Μπογδανίας. Ἔπειτα ἐπήγαινον ποτὲ μὲν εἰς τοῦτο, ποτὲ δὲ εἰς ἐκεῖνο τὸ χωρίον, καὶ ἥρπαζον Τούρκους· τοὺς δὲ Μπογδάνους

ἐχθρωδῶς τοὺς ἐγύμνοναν, καὶ ἔπαιρναν τὰ ὑπάρχοντά τους, καὶ τοὺς ἄφιναν γυμνούς.

Τῶν δὲ Μπογδάνων ὅσοι κακότροποι ἔφυγον πρὸς αὐτούς, ὁμοίως καί τινες τῶν ἀρχόντων, ἤγουν ὁ Τζαοῦρος, ὁ Μυρώνης, ὁ Βελίσκος, ὁ Κοντζέσκουλος, καὶ ἄλλοι ὅμοιοι τούτων ἄνθρωποι χρειωμένοι καὶ ἀχρεῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμῶντες τὸν χαλασμὸν τῆς πατρίδος των, ἐλπίζοντες νὰ γλυτώσουν μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τὰ χρέη των, ἔδειχναν τοῖς Γερμανοῖς τὸν τρόπον τοῦ κουρσεύειν. Ὕστερον δὲ ἦλθον ἀπὸ τὸ ῥηθὲν Κάσινον καὶ ἐπίασαν ἕνα κάστρον παλαιὸν, 16 ὥρας μακρὰν τοῦ Γιασίου, Νέμτζον λεγόμενον. Καὶ ἐμβαίνοντες μέσα ἐσύναξαν ζωοτροφήματα πολλὰ ἀπὸ τοὺς Μπογδάνους καὶ πολλὰ κακὰ ἔκαμναν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Μπογδανίας, πάνυ ἐχθρωδῶς τε καὶ ἀντιπάλως φερόμενοι κατὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος Μολδοβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Μιχαὴλ Ῥακοβίτζα βοεβόδα, ἐπαπειλοῦντες καὶ φοβερίζοντες ὅτι νὰ τὸν πάρουν καὶ ζωντανὸν, καθὼς ἐπίασαν καὶ τὸν ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας· καὶ ἐζήτουν ἀπ' αὐτὸν χαρίσματα. Ὅμως ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν, τὰ ζητήματά των σταθερῶς ἀποβάλλοντας, τοὺς ἔλεγε νὰ ἀφήσουν μὲ καλὸν τρόπον τὸν τόπον ὁποῦ κἀμμίαν βλάβην δὲν τοὺς ἐπροξένησε, καὶ νὰ παύσουν ἀπὸ τὲς ἁρπαγές. Ἀμὴ ὁ γενεράλης Τίγε, ἀπὸ τὴν λαιμαργίαν του νικηθεὶς, καὶ μὴ θέλων μὲ τοὺς χριστιανοὺς χριστιανικῶς νὰ πολιτευθῇ, χειρότερα ἐπεισμάτονεν εἰς τὰ ζητήματά του· καὶ δὲν ἐντράπη νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν αὐθέντην χαράτζι παράλογον. Ὅμως ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν εἰς τὰ παράλογα ζητήματα τοῦ γενεράλη μὴ συγκατανεύοντας, αὐτὸς περισσότερον ἐμίσει τὸν αὐθέντην καὶ τὸν κατέτρεχε· διὰ τὸ ὁποῖον ἐφάνη μοι νὰ γράψω τὴν ἐπιστολὴν ὁποῦ αὐτὸς εἶχε πέμψῃ τῷ ἡγεμόνι ζητῶντας χαράτζι, διὰ νὰ ἰδοῦν οἱ πολιτικοὶ καὶ ἄξιοι ἀνεγνῶσται.

Ἐπιστολὴς ἴσον ἥνπερ ἔπεμψεν ὁ γενεράλης τοῦ Μπρασοβοῦ τῷ ἡγεμόνι Μολδοβλαχίας.

Εἰς ὅσον μὲν τὸ θεῖον ἔδωκε χεῖρα βοηθείας τοῖς χριστιανοῖς καὶ τὰ ὅπλα τοῦ γαληνοτάτου καίσαρός μας εὐτύχησαν, καλῶς τὸ γινώσκει ἡ ὑψηλότης σου. Δὲν θέλω λοιπὸν νὰ βαρύνω τὰς ἀκοάς της, ἀλλ' ἐν βραχυλογίᾳ νὰ τῆς φανερώσω τὴν γνώμην τοῦ ἐξοχωτάτου γενεράλη τοῦ κομμανδάντε κυρίου κόντε Δὲ Στκινβίλλε· τουτέστι θέλει ἡ ἐξοχότης

του ὅτι ἡ ὑψηλότης σας νὰ φθειασθῇ νὰ δίδῃ διὰ τὸν γαληνότατον βασιλέα μας μερικὸν χαράτζι· καὶ μὴ πρὸς βάρος. Εἰ δὲ καὶ κάμῃ ἀλλέως, θέλει σηκώσῃ ἡ ἐξοχότης του τὴν φιλίαν τῆς γειτονίας ἀπὸ τὴν ὑψηλότητά σας καὶ ἀπὸ τὸν τόπον· καὶ θέλει στείλῃ νὰ χαλάσῃ τὸν τόπον μὲ φωτίαν καὶ μὲ σπαθί. Ἐλπίζω ὅτι θέλει στοχασθῇ αὐτὰ καὶ θέλει ἐκλέξῃ τὸ συμφέρον εἰς τὸ κοινόν. Ταῦτα. Ἡ δὲ τοῦ θεοῦ σκέπη εἴη μετὰ τῆς ὑψηλότητός σας.

1717 Ἰανουαρίου 2.

Τῆς ὑψηλότητός σας ταπεινὸς δοῦλος,

Τίγε.

Ὅταν ὁ ἡγεμὼν ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ τὴν ἐδιάβασε, καὶ τὴν ἐγνώρισεν οὐδεμιᾶς ἀποκρίσεως ἀξίαν, ἐσώπησεν. Ὅθεν ὁ γενεράλης περισσοτέρως θυμωθεὶς ἐβουλήθη νὰ ἁρπάσῃ τὸν αὐθέντην καὶ νὰ τὸν σκλαβώσῃ. Καὶ εὐθὺς ἐπρόσταξε τῷ ῥηθέντι καπετάνῳ Φράντζᾳ, ὃς ἦν προεστὼς εἰς τὸ ῥηθὲν κάστρον Νέμτζου νὰ ὑπάγῃ μὲ τὸ φουσσᾶτον του εἰς τὸ Γιάσι νὰ ἁρπάσῃ τὸν αὐθέντην. Ὁ ὁποῖος, ὡς ἔλαβε τὴν προστα-γὴν, ἄρχισε νὰ ἑτοιμάζεται· καὶ μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς ἕνα χωρίον ὀκτὼ ὥρες μακρὰν τοῦ Γιασίου, Τιργφρουμὸς λεγόμενον, μὲ μερικοὺς στρα-τιώτας του· καὶ ἐκεῖ εὑρὼν τοὺς αὐθεντικοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἐφύλαττον ὄντας ὀλίγους, τοὺς ἐπλάκωσεν αἰφνιδίως· καὶ δὲν ἔφθασε πῶς τοὺς ἔγδυσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐφόνευσεν. Ἀπ' αὐτοῦ ἐφάνη ἡ κακή του γνώμη τί ἤθελε κάμῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς.

Καθὼς ὑπῆγεν ἡ εἴδησις εἰς τὸν ὑψηλότατον ἡγεμόνα, ἐθαύμασε πολλὰ εἰς τὴν σκληρὰν καὶ βάρβαρον γνώμην αὐτοῦ. Ὅστις δὲν ἄργησε νὰ βάλῃ εἰς ἔργον τὸν σκοπόν του· ἀλλά, τῇ δεκάτῃ τοῦ ἰανουαρίου, μὲ ὅσους στρατιώτας εἶχε νέμτζους καὶ κατάνους καὶ κλέπτας μπογδάνους, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐλκύσῃ εἰς τὸ μέρος του, ἦλθεν εἰς τὸ Γιάσι ὥρᾳ ὀγδόῃ τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ἁρπάσῃ τὸν αὐθέντην ἐξαίφνης μετὰ τὸ γεῦμα κοιμώμενον.

Ἐπειδὴ ἡ ὑψηλότης του ἐπῆρεν εἴδησιν πῶς ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ κάστρον Νέμτζου, ὅμως μὴν ἠξεύροντας εἰς τί μέρος ἔχουν σκοπὸν νὰ πηγαίνουν, ἐπῆρε τὸ φουσσᾶτον του καὶ ἐπῆγε τὸ ταχὺ ἕως δύο ὥρας στράταν μακρὰν τοῦ Γιασίου εἰς τὴν ὁδὸν ὁποῦ πηγαίνει πρὸς τὸ κάστρον τοῦ Νέμτζου·

καὶ μὴν εὑρίσκοντας ἐχθροὺς, καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον καὶ παγετὸς μέγας, ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸ Γιάσι, ἀφίνοντας ἕνα καπετᾶνον μὲ πενήντα ὀνομάτους πρὸς φύλαξιν. Καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ Γιάσι ἐκάθισεν εἰς τὸ τραπέζι· καὶ, μετὰ τὸ γεῦμα, ἔπεσε νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον, καὶ παρήγγειλε καὶ τὰ στρατεύματά του νὰ μὴ σκορπισθοῦν. Ὅμως, μὲ τὸ νὰ ἦτον κρύον μεγάλον, ἐσκορπίσθησαν καὶ οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ σπίτια τοῦ Γιασίου διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν ὀλίγον· καὶ μέσα εἰς τὴν κούρτην ἔμεινε μόνον ἡ πεζοῦρα, οἱ σεϊμένηδες, καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς κούρτης, καὶ τὰ ἰτζογλάνια, καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἡγεμόνος ὁ ἄρχων χάτμανος Δημητράσκος καὶ ὁ μέγας βόρνικος Δόνιτζες. Οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐρχόμενοι ἐπλάκωσαν αἰφνιδίως τὸν καπετᾶνον μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἦτον εἰς φύλαξιν διωρισμένοι. Καὶ, μὲ τὸ νὰ ἦτον κρύον, ἐμπῆκαν μέσα εἰς ἕνα σπίτι καὶ δὲν ἐπρόφθασαν νὰ καβαλλικεύσουν. Ὅσοι δὲ ἐπρόφθασαν καὶ ἐκαβαλλίκευσαν, κυνηγῶντας τους οἱ κατᾶνοι τὸ κατόπιν, ἦλθον μαζὶ εἰς τὸ Γιάσι.

Εὐθὺς δὲ ὁποῦ ἔλαβεν ὁ ἡγεμὼν εἴδησιν, ἐκαβαλλίκευσε μὲ ὅσους εὑρέθησαν εἰς τὴν κούρτην· καὶ συναπαντήσας τοὺς Γερμανοὺς, πολεμῶν μετ' αὐτῶν ἐξέφυγε τὰς χεῖρας των (ἐκεῖ ἐσκοτώθησαν τέσσαρα ἰτζογλάνια ὁποῦ ἦσαν κοντά του) καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ μοναστήρι τὸ καλούμενον Τζετατζούγια, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπάνω εἰς μίαν κορυφὴν λόφου, μακρὰν ἀπέχον τοῦ Γιασίου ἕως μισὴν ὥραν. Καὶ ἐμπῆκε καὶ ἐκλείσθη ἐκεῖ, ἕως οὗ νὰ μαζωχθοῦν οἱ στρατιῶται, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν διεσπαρμένοι. Οἱ δὲ Γερμανοὶ ἀφέντες τὸ Γιάσι ἐδίωξαν τὸν ἡγεμόνα ἕως εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστήριον, ἔνθα περικυκλόνοντάς τον ἔρριπτον τουφέκια διὰ νὰ παραδοθῇ. Ἀλλ' ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν πρὸ ἡμερῶν εἶχε στείλῃ εἰς τὸ Μπουτζάκι διὰ νὰ ἔλθουν Τατάροι μὲ προσταγὴν τῆς μεγάλης βασιλείας εἰς φύλαξιν τῆς Μπογδανίας. Οἱ ὁποῖοι ἔφθασαν καὶ ἐκεῖνοι κοντὰ εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Ἀαρώνδοδα· καὶ στέλλοντας ὁ ἡγεμὼν εἴδησιν τῶν Τατάρων διὰ νὰ φθάσουν τὸ γληγορώτερον, ἔφθασαν μετὰ δύο ὥρας. Οἱ δὲ Γερμανοὶ βλέποντες τοὺς Τατάρους κατ' αὐτῶν ἐρχομένους, ἀφέντες τὸ μοναστήριον ἐκατέβησαν εἰς τὸν κάμπον. Οἱ δὲ Τατάροι κατὰ τὴν συνήθειάν τους φωνάζοντες τὸ ἀλλὰχ ἀλλὰχ περιεκύκλωσαν τοὺς Γερμανούς. Τότε καὶ ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐβγαίνοντας ἀπὸ τὸ μοναστήρι, καὶ παίρνοντας μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς συναχθέντας στρατιώτας (οἵτινες σκορπισμένοι ὄντες συνήχθησαν τότε) ἔτρεξε κατὰ

τῶν Γερμανῶν. Καὶ ἄρχισεν ὁ πόλεμος εἰς τὲς δέκα ὧρες καὶ ἐβάστασεν ἕως τὲς πέντε ὧρες τῆς νυκτός· ἡ δὲ ἄργητα τοῦ πολέμου ἦτον ἕως οὗ ἔφθασαν οἱ σεϊμένηδες καὶ οἱ κυνηγοὶ τοῦ αὐθεντός. Οἱ Γερμανοὶ δὲ κατεσφαγμένοι καὶ τετοξευμένοι ἐκοίτοντο νενεκρωμένοι· ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἔμειναν ζῶντες, μὴ εὑρίσκοντες δρόμον τοῦ φυγεῖν, ἔπεσαν εἰς ἕνα χάσμα ἕνας ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅσοι δὲν ἐσκοτώθησαν, ἐπιάσθησαν ζωντανοί. Μόλις ἐγλύτωσαν εἴκοσι καὶ ἔφυγαν καὶ αὐτοὶ λαβωμένοι, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸ Μπρασοβὸν ἀναφέροντες τῷ γενεράλῃ τὰ θυμάσια καὶ τὴν νίκην τοῦ ἡγεμόνος. Ἔτζι ἀπωλέσθη τὸ ἄθροισμα τῶν μιαρῶν τούτων ἀνδρῶν, ὁποῦ ἐβασάνισαν τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας χωρὶς νὰ τοὺς πταίσῃ ἢ νὰ τοὺς γένῃ αἰτία βλάβης, καὶ ἔλαβον τὰς πρεπούσας αὐτοῖς ἀμοιβάς· ὅτι χωρὶς δίκαιον, μόνον διὰ τὴν ἀπληστίαν τοῦ γενεράλη, ἐφέροντο ὠμῶς κατὰ τῶν χριστιανῶν.

Ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡγεμὼν, γυρίζοντας ἀπὸ τὸν πόλεμον, ἐκοιμήθη εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Τζετατζούγιας. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐκατέβη εἰς τὸ Γιάσι, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν κούρτην ἔκραξε τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Τατάρων καὶ τοὺς εἶπε πῶς νὰ εἶναι ἕτοιμοι αὔριον διὰ νὰ κινήσουν εἰς τὸ κάστρον τοῦ Νέμτζου. Καὶ ἐξέτασε διὰ τὸν καπετᾶνον Φράντζαν, καὶ τὸν εὗρεν εἰς τὰ χέρια τῶν Τατάρων. Δίδοντας δὲ διακόσια γρόσια, τὸν ἀγόρασεν ἀπὸ τοὺς Τατάρους, καὶ τὸν ἤφεραν ἔμπροσθεν τῆς ὑψηλότητός του. Ὁ δὲ ἡγεμὼν τὸν ἠρώτησε λέγων· « τί ἐγύρευες, καπετᾶνε, καὶ ἦλθες εἰς τὸν τόπον νὰ κάμῃς τόσην φθοράν; » Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη· « διὰ προσταγῆς τοῦ αὐθεντός μου γενεράλη ἦλθον, ὄντας προσταγμένος παρ' αὐτοῦ νὰ σὲ πάρω, καὶ πάλιν μὲ τιμὴν αὐθεντικὴν καὶ ὡσὰν αὐθέντην νὰ σὲ πάγω εἰς τὸ Μπρασοβόν. » Ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡγεμὼν θυμωθεὶς ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν θρόνον του καὶ τὸν ἐπῆρεν ἀπὸ τὰ μαλλία κτυπῶντας τον πέντε ἓξ ῥαπίσματα, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐπρόσταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν· καὶ τὸν ἔβγαλαν ἔξω τῆς κούρτης καὶ τὸν ἀποκεφάλισαν. Δὲν ἤθελε τὸν φονεύσῃ ὁ ἡγεμὼν, ἂν δὲν ἤθελε φονεύσῃ καὶ αὐτὸς ὅσους ἀνθρώπους τοῦ ἡγεμόνος ἐπίασε, διατὶ ἦτον ἄνθρωπος ἀνελεήμων καὶ σκληρὸς καὶ αἱμοβόρος· διότι ὁ ἡγεμὼν ἄλλους ὅσους ἐπίασεν ἀπὸ Γερμανοὺς καὶ Οὔγγρους κανένα δὲν ἐσκότωσε· μόνον Μπογδάνους ἀποστάτας ὅσους ἐπίασεν, ἄλλους ἐκρέμασεν, ἄλλους ἐπαλούκωσε καὶ ἄλλους ἔβαλεν εἰς φωτίαν. Ἐπῆραν καὶ τὰ φλάμπουρά τους καὶ τὰ τύμπανά τους· πέντε

φλάμπουρα ἦσαν μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ καίσαρος, καὶ ἕνα φλάμπουρον ἦτον τῶν κλεπτῶν.

Τῇ δὲ 13 τοῦ ἰανουαρίου ἐκίνησεν ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν παίρνοντας καὶ τοὺς Τατάρους μαζί, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ ῥηθὲν κάστρον Νέμτζου. Ὅμως ὁ πρῶτος τῶν κακούργων Βελίσκος, βοηθείᾳ τοῦ προδότου Ἰούδα γλυτόνοντας μὲ μερικοὺς, εὐθὺς ἔβραμεν εἰς τὸ κάστρον καὶ ἀνέφερε τοῖς ἐκεῖσε τὰ συμβάντα. Οἵτινες ἦσαν τριάντα ὀνομᾶτοι ὁποῦ ἀνέμειναν εἰς τὸ κάστρον, καὶ παραχρῆμα ἀφέντες τὸ κάστρον ἔφυγον καὶ ἄφησαν πολλὰς τροφὰς ἃς εἶχον συνηγμένας ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας. Φθάνοντας δὲ ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ ῥηθὲν κάστρον, τὸ ηὗρεν εὔκαιρον· καὶ ἔβαλε φωτίαν καὶ ἔκαυσε καὶ τὰς τροφὰς καὶ τὰς οἰκοδομὰς, καὶ ἔτζι ἐγύρισεν εἰς τὸ Γιάσι.

Οἱ δὲ Τατάροι ἐπανελθόντες ἄρχισαν, κατὰ τὴν συνήθειάν τους, νὰ σκλαβόνουν τὸν τόπον δι' αἰτίαν τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐσκλάβωσαν τοὺς Μπογδάνους· τῶν ὁποίων τὸ κρῖμα νὰ εἶναι ἐπάνω εἰς τὸν γενεράλην Τίγε καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Ἐβγῆκε δὲ ὁ ἡγεμὼν ἐμπροσθά τους· καὶ ὅσους ηὗρε καὶ ὅσους ἠμπόρεσεν ἔβγαλεν ἀπὸ τὰ χεριά τους, ὅμως πάλιν περισσοὺς σκλάβους ἐπῆραν.

Εἶναι διὰ νὰ θαυμάσῃ τινὰς ἀληθινὰ τὴν πολιτικὴν διαγωγὴν τοῦ γενεράλη· ὅστις ἐτόλμησε νὰ γυρεύσῃ χαράτζι ἀπὸ ἕνα τόπον τὸν ὁποῖον ἀκόμη δὲν ἐκυρίευσε, μήτε νὰ τὸν φυλάξῃ ἠμποροῦσεν. Ἀλλ' ἐκ τούτου φαίνεται πῶς ἦτον ἄγνωστος ἄνθρωπος καὶ γυμνὸς πάσης πολιτικῆς εἰδήσεως· ὃς εἰς τοσοῦτον ἀφροσύνης ἦλθεν ὅτι καὶ κατὰ τῶν γυναικῶν ἐκινεῖτο μὲ μανίαν· ἐπειδὴ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ ἔστειλε προσταγὴν εἰς τὸν καπετᾶνον Φράντζαν διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Γιάσι, ἔστειλε καὶ εἰς τὸν Τζαοῦρον εὑρισκόμενον εἰς τὸ Κάσινον καὶ τὸν παρήγγειλε νὰ ὑπάγῃ νὰ σκλαβώσῃ τὴν ἀδελφὴν τοῦ αὐθεντός. Ὅστις, κατὰ τὴν προσταγὴν, ἐσηκώθη μὲ 150 στρατιώτας καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ σπίτι τῆς ἀδελφῆς τοῦ αὐθεντὸς καὶ, ἀπόντος τοῦ ἀνδρός της, τὴν ἥρπασε μοναχὴν, ἀφίνοντας τὰ βρέφη της εἰς τὸ σπίτι της· καὶ μὲ τόσην ἀτιμίαν τὴν εὐγενεστάτην ἀρχόντισσαν τὴν ἐπῆγαν εἰς τὸ Μπρασοβὸν καὶ τὴν ἔβαλαν εἰς φύλαξιν· ἥτις ὡς ἔμφρων τὴν τοῦ ἀδελφοῦ της μιμηθεῖσα ἀνδρείαν, ἔκαμε τρόπον ὡς ἀνὴρ ἀνδρειόφρων καὶ ἔφυγε, καὶ ἐπέρασε πεζὴ τὰ βουνὰ τῆς Οὐγγρίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Μπογδανίαν πρὸς τὸν θεοσεβέστατον ἡγεμόνα τὸν αὐτῆς ἀδελφόν.

Ἔλεγον οἱ εὑρεθέντες τότε εἰς τὸ Μπρασοβὸν πῶς εἰς τὴν κούρτην τοῦ γενεράλη ἐγένετο καθ' ἑκάστην παζάρι, καὶ ἐπωλοῦντο ὑποκάμισα γυναικῶν καὶ φουτᾶδες καὶ μερτζάνα καὶ ἄλλα ροῦχα καὶ στολὲς γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, καὶ ζῶα· τὰ ὁποῖα εἶχαν κλέψῃ οἱ στρατιῶται του ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς Μπογδάνους, καὶ τὰ εἶχαν ὑπάγῃ πρὸς αὐτόν, διὰ νὰ χορτάσουν τὴν ἁπληστίαν του.

Ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡγεμὼν ἐπρόσταξε νὰ μαζωχθοῦν τὰ σώματα τῶν πεφονευμένων Γερμανῶν εἰς ἕνα τόπον· καὶ ῥίπτοντας ἐπάνω εἰς αὐτὰ χῶμα, ἔκαμαν μοβίλαν, ἤγουν βῶλον μέγαν· ὅστις ὑπάρχει εἰς τὴν στράταν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀντικρὺ τοῦ τόπου ὁπου ἔγινεν ὁ πόλεμος· καὶ ἔκαμε καὶ τζαρδάκι θαυμαστὸν μὲ σταυρὸν πέτρινον καὶ μὲ ἐπιτάφιον εἰς ἀθάνατον μνήμην τοῦ πράγματος.

Ὅμως εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας, ἤγουν εἰς τὸ Κάσινον, ἦταν Νέμτζοι καὶ κατᾶνοι, τοὺς ὁποίους ἔκαμνε χρεία διὰ νὰ διώξῃ καὶ αὐτοὺς ἀπὸ τὸν τόπον, ὁποῦ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἡσυχάσῃ ἡ ὑψηλότης του. Καὶ ἔτζι πάλιν ἔστειλε καὶ ἐμήνυσε νὰ ἔλθουν Τατάροι. Καὶ ἔγραψε καὶ γράμματα κρυφίως καὶ ἔστειλεν εἰς τοὺς πέραν τοῦ Σιρετίου Μπογδάνους, λέγοντάς τους πῶς νὰ περάσουν ὅλοι πρὸς τὸ ἐνθάδε τοῦ Σιρετίου μέρος, διατὶ μέλλει νὰ καβαλλικεύσῃ ἡ ὑψηλότης τοῦ ἔχοντας μαζί του καὶ Τατάρους, καὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τοὺς ἐναντίους ὁποῦ εὑρίσκονται κατὰ τὸ Κάσινον· διότι ὅσοι εὑρεθοῦν πέραν τοῦ Σιρετίου, ἐνδέχεται νὰ τοὺς σκλαβώσουν οἱ Τατάροι λέγοντάς τους πῶς εἶναι χαΐνηδες, καθὼς καὶ ἔγινεν.

Ὅμως οἱ Μπογδᾶνοι δὲν ἐψήφησαν τὴν προσταγὴν τοῦ αὐθεντὸς, θαρροῦντες πῶς οἱ κλέπται ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸ Κάσινον ἠμποροῦν νὰ τοὺς διαυθεντεύσουν· καὶ ἔτζι ἦλθον οἱ Τατάροι. Ὅμως ἦσαν πολλοὶ ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας τὸν ἀριθμὸν, τοὺς ὁποίους βλέποντας ὁ ἡγεμὼν εἶπε πρὸς τοὺς μιρζᾶδες· « ἐγὼ ἐμήνυσα νὰ ἔλθουν μόνον δύο χιλιάδες, καὶ διατί ἦλθετε τόσοι; » Εἶπε καὶ πρὸς τοὺς πρώτους τοῦ στρατεύματος τὸν Ἀρσλᾶν μιρζᾶ καὶ τὸν Μπὲγ μιρζᾶ· « πῶς ἐφέρατε μαζί σας τόσον πλῆθος Τατάρων, ὁποῦ ἐνδέχεται νὰ παρατραποῦν ἀπὸ τοῦ λόγου σας νὰ κάμουν κἀμμίαν αἰχμαλωσίαν εἰς τὸν τόπον κατὰ τὴν συνήθειάν τους, καὶ ὕστερον δὲν ἠμπορεῖτε καὶ ἀτοί σας νὰ δώσητε λόγον τῇ βασιλείᾳ; Ἐπειδὴ βασιλικὴ προσταγὴ δὲν εἶναι νὰ πειραχθῇ ὁ ῥαγιᾶς, ἀλλὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοὺς ἐναντίους. » Καὶ ἔτζι αὐτοὶ ἔμασαν ὅλους τοὺς μιρζᾶ-

δες εἰς ἕνα τόπον, λέγοντας πῶς ὁ Μπογδάνμπεγης δὲν θέλει τόσον στράτευμα· ὅθεν τυχαίνει νὰ γυρίσετε ὀπίσω. » Οἱ δὲ Τατάροι ἀπεκρίθησαν· « ἡμεῖς ἐπειδὴ ἤλθομεν ἐδῶ, τώρα πηγαίνομεν μαζί του· καὶ κἀμμίαν πείραξιν δὲν θέλομεν κάμῃ εἰς τὸν τόπον. » Ὡσὰν τὸ εἶπον τοῦ ἡγεμόνος, ὁ ἡγεμὼν τοὺς εἶπε· « δὲν πιστεύω νὰ μὴν κάμουν βλάβην εἰς τὸν τόπον. » Καὶ ἔτζι πάλιν οἱ ῥηθέντες δύο μιρζᾶδες μετὰ τῶν λοιπῶν μιρζάδων ἔκαμαν μίαν ὁμολογίαν ἔγγραφον πῶς νὰ μὴ κάμουν κἀμμίαν πείραξιν εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τὸν ῥαγιᾶν, καὶ τὴν ἐνεχείρισαν τῷ ἡγεμόνι.

Καὶ οὕτω δὴ τῇ 13 τοῦ φεβρουαρίου ἐκίνησεν ὁ ἡγεμὼν ἀπὸ τὸ Γιάσι, παίρνοντας μαζί του καὶ τοὺς Τατάρους. Καὶ πηγαίνοντας πρὸς τὸ Κάσινον, ὅσους Κατάνους εὑρῆκαν, ἄλλους μὲν ἐσκότωσαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν ζωντανούς· ἐπίασαν καὶ τὸν Ἀνδρέαν τὸν καπετᾶνον· καὶ μετὰ ταῦτα ὑπῆγαν εἰς τὸ Κάσινον. Οἱ δὲ ἐναντίοι ἐκλείσθησαν μέσα εἰς τὸ Κάσινον ἔχοντες καὶ τζακαλόζια· εἰς τὸ ὁποῖον μέσα ἦτον καὶ ὁ Τζαοῦρος. Ὁ δὲ ἡγεμὼν μὲ τὸ στράτευμά του ἐπεριτριγύρισε τὸ Κάσινον, προστάζοντας τὸ στράτευμά του νὰ κόψουν ξύλα νὰ κάμουν σκάλες διὰ νὰ κάμουν γιουρούσι, ἐπειδὴ τὸ τειχίον τοῦ κάστρου εἶναι ὑψηλὸν καὶ δυνατόν.

Οἱ δὲ Τατάροι ὡς εἶδαν πῶς ἐκλείσθησαν οἱ ἐναντίοι μέσα καὶ ἄρχισαν νὰ βίχνουν τουφέκια καὶ τζακαλόζια, ἐτραβίχθησαν ὀπίσω. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔχοντας τὸ κάστρον περικυκλωμένον ἔστειλε νὰ ἰδῇ ποῦ εἶναι οἱ Τατάροι. Ἦλθον δὲ οἱ ἀποσταλέντες καὶ εἶπον τῷ ἡγεμόνι πῶς οἱ Τατάροι διεμοιράσθησαν εἰς δύο καὶ πᾶν νὰ σκλαβώσουν τὸν τόπον. Ὅθεν εὐθὺς ὁ ἡγεμὼν ἄφησε τὸ Κάσινον καὶ ἐκαβαλλίκευσε μὲ τὸ στράτευμά του, καὶ ἐγύρισεν ὀπίσω διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Τατάρους ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν. Μ' ὅλον τοῦτο οἱ Τατάροι ἔκαμαν μεγάλην αἰχμαλωσίαν εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ὅσους σκλάβους ηὗρεν ἐμπροσθά του τοὺς ἔβγαλεν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Τατάρων, δέρνοντας καὶ τοὺς Τατάρους, καὶ ἐγύρισεν εἰς τὸ Γιάσι. Μεγάλην φθορὰν καὶ ἀφανισμὸν ἔκαμαν οἱ Τατάροι εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας, ὁποῦ δὲν ἔμεινε μήτε χωρίον μήτε μοναστήρι ἀπ' ὅσα ἦταν πέραν τοῦ Σιρετίου ὁποῦ νὰ μὴν ἐκουρσεύθη. Ὅμως μὲ τὸ νὰ μὴν ἤκουσαν τὴν προσταγὴν τοῦ ἡγεμόνος, ὁποῦ τοὺς ἔγραψε νὰ περάσουν εἰς τὸ ὧδε μέρος τοῦ Σιρετίου, ὅτι εἶναι νὰ περάσῃ ἡ ὑψηλότης του μαζὶ μὲ Τατάρους κατὰ τῶν ἐχθρῶν, διὸ καὶ αὐτοί, ὡς

παραβάντες τὴν προσταγὴν τοῦ ἡγεμόνος, ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τῶν Τατάρων.

Ἐλθὼν δὲ ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ Γιάσι, ἐκρέμασεν ἀπὸ τοὺς πόδας τὸν ῥηθέντα καπετᾶνον Ἀνδρέαν, τρυπῶντας τοὺς ἀστραγάλους τῶν ποδῶν του· ὅστις ἐστάθη ἕωθεν μέχρις ἑσπέρας ζῶν καὶ φωνάζων μεγάλως. Καὶ τότε δὴ πρὸς ἑσπέραν ἔβαλεν ὁ ἡγεμὼν καὶ τὸν ἐτουφεκίασαν κρεμάμενον.

Διὰ δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὸν τόπον τῆς Μολδαβίας, ἔγραψεν ὁ ἡγεμὼν πρὸς τὴν κραταιὰν βασιλείαν πῶς οἱ Τατάροι ἔκαμαν μεγάλην φθορὰν εἰς τὸν τόπον. Ὅθεν ἡ κραταιὰ βασιλεία ἔδωκε φερμάνια καὶ ἔστειλε καὶ ἀγᾶδες εἰς τὸ Μπουτζάκι, διὰ νὰ ἐβγάλουν τοὺς ῥηθέντας αἰχμαλώτους Μπογδάνους· καὶ ἔβγαλαν ὅσους ἠμπόρεσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Τατάρων. Ὅμως οἱ περισσότεροι ἀνέμειναν, κρύπτοντάς τους οἱ Τατάροι. Ὕστερον ὅμως ὁ ἡγεμὼν ἐξετάζοντας καὶ περὶ ἐκείνων, ἔβγαλε τοὺς πλείονας.

Ἐν ἔτει δὲ τῷ αὐτῷ 1717, μὴν παύοντας πάλιν οἱ ἐχθροὶ τοῦ λεηλατεῖν καὶ πολλὰ κακὰ ποιεῖν ἐν τῷ τόπῳ τῆς Μολδαβίας, θέλων ὁ θεοσεβὴς ἡγεμὼν νὰ λυτρώσῃ τὸν τόπον του τῆς ἐκείνων κακεντρεχείας καὶ βλάβης καὶ ζημίας, καὶ παροτρυνόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος μεγάλου ποστελνίκου του κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Βυζαντίου, ἔβγαλε τὰ τούγιά του, μαΐου πρώτῃ, προστάζοντας νὰ συναχθοῦν περὶ αὐτὸν πανταχόθεν τὰ στρατεύματά του. Πρὸς τούτοις ἐμήνυσε καὶ τῷ σουλτάνῳ ὃς ἦν σερασκέρης εἰς τὸ Μπουτζάκι, καὶ ἔπεμψε τῇ ὑψηλότητί του τετρακοσίους Τατάρους. Καὶ οὕτω δὴ, μαΐου εἰκοστῇ, ἐμίσευσεν ὁ ἡγεμὼν σὺν θεῷ πανστρατιὰ κατὰ τῶν ἀντικειμένων, λαμβάνοντας σὺν ἑαυτῷ καί τινας τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων τοῦ παλατίου του, τὸν ἄρχοντα μέγαν βόρνικον Δόνιτζε, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν ποστέλνικον Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν κόμισον Γεωργάκην Καντακουζηνὸν, παίρνοντας μαζὶ καὶ τόπια ἓξ καὶ τζεπχανέν. Ὅταν δὲ ἑτοιμάζονταν διὰ νὰ κινήσῃ, ἦλθε καὶ προσταγὴ ἀπὸ τὴν βασιλείαν καὶ τζοχαδάρης τοῦ ὑπερτάτου ἐπιτρόπου διὰ τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ εὑρίσκονταν εἰς τὰ Μῦρα, Κάσινον καὶ Φωξάνι· τοὺς ὁποίους ἔγραψαν ἄλλοι καὶ ἐφανέρωσαν εἰς τὴν βασιλείαν πῶς εἶναι εἰς τὰ Μῦρα πέντε χιλιάδες, καὶ δύο χιλιάδες εἰς τὸ Κάσινον, καὶ ἑπτακόσιοι εἰς τὸ Φωξάνι· καὶ πῶς κάμνουν καὶ παλάγκαν εἰς τὰ σύνορα τῆς Μπογδανίας. Ἀκούοντας δὲ ὁ ἡγεμὼν αὐτὰ ὁποῦ ἔγραψεν ἡ βασιλεία

εἰς τοῦ λόγου του, ἀναγκαζόμενος μίαν ὥραν πρότερον, ἔκαμε τὴν ἑτοιμασίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν· καὶ ἐκίνησαν ἀπὸ τὸ Γιάσι εἰς τὲς 20 τοῦ μαΐου. Καὶ ἔστειλεν ἐμπροσθὰ τριακοσίους Μπογδάνους καὶ τοὺς ῥηθέντας τετρακοσίους Τατάρους μαζὶ μὲ τὸν Κρουπέντζκην, διὰ νὰ πιάσουν γλῶσσαν. Καὶ ἔτζι φθάνοντας ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ Μπουρλάδι, ἐγύρισε καὶ ὁ Κρουπέντζκης μὲ τοὺς Τατάρους, οἵτινες ἔφερον καὶ ἕως πενήντα κατάνους· τὸν δὲ καπετᾶνον τους τὸν ἐσκότωσαν.

Καὶ ἐκάθισεν ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ Μπουρλάδι μίαν ἡμέραν. Τὴν δὲ δεύτερην ἡμέραν ἐκίνησεν ἀπ' ἐκεῖ μὲ τοὺς Τατάρους καὶ πηγαίνοντας ἕως οὗ ἔμειναν πέντε ὧραι ἕως εἰς τὸ Σιρέτι, ἐδιώρισεν ἀπὸ τὸ στράτευμά του καβάλλαν ἕως χιλίους ὀκτακοσίους, ὁμοῦ καὶ τοὺς Τατάρους. Καὶ ἐδιώρισεν ἀρχηγὸν ἐπάνω εἰς τὸ στράτευμα τὸν ἄρχοντα μέγαν ποστέλνικόν του Κωνσταντῖνον καὶ τοὺς ἔστειλε διὰ νὰ πηγαίνουν ἐμπροσθὰ νὰ κτυπήσουν τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ εὑρίσκονταν εἰς τὰ Μῦρα τριγύρω. Κινῶντας λοιπὸν ὁ μέγας ποστέλνικος μὲ τὸ στράτευμα, καὶ φθάνοντας πρὸς ἑσπέραν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Σιρέτι, ἐπεχειρίσθη νὰ περάσῃ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ τὸν ποταμὸν μετὰ πολλῶν τῶν περὶ αὐτόν· καὶ πλέοντας μὲ τὸ ἄλογόν του, μὲ τὸ νὰ ἦτον ἡ νὺξ ἀφεγγὴς καὶ τὸ πέραμα ἀφανὲς, ἐκινδύνευσε νὰ πνιγῇ. Ὅμως θεοῦ εὐμενείᾳ ἐπέρασε εἰς τὸ πέρην μέρος ἀστηῆς. Ἦτον δὲ σκοπὸς νὰ ὁδοιπορήσουν πρὸς τὰ Μῦρα ὁλονυκτὶς, διὰ νὰ πατάξουν τὸ πρωὶ αἰφνιδίως τοὺς ἐκεῖσε εὑρισκομένους τῶν δυσμενῶν. Ὅμως ἔμειναν ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Σιρετίου περιμένοντες καὶ τοὺς λοιποὺς, ἐπειδὴ τῶν Τατάρων οἱ πλείους ἔμειναν εἰς τὸ ἄλλο μέρος φοβούμενοι νὰ πλεύσουν τὸν ποταμὸν ἐν νυκτί. Ἡμέρας δὲ γεγονυίας ἐκίνησαν ἐκεῖθεν ἅπαντες εἰς τὸ Ὀτοπέστι· ἔνθα καλόγερόν τινα εὑρηκότες ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ τῶν κατάνων ποῦ εὑρίσκονται. Ὅστις, μὲ τὸ νὰ ἦτον τζασίτης καὶ ἀπεσταλμένος παρ' ἐκείνων νὰ κατασκοπεύσῃ, δὲν εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ κατεψεύσθη λέγων πῶς οἱ κατᾶνοι ὅσοι ὑπῆρχον εἰς τὰ Μῦρα καὶ εἰς τὸ Φωξάνι, ὑπάγησαν εἰς τὸ Κάστνον. Καὶ ἔτζι ἐστάθη ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος καὶ ἐλάλησε τοὺς καπετανέους ὁποῦ ἦσαν μαζί του, κάμνοντας συμβουλὴν τί νὰ κάμουν, καὶ ηὗραν εὔλογον « ἐπειδὴ ἤλθαμεν ἕως ἐδῶ, ἂς πᾶμεν καὶ ἕως τὰ Μῦρα νὰ ἰδοῦμεν. » Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν. Τὸν δὲ καλόγερον ἄφησαν εὐλαβούμενοι εἰς τὸ σχῆμα. Πηγαίνοντας δὲ ὀλίγον ηὗραν ἕνα γέροντα τὸν ὁποῖον ἠρώτησαν

διὰ τοὺς κατάνους εἰς τί μέρος εὑρίσκονται. Καὶ τοὺς εἶπε πῶς εἶναι εἰς τὰ Μῦρα. Ἔτζι φθάνοντας εἰς τὸ Ὀτοπέστι, οἱ κατᾶνει ἦταν κάτω εἰς τὰ σπίτια εἰς τὸ μέρος τῆς Μπογδανίας καὶ τῆς Βλαχίας. Ὅμως οἱ περισσότεροι ἦτεν εἰς τὸ πέραν μέρος ἕως διακόσιει ὀνομᾶτοι διὰ φύλαξιν τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ Μύρᾳ. Καὶ ἔτζι αἰφνιδίως τοὺς ἐπλάκωσαν· καὶ ἄλλους ἐπίασαν, καὶ ἄλλους ἐσκότωσαν, καὶ πολλοὶ ὀλίγοι ἂν ἔφυγαν· τοὺς ὁποίους κυνηγῶντας τὸ κατόπιν, ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔφυγαν ἐμπροσθὰ ἔδωσαν λόγον τοῖς ἐν τῇ Μύρᾳ κατάνοις, καὶ ἐβγῆκαν ὅλοι τους ἀπὸ τὰ Μῦρα ἐδῶθεν ἕως μισὴν ὥραν· καὶ ἐκεῖ ἀντικρύθηκαν μὲ τοὺς Μπογδάνους ὁποῦ ἐπήγαιναν ἐμπροσθά. Τοὺς δὲ κατάνους ὁποῦ ἐπίασαν εἰς τὸ Ὀτοπέστι, τοὺς ἠρώτησαν πόσοι εἶναι εἰς τὰ Μῦρα. Καὶ εἶπαν· « δύο χιλιάδες. » Καὶ ἔτζι, σὰν ἀνταμώθησαν μὲ τοὺς κατάνους ὁποῦ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὰ Μῦρα, ἐπολεμοῦσαν ἕως οὗ ἔφθασαν ὅλοι. Καὶ ὡσὰν ἔφθασαν, ἐβάστασεν ὁ πόλεμός τους ἕως δύο ὧρες· καὶ ἔτζι τοὺς ἐχάλασαν· καὶ ἄρχισαν νὰ φεύγουν. Καὶ κυνηγῶντας τους οἱ Μπογδᾶνοι, ἄλλους μὲν ἐφόνευσαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν, καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἄφιναν τὰ ἄλογά τους καὶ ἔφευγαν εἰς τοὺς λόγκους, καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἐγλύτωσαν. Καὶ κυνηγῶντας τους, δὲν ἐπρόφθασαν ἀπὸ τὸν φόβον τους νὰ ἔμπουν εἰς τὰ Μῦρα, ἀλλ' ἔφευγαν εἰς τὰ βουνά. Τὸν δὲ Ῥανίτην, ὁποῦ ἦτον προεστὼς ἐπάνω εἰς ὅλους τοὺς τῶν κατάνων καπετάνους, τὸν ἐκυνήγησαν ἕως μίαν ὥραν φεύγοντα ἀπὸ τὰ Μῦρα μέσα εἰς τὰ βουνά. Ὅστις μόλις ἐλυτρώθη ἕως μὲ τριάντα ὀνομάτους.

Ὁ δὲ ἄρχων ποστέλνικος ἐλθὼν εἰς τὰ Μῦρα, τὰ ηὗρεν ἑτοιμασμένα διὰ τὸν πόλεμον μὲ τζαρχφελέκια καὶ τροφὰς ἀρκετὰς καὶ τζακαλόζια ἕξ, καὶ τὴν πόρταν μαζὶ τοῦ μονκστηρίου τὴν εἶχαν σιδηρᾶν, καὶ ἔξωθεν ἑτέραν ξυλίνην μὲ τζαρχφελέκια. Καὶ ἔτζι, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὥρα τοῦ κεντιοῦ, ἔδωκαν φωτίαν τὰ τζαρχφελέκια καὶ τὲς πόρτες, καὶ τὰ ἔκαυσαν, καὶ ἐπῆραν καὶ τὰ τζακαλόζια. Ηὗραν καὶ δύο βαρέλλια μπαρούτι, καὶ καίοντάς τα ἐγύρισαν βράδυ εἰς τὸ Ὀτοπέστι, καὶ ἔστειλαν λόγον τῷ ὑψηλοτάτῳ ἡγεμόνι. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφθασε τὸ ταχὺ εἰς τὸ Ὀτοπέστι.

Ἀμὴ ἕως οὗ ἦσαν οἱ Μπογδᾶνοι εἰς τὰ Μῦρα, οἱ Τατάροι ἐπῆγαν καὶ ἐπάτησαν τὸ Φωξάνι, κυνηγῶντας τοὺς κατάνους ὁποῦ ἦταν ἕως ὀγδοήντα. Καὶ οἱ Τατάροι μὲ αἰτίαν τῶν κατάνων εἰς τὸ Φωξάνι ἄρχισαν καὶ ἐσκλάβωσαν καὶ Βλάχους βαγιᾶδες. Οἵτινες ἐπίασαν καὶ τὸν μέγαν τοῦ Φωξανίου

καπετᾶνον, καὶ τὸν ἔφεραν εἰς Ὀτοπέστι μαζὶ μὲ τὰ μπαϊράκιά του. Ὅμως γυρίζοντας ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος ἀπὸ τὰ Μῦρα, καὶ βλέποντας τὴν σκλαβίαν ὁποῦ ἔκαμαν οἱ Τατάροι, ἐστάθη καὶ ἔβγαλεν ὅλους τοὺς Βλάχους ὁποῦ οἱ Τατάροι εἶχαν σκλαβώσῃ ὁμοῦ καὶ τὰ πράγματά τους, ἔτι δὲ καὶ τὸν καπετᾶνον τοῦ Φωξανίου, καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς τὸ Φωξάνι στέλλοντας καὶ ἕνα μιρζᾶν μὲ πέντε Τατάρους νὰ φυλάξουν τὸ Φωξάνι ἀπὸ τοὺς Τατάρους.

Εἰς τὲς 30 τοῦ μαΐου ἔγινεν ὁ πόλεμος εἰς τὰ Μῦρα, ἐν ἡμέρᾳ τῆς Ἀναλήψεως. Τὸ δὲ ταχὺ ἐλθὼν ὁ ἡγεμὼν ἐπῆγε μὲ τὰ στρατεύματά του πεζικὰ καὶ καβάλλαν ἐν μελουργίᾳ σαλπίγγων καὶ τυμπάνων εἰς τὰ Μῦρα. Καὶ ἔτζι, κατὰ τὴν προσταγὴν βασιλικὴν, ὁποῦ ἦτον νὰ χαλάσουν τὸ τειχόκαστρον τῆς Μύρας, ἔβαλε καὶ τὸ ἐχάλασαν. Καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ δύο ἡμέρες· καὶ ἔστειλε τὰ στρατεύματά του εἰς τὰ βουνὰ κατὰ τῶν κατάνων, καὶ τοὺς ἐμάζωναν ὅπου τοὺς εὕρισκαν.

Καὶ ἔτζι ἐγύρισεν ἀπὸ τὰ Μῦρα καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Ὀτοπέστι καὶ ἐκάθισε μὲ τὰ τζαντίριά του τρεῖς ἡμέρες. Καὶ ἔστελλε τὰ στρατεύματά του ὅπου εὑρεθοῦν κατᾶνοι πρὸς τὸ μέρος εἴτε τῆς Μπογδανίας, εἴτε τῆς Βλαχίας· καὶ τοὺς ἐπίαναν καὶ τοὺς ἔφερναν. Καὶ τοὺς μὲν Οὔγγρους ἐκρατοῦσε· τοὺς δὲ Μπογδάνους καὶ Βλάχους, ἄλλους μὲν ἐκρεμοῦσεν, ἄλλους δὲ ἔκοπτεν πρὸς σωφρονισμὸν τῶν λοιπῶν.

Τὰ δὲ σπίτια τοῦ Ῥανίτη ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ μέρος τῆς Βλαχίας, περνῶντας ἀπ' ἐκεῖ ὁ ἡγεμὼν ἔβαλε καὶ τὰ ἔκαυσαν καὶ τοὺς μύλους του. Ἕνα του δὲ ἀμπέλι, ὁποῦ ἦτον πάλιν εἰς τὸ μέρος τῆς Βλαχίας, ἔβαλε τοὺς στρατιώτας του πεζοὺς μὲ τὰ σπαθία καὶ τὸ ἐχάλασαν.

Ἦλθε καὶ ὁ μέγας καπετᾶνος τοῦ Φωξανίου τῆς Βλαχίας, καὶ ἐπροσκύνησε τὸν ἡγεμόνα, παρακαλῶντας τον νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Τατάρους καὶ τὰ στρατεύματά του νὰ μὴν κάμνουν εἰς τὴν Βλαχίαν ζημίαν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν τὸν ἀπεκρίθη· « ἐγὼ ἐπρόσταξα νὰ μὴν γένῃ κἀμμία ζημία εἰς τὴν Βλαχίαν· ἀμὴ νὰ πιάσουν τοὺς κακοὺς καὶ ἐναντίους νὰ μοῦ τοὺς φέρουν. » Οἱ δὲ Τατάροι ἠγανάκτουν μεγάλως κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ὁποῦ ποσῶς δὲν ἔστεργε νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ αἰχμαλωτίσουν τὸ μέρος τῆς Βλαχίας· ὅστις ἀντιφερόμενος πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε νὰ ἀκούουν ὅ, τι τοὺς διορίσῃ καὶ ὅ, τι τοὺς λέγῃ· εἰ δὲ καὶ ἀκούσῃ νὰ κάμουν ἁρπαγὲς εἰς τὸ μέρος τῆς Βλαχίας, πῶς τοὺς τοιούτους θέλει τοὺς κακοποιήσῃ διώκοντάς τους ἕως εἰς

τὸ Μπουτζάκι. Καὶ ἔτζι καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι δὲν ἔκαμαν κἀμμίαν ἁρπαγὴν εἰς τῆς Βλαχίας τὸ μέρος. Τὸ δὲ αἴτιον ὁποῦ ἐφοβοῦντο καὶ ἐπείθοντο τῷ ἡγεμόνι ἦτον μὲ τὸ νὰ ἦταν ὀλίγοι.

Μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν, δηλαδὴ τῇ 4, ἐκίνησεν ἀπὸ τὸ Ὀτοπέστι μὲ τὰ στρατεύματά του νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ Κάσινον· καὶ πάλιν ἐδιώρισεν ἀπὸ τὰ φουσσᾶτα του τὴν καβάλλαν καὶ πεζοῦραν καὶ τοὺς Τατάρους μαζὶ διὰ νὰ πηγαίνουν ἐμπροσθά· τὴν μὲν πεζοῦραν ἀπὸ τὰ βουνά, ἀπὸ τὸ στενώτερον μέρος, τὴν δὲ καβάλλαν ἀπὸ τὴν πλατεῖαν ὁδὸν, διὰ νὰ πᾶν ἐξαφνικὰ νὰ πατήσουν τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ Κάσινον. Καὶ ἐδιώρισε πάλιν τὸν μέγαν ποστέλνικον ἀρχηγὸν εἰς τὰ στρατεύματα. Πηγαίνοντες δὲ εἰς τὸ Κάσινον, τὸ ἠῦραν εὔκαιρον· ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ, μαθόντες περὶ τῶν ἐν τῇ Μύρᾳ πῶς ἐχαλάσθησαν, ἔφυγαν. Καὶ ἔτζι, μὴν εὑρίσκοντες τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὸ Κάσινον, ἐπῆγαν κατὰ τὸ Οἰτούζι, γυρεύοντες τοὺς ἐχθρούς. Καὶ ἐπῆγαν ἕως εἰς τὸ σύνορον τῆς Οὐγγρίας· καὶ, μὴν εὑρίσκοντες τοὺς ἐχθροὺς, ἐγύρισαν ὀπίσω εἰς τὸ Κάσινον καὶ ἀνταμώθησαν μὲ τὸν ἡγεμόνα. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ τοιχόκαστρον εἰς δύο μέρη λαγούμι, καὶ τὸ ἐγκρέμισεν ἀπὸ τὰ ῥηθέντα δύο μέρη.

Καὶ ἔτζι ἐγύρισεν ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸ Γιάσι, καὶ ἐδιώρισεν εἰς τὲς ἄχρες καὶ ἄφησε στρατεύματα, καὶ ἐγύρισε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος.

Ἀπὸ τὰ στρατεύματα ὁποῦ ἄφησεν εἰς τὲς ἄχρες, ἐκεῖνα ὁποῦ ἦσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὄκνας ἐπῆγαν καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὰ σύνορα τῆς Οὐγγρίας καὶ εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τῆς Οὐγγρίας. Καὶ ἐπῆραν ἕως δύο χιλιάδες πρόβατα ὁποῦ ἦσαν ἐκεῖ, καὶ κατάνους ὅσους ἠῦραν τοὺς ἐπίασαν καὶ τοὺς ἔφεραν.

Μετέπειτα δὲ περνῶντας ὀλίγες ἡμέρες, ἦλθε προσταγὴ ἀπὸ τὴν κραταιὰν βασιλείαν διὰ νὰ πηγαίνῃ ὁ ἡγεμὼν εἰς τὴν Οὐγγρίαν μετὰ τοῦ σουλτάνου Ἀζαμὲτ Γκιρέη, καὶ μετὰ τοῦ Κολτζὰκ ἀγᾶ, καὶ μετὰ τοῦ Ἀσδερχὰζ γενεράλη. Καὶ ἔτζι ἦλθε δευτέρα προσταγὴ, καὶ ἐκίνησεν εἰς τὴν πρώτην τοῦ αὐγούστου, παίρνοντας καὶ ἀπὸ τοὺς ἐνδοξοτάτους ἄρχοντάς του τὸν ἄρχοντα μέγαν βόρνικον Δόνιτζε, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν ποστέλνικον Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν ἄρχοντα μπᾶνον, καὶ τὸν ἄρχοντα βεστιάρην Κωνσταντῖνον Γαβριλίτζην, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν κόμισον Γεωργάκην Καντακουζηνόν. Ἐρχόμενος δὲ καὶ ὁ σουλτᾶνος, ἀνταμώθηκαν εἰς τὴν Τζοτζόραν· καὶ ἐκίνησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Μπο-

τεσάνι, ἔνθα ἀντάμωσαν καὶ τὸν Κολτζὰκ ἀγᾶν, ὁποῦ εἶχεν ἔλθῃ ἀπὸ τὸ Χοτίνι. Εἶχεν ὁ σουλτᾶνος ἕως ἐννέα χιλιάδες Τατάρους· εἶχε καὶ ὁ Κολτζάκης ἕως ἑπτακοσίους· εἶχε δὲ καὶ ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑξακοσίους. Καὶ ἀντιμωθέντες μὲ τὸν Κολτζάκην, ἠρώτησε καὶ διὰ τὸν Ἀσδερχὰζ γενεράλη· καὶ εἶπε πῶς ἦτον νὰ κινήσῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ Χοτίνι.

Ὅμως κάμνοντας συμβούλην ἀνάμεσόν τους, δὲν τὸ ἤῦραν εὔλογον νὰ καθίσουν νὰ ἀργοπορήσουν, διὰ νὰ μὴν πάρουν εἴδησιν οἱ ἐχθροί. Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κουμπουλούγκι· καὶ ἐκεῖ ἐσυμβουλεύθησαν τί λογῆς νὰ βαλθοῦν τὰ στρατεύματα εἰς ἀράδαν διὰ νὰ ἔμπουν εἰς τὴν Οὐγγρίαν, καὶ ἐβάλθησαν εἰς τοιαύτην τάξιν: ἤγουν ἡ πεζοῦρα τοῦ ἡγεμόνος ἐμπροσθά, ἕνα μὲν διὰ νὰ ἀνοίγῃ στράταν, ἄλλο δὲ μὲ τὸ νὰ εἶναι βουνά, νὰ εἶναι ἡ πεζοῦρα καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν πρὸς φύλαξιν· καὶ κατόπιν ἀπὸ τὴν πεζοῦραν ὁ Κολτζάκης μὲ τοὺς ἀνθρώπους του· καὶ κατόπιν ἀπὸ τὸν Κολτζάκην ὁ ἡγεμὼν μὲ τὰ στρατεύματά του· καὶ κατόπιν ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα ὁ σουλτᾶνος ἔχοντας κοντά του καὶ τριακοσίους Ζαποροβάνους Καζάκους. Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν μὲ τοιαύτην τάξιν κατὰ τῆς Οὐγγρίας.

Καὶ ἐκίνησαν ἀπὸ τὸ Κουμπουλούγκι, καὶ ἐπέρασαν τὸ βουνὸν Μαστακανέσι, περνῶντας τὸ νερὸν τὴν Μπίστριτζαν. Καὶ ἔκαμαν τὸ πρῶτον κονάκι εἰς τὸ βουνὸν τὸ λεγόμενον Σοχάρδο. Καὶ ἐκίνησαν τὴν δεύτερην ἡμέραν, καὶ ἐπέρασαν τὴν Κιόσναν τὸ νερόν, ὁποῦ εἶναι σύνορον τῶν βουνῶν τῆς Μπογδανίας καὶ τῆς Οὐγγρίας. Καὶ ἐπέρασαν εἰς τὸ βουνὸν ὅπου ἦτον ἡ βίγλα τῶν Οὔγγρων· ἦτις ἦτον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἔχοντας καὶ τζαρδάκι ὑψηλόν. Ὅμως ἐδιώρισαν ἐμπροσθὰ ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ Κολτζάκη ἕως τριακοσίους ὀνομάτους, διὰ νὰ πιάσουν ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν στράταν. Ὅμως, μὲ τὸ νὰ ἦτον βουνὸν ὑψηλόν, τοὺς εἶδαν μακρόθεν καὶ ἔφυγον· καὶ, ὁ τόπος μὲ τὸ νὰ ἦτον δύσβατος, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ταχυδρομήσουν νὰ προλάβουν νὰ τοὺς πιάσουν. Ἀλλὰ, φθάνοντας ἐκεῖ ἤῦραν τὰ ἀγγεῖα τους μὲ τὸ μαγείρευμα εἰς τὴν φωτίαν. Καὶ ἔτζι ἐπῆγαν οἱ βιγλάτορες ἐκεῖνοι, καὶ ἔδωκαν λόγον εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τὸ καλούμενον Ῥόδνα· τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀπὸ τὸ ἕνα τὸ βουνὸν ἕως τὸ ἄλλο παρκάνια· καὶ ἦταν καὶ ἑκατὸν κατᾶνοι ὁποῦ ἐφύλαγαν μὲ ἕνα καπετᾶνον. Πιαίρνοντας δὲ εἴδησιν οἱ

κατᾶνοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἐφύλαγαν εἰς τὸ βουνὸν, ἐσηκώθησαν καὶ οἱ κατᾶνοι, καὶ ὅστις ἐπρόφθασε καὶ ἔφυγαν. Τὸ χωρίον δὲ ἦτον μέγα ἕως διακόσια σπίτια καὶ παράνω. Οἱ δὲ τριακόσιοι ἄνθρωποι ὁποῦ ὑπῆγαν βλέποντες πῶς οἱ βιγλάτορες ἔφυγαν, ἔπεσαν κατόπιν τους καὶ ἔφθασαν τὸ βράδυ εἰς τὸ ῥηθὲν χωρίον, ἤγουν τὴν Ῥόδναν. Καὶ βλέποντες πῶς οἱ ἄνθρωποι ἔφυγαν, ἀπέμειναν ἐκεῖ. Καὶ ηὗραν μόνον ἕως εἴκοσι ἀνθρώπους ἐκεῖ καὶ τοὺς ἐπίασαν.

Ὁ δὲ ἡγεμὼν μὲ τὸν σουλτᾶνον καὶ μὲ τὸν Κολτζάκην, μὲ τὸ νὰ ἦσαν τὰ βουνὰ μεγάλα καὶ δύσβατα καὶ τόπος δυσδιόδευτος, δὲν ἐπρόφθασαν εἰς τὴν Ῥόδναν· ἀλλὰ περνῶντας τὸν τόπον ὁποῦ ἦτον ἡ οὐγγρικὴ βίγλα, ἀνέμειναν εἰς τὰ βουνά. Τὴν δὲ δεύτερην ἡμέραν πρὸς μεσημβρίαν ἔφθασε καὶ ὁ ἡγεμὼν μὲ τὸν Κολτζάκην, καὶ ἐκατέβη εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τῆς Οὐγγρίας τὴν Ῥόδναν, καὶ ἐκόνευσαν ἐκεῖ καὶ ἔδωκαν τῷ χωρίῳ φωτίαν, καὶ ἔκαυσαν καὶ τὰ παρκάνια. Καὶ ἐκάθισαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν καρτεροῦντες καὶ τὴν ἔλευσιν τῶν Τατάρων· οἵτινες ἄργησαν, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὁ τόπος δύσβατος. Ἀπὸ δὲ τοὺς Τατάρους ὁποῦ ἦσαν μετὰ τοῦ Ἀζαμὲτ Γκιρέη σουλτάνου ὡς δύο χιλιάδες, βλέποντες πῶς ὁ τόπος εἶναι δύσβατος καὶ βουνὰ μεγάλα, ἐγύρισαν ὀπίσω χωρὶς εἴδησιν τοῦ σουλτάνου.

Ὄντες δὲ εἰς τὴν Ῥόδναν, ὑπῆγαν πέντε ἄνθρωποι τοῦ Κολτζάκη ἕως μισὴν ὥραν μακρὰν ἀπὸ τὰ στρατεύματα γυρεύοντας κἀνὲν εὕρημα. Καὶ ἔτζι μέσα ἀπὸ τὸ βουνὸν ἔρριψαν τουφέκια ἐπάνω τους· καὶ ἕνα μὲν ἐσκότωσαν, ἄλλον δὲ ἐλάβωσαν, καὶ ἔφυγαν καὶ ἦλθον ὀπίσω καὶ ἔδωκαν εἴδησιν τὸν Κολτζάκην. Ὅστις ἐκαβάλλίκευσε καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ἡγεμόνα λέγοντας πῶς εἶναι ἕνα τάμπουρον ἐμπροσθὰ καὶ εἶναι ὅλοι Οὔγγροι καὶ κατᾶνοι μαζωμένοι ἐκεῖ καὶ οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ ἔφυγαν ἀπὸ τὰ χωρία· καὶ πρέπει νὰ διορίσῃ στράτευμά του καὶ νὰ ὑπάγουν νὰ τοὺς κτυπήσουν. Ἐπῆγεν ὁ Κολτζάκης καὶ τὸ εἶπε καὶ τὸν σουλτᾶνον· ὁ δὲ σουλτᾶνος δὲν ἐδιώρισεν ἀπὸ τὸ στράτευμά του, λέγοντας πῶς οἱ Τατάροι δὲν εἶναι διὰ βουνὰ, ἀλλὰ ὁ Μπογδάνμπεγης ἂς στείλῃ ἀπὸ τὸ στράτευμά του. Καὶ ἔτζι ὁ ἡγεμὼν ἐν τῷ ἅμα ἔβαλε καὶ ἐλάλησαν οἱ τρουμπέττες νὰ ἑτοιμασθοῦν τὰ στρατεύματά του, καὶ ἐδιώρισε πεζοῦραν καὶ καβάλλαν χιλίους πεντακοσίους ἀνθρώπους ὅλους τουφεκλῆδες, διορίζοντας τὸν ἄρχοντα ποστέλνικον στρατάρχην, καὶ ἐκίνησε μὲ τὰ στρατεύματά του. Ἔστειλε καὶ ὁ Κολτζάκης διακοσίους ἀνθρώπους, καὶ ὑπῆγαν καὶ ἐπερι-

πάτησαν εἰς τὰ βουνὰ πέντε ὧρες γυρεύοντας τοὺς ἐχθρούς. Ὅμως οἱ ἐχθροὶ ἔφυγαν, καὶ δὲν εὑρῆκαν τινὰν, καὶ ἐγύρισεν ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος, καὶ ἦλθε μὲ τὰ στρατεύματα εἰς τὸν ἡγεμόνα.

Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν ἐκίνησαν παίρνοντας τὴν στράταν κατὰ τὸ κάστρον Μπίστριτζαν. Τὰ δὲ χωρία δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν στράταν, οἱ Τατάροι καὶ οἱ Λιπκᾶνοι ὁποῦ ἦσαν μὲ τὸν Κολτζάκην ὅλα εἰς φωτίαν τὰ ἔβαλαν, χωρία μεγαλώτατα καὶ σπίτια μεγάλα. Τὲς δὲ γυναῖκες τὲς γερόντισσες καὶ γέροντας καὶ βρέφη, τὰ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ σπαθί.

Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν ὁποῦ ἐκίνησαν ἀπὸ τὴν Ῥόδναν, ὥρᾳ μεσημερίου, ἐβγῆκαν ἐμπροσθὰ ἑκατὸν πενήντα Νέμτζοι καὶ ἑκατὸν κατᾶνοι, διὰ νὰ πάρουν γλῶσσαν καὶ νὰ ἰδοῦν τί εἶναι. Μαζὶ ἦτον καὶ ὁ μέγας καπετᾶνος τῆς Μπίστριτζας ὀνόματι Φράντζας. Τοὺς ὁποίους καθὼς τοὺς ηὗραν εἰς ἕνα στενὸν τόπον ἐν ταὐτῷ τοὺς ἐχάλασαν· καὶ ἄλλους μὲν ἐσκότωσαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν ὁμοῦ καὶ τὸν καπετᾶνον, καὶ τὸν χάτμανον ὅστις ἐστὶ δεύτερος τοῦ καπετάνου, καὶ ἄλλους πολλούς. Καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἐγλύτωσαν φεύγοντες εἰς τὰ βουνὰ, καὶ ἔφυγαν καὶ ἔδωκαν λόγον εἰς τὸ κάστρον.

Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ, μικρὸν πρὸ μεσημβρίας, ἔφθασαν εἰς τὸ κάστρον τῆς Μπίστριτζας, καὶ ἔκαμεν ὁ ἡγεμὼν ἀλάγι τὸ ἀσκέρι του, ὁμοῦ καὶ ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς, καὶ ἐπεριτριγύρισαν τὸ ἕνα μέρος τοῦ κάστρου· τὸ δὲ ἄλλο μέρος ἦτον ὁ σουλτᾶνος μὲ τοὺς Τατάρους. Τὸ δὲ κάστρον τῆς Μπίστριτζας εἶναι μεγάλον· ὅμως τόπια δὲν εἶχε, μόνον τζακαλόζια· καὶ εἶχε Νέμτζους ἕως ἑξακοσίους, ξεχωριστὰ οἱ κατᾶνοι καὶ ξεχωριστὰ οἱ νεμεσῆδες οἱ ὁποῖοι λογοῦνται ἄρχοντες τῆς Οὐγγρίας· οἵτινες ἐμαζώχθησαν ὅλοι εἰς τὸ κάστρον ἀπὸ τὰ χωρία. Καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας ἔβαλεν ὁ ἡγεμὼν καὶ ἐλάλησαν οἱ τρουμπέττες διὰ νὰ ἔβγουν ἀπὸ τὸ κάστρον νὰ προσκυνήσουν. Καὶ, βλέποντας πῶς δὲν προσκυνοῦν, ἐπρόσταξε νὰ δώσουν εἰς τὸ βκρούσι τοῦ κάστρου φωτίαν. Καὶ ἔτζι ἔδωκαν φωτίαν τῶν σπιτίων τοῦ βαρουσίου, τὰ ὁποῖα ἦσαν μεγάλα καὶ εὔμορφα. Καὶ καίοντάς τα ἐμήνυσε τῷ σουλτάνῳ νὰ κάμουν γιουρούσι εἰς τὸ κάστρον. Ὁ δὲ σουλτᾶνος καὶ οἱ μιρζᾶδες ἀπεκρίθησαν πῶς οἱ Τατάροι εἰς κάστρον γιουρούσι δὲν κάμνουν. Καὶ ἐτραβίχθηκαν οἱ Τατάροι ὀπίσω ἕως μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ κάστρου. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ὁμοῦ μὲ τὸν Κολτζάκην ἀνέμεινεν ὑποκάτωθεν τοῦ κάστρου, καὶ ἔρριχναν ἔνδοθεν τοῦ κάστρου τζακαλόζια καὶ

τουφέκια. Ὁμοίως καὶ ἀπέξω ἀπὸ τὸ κάστρον τοῦ ἡγεμόνος τὰ φουσσᾶτα καὶ τοῦ Κολτζάκη, ἕως οὗ ἐδραδίασε.

Βλέποντας δὲ ὁ ἡγεμὼν πῶς οἱ Τατάροι ἐτραβίχθηκαν ὀπίσω, ἐλάλησε τὸν Κολτζάκην, καὶ ἔκαμαν συμβούλιον, λέγοντας ὁ ἡγεμὼν πρὸς τὸν Κολτζὰκ ἀγᾶν πῶς ἰδοὺ ὁ σουλτᾶνος μὲ τοὺς Τατάρους ἐτραβίχθη ὀπίσω, καὶ μᾶς ἄφησεν ἡμᾶς. Κάμνει χρεία λοιπὸν νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν τί σκοπὸν ἔχουν. Καὶ ἐκαβαλλίκευσεν ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς, καὶ ἔστειλε καὶ ὁ ἡγεμὼν τὸν ἄρχοντα ποστέλνικόν του, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν σουλτᾶνον. Καὶ ὁ ποστέλνικος ἐχαιρέτησεν ἐκ μέρους τοῦ αὐθεντός του τὸν σουλτᾶνον λέγοντας· « ὁ ἡγεμὼν σᾶς χαιρετᾷ καὶ ἐρωτᾷ τί εἶναι ὁ ὁρισμός σας, καὶ τί σκοπὸν ἔχετε; » Ἀπεκρίθη ὁ σουλτᾶνος μὲ τὴν συμβουλὴν τῶν μιρζάδων πῶς « αὔριον τὸ πουρνὸν νὰ κινήσωμεν πρὸς τὸ Μαραμόροσι, καὶ νὰ κινήσῃ καὶ ὁ μπέγης μαζί μας. » Καὶ ἔτζι ἐγύρισαν ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς καὶ ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος καὶ ἦλθον εἰς τὸν ἡγεμόνα. Τοῦ δὲ ἡγεμόνος οἱ ἄνθρωποι ἐπίασαν ἕνα κάτανον τὴν νύκτα, τὸν ὁποῖον τὸν ἔστειλαν ἀπὸ τὸ κάστρον νὰ δώσῃ λόγον τῷ γενεράλῃ τοῦ Σιμπινίου, καὶ ἐδιάβασαν τὸ γράμμα ὁποῦ ἔγραφε πρὸς τὸν γενεράλην οὕτω·

« Σήμερον τὸ ταχὺ ἐλάβομεν τὸ χαροποιόν σου γράμμα, εἰς τὸ ὁποῖον « μᾶς γράφεις πῶς τὰ χριστιανικὰ ὅπλα ἐτρόπωσαν τοὺς Τούρκους, καὶ « πῶς ἐπάρθη τὸ Μπελιγράδι, καὶ ἐχάρημεν. Ὅμως μετὰ τρεῖς ὥρας « μᾶς ἦλθε μεγάλη ζάλη, καὶ εὑρισκόμεσθεν ὅλοι εἰς τὸν θάνατον καὶ εἰς « τὴν σκλαβίαν· ἐπειδὴ ἐξαίφνης εἴδαμεν Τατάρους καὶ Τούρκους καὶ τὸν « πρίντζιπε τῆς Μπογδανίας μὲ πεζοῦραν καὶ καβάλλαν· οἱ ὁποῖοι μᾶς « ἐπεριτριγύρισαν τὸ κάστρον· καὶ, ἂν δὲν φθάσῃ ἡ βοήθειά σου, αὔριον « εἴμεσθεν ὅλοι μας χαμένοι. »

Διαβάζοντας τοῦτο τὸ γράμμα ὁ ἡγεμὼν εἶπε πρὸς τὸν Κολτζὰκ ἀγᾶν· « τοῦ βασιλέως μας τὸ τάμπουρον ἐχαλάσθη, καὶ τὸ μεϊδάνι ἀνέμεινεν εἰς τοὺς Νέμτζους. Λοιπὸν πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ κάμωμεν κυβέρνησιν. Τὰ δὲ λόγια τοῦ σουλτάνου καὶ τῶν μιρζάδων ὁποῦ λέγουν νὰ πηγαίνουν κατὰ τὸ Μαραμόροσι, δὲν εἶναι καλὴ συμβουλή· διότι τοῦ Μαραμοροσίου ἡ στράτα ἐβγαίνει πρὸς τὴν Λεχίαν· ἡ δὲ βασιλεία ἔχει ἀγάπην μὲ τοὺς Λέχους· ὅθεν ἐγὼ δὲν πηγαίνω νὰ πατήσω τὸν λέχικον τόπον. Σὺ δέ, ἂν θέλῃς νὰ πηγαίνῃς μαζὶ μὲ τοὺς Τατάρους, πάγαινε· ἐγὼ δὲν πηγαίνω. »

Εἶπε καὶ ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς πρὸς τὸν ἡγεμόνα· « ἐκεῖ ὁποῦ πηγαίνεις, πηγαίνω καὶ ἐγώ. »

Καὶ ἔτζι πάλιν, εἰς τὲς πέντε ὧρες τῆς νυκτὸς, ἔστειλεν ὁ ἡγεμὼν τὸν μέγαν ποστέλνικόν του, καὶ ἔστειλε καὶ ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς ἕνα του ἀγᾶν πρὸς τὸν σουλτᾶνον, λέγοντας ὁ ἡγεμὼν τὸν ποστέλνικόν του νὰ εἰπῇ τῷ σουλτάνῳ καὶ τοῖς μιρζάδαις πῶς ἡ στράτα τοῦ Μαραμοροσίου ἐβγαίνει εἰς τὴν Λεχίαν, καὶ ἡ βασιλεία ἔχει ἀγάπην μὲ τοὺς Λέχους, καὶ δὲν πρέπει νὰ πηγαίνωμεν ἀπ' ἐκεῖ, μόνον νὰ πηγαίνωμεν κατὰ τοῦ Μπρασσοβοῦ τὴν στράταν. Καὶ ὅταν εἶναι νὰ ἐβγωμεν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν, νὰ ἐβγωμεν ἀπὸ τὸ μπογάζι τοῦ Ὀϊτουζίου· ἡ ὁποία εἶναι καλίτερη στράτα παρὰ αὐτὴ ὁποῦ ἤλθομεν. Εἰ δὲ καὶ θέλουν πάλιν νὰ ἐβγωμεν ἀπ' αὐτὴν τὴν στράταν ὁποῦ ἤλθομεν, νὰ στείλω τὴν πεζοῦραν μου νὰ φυλάξῃ τὸ στόμιον, καὶ νὰ ἀφήσωμεν καὶ τὸ κόσουρον, ἤγουν τὰ ἀγιρλίκιά μας, εἰς τὸ στόμιον, καὶ ἔτζι νὰ δώσωμεν ὁρμὴν πρὸς αἰχμαλωσίαν τοῦ τόπου τῆς Οὐγγρίας. Καὶ ὅταν μὲν φανῇ εὔλογον, τότε νὰ ἐβγωμεν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν. Εἰ δὲ καὶ δὲν μὲ ἀκούσουν, καὶ γυρεύσουν νὰ πηγαίνουν ἀπὸ τὸ Μαρομόροσι, ἐγὼ δὲν πηγαίνω, καὶ ἂς πηγαίνουν ὅπου θέλουν. »

Ἔτζι ἐπῆγεν ὁ μέγας ποστέλνικος καὶ εἶπε τὰς ἀποκρίσεις τοῦ ἡγεμόνος τῷ σουλτάνῳ. Ὁ δὲ σουλτᾶνος ἀπεκρίθη· « βλέπω πῶς ἡ συμβουλὴ καὶ τὰ λόγια τοῦ μπέγη εἶναι καλά· μόνον οἱ μιρζᾶδες καὶ οἱ Τατάροι δὲν στέργουν, ἐπειδὴ καὶ λέγουν ἔτζι πῶς πηγαίνοντας κατὰ τὴν στράταν τοῦ Μπρασσοβοῦ δὲν εὑρίσκουν τογιούμι πολὺ, ἐπειδὴ ὁ κόσμος ἔμαθε πῶς ἐμπήκαμεν εἰς τὴν Οὐγγρίαν, καὶ ἔφυγαν εἰς τὰ κάστρα. Ἀμὴ, ὡσὰν ὑπάγωμεν κατὰ τὸ Μαραμόροσι, εὑρίσκομεν πολλοὺς νὰ αἰχμαλωτίσωμεν· καὶ οἱ Λέχοι ὄντες φίλοι μας, μήτε τοὺς πειράζομεν, μήτε μᾶς πειράζουν, καὶ περνοῦμεν ἀπὸ τὸ σύνορόν τους, καὶ δὲν κάμνομεν ζημίαν. »

Ἀπεκρίθη ὁ ἄρχων ποστέλνικος καὶ εἶπεν· « ὁ μπέγης λέγει πῶς πρέπει νὰ κάμωμεν ἀνδραγαθίαν, νὰ δείξωμεν καὶ δούλευσιν τῆς βασιλείας, καὶ ὄχι νὰ κοιτάζωμεν μόνον εἰς τὴν διαρπαγήν. » Ἀπεκρίθησαν ὅλοι οἱ μιρζᾶδες· « ἡμεῖς διὰ κούρση ἤλθομεν καὶ κούρση γυρεύομεν· καὶ ἂν θέλῃ ὁ μπέγης νὰ ἔλθῃ μαζί μας, καλά· εἰ δὲ καὶ μὴ, ἡμεῖς πηγαίνομεν κατὰ τὸ Μαραμόροσι. » Καὶ ἔτζι ἐγύρισεν ὁ μέγας ποστέλνικος καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ἡγεμόνα, καὶ ἐδήλωσεν αὐτῷ τὰ ὅσα ὁ σουλτᾶνος καὶ οἱ μιρζᾶδες ἐλάλησαν.

Ὁ ἡγεμὼν δὲ μὲ μεγάλην καρδίαν καὶ ἀνδρείαν ἐστέκετο ἐπάνω εἰς τὰ ποδάρια παννύχιον (ἤγουν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς) χωρὶς ἀνάπαυσιν ὁμοῦ καὶ ὅλον του τὸ φουσσᾶτον, ἔχοντες τριγυρισμένον τὸ κάστρον. Τὴν δὲ νύκτα ἔπαυσαν τὰ τουφέκια καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τὸ δὲ ταχὺ ἔστειλεν ὁ ἡγεμὼν νὰ ἰδῇ τί κάμνουν οἱ Τατάροι· καὶ ὑπῆγαν καὶ δὲν ηὗραν κανέναν, ἐπειδὴ καὶ ἐμίσευσαν. Ἀκούσας δὲ ὁ ἡγεμὼν πῶς ὁ σουλτᾶνος ἐκίνησε μὲ τοὺς Τατάρους καὶ ἐδιάβη, εἶπε πρὸς τὸν Κολτζάκην· « ἐπειδὴ οἱ Τατάροι ἐδιάβηκαν, πρέπει νὰ γυρίσωμεν καὶ ἡμεῖς ὀπίσω. » Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω, παίρνοντας ἄλλην στράταν, ἡ ὁποία πάλιν εἰς τὴν Ῥόδναν ἔβγαινε καὶ αὐτή. Καὶ ἔτζι πάλιν τὰ ὅσα χωρία ἦσαν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ὅλα εἰς φωτίαν τὰ ἔβαλαν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν εἶχε προσταγὴν εἰς τὸ στράτευμά του Νέμτζους καὶ κατάνους νὰ σκοτόνουν καὶ νὰ σκλαβόνουν· ἀμὴ Μπογδάνους νὰ μὴ σκλαβόνουν (Μπογδάνους ὁποῦ λέγω εἶναι ὄχι Μπογδᾶνοι τῆς Μπογδανίας, ἀμὴ Μπογδᾶνοι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι γέννημα καὶ θρέμμα εἰς τὴν Οὐγγρίαν), ἀλλὰ νὰ τοὺς κρύπτουν, νὰ μὴν τοὺς πάρουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κολτζάκη, ἂν καλὰ καὶ πολλοὺς ἐπῆραν. Καὶ, ὡσὰν ἐπῆγαν εἰς τὸ χωρίον Ῥόδναν, ἀπέμειναν τὸ βράδυ ἐκεῖ, προστάζοντας ὁ ἡγεμὼν καὶ βάλλοντας μεγάλες φύλαξες.

Τὸ πουρνὸ δὲ ἐκίνησαν καὶ ὑπῆγαν τὸ βράδυ καὶ ἐπέρασαν τὸ νερὸν Κόσναν. Καὶ ἐκεῖ ἀντάμωσεν ὁ ἡγεμὼν καὶ τὸν Ἀσδερχὰζ γενεράλην· ὁ ὁποῖος εἶχε καβάλλαν καὶ πεζοὺς ἑκατὸν εἴκοσι ἀνθρώπους· τὸν ὁποῖον ἠρώτησεν ὁ ἡγεμὼν, διατὶ ἔκαμε τόσην ἄργητα. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη πῶς δὲν ἦτον ἕτοιμος. Τὸ βράδυ δὲ ἀνέμειναν ἐκεῖ· τὸ δὲ ταχὺ ἐκίνησαν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ ἔφθασαν τὸ βράδυ εἰς τὸ Κουμπουλούγκι.

Ἐχάρη δὲ ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ ἄρχοντές του πῶς ἐγύρισαν νικηταὶ καὶ μὲ καλὸν κατευόδιον εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας. Τὸ ταχὺ δὲ ἦλθεν ὀλάκης εἰς τὸν ἡγεμόνα ἀπὸ τοὺς καϊμακάμηδες ὁποῦ ἄφησεν εἰς τὸν θρόνον του, καὶ τὸν ἔγραφαν πῶς κατᾶνοι καὶ Νέμτζοι πολλοὶ ἐμπῆκαν εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ὄκνας καὶ νὰ προφθάσῃ τὸ γληγορώτερον νὰ μὴν ἔλθουν καὶ κτυπήσουν τὸ Γιάσι. Ἀκούοντας δὲ ταῦτα ὁ ἡγεμὼν ἐσυγχύσθη, καὶ εἶπε νὰ λαλήσουν οἱ τρουμπέττες νὰ κινήσουν. Καὶ ἔτζι ἐκίνησεν ὁ ἡγεμὼν μὲ βίαν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔφθασεν εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸν θρόνον του.

Καὶ μανθάνοντας πῶς οἱ ἐχθροὶ ἦλθον ἕως εἰς τὸ Φωξάνι, μὲ τὸ νὰ ἦταν τὰ φουσσᾶτα του κουρασμένα, δὲν ἦτον μόδος νὰ πηγαίνῃ ἀπάνω τους ἕως οὗ νὰ ἑτοιμασθῇ, ἐπειδὴ ἡ καβάλλα του ἀπέμεινε πεζή, διότι τὰ ἄλογά τους ἐχάλασαν εἰς τὰ δύσβατα βουνὰ τῆς Οὐγγρίας· ἡ δὲ πεζοῦρα του ἦτον ἀποσταμένη. Ὅθεν συλλογισθεὶς ὅτι ἕως οὗ νὰ ἑτοιμασθῇ νὰ μὴν τύχῃ οἱ ἐχθροὶ καὶ ἔλθουν εἰς τὸ Γιάσι, εἶπε τοῖς ἄρχουσι καὶ τοῖς πραγματευταῖς νὰ πάρουν τὰς γυναῖκας των καὶ τὰ παιδία των νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Τζοτζόραν, καὶ ἔτζι ἐπῆγαν ὅλοι εἰς αὐτήν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἦτον εἰς τὸν κάμπον τοῦ Γιασίου, εὑρισκόμενος πάντοτε καβαλλάρης φυλάγοντας καὶ τὸ Γιάσι καὶ τὴν Τζοτζόραν, καὶ ἡτοίμαζε τὰ φουσσᾶτα του. Ἔστειλε δὲ καπετανέους εἰς τὸ πέραν μέρος τοῦ Σιρετίου, ἕνα μὲν πρὸς φύλαξιν, ἄλλο δὲ διὰ προσταγὴν εἰς τὸν τόπον νὰ μαζωχθοῦν ὅλοι ἐκεῖ, καὶ πῶς ἑτοιμάζεται καὶ ἡ ὑψηλότης του· καὶ ὅταν κινήσῃ νὰ εἶναι καὶ ἐκεῖνοι ἕτοιμοι. Οἱ δὲ ἐχθροὶ μανθάνοντας πῶς ἐγύρισεν ὁ ἡγεμὼν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν, καὶ πῶς ἦλθεν εἰς τὸ Γιάσι καὶ ἑτοιμάζεται νὰ στρατεύσῃ κατ' αὐτῶν, ἐφοβήθησαν καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω· οἱ ὁποῖοι ἐπῆραν πολλὰ πράγματα ἀπὸ τὸν τόπον, ἀγελάδια καὶ πρόβατα. Ὁ δὲ ἡγεμὼν μανθάνοντας πῶς οἱ ἐχθροὶ ἐγύρισαν ὀπίσω, ἔστειλεν εἰς τὰ στρατεύματα ὁποῦ ἐμαζώχθησαν εἰς τὸ Σιρέτι προστάζοντάς τους νὰ ὑπάγουν τὸ κατόπιν τους κυνηγῶντας τους. Καὶ ἔτζι ἐπῆγαν καὶ τοὺς ἔφθασαν εἰς τὸ μπογάζι, ἤγουν εἰς τὸ σύνορον. Οἱ ἐχθροὶ δὲ ἀπὸ τὸν φόβον τους ἄφησαν τὰ πράγματα ὅσα ἐπῆραν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας καὶ ἔφυγαν. Οἱ δὲ ἄνθρωποι τοῦ ἡγεμόνος ἐπῆραν τὰ πράγματα καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω. Καὶ ἐδιώρισεν ὁ ἡγεμὼν πεντακοσίους ἀνθρώπους νὰ φυλάγουν τὰ δύο μπογάζια τὸ Οἰτούζι καὶ τὸ Τετρούσι.

Καὶ ἔτζι ἦλθεν εἰς τὸν θρόνον του εἰς τὸ Γιάσι· καὶ ἦλθαν καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πραγματευταὶ εἰς τὰ σπίτιά τους· καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας ἦλθεν ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος ἀπὸ τοὺς γενεράληδες Μπρασοβοῦ τε καὶ Σιμπινίου, λέγοντας πρὸς τὸν ἡγεμόνα πῶς « οἱ γενεράληδες σὲ χαιρετοῦν καὶ τὴν φιλίαν σου ἀγαποῦν, καὶ πῶς ἀπὸ τώρα καὶ ἐμπρὸς νὰ περάσετε εἰρηνικὰ καὶ ὡσὰν γείτονες. » Ἀπεκρίθη καὶ ὁ ἡγεμὼν πῶς « ἡ αἰτία δὲν εἶναι ἀπὸ λόγου μου, ἀλλ' ἀπὸ λόγου τους καὶ ἔγινε τόση φθορὰ καὶ ἀφανισμὸς εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας· ἂν καλὰ καὶ ἐγὼ ἀναγκαζόμενος ἐμπῆκα εἰς τὸν τόπον τους καὶ εἶδαν τὶ φθορὰ καὶ ἀφανισμὸς

τοὺς ἔγινε · καὶ εἶναι ἀπὸ αἰτίαν ἐδικήν τους, διότι ἂν δὲν μ' ἐπείραζαν, μήτ' ἐγὼ δὲν τοὺς ἐπείραζα. Ὅμως ἐπειδὴ τώρα θέλουν τὴν φιλίαν μου, θέλω καὶ ἐγὼ τὴν ἐδικήν τους φιλίαν · καὶ νὰ περάσωμεν εἰρηνικὰ ὡσὰν γειτόνοι, καὶ νὰ μὴν στέλλουν κατάνους νὰ πατοῦν τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας · εἰ δὲ πάλιν καὶ στείλουν κατάνους, νὰ ἠξεύρουν πῶς ἡ κραταιὰ βασιλεία μὲ ἔδωσε φερμάνια καὶ ἐξουσίαν πῶς ὁπότε μηνύσω ὅσους Τατάρους θέλω, νὰ ἔλθουν, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ ἕτοιμοι καὶ παρακαλοῦν · καὶ ἄλλο φερμάνι εἰς τὰ Παραδούναβα, ὁπόταν μηνύσω τοὺς σπαχῆδες, νὰ ἔλθουν καὶ αὐτοί. Καὶ ἄλλοι πολλοὶ εἶναι ὁποῦ μὲ παρακαλοῦν νὰ ἔλθουν μετ' ἐμοῦ · καὶ ὡσὰν τοὺς φέρω, τοὺς παίρνω καὶ ἔρχομαι καὶ ἐμπαίνω εἰς τὸν τόπον σας · καὶ ὡσὰν ἔμπω, δὲν θέλω ἔβγῃ γρήγορα · καὶ συλλογισθῆτε τὰ ὑστερινὰ πῶς θέλουν γένῃ χείρονα τῶν προτέρων. Ὅμως, ἂν βαστάξετε τὴν φιλίαν, τὴν βαστῶ κἀγὼ, καὶ δὲν θέλετε ἔχῃ κἀμμίαν ζημίαν ἀπὸ λόγου μου. »

Ἀπεκρίθη καὶ ὁ ἀπεσταλμένος · « τὴν φιλίαν σου θέλομεν καὶ ἀγαπῶμεν. » Καὶ ἔτζι ἐμίσευσε πρὸς τὴν Οὐγγρίαν καὶ εἶπε τὰς ἀποκρίσεις τοῦ ἡγεμόνος. Ἔπειτα πλέον ἄρχισεν ὁ γενεράλης τοῦ Μπρασοβοῦ νὰ στέλλῃ γράμματα φιλικὰ πρὸς τὸν ἡγεμόνα · ὁμοίως καὶ ὁ ἡγεμὼν ἔστελλεν ἀνθρώπους του εἰς τὸ Μρασοβὸν, καὶ ἠγόραζαν ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν ἐχρειάζονταν · καὶ ἔτζι ἐπέρασαν εἰρηνικά.

Ὁ δὲ σουλτᾶνος καὶ οἱ Τατάροι ὁποῦ ἐπῆγαν κατὰ τὸ Μαραμόροσι, ἐπῆγαν ἕως εἰς τὴν Μπάγιαν, καὶ τὰ ὅσα χωρία ἦσαν δεξιά τε καὶ ἀριστερὰ ὅλα τὰ ἐπυρπόλησαν, καὶ ἔκαμαν μέγα κοῦρσος καὶ μεγάλην σκλαβίαν καὶ ἐφορτώθησαν. Καὶ μὴν ἔχοντες τί νὰ κάμουν, ἐγύρισαν ἀπὸ τὸ Μαραμόροσι νὰ ἔβγουν ἔξω, μαθαίνοντες πῶς οἱ Λέχοι εἰς τὸ σύνορον θέλουν τοὺς ἐμποδίσῃ νὰ μὴν τοὺς ἀφήσουν νὰ περάσουν ἀπὸ τὸν τόπον τους. Ὅμως περνῶντας τὰ δύσβατα βουνὰ τοῦ Μαραμοροσίου, ἐβγῆκαν ἔνδοθεν τῶν βουνῶν τινες κατᾶνοι ἔμπροσθέν τους · οἵτινες εἰς στενοὺς τόπους ὄντες ἔδωκαν φωτίαν κατ' αὐτῶν αἰφνιδίως. Τότε οἱ Τατάροι ἔρριψαν τὸ κοῦρσος ὁποῦ εἶχαν καὶ τἄλογά τους, σκοτόνοντες καὶ τοὺς σκλάβους · καὶ, ἀφίνοντες τοὺς σκοτωμένους ὁμοῦ καὶ τὰ κούρση ἐκεῖ εἰς τὴν στενοῦραν, ἔφυγαν · ἐπειδὴ οἱ Τατάροι τόπους στενοὺς καὶ βουνὰ καὶ τουφέκια δὲν ἀγαποῦν. Καὶ, μὲ τὸ νὰ ἦσαν βουνὰ μεγάλα καὶ δύσβατα, οἱ περισσότεροι ἄφησαν καὶ τἄλογά τους, καὶ ἐπέρασαν πεζοί. Καὶ ἔτζι ἐπέρασαν

ἀπ' ἐκεῖνα τὰ βουνὰ καὶ ἐβγῆκαν πάλιν εἰς τὸ Κουμπουλούγκι. Σκλαβίαν καὶ κοῦρσος ἔβγαλαν ὀλίγον, ἐπειδὴ τοὺς περισσοτέρους ἐσκότωναν καὶ τοὺς ἄφησαν· ὅτι εἶχαν πολλοὺς, ὁ κάθε Τατάρης ἀπὸ πέντε ἕξ. Καὶ ἔτζι ἐβγῆκεν ὁ σουλτᾶνος μὲ τοὺς Τατάρους πρὸς τὴν Μπογδανίαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπουτζάκι.

Πολλὰ ὀδυνηραὶ καὶ θλιβεραὶ ἔτυχον ἐν Μολδαβίᾳ αἱ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ συμφοραί. Μ' ὅλον τοῦτο ὁ εὐσεβέστατος αὐτὸς ἡγεμὼν κύριος Ἰωάννης Μιχαὴλ Ῥακοβίτζας βοεβόδας, ὁ παντάγαθος καὶ ὄντως ἐσθλὸς καὶ, ἵν' ὁμηρικῶς εἴπω, ἰσόθεος φὼς, κυβερνήσας τὰ πράγματα ἐμφρόνως τε καὶ ἀνδρειοφρόνως, πολλῶν ἀγαθῶν σὺν θεῷ αὐτῷ τε καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα ἐγένετο πρόξενος. Ἡ γὰρ αὐτοῦ ὑψηλότης ὄντας ἡγεμὼν ἀγαθὸς, πρὸς δὲ καὶ ρωμαλέος, ὄντας λέγω ἀμφότερον ἡγεμών τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητὴς, ἐστάθη ἀντίπαλος τοῖς ἀντιπάλοις καὶ πολέμιος τοῖς πολεμίοις· καὶ κατέβαλεν, ὡς ἄλλος Ἡρακλῆς μεγαλόψυχος, τὴν σοβαρὰν καὶ ἐπηρμένην ὀφρὺν τῶν δυσμενῶν. Οἵτινες, ὅταν ἦλθον εἰς Γιάσιον διὰ νὰ ἁρπάσουν τὸν καλὸν τοῦτον ἡγεμόνα ἀπὸ τὸν θρόνον του, ἂν ἴσως ἡ ὑψηλότης του δι' ἀνανδρίαν καὶ τῶν πολεμικῶν ἀπειρίαν ἤθελε γίνῃ ὑπ' αὐτῶν δορυάλωτος, ἤθελαν προξενήσῃ πάντως τῇ Μολδαβίᾳ τὴν ἐσχάτην αὐτῆς ἀπώλειαν καὶ ἐρήμωσιν. Ἐπειδὴ οἱ Τατάροι, ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ Γιάσι, ἂν τὸ εὗρισκαν χωρὶς ἡγεμόνα, ἤθελαν αἰχμαλωτίσῃ οὐ μόνον τὰ πέριξ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δηλαδὴ τὸ Γιάσιον, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν τὴν Μολδαβίαν ὁλόκληρον. Ἀλλ' ἡ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦσα τοῦ θεοῦ πρόνοια, διὰ νὰ μὴν ἐπακολουθήσῃ τῷ τόπῳ ὁ παντελὴς αὐτοῦ ὄλεθρος, φαίνεται βέβαια πῶς εἶχε προωρισμένην τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα εἰς τὸ νὰ εὑρεθῇ εἰς τοιούτους ταραχώδεις τε καὶ κινδυνώδεις καιροὺς ἡγεμὼν ἐν Μολδαβίᾳ ὡς ἄλλος λαμπροπυρσόμορφος ἥλιος· ὅστις, καθὼς ἔσθ' ὅτε ἐπιπροσθούμενος ὑπὸ τοῦ σεληνιακοῦ σώματος ἐκλείπει, καὶ γίνεται σκοτία εἰς τὸν ὑπὸ σελήνην τοῦτον κόσμον, μ' ὅλον τοῦτο εἰς τέλος ἀποστάντος αὐτοῦ πάλιν προβάλλει τὰς αὐτοῦ λαμπηδόνας καὶ καταφωτίζει καὶ θάλπει πᾶσαν τὴν περίγειον λῆξιν· τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ἡ αὐτοῦ ἐκλαμπρότης εἰ καὶ ναυαγίοις πολλοῖς περιέπεσεν, εἰ καὶ τρικυμίαις πολλαῖς προσεπάλαισεν, εἰ καὶ πάντα τὰ δεινὰ καὶ οἱ κίνδυνοι εἰς τὸν καιρόν του (κρίμασιν οἷς οἶδε κύριος) εἴπερ ποτὲ συμβεβήκασιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φρόνησίν του, καὶ διὰ τὰ ἡρωϊκά του ἔργα καὶ

ἔνδοξα κατορθώματα, σύμμαχον ἔχων τὸν θεὸν, καὶ ἑαυτὸν τῶν κινδύνων ἐλύτρωσε, καὶ τὸν τόπον του ἀπὸ τὸν παντελῆ ἀφανισμὸν ἠλευθέρωσε, καὶ κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἠρίστευσε (τουτέστιν ἠνδραγάθησε) καὶ τοὺς ἀπώλεσεν.

Αἱ ἀρεταὶ τοῦ θεοδοξάστου τούτου ἡγεμόνος καὶ ἥρωος ἐκατασκεύασαν πολύγλωττον τὴν φήμην· καὶ θέλουσιν αὐταὶ κηρύττῃ τὰς ἡρωϊκάς του πράξεις,

> ἕς τ' ἂν ὕδωρ τε ῥέοι καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλοι,
> ἠέλιός τ' ἀνιὼν λάμποι, λαμπρά τε σελήνη.

Εἰς τούτου τὸν θρόνον λέγουσιν ὅτι ἐνατενίζοντάς τινας ἤθελε τὸν ἰδῇ πάντως περικυκλωμένον ἀπὸ τὴν φρόνησιν, ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην, ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον πλῆθος τῶν ἀρετῶν ὁποῦ ἀκολουθοῦσιν ὡς ἀρχηγὸν τὴν εὐσέβειαν· καὶ ἤθελεν ἐννοήσῃ μὲ θάμβος πῶς ἐκατάστησε δύσβατον τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο. Μόνη γὰρ ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης κατ' ἐξαίρετον λόγον ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἤνθει ὡς ῥόδον, ἔστιλβεν ὡς ἄστρον, κατηύγαζεν ὡς ἥλιος ἐν μέσῳ τῶν ἡγεμόνων· ὥστε διὰ τὰ ἡρωϊκὰ αὐτοῦ κατορθώματα καὶ ἄξια ἐπαίνων ἀνδραγαθήματα, καὶ διὰ τὰς τοσαύτας καὶ τηλικαύτας αὐτοῦ ἀρετὰς μόλις ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος ἤθελεν εἶσθαι ἱκανὸς νὰ ἐγκωμιάσῃ ἀξίως καὶ ἀποχρώντως τὴν αὐτοῦ γαληνότητα, λέγων πρὸς τοῖς ἄλλοις τῶν ἐγκωμίων καὶ τοῦτο « οὔ τί σε ἀνδρὸς θνητοῦ πάϊν ἔμμεναι ὀΐομαι, ἀλλὰ θεοῖο. »

Ὁ θεοφρούρητος οὗτος ἡγεμὼν ὡς θεοσεβὴς καὶ χριστοτερπὴς, καὶ πάντων, ὡς ὑπὸ πάντων θρυλλεῖται, τῶν καλῶν ἐραστὴς δὲν ἔλειπε νὰ ἔχῃ περὶ αὐτὸν καὶ ἄρχοντας εὐγενεῖς τοῦ ἑλληνικοῦ γένους λογίους τε καὶ πεπαιδευμένους. Ἐξ ὧν εἷς ὑπῆρχε καὶ ὁ ἐνδοξολογιώτατος ἄρχων μέγας ποστέλνικος αὐτοῦ κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Βυζάντιος· οὗτινος τὰ παρὰ τῆς τύχης ἀγαθὰ καὶ τὰ σωματικὰ αὐτοῦ προτερήματα ἀφίνω νὰ τὰ ἐπαινοῦσι καὶ νὰ τὰ ἐκθειάζουσιν ἄλλοι· ἐγὼ δ' ἐκεῖνα μόνον τῶν αὐτοῦ ὑπεράγαμαι ὅσα τῆς οἰκείας ἤρτητο προαιρέσεως, τὸ φιλοδίκαιον, τὸ μεγαλόψυχον, τὸ ἀκαπήλευτον τῆς πρὸς πάντας καθαρᾶς καὶ εἰλικρινοῦς εὐνοίας τε καὶ ἀγάπης, τὴν ἐν πᾶσιν ἐπανθοῦσαν εὐγένειαν, καὶ ὅσοις ἄλλοις ὁμοίοις τὸ ἐν πᾶσιν ἄριστον περιγράφεται ἦθος· ἅτινα πάντα καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ τε καὶ παραπλήσια εἰς ἓν συνέδραμον, τὴν θεοείκελον

αὐτοῦ ἐνδοξότητα. Ἀνθ' ὧν ἁπάντων καὶ ὁ ὑψηλότατος ἐκεῖνος ἡγεμὼν γνωρίζοντας αὐτὸν πιστότατον καὶ ἀξιώτατον εἰς ἐκπλήρωσιν πάντων τῶν ἑαυτοῦ προσταγμάτων, τὸν εἶχε μεταχειρισθῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ εἰς τὰς κατὰ τῶν πολεμίων ἐφόδους, καθὼς εἰς τὴν παροῦσαν φαίνεται ἱστορίαν, ὁποῦ τὸν εἶχε στρατάρχην κατὰ τῶν δυσμενῶν· ὅστις ὡς ἀνδρεῖος καὶ μεγαλόψυχος ἔρριπτεν ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον, καὶ ἐπήγαινεν ἀνδρειοφρόνως ἐμπροσθὰ μὲ τὸ στράτευμα εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν ἀντιπάλων, μὴ ψηφῶντας οὐδόλως τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς του, μόνον διὰ νὰ σταθῇ πιστὸς καὶ εὐάρεστος εἰς τοιοῦτον ἡγεμόνα ἡρωϊκώτατον καὶ συνετώτατον. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεὸς, βλέποντας τὸ φίλτρον καὶ τὴν ἐγκάρδιον ἀγάπην ὁποῦ πρὸς τὸν φιλόχριστον αὐτὸν ἡγεμόνα ἡ αὐτοῦ ἐνδοξότης πρεσέφερε πάντοτε, τὸν ἐλύτρωσεν ἀπὸ ὅλους ἐκείνους τοὺς κινδύνους καὶ τὸν διεφύλαξε καὶ ἐν τοῖς εἰσέπειτα χρόνοις ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ὀρθοδοξοτάτου ἡγεμόνος ἐκείνου· ὄντινα ἡ παντέφορος καὶ παντεπίσκοπος τοῦ θεοῦ πρόνοια καὶ κηδεμονία συντηροῦσα καὶ περιέπουσα ἐστερέωσεν εἰς τὸν ὑψηλότατον καὶ θεοβράβευτον αὐτοῦ θρόνον μὲ εὐζωΐαν, εὐπραγίαν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν, εἰς σύστασιν καὶ καταρτισμὸν τοῦ θεόθεν ἐμπιστευθέντος αὐτῷ χριστωνύμου πληρώματος καὶ εἰς εὔκλειαν καὶ καύχημα παντὸς τοῦ γένους τῶν ὀρθοδόξων, εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα.

NOTES

(Les chiffres renvoient au numéro des lettres.)

1. Publiée d'après une copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

2-5. D'après le manuscrit B.

6. D'après une copie fournie par N. B. Chrysanthidis. — Le volume que cette lettre accompagnait était l'ouvrage de Nicolas Comnène Papadopoli intitulé *Prænotiones mystagogicæ ex jure canonico* (Padoue, 1697, in-folio).

7. D'après une copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

8. D'après une copie fournie par Manuel Gédéon.

9. D'après le manuscrit B.

10. D'après le manuscrit B. — L'opuscule dont il est question dans cette lettre n'est pas autrement connu. On ne saurait le confondre avec celui que Georges Maïotas publia sur le même sujet deux ans plus tard (Rimnic, 1706, in-8 de 52 feuillets) et qui est également dédié au patriarche Dosithée. Il ne faut pas oublier pourtant que Georges Maïotas était précepteur des enfants de Constantin Brancovan et qu'il a pu contribuer pour sa part à la composition du discours sur la Passion.

11-12. D'après le manuscrit B.

13-14. D'après une copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

15-19. D'après le manuscrit B.

20. D'après une copie fournie par N. B. Chrysanthidis. Déjà publiée par Mgr Nicolas Catramis dans ses Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου (Zante, 1880, in-8), p. 330.

21. D'après le manuscrit B.

22. D'après le manuscrit B.

23. D'après le manuscrit B.

24. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 273.

25. D'après une copie du temps, appartenant à M. le prince Georges Maurocordato.

26. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 274.

27. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

28. D'après le manuscrit B.

29. D'après le manuscrit B.

30. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 274.

31. D'après une copie fournie par N. B. Chrysanthidis. Déjà publiée par feu Mgr Nicolas Catramis dans ses Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου (Zante, 1880, in-8), p. 331.

32. D'après le manuscrit B.

33. D'après le manuscrit B.

34. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 275.

35. D'après le manuscrit B.

36. D'après le manuscrit B.

37. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

38. D'après le manuscrit B.

39. D'après le manuscrit A. — Ne figure pas dans l'Ἐπιστολάριον de 1804.

40. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 277.

41. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 285.

42. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 280.

43. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 286.

44. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 286.

45. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 289.

46. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 289.

47. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 290.

48. D'après le manuscrit B et deux autres copies qui sont en ma possession.

49. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 290.

50. D'après le manuscrit B.

51. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis. Dans cette copie la date manque.

52. D'après le manuscrit B.

53. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis, laquelle est incomplète des trois derniers alinéas et de la date.

54. D'après le manuscrit B.

55. D'après le manuscrit B.

56. D'après le manuscrit B.

57. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 291.

58. D'après le manuscrit A. Cette lettre ne figure pas dans l'Ἐπιστολάριον de 1804.

59. D'après le manuscrit A. Ne se trouve pas dans l'Ἐπιστολάριον de 1804.

60. D'après le manuscrit B.

61. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

62. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 292.

63. D'après le manuscrit B.

64. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 293.

65. D'après le manuscrit B.

66. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 294.

67. D'après le manuscrit B.

68. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 296.

69. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 299.

70. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 298.

71. D'après le manuscrit B.

72. D'après une copie fournie par Manuel Gédéon.

73. D'après le manuscrit B.

74. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

75. D'après le manuscrit B.

76. D'après le manuscrit B.

77. D'après le manuscrit B.

78. D'après le manuscrit B et une copie fournie par Manuel Gédéon.

79. D'après une copie appartenant à M. le prince Georges Maurocordato et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

80. D'après le manuscrit B.

81. D'après une copie fournie par Manuel Gédéon.

82. D'après le manuscrit B.

83. D'après le manuscrit B.

84. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 302.

85. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 303.

86. D'après le manuscrit B.

87. D'après le manuscrit B et une copie fournie par Manuel Gédéon.

88. D'après le manuscrit B.

89. D'après le manuscrit B.

90. D'après le manuscrit B.

91. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

92. D'après le manuscrit B.

93. D'après le manuscrit B.

94. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

95. D'après le manuscrit B.

96. D'après le manuscrit B et une autre copie qui se trouve en ma possession.

97. D'après le manuscrit B.

98. D'après le manuscrit B.

99. D'après le manuscrit B.

100. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

101. D'après le manuscrit B.

102. D'après le manuscrit B.

103. D'après le manuscrit B et trois autres copies, dont l'une communiquée par Manuel Gédéon, l'autre par N. B. Chrysanthidis, et la troisième en ma possession.

104. D'après le manuscrit B.

105. D'après le manuscrit B.

106. D'après le manuscrit B.

107. D'après le manuscrit B.

108. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis, laquelle est incomplète des deux derniers alinéas.

109. D'après le manuscrit B.

110. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis, laquelle est incomplète du post-scriptum.

111. D'après le manuscrit B.

112. D'après le manuscrit B.

113. D'après une copie fournie par Manuel Gédéon.

114. D'après une copie fournie par N. B. Chrysanthidis, et une autre copie communiquée par Manuel Gédéon, cette dernière sans date.

115. D'après une copie fournie par M. Eugène Rangabé, lieutenant dans l'armée hellénique.

116. D'après une copie fournie par Manuel Gédéon.

117. D'après une copie fournie par M. Eugène Rangabé.

118. D'après le manuscrit B.

119. D'après le manuscrit B.

120. D'après le manuscrit B.

121. D'après le manuscrit B et une copie, sans date, fournie par N. B. Chrysanthidis.

122. D'après le manuscrit B.

123. D'après le manuscrit B.

124. D'après une copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

125. D'après le manuscrit A. — Cf. Ἐπιστολάριον de 1804, p. 303.

126. D'après le manuscrit B.

127. D'après le manuscrit B.

128. D'après le manuscrit B.

129. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

130. D'après le manuscrit B.

131. D'après le manuscrit B.

132. D'après le manuscrit B.

133. D'après une copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

134. D'après le manuscrit B.

135. D'après le manuscrit B.

136. D'après le manuscrit B.

137. D'après le manuscrit B.

138. D'après le manuscrit B.

139. D'après le manuscrit B.

140. D'après le manuscrit B.

141. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

142. D'après le manuscrit B.

143. D'après le manuscrit B.

144. D'après le manuscrit B et une copie, incomplète de date, fournie par Manuel Gédéon.

145. D'après le manuscrit B.

146. D'après le manuscrit B.

147. D'après le manuscrit B.

148. D'après le manuscrit B et une copie fournie par Manuel Gédéon.

149. D'après le manuscrit B.

150. D'après le manuscrit B et une copie fournie par N. B. Chrysanthidis, laquelle portait cette annotation en marge : ἀντέγραψα τήνδε τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τοῦ αὐτογράφου, τῇ 20 Ἰουνίου 1880. Ν. Β. Χρυσανθίδης.

151-190. D'après le manuscrit B.

191. D'après le manuscrit B et une autre copie fournie par N. B. Chrysanthidis.

192-198. D'après le manuscrit B.

199. D'après le manuscrit B.

200. D'après le manuscrit B et une copie fournie par Manuel Gédéon.

201. D'après le manuscrit B.

202. D'après le manuscrit B.

203. D'après le manuscrit B, une copie fournie par N. B. Chrysanthidis et une copie en ma possession.

204. D'après une copie du temps, acquise par nous à Constantinople, en 1879, et formant un petit volume in-4 de 22 feuillets. Une autre copie de ce récit, *mais sans nom d'auteur*, se trouve dans la bibliothèque du Métoque du Saint-Sépulcre de Constantinople, sous le n° 545.

INDEX GREC

(Les chiffres renvoient aux pages.)

Ἀζαμὲτ Γκιρέης. 265. 267.
Ἀθανάσιος (ὁ γέρων). 50.
Ἀλέξανδρος Ἀφροδισιεύς. 10.
Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών. 98.
Ἀνακρέων. 177.
Ἀνανίας (ὁ κὺρ). 151. 154.
Ἀνδρέας, καπετᾶνιος. 260. 261.
Ἀντίοχος, χάτμανος. 70.
Ἀντώνιος, γραμματικός. 39.
Ἀντώνιος (ὁ κὺρ). 227.
Ἀπτὴ πασᾶς. 130.
Ἀπτουλκαντὴρ ἐφέντης. 158.
Ἀράπης. 152.
Ἀριστάρχης (Ἰωαννάκης). 69.
Ἀριστοτέλης. 10. 84. 98.
Ἀρσλᾶν μιρζᾶς. 259.
Ἄρτης (ὁ ἅγιος). 157. 159.
Ἀσδερχὰζ, γενεράλης. 265. 266. 271.
Αὔγουστος βασιλεύς. 92.
Αὐξέντιος, ἅγιος Σοφίας. 113.
Ἀφεντούλης (ἀπὸ τὰ Θεραπεῖα). 39.
Ἀχιλλεύς. 87.
Ἀχμέτης (ὁ σουλτάνος). 53.

Βασσαράβας (Κωνσταντῖνος). 5. 6. 8. 21. 22. 23. 24. 27. 30. 49. 69. 70. 97. 100. 109. 110. 111. 112. 115. 124.
Βασσαράβα (Στάνκα, θυγάτηρ Κωνσταντίνου). 109.
Βελίσκος, 254. 258.
Βεντούρας (Κωνσταντῖνος). 108. 156. 157. 158. 159. 160.
Βηθλεέμ (ὁ ἅγιος). 125. 131. 172. 176.
Βιλχέλμους, ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας. 173.
Βλαστός (Δημητράσκος). 145.
Βραγκοβάνος. Voir Βασσαράβας.
Βυζάντιος (Κωνσταντῖνος ὁ). Voir Κωνσταντῖνος ὁ Βυζάντιος.

Γαβριὴλ, παγάρνικος. 217.

Γαβριλίτζης (Κωνσταντῖνος). 265.
Γαλατᾶ (ὁ ἡγούμενος τοῦ). 24. 40. 191.
Γεράσιμος, ἡγούμενος τοῦ ἁγίου Σάββα. 172.
Γεράσιμος, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. 33. 76. 106.
Γεωργίου (ὁ ἡγούμενος τοῦ ἁγίου). 68.
Γιαννάκης, τζοχαδάρης. 195.
Γιουσοὺφ, μέγας βεζίρης. 86.
Γκίκας (Ἀλέξανδρος). 163. 207.
Γκίκας (Γρηγοράσκος). 25. 26. 165.
Γκίκας (Γρηγόριος). 179. 180. 186. 187. 190. 191. 193 et suivantes.
Γρηγορᾶς (Μητροφάντης). 174.
Γρηγοράσκος, μέγας ποστέλνικος. 147.
Γρηγόριος (ἅγιος), ὁ θεολόγος. 34.
Γρηγόριος, ἱερομόναχος. 1.

Δεβλετγιράϊος. 53. 77. 87.
Δημητράκης, γαμβρὸς Δράκου Σούτζου. 122.
Δημητράσκος, χάτμανος. 256.
Δημήτριος. 64.
Δημήτριος, ἰατρός. 177. 232.
Διαμαντὴς, πραγματευτής. 68.
Διονύσιος ὁ τύραννος. 98.
Διονύσιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. 3.
Δίων ὁ χρυσόστομος. 84.
Δόνιτζες, μέγας βόρνικος. 256. 261. 265.
Δοσίθεος, παρτριάρχης Ἱεροσολύμων. 6. 8. 11. 12. 15. 17. 18. 19. 22. 26. 43.
Δούκας βοεβόδας. 4.

Ἑκάβη. 132.
Ἐπίκτητος. 1.
Ἐσὰδ ἐφέντης. 117. 151. 237.
Εὐθύμιος (ὁ κὺρ). 94.

Ζαφείρα δόμνα, σύζυγος Ἰωάννου Μαυροκορδάτου. 163. 164. 165.
Ζωὴ δόμνα, σύζυγος Γρηγορίου Γκίκα. 183. 185. 186. 194. 211. 212. 213. 235. 236. 238. 239.

Ἡρακλείας ἀρχιερεύς. 35. 96.
Ἡρακλῆς. 274.

Θωμᾶς. 30.

Ἰάκωβος (ὁ διδάσκαλος κὺρ). 37. 40. 57. 60. 62. 85. 103. 105. 127. 128.
Ἰάκωβος, πατριάρχης ΚΠ. 3.
Ἱερόθεος, μητροπολίτης Δρύστρας. 55. 75.
Ἰουλιανὸς (Δημητράκης), λογοθέτης. 174.

Ἰουστῖνος, ἡγούμενος Μπουρνόβσκη. 72.
Ἰσμαὴλ, βεζίρης Τεγίνας. 87.
Ἰσμαὴλ ἐφέντης. 134.
Ἰσοὺφ μπέης. 134.
Ἰωάννης, κουπάρης. 171.
Ἰωάννης ὁ χρυσόστομος. 84.
Ἰωαννίκιος, ἐπίσκοπος. 6.
Ἰωσὴφ, πατριάρχης. 10.

Καισαρείας (ὁ μητροπολίτης). 172.
Καλλίνικος Ἡρακλείας. 158. 159.
Καντακουζηνός (Γεωργάκης). 261. 265.
Καντακουζηνός (Κωνσταντῖνος). 9. 94. 95. 123. 124.
Καντακουζηνός (Ῥαδουκάνος). 11. 124.
Καντακουζηνός (Σερβάνος), ἡγεμών. 2. 3. 4. 5.
Καντακουζηνός (Σερβάνος), μέγας λογοθέτης. 19. 20.
Καντακουζηνός (Στέφανος). 110. 111. 112. 113. 114. 115. 120. 122. 125. 126. 130. 131. 132. 133. 135. 137. 139. 140. 143. 144. 147. 148. 151. 152.
Καντεμίρης (Ἀντίοχος). 15. 16. 20. 21. 24. 25.
Καντεμίρης (Δημήτριος). 53. 54. 78. 104.
Καραγιάννης (Νικολός). 175.
Καραμπούζας (Σωτήρης). 154. 156.
Κάρολος, Γερμανῶν αὐτοκράτωρ. 93.
Κάρολος ὁ δωδέκατος. Voyez Σβέκων βασιλεύς.
Καρυοφύλλης. 27.
Κατιλίνας. 84.
Κικέρων. 84.
Κλήμης (μητροπολ. Ἀδρ.). 5.
Κολτζὰκ ἀγᾶς. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271.
Κοντζέσκουλος. 254.
Κρουπέντζκης. 262.
Κυμινήτης. Voyez Τραπεζούντιος (Σεβαστός).
Κυπαρισσᾶς (Νικόλαος). 254.
Κυρίλλου (λεξικὸν τοῦ ἁγιωτάτου). 172. 174.
Κύριλλος, πατριάρχης ΚΠ. 100.
Κωνσταντῖνος. 158.
Κωνσταντῖνος ὁ Βυζάντιος. 261. 262. 265. 275.
Κωνσταντῖνος (ὁ κυρίτζης). 142.
Κωστάκης. 164.

Λούπουλος, βόρνικος. 70. 71.

Μακρὴς (Βησσαρίων). 42.
Μανολάκης (ὁ κυρίτζης). 152. 175.
Μάνος (Ἰάκωβος). Voy. Ἰάκωβος (ὁ διδάσκαλος κὺρ).
Μάξιμος Πελοποννήσιος. 27. 42.

Μαρία δόμνα, σύζυγος Κωνσταντίνου Μπραγκοβάνου, 14. 15. 160. 161.
Μαυροκορδάτη (Ῥωξάνδρα), σύζυγος Ματθαίου Γκίκα. 162. 163. 178. 179. 205. 206. 209. 210. 212. 233. 234. 236. 237.
Μαυροκορδάτος (Ἀλέξανδρος), ἐξ ἀπορρήτων. 17. 18. 19. 34. 119. 120.
Μαυροκορδάτος (Ἀλέξανδρος Νικολάου). 219.
Μαυροκορδάτος (Ἰωάννης Ἀλεξάνδρου), *passim*.
Μαυροκορδάτος (Ἰωάννης Νικολάου). 201. 202. 224. 225.
Μαυροκορδάτος (Κωνσταντῖνος Νικολάου). 200. 201. 221. 222.
Μαυροκορδάτος (Νικόλαος Ἀλεξάνδρου), *passim*.
Μαυροκορδάτος (Σκαρλάτος Νικολάου). 56. 146. 147.
Μεχμὲτ πασᾶς, μέγας βεζίρης. 44. 78.
Μιχάλης βόδας. 38.
Μορώνης (Μεθόδιος), πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. 43.
Μουσταφᾶ ἀγᾶς. 110. 134. 135. 166.
Μουσταφᾶ πασᾶς. 91.
Μπάρμπουλος, μέγας στόλνικος. 147.
Μπασαράμπας. V. Βασσαράβας.
Μπὲγ μιρζᾶς. 259.
Μπεργλέρος (Στέφανος). 170. 173.
Μπραγκοβάνος (Ῥάδουλος). 14. 15.
Μπραγκοβάνος (Στέφανος). 30.
Μυρώνης. 254.
Μωραϊτάκης, βαπτιστικὸς Χρυσάνθου Νοταρᾶ. 164.

Ναζαρὲτ (ὁ μητροπολίτης). 142. 143. 172. 176. 178. 184. 202.
Νεκτάριος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων. 27.
Νικομηδείας ἀρχιερεύς. 35.
Νοταρᾶς (Νεόφυτος). 2. 18.
Νοταρᾶς (Χρύσανθος), *passim*.

Παΐσιος, ἀρχιμανδρίτης. 64. 66. 67.
Παναγιώτης, γραμματικός. 205.
Παντελῆς. 142.
Παπαδόπουλος (Νικόλαος Κομνηνὸς). 8. 9. 11. 12. 27.
Πιλάτος. 237.
Πλάτων. 11. 84. 98.
Πόρτα (Νικόλαος δὲ). 122.
Πυθαγόρας. 11.

Ῥακοβίτζας (Μιχαὴλ), ἡγεμὼν Μολδαβίας. 149. 150. 254. 274.

Ῥανίτης, προεστὼς εἰς τοὺς καπετάνους τῶν κατάνων. 263. 264.
Ῥιχάρδος, Βρεττανῶν βασιλεύς. 93.
Ῥωσσέτος (Ἀντώνιος). 30.
Ῥωσσέτος (Γεωργάκης). 30.
Ῥωσσέτος (Ἰωαννάκης). 123.
Ῥωσσέτος (Μιχαλάκης). 188. 192.

Σαρὴ Μεχμέταγας. 134.
Σβέκων βασιλεύς (Κάρολος ὁ δωδέκατος). 78. 82 et suiv.
Σεραφείμ (ὁ παπᾶς κὺρ). 96. 98.
Σερβὰν βόδας. 30.
Σμαράγδα δόμνα, σύζυγος Νικολάου Μαυροκορδάτου. 226. 227. 240.
Σουλεϊμὰν πασᾶς. 134.
Σουλτάνα, σύζυγος Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου ἐξ ἀπορρήτων. 120.
Σουμμάκιος (Ἄγγελος). 26. 27. 42. 43.
Σουμμάκιος (Κωνσταντῖνος). 27. 43.
Σουμμάκιος (Μιχαὴλ). 27. 42.
Σοῦτζος (Δράκος). 122. 129. 130. 237. 238.
Σούτζου (Μαριώρα, θυγάτηρ Δράκου). 238.
Σούτζου (Σουλτάνα, θυγάτηρ Δράκου). 238.
Σπηλαιώτης (ὁ κυρίτζης). 96. 99. 100. 107.
Στάϊμποκ, στρατηγὸς τῶν Σβέκων. 88. 94.
Σταινβίλλε (Δὲ). 254.
Σταμάτης. 146.
Στανίσλαος, βασιλεὺς Πολωνίας. 92. 93.
Συμεὼν Θεσσαλονίκης. 27.
Συρίγος (Μελέτιος). 27.

Τζαοῦρος. 254. 258. 260.
Τζελεπής. 31.
Τζιλιγγαρζαδές. 148. 151.
Τζουκής. 194.
Τίγε (ὁ γενεράλης). 254. 255.
Τραπεζούντιος (Σεβαστὸς). 1. 2. 9. 10. 27.

Φονσέκας, ἰατρός. 237.
Φράντζας, καπετᾶνος. 257. 258. 269.

Χαλὶλ πασᾶς. 156.
Χασὰν ἀγᾶς, πρώην σαμψοντζής. 134.
Χατζῆ Ἀδὰμ ρεΐζης. 120. 121.
Χατζῆ Μιχάλης. 124.
Χατζῆ Μουσταφᾶ ἐφέντης. 187.
Χουρμούζης, μέγας ἐκκλησιάρχης. 62.

ΤΟ ΑΝΑ ΧΕΙΡΑΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΤΥΠΩΘΗ ΕΝ ΑΝΔΕΓΑΥΟΙΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΝ Α. ΒΥΡΔΙΝΟΝ,
ΦΙΛΟΤΙΜΩΙ ΔΑΠΑΝΗΙ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ·
ΠΕΡΑΣ Δ' ΕΙΛΗΦΕ ΚΑΤΑ ΤΟ ΧΙΛΙΟΣΤΟΝ
ΟΚΤΑΚΟΣΙΟΣΤΟΝ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΝ
ΟΓΔΟΟΝ ΕΤΟΣ,
ΜΗΝΟΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΔΕΚΑΤΗΙ,
ΗΜΕΡΑΙ ΤΡΙΤΗΙ ΤΗΣ
ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ.